TERAPİ • David Lodge

Terapi

DAVID LODGE

İngilizceden çeviren:
Meram Erdoğan

AYRINTI

DAVID LODGE

1935'te Londra'da doğan David Lodge, College London Üniversitesi'nden 1955'te mezun oldu. 1959'da aynı üniversiteden yüksek lisans derecesi aldı. Bu arada Britanya Ordusu'nda askerlik hizmetini yaptı. 1960-1987 yılları arasında İngiliz Edebiyatı Bölümü'nde ders verdiği Birmingham Üniversitesi'nden doktor unvanını aldı.1987 yılında kendini bütünüyle yazarlığa adamak üzere emekli oldu. Birmingham'da Çağdaş İngiliz Edebiyatı Fahri Profesörü unvanı sahibidir ve bu kentte yaşamaya devam ediyor.Yazar, Royal Society of Literature'ın (Kraliyet Edebiyat Derneği) bir üyesidir. 1989'da Booker Prize'da jüri başkanlığı yapmıştır. Lodge ayrıca Fransa Kültür Bakanlığı tarafından sanat ve edebiyat alanında yaratıcılıklarıyla sivrilen kişilere verilen şeref payesine de değer görülmüştür.

Romanları: *The Picturegoers* (1960), *Ginger, You're Barmy* (1962), *The British Museum is Falling Down* (1965), *Out of the Shelter* (1970), Hawthornden Ödülü'nü ve *Yorkshire Post* Kurmaca Ödülü'nü kazanan *Changing Places* (1975; Yerleri Değiştirme, çev.: Abbas Orhan, Adam Yayınları, 1998) ile 1980'de yılın Whitobread Kitabı seçilen *How Far Can you Go*; 1984'de Booker Prize için son elemeye kalan *Small World* (Dünya Küçük, çev.: Abbas Orhan, Adam Yayınları, 1998); 1988'de *Sunday Express*'in Yılın Kitabı Ödülü'nü alan *Nice Work (İyi İş*, çev.: Ülkü Demirtepe, Ayrıntı Yayınları, 2003); *Paradise News* (1991); *Home Truths* (1999); *Thinks* (2001) Kitapları on yedi dile çevrildi.

David Lodge edebiyat eleştirileri de yazdı: *Language of Fiction* (1966), *The Novelist at Crossroads* (1971), *The Modes of Modern Writing* (1977), *Working With Structuralism* (1981), *After Bakhtin: Essays on Fiction and Criticism (1990).* Ayrıca, birkaç klasik romanla, aralarında *Twentieth Century Literary Criticism* (1972), *Modern Criticism and Theory'nin* (1988) de bulunduğu eleştiri antolojilerinin editörlüğünü yaptı. 1986'da dönem dönem yazdığı denemelerinin toplandığı, *Write on* adlı bir kitap yayımladı. En son eleştiri yapıtı *The Art of Fiction*'dır (1992).

Yazarın *Small World* adlı romanı, 1988'de Granada TV tarafından bir televizyon dizisine uyarlandı. David Lodge *İyi İş*'i BBC için dört bölümlük bir televizyon dizisi haline getirdi ve dizi 1989 sonbaharında yayımlandı. Yılın en iyi drama dizisi dalında Royal Television Society's Award'ı (Kraliyet Televizyon Derneği Ödülü) kazandı. David Lodge ayrıca bu diziyle Monte Carlo'daki Uluslararası Televizyon Festivali'nde, senaryo dalında Silver Nymph ödülünü aldı. Yazarın ilk tiyatro oyunu *The Writing Game*, Birmingham Repertuar Tiyatrosu'nda Mayıs 1990'da sahneye konuldu.

Ayrıntı: 401
Edebiyat dizisi: 124

Terapi
David Lodge

İngilizceden çeviren
Meram Erdoğan

Yayına hazırlayan
Gamze Varım

Kitabın özgün adı
Therapy

Penguin Books/1995
basımından çevrilmiştir

© David Lodge 1995 & Akcalı Ajans

Bu kitabın Türkçe yayın hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak illüstrasyonu
Sevinç Altan

Kapak düzeni
Arslan Kahraman

Düzelti
Ayten Koçal

Baskı ve cilt
Sena Ofset (0 212) 613 38 46

Birinci basım *2003*
Baskı adedi *2000*

ISBN 975-539-395-1

AYRINTI YAYINLARI
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr
Dizdariye Çeşmesi Sk. No.: 23/1 34400 Çemberlitaş-İst. Tel.: (0 212) 518 76 19 Faks: (0 212) 516 45 77

David Lodge

Terapi

E D E B İ Y A T D İ Z İ S İ

GÜLÜNESİ AŞKLAR/*Milan Kundera* ◢ KALECİNİN PENALTI ANINDAKİ ENDİŞESİ/*Peter Handke* ◢ YÜZBAŞI VE KADINLAR TABURU/*Mario Vargas Llosa* ◢ BİZ/*Yevgeni Zamyatin* ◢ KESİK BİR BAŞ/*Iris Murdoch* ◢ YENİ TANRILAR/*Alberto Vasquez-Figuerda* ◢ İNFAZA ÇAĞRI/*Vladimir Nabokov* ◢ EVET AMA, BİR LOKOMOTİF BUNU YAPABİLİR Mİ BAKALIM?/*Woody Allen* ◢ ÇALI HOROZU/*Michel Tournier* ◢ BANYO/*Jean-Philippe Toussaint* ◢ BALKON/*Jean Genet* ◢ GÜNEŞ İMPARATORLUĞU/*J.G. Ballard* ◢ BEYAZ ZENCİLER/*Ingvar Ambjörnsen* ◢ SİYAH MADONNA/*Doris Lessing* ◢ KAPANDA ÜÇ KAPLAN/*G. Cabrera Infante* ◢ ZAMANIN KIYISINDAKİ KADIN/*Marge Piercy* ◢ ANARŞİNİN KISA YAZI/*Hans Magnus Enzensberger* ◢ FOTOĞRAF MAKİNESİ/*Jean-Philippe Toussaint* ◢ GÜLÜN GÜNLÜĞÜ/*Ursula K. LeGuin* ◢ HOTEL DU LAC/*Anita Brookner* ◢ AZİZLER ve ÂLİMLER/*Terry Eagleton* ◢ VEDA YEMEĞİ/*Michel Tournier* ◢ ORLANDO/*Virginia Woolf* ◢ UTANÇ BİTTİ/*Anja Meulenbelt* ◢ YAKIN GELECEĞİN MİTOSLARI/*J. G. Ballard* ◢ KARANLIĞIN SOL ELİ/*Ursula K. LeGuin* ◢ AĞ/*Iris Murdoch* ◢ WATT/*Samuel Beckett* ◢ EKOTOPYA/*Ernest Callenbach* ◢ GECEYİ ANLAT BANA/*Djuna Barnes* ◢ İNSAN POSTUNA BÜRÜNMÜŞ KÖPEK/*Ingvar Ambjörnsen* ◢ CUMA/*Michel Tournier* ◢ AFRODİT'İN BAŞKALDIRISI/*Lawrence Durrell* ◢ GÜNDELİK MUTLULUĞA ALIŞMA/*Anja Meulenbelt* ◢ MURPHY/*Samuel Beckett* ◢ MASAL MASAL İÇİNDE/*Khimaira/John Barth* ◢ ZEN VE MOTOSİKLET BAKIM SANATI/*Robert M. Pirsig* ◢ PARFÜMÜN DANSI/*Tom Robbins* ◢ SINIRSIZ RÜYALAR DİYARI/*J. G. Ballard* ◢ FRANSIZ TEĞMENİN KADINI/*John Fowles* ◢ BEYAZ OTEL/*D.M. Thomas* ◢ MYRA/*Gore Vidal* ◢ DALGALAR/*Virginia Woolf* ◢ ATLANTİK ÖTESİ/*Witold Gombrowicz* ◢ HAYRANLIK/*Anja Meulenbelt* ◢ FERDYDURKE/*Witold Gombrowicz* ◢ MELEKLER ZAMANI/*Iris Murdoch* ◢ PAULINA 1880/*Pierre Jean Jouve* ◢ EŞEKARISI FABRİKASI/*Iain Banks* ◢ ROCK LANETİ/*Iain Banks* ◢ KAYIP ZAMAN/*Anja Meulenbelt* ◢ SENİ İÇİME GÖMDÜM/*Andrew Jolly* ◢ BAŞTAN ÇIKARICININ GÜNLÜĞÜ/*Sören Kierkegaard* ◢ KONFIDENZ/*Ariel Dorfman* ◢ ALTIN DAMLA/*Michel Tournier* ◢ BİR GARİP VAKA: MATMAZEL P./*Brian O'Doherty* ◢ NIETZSCHE AĞLADIĞINDA/*Irvin D. Yalom* ◢ KIZILAĞAÇLAR KRALI/*Michel Tournier* ◢ AİLEDE BİR ÖLÜM/*James Agee* ◢ KUTSAL BÖLGE/*Carlos Fuentes* ◢ KALPSİZ AMANDA/*Jurek Becker* ◢ 62-Maket Seti/*Julio Cortázar* ◢ ÇARPIŞMA/*J.G. Ballard* ◢ ÜÇLEME-Molloy-Malone Ölüyor-Adlandırılamayan/*Samuel Beckett* ◢ DUR BİR MOLA VER/*Tom Robbins* ◢ HIRSIZIN GÜNLÜĞÜ/*Jean Genet* ◢ KÜÇÜK DEĞİŞİMLER/*Marge Piercy* ◢ LİLA/*Robert M. Pirsig* ◢ ERGİNLİK YAŞI/*Michel Leiris* ◢ AŞKSIZ İLİŞKİLER/*Samuel Beckett* ◢ ESİRGEYEN GÖKYÜZÜ/*Paul Bowles* ◢ YALANCI JAKOB/*Jurek Becker* ◢ DİVAN/*Irvin D. Yalom* ◢ PORNOGRAFİ/*Witold Gombrowicz* ◢ MERCIER İLE CAMIER/*Samuel Beckett* ◢ BİR ERKEĞE NASIL TECAVÜZ EDİLİR?/*Märta Tikkanen* ◢ /BENDENİZ VE MARCO POLO/*Paul Griffiths* ◢ DOĞMAMIŞ KRİSTOF/*Carlos Fuentes* ◢ RÜYA SAKİNLERİ/*Iris Murdoch* ◢ HİÇ İÇİN METİNLER ve Uzun Öyküler/*Samuel Beckett* ◢ DUYGU YOLCULUĞU/*Laurence Sterne* ◢ BETTY BLUE/*Philippe Djian* ◢ AĞAÇKAKAN/*Tom Robbins* ◢ ANARŞİST/*Tristan Hawkins* ◢ BAKAKAĞ/*Witold Gombrowicz* ◢ PORTNOY'UN FERYADI/*Philip Roth* ◢ 101/2 BÖLÜMDE DÜNYA TARİHİ/*Julian Barnes* ◢ SUNİ TENEFFÜS/*Ricardo Piglia* ◢ MANŞ ÖTESİ/*Julian Barnes* ◢ ADA/*Aldous Huxley* ◢ GÜLÜN MUCİZESİ/*Jean Genet* ◢ MÖSYÖ/*Jean-Philippe Toussaint* ◢ ÇİÇEKLERİN MERYEM ANASI/*Jean Genet* ◢ BAŞUCU OĞLANI/*Alison Fell* ◢ YARATIK/*John Fowles* ◢ SENİ SEVMİYORUM/*Julian Barnes* ◢ ZENCİLER/*Jean Genet* ◢ TÜNEL/*Ernesto Sábato* ◢ KARA PRENS/*Iris Murdoch* ◢ KARNINDAN KONUŞANIN ÖYKÜSÜ/*Pauline Melville* ◢ TANRI'NIN AĞZINDAN EVRENİN HİKÂYESİ/*Franco Ferrucci* ◢ HAYATIN VE AŞKIN YASALARI/*Connie Palmen* ◢ KAHRAMANLAR VE MEZARLAR/*Ernesto Sábato* ◢ KAYNAK VE ÇALI/*Michel Tournier* ◢ CENNETE BİR KOŞU/*J.G. Ballard* ◢ DİŞİ ADAM/Joanna Russ ◢ FLAUBERT'İN PAPAĞANI/*Julian Barnes* ◢ ALDATMA/*Philip Roth* ◢ KOKAİN GECELERİ/*J.G. Ballard* ◢ ACABA NASIL?/*Samuel Beckett* ◢ MANTISSA/*John Fowles* ◢ KOLEKSİYONCU/*John Fowles* ◢ BENJAMIN: DAR GEÇİTTEKİ AYDIN/*Jay Parini* ◢ METEORLAR/*Michel Tournier* ◢ ARKADAŞLIK/*Connie Palmen* ◢ AŞK VESAİRE/*Julian Barnes* ◢ SİRİUS'TAN GELEN KURBAĞA/*Tom Robbins* ◢ BAYAN GULLIVER CÜCELER ÜLKESİNDE/*Alison Fell* ◢ GELECEK'TEN ANILAR/*William Morris* ◢ BENİMLE TANIŞMADAN ÖNCE/*Julian Barnes* ◢ İNGİLTERE İNGİLTERE'YE KARŞI/*Julian Barnes* ◢ İYİ İŞ/*David Lodge* ◢ YİTİK RUHLAR IRMAĞI/*Connie Palmen* ◢ TERAPİ/*David Lodge*

H A Z I R L A N A N K İ T A P L A R

GÜZELLİK HIRSIZLARI/*Pascal Bruckner* ◢ KARANLIKLARIN EFENDİSİ/*Ernesto Sábato* ◢ BÜYÜCÜ/*John Fowles* ◢ YOLDA/*Jack Kerouac*

BİR

EVET, işte hikâyem.

15 Şubat 1993, Pazartesi sabahı. Ilık bir şubat günü, sincapları kış uykusundan yeni uyandırmış. Bahçedeki yaprakları dökülmüş ağaçlar, onlar için macera dolu bir oyun alanıdır. İki tanesinin, tam çalışma odamın penceresinin önündeki kestane ağacında kovalamaca oynayışlarını seyrettim: Döne döne ağacın gövdesine tırmanışlarını, türlü oyunlar ve hilelerle dalların arasında birbirlerinden kaçışlarını, ardından büyükçe bir dal boyunca koşturmalarını ve yandaki ağaca sıçrayışlarını, sonra da hızla o ağacın gövdesinden aşağı balıklama inişlerini, yarı yolda donakalıp, pençelerini ağacın pürüzlü kabuğuna kanca gibi geçirişlerini, sonra da çimlerin üstünden son sürat gidişlerini ve paldır

küldür koştururken aniden başka bir yöne sapıp, diğerinden yakasını kurtarmaya uğraşan tekinin kavak ağacının gövdesine varıncaya dek attığı çalımları. Derken ikisi birden yıldırım hızıyla ağaca tırmanıp, ulaştıkları incecik esnek dalların üzerinde hafifçe yaylanarak denge kurdular ve hallerinden gayet memnun, gözlerini kırpıştırarak birbirlerine baktılar. Katıksız bir oyun –tartışmasız hem de. Resmen şakalaşıyorlar, işin tadını çıkarta çıkarta çeviklik talimi yapıyorlardı. Reenkarnasyon diye bir şey varsa, dünyaya bir sincap olarak dönmek hiç de fena olmazdı aslında. Suya batırılmış kızgın çelik gibi diz eklemleri var baksanıza.

Ağrıyı ilk bir sene kadar önce hissettim. Londra'daki dairemden çıkmak üzereydim. Euston'dan kalkan 18.10 trenine yetişeceğim diye acele ediyor, dört oda arasında mekik dokuyor, senaryo notlarımı ve kirli çoraplarımı çantama tıkıştırıyor, pencereleri kapayıp, ışıkları söndürüp, kalorifer tesisatının ayarlarını yapıyor, yarım kalan sütleri lavaboya döküyor, tuvaletin kenarına döktüğüm Sanilav'ı etrafa sıçratıyor –kısaca, Sally'nin yazıp, şu manyetik sarı gülen yüzlerle buzdolabının üstüne yapıştırdığı Evden Çıkmadan Önce Yapılacaklar listesinde yazanları yerine getiriyordum ki, o ağrı girdi: Keskin, çok acı veren bir ağrıydı, sanki kıpkırmızı kızgın bir iğne sağ dizimin içine saplanıp çıkmış, geriye de gitgide hafifleyen bir sızı bırakmıştı. Tiz bir sesle şaşkın bir çığlık attım ve yatağın üstüne devrildim (o sırada yatak odamdaydım). "Hay Allahım!" dedim yüksek sesle, halbuki yalnızdım. "Bu lanet olası şey neydi öyle?"

Ağır aksak* ayağa kalktım. (Yoksa "ağır aksakça" mı demek daha doğru? Yok yok, şimdi sözlüğe baktım, sıfat hali de zarf hali de aynıymış.) Ağır aksak ayağa kalktım ve ağırlığımı dizlerime verip öne doğru birkaç adım atayım dedim (aslında ne komik, ne âlâkası var şimdi zencefilin konumuzla, ben hep bu laf zencefili yiyiş şeklimize istinaden söyleniyor sanıyordum, yani yavaşça, hafif nemli parmağını zencefilin üstüne bastırıp sonra dilinin ucuna değdireceksin gibi, ama değilmiş meğer, zencefilin eski Fransızca'da *genson* kelimesinden geldi-

* Yazar burada Türkçe'ye "ağır aksak" olarak çevirdiğim kelime yerine, hem dikkatli hem de dikkatlice anlamına gelen "gingerly" kelimesini kullanmış. Ginger İngilizce'de zencefil demek. İngilizce'de sıfatları zarfa dönüştürmek için kelimenin sonuna "ly" eklemek gerekir. Aynı türden hatayı yapmaya çalışarak "ağır aksakça" olarak çevirdiğim ise "gingerlyly"dir. (ç.n.)

ği düşünülüyor; zarif anlamında, ya da *gent,* asil doğan, her halükârda beni anlatmadığı kesin). Öne doğru birkaç adım attım, çok kötü değildi, bacağımı silkeledim ve lanet olasıca iki tane sinir üst üste bindi herhalde diye düşündüm, hani bazen arabanın arka koltuğundan bir şey alayım diye döndüğün sırada, boynuna fena halde canını yakan bir kramp girer ya, onun gibi işte. Böylece evden çıktım, trenime yetiştim ve bu konuya daha fazla kafa yormadım.

Bir hafta kadar sonra, odamda çalışırken, dizlerimi masanın altında çapraz yapmıştım ki o ağrıyı duydum gene, sağ dizimin içine bıçak gibi saplanmıştı aniden, nefesim kesilir gibi olmuştu, bir ciğer dolusu havayı çektim içime ve canhıraş bir feryatla geri verdim. *"Hay laneeeeeet!"* O günden beri artan bir sıklıkla aynı ağrıyı duymaya devam ettim, ama yine de ağrının ne zaman geleceğini belli eden hiçbir belirti yoktu. Ağrı, çok nadir olarak tahmin ettiğim zamanlarda, örneğin golf ya da tenis oynarken girdi şimdiye kadar. Ancak, bir oyunun *ardından* kulüpte bir şeyler içerken, arabayla eve dönerken, çalışma odamda gayet sabit bir konumda otururken ya da yatağımda uzanırken birden giriveriyordu işte. Gecenin köründe öyle bir çığlık attırıyordu ki bana, Sally kâbus görüyorum sanıyordu. Aslına bakarsanız, başımda bir kâbus görmeler eksik bu sıralar. Depresyon var, anksiyete var, panik atak var, gece terlemeleri, uykusuzluk da var, ama kâbus mabus yok. Zaten fazla rüya görmem. Daha doğrusu, ben rüyalarımı hatırlamıyorum herhalde. Çünkü herkes rüya görür mutlaka, yani öyle söylerler. Kafamın içinde izlenmeyen, ama gece boyu titreşip duran bir televizyon var sanki. Rüya Kanalı. Elimde olsaydı da kayıt edebilseydim onları keşke. Hem belki derdimin ne olduğu ile ilgili bir ipucu da yakalayabilirdim o zaman. Dert derken dizimden bahsetmiyorum. Bahsettiğim kafam. Yani zihnim. Yani ruhum.

Bunca derdimin arasında bir de dizimdeki bu ne idüğü belirsiz ağrının çıkması bardağı iyice taşırdı. Ama kabul etmek lazım ki, insanın başına daha beter şeyler geliyor, fiziksel olarak yani. Örneğin kanser, multipl skleroz, motor nöron hastalığı, anfizem, Alzheimer ve AIDS. Hele kas distrofisi, beyin felci, hemofili ve epilepsi gibi doğuştan olan hastalıklara ne demeli? Ya da savaşlar, salgınlar, kıtlık filan. Ama ne garip bir ki, tüm bunları bilsen bile dizindeki ağrı daha katlanılır bir hal almıyor.

Galiba "merhamet fukaralığı" dedikleri de bu oluyor, ne çok insan acı çekiyor fikri medya tarafından öyle bir gözümüze sokuluyor ki, biz de adeta hissizleştik. Bütün acıma, öfke, isyan rezervlerimizi tükettik ve sadece kendi dizimizdeki ağrının derdine düşer olduk. Aslında ben daha tam olarak o raddeye gelmedim, o kadar da değil, ama ne demek istediklerini gayet iyi biliyorum. Posta kutuma hayır kurumlarından birçok talep geliyor. Birbirlerine isim ve adreslerini mi iletiyorlar nedir: Bir kuruma bir bağışta bulundunuz diyelim, siz daha ne olduğunu anlamadan posta kutunuza birbiri ardına zarflar yağmaya başlıyor. OXFAM, CAFOD, UNICEF, Çocukları Koruma Derneği, Körler Cemiyeti, Kızıl Haç, Kanserle Savaş Derneği, Kas Distrofisi, Sığınmaevleri vesaire, vesaire. Hepsinin de içinden dönüşümlü kâğıtlara basılmış formlar ve broşürler çıkar, üzerlerinde de ya kolları ve bacakları incecik, kafaları yaşlı bir adamınki gibi kocaman olan ve zafiyet geçiren siyah bebeklerin ya da tekerlekli sandalyedeki küçük çocukların, ya afallamış bakışlarıyla mültecilerin ya da koltuk değnekli engellilerin mürekkepleri akmış siyah-beyaz fotoğrafları vardır. Bu başını almış giden insanlık dramını durdurmaya kimin gücü yeter ki? Ama ben size ne yaptığımı anlatayım. İstediğiniz kuruma bağış yapmak üzere size özel bir çek defteri veren bir organizasyona yılda bin sterlin vererek kayıt oluyorum. Ödeyeceğiniz vergiyi de hesaba kattıkları vakit, rakam 1400 sterline çıkıyor. Böylece ben de her yıl on dört tane yüzlüğü küçük küçük dağıtıyorum: 50£ Somali'deki aç bebeklere, 30£ Bosna'daki tecavüz mağdurlarına, 45£ Bangladeş'teki su pompalarına, 25£ uyuşturucu bağımlılarını rehabilite eden bir derneğin Basildon şubesine, 30£ AIDS'le ilgili araştırmalara, böylece uzuyor liste, ta ki hesabımdaki para eriyinceye kadar. Aslına bakarsanız bu, dünyanın bütün okyanuslarını elinizdeki bir kutu Selpak mendille silmeye çalışmak gibi bir şey, yine de insanı merhamet fukaralığından bir parça da olsa uzak tutuyor.

Daha fazlasını vermeye tabii ki gücüm yeter. Şimdiki gelirimden *on bin* sterlin bile ayırabilirim, çok da koymaz. Hadi bu uğurda hepsini feda edeyim diyeyim, yine de çabam bir kutu Selpak olmaktan ileri gidemez. Ben de çoğunu saklıyorum ve başka şeylere harcıyorum, dizimin özel tedavisine mesela.

Bu konuda önce aile doktorumuza gittim. Bana fizyoterapi önerdi. Bir süre sonra o fizyoterapist de bana bir danışmana gitmemi önerdi. Danışman ise artroskopi önerdi. Bu, son teknoloji ürünü bir mikrocerrahi yöntemi, tamamen televizyon ve fiber-optikler kullanılarak yapılıyor. Cerrah, bacağın içine su pompalayıp o kısımda bir çalışma alanı oluşturuyor, sonra da iğne inceliğinde üç tane alet sokuyor oraya. Aletlerden birinin ucunda bir kamera var, diğeri kesici bir araç ve üçüncüsü de arta kalanları emmek için bir pompa. Aletler o kadar ince ki, çıplak gözle bakınca aralarında hiçbir fark gözükmüyor ve işlem bittiğinde de cerrahın dikiş atmasına bile gerek olmuyor. Dizi kıpırdatarak ve monitörden izleyerek diz eklemlerinde ne tür bir sorun olduğunu görüyor cerrah, sonra da yaralı kıkırdağı ya da dokuyu ya da o bir parça sert kemiği ya da problemi yaratan her ne ise işte onu kesiyor. Bazı hastaların sadece lokal anestezi aldıklarını ve operasyon yapılırken de monitörden izlediklerini duymuştum, ama bu pek iyi bir fikir gibi gelmemişti bana ve aynen söyledim. Nizar rahatlatıcı bir havayla gülümsedi. (Bu, ortopedistimin adı, Bay Nizar. Ben ona Knees R Us* diyorum. Yüzüne karşı değil tabii ki. Ortadoğu'da bir ülkeden kendisi, Lübnan, Suriye ya da o civarda bir yerlerden. Duyduklarıma bakılırsa iyi ki de buralara gelmiş bence.) Bana genel anestezi uygulanacağını söyledi, ama istersem operasyonun bir kaydını eve götürebileceğimi söyledi. Şaka filan yapmıyordu. Bugünlerde bazılarının düğün, Noel ve diğer tatillerde fotoğraf çekmek yerine video kamerayı kullandıklarını biliyordum, ama işin operasyonları kaydetmeye vardığını tahmin edemezdim. Aslında siz de ufak bir derleme yapıp, davet ettiğiniz arkadaşlarınızla biraz şarap ve peynir muhabbeti yaparken bunları izleyebilirsiniz. "Bu benim apandisit ameliyatım, 1984'te yaptırmıştım, yoksa 85 miydi... doktor da ustaymış, değil mi?.. Ve bu da açık kalp ameliyatım, aaah, kamera biraz sarsılmış bak burda... Bundan sonra da Dorothy'nin rahim operasyonu var..." [Not: *Yandaki Komşular* için fikir?] "Bir yandan da hayatında hiç ameliyat olmamış tipler için bir video kiralama işi de yapabilirsin" demiştim Nizar'a. Gülmüştü. Artroskopi konusunda çok emindi. Söylediğine göre, yüzde doksan beş başarı şansı varmış. Ama tabii birileri de o şanssız yüzde beşin içine girecekti mutlaka.

* Doktorun adının ilk hecesi, diz anlamına gelen "knee" kelimesinin telaffuzuna çok yakın. Yazar burada oyuncak marketi Toys R Us'ı çağrıştıran bir kelime oyunu yapmış. (ç.n.)

Operasyonu Rummidge General'da yaptırdım. Normalde özel hastane olan Abbey'e, kriket sahasının yanındaki BUPA hastanesine gidecektim, ama o sırada orada bir sıkışıklık varmış –ameliyathanelerinden birini mi yeniliyorlarmış ne– Nizar da eğer General'a gidersem beni daha çabuk yerleştirebileceklerini söyledi, haftada bir gün HSM'de (Halk Sağlığı Merkezi) çalışıyormuş zaten. Kendime ait bir odamın olacağına söz verdi, zaten bu operasyonda sadece bir gece kalınıyormuş, ben de kabul ettim. Bir an önce olup bitsin istiyordum artık şu şey.

Ama bir kış sabahı saat dokuzda taksiyle General'a varır varmaz, keşke Abbey'deki yeri bekleseydim diye geçirdim aklımdan. General, Viktorya döneminden kalma devasa, kasvetli bir binaydı; dış cephesi kararmış kırmızı tuğlalarla kaplı, içi de sevimsiz bir yeşil ve krem rengindeydi. Girişteki danışma alanı, daha şimdiden küflü plastik sandalyelere yığılıp kalmış sıra sıra insanla doluydu, soluduğum o umudunu yitirmişlik havası ise zaten oldum olası HSM hastaneleriyle bağdaştırdığım bir şeydi. Adamın birinin alnının çevresine sarılı bandajdan kanlar sızmıştı. Bir bebek de canhıraş bir ağlama tutturmuştu.

Nizar, bana kargacık burgacık bir yazıyla adını, randevunun gününü ve saatini bir müsvedde kağıda yazıp vermişti –bence bir hastaneye giriş yaparken kullanmak için gülünçlük derecesinde yetersiz bir nottu, ama danışmadaki tip hiç garipsemedi sanki ve beni üçüncü kattaki bir koğuşa yönlendirdi. Asansöre bindim ve birinci kattan binen sert ifadeli bir hemşire tarafından azarlandım; meğer bu asansör sadece hastane personeline aitmiş. "Nereye gidiyorsunuz?" diye sordu. "3J Koğuşu'na," dedim. "Ufak bir operasyonum var, Bay Nizar yapacak." Hafifçe dudağını bükerek "Haaa?" dedi, "Özel hastalarındandan mısınız yoksa?" Kadının, özel hastaların HSM hastanelerinde tedavi edilmesini hiç onaylamadığı izlenimine kapıldım. "Zaten sadece bir gece kalacağım," dedim yatıştırmaya çalışarak. Kısa ama gürültülü bir kahkaha attı, huzursuz oldum. Sonradan ortaya çıktı ki kadın 3J Koğuşu'ndan sorumlu hemşireymiş. Bazen, sonraki o bir buçuk saatlik asap bozucu sıkıntıları o mu ayarladı acaba diye aklımdan geçmiyor değil.

Yirmi dakika kadar koğuşun dışında, tam karşımda beyaz doktor önlüğüyle zayıf ve süzgün görünümlü bir Asyalı kadın, duvara yaslı duran bir dizi siyah renkli plastik sandalyelerden birinde oturdum. Kadın bana herhangi bir şeye alerjim olup olmadığını sordu ve bileğime, üstünde adımın yazılı olduğu bir künye taktı. Sonra da beni iki yatak-

lı küçük bir odaya yönlendirdi. Yatakların birinde, yüzü duvara dönük yatan, çizgili pijamalı bir adam vardı. Tam, daha önce bana müstakil bir oda verileceğinin söylendiğini belirtip itiraz edecektim ki, adam dönüp bize baktı ve böylelikle onun siyah olduğunu gördüm, muhtemelen Karayipliydi. Irkçı gibi görünmek istemediğimden söyleyeceklerim kursağımda kaldı. Doktor bütün giysilerimi çıkarmamı ve boş yatağın üzerinde katlı duran şu sırtı açık ameliyat önlüklerinden birini giymemi buyurdu. Ayrıca varsa, takma dişimi, lenslerimi, takma organlarımı ya da başka herhangi özel bir eşyamı çıkarmam gerektiğini söyleyip gitti. Ben de Karayipli adamın gıptayla dolu bakışları altında üstümdekileri çıkarıp, ameliyat önlüğünü giydim. Meğer adam üç gün önce fıtık ameliyatı olmak üzere gelmiş, ama o gün bu gündür yanına uğrayan olmamış. Anlaşılan o da bu sistemin içindeki bir çeşit kara deliğin içine düşmüştü.

Üzerimde ameliyat önlüğü, yatağın ucuna iliştim, bacaklarımdan yukarı doğru bir çekilme hissediyordum. Karayipli adam yüzünü gene duvara dönmüş, hafif bir uykuya dalmış gibiydi; ara ara inlemeleri ve sızlanmaları duyuluyordu. Asyalı genç doktor tekrar odaya geldi ve elindeki notlara rağmen, beni daha önce hiç görmemiş gibi bilekliğimdeki isme baktı. Bana tekrar herhangi bir şeye alerjim olup olmadığını sordu. Bu hastaneye olan güvenim gitgide azalıyordu. "Şurdaki adam üç gündür orada yattığını, ama kimsenin onunla ilgilenmediğini söyledi bana," dedim. "Hı, ama hiç değilse biraz uyumuş," dedi doktor, "hem de benim şu son otuz altı saatte uyuduğumdan daha fazla." Sonra odadan çıktı gene. Zaman çok yavaş ilerliyordu. Tozlu pencerelerden içeri soluk kış güneşi vuruyordu. Pencere çerçevelerinden yansıyan gölgenin muşamba kaplı koridora doğru usul usul ilerleyişini seyrettim. Derken yanlarında tekerlekli bir sedye ile beni ameliyathaneye götürmek üzere bir hemşire ile bir hizmetli geldi yanıma. Hizmetli olan belli ki buralıydı, yüzü bir poker oyuncusununki kadar soluk ve donuktu, hemşireye gelince, o da iri göğüslü bir İrlandalıydı ve kendisine oldukça dar gelen kolalı üniformasıyla biraz hafifmeşrep bir hali vardı. Hizmetli başını arkaya atarak yerel selamı verdi –"Selam"– ve sedyeye sıçramamı istedi. "Yürüyebilirim aslında, yani, hastane elbisesiyle. Öyle fazla bir ağrım yok şu anda." Aslına bakarsanız bir haftadan fazladır en ufak bir sancı hissetmiyordum, bu tür durumlarda da hep böyle olur ya zaten: Tam tedavi olmaya karar verirsiniz, birden bütün belirtiler kaybolur. "Olmaz, sedyeyle taşımamız lazım," dedi

adam. "Kurallar böyle." İtinayla korsesinin ayarlarını yapan VII. Edward döneminden bir leydi edasıyla önlüğümün arkasındaki kanatları bir arada tutmaya çalışarak sedyeye çıkıp uzandım. Hemşire gergin olup olmadığımı sordu. "Olmalı mıyım?" diye sordum. Kıkırdadı ama yorum yapmadı. Hizmetli künyemdeki adı kontrol etti. "Passmore, tamam. Sağ bacak kesilecek, di mi?" Yerimden sıçrayıp "Hayır!" diye haykırdım. "Sadece basit bir diz operasyonu." Hemşire, "Dalga geçiyor merak etme," dedi ve ekledi: "Tamam Tom, bu kadar yeter." "Yalnızca takılıyordum," dedi Tom, ifadesiz suratlı herif! Kollarım iki yanıma yapışmış bir halde üzerime bir battaniye örtüp kenarlarından sıkıştırdılar. "Kanatlı kapılardan geçerken bir şey olmasın diye böyle yapıyoruz," diye açıkladı Tom. Karayipli uykusundan uyandı ve dirseğinin üzerine dayanıp gidişimi izledi. "Epey vakit geçti," dedim. Bir daha da görmedim onu.

İnsan başının altında yastık olmaksızın sırtüstü bir sedyede yatarken acayip çaresiz hissediyormuş meğer kendini. Nerede olduğunu ya da nereye gittiğini bile bilmiyorsun. Tüm gördüğün tavanlar, bu arada General Hastanesi'nin tavanları da pek hoş görünmüyordu: Çatlak sıvalar, kırık dökük tavanlar, köşelerde örümcek ağları ve ölü sineklerle dolu lambalar. Sanki millerce yol kat etmiştik koridorlarda. "Böyle bir tur atmamız gerekti maalesef bugün," diye açıklamada bulundu Tom tepemden. "Ameliyathane asansörü bozulmuş da. Seni yük asansörüyle bodrum kata indirip ordan karşı kanada geçirmemiz lazım, sonra diğer asansörle çıkıp, aynı yolu diğer taraftan geri dönmeliyiz." Yük asansörü sanayi tipiydi: Mağara gibi derindi, çok loştu ve hafiften de haşlanmış lahana ve deterjan kokuyordu. Eşikten itildiğim sırada, tekerlekler bir şeye takıldı ve ben kendimi asansörle bu antika görünümlü makinenin siyah yağlı kabloları ve yivli tekerlekleri arasındaki boşluğa bakar buldum. O an, her şeyin abuk sabuk açılarla çekildiği o sanatsal içerikli zırva filmlerdeki gibi hissettim kendimi.

Tom asansörün emniyet kapısını hızla çarparak kapattı, hemşire bir düğmeye bastı ve oldukça gıcırtılı ve yınlamalı bir şekilde aşağı inmeye başladık. Asansörün tavanı, koridorların tavanından bile daha iç karartıcıydı. Göremediğim yol arkadaşlarım kendi aralarında gelişigüzel laflamaya başladılar. "Sigaran var mı?" diye sordu hemşire. "Yok," dedi Tom, "Bıraktım. Hem de geçen salı." "Niye ki?" "Sağlık işte." "Eee onun yerine n'apıyosun peki?" "Bol bol seks," dedi Tom gayet sakin bir şekilde. Hemşire kıkırdadı. "Sana bir sır vereceğim yine de," dedi

Tom. "Bıraktığımda, sonradan çaresiz kalırsam bir kenarda dursun diye, hastanenin dört bir yanına sigara sakladım. Bir tane de bodrumda var." "Yaa? Ne marka?" "Benson's. İstersen alabilirsin." "Tamam," dedi hemşire, "sağ ol." Bir sarsıntıyla durduk.

Kalorifer tesisatından olacak, bodrumun havası sıcak ve kuruydu; Tom sedyeyi içlerinde hastane malzemesi olan bir dolu karton kolinin, kutuların ve sandıkların arasından iterken, üstümdeki battaniyenin de etkisiyle iyice ter bastı bana. Koca koca örümcek ağları kubbeli tavandan yarasa gibi sarkıyordu. Bir ara tekerlekler taşlı zeminin üstünde öyle bir sarsıldı ki, resmen omurgam titredi. Tom, sakladığı sigaralardan birini bulmak için durmuştu. Hemşire ile birlikte dağ gibi kocaman bir yığın çamaşırın arkasında gözden kayboldular; peşinden küçük bir çığlık ve itişip kakışma sesleri geldi. Anlaşılan hizmetli, ikram ettiği Benson and Hedges'in karşılığını alıyordu. Olan biteni aklım almıyordu bir türlü. Nasıl olur da özel bir hasta böyle terbiyesizliklere maruz kalabilirdi? Kendimi sanki birinci mevkii bileti almış da, sonradan uçağın en arkasındaki kırık koltuğa, hem de tuvaletin yanına düşmüş ve sigara içenlerin suratına öksürüp durdukları bir yolcu gibi hissediyordum (teşbihte hata olmaz-hemşirenin sigarasını yakacak kadar da küstah değildi yani). İşin en kötü yanı da, başıma gelenleri Sally'e anlattığımda hiçbir duygudaşlık görememekti: Kendisi prensip olarak özel hastaneleri hiç onaylamaz, ben BUPA'ya* geçip, ona da yaptıralım dediğimde de kabul etmemişti zaten.

Yolumuza devam ettik, labirentimsi olmuş malzeme yığınlarının arasında epey bir dönüp durduktan sonra nihayet koca bodrumun diğer ucunda bulunan, geldiğimize benzer başka bir asansörün yanına vardık ve yeniden ağır ağır gün ışığına çıkmaya başladık. Bu sefer daha da çok koridordan geçeceğimiz başka bir seyahat vardı önümüzde –sonra birden her şey değişti. Dönen kapılardan on dokuzuncu yüzyıldan yirminci yüzyıla geçtik, ya da Gotik Viktorya döneminden son teknolojinin damgasını vurduğu modern zamanlara. Bir sahnenin arkasında kabloların engel oluşturduğu karanlık ve daracık bir uzamda tökezleyip durduktan sonra, ışıl ışıl aydınlatılmış şık bir film setine adım atmak gibi bir şeydi bu. Her şey beyaz ve gümüş rengindeydi ve o parlak ışıkların altında tertemiz ışıldıyorlardı. Tıbbi personel, nazik gülüşlerle, yumuşacık ve zarif sözlerle kapıda karşıladı beni. Gayet usta eller tarafından sedyemden kaldırılıp, gene tekerlekli, ama daha sofisti-

* Birleşik Krallık'ta özel sağlık sigortası. (ç.n.)

ke bir yatağa aktarıldım ve bir anestezi uzmanı tarafından karşılandığım bekleme odasına götürüldüm. Adam benden sol elimi bükmemi istedi, sonra da bir çeşit plastik valfı kolumdaki damara sokacağı sırada rahatlatıcı bir ses tonuyla hafif bir acı duyacağımı söyledi. Derken ağır adımlarla Nizar girdi odaya, baştan aşağı soluk mavi ameliyathane kıyafetleri içindeydi, kafasına da bir bone geçirmişti. Bu haliyle üstünde pijamasıyla yataktan yeni kalkmış, saçındaki bigudileri henüz çıkarmamış tombul ev kadınlarını andırıyordu. "Günaydın hocam" diye selamladı beni. "İşler tıkırında mı bakalım?" Nizar'ın gayet düzgün bir İngilizcesi vardı aslında, fakat sanırım zamanında epey bir P.G. Wodehouse* okumuş. Tam hayır hocam, şu ana dek işler hiç de tıkırında gitmedi diyecektim ki, karşılanma seremonim sırasında şikâyet etmenin pek uygun olmadığına karar verdim. Ayrıca sıcacık mahmurluğuyla bir keyif çökmeye başlamıştı üstüme. Nizar, ışıklı bir ekranın önünde tuttuğu diz röntgenlerime bakıyordu. "Hıh, evet," diye mırıldandı kendi kendine; sanki geçmişten öylesine bir tanıdığın bir anlık görüntüsü gelmişti aklına hayal meyal. Yanıma geldi ve yatağımın yanında, anestezistin tam karşısında durdu. Tepemden gülümsediler bana. "Doğrama aleti," dedi anestezist. Ne ima ediyor acaba diye geçirdim aklımdan. Battaniyeyi kaldırmışlardı, ben de ne yapacağımı bir türlü bilemediğim ellerimi karnımın üstünde kavuşturmuştum. Anestezist ellerimi sıvazladı. "İyi gidiyorsun, hem de çok iyi," dedi güven veren bir sesle. "Bazıları yumruklarını sıkar ya da tırnaklarını filan kemirir çünkü." Nizar ameliyat önlüğümün eteğini kaldırıp dizimi sıktı. Kıs kıs güldüm, tam cinsel tacizle ilgili bir şaka yapacaktım ki, kendimden geçmişim.

Uyandığımda, yine iki yataklı odamda buldum kendimi, ama Karayipli adam yoktu artık ve kimse de nereye gittiğini söyleyemedi bana. Bandajlarla kundaklanmış sağ dizim fil dizi gibi olmuştu. İşten eve dönerken uğrayan Sally de çok komik buldu dizimi. Daha önce de belirttiğim gibi, sabah başıma gelenleri anlattığımda da hiçbir duygudaşlık göstermemişti zaten. "Onca insanın sırasını kaptığın için layığını buldun," dedi bana. "Emily Teyzem iki yıldır kalça ameliyatı olmak için sıra bekliyor." Sonra Nizar geldi ve bacağımı bir parça havaya kaldır-

* Pelham Grenville Wodehouse. İngiliz asıllı Amerikalı mizah romanı, öykü, oyun ve şarkı sözü yazarı. (ç.n.)

mamı istedi. Çok yavaşça yaptım dediğini –ağır aksak da diyebiliriz buna- hiçbir terslik görünmüyordu ve o da gayet memnun olmuştu bu durumdan. "Harbiden iyi," dedi, "çok şık olmuş."

Elimde koltuk değnekleri, şişliklerin inmesini beklediğim birkaç günün ardından, fizyoterapi ve uyluk kaslarını tekrar eski gücüne kavuşturmak için düzenli olarak yaptığım egzersizlerle geçen birkaç haftanın sonunda, ara ara saplanan ağrım yine hortladı. *Hay laneeeeeet!* İnanamıyordum. Nizar da inanamıyordu. Problemi teşhis ettiğini sanmıştı –plika denen küçücük bir doku diz ekleminde sızlama yapıyormuş ve o da işte tam o parçayı kesmişti. Ofisindeki televizyonda operasyonumu izledik. Daha önce izlemeyi göze alamamıştım. Aydınlık, rengârenk ve dairesel bir şekil vardı ekranda; bir denizaltının ufacık penceresinden güçlü bir ışıldak tutmak gibi bir şeydi bu. "İşte bak, gördün mü!" diye bağırdı Nizar. Tüm gördüğüm, yılanbalığı gibi incecik, gümüş rengi bir şeyin, kabuklu bir deniz hayvanının alt tarafındaki yumuşak kısımdan koca koca parçalar ısırışıydı. Çelikten ufak ağzıyla dizimden hain lokmalar ısırıp duruyor, geriye aspiratörle çekilmek üzere havada yüzen kırıntılar kalıyordu. Daha fazla seyredemedim. Zaten televizyonlardaki vahşeti de oldum olası kaldırmamıştır midem.

"Eee?" dedim Nizar videoyu kapatınca. "Yani, açıkçası hocam, benim de kafam karıştı," dedi. "Problemi yaratan plikayı sen kendin de gördün, onu kestiğimi de gördün. Yırtık menisküs ya da eklemlerde artritik bozukluk olduğuna dair hiçbir bulgu da yok ortada. Ağrının neden geçmediğini açıklayacak doğru dürüst hiçbir sebep yok yani anlayacağın."

"Ama ağrıyor," dedim.

"Evet, orası kesin. Harbiden sinir bozucu."

"Özellikle de benim için," dedim.

"İdyopatik patella femoral sendromu olmalı bu," dedi Nizar. Bana bunun ne olduğunu anlatmasını istediğimde, "Patella femoral dizde ağrı demektir, idyopatik de bunun sana mahsus olduğunu gösteriyor hocam," dedi. Sanki bir lütufta bulunurmuş gibi gülümsedi bana.

Bu konuda ne yapılabileceğini sorduğumda ise yine artroskopi önerdi, ama bu defa daha bir güvensizdi hali. Böylelikle, ilkinde kaçırdığı bir şey varsa görebilecekmiş. Veya aspirin alıp, fizyoterapiye devam edecektim. Aspirin alıp fizyoterapiye devam edeceğimi söyledim.

"Tabii ki bir dahakini BUPA Hastanesi'nde yapacaktım," dedi. General'daki bakıma hayran kalmadığımın o da farkındaydı herhalde.

"Orada da olsa," dedim, "başka operasyon filan istemiyorum artık."

Olanları Roland'a anlattığımda –kendisi fizyoterapistim olur– konsültasyonun esasını Roland'a anlattığımda, o alaycı çarpık gülüş belirdi gene suratında ve "İçsel Diz Bunalımı olmuşsun sen. Ortopedi cerrahları kendi aralarında böyle derler buna. İçsel Diz Bunalımı. İ.D.B. İnanın Doğrusunu Bilmiyorum."

Roland kördür bu arada. Dizinizdeki ağrıyla kıyaslayınca, başınıza gelebilecek daha kötü bir başka şey de budur işte. Körlük.

***

16 Şubat, Salı öğleden sonra. Dün o son kısmı yazdıktan hemen sonra, bir süreliğine gözlerimi kapamaya karar verdim, böylece kör olmanın ne demek olduğu konusunda bir fikir edinecek, zavallı kocamış Roland'a kıyasla ne kadar şanslı bir adam olduğumu kendime hatırlatacaktım. Doğrusu, işi Los Angeles'dan dönerken British Airways'in verdiği göz maskesiyle gözlerimi bağlayacak kadar ileri götürdüm. Böylelikle, gözlerin görmeden bir fincan çay koymak gibi oldukça basit ve gündelik bir aktivite nasıl gerçekleştirilebiliyormuş, onu anlayacaktım. Deney pek uzun sürmedi. Çalışma odamdan çıkıp mutfağa geçeyim derken, dosyalarımın olduğu dolabın açık duran çekmecesine dizimi çarptım. Tabii ki sağ dizimdi çarptığım. Göz maskesini fırlatıp attım hemen ve tek ayağımın üstünde seke seke dönüp durdum odanın içinde. Öyle çok lanet edip sayıp sövmüşüm ki, sonunda yorgun düşüp sessizliğe gömüldüm. Tamam artık dedim, resmen ettim dizimin içine. Neyse ki çok geçmeden azaldı ağrı ve bu sabah da eskisinden daha kötüymüş gibi gelmedi dizim bana. Daha iyi de değildi tabii ki.

İçsel Diz Bunalımı'nın bir tane de avantajı var aslında; birisi sizi arayıp nasıl olduğunuzu sorduğunda, eğer "depresyonun doruklarındayım" demek istemiyorsanız, ama aynı zamanda içinizden çok mutluymuşsunuz gibi yapmak da gelmiyorsa, bol bol dizinizden şikâyet edebiliyorsunuz. Menajerim Jake Endicott sadece yarınki öğle yemeği randevumuzu teyit etmek için aradı mesela ve ben dizimi anlatarak adamı baydım resmen. Bugün öğleden sonra *Yandaki Komşular*'ın yeni bölümlerinin çekilip çekilmeyeceğini konuşmak üzere Heartland'den birileriyle toplantısı varmış. Dizinin son bölümünü daha bir-

kaç hafta önce göndermiştim, ama bu tür şeylere karar verilmesinde fayda var, çünkü oyuncuların sözleşmelerini yenileme zamanı da yaklaşıyor bir yandan. Jake, Heartland'in en az bir, hatta iki seri daha talep edeceğinden oldukça emin görünüyor. "Aldığımız reytinglerden sonra diziye devam etmek istemiyorlarsa akıllarından şüphe ederim zaten." Toplantının sonucunu yarın yemekte söyleyecekmiş. Groucho's'a götürecekmiş beni. Her zamanki gibi.

Artroskopimin üstünden bir yıl geçti ama ağrım hâlâ devam ediyor. Riski göze alıp bir operasyon daha yaptırsam mı acaba? İnanın Doğrusunu Bilmiyorum. Karar veremedim gitti. Zaten bugünlerde hiçbir şeye karar veremiyorum ya. Daha bu sabah hangi kravatı takacağıma karar veremedim bir türlü. İnsan kravat seçmek gibi basit bir işi beceremezken, nasıl olur da operasyon konusunda bir karara varabilir ki? Sabah kravat askımın karşısında o kadar uzun bir süre oyalanmışım ki, az kalsın Alexandra ile olan randevuma geç kalacaktım. Koyu renk tutucu bir kravat mı, yoksa şöyle parlak, kanlı canlı bir kravat mı taksam bilemedim bir türlü. Neyse ki sonunda seçeneklerimi ikiye indirmeyi başardım, biri Marks and Sparks'dan alman sade, lacivert renkli bir yün kravat, diğeri ise el yapımı, içinde portakallar, kahverengiler, kırmızılar olan ipek bir İtalyan kravatıydı. Ama sonra ikisinin de üstümdeki gömleğe uymayacağını düşünüp başka bir gömlek giymek zorunda kaldım. Zaman hızla akıyordu: İpek olanı boynuma bağlayıp, yün olanı da, olur da Alexandra'nın ofisine varıncaya kadar fikrimi değiştirirsem diye, ceketimin cebine tıkıştırdım. Zaten değiştirdim de –bir kırmızı ışıkta durduğum sırada ipeği çıkartıp yün olanı taktım. Alexandra benim deli doktorumdur bu arada, son deli doktorum. Dr. Alexandra Marbles. Yok yok, gerçek soyadı Marples. Dalgasına Marbles* diyorum ben ona. Bir gün buralardan gidecek ya da emekli olacak olursa şey derim artık, hani benim misketlerim? Ona böyle dediğimi bilmiyor, bilseydi de takmazdı gerçi. Ama eğer ondan deli doktorum diye bahsettiğimi duysa, hoşuna gitmezdi kesin. Kendini psikiyatr olarak tanımlamıyor çünkü, o bilişsel davranış terapistiymiş.

O kadar çok terapim var ki. Pazartesileri Roland'la fizyoterapi, salıları Alexandra'yla bilişsel davranış terapisi, cumaları da ya aromate-

* Misketler. (ç.n.)

rapi ya da akupunkturum var. Çarşamba ve perşembeleri genellikle Londra'dayım, ama o zaman da Amy var, ki o da bir nevi terapi oluyor sanırım.

Bir psikiyatr ile bilişsel davranış terapisti arasındaki fark nedir? Yani, benim anladığım, bir psikiyatr sizin nevrozunuzun örtülü sebebini açığa çıkartmaya uğraşırken, bir bilişsel davranış terapisti size hayatı zehir eden semptomları tedavi eder. Farz edelim ki, otobüs ve trenlerde klostrofobiden mustaripsiniz. Bu durumda bir psikiyatr, geçmişinizde buna sebep olan travmatik bir deneyimi ortaya çıkarmaya çalışacaktır. Varsayalım ki, çocukken trenin tünele falan girdiği bir anda, yanınızda oturan adamın cinsel tacizine uğradınız –diyelim ki adam tünelden geçerken karanlıktan faydalanıp sizi elledi ve siz o kadar dehşete düştünüz ve utandınız ki tren tünelden çıktığında bile adamı suçlayamadınız; daha sonra da bunu ailenize ya da başka birine hiç anlatmayıp, bu anıyı tamamen bastırdınız. Aradan vakit geçip de, bir psikiyatr size bu olayı hatırlatıp, bunun sizin suçunuz olmadığını gösterebilirse, bir daha klostrofobi diye bir derdiniz kalmıyor. Tabii bu işin teori kısmı. Ama bilişsel davranış terapistlerinin de işaret ettikleri gibi, sorun şu ki, bu bastırılmış travmatik deneyimin açığa çıkartılması bazen uzun yıllar alabiliyor, o da eğer varsa tabii. Amy mesela. Kadın üç yıldır analiz altında ve *her gün* deli doktoruna gidiyor. Pazartesiden cumaya, her sabah işine giderken, saat dokuzdan ona on kalaya kadar onu görüyor. Ne kadara mal olduğunu siz hesaplayın artık. İyileştiğini nasıl anlayacaksın diye sormuştum bir gün ona. "Bir daha Karl'ı görmeye ihtiyaç duymadığımı hissettiğim vakit," demişti o da bana. Karl, deli doktorunun adı oluyor, Dr. Karl Kiss. Bana sorarsanız, Karl'ın eline müthiş bir hasta düşmüş.

Böyle bir durumda bir bilişsel davranış terapisti ise, sizi toplu ulaşım araçlarıyla seyahat etmeye şartlandıracak bir program verirdi elinize; metroya binip Inner Circle'ın etrafında dolanmak gibi mesela. İlk seferinizde bir durak gidersiniz, sonra iki, sonra üç ve gerisi gelir; başlangıçta boş saatler seçilir, sonra tam iş çıkış saati ve seyahatinizin süresini her uzatışınızda kendinize bir kıyak çekersiniz; bir içki, yemek ya da yeni bir kravat, artık içinizden ne gelirse –belli bir süre sonra başardıklarınızdan ve kendinize aldığınız küçük hediyelerden öyle memnun olursunuz ki, korkmayı unutur, nihayetinde aslında ortada korku-

lacak hiçbir şeyin olmadığını görürsünüz. Tabii bu da işin teori kısmı. Bunu Amy'ye anlatmaya çalıştım, ama pek etkilenmedi. "Peki ya bir gün Inner Circle'da tecavüze uğrayacak olursan?" diye sordu. Bu Amy amma da doğrucubaşı.

Sizin de aklınızda olsun, bu sıralar epey bir insan Inner Circle'da tecavüze uğradı. Erkekler bile.

Beni Alexandra'ya aile doktorumuz yönlendirmişti. "Çok iyidir," diye güvence vermişti bana. "Hem çok da pratiktir. Yok efendim tuvalet eğitimiymiş, annenle babanı hiç iş üstünde yakalamış mısın gibi abuk sabuk sorgulamalarla bilinçaltına takılıp kalarak vakit harcamaz." Bunu duymak beni rahatlatmıştı. Alexandra'nın kesinlikle çok yardımı oldu. Bir kere şu nefes egzersizleri çok iyi geldi, etkisi yaptıktan sonra beş dakika filan sürüyor. Hem onu gördükten sonra kendimi daha sakinlemiş hissediyorum, en azından birkaç saat. Uzmanlık alanı, kısaca RET* diye geçen ussal duygusal terapi diye bir şeymiş. Burada amaç, hastalara, korku ve fobilerinin kaynağının, olayların yanlış veya yersiz yorumlanmasından kaynaklandığını göstermekmiş. Aslında ben de biliyordum bunu, ama yine de Alexandra'nın ağzından duymak iyi geldi. Ama an geliyor, eski Viyana ekolü türünde analizler de burnumda tütüyor ve o günlük Kiss'i** yüzünden Amy'e acayip gıpta ediyorum. (Adamın adı "Kish" diye telaffuz ediliyor aslında, Macar çünkü, ama ben "Kiss" demeyi tercih ediyorum.) Mesele şu ki, ben aslında hep mutsuz değildim. Mutlu olduğum bir dönemi de hatırlıyorum. Halimden oldukça memnun olduğum zamanlar. Ya da, en azından mutsuz olmadığımı düşündüğüm zamanlar vardı diyeyim hadi, ki bu da herhalde mutlu olmakla aynı anlama geliyor. Ya da halinden oldukça memnun olmakla. Ama bir zaman, bir yerlerde kaybettim onu, endişeli ve kederli olmaksızın yaşama hünerini yani. Nasıl mı? İnanın Doğrusunu Bilmiyorum.

"Ee bugün nasılsın bakalım?" dedi Alexandra, her seansın başında böyle söyler. Gösterişli, yüksek tavanlı ofisinde, üç metre kadar genişliğindeki uzun havlı soluk gri halısının üstündeki iki rahat koltukta karşılıklı otururuz hep. Pencerenin önündeki antika masayı ve köşedeki çok amaçlı uzun dosya dolabını saymazsak eğer, bir evin salonu gi-

* Rational emotive therapy. (y.h.n.)
** Öpücük. (ç.n.)

bi döşenmiştir ofisi. Şöminenin iki yanında sandalyeler durur, içinde yapma kömürler olan bu gaz ocağı neşeyle yanar kış boyu, yazın ise içinde taze çiçekleri eksik olmayan bir vazo olur mutlaka. Alexandra ince uzun bir kadındır ve zarif, uçuşan kıyafetler giyer: İpek bluzlar ve oturduğunda dizlerini o ağırbaşlı edasıyla örtebileceği uzunlukta plili yün etekler. O upuzun zarif boynunun tepesinde, dar ve ince kemikli bir yüz vardır; saçını da sıkı bir topuz yapar, yoksa ense topuzu mu demek lazım buna? Walt Disney'in kaleminden çıkmış, oldukça hoş, uzun kirpikli bir dişi zürafa hayal edin.

Kravat seçme konusundaki patolojik kararsızlığımdan bahsederek girdim konuya. "Patolojik mi dedin?" dedi. "Neden bu kelimeyi kullandın?" Kendim hakkında kullandığım negatif kelimeleri atlamaz hiç.

"Yani, ne bileyim, sonuçta bir *kravat* işte! Ama ben hayatımın yarım saatini boşa harcayarak debelenip durdum orda... Yani, bu kadar önemsiz bir şeye kafa yorulur mu?"

Alexandra bana neden bu iki kravat arasında bir seçim yapmakta bu kadar zorlandığımı sordu.

"Düşündüm ki, eğer sade, lacivert olanı takacak olsam, bunu depresif olduğuma dair bir işaret olarak algılayacaktın, ya da depresyonla savaşmak yerine, ona *teslim olduğuma* yönelik bir işaret gibi belki de. Ama parlak olanı taksaydım, bu sefer de bunu depresyonun üstesinden geldiğime dair bir işaret olarak göreceksin diye düşündüm, ama yok öyle bir şey. Sonuçta hangisini takarsam takayım yalan söylemiş gibi olacaktım." Alexandra gülümsedi ve ben terapi sırasında düzgün bir cevap verdiğimde sıkça hissettiğim o aldatıcı kıvancı duydum, sınıftaki akıllı çocuklar gibi.

"Hiç kravat takmayabilirdin aslında."

"Bunu da düşündüm. Ama ben seanslara gelirken hep kravat takıyorum. Eski bir alışkanlık işte. Böyle yetiştirilmişim: Doktora daima düzgün kıyafetlerle gidilmelidir. Şimdi birden kravat takmayı bırakacak olsam bunun bir anlamı olduğunu –saygısızlık, memnun kalmama gibi– düşünebilirdin, ama ben gayet memnunum. Ah bir de kendimden memnun olabilsem."

Birkaç hafta önce Alexandra kısaca kendimi anlatan bir şey yazmamı istedi benden. Oldukça ilginç bir deneyim oldu benim için. Sanırım bu şeyi yazma fikri de burdan çıktı... artık adına ne derseniz. Andaç de-

yin. Günlük deyin. İtiraf deyin. Şimdiye kadar sırf drama formunda yazmıştım, yani skeçler, senaryolar filan. Tabii, her TV dizisi senaryosunda biraz betimleme olur mutlaka –sahne direktifleri, kasting direktörü için yazılmış karakterle ilgili notlar falan (*"Judy yirmi yaşlarında, güzel bir aptal sarışındır"* gibi), ama bir şeylerin detaylı ya da analitik anlatıldığı tek satır yoktur içinde, sadece roller vardır. TV de böyle bir şeydir zaten –sadece rol. İnsanların ağzından çıkanlar ve katot ışınlı tüpten ekrana yansıyan çizgiler. Her şey ya o anki görüntüdedir, ki bu da sana yerini belirtir, ya da diyalogdadır ve bu da karakterlerin ne düşünüp ne hissettiğini yansıtır; işte tüm *bunlar* için de kelimelere ihtiyacın yoktur –bir omuz silkme hareketi, gözlerin kocaman açılması her şeyi anlatır zaten. Öte yandan bir kitap yazıyorsanız, her şeyi anlatmak için elinizde kelimeler dışında bir şey yoktur: davranışlar, bakışlar, düşünceler, duygular, karakterin tüm dünyası yani. Yazarlara büyük saygı duyuyorum, tüm samimiyetimle.

Laurence Passmore
Kendimi anlattığım bir yazı

BEN ELLİ SEKİZ YAŞINDA, yüz yetmiş altı santim elli üç milim boyunda ve seksen altı kilo yüz yetmiş beş gram ağırlığında bir adamım –yani, sayfalarının köşeleri kıvrılmış *Aile Sağlığı Kitabı*'mızdaki tabloya göre on kilo kadar fazlam var. "Tubby"* takma adını askerde takmışlardı, ondan sonra da kurtulamadım bir türlü. Ama zaten kilom boyuma göre hep birazcık fazlaydı, futbol oynadığım ve göğsümden belime doğru hafif bir şişkinlikle fıçı gibi bir vücuda sahip olduğum o delikanlılık günlerimde bile. O günlerde acayip kaslı bir karnım vardı ve bu da karşı takımın oyuncularını koşturmaya yarardı, ama yaşlandıkça, düzenli egzersiz de yapmama rağmen, o karın kasları yağlanıp gevşedi ve kıçıma kadar yayıldı; sonuçta, fıçı gibi değil, armut şeklinde bir

* Şişman ve bodur kimse. (ç.n.)

vücudum var artık. Her şişmanın içinde, dışarı çıkmaya gayret eden bir zayıf adam vardır derler, ben de ne zaman banyo aynasına baksam, o adamın ta derinlerden gelen inlemelerini duyuyorum. Aslında beni tek rahatsız eden vücudumun şekli değil, sadece cüssede değil yani problem, dahası var. Gırtlağımdaki çıkıntıya kadar göğsümün tamamı, koca bir paspas ebadındaki bir bulaşık telinin üstündekilere benzer kıllarla kaplı: Açık yakalı bir gömlek giyecek olsam, hepsi azgın sarmaşıklar gibi fışkırıyor tepeden, Nigel Kneale'in* eski TV dizilerinde anlattığı, başka bir gezegenden gelip hızla üreyen bir mantar türü sanki. Bir de genetik kaderimin cilvesi midir nedir, gırlağımdaki çıkıntının *üst tarafında* ise hemen hemen hiç tüy yok. Kel kafam kabak gibi ortadadır, babamınki gibi, saç olarak ne varsa, kulağımın üstüne dökülen bir tutam perçemden ve ensemden yakama uzananlardan ibarettir. Bayağı uzundur ensemdeki saçlar, yakamdan aşağı dökülüyor. Biraz serserivari bir görüntü veriyor aslında ama kestirmeye kıyamıyorum, her bir teli değerli benim için. Berbere gittiğimde saçlar yere düştükçe fena oluyorum –şunları bir kesekâğıdına koysak da eve götürsem diye geçiyor içimden. Bir ara bıyık bırakmaya yeltendim, ama biraz komik oldu, bir tarafı gri, bir tarafı da açık kahverengi gibi, sonra kestim tabii hemen. Sakal bırakmayı da düşündüm, ama göğsümdeki kılların bir devamı gibi gözükür diye korkup ondan da vazgeçtim sonra. Yani suratımın sıradanlığını gizleyecek hiçbir şey yapamadım: sarkık yanaklı, zamanla havası inmiş bir balon gibi buruş kırış olmuş pembe, şiş, oval bir yüz, etli, hafif şiş bir burun ve oldukça hüzünlü bakan iki buğulu mavi göz. Dişlerim hakkında söylenecek kayda değer fazla bir şey yok, yine de şu kadarını söyleyeyim, takma değiller, yani gözüken kısımlar (alt sağ tarafta birkaç azı dişim yoktu, ben de köprü yaptırmıştım). Boynum, kütük gibi kalındır ama kollarım kısadır biraz, bu durumda üstüme uyan gömlek bulmak da zor oluyor tabii. Bazen uzun kollu kazaklar giyip içteki gömleğin kollarının sarkmasını engellediğim, ya da dirseklerimden lastiklerle tutturduğum olur ama yine de, hayatım, manşetleri parmak eklemlerime kadar uzanan gömleklerle mücadele etmekle geçti diyebilirim. Sonra Amerika'ya gittiğimde gördüm ki, adamlar bazılarının ortalamadan daha kısa kollu olduğunu çoktan keşfetmişler (nedense İngiltere'de sadece ortalamadan daha uzun kollu olma hakkın var), ben de Brooks Brothers'dan kol boyu 32" olan bir düzine gömlek aldım. Birkaç sene önce İngiltere'de hizmete geçen bir Ameri-

* Britanyalı yazar. Televizyon dizilerine yazdığı senaryolarla ünlüdür. (ç.n.)

kan kargo şirketi vasıtasıyla gardırobumu tıka basa doldurdum. Parasını verip, kendi ölçülerime göre gömlek diktirebilirim tabii ki, ama siparişle çalışan ve genelde Picadilly civarında olan o züppe görünüşlü dükkânlar beni tiksindiriyor, vitrinlerine koydukları o çizgili ciddi poplin gömlekler de zevkime uygun değil. Aslında, her halukârda, alışveriş yapmak içimi daraltıyor. Sabırsız adamın tekiyim ben. En azından şimdi öyleyim. Eskiden değildim. Kuyruğa girmek mesela. Gençken kuyruğa girmek bir yaşam biçimiydi, hiç önemsemezdim. Otobüs durağında, sinemada, mağazalarda hep kuyruk beklerdik. Şimdilerde otobüse nadiren biniyorum, çoğu filmi evde videodan izliyorum ve bir mağazaya girip de tezgâhtarın benden önce ilgilenmesi gereken ikiden fazla insan görürsem, ardıma bile bakmadan çıkıyorum oradan. Aklımdaki şeyi alamadan bile olsa yapıyorum bunu. Özellikle, havaalanlarındaki göçmen yolcuların kuyruklarında olduğu gibi önlerine kordon çekilmiş daracık bölmelerin olduğu banka ve postanelerden nefret ediyorum, iki saat ayaklarını sürüye sürüye ilerlersin sıranda ve kuyruğun başına geldiğinde de ilkönce hangi gişe boşalacak diye bir o yana bir bu yana döndürüp durursun başını. Sıran geldiğinde de genelde fark edemezsin ve arkandaki uyanık herifin teki böbreklerinden dirsekler seni: "Sıra sende arkadaş." Neyse ki artık banka işlemlerimi mümkün olduğunca, bilgisayar destekli telefon bankacılığı sistemiyle yapıyorum, mektuplarımın çoğunu faksla, senaryolarımı filan da kargoyla gönderiyorum. Ama pul almamın illa ki gerektiği bazı durumlarda elim mahkûm gidip dikiliyorum o uzun postane kuyruklarında, beraberimde de bir dolu yaşlı teyze ve pusetlerinde burunlarını çekip duran bebekleriyle aylıklarını ve katkı paylarını almayı bekleyen yalnız anneler; derken kendimi bağırmamak için zor tutuyorum, "Sadece bir pul almak için bekleyen insanlar için ne zaman ayrı bir gişe açmayı düşünüyorsunuz acaba? Kim bir şey *postalamak* için burda ki şu anda? Sonuçta burası bir postane ama, değil mi?" diye. Bu laflar hep içimde kalıyor tabii, çok kolay bastırırım genelde kendimi, kalabalık bir yerde böyle bağırmayı hayal bile edemem ben, ama içimdem geçen budur. Duygularımı fazla göstermem öyle. Beni tanıyan birçok insana aslında sabırsız biri olduğumu söylesem şaşırır. TV camiasında herkes beni gayet sessiz, sakin ve etraftaki herkesin kendini kaybettiği anlarda bile soğukkanlılığını koruyan biri olarak bilir. Bir de fiziğimden hoşnut olmadığımı öğrenseler iyice şaşırırlar. Bana Tubby denmesinden hoşlanıyorum sanıyorlar. Bir iki defa aslında bana Tubby yerine Laz diye-

bileceklerini çıtlattım ama pek tutmadı. Vücudumda az çok hoşuma giden tek yerim el ve ayaklarımdır. Ayaklarıma küçük denebilir; 41 numara ve dar, üst kısmı da biraz yüksek. Bu yüzden İtalyan ayakkabıları iyi durur bende, ihtiyacım olmadığı halde aldığım çok olmuştur. Taşıdığı cüsseye oranla oldukça hafiftir ayaklarım, futbolda fiyakalı bir çalımcıydım, balo salonunda da fena bir kavalye değildim. Evin içinde sessiz adımlarla dolanırım o ayaklarla, karım birden arkasını dönüp de karşısında beni bulunca az sıçramamıştır. Ellerim de oldukça küçüktür ama bir piyanistinki gibi uzun ve biçimli parmaklarım vardır, bununla birlikte yine de kullanabildiğim tek klavye bilgisayar klavyesidir.

***

Kendimi anlattığım yazıyı Alexandra'ya verdim, şöyle bir baktı ve "Bu kadar mı?" diye sordu. Bunun yıllardır yazdığım en uzun kesintisiz düz yazı olduğunu söyledim. "Hiç paragraf yok burda, neden acaba?" dedi, paragraf yazma pratiğimi kaybettiğimi söyledim ben de ona, epeydir roller ve diyaloglar dışında bir şey yazmamıştım, bu yüzden de kendimi anlattığım yazı bir çeşit monoloğa dönüşmüştü. "Yalnızca birine karşı konuşuyormuşum gibi yazabiliyorum," dedim ona. (Gerçekten öyle. Örneğin bu günlük – kimseye okutmak gibi bir niyetim yok bunu ama ancak "sana" anlatıyorsam yazabiliyorum. "Sen" in kim olduğunu hiç bilmiyorum. Hayali, anlayışlı bir kulak sadece.) Alexandra, yazımı, daha sonra okumak üzere bir çekmeceye koydu. Bir sonraki görüşmemizde, yazdıklarımı ilginç ama hayli olumsuz bulduğunu söyledi. "Çoğu vücudundaki kusurlarla ilgili, daha doğrusu senin kusur olarak gördüklerinle, hatta bahsettiğin iki tane güzel özelliğini, yani el ve ayaklarını bile, gereğinden fazla ayakkabı almana ve piyano çalmamana gönderme yaparak gölgelemişsin." Alexandra, sıkıntılarımın özsaygı eksikliğinden kaynaklandığını söylüyor. Büyük olasılıkla doğrudur, zaten gazeteler de her gün bundan bahsediyor. Şu anda İngiltere'de salgın gibiymiş bu kendini değersiz hissetme durumu. Belki de piyasalardaki durgunlukla alâkalıdır. Benimkinin bununla alâkası yok gerçi. Ben ekonomik durgunluk içinde değilim. Tuzum kuru yani. Halim vaktim yerinde. Neredeyse zenginim. *Yandaki Komşular* beş yıldır oynuyor ve hâlâ her hafta on üç milyon insan onu izliyor, en az o kadar iyi bir de Amerikan uyarlaması var dizinin, ayrıca dünyanın dört

bir yanında farklı dillerde oynatılıyor. Bunların yayınlanmasıyla banka hesabıma akan paranın haddi hesabı yok. E sorun nerde peki? Neden tatmin olamıyorum? İnanın doğrusunu bilmiyorum.

Alexandra, hep mükemmeliyetçiliğimden kaynaklandığını söylüyor. Kendimden hep mümkün olamayacak kadar yüksek standartlarda şeyler bekliyorum ve sonuçta muhakkak hayal kırıklığına uğruyorum. Bunda doğruluk payı olabilir. Şov dünyasındaki çoğu insanda var bu mükemmeliyetçilik. Belki boktan işler yapıyorlar, boktan dizilerde oynuyorlar, boktan şeyler yazıyorlar, ama uğraşıyorlar ve sonuçta onu *mükemmel* bir boka dönüştürüyorlar. Diğer insanlarla aramızdaki en belirgin fark da budur. Pul almaya gittiğiniz postanedeki memurun size mükemmel hizmet vermek gibi bir derdi yoktur asla. Belki yeterli sayılabilecek bir hizmet, şanslıysanız o da, ama mükemmel –asla. Neden uğraşsın? Ne gereği var ki? En pahallı cins iki pul arasında hiçbir fark yoktur ve o pulları kâğıtlarından kopartıp gişenin diğer tarafındakine ittirme işlemi kaç değişik şekilde gerçekleştirilebilir ki? Adamlar aynı işlemleri yapıp durur, yıllarca sabahtan akşama kadar, kapana kısılmış gibi, bu tekdüze işi tekrarlarlar. Ama bir sitcom, ne kadar belli formüller üstüne kurulmuş, ne kadar basmakalıp olursa olsun, her bir bölümünde özel bir şey vardır, bunun da iki sebebi vardır. Birincisi, hiç kimsenin bir sitcoma *ihtiyacı* yoktur, ama bugün olmazsa yarın bir posta puluna ihtiyacı olabilir; bu yüzdendir ki, sitcomların varoluşlarının tek gerekçesi insanları eğlendirmektir ve eğer bir önceki haftayı tekrar ettiyseniz bunu başaramayacaksınız demektir. İkincisi, bu işin içinde olan herkes birinci sebebin farkındadır ve işini elinden geldiğince iyi yapmasının hayrına olacağını, yoksa çok geçmeden kapının önüne konacağını bilir. Her bir sözün, jestin ve tepkinin çekilmesinde ne kadar büyük bir ekibin ne kadar çok emek harcayıp kafa yorduğunu görseydiniz eminim çok şaşırırdınız. Provalardan başlayıp, çekimlere kadar herkes şunu düşünür: Buradaki etkiyi nasıl daha güçlendirebilirim, şunu nasıl geliştirebilirim, şurdan nasıl fazladan bir kahkaha daha çıkartabiliriz... Sonra da eleştirmenler üç beş iğneleyici lafla yerin dibine batırırlar seni. Bir iletişim aracı olarak televizyonun böyle bir dezavantajı vardır işte: televizyon eleştirmenleri. Kabul ediyorum, ben özsaygı yoksunu olabilirim ama bu, başkalarının da bana saygı duymalarını istemiyorum anlamına gelmemeli. Doğrusu, bana saygı göster-

medikleri zaman cidden çok moralim bozuluyor. Ama benim moralim zaten bozuk, çünkü kendime saygı duymuyorum. Kendim inanmasam da, herkesin benim mükemmel olduğumu düşünmesini istiyorum. Neden? İnanın doğrusunu bilmiyorum. İ.D.B.

Tedavimin en başında, Alexandra elime bir kâğıt alıp, kâğıdın bir tarafına hayatımdaki tüm iyi şeylerin, diğer tarafına da kötü şeylerin listesini yapmamı istemişti benden. "İyi" sütununa şunları yazmıştım:

1. İşinde başarılı
2. Tuzu kuru
3. Sağlıklı
4. İstikrarlı bir evlilik
5. Yetişkinliğe problemsiz geçiş yapmış çocuklar
6. Güzel bir ev
7. Müthiş bir araba
8. İstediğim kadar tatil.

"Kötü" sütununa sadece bir tek şey yazmıştım.

1. Çoğunlukla mutsuz.

Birkaç hafta sonra listeye bir şey daha ekledim.

2. Dizde ağrı.

Ağrının kendisinden çok, fiziksel hareket kabiliyetimin kısıtlanması bozuyordu moralimi. Gerçi öyle adlandırmıyordum ama, benim için spor en önemli terapi şekliydi eskiden. Elle ya da ayakla, fark etmez, topla oynamaktan, peşinden koşturmaktan acayip keyif alırdım –hep öyleydi, çocukken Londra'nın arka sokaklarında top koşturmaya başladığımdan beri. Sanırım bu konuda, insanların beni beklediklerinden iyi bulmaları gerektiği gibi bir takıntım vardı –topu gördüğüm anda o kalın ve hantal vücudun nasıl şaşırtıcı bir çevikliğe, hatta zarafete büründüğünü göstermem gerekiyordu. (Mutlaka top olmak zorunda: Yoksa ancak bir suaygırı kadar zarif olabilirim.) Sporun deşarj olma-

nın ve vücuttaki adrenalini atmanın zararsız bir yolu olduğunu zaten herkes biliyor. Ama en önemlisi, uyumana yardımcı oluyor. Zorlu bir squash'ın, on sekiz sayılık bir golf oyununun ya da beş setlik bir tenis maçının ardından hissettiğin o her yanını ateş bastırıp, sızım sızım sızlatan yorgunluk kadar güzel bir şey bilmiyorum ben şu hayatta. Yatağına girdiğinde çarşafların içine gömülüp keyifle kolunu bacağını uzatırsın şöyle ve bilirsin ki, çok geçmeden kolayca uzun ve derin bir uykuya dalacaksın. Seks kesinlikle bu kadar etkili değil. Tamam birkaç saatliğine uyutuyor belki, ama hepsi bu. Dün gece seviştik mesela Sally'le (o istedi, bugünlerde hep öyle oluyor zaten) ve ben hemen ardından uyuyakaldım, kollarımda Sally çıplak halde, küt diye gittim resmen. Ama sonra saat 2.30'da bir ürpertiyle cin gibi açtım gözlerimi, Sally gecelik olarak kullandığı büyük boy tişörtlerinden birini üstüne geçirmiş, sessizce soluyordu yanımda; kalktım çişe gittim, pijamalarımı giydim, ama bir daha da uyuyamadım. Yattığım yerde bir sürü şey dönüp duruyordu kafamda –hatta spiral şekiller oluşturmuşlardı desem yeridir, gitgide karanlığa gömülüyorlardı. Kötü düşünceler. Kasvetli düşünceler. Dizim zonkluyordu –herhalde seks körüklemişti– acaba dedim içimden, bu, kemik kanserinin filan ilk belirtisi olmasın sakın, hem sonra bacağım filan kesilirse nasıl baş ederim bunla ben, baksanıza önemsiz bir İçsel Diz Bunalımı'yla bile baş edemedim.

İşte gecenin köründe böyle şeyler gelir aklınıza. Gayri ihtiyari tutulan bu gece nöbetlerinden nefret ediyorum, karanlıkta gözlerim açık öyle yatıyorum, Sally de yanımda sakin sakin uyuyor. Acaba, diyorum, başucumdaki lambayı yakıp biraz bir şeyler mi okusam, yoksa aşağı inip kendime sıcak bir içecek mi hazırlasam, ya da uyku ilacı mı alsam, iki üç saatlik bir kendinden geçme uğruna, ertesi gün hissedeceğim gece boyu kemiklerimin iliği çekilmiş de yerine kurşun doldurulmuş duygusunu göze alarak. Alexandra, tekrar uyuyuncaya kadar kitap okumamı tavsiye ediyor, ama ben, Sally'i rahatsız eder düşüncesiyle başucumdaki lambayı yakmak istemiyorum; Alexandra o zaman da kalkıp başka bir odada okuyabileceğimi söylüyor, ama ben merdivenlerden inip de her zaman oturduğumuz salonu öyle sessiz ve boş görmeyi göze alamıyorum, kendi evimde davetsiz bir misafir gibi. Bu yüzden genelde öylece yatıyorum olduğum yerde, aynen dün gece olduğu gibi, rahat bir pozisyon bulma gayesiyle bir o yana bir bu yana dönüyorum, debelenip dururken uyuyakalmayı umarak. Bir ara Sally'e sokulayım dedim, ama ona da sıcak basmış olacak, o uykulu haliyle itti

beni. Ben de kendime sarılmaya çalıştım o zaman, her bir elim ters yöndeki omzu tutacak şekilde kollarımı göğsümün üzerinde çapraz yaptım, aynı deli gömleği giymiş adamlar gibi. Aslına bakarsanız, bence üzerimde pijama yerine o gömlekten olmalıydı.

***

17 Şubat Çarşamba, sabaha karşı 2.05. Bu gece sevişmedik ve ben bu kez daha da erken uyandım: 1.40. Dehşet içinde çalar saatimin dijital ekranının üzerindeki kırmızı şekillere diktim gözlerimi, komodinin parlak yüzeyine berbat bir kızarıklık saçan saatime. Bu sefer kalkmaya karar verdim ve fikrimi değiştirmeye fırsat bulamayayım diye ayaklarımı yataktan sarkıtıp terliklerimi arandım hemen. Aşağıya indiğimde, pijamamın üstüne bir eşofman üstü geçirip bir çay yaptım ve doğrudan çalışma odama geçtim. İşte bilgisayarımın karşısındayım şimdi ve bunları tuşluyorum. Dün nerde kalmıştık bakayım, hah, tamam. Spor.

Roland, bir operasyon daha geçirsem de geçirmesem de, şikâyetim geçinceye kadar hiç spor yapmamam gerektiğini söylüyor. Kulübün fitness merkezindeki bazı aletleri, yani dizimi kullanmama gerek olmayanları kullanabilirmişim, kurbağalama stili olmadığı sürece yüzebilirmişim de –anlaşılan kurbağa sıçraması diz eklemine iyi gelmiyor. Gelgelelim, o aletlerle egzersiz yapmaktan oldum olası hoşlanmamışımdır –gerçek seks yerine mastürbasyon yapmak neyse, gerçek spor yerine aletlerle egzersiz yapmak da o benim için; yüzmeye gelince, şansa bakın ki, doğru dürüst yüzebildiğim tek stil kurbağalamadır. Squash'ı kafadan silelim hemen, sebebi çok açık. Golfü de, ne yazık ki: Sopayı sallama hareketinin en son noktasında sağ dizdeki yan bağlar iflas edermiş. Dizimi, nispeten sabit kalmasını sağlayan bir bağla sarıp, ara ara tenis oynuyorum hâlâ. Kortta sıçrarken sağ dizimi biraz Long John Silver* gibi sürüklemem icap ediyor ama, hiç yoktan iyidir. Kulüpte kapalı kortlar da var, gerçi nerdeyse bütün bir sene boyunca dışarıda oynanabilecek kadar ılık geçiyor artık kışlar –küresel ısınmanın birkaç olumlu sonucundan biri de budur herhalde.

Beraber oynadığım orta yaşlı üç sakat arkadaş daha var kulüpte.

* Robert Louis Stevenson'ın *Define Adası*'nda tek bacağı olmayan karakter. (ç.n.)

Birisi Joe, sırtından ciddi sıkıntısı var, korsesini hiç çıkartmaz üstünden ve kolunu kaldırıp zor servis atar; diğeri Rupert, birkaç sene önce kötü bir kaza geçirdi ve şimdi iki ayağı birden topallıyor, nasıl oluyor sormayın; bir de Humphrey var, onun da ayağında artriti var ve kalçasında plastik bir eklemle yaşıyor. Birbirimizin sakatlıklarını kıyasıya sömürürüz. Diyelim filenin diğer tarafında Joe varsa, attığı toplara hep yukarıdan karşılık veririm, çünkü bilirim ki, adam raketini kafasından yukarı kaldıramaz ve aynı şekilde, eğer ben arka çizgiyi savunuyorsam filan, o da kortun bir köşesinden diğer köşesine atışlarının yönünü değiştirip durur, çünkü bilir ki, dizimdeki o bağla fazla hızlı hareket edemem. Yani halimizi görseniz, gözleriniz yaşlarla dolar, artık gülmekten mi ağlamaktan mı bilemem.

Doğal olarak, artık karışık çiftlerde Sally'e eşlik edemiyorum, ki bu da ciddi bir utanç benim için, çünkü kulübün düzenlediği kıdemliler turnuvasında hep oldukça iyi sonuçlar alırdık beraber. Bazen benimle maç ayarlar, ama karşılıklı oynamıyor, çünkü kazanacağım derken, dizimin içine edebilirmişim, muhtemelen haklı da. Sağlamken, genelde yenerdim Sally'yi, ama şimdi ben gerilerken o aldı başını gidiyor. Geçen gün kulüpte akranım olan, muhteşem fizikli arkadaşlarımla otururken çıkageldi Sally, işten dönerken biraz idman yapayım dedi herhalde. Onu öyle kapalı kortun arkasından doğru Brett Sutton'la, yani kulübün tenis hocasıyla gelirken görünce biraz şaşırdım aslında, çünkü geleceğinden haberim yoktu. Özel ders alacağını bilmiyordum, büyük olasılıkla bana söylemiştir ama ben anlamamışımdır. Son zamanlarda böyle kaygı verici bir alışkanlık edindim: İnsanlar bir şeyler söylüyor bana, ben de gayet güzel dinleyip cevap veriyorum onlara, ama sözleri bittiğinde fark ediyorum ki anlattıklarından hiçbir şey anlamamışım, çünkü kendi kafamdan bambaşka şeyler geçiyor o anda. Bu da başka bir çeşit İçsel Bunalım'dır. Sally bu durumu çaktığı vakit zıvanadan çıkıyor resmen –haklı olarak– bu yüzden filelerin oradan bana kayıtsızca el salladığında, onun bugün öğleden sonrası için ayarladığı dersi bilmem gerekiyorduysa diye aynı kayıtsızlıkla el salladım ben de. İlk bir iki saniye onu tanımamıştım doğrusu –uzun boylu, çekici bir sarışın olarak algılamıştım onu. Üzerinde daha önce hiç görmediğim, çingene pembesi ve beyaz kolsuz bir bluz vardı, bir de yeni saçına alışamamıştım hâlâ. Tam Noel'den bir gün önce, evden saçları gri olarak çıktı, öğleden sonra geldiğinde altın sarısıydı. Neden beni uyarmadığını sorduğumdaysa hazırlıksız yakalandığımda nasıl bir tepki vereceğimi gör-

mek istediğini söyledi. Harika göründüğünü söyledim. Daha fazla abartmadıysam tek nedeni kıskançlıktır. (Kilim için çeşitli tedaviler denemiştim ve hepsi de başarısız olmuştu. Son olarak kafama kan gitsin diye dakikalarca ayakucuma doğru baş aşağı sallanma metodunu bile uygulamıştım. Buna da Ters Dönüş Terapisi deniyordu.) Tenis kulübünün ordakinin Sally olduğu kafama dank edip de, onun o elastik vücudunu ve hoplayıp duran altın sarısı buklelerini izledikçe, hafiften mal sahiplerinin hissettiği tarzda bir gururlanma yaşadım. Sally'i benimkiler de fark etmişlerdi.

"Zevceni izlemek ister misin Tubby Bey?" dedi Joe oyun arasında set değiştirirken. "Dizin geçtiğinde, karın seni beşe katlamış olacak."

"Öyle mi diyosun?" dedim.

"Tabii yaa, hocası iyi ne de olsa. Duyduğuma göre başka oyunlarda da iyiymiş." Joe diğer ikisine göz kırptı, tabii Humphrey de aynen karşılık verdi.

"Takım taklavat yerinde yani. Geçen gün duşta gördüm adamı. 25 santim vardı valla."

"Bu duruma karşılık nasıl bir önlem almayı düşünüyosun, Tubby?"

"Senin de performansını artırman gerekecek bak şimdi."

"Bir gün fena yakalanacaksın Humphrey," dedim. "Herifleri öyle ağzının suyu aka aka dikizleyeyim derken." Diğerleri de anormal sesler çıkararak gülmeye başlamışlardı bu arada.

Dördümüz arasında bu tür takılmalar çok olur. Kimsenin niyeti kötü değildir. Humphrey hiç evlenmemiştir, annesiyle yaşar ve kız arkadaşı da yoktur, ama hiçbirimiz onun eşcinsel olduğunu düşünmeyiz gerçekten. Zaten düşünseydik, bu konuda dalga geçmezdik kesinlikle onunla. Aynı şey, Brett Sutton ve Sally ile ilgili ima için de geçerli. Adamı görünce bütün kadınların zevkten donlarını ıslattıkları zaten beylik bir espridir aramızda –esmer, uzun boylu ve saçını at kuyruğu yaptığında ibne gibi görünmeyecek kadar da yakışıklı bir adamdır– ama kimse söz konusu durumda gerçekten bir dalavere olduğuna inanmıyordur aslında.

Bir sebeple, bu gece yatağa girerken bu muhabbet geldi aklıma ve Sally'ye bahsettim biraz. Burnunu çekip aynen şöyle söyledi bana: "Aletinin boyutları konusunda endişe etmek için biraz geç bir saat değil mi sence de?"

Kendini endişe etmeye gerçekten adamış biri için asla geç olmadığını söyledim.

Ama endişe etmediğim bir şey varsa, o da Sally'nin sadakatidir. Tabii biz de şu otuz yıllık evlilik hayatımız süresince çalkantılı günler geçirdik, ama her zaman birbirimize sadık kaldık. Karşımıza fırsat çıkmadığından değil, yani en azından benim açımdan, şov dünyasının hali ortada zaten; herhalde onun da karşısına çıkmıştır, hoş, işteki konumuyla ilgili olarak baştan çıkartmalara benim kadar maruz kalmamıştır mutlaka. Teknik okuldaki, daha doğrusu ona üniversite demeyi öğrenmem gerekiyor, meslektaşları hiç de öyle acayip erotik çekicilikleri olan tiplermiş gibi gelmiyor bana. Konumuz bu değil ama. Biz birbirimize hep sadıktık. Nasıl bu kadar emin olabiliyorum değil mi? Oluyorum işte. Tanıştığımızda Sally bakireydi daha, iyi kızların çoğu öyleydi zaten o zamanlar ve ben de öyle fazla deneyimli sayılmazdım. Askerdeyken ücra köşelerde garnizon süprüntüleriyle, tiyatro okulu partilerindeki sarhoş kızlarla ve tiyatroya ait bakımsız lojmanlarda yalnız ev sahibeleriyle olan ilişkilerimden ibaret cinsel tarihimi sayfalara döksem incecik bir cilt tutardı. Hiçbiriyle de iki defadan fazla yatmamışımdır herhalde, hepsi de çabucak, misyoner pozisyonunda tüketilmiş ilişkilerdir. Halbuki, seksten zevk almak için rahatlık gerekir –temiz çarşaflar, sağlam bir döşek, sıcak bir yatak odası– ve süreklilik. Sevişmeyi, Sally'le beraber öğrendik, hem de az çok başlangıç noktasından diyebilirim. Biriyle bir işler karıştırıyor olsaydı, davranışlarındaki değişikliklerden, kolunun bacağının beni alışılmadık tarzdaki bir sarışından ya da okşayışlarındaki bir farklılıktan anlayabilirdim bunu, eminim. Zina hikâyelerinden oldum olası hoşlanmamışımdır, özellikle eşlerden sadece birinin diğerini senelerce aldattığı durumlardan. İnsan nasıl anlamaz ki böyle bir durumu? Sally de Amy'yi bilmiyor tabii. Ama benim Amy'le zaten bir ilişkim yok ki. Peki aramızdaki şey ne? İnanın doğrusunu bilmiyorum.

Amy'yi altı sene önce, *Yandaki Komşular*'ın ilk bölümleri için rol dağılımı yapılacağı sırada yardım etmesi için işe aldıklarında tanımıştım. Söylemeye bile gerek yok, harika bir iş çıkarmıştı. Bu işteki bazı tipler bir sitcomun başarısının yüzde doksanının doğru oyuncu seçimiyle ilgili olduğunu düşünür. Bir yazar olarak bunu sorgularım doğal olarak; ama şurası da bir gerçektir ki, dünyanın en iyi senaryosunu bile yazsanız, eğer oyuncuları doğru dürüst oturtamadıysanız hiçbir işe yaramaz. Dahası, rolüne oturan oyuncuları bulsanız bile, bu kişiler her

zaman herkesin apaçık ilk tercihi olacak anlamına gelmiyor. Deborah Radcliffe'e Priscilla'yı, yani orta sınıftan bir anne rolünü oynatmak Amy'nin fikriydi mesela – kendisi Royal Shakespeare Tiyatrosu'nun kısa bir süre önce elinden kaçırdığı klasik bir oyuncudur ve hayatında sitcom oynamamıştır. Amy'nin haricinde kimse bu rolü ona vermeyi akıl edemezdi, ama Deborah rolüne cuk oturdu resmen. Şimdi o ailenizin bir ferdi ve otuz saniyelik bir reklamda göründü diye beş bin papeli götürüyor.

Komik bir iştir bu, kasting yani. Fal bakmak ya da su kâhinliği yapmak gibi herkeste olmayan bir yetenektir, ama aynı zamanda güçlü bir hafızayı da gerektirir. Amy'nin kafasının içinde koca bir dosya saklıdır sanki: Elinizdeki bir rol için bir oyuncu tavsiye etmesini isteyecek olsanız, gözlerini tavana dikip bir çeşit transa geçer; zihninde, şimdiye kadar izlediği bütün aktör ve aktrislerin niteliğini kaydettiği bir fihrist vardır sanki ve o hızla onu tararken, siz de o kafanın içinden gelen fışır-fışır-fışır sesleri duyar gibi olursunuz. Amy bir gösteriyi izlerken, oyuncuların o rolü nasıl oynadıkları ile ilgilenmez sadece, hep başka rollerde hayal etmeye çalışır onları; böylelikle gece sona erdiğinde, oyuncuların yalnızca o geceki performanslarını değil, daha başka rollerdeki yeterliliklerini de özümlemiş olur. Amy'le *Macbeth'i* izlemeye RSC'ye* gidersiniz, sonra eve dönerken, "Deborah Radcliffe müthiş bir Lady Macbeth olmuştu değil mi?" dersiniz, o da size, "Hı hı, ama bence onu *Saman Nezlesi*'nde Judith Bliss olarak izlemek de iyi olurdu," der. Bazen diyorum, acaba bu zihin alışkanlığı onun izlediği şeyden zevk almasını engellemiyor mudur. Gerçi bu hepimizde olan bir huy –hiçbirimiz yaşadığımız anın tadını çıkartamıyoruz, her zaman bir mükemmelliktir tutturmuş gidiyoruz.

Bir kere bunun konusunu açmıştım ona. "Saçmalık canım," demişti o da bana. "Tamamen *cojones*."** Bir iş başardığımda bunu unuttuğum oluyor ama arada. Oyuncu ile rol arasında mükemmel uyumu yakaladığımda yani. *O zaman* izlediğim şeyden zevk alıyorum işte ve başka hiçbir şey düşünmüyorum. Böyle anlar için yaşıyorum zaten. Aslında sen de öylesin. Yani bir bölümde her şey istediğin gibi gittiğinde diyorum. Düşünsene, televizyonun karşısına geçmiş, nefesini tutmuş bir halde izliyorsun dizini ve aklından hep şunlar geçiyor: Bu kadar iyi da-

* Royal Shakespeare Company. (ç.n.)

** (İsp.) Taşaklar. Saçmalık olarak çevirdiğim İngilizce'deki "balls" da aynı anlama gelir. (ç.n.)

ha fazla götüremezler, bir yerde batıracaklar, ama hayır, her şey çok iyi gidiyor –her şey bunun için işte, *n'est ce pas*?"*

"Hiçbir bölümün bu kadar iyi olduğunu düşündüğümü hatırlamıyorum," dedim.

"Tütsü yaktıkları bölümü hatırlasana."

"Doğru bak, o bölüm iyiydi."

"Müthiş iyiydi yaa."

Amy'nin bu yanını çok severim –özsaygımı hep böyle şişirir. Sally'nin insanı daha çok kendine getiren bir tarzı vardır: Efkârlanmayı bırak da hayatına devam et misali. Aslında her açıdan çok zıttırlar. Sally sarışın, mavi gözlü bir İngiliz hanımefendisidir, uzun boylu, diri ve atletiktir. Amy ise tam bir Akdeniz kadınıdır (babası Kıbrıs Rumlarındanmış): Kafasında siyah kıvırcık bukleleri ve kuru üzüm gibi gözleri olan esmer, kısa boylu, tombul bir hatundur kendisi. Sigara içer, çok fazla makyaj yapar ve mümkünse eğer, bırakın koşmayı, hiçbir yere yürümez bile. Bir keresinde Euston'da bir trene yetişmek için koşmamız gerekmişti de, o yüksek topuklarının üstünde telaşlı ördekler gibi badi badi yürüyerek gelmeye çalışırken, ben önden fırlayıp kapıyı onun için açık tutmuştum. Bütün kolyeleri, küpeleri, fularları, çantaları ve kadınlara has diğer bütün eşyalarıyla** öyle bir sallantılı koşuşu vardı ki, bir kahkaha patlatmıştım. N'apayım kendimi tutamamıştım bir türlü. Amy trene zor bela tırmanıp, nefes nefese yerine oturduğunda, bu kadar komik olan neydi diye sormuştu bana, anlattığımda ise yol boyunca konuşmamıştı benimle. (Bu arada, daha biraz önce "paraphernalia" kelimesine baktım sözlükten, yazılışından emin olamamıştım da, meğer aslı Latince *parapherna* kelimesiymiş ve "bir kadının çeyizi dışındaki kişisel eşyaları" anlamına geliyormuş. İlginç.)

Amy ile olan nadir küslüklerimizden biridir bu da. Genelde çok iyi anlaşırız aslında, sık sık bizim camianın dedikodusunu yapar, karşılıklı dertleşip birbirimizin içini ferahlatır, terapilerimizi filan karşılaştırırız. Amy kocasından boşanmış, velayetini aldığı on dört yaşındaki kızı Zelda ile yaşıyor ve erkekleri yeni yeni keşfetmeye başlayan kızının giydiği kıyafetler, eve geç gelmesi ve ne halt olduğu belli olmayan diskolara gitmesi Amy'ye eziyetli günler yaşatıyor. Amy Zelda'nın her an seks ve uyuşturucu batağına saplanacağından endişe ediyor ve bu konuda bir tiyatronun işletmeciliğini yapan ve kızını her ay bir hafta sonu

* (Fr.) Değil mi? (ç.n.)

** İngilizcesi 'paraphernalia'. (ç.n.)

alan eski kocası Saul'a da hiç güvenmiyor; çünkü adam Amy'nin söylediğine göre, hiçbir ahlâki değere sahip değilmiş ya da tam onun ağzından aktaracak olursak, "adamın gözünün içine soksan yine de hiçbir ahlâk kuralını tanımaz"mış. Yine de evliliklerinin bitmesinden dolayı duyduğu suçlulukla Amy'nin içi içini yiyor ve evdeki baba figürünün eksikliğinin etkisiyle kızının yoldan çıkmasından korkuyor. Amy'nin analize başlamasının esas sebebi, Saul'la ilişkisindeki yanlışları keşfetmekti. Bir yandan gayet iyi biliyordu aslında: Problem seksti. Saul yatakta, Amy'nin yapmak istemediği şeyleri yapmak istiyordu ve sonuçta onları yapabileceği başka bir kadın buldu. Ama Amy hâlâ, hata onda mıydı, yoksa Saul'da mıydı bunun peşinde ve pek de sonuca yaklaşabilmiş değil. Analiz, benliği çözmeye yönelik bir şey: Haliyle sen ipi çektikçe karşına bir sürü düğüm çıkıyor.

Amy'yi neredeyse Londra'ya gittiğim her hafta görüyorum. Bazen bir oyuna filan gideriz, ama genelde, beraberce sakin bir akşam geçiririz, bazen evde kalırız, bazen de civardaki restoranlardan birine gider, bir şeyler atıştırırız. Bizim ilişkimizde seks söz konusu bile olmamıştır, çünkü Amy gerçekten istemiyor bunu ve benim de ihtiyacım yok. Evde bol bol yapıyoruz zaten. Sally bu sıralar azmış durumdaymenapoz için aldığı hormon yükleme terapisi ile ilgili bir durum galiba. Bazen şu uyuşuk libidomu canlandırsın diye Sally'ye, Saul'un Amy'yle yapmak istediği şeylerden yapmayı öneriyorum, şimdiye kadar hiç geri çevirmedi. Sally, bütün bu acayip fikirleri nereden bulduğumu sorduğunda ise, dergi ve kitaplardan diye karşılık veriyorum, o da gerçekten ikna oluyor. Bir gün Amy ile Londra'nın biraz dışında bir yerlerde görüldüğümüz Sally'nin kulağına gidecek olsa, eminim rahatsız olmaz bundan, çünkü ara sıra görüştüğümüzü zaten saklamıyorum ondan. Sally işle ilgili olduğunu düşünüyor bu görüşmelerin, aslında bir bakıma da öyle.

Her şeyi ne güzel halletmişsin böyle diyeceksiniz şimdi bana, değil mi? Monogami problemini, diğer bir deyişle monotonluk problemini halletmişim işte, sadakatsizlik yüzünden vicdan azabı duymaksızın hem de. Evde seksi bir karım, Londra'da da platonik bir aşkım var. Daha neden şikâyet ediyorum ki? İnanın doğrusunu bilmiyorum.

Saat üç buçuk olmuş. Yatağa gitsem ve kargalar kahvaltısını etmeden birkaç saat kestirsem iyi olacak.

***

Çarşamba sabah 11.00. Birkaç saat uyudum ama pek dinlendirici bir uyku olmadı. Askerde nöbetten sonra duyduğuma benzer bir yıkılmışlık hissiyle açtım gözlerimi: Bütün gece, eğer hafta sonuysa bütün gün hatta, iki saat nöbet tutar, dört saat serbest kalırdık. Hay Allah, bak şimdi yazınca aklıma geldi bir bir hepsi: Çıplak bir ampulün parlak ışığı altında, ayaklarında bilekleri vuran cinsten botlar, üzerinde boynunu pişiren kamuflajlarla gitmeye hazır bir halde yarım yamalak bir uyku uyursun ranzanın tepesinde, ardından sarsılarak uyanırsın uykundan ve şekerli soğuk çayını aceleyle devirip, belki biraz üstü pıhtı pıhtı olmuş yumurtadan ve pişmiş fasulyeden yiyip, esneyerek ve tir tir titreyerek, sendeleyerek dışarı çıkarsın; sonra kışla kapısının önünde aylak aylak dolanıp, kepenkleri indirilmiş sessiz barakaların etrafında turlar, adımlarının sesini dinleyip, sokak lambasının altında bir uzayıp bir kısalan kendi gölgeni izlersin. Aslında o hatıraya bir an için biraz daha yoğunlaşayım bakayım, şöyle gözlerimi kapayıp o sefilliği bir daha yaşayayım ki, böylece şimdiki rahatımın değerini bileyim.

Denedim. İyi olmadı. Hiçbir işe yaramadı.

Bu yazıyı, dizüstü bilgisayarımda, Londra'ya giderken trende yazıyorum. Birinci sınıfta doğal olarak. Tuzu kuru diye kime denir sanıyorsunuz: Birinci mevki biletinin parasını kendi cebinden ödeyen adama. Vergisi düşülmüş tabii, ama yine de... Bu vagondaki diğer bütün yolcuların bilet giderleri başkaları tarafından karşılanıyor muhtemelen. Ellerinde şifreli kilitli çantaları ve cep telefonlarıyla işadamları, vatkalı ceketleri ve şişkin ajandalarıyla işkadınları. Tüvit ceketleri içinde emekli, tuhaf, şişman tipler. Bugün Groucho'nun şerefine ben de takım elbise giymiştim, ama bazen, daha doğrusu üzerimde kotum ve deri ceketim olduğu zamanlarda, insanlar bir de yakama kadar uzanan o serseri saçlarıma bakıp, sanki trenin yanlış kısımında olduğumu düşündüklerini belli eden şüpheli bir bakış atarlar bana. Kondüktörler değil ama –onlar tanıyorlar beni. Bu hatta çok fazla gidip geliyorum çünkü.

İngiliz Demir Yolları'nın Londra'ya düzenlediği şehirdışı seferine ölüp bayıldığımdan değil tabii ki. *Au contraire,** derdi Amy olsaydı (konuşmasını yabancı deyişlerle süslemeyi pek sever de). Bu seferle ilgili hoşuma gitmeyen birçok şey var. Mesela: Ne zaman birisi, yemek vagonundan domuz pastırması ve dilimlenmiş domates getirse ve için-

* (Fr.) Bilakis, tersine. (ç.n.)

dekileri sıcak tutan o polisitren kutuları açsa, vagonun havasını kirleten o kokudan hiç hoşlanmıyorum. Pullman vagonlarının tekerleklerindeki, sağlığa zararsız oldukları iddia edilse de, ısındıklarında etrafa, vagonlardan içeri sızıp domuz pastırması ve domates kokusuyla birleşen kükürt kokulu gazlar yayan o fren balatalarından hiç hoşlanmıyorum. Domuz pastırması ve domateslerin tadını sevmesem de gidip bir tane alacak kadar da salağım ama, hem belki geçen sefer yediğim o rezalet şeyin tadı da hafızamdan silinir böylece. Şeyi sevmiyorum bir de, yemek vagonundan bir fincan kahve alayım diyorsunuz, eğer unutup da küçük (yani normal) boy demezseniz, devasa plastik bir bardak tutuşturuyorlar elinize. Trenin biraz hızlandığında iki yana sallanmasından da hiç hoşlanmıyorum, tam dudaklarınıza değdireceğiniz anda elinizdeki plastik bardağın kenarlarından kahveler dökülüyor hep, sonuçta hem parmaklarınız haşlanıyor, hem de üstünüz başınız rezil oluyor. Hoşlanmadığım başka bir şey de, klimanın bozulması durumunda, ki bu da pek az rastlanan bir durum değildir, vagonu havalandıramamaktır bir türlü, çünkü pencereler kapalı durur. Klimanın bozulması durumunda, her vagonun sonundaki otomatik açılıp kapanan kapılar açık konumda kalır, ki bu da az rastlanan bir durum değildir ve ben bundan da hiç hoşlanmam; kapıyı elinizle de kapatamazsınız bir türlü; zaten kapatsanız bile, yavaşça kendiliğinden açılır gene ya da inip binen yolcular tarafından, kapının otomatik olarak kapanacağı varsayılarak açık bırakılır, böylece siz de ya ha bire yerinizden kalkıp kapıyı kapatmak ya da cereyanda oturmak zorunda kalırsınız. Tuvaletlerde klozetlerin oturma kapaklarını yukarıda tutmaya yarayan kancalardan hoşlanmıyorum, hani şu genelde gevşemiş ya da kırılmış olan yaylı kancalardan; öyle ki, tam işemenin ortasında, siz bir elinizle kenardaki kola yapışmış, diğer elinizle penisinizi tutup nişan almışken, trenin sert bir sarsıntısıyla tuvaletin dik konumdaki oturma kapağı yerinden atıp öne düşer aniden ve sidiğinizin akışını yarıda kesip, pantolonunuzun batmasına sebep olur. Yine bu trenin, M1 karayolunun yanındaki demiryolu hattı boyunca giderken hızını en üst düzeye çıkartıp, demiryolu seyahatinin üstünlüğünü gözlere sokmak istercesine bütün arabaları ve kamyonları geçmesinden ve birkaç dakika sonra arıza ikazı veren bir sinyal sebebiyle Rugby yakınlarında bir arazide birden durmasından da hoşlanmıyorum.

Aaah! Off! Amanın! Ortada fol yok yumurta yokken bıçak saplanmış gibi bir ağrı yine dizimde.

Geçen gün Sally bunun bedenimde bir diken olduğunu söyledi. Bu deyişin nerden geldiğini merak edip bakmaya kalktım. (Çok araştırırım ben –yetersiz eğitimimi ancak böyle telafi edebiliyorum. Çalışma odam referans kitaplarıyla doludur, mecburen alıyoruz işte.) Aziz Paulus'un Korintlilere yazdığı İkinci Mektubu'ndanmış bu deyiş: *"Ve vahiylerin çok büyük olmasından kibirlenmeyeyim diye, bana bedende bir diken, beni yumruklamak için bir Şeytan meleği verildi..."* Elimde İncil, kendimden gayet hoşnut bir halde, mutfağa döndüm ve dizeleri Sally'ye okudum. Dik dik baktı bana ve şöyle dedi, "İyi de, ben daha az önce söyledim ya bunu sana." Hayatımın en dalgın dönemlerinden birini yaşadığımı fark ettim, demek ben bu deyişin nerden geldiğini merak ederken, Sally bunu söylüyormuş bana. "Haa tabii canım, Aziz Paulus olduğunu söylemiştin sen de," diye kıvırtıverdim. "Peki bunun bacağımla ne ilgisi var? Metin biraz üstü kapalı gibi geldi bana." "Asıl mesele de bu," diye karşılık verdi Sally. "Kimse Paulus'un bedenindeki dikenin ne olduğunu bilmiyor. Bir muammadır bu. Aynı senin dizin gibi." Din konusunda çok şey bilir, Sally'yi diyorum, benden çok daha fazla şey bilir. Babası papazmış.

Her zamanki gibi bomboş arazinin ortasında hiç sebepsiz durdu tren. Aniden çöken sükûnette, cep telefonuyla konuşan, uzun kollu gömlekli bir adamın koridor boyunca gidip gelerek, büyük bir mağazanın raflandırılması ile ilgili bir sözleşme hakkındaki talimatlarını hiç istemediğim halde dinlemek ise iyice tepemi attırmıştı. Gerçekten arabayla gitmeyi yeğlerdim Londra'ya, ama M1'e çıktığınızda, trafik tahammül edilmez olur, üstüne bir de West End'e park edinceye kadarki çektiğiniz eziyeti eklerseniz, çabaya değmez. Bu yüzden evimden sadece on beş dakika tutan Rummidge Expo İstasyonu'na kadar arabamla gidip, arabayı da oranın otoparkına bırakıyorum. Üzerinde en son çıkan alarmlardan ve güvenlik sistemlerinden olmasına rağmen, eğer birisi arabamı çizdiyse, hatta çaldıysa diye dönüş yolunda hep biraz endişeli olurum. 24 valf üç litre V6 motoru, otomatik vitesi, güç transfer elemanları, hız sabitleme sistemi, kliması, ABS fren sistemi, altı hoparlörlü ses sistemi, elektrik aksamı, tavan penceresi ve aklınıza gelebilecek diğer tüm elektronik cihazlarıyla muhteşem bir araçtır arabam. Rüzgâr

gibi gider, hiç sarsmaz ve inanılmaz derecede sessizdir. Doğrusu, bu sakin ve zahmetsizce ortaya konan güç mest eder beni. Hiçbir zaman şu vrrrın vrrrnn diye gürültülü sesler çıkaran spor arabalara meraklı olmadım zaten ve yine hiçbir zaman şu İngilizlerin düz vites araba kullanma takıntılarını anlayamadım. Vites kolunun ucundaki o tokmağı durmaksızın okşamak ya da debriyaj pedalını ha babam pompalamak bazıları için seksin yerini tutan bir şey mi acaba diye düşünmüşümdür hatta. Derler ki yok efendim, otomatik arabayı normal gücünde kullanırken düz vitesteki gibi bir aşamalı hızlanma elde edemiyormuşsun, ama eğer motorunuz benim arabamdaki kadar güçlü olursa gayet de iyi hızlanırsınız. Dahası, inanılmaz derecede ve yürek hoplatacak güzelliktedir arabam.

İlk görüşte vurulmuştum ona, galerinin önünde duruyordu, alçak boy ve maksimum verimle çalışacak tarzda tasarlanmış, sislerin arasından sızan güneş ışığı misali, inci parlaklığında çok çok açık bir gümüş grisinden gıcır gıcır bir arabaydı. Onu tekrar görebilmek uğruna, galerinin önünden geçmek için bir sürü sebep yaratıyordum ve her geçişimde ıstırap dolu bir arzu duyuyordum içimde. Muhtemelen galerinin önünden her geçen aynı şeyleri hissediyordu, ama onlardan farklı olarak ben, o galerinin kapısından içeri girip o arabayı alabileceğimi biliyordum, hem de nasıl öderim bunu diye düşünmeksizin. Gelgelelim, tereddüt ediyordum ve geri çekiyordum hep kendimi. Neden mi? Çünkü bunun gibi bir arabayı almaya bütçemin yetmediği zamanlarda bu tarz arabaları hiç onaylamıyordum: hızlı, şimşek gibi, enerji müsrifi –ve Japon. Her zaman Japon arabası almam ben diye atıp tutardım, öyle milliyetçilik ekonomisi filan yaptığımdan değil (zaten Belçika ya da Almanya'da üretildikleri daha sonra ortaya çıkan Fordlar kullanmıştım), tamamen duygusal sebeplerle yani. İkinci Dünya Savaşı'nı hatırlayacak kadar yaşlıyım ve amcam savaş esiri olarak Siyam tren rayları üzerinde çalışırken can vermişti. Bu arabayı alacak olursam, başıma kötü bir şey gelecek diye korkuyordum, ya da en azından, o direksiyonun başına geçtiğim anda kesin suçluluk duyguları içinde berbat şeyler hissedecektim. Gel gör ki, içim gidiyordu. Hayatımdaki "şeylerden" biri oldu sonuçta o da – karar veremediğim şeyler, unutamadığım şeyler, kurtulamadığım şeyler. Gecenin bir köründe uykumu kaçıran, beni endişelendiren şeyler.

Bu araba ile ilgili yazılmış yerici bir eleştiri bulurum da almaktan vazgeçerim umuduyla bütün otomobil dergilerini satın aldım. Hiçbir

işe yaramadı. Bazı test sürüşü raporlarında hafiften küçümseyici ifadeler kullanılmıştı –"hoş", "yumuşak", hatta "anlaşılmaz" gibi sıfatlardı bazıları– ama kimsenin kusur bulamadığı söylenebilirdi. Bir hafta boyunca doğru dürüst uyku girmedi gözüme, tartıp duruyordum kafamda. Düşünebiliyor musunuz? Yugoslavya'da savaş çıkmış, Afrika'da her gün binlerce insan AIDS'den ölüyor, Kuzey İrlanda'da bombalar patlıyor ve İngiltere'de işsizlik almış başını gitmiş, bense şu arabayı alsam mı almasam mı derdindeyim.

Sally'yi de iyice çıldırtmıştım bu konuda. "Allah aşkına, git ve bir test sürüşü yap, beğenirsen de al artık şunu," demişti bana. (Kendisi Escort kullanır, üç yılda bir satıcısıyla yaptığı topu topu iki dakika süren bir telefon görüşmesinin ardından değiştirir arabasını, ondan sonra da bir daha hiç kafa yormaz bu konuya.) Sonuçta test sürüşünü yaptım ve tabii ki çok sevdim arabayı. Bayıldım hatta. Düpedüz beni baştan çıkartmış, aklımı başımdan almıştı bu araba. Ama adama biraz daha düşüneceğimi söyledim. "Daha neyi düşüneceksin ki?" diye çıkışmıştı Sally eve geldiğimde. "Arabayı beğenmişsin, almaya gücün yetiyor, neden almıyorsun ki o zaman?" Hele bir yarın olsun, tamam dedim. Tabii gene bütün gece bu konuyu kendime dert ettiğimden gözüme uyku muyku girmedi. Sabahleyin kahvaltıda bir karara vardığımı bildirdim. "Haa?" dedi Sally, gözlerini gazetesinden ayırmaksızın. "Neymiş kararın?" "Almamaya karar verdim," dedim. "Tüm bu vesveselerim ne kadar yersiz olursa olsun, onlardan asla kurtulamayacağım, e o zaman almayayım daha iyi." "İyi," diye karşılık verdi Sally. "Peki onun yerine ne alacaksın?" "Aslında yenisine pek de gerek yok," dedim. "Şimdiki arabam pekâlâ bir iki sene daha idare eder beni." "İyi o zaman," dedi Sally. Biraz hayal kırıklığına uğramış gibiydi. Bense doğru bir karar mı verdim acaba diye endişelenmeye başlamıştım gene.

Birkaç gün sonra, galerinin önünden geçerken bir baktım araba yok orada. İçeri girip adamın yakasına yapıştım. Aynen filmlerdeki gibi, resmen iki yakasından tutup sandalyesinden sürükledim herifi. Biri arabamı almıştı! İnanamıyordum. Düğünden bir gün önce evleneceğim kız kaçırılmış gibi hissetmiştim kendimi. Arabayı istediğimi söyledim onlara. *O araba benim olmalıydı.* Satıcı, iki üç hafta içinde bana yeni bir tane getirtebileceğini söyledi, ama bilgisayarından kontrol ettiğinde hiçbir yerde aynı model ve renkten olmadığını söyledi. Britanya'da fabrika açmış olan Japon imalatçılara ait bir marka değilmiş bu araba –kota yoluyla ithal ediliyormuş bunlar Japonya'dan. Bir tanesi yolday-

mış, okyanusun açıklarında bir yerde bir yük gemisinin içinde geliyormuş, ama buraya teslim edilmesi birkaç ayı bulurmuş. Uzun lafın kısası, gittim, arabamı almış olan herife liste fiyatından 1000 sterlin daha fazla ödeyip kapattım bu meseleyi.

Hiçbir zaman da pişman olmadım. Acayip keyifli bir araba. Ama bir tek şeye yanıyorum, o da, keşke annemle babam da hayatta olsalardı da şöyle bir gezintiye çıkarabilseydim onları. Birilerinin bana şu sahip olduğum arabanın gururunu yaşatmasına ihtiyacım var. Sally'den hayır yok bu konuda –ona göre, bir araba fonksiyonel bir araçtır sadece. Amy de görmedi bile aracı, çünkü Londra'ya arabayla gitmiyorum. Çocuklarsa, pek nadir olan ziyaretlerinde, dalga geçmeyle karışık bir kınamayla bakıyorlar –Jane "Zenginarabası" diyor ona, Adam ise dökülen saçlarımı telafi etmek için aldığımı düşünüyor o arabayı. Oysa ki bana kıymetbilir bir yolcu gerekli. Maureen Kavanagh gibi mesela, ilk aşkımdı. O günlerde ikimizin de ailesinin arabası yoktu. İçimde o ilk heyecanın yoğunluğu ile, herhangi bir arabayla küçük bir gezinti bile ciddi bir kıyak sayılırdı. Bert Amcam, bankasının tatil olduğu bir gün bizi, içi benzin ve deri kokan ve sütçünün arabası gibi yalpalayıp duran, savaş öncesinden kalma o külüstür Singer'i ile Brighton'a götürdüğünde, Maureen'in zevkten nasıl dört köşe olduğunu hatırlıyorum. Şimdi, maksimum verimle çalışan süper arabamla Maureen'in evine kadar gidip, pencerede beliren o hayret dolu yüzünü gördüğümü hayal ediyorum; hemen kapıya fırlıyor beni görünce, seke seke merdivenlerden iniyor ve arabaya atlayıp, heyecanla kıpırdanıp duruyor yanımdaki koltukta; hep yaptığı gibi burnunu kırıştırarak gülümseyip cihazları kurcalıyor ve ben arabayı kullanırken taparcasına bir sevgiyle beni izliyor. Maureen böyle yapardı: Bana taparcasına bir sevgiyle bakardı. Ondan sonra kimse böyle bakmadı bana, ne Sally, ne Amy, ne Louise, ne de hayatımdan geçen başka bir kadın. Yaklaşık kırk yıl oldu Maureen'i görmeyeli –kim bilir nerededir, ne yapıyordur ya da neye benziyordur şimdi. Ben o arabanın içinde, şu anki halimle, yani şişko, kel ve elli sekiz yaşında olsam da o, üzerinde beyaz üstüne pembe çiçekli askılı elbisesi ve onaltı yaşın tüm tatlılığıyla oturuyor yanımda. Tabii hiçbir anlamı yok bunun, ama fanteziler de bunun içindir zaten.

Tren Euston'a yaklaşıyor. Kondüktör hoparlörden gecikme için özür diledi, "Tring yakınlarında meydana gelen bir arıza sebebiyle..." Bir zamanlar, yani ulaştırma bakanımız rayların bakımını sağlayan şirketi, trenleri işleten şirketlerden bağımsızlaştırma kararını açıklamadan evvel, İngiliz Demiryolları'nı özelleştirme fikrinin gizli bir destekçisiydim. Tahmin edeceğiniz gibi bakanımızın bu kararı pek hayırlı olacak ve rötarlı trenlere mazeret bulmada hiç zorlanmayacaklar artık. Delirmiş mi bunlar? Buna da İçsel Hükümet Bunalımı mı deniyor acaba?

Hakikaten, bir yerlerde John Major'un dizinde bir kayma olduğunu okumuştum. Bu gidişle, kriketi bırakması gerekiyormuş. Bu pek çok şeyi açıklıyor bence.

***

Çarşamba, akşam 22.15. Amy biraz önce gitti. Gabrielli'den kalktıktan sonra, küçük ekran Sony'mde "On Haberleri" ni izleyip dünyada olan biten felaketlerden (Bosna'daki hunharlık, Bangladeş'teki sel, Zimbabve'deki kuraklık, Rus ekonomisinin beklenen çöküşü, İngiltere'nin bütçesinde kayda geçen en büyük açık) haberdar olmak için benim daireme gelmiştik, sonra onu bir taksiye bindirip, St John's Wood'a gönderdim. Zelda yüzünden mümkün olduğunca gecikmemeye çalışıyor eve; oysa kiracısı Miriam, oldukça hareketli bir sosyal yaşantısı olan bir konuşma terapistidir, Amy'nin dışarıda olduğu akşamlar göz kulak olur Zelda'ya.

Şimdi dairemde yalnızım, hatta belki de bütün binada. Apartmanın diğer sakinleri de, aynı benim gibi, ara ara kalıyorlar burada –bir tane uzun yol hostesi, işi gereği Londra-Zürih arasında mekik dokuyan İsviçreli bir işadamı ve kendisine eşlik eden sekreteri ve/veya metresi, Amerikalı eşcinsel bir çift, onlar da bir yerlerde akademisyenlermiş, üniversitenin tatil olduğu vakitlerde geliyorlar buraya. İki daire hâlâ satılmamıştı, kriz yüzünden herhalde. Asansörde veya holde kimseyi görmedim bugün, ama yine de burada yalnız hissetmiyorum hiç kendimi, halbuki Sally'nin işte olduğu günlerde evde bazen hissederim bu duyguyu. Banliyö sokakları oldukça sessizdir tabii. Oysa burası hiç sessiz olmaz, geceleri bile. Çift camın ardından, Charing kavşağına doğru düşük viteste yavaş yavaş çıkmakta olan otobüslerin ve taksile-

rin hırlayıp vınlamaları duyulur hafiften, sonra bazen bir polis arabasının veya ambulansın tiz feryadı bastırır onları. Pencereden bakacak olsam, tiyatrolardan, sinemalardan, restoranlardan ve publardan çıkmış olan veya ayakta hapur hupur bir şeyler atıştıran, kutusundan bira, kola filan yudumlayan ve o soğuk gecede ağzından buharlar çıkan insan kalabalığının geçtiği kaldırımları izlerim. Bizim binanın alt katında bir pizza restoranı vardır, çok nadir oradakilerden bir tanesi kafasını kaldırıp bakar da, tepesinde altı tane lüks dairenin olduğunu görür ve içlerinden bir tanesinin penceresinden de bir adamın perdesini yana çekmiş, onları izlediğini. O binada birilerinin *yaşıyor* olabileceğini düşünmezdiniz hiç, yani yılın üç yüz altmış beş günü de çekilmez gerçekten. Fazlasıyla gürültülü ve kirli çünkü. Gürültü sadece trafikten değil, restoranın arka tarafında tiz bir sesle vınlayan ve susmak bilmeyen vantilatör fanından da kaynaklanıyor; kirliliğe gelince, o da, pencereleri çoğunlukla kapalı tutmama rağmen bütün yüzeylerde bir is tabakası oluşturan havada değil sadece, yerler de leş gibi hep, vıcık vıcık parlayan ve artık kaldırımla bütünleşmiş çamurlar, tükürükler, dökülmüş sütler, boş bira kutuları, kusmuklar, her yana saçılmış ezik hamburger kutuları, yamru yumru olmuş teneke kutular, atık naylon folyolar, kesekâğıtları, kirli peçeteler ve kullanılmış otobüs biletleriyle dolu her taraf. Londra'nın şu ufacık alanındaki safi çöp üreticisi bir grup yaya, Westminister Borough temizlik işçilerini canından bezdirmeye yeter yani. Bunların hepsi gözle görülür ölçüde döküntü tiplerdir bir de: sarhoşlar, serseriler, deliler ve bol miktarda katil görünüşlü herif. Buralarda yürürken bir dolu dilenci yanaşır yanınıza ve saat 22.00 olduğunda her dükkânın girişine bir tane uyuklayan misafir düşmüş olur mutlaka. Amy'yi buraya ilk getirdiğimde *"louche"* bulmuştu buranın ambiyansını (onun söyleyişiyle *ambiance*), ama ben pek doğru bulmuyorum bu tanımı. (Hemen açtım baktım gene, Fransızca'da hilekâr, adı kötüye çıkmış filan anlamına geliyormuş *"louche"*.) Erotik şovların olduğu alan yarım mil kadar ötededir. İkinci el kitap satan dükkânların ve ünlü tiyatro salonlarının, etraftaki bir yığın fastfood restoran ve o bir sürü salonlu sinemalarla rekabet ettiği bir yerdir burası aynı zamanda. Tamam, öyle geleneksel bir gezinti yeri olmadığını ben de biliyordum, ama yine de benim gibi bir banliyö sakini için bu metropolitan üs fazla ağır geliyordu. Gerçi Londra'nın her yanı gübre yığınından farksızdır ya. İlle de burada yaşamanız gerekiyorsa, bu gübre yığınının en tepesine, üzerinde buharlar tüten en parlak noktası-

na tünemek, gün boyu o kesif bok tabakalarının arasında debelenmekten iyidir tabii. Biliyorum: Zamanında Londra'daki işime her gün gider gelirdim.

On iki yıl önce, Sally'nin işi yüzünden Londra'dan Rummidge'e taşındığımızda, bütün arkadaşlarım sanki Sibirya'ya sürülmüşüm gibi hayıflanmışlardı halime. Doğruyu söylemek gerekirse, Palmer's Green'in ötesinde bir hayat sürdürmemiş bir adam olarak (Yorkshire'da geçirdiğim askerliğin acemi dönemi ve genç bir aktörken gittiğim turneler hariç, ama onlar da orada "yaşamak" anlamına gelmiyor sonuçta) ben de bir parça gerilmiştim; yine de Sally'nin, kariyerini öğretmenlikten yüksek öğretime atlayarak geliştirme şansını kullanması gerektiğini düşünüyordum. Stoke Newington'da bir okulda baş muavin olarak görev yaptığı sıralarda, bir de Eğitim Bilimleri'nde yarı zamanlı mastır yapacağım diye canı çıkmıştı kadının zaten, üstüne üstlük, Rummidge Teknik Okulu'nun Eğitim Bilimleri Bölümü'ne atanacak öğretim görevlisi adayları için verdiği ilanda, adı geçen psikolinguistik ve dil edinim kuramları (açıklamamı istemeyin lütfen) konusu ise Sally'nin tezinin can damarını oluşturuyordu. Tabii başvurdu hemen ve kabul edildi. Şu anda oranın temel taşlarından. Belki bir gün profesör de olur, teknik okul artık bir üniversite oldu ne de olsa. Profesör Sally Passmore: Kulağa ne güzel geliyor. Ama üniversitenin adı için aynı şeyi söyleyemeyeceğim ne yazık ki. Rummidge Üniversitesi koyamadılar adını, çünkü zaten bu isimde bir üniversite vardı, onlar da James Watt Üniversitesi dediler o zaman, buralı olan bu önemli mucidin adını verdiler. Bahse girerim ki, bu oldukça kullanışsız ismi "Watt Üniversitesi" olarak kısaltırlar bir süre sonra, *bunun* konuşmada yaratacağı karışıklığı düşünsenize bir. "Hangi üniversitede okudun?" "Watt Üniversitesi." "Hı hı, hangi üniversite dedin?" "*Watt* Üniversitesi." Böyle uzar gider daha bu muhabbet.

Neyse işte, o sırada taşınma olayından dolayı biraz gergindim, çocuklar da dahil olmak üzere hepimiz öyleydik aslında, ne de olsa güneydoğudan başka bir yerde yaşamamıştık hiç. Ama keşfettiğimiz ilk şey Palmer's Green'deki o küçü kırık eski, bitişik düzen evimizin parasıyla Rummidge'in çok hoş bir yerinde kocaman, beş odalı VIII. Edward stili müstakil bir villa satın alabileceğimizdi, böylelikle evlendikten sonra ilk defa kendime ait bir çalışma odam olacaktı, dahası, eski

evimizin salonundaki cumbalı pencerenin tam karşısına denk gelen, en az bizimki kadar kıçı kırık o ev yerine, koca ağaçlarla bezenmiş çayırlık bir alana bakacaktım bu yeni odadan; ikicisi, Sally ve çocuklar bundan böyle üniversitelerine, okullarına filan Londra'dakine kıyasla çok daha zahmetsiz bir şekilde ve kısa sürede gidebileceklerdi; keşfettiğimiz üçüncü şey ise, Londra dışında insanların birbirlerine karşı hâlâ nazik oluşuydu, tezgâhtarlara bozuk para verdiğinizde filan "harikasınız" diyorlar, taksi şoförlerine para üstünü bıraktığınızda acayip şaşırıyorlardı; çamaşır makinenizi tamire, evinizi dekore etmeye ya da çatınızı onarmaya gelen elemanlara gelince, hepsi de çok kibar, becerikli ve güvenilir adamlardı. O günlerde, Britanya'da, Londra'nın dışındaki yüksek kaliteli yaşam hâlâ açığa çıkmamış bir sırdı. Kendileri trafiğe sıkışıp kalmış, tıka basa dolu trenin içinde kola asılmış ya da bütün hafta sonu boyunca boş yere sıhhi tesisatçının telefona cevap vermesini beklemiş halde olsalar da bize hayıflanıp duran geride bıraktığımız bütün o arkadaşlarımızı düşündükçe Sally ile zevkten dört köşe oluyorduk resmen. Şansımız, Rummidge'e taşınmamızla pek çok yönden açılmıştı. Tam da Heartland yeni bir sitcom arayışı içindeyken, belediyenin verdiği ve Sally'nin de davetli olduğu o resepsiyonda Ollie Silver'a rastlamasaydım, *Yandaki Komşular* bir stüdyonun kapısından içeri adım atabilir miydi, merak ediyorum.

Jane ile Adam üniversiteye gitmek için evden ayrıldıklarında, biz de şehrin güney yakasına kurulmuş köy gibi bir yere, Hollywell'e taşındık –buraya güneydoğuda borsa tellalı bölgesi diyorlardı galiba, ancak orta İngiltere'de onlara pek az rastlanır, şehir merkezinde seyrek olan tek şey de bunlardır herhalde. Komşularımızın çoğunu sanayideki üst düzey yöneticiler, muhasebeciler, doktorlar ve avukatlar oluşturuyor. Hepsi farklı stildeki bu modern ve müstakil evler, yolun gürültüsünden uzakta ve hırsız alarmlarıyla kuşatılmış. Etraf yeşil, ağaçlı ve sessiz. Hafta içi duyabileceğiniz en yüksek ses, kapı kapı dolaşıp yarı kaymaklı süt, ev yoğurdu ve köy yumurtası satan adamcağızın yük arabasının vınlamasıdır. Bazen hafta sonlarında midillilerin toynaklarının vuruşu ya da Range Rover'ların asfalt yolda giderken çıkarttıkları kulak tırmalayıcı sesler gelir derinlerden. On sekiz delikli golf sahası, tenis kortları, açık ve kapalı yüzme havuzları ve saunası olan Country Kulüp ise yalnızca on dakika uzaklıktadır. Hollywell'e taşınmamızın esas sebebi de budur –bu, bir de Rummidge Expo istasyonuna çok yakın oluşu tabii.

İstasyon, oldukça yakın bir tarihte, Uluslararası Fuar Merkezi'ne ve havaalanına hizmet etmesi amacıyla inşa edilmiş. Her yeri gayet modern ve son teknolojiye göre düzenlenmiş, erkekler tuvaleti hariç ama. Burada mermer, cam ve krom karışımı levhanın tam ortasında İngiliz Demiryolları'na ait seçkin bir tuvaleti yeniden inşa etmişlerdir nedense ve duvarın karşısındaki çinko pisuarları, kırık dökük beyaz fayansları, hatta iğrenç kokular yayan tıkanmış lağım borularıyla müthiş bir uyum sergiler yani. Tuvaleti saymazsak eğer, Merkez İstasyonu'na kıyasla çok büyük bir aşamadır burası ve de Londra'ya yirmi dakika daha önce varmak demektir benim için. Çünkü, eğer şov dünyasının herhangi bir dalıyla uğraşıyorsanız, haliyle, Londra'dan tamamen uzak kalmak söz konusu olamaz. Heartland, diziyi, anlaşmalarının bir koşulu –bölgeye yeni iş olanakları sağlamak gibi– gereği şirketin Rummidge stüdyolarında çekiyor, ama provaların birçoğu Londra'daki ofislerinde yapılıyor, çünkü oyuncuların ve yönetmenlerin çoğu orada yaşıyor. Bu yüzden ben de güzel trenimle sık sık gidip geliyorum Euston'a. Oradaki daireyi üç yıl önce almıştım, biraz yatırım amaçlıydı (gerçi o zamandan bu yana emlak fiyatları çok düştü) ama esas derdim aynı gün içinde bir de dönüş yorgunluğunu yaşamamaktı, ya da otele giriş çıkış angaryaları ile uğraşmamak. Ama galiba içimden esas geçen, buranın Amy ile görüşmek için özel bir yer olacağı düşüncesiydi.

Son zamanlarda gizliliğe, yerimin bilinmemesine her zamankinden daha çok önem veriyorum. Kaldırımdan geçen hiç kimse benim burada, bu rahat, kaloriferli ve çift camlı kartal yuvamda olduğumu bilmiyor. Eğer sahibi Asyalı olan ve 24 saat açık kalan köşedeki bakkala, gazete ya da bir kutu süt filan almaya gidecek olursam ve etraftaki turistlerin, serserilerin, geceyi dışarda geçirmek için bir kaçamak yapıp banliyölerinden kalkıp gelen gençlerin ve çocukların, eve giderken bir tek atma maksadıyla uğrayıp sonradan kalkamayan memurların ve oyuncuların, garsonların, çalgıcıların, polislerin, dilencilerin ve gazete satıcılarının arasına karışmam gerekirse, hepsi de sadece şöyle bir bakıp geçecekler yanımdan, kimse tanımayacak beni, kimse selamlamayacak veya hatırımı sormayacak bana ve böylece ben de hiç kimseye mutluymuşum gibi yapmak zorunda olmayacağım.

Amy iş çıkışı doğru bana geldi, birer cin toniğin ardından bir şeyler yemeye köşebaşındaki Gabrielli's'e gittik. Bazen, evden gelecek olursa,

dipfrizinden kendi pişirdiği yemeklerden çıkartıp getirir, *musakka* mesela, ya da zeytinli biftek ya da *coq au vin,** sonra da mikrodalgada ısıtır onları, ama genelde dışarıda yeriz. Çok nadir olarak kendi evine yemeğe davet eder beni ve o zaman da müthiş bir sofrayla karşılar, ama hepsi de başka insanların da davetli olduğu yemekli *partilerdir.* Amy Zelda'nın, onunla aramda özel bir şeyler olduğunu düşünmesini istemiyor çünkü, ama çocuk annesini ara ara akşam vakti üzerinde frapan kıyafetler, şık eldivenli elinde bir kap donmuş ev yemeği ile bir yerlere giderken görünce ister istemez şüpheleniyordur. Hatta bir gün Amy'ye de söylemiştim bunu, "Onlar hep durur zaten benim çantamda *stupido,*"** demişti bana. Koskocaman bir çanta taşıdığı doğru, yumuşak deriden bir İtalyan çantasıdır ve içinde de her türlü kadınsal teçhizatı mevcuttur (yoksa sadece teçhizat mı demek lazımdı?) –rujları, göz kalemi, pudrası, parfümü, sigarası, çakmağı, tükenmez kalemleri, kurşun kalemleri, not defterleri, ajandaları, aspirini, Elastoplast yarabandı, Tampax tamponu, hijyenik ince pedi ile hakiki bir erzak deposu yani, haliyle, bir kap donmuş *musakka*nın lafı mı olur?

Amy, diyafonu vızlattığı sırada patlamış bir ampul değiştiriyordum, bu yüzden biraz geç bastım düğmeye ve o zaman o ufacık koridorumdaki görüntülü diyafonda komik bir şekilde eğrilip bükülen yüzünü gördüm onun, yüzü gözü, ağzı burnu hepsi bir yana kaymıştı. "Hadisene Lorenzo," dedi, "Hem çok çişim geldi, hem de çok susadım." Amy hakkında sevdiğim şeylerden biri de budur işte, bana Tubby diye seslenmez hiç. Ona benzer bir dolu isim sayar, ama onu kullanmaz asla. Dış kapının açılması için düğmeye bastım, bir süre sonra içerdeydi. Kucaklaştığımızda yanağı buz gibiydi yanağımda, favori kokusu Givenchy'yi sürmüştü, boynunun ve kulaklarının etrafında iz sürerek, derin bir nefes çektim içime. Sonra o tuvalete girdi, ben de paltosunu asıp, içecek bir şeyler koydum. Birkaç dakika sonra çıktı, dudaklarında tazelediği rujunun parıltısı, bir koltuğa çöktü hemen, şişko kısa bacaklarını üst üste atıp bir sigara yaktı, sonra içkisini eline aldı ve şöyle dedi: "Sağ ol tatlım. Dizin nasıl oldu?"

Bugün trende gelirken kötü bir ağrının saplandığını söyledim.

"Peki *Angst* ne alemde?"

"O ne oluyor?"

"Aaa, tatlım, amma yaptın şimdi! *Angst*'ın ne olduğunu bilmiyor-

* (Fr.) Şaraplı sülün. (ç.n.)

** (İt.) Aptal. (ç.n.)

muşsun gibi yapma lütfen. Kaygılanmanın Almancasıydı ya. Istırap çekmenin miydi yoksa?"

"Bana sorma," dedim. "Biliyorsun dil konusunda ümitsiz bir vakayım."

"Aman neyse, nasılsın cidden? Dizin dışında yani."

"Pek iyi değilim." Son birkaç gündür içinde bulunduğum ruh halini anlattım detaylarıyla.

"Yazmamandan kaynaklanıyor hep bunlar." Senaryo yazmaktı bahsettiği.

"Ama yazıyorum ben," dedim. "Günlük tutuyorum."

Siyah gözlerini hayretle kırptı. "Ne gerek var ki böyle bir şeye?"

Omuzlarımı silktim. "Ben de bilmiyorum. Alexandra'ya bir şey yazmıştım, öyle başladı işte."

"Seni kendinden uzaklaştıracak bir şeyler yazman lazım, kendine iyice düşürecek değil. Başka bir seri daha çekilecek miymiş?"

"Sonra anlatırım," dedim. "Bu konuyu öğlen konuştuk Jake'le. Peki ya senin günün nasıl geçti?"

"Off rezalet, rezalet," dedi yüzünü buruşturarak. Hiç değişmez, Amy'nin günleri hep rezalet geçer. Zaten öyle geçmeseler de, Amy'nin gerçekten mutlu olacağını hiç sanmıyorum. "Çöplüğe dönmüş odası yüzünden Zelda'yla birbirimize girdik. Hadi bu durum *c'est normal.** Ama sonra, bir de Karl'ın sekreteri aradı, Karl boğazı ağrıdığı için bugün benimle görüşemeyecekmiş, yani bir boğaz ağrısı yüzünden neden görüşemez onu da anlamadım ya, zaten hep ben konuşuyorum orada, ama sekreteri bir de ateşinin olduğunu söyledi. Tabii ben de bütün gün böyle krize girmiş keşler gibi kudurdum resmen. Sonra Michael Hinchcliffe olayı var, onun da menajeri ile konuşmuştuk önceden işte, adam o BBC'ye çekilecek olan casus dizisi için 'teknik olarak uygun'du güya ve acayip iyi oturacaktı o role, ama o bunun yerine, gelen bir film teklifini değerlendirecekmiş, göt herif. Harriet'in son gafını hiç anlatmayayım istersen." Harriet, Amy'nin kast ajansındaki ortağıdır. Uzun süredir beraber olduğu Norman adındaki adamdan daha yeni ayrıldı, dolayısıyla pek doğru düzgün düşünemiyordu şu sıralar ve müşterilerle telefonda konuşurken bile, her an iki gözü iki çeşme ağlamaya başlayacakmış gibi bir hali vardı. Amy, Harriet'in son gafını, ben Jake'le olan öğle yemeğimi anlattıktan sonra açıklayacağını söyledi ve dışarı çıktık, Gabrielli's'deki her zamanki masamıza yerleştik.

* (Fr.) Normal. (ç.n.)

Jake Endicott'dan başka menajerim olmadı hiç. Radyoda bir skeçimi dinledikten sonra bana yazmıştı, epey bir vakit önceydi ama ve benim işlerimi yapmak istedi. Yıllarca pek bir şey olmadı, ama sonra *Yandaki Komşular*'la turnayı gözünden vurdum, eğer şimdi Jake'in en gözde müşterisiysem buna şaşmamak lazım yani. Groucho's'un arka taraflarında cam tavanlı bölmenin orada bir masa ayırtmıştı. Tam ona göre bir yerdir orası. Görülecek herkesi görmek için de, neden orada olduğunu belli etmeksizin kendini göstermek için de idealdir yani. Oranın müdavimlerinin, kendilerinin geliştirdikleri ve benim Groucho Hızlı Gözler adını verdiğim, kendilerine has bir kaçamak bakışları vardır, hafif kapalı göz kapaklarının altında fırıl fırıl dönen gözlerle şöyle kasıla kasıla ilerlerler, amaç etrafta ünlü biri var mı onu kontrol etmektir; komik olsa da olmasa da, yanlarındakinin söylediği şeye kahkahalarla gülmeyi de ihmal etmezler bu arada. Öylesine bir öğlen yemeği olacağını düşünüyordum, biraz dedikodu yapacaktık, biraz kutlama olacaktı filan, ama Jake'in bayağı önemli bir haberi varmış meğer.

Siparişi verdiğimizde (ben roka ve lollo rosso salatası üzerine füme ördek göğsü ve peşinden sosis ve püre istemiştim, zavallı yaşlı annem ve babam yediklerimin ne kadar tuttuğunu bilselerdi, ikisinin de yüreğine inerdi herhalde) Jake, "Önce iyi haber, Heartland iki seri için daha anlaşma istiyor," dedi.

"Peki kötü haber ne?" diye sordum.

"Kötü haber, Debby devam etmek istemiyor." Jake kaygılı gözlerle bana baktı, ne tepki vereceğimi merak ediyordu.

Tam bir bomba etkisi yaratmıştı diyemeyeceğim bu haber için. Bu serinin sonunda Debbie Radcliffe'in kontratının biteceğini biliyordum ve yılın yarısından çoğunu *Yandaki Komşular*'da oynamakla geçirmekten bunaldığı da çok açıktı. Oyuncular için gerçekten ağır bir iştir sitcom yapmak. Her hafta oynar TV'de. *Yandaki Komşular* için program şöyledir mesela: Salı günü baştan sona okuma, çarşambadan cumaya kadar Londra'da prova, cumartesi günü Rummidge'e gidiş, pazar günü de kostümlü prova ve kayıt, sonra pazartesi izin günü ve salı günü bir sonraki bölümle yeniden sil baştan. Hafta sonu diye bir şeyi yoktur bu oyuncuların, hatta stüdyo dışında çekilecek bir sahne varsa, bazen izin günleri bile gider. İyi para kazanırlar bu işten, ama çok da yoğun bir tempoda çalışırlar ve hasta olmaya filan da kalkışmamaları lazımdır. Neyse, konumuza dönecek olursak: Priscilla Springfield karakteri, Deborah Radcliffe gibi bir aktristi bir süredir fazla kesmiyordu

herhalde. Aslında, istese diziye ara verildiği zamanlara denk getirip, yılın dört ayını tiyatro yaparak geçirebilir, ama tabii bu West End'de sahnelenen bir oyun için pek de yeterli bir süre olmayabilir, dahası Murphy Yasaları gereği, Deborah'ın istediği roller kesin onun uygun olmadığı zamanlara denk gelecektir. Bu yüzden, ayrılmak istemesine hiç şaşırmamıştım. Jake böyle görmüyordu olayı tabii ki. Çatalının ucundaki ince bir dilim somon füméyi tabağındaki dereotlu sosa bandırıp döndürdü iyice ve başını iki yana sallayarak iç geçirdi: "Bu camiadaki insanların nankörlüğü işte..." "Royal Shakespeare Company'nin müdavimi üç beş insan dışında kim tanıyordu ki Deborah Radcliffe'i *Yandaki Komşular*'da oynamadan önce? Onu biz yıldız yaptık, ama kadın sattı bizi işte. Bağlılık mağlılık hak getire."

"Amaan boşver Jake," dedim. "Bu kadar durduğuna şükredelim biz."

"O da benim sayemde olmuştu zaten, di mi oğlum?" dedi. (Aslında benden on yaş filan küçüktür, ama ilişkimizde baba rolünü oynamaktan hoşlanır nedense.) "İlk seriden sonra Debbie'nin kontratını yenilerlerken, dört sene boyunca bizimle çalışacağına dair maddeyi koyması için Heartland'e *ben* baskı yapmıştım. Hatırlasana, onlar üç senelik yapacaklardı."

"Biliyorum Jake, iyi yaptın," dedim. "Umarım bu, menajerinin, Debbie'nin ücretini artırmak için uyguladığı bir taktik değildir, ha?"

"Valla benim de aklıma ilk o geldi zaten, ama iki katını da verseler, devam etmeyeceğini söylüyormuş."

"Debbie olmadan başka bir seri nasıl çekeriz ki?" dedim. "Onun yerine başka bir oyuncu da koyamayız şimdi. Seyirci hayatta kabul etmez böyle bir şeyi. Priscilla deyince sadece Debbie gelir akıllarına."

Jake şarabımızı tazelemek için masamıza gelen garsona izin verdikten sonra, öne doğru eğilip sesini alçaltu. "Heartland'dekilerle bu meseleyi konuştum ben. David Treece, Mel Spacks, bir de Ollie vardı. Haa, aklıma gelmişken, bu *tamamen* aramızda kalacak Tubby. Yarın provaya gidecek misin? O zaman tek *kelime* etme. Diğer oyuncular Debbie'nin gidişi hakkında hiçbir şey bilmiyorlar. Heartland son bölümde bazı değişiklikler yapmanı istiyor bir de senden."

"Nesi var ki son bölümün?"

"Hiçbir şeyi yok. Ama Debbie'yi diziden çıkartmanın bir yolunu düşünmelisin."

"Ne yani, öldürecek miyiz şimdi Priscilla'yı?"

"Yok canım daha neler. Bu bir *komedi* dizisi, drama değil, yapma Allah aşkına. En iyisi, Priscilla Edward'ı terk etsin."

"Terk mi etsin? Niye ki?"

"Orası senin bileceğin iş abicim. Başka birini bulsun mesela."

"Kafayı mı yedin sen Jake? Priscilla hayatta bırakmaz Edward'ı. Mizacına uygun değil bir kere."

"Kadınların sağı solu beli olmaz. Bak Margaret'e. Bıraktı gitti beni."

"E çünkü senin Rhoda ile ilişkin vardı."

"Tamam işte, Edward da biriyle ilişkiye girsin, bunun üzerine Priscilla da onu boşasın. Al sana yepyeni bir karakter işte!"

"Bu da Edward'ın mizacına uygun değil ama. O ve Priscilla tam bir monogam çift arketipi. Sally ile benim ayrılma olasılığımız neyse, onlarınki de o yani."

Bir süre tartıştık bu meseleyi. Son moda liberal düşüncelerine ve kültürel gelişmişliklerine rağmen, Springfieldsler içten içe, ciddi anlamda gelenekçilerdir aslında. Gelgelelim yan komşuları Davisler, tüm bayağılıkları ve sığlıklarının aksine, çok daha hoşgörülü ve liberallerdir. Jake bunu biliyordu tabii ki.

"Peki," dedi sonunda. "Sen ne öneriyorsun?"

"Belki de paydos deme zamanı gelmiştir," diye çıkıverdi ağzımdan. Jake boğuluyordu neredeyse, sotelenmiş sakatat parçaları ve mısır unu lapası boğazına dizildi hep.

"Bu serinin sonunda diziye son mu verelim diyosun yani?"

"Belki de miyadını doldurmuştur artık." Gerçekten inanarak mı söylemiştim bunu bilmiyorum, ama şaşırarak fark ettim ki, bu olasılık karşısında öyle çok da fazla canım sıkılmamıştı.

Buna karşılık Jake acayip bozulmuştu. Peçetesiyle hafifçe ağzını sildi. "Tubby, yapma bunu bana. Şaka yaptığını söyle lütfen. *Yandaki Komşular* daha üç seri devam edebilecek bir dizi. Daha çook altın yumurtlar bu tavuk. Bunu yaparsan kendi bindiğin dalı kesmiş olursun."

"Sen de biliyosun ya, adam haklı," dedi Amy, yemekten sonra Jake'le konuştuklarımızı anlattığım vakit. (Groucho'daki öğle yemeğini hesaba katarak, kendime sadece bir çeşit yeme hakkı tanıma gibi bir irade göstermiştim, ıspanaklı canelloni, ama dayanamayıp Amy'nin tatlısından da tırtıklamıştım biraz, tiramisu çok tahrik edici görünüyordu, napayım). "Yani eğer başka bir dizi projen yoksa tabii."

"Yok," dedim. "Ama *Yandaki Komşular*'dan şimdiye kadar kazan-

dığım para oldukça rahat bir hayat sürdürmeme yeter zaten."

"Ne yani, *emekli* mi olacaksın yoksa? Çıldırırsın valla."

"Her halükârda çıldıracağım zaten," dedim.

"Yok canım, hayır," dedi Amy. "Sen çıldırmanın ne olduğunu bilmiyorsun galiba."

Yandaki Komşular'a Deborah Radcliffe olmadan devam etmenin yol açacağı her türlü olası karışıklığı ve avantaj-dezavantajlarını enine boyuna tartıştıktan sonra, gününü daha detaylı anlatma sırası Amy'ye gelmişti. Bunu söylemeye de utanıyorum aslında ama, şimdi Amy ile diyaloğumuzun bu kısmını aktarayım diye hatırlamaya çalışırken fark ettim ki, bu konuşmadan pek de bir şey kalmamış aklımda. Harriet'in son gafının BBC'de yayınlanacak bir söyleşiye yanlış aktris göndermek olduğunu biliyorum, tabii acayip kızarıp bozarmışlar, ama ne yazık ki biraz erken olmakla beraber, o noktada kafam dağıldı biraz ve aktrisin soyadını kaçırdım, konuya tekrar döndüğümdeyse, Amy Joanna'nın öfkeden nasıl kudurduğunu anlatıyordu, ne var ki ben onun hangi Joanna'dan bahsettiğini bilmiyordum ve dinlemediğimi belli etmeden onun kim olduğunu sormak için de artık çok geçti. Haliyle, ben de zorla kafa sallayıp, sempatik sesler çıkarmak ve belli belirsiz genellemelerle yorum yapmak durumunda kaldım, gerçi Amy pek fark etmiş gibi görünmüyordu, fark ettiyse de önemsemedi herhalde. Sonra Zelda'dan bahsetti, ben tek kelime hatırlamıyorum o başka; ama aslına oldukça yakın bir şeyler uydurabilirim bu konuda, Amy'nin Zelda ile ilgili şikâyetleri üç aşağı beş yukarı hep aynıdır ne de olsa.

Jake'le konuşmamızın tamamını anlatmadım Amy'ye. Yemeğimiz bitmiş, garsonun faturayı ve Jake'in platin rengi kredi kartını getirmesini bekliyorduk, Jake bir yandan etrafa Hızlı Gözler bakışlarından fırlatıp, gitmekte olan Stephen Fry'a tedbirli bir şekilde el sallarken, bana dönüp kayıtsız bir edayla, "Gelecek hafta daireni ödünç almam konusunda ne düşünürsün acaba Tubby?" diye sordu. Yabancı bir müşterisi falan gelecek de, onu misafir etmek istiyor sandım önce, derken ekledi: "Sadece bir öğleden sonra için. Sana hangi gün uyarsa işte." Gözümün içine bakarak sinsi sinsi sırıttı sonra. "Çarşaflarımızı da yanımızda getiririz istersen."

Şok geçirmiştim. Jake'in, karısı Margaret'den olaylı bir şekilde boşanıp, o zamanki sekreteri Rhoda ile evlenmesinin üzerinden iki yıl bi-

le geçmemişti daha. Yıllarca Margaret vardı, arkadaşımız sayılırdı o da, ya da en azından aşina olduğumuz bir eşya gibiydi işte ve ben Jake'in davetlere giderken ya da bazı hafta sonları yanında Rhoda'nın olmasına daha yeni yeni alışmaya başlamıştım. Yüzümden rahatsız olduğumu anlamıştı.

"Yani tabii eğer uygun değilse söyle lütfen..."

"Mesele uygun olması ya da olmaması değil Jake," dedim. "Böyle bir şey olursa, bir daha Rhoda'nın yüzüne doğru dürüst bakabileceğimi sanmıyorum."

"Bu Rhoda için önemli değil, gerçekten," dedi gayet ciddi. "Sonuçta süren bir ilişki falan yok ortada. İkimizin de mutlu birer evliliği var. Sadece ikimiz de seksin tadını çıkartıyoruz."

"Ben gene de hiç bulaşmayayım bu işe," dedim.

Umursamaz bir tavırla elini sallayarak, "Tamam, sorun değil," dedi. "Hiç sormadım farz et." Hafif endişeli bir tonda da ekledi: "Sally'ye söylemezsin, değil mi?"

"Haa, yok. Ama diyorum ki, bu kanı kız işlerini bir kenara bırakmanın zamanı gelmedi mi sence de artık?"

Halinden gayet hoşnut, "Böyle kendimi daha genç hissediyorum," dedi. Cidden genç gözüküyor, yani yaşına göre, delikanlı gibi de değil tabii. Hani "oğlan çocuğu gibi" derler ya, öyle bir suratı vardır: tombul yanaklar, hafif fırlak gözler, küçük kalkık bir burun ve muzip bir gülüş. Öyle yakışıklı denebilecek bir tip değildir. Bu kadar hatunu kendisine nasıl çekiyor bilemiyorum yani. Belki de, içinde bol miktarda olan, o köpek yavrularına özgü, kuyruk sallatan cinsten bir çeşit enerjidir sebebi. "Sen de denemelisin artık Tubby," dedi. "Epeydir pek süzgün görünüyorsun."

On Haberleri'ni izlemek üzere Amy ile kanapeye oturduğumuzda elimi Amy'nin omzuna koydum, o da başını omzuma yasladı. Fiziksel yakınlığımız en fazla bu kadardır işte, bir de ayrılırken dudaktan öpüşürüz hep; herhalde nasıl olsa ayrılıyoruz diye fazla tehlikeli görmüyoruz bu durumu. Kanepede otururken filan sarılıp öpüşmemiz yoktur, ya da boynundan aşağısını sıkıştırıp okşamaya kalkışmamışımdır hiç. Ama itiraf etmek gerekirse, Amy'nin çıplakken neye benzeyeceğini düşündüğüm olmuştur arada. Gözümün önüne gelen görüntü şu ünlü nü ressamı, neydi yaa adı, hani şu İspanyol herif, eski ustalardan, ney-

se işte onun yaptığı bir resim vardı, adam boylu boyunca kanepeye uzanmış bir kadının, birinde kıyafetli, birinde çıplak olmak üzere iki tane resmini çizmişti, işte oradaki kadının hafif toplu bir versiyonudur Amy, bir ara bulayım şu resmi. Amy her zaman o kadar çok *giyinir*, büyük bir uyumla giydiği bütün o kat kat kıyafetlerini sıkı sıkı öyle bir düğmeler, fermuarlarını çeker ve iç içe geçirirdi ki, banyo dışında –Allah bilir orada da köpüklerle kapatıyordur kendini– herhangi bir yerde tamamen çıplak olarak düşünemiyorum onu. Amy'yi karanlıkta kıyafetlerinden soymak, hoş kokulu kat kat incecik kâğıtlarla masraflı ve girift bir şekilde ambalajlanmış bir paketi haşır huşur açmak gibi, biraz vakit alsa da, oldukça heyecanlı bir iş olurdu herhalde. (Bu iş karanlıkta olmak zorunda – Saul ile problemlerinden birinin de, Saul'ün ışıklar açıkken sevişmekte ısrar etmesi olduğunu söylemişti Amy bir kere bana.) Öte yandan, Sally'nin üzerinde bol rahat kıyafetler olur hep ve o kadar az sayıda ve fonksiyoneldir ki hepsi de, işten geldiğinde filan soyunması on saniye sürer ancak, bir de üst katta çarşaf değiştirmek ya da çamaşırları tasnif etmek gibi sıkıcı ev işleriyle uğraşırken çırılçıplak dolanır hep.

Bu düşünce silsilesi biraz tahrik edici olmaya başladı yalnız, hiçbir işe yaramayacak üstelik, ateşimi söndürmek için Sally yok yanımda, Amy olsaydı bile bir işe yaramayacaktı zaten. Düşünüyorum da, neden bu sıralar, yanımda böylesine iffetli bir bayan arkadaşımın olduğu Londra'da bu kadar abazalığım tutuyor da, o kadar sekse doymak bilmeyen bir eşim varken Rummidge'deki evimde tık yok? İnanın doğrusunu bilmiyorum.

"Sen de denemelisin artık, Tubby." Jake nereden biliyor ki denemediğimi? Vücut dilimden anlaşılıyordu demek ki. Belki de yüzümden ya da gözlerimden. Onun mesela, görüş alanına ne zaman hoş bir hatun girse, valla gözleri kızılötesi güvenlik tarayıcısı gibi parlar hemen.

Galiba bu tarz bir şeyi en son üç dört sene önce L.A.'de Louise'le denemeye kalkışmıştım, *Yandaki Komşular*'ın Amerikan versiyonu için önerilerde bulunmak üzere bir aylığına gitmiştim oraya. O da oradaki Amerikan prodüksiyon şirketinin "sanat direktörüydü", bir nevi başkan yardımcısıydı aslında, bir İngilizin kulağına geldiği kadar etkileyici olmasa da, otuzlu yaşların başındaki her kadın için yeterince hoş bir sıfattı. Hem benimle ilgileniyor, hem de senaryo ekibiyle aramda

köprü görevi görüyordu. Deneme yayınında sekiz yazar çalışıyordu. Evet sekiz. Ellerinde kahveler ve diyet kolalarla uzun bir masanın etrafına dizilip, gülünç sahneleri birbirleri üzerinde endişeyle deniyorlardı. Şirket, senaryomun haklarını satın aldığından, istedikleri her türlü değişikliği yapabilirlerdi, zaten yapıyorlardı da, sadece birbirine zıt iki komşu aile ana temasını koruyorlar, hikâyenin geriye kalan orijinal olay ve diyaloglarının çoğunu çıkartıyorlardı senaryodan. Bana boşu boşuna binlerce doların ödendiğini düşünmeye başlamıştım, ama şikâyetçi de değildim hani. Başlangıçta, senaryo toplantılarına ve fikir üretme oturumlarına görev icabı katılıyordum, ama bir süre sonra varlığımın bu insanları rahatsız edip dikkatlerini dağıtmaktan başka bir işe yaramadığını düşünmeye başladım, hepsi de bu kıyasıya rekabetin içinde didinip duruyorlardı, bereket ben dahil değildim buna ve haliyle, benim katılımım, günbegün, Beverly Wilshire havuzunun kenarındaki şezlonglarda yan gelip yatıp, Louise Lightfoot'un o şık, deri parçalı kanvas çantasının içinde bana taşıdığı senaryo taslaklarını okumakla sınırlı kalmaya başladı. Günün sonunda Louise o ufak Japon spor arabasıyla gelip düştüğüm notları alır, bir kokteyl içer, pek sık olmamakla beraber benle yemeğe kalırdı. Sevgilisinden daha yeni ayrılmıştı, şu anda "görüştüğü biri de yoktu" ve ben Beverly Hills'de ıssız bir adaya bırakılmış biri olarak, Louise'in arkadaşlığından çok memnundum. Beni en gözde Hollywood restoranlarına götürüyor, bana oradaki önemli yönetmen ve menajerleri gösteriyordu. Film galalarına ve oyun prömiyerlerine götürüyordu. Sanat galerilerine, ufak tiyatrolara ve Amerikan televizyonunu daha iyi anlamama yardımcı olacak daha halk tipi insanların uğradığı yerlere: Yani arabaya servis yapan Burger King'lere ve Donut Delit'lere, on lobutlu bowling salonlarına, bir keresinde de beyzbol maçına gitmiştik.

Louise kısa boyluydu, ama biçimli bir vücudu vardı. Kahverengi düz kısa saçları hep pırıl pırıl parlıyor, sanki yeni yıkanmış gibi –ki muhtemelen de hep öyleydi– savrulup duruyordu. Dişlerse mükemmeldi. Hollywood'da mükemmel dişleri olmayan biri var mı acaba? Ama Louise için kesinlikle gerekliydi bu mükemmel dişler, çünkü çok fazla gülüyordu. Tüm vücudunun eşlik ettiği çınlayan bir gülüşü vardı; o incecik yapısına ve ölçülü, profesyonel iş kadını havasına ters düşen bir şeydi aslında; her güldüğünde saçlarını arkaya savurup, havalandırarak iki yana sallıyordu. Laf aramızda, ben de bu görüntüyü pek kolay çıkartıyordum ortaya yani. Benim Holywood raconlarını ve Ca-

lifornia aksanını tiye alan İngiliz usulü ufak taşlamalarım acayip hoşuna gidiyordu Louise'in çünkü. Siz de takdir edersiniz ki, bir senarist için, akıllı ve çekici genç bir kadının esprilerinize bu kadar kahkahalarla gülmesinden daha gurur okşayıcı bir şey yoktur.

Dönmeme yakın ılık bir akşam, Venice'in kıyısındaki balık lokantalarından birine gittik. Yemeğimizi, Pasifik'in üzerinde batan o Technicolor harikası alev kırmızısı rengi güneşi izlemek gayesiyle dışarıda, lokantanın güvertesine kurulu masalardan birinde yedik, bir süre sonra hava kararmış, kahveler içilmiş, hatta ikinci bir şişe Napa Valley Chardonnay da devrilmişti, hem de aramızda titreşip duran o ufak gaz lambası eşliğinde. Bu defa onu güldürmeye uğraşmıyordum, ciddi ciddi yazarlık kariyerimden ve *Yandaki Komşular*'ın patlamasıyla yaşadığım büyük heyacandan bahsediyordum üstelik. Bir ara durup, bir kahve daha içmek isteyip istemediğini sordum ona, ama o gülümsedi ve şöyle dedi: "Hayır, şu anda aklımdan geçen tek şey seni evime götürüp, vıcığını çıkartana dek düzüşmek."

"Demek öyle?" dedim kafamı toparlamak için biraz zaman kazanmaya uğraşırken, Allahtan hava da hafif karanlıktı.

"Evet, sen ne diyorsun buna Bay Passmore?" Tabii ki "Bay Passmore" işin dalgasıydı –daha ilk günden birbirimize ismimizle hitap etmiştik çünkü. Ama şirketteki diğer insanların yanındayken bana hep böyle hitap ediyordu. Arada telefonda konuşurken duymuştum onu. "*Bay Passmore Davis'leri bir Latin ailesi yapma fikrini pek doğru bulmuyor, ama sonuçta bizim kararımıza da saygılı. Bay Passmore on ikinci taslağın otuz ikinci sayfasında başlayan sahnenin fazla duygusal kaçtığını düşünüyor.*" Louise bunun bu piyasada bir saygı belirtisi olduğunu söylemişti.

"Çok tatlısın Louise," dedim, "seninle yatmak istemediğimi düşünme, çünkü inan isterdim. Ama ille de bir şey söylemek gerekiyorsa, ben karımı seviyorum."

"Hiç bilmeyecek ki bunu," dedi Louise. "Nasıl üzebilir ki bu onu?"

"Kendimi suçlu hissedip bunu belli edebilirim ona," dedim. "Ya da bir gün ağzımdan kaçırabilirim." Berbat bir iç çektim. "Üzgünüm."

"Aman Tubby, öyle büyütülecek bir şey değil tamam, sana âşık filan da değilim ayrıca. Neyse haydi hesabı isteyelim artık."

Sonra arabasıyla beni otelime bırakırken birden, "Vicdanın elvermeyip de reddettiğin ilk kız ben miyim?" diye sordu ve ben de bunun hep olduğunu söyledim. O da "İyi bari, şimdi kendimi daha iyi hissediyorum," dedi.

O gece pek uyuyamadım, Beverly Wilshire'daki boş yatağımda bir o yana bir bu yana dönüp durdum, hatta bir ara Louise'i arayıp fikrimi değiştirdim desem mi acaba diye de geçirdim aklımdan, ama yapmadım ve daha sonra onunla birkaç kez karşılaştıysak da, hiçbir şey aynı olmadı, yaklaşacağına, hep bir adım uzaklaştı benden. Dönüş zamanı geldiğinde beni havaalanına götürdü ve yanağıma bir öpücük kondurup, "Güle güle Tubby, seninle olmak harikaydı," dedi. Hararetli bir şekilde onayladım ben de ve dönüş yolu boyunca neler kaçırdığımı düşünerek kahroldum.

Yatma vakti geldi artık. Bakalım bu gece Rüya Kanalı'nda ne oynayacak. Açık saçık bir şey varsa, hiç şaşmam.

***

18 Şubat, Perşembe sabahı. Dairemdeki görüntülü diyafon, girişteki kamerayla bağlantılı ve iki tür görüntü kayıt edebiliyor: Bir kapıyı çalan kişinin yakın görüntüsü, bir de geri planda caddeyi içine alarak, girişin geniş açılı bir çekimi. Yapacak bir şey bulamadığımda bazen geniş açılı görüntü düğmesine basarım ve kaldırımda yürüyen ya da oyalanan insanları izlerim. Karakterlerle ilgili fikirler verir bana –her türlü tip geçer çünkü– belki de bu aleti kullanırken bir çeşit çocuksu ve röntgenci tat alıyorumdur. Bir periskopun ters tarafından bakmak gibi. Böylelikle yerden onca yüksekteki bu sıcacık kulübemden kirli sokağa göz atabiliyordum: Kaşlarını çatmış bir halde haritalarına bakan turistler, içlerinde incecik kıyafetler olmasına karşın paltolarının önünü kapatıp da kendilerini soğuktan koruyamayacak kadar güzellik budalası genç kızlar, itişip kakışan, birbirlerini dürtükleyen deri ceketli hıyarlar, adım başı durup öpüşen ateşli âşıklar ve ellerinde evrak çantalarıyla Charing Cross'taki trene yetişeceğim derken onlara çarpan aceleci adamlar.

Geçen gece, hiç sebep yokken, yatmaya giderken düğmeye bastım gene, girişte yere serilmiş uyuyan biri yoksa ne olayım. Aslında daha önce olmaması gerçekten ilginç bir durum, apartmanın girişi yetişkin bir adamın ayaklarını kaldırıma uzatmadan yatamayacağı kadar ufak, kare bir alandır, belki de o yüzden. Bu herif, uyku tulumunun içine girmiş oturuyordu, sırtını duvara, bacaklarını karşısındaki duvara yaslamıştı, kafası ise göğsüne düşmüştü. Sivri, kurnaz görünümlü suratı ve gözlerinin üstüne düşen uzun, düz saçlarıyla genç görünüyordu.

Onu orada görünce önce şaşırdım biraz, sonra da sinirlendim. Adamdaki küstahlığa bak! Bütün girişi kapatmıştı resmen. Üzerine basmadan girip çıkmak mümkün değildi apartmana. O gece bir daha dışarı çıkmak gibi bir düşüncem yoktu ama apartmanın diğer sakinlerinden biri gelebilirdi, sonuçta her halükârda onun orada kamp kurmuş olması apartmanın havasını bozan bir şeydi. Aşağıya inip oradan çekilmesini söylemeyi düşündüm, ama üzerimde pijamam vardı ve onun karşısına öyle ropdöşambr ve terliklerle çıkmak istemedim açıkçası, tekrar giyinmeye de üşendim. Polisi arayıp, onu ordan çekmelerini söylesem diye geçirdim aklımdan, ama sonra düşündüm de Londra'nın bu bölgesinde onca önemli suç işlenirken kim takacaktı ki beni? Dahası, zaten evvela ondan bizzat kapının önünden çekilmesini isteyip istemediğimi soracaklardı bana. O belli belirsiz, siyah beyaz görüntüye bakarak durdum biraz, keşke dedim, ses de görüntü kadar iyi çıksaydı dairemdeki diyafondan da, ben de şöyle bir gürleseydim hoparlörden: *"Hışşt sen! Çekil bakayım şurdan!"* Peşinden de video kameradan tepkisini izleseydim. Adamın hali gözümün önüne geldi, güldüm ama sonradan da biraz alçakça geldi içimden geçen.

Londra'da dilencilik yapan ve sere serpe sokaklarda yatan bu genç insanlar canımı sıkıyor. Bunlar, hep alışkın olduğumuz, kir pas içinde ve kötü kokular saçan yırtık pırtık elbiseli berduşlara ve ayyaşlara benzemiyorlar hiç. Bi kere bu yeni tür serserilerin çoğu oldukça iyi giyimli; yeni görünümlü anorakları, kotları, Doc Marten marka ayakkabıları ve bir doğa gezginini bile yarı yolda bırakmayacak kadar da kalın elyaflı uyku tulumları var. Bir de berduşlar böyle böcek gibi, köprü altı, çöplük kenarı gibi karanlık ve izbe yerlere gizlenir ya, bu çocuklar ışıl ışıl aydınlatılmış West End caddelerindeki dükkânların önlerine ya da metronun merdivenlerine, koridorlarına filan yayılıyorlar, hiç kaçarı yok yani. Varlıkları bir suçlama gibi adeta –ama niye suçluyorlar ki bizi? Onları biz mi sürükledik yani sokaklara? Öyle normal, prezantabl bir görüntüleri var ve öyle kibarca hiç bozuğunuz var mı diye soruyorlar ki, kalacak bir yer, hatta bir iş nasıl bulamamışlar insan inanamıyor, tabii ciddi ciddi aradılarsa eğer. Kalacak yer derken West End'den bahsetmiyorum tabii, yani olur belki de, ama kim onların West End'de bir evde kalmaya hakları olduğunu söyleyebilir ki? Benim var, ama bunun için çok çalışmam gerekti.

Yatana kadar, hatta uyuyana kadar bu sessiz kendimi haklı çıkarma monoloğu böylece devam etti. Sonra saat dörtte kalkıp işemeye gittim.

Yatağıma dönerken diyafondaki video düğmesine bir basayım dedim ve hâlâ oradaydı, herif girişteki karoların üstünde, sepetine gömülmüş bir köpek gibi uyku tulumunun içinde kıvrılmış uyuyordu. Arka planda bir polis arabası geçti hızla, salonun pencereleri çift cam olmasına karşın sirenin o kulak tırmalayıcı tiz sesini çok rahat duydum ben, ama bizimki hiç tınmadı bile. Sabah yedi buçukta tekrar baktığımda ise gitmişti.

***

Perşembe, öğleden sonra. Bunları Euston'dan kalkan 17.10 treninde yazıyorum. Güya 16.40'a yetişecektim, ama bindiğim taksi Centre Point'taki bir bomba ihbarı yüzünden allak bullak olan trafiğin içinde sıkışıp kalmıştı. Polis, Tottenham Sarayı'na giden yol ile Oxford Caddesi'nin kesiştiği noktayı kordon altına almış, trafik bütün yönlerden tersine akmaya başlamıştı. Taksi şoförüne, "Bu binayı kim uçurmak istiyormuş –IRA mı, Prens Charles mı?" diye sordum, ama adam çakozlamadı, ya da belki anladı da, komik bulmadı. Bu bomba panikleri turistlerin kaçmasına ve işlerinin epey bozulmasına sebep oluyor tabii.

Her perşembe olduğu gibi, bu sabah da provaya gittim gene. *Yandaki Komşular*'ın çekimlerine yeni başlandığı ve hiçbir şeyin daha yerine oturmadığı o ilk zamanlarda, hemen hemen her gün giderdim provalara, ama artık dizi, bir tren gibi tıkır tıkır gidiyor rayında (daha doğrusu bir trenin gitmesi *gerektiği* gibi –içinde bulunduğum tren kim bilir ne sebeple, aksamaya başladı çünkü, halbuki Watford Kavşağı'na bile gelmedik daha), ben de her şey yolunda mı diye bakmak için haftada bir uğruyorum artık sadece, bazen de gidip bir ince ayar çekiyorum senaryoya. Provalar Pimlico Metro İstasyonu'nun oradaki kiliseden bozma bir binada yapılıyor, yerlere, Rummidge'deki stüdyo setine tıpatıp uyacak şekilde çizgiler çekilmiş. Bir kış günü oraya gelecek olursanız, televizyodaki eğlence dünyasının içinde yer almanın ne renkli bir iş olduğu yanılsamasından kurtulursunuz ve gerçeği idrak edersiniz. (Galiba bu "idrak etmek" ifadesini ilk defa kullandım. Sevdim bunu –şık oldu doğrusu.) Tuğla duvarları, devlet dairelerine has bir sümük yeşili ve Rummidge General Hastanesi'ndeki gibi kesik bir krem rengindedir, kir içindeki buzlu cam pencereler ise parmaklıklarla kaplıdır. İçeride-

ki kırk türlü mobilya, duvarlara dayanmış ya da farklı farklı "odalara" yayılmış bir halde durur hep: Bacakları ayrılmış formika masalar, üst üste yığılmış plastik sandalyeler, çökük bir üçlü takım ve iğrenç görünüşlü döşekleri olan yataklar. Bir köşede duran ve üzerinde bir kahve makinesi, alkolsüz içecekler, meyve ve atıştırılacak şeylerin filan dizili olduğu sehpanın dışında, Selamet Ordusu'nun* sığınağından ya da ikinci el mobilyaların saklı durduğu bir depodan farksızdır burası. Oyuncuların üzerinde eski ve rahat kıyafetler olur genelde –her an *Vogue*'a fotoğraf çekimine gidecekmiş gibi bir kılıkta olan Debbie hariç tabii– ve eğer o sırada prova edilen sahnede rolleri yoksa, kırık dökük sandalyelere çöküp gazete, roman filan okurlar, bulmaca çözerler, örgü örerler ya da Debbie mesela nakış işler.

Ama ne yaparlarsa yapsınlar, ben içeri girince hepsi de başını kaldırıp neşeli bir gülümsemeyle selamlar mutlaka beni. "*Selam Tubby! Nasılsın? İşler nasıl?*" Oyuncular bu tarz şeylerde çok titizlerdir. Çoğu yapımcı ve yönetmen yazarları içten içe küçümser, onları bir nevi kendi yaratıcılıklarını ortaya koymaları için gerekli olan ham maddeyi sağlayan köleler gibi görürler, onlar için, yerlerinde sabit tutulması gereken kötü adamlardır yazarlar. Diğer yandan oyuncular, saygıyla yaklaşırlar hep yazarlara, hatta belli bir huşuyla. Rolü esas yaratanın Yazar olduğunun ve o rol olmadan da hiçbir şey olamayacaklarının farkındadırlar; dahası, özellikle uzun soluklu dizilerin daha yazılmamış olan bölümlerinde, rollerin önemini artırıp azaltmanın da onun elinde olduğunu gayet iyi bilirler. Bu yüzden ona karşı hoş gözükmek için özel bir çaba sarf ederler.

Bu hafta, şimdiki serinin beş hafta sonra filan gönderilecek olan yedinci bölümü çekiliyor. Bunun son seri olma ihtimalinden kuşkulanıyorlar mıdır acaba? Yok yok, selamlaşırken gördüğüm kadarıyla, ne gözlerinden ne de vücut dillerinden böyle bir kaygı okunmuyor. Sadece benle Debbie arasında kısacık ve anlamlı bir bakışma oldu, eski bir koltuğa oturmuş, bitmek bilmeyen nakışını işlemekle meşguldü, eğilip yanağından öpeceğim sırada göz göze geldik: Onun ayrılmak istediğini bildiğimi biliyor. Şimdilik bu sır gayet iyi saklanıyor. Hal Lipkin, yani yönetmen bile bilmiyor daha bunu. Ağzında dişlerinin arasına sıkıştırdığı tükenmez kalemi, kaşlarını çatmış bir halde, ben içeri girer

* Salvation Army: Yüz dokuz ülkede faaliyet gösteren uluslararası Hıristiyan kilisesi. Hıristiyanlık ilkeleri çerçevesinde hizmet veren en büyük yardım örgütlerinden biri. (ç.n.)

girmez telaşla atlıyor üstüme, meğer senaryoyla ilgili kafasına takılan bir şey varmış.

Bu sitcom var ya, süreklilik ve yenilik gerektiren yapısıyla tam televizyonluk bir iştir. Hepsinde, sürekliliği sağlayan temel bir "durum" vardır ortada –bizim dizide birbirine taban tabana zıt yaşamlar süren iki komşu aileydi bu: Biri kaygısız, refahlarını otlakçılıktan sağlayan Davis ailesiydi; hiç ummadıkları bir zamanda kendilerine şehrin imar edilmiş bir mahallesindeki caddelerden birinde bir ev miras kalmış, onlar da satmak yerine, içinde oturmaya karar vermişlerdi, hem de bu durum karşısında düştükleri dehşeti gizlemeye gerek görmeyen, *Guardian* okuyan, kültürlü bir orta sınıf ailesi olan yan komşuları Springfieldler'e rağmen. İzleyiciler hemen benimsediler bu karakterleri ve her hafta onların o tipik davranışlarını sergilemelerini dört gözle beklediler, sanki kendi akrabaları gibi olmuşlardı artık. Sitcomlardaki diğer bir unsur olan yenilik ise her bölümde anlatılan hikâye aracılığıyla sağlanır. Sitcom yapmanın inceliği de, bildik çerçeveyi bozmadan, her hafta anlatacak yeni hikâyeler bulmada yatar. Çok karışık bir hikâye olmamalıdır, çünkü bunu anlatmak için sadece yirmi beş dakikanız vardır ve hem bütçe hem de teknik sebeplerden, çekimin çoğu aynı sette yapılmak zorundadır.

Bu haftaki bölümün çekimini izlemeyi iple çekiyordum, çünkü ciddi ciddi tiyatro tadını veren bir parçaydı. Esasında sabun köpüğü gibi bir şeydir sitcom, ailecek oturup izlenebilecek ve amacı izleyenleri rahatsız edip üzmek değil, güldürüp, kafalarını dağıtmak olan bir eğlenceliktir. Ama ara ara hafiften de olsa, hayatın daha derin ve karanlık yanlarına el atmazsanız, seyirci karakterlerin gerçekliğine inanmaz olur ve onların başına gelecek şeylere karşı ilgisini de kaybeder. Bu haftaki bölümde olaylar, Springfield ailesinin on altı yaşındaki kızları Alice üzerinde odaklanıyor. Dizi beş yıl önce başladığında kızımız on beşindeydi. Alice'i canlandıran Phoebe Osborne ise diziye başladığında on dört yaşındaydı, şimdi on dokuzunda, ama neyse ki çok fazla büyümedi bu süre zarfında, ayrıca makyaj ve saç hileleri de mükemmel sonuçlar veriyor. Uzun soluklu sitcomlardaki yetişkin karakterler ise büyülü yaşamlar sürerler adeta, hiç yaşlanmazlar; ama ergenlik çağındaki erkek çocuklar söz konusu olduğunda, oyundaki karakteri de belli ölçüde büyütmek ve bunu senaryoya yansıtmak gerekiyor tabii. Yeniyetme Mark Harrington'ın (Springfieldler'in en küçük çocuğu Ro-

bert'i oynuyor) sesi çatallaştığında örneğin, o seri boyunca üst üste çok espri konusu yapmıştım bunu.

Neyse işte, bu haftaki bölümde, Edward ve Priscilla Alice'i hamile sanıyorlar, çünkü kız kusup duruyor. Yan komşuları Cindy Davis ise evlilik dışı çocuk sahibi olmuş genç bir anne, okula gittiğinde ise bebeğe annesi bakıyor, bu bölümün en dramatik noktası da, Springfieldler'in, Cindy'nin meselesine son derece liberal bir bakış açısıyla yaklaşmalarına rağmen, aynı durum kendi kızları için söz konusu olduğunda, özellikle de baba adayı da muhtemelen kızlarının bir süredir çıktığı ve kendilerinin hiç mi hiç onaylamadığı genç Terry Davis'ken paçalarının tutuşması. Tabii ki Alice hamile filan değil, hatta böyle bir risk altında bile değil, Terry'nin laubalileşmesine geçit yok çünkü. Kız kusup duruyor, çünkü cinsel açıdan engellerle karşılaşan Terry, sütçünün yamağı Rodge'ın da işbirliğiyle, Alice'e özel olarak getirilen keçi sütünün içine (kızın inek sütüne alerjisi var da) afrodizyak olduğu iddia edilen (aslında hafif bir kusturucu ilaç) bir madde karıştırmış. Priscilla yanlışlıkla Alice'in özel sütünden içip de kusma krizlerine girince durum nihayet ortaya çıkıyor. ("Edward *[dehşet içinde]*: "Sakın sen de hamile olmayasın?") Ama tabii bu noktaya gelinceye kadar, Edward ve Priscilla'nın bu korkunç şüphelerini açığa çıkartmak için başvurdukları bir dolu girift ve dolambaçlı yöntem ve evlilik dışı çocuk sahibi olunması konusunda herkese gösterdikleri hoşgörü ile kendi kızlarına yönelttikleri kınamanın yarattığı çelişki bir hayli komikliğe yol açıyor.

"Burası biraz uzun olmuş Tubby," dedi Hal geveleyerek; çünkü elinde senaryonun bir kopyası, sayfaları acele acele çevirirken dişlerinin arasında tükenmez kalemi duruyordu hâlâ. Sağ kulağının hemen üzerine dökülen uzun gür saçlarının arasından bir başka tükenmez kalemin çıkıntısı gözüküyordu –bir ara oraya yerleştirilmiş ve unutulmuştu demek ki. (Şanslıymışım neyse.) "Burdan birkaç satır kessek mi diyorum acaba?" diye homurdandı. O daha sayfayı bulamadan, tam olarak hangi satırları göstereceğinden adım gibi emindim:

EDWARD: Eh, eğer hamileyse, aldırmamız gerekecek tabii.
PRISCILLA *(kızgın)*: Ne yani her şey çözülecek mi o zaman?
EDWARD: Heey sakin ol bakalım! Ben de seni kadınların kendileriyle ilgili kararları verebilme özgürlüğünü savunan biri sanırdım.
PRISCILLA: O bir kadın değil, çocuk bi kere. Hadi onu bırak, bebeği do-

ğurmaya karar verdiğini varsayalım, o zaman ne olacak peki?
SESSİZLİK, EDWARD BU İHTİMALİ TARTAR KAFASINDA.
EDWARD *(sakin ama kesin bir tonda)*: O zaman biz de destekleyeceğiz tabii ki onu.
PRISCILLA *(yumuşamış)*: Evet, haklısın.
PRISCILLA *UZANIP EDWARD'IN ELİNİ TUTAR VE SIKAR.*

Senaryoyu ilk gönderdiğimde, prodüktörüm Ollie Silvers'la aramda bu satırlarla ilgili bir anlaşmazlık yaşanmıştı zaten. Aslında bu sıralar bir prodüktörden çok daha fazlası oldu o benim için, Heartland'de Dizi Filmler ve Seri Yapımlar Direktörü oldu Ollie bu arada, ama *Yandaki Komşular* onun bebeği gibidir ve Heartland prodüksiyonları içinde hâlâ ondan daha iyi reyting getiren bir şey de yoktur; haliyle, terfi ettiğinde bile diziyi herhangi bir dizi prodüktörüne emanet etmeye yüreği elvermedi Ollie'nin, bu yüzden de, nasıl vakit buluyor bilmiyorum ama, her bölümü en ince ayrıntısına kadar didikliyor hâlâ. Akşam saat dokuzdan sonra, yani küçük izleyicilerin yataklarına girdiği varsayılan bir saatte oynatılan bir sitcomda bile kürtajı ima edemezmişim, çünkü bu çok tartışmalı ve üzücü bir meseleymiş. Orta sınıfa mensup eğitimli bir çiftin, okul çağındaki kızlarının hamile olma ihtimalini konuşup da, bu meseleye hiç değinmemesini beklemenin hiç de gerçekçi olmadığını söyledim. Ollie, izleyicilerin, sitcomlarda bazı konulara açıkça değinilmemesi geleneğine alışkın ve bundan da gayet hoşnut olduklarını söyledi. Ben de sitcomlarda eskiden tabu olan birçok meselenin şimdi kabul edilebilir olduğunu söyledim o zaman ona. Kürtaj değil ama, dedi Ollie. Her şeyin bir ilki vardır, dedim. O da, neden bizim dizimizde olsun bu diye sordu. Neden olmasın, dedim. Pes etti, ya da ben öyle düşündüm. Oysa o satırları yok etmenin bir yolunu bulacağını düşünmeliydim.

Hal'e, o kısmın çıkarılmasının Ollie'nin fikri olup olmadığını sorduğumda, biraz utanır gibi oldu. "Ollie dün buradaydı," diye itiraf etti. "O satırların hikâyenin akışı için çok da gerekli olmadığını belirtti."

"Çok gerekli değil tabii," dedim. "Sadece ufacık bir karar anı o kadar."

Hal üzülmüş görünüyordu, bu meseleyi daha sonra Ollie'yle detaylı bir şekilde konuşabileceğimizi söyledi, biraz sonra gelirmiş zaten yemekten, ama ben böyle bir prensip meselesini uzun uzadıya tartışmak için geç kalındığını söyledim. Oyuncular aramızdaki kötü elektri-

ği hissedip gerilebilirler, sahneyi de berbat edebilirlerdi. Hal rahatlamış görünüyordu, bir telaş, yardımcısı Suzie'ye senaryoyu değiştirmesini söylemeye koştu hemen. Ollie gelmeden çıktım ben de. Şimdi, o zaman neden daha fazla mücadele etmemişim diye düşünüyorum ama.

Kıdemli kondüktör, Rugby'ye yaklaştığımızı anons etti az önce. "Bir dahaki istasyon durağımız Rugby." BR* de son zamanlarda bu anlamsız deyişi kullanıyordu hep, "istasyon durağı", herhalde istasyonlardaki tarifeli duraklamalarla, Allahın tarlasının ortasındaki tarifesiz duraklamaları ayırt etmek istiyorlardı birbirinden; muhtemelen, bozuk havalandırma sistemi yüzünden vagonların içini saran o domuz pastırması ve domatesli sandviç kokusu ile, fazla ısınmış fren balatalarının pis kokularından beyni bulanmış olan yolcular tökezleyip rayların üzerine düşüp ölmesin endişesi de vardır işin içinde.

***

Perşembe akşamı. Eve saat 19.30'da vardım. Sonuçta tren sadece on iki dakika gecikmişti ve neyse ki hırsızların, vandalların gazabına uğramadan sağ salim bulmuştum arabamı, sadık bir köpek gibi bıraktığım yerdeydi hâlâ. Yaklaştığımda anahtarımın üzerindeki uzaktan açma düğmesine basıp uyandırdım onu, kapının kilitleri klik diye açılırken, o da dörtlülerini yakıp üç kere cik cik öterek göz kırptı bana. Bu uzaktan kumanda aletleri de bitmek tükenmek bilmez çocuksu bir keyif veriyor bana. Evin garaj kapısında da var bir tane ondan ve yolun sonuna gelip de köşeyi döneceğim sırada hep basarım düğmesine, böylece hiç duraksamadan garajın kapısından girebilirim ben de. Garajın kapısı yavaş yavaş yukarı kalkarken, Sally'nin arabasının içeride olmadığını gördüm, içeri girdiğimde de, biraz yüzüp saunaya girmek için kulübe gittiğine dair bir not buldum mutfakta. Acayip hayal kırıklığına uğradım birden, çünkü gelir gelmez ona Debbie Radcliffe krizini ve bu bölümün kesilen kısımlarıyla ilgili tartışmayı anlatmaya çok hazırlamıştım kendimi. Gerçi o her iki meseleyi öğrenmek için ölüp bayılmıyordu ya. Hatta *au contraire*.

İzlenimlerime göre iki tür yazar eşi vardır. Birincisi, dadı, sekreter ve fan-kulübü sorumlusu karışımı bir şeydir. Bu tip eş, kocasının o sı-

* İngiliz Demiryolları. (ç.n.)

ra üzerinde çalıştığı şeyleri okuyup över, yayınlandığı sırada programlarını izler ve her espriye güler; kötü bir eleştiri karşısında yüzünü buruşturup, iyisinde en az eşi kadar havalara uçar; kocasının haleti ruhiyesini ve iş randımanını sıkı sıkıya takip eder ve konsantrasyonunu bozmamak amacıyla odasına ayaklarının ucunda girip çıkarak, belirli aralıklarla çay ve kahve servisi yapar, onu can sıkıcı ve yararsız davetlerden, isteklerden ve tekliflerden uzak tutmak için telefonlarına ve mektuplarına cevap verir; randevularını not edip, vakti geldiğinde hatırlatır, gerektiğinde onu istasyona veya havaalanına bırakıp, dönüşte karşılar ve kocasının meslekten arkadaşlarına ve patronlarına kokteyller ve yemekler verir. Diğer tür ise aynen benim Sally gibidir, yani bunların hiçbirini yapmaz ve daha fazla olmasa bile, en az eşininki kadar önemli olduğunu düşündüğü kariyerini yürütür.

Aslında şimdiye kadar gördüğüm yazar eşleri arasında Sally bu türün tek örneğidir diyebilirim, ama elbet onun gibileri de vardır.

Yani tamam, eve geldiğimde karşılaşmayı umduğum şey sevecen tavsiyeler ve parlak fikirler değildi ama hiç değilse içimi sıkan şeyleri ortaya döküp rahatlarım biraz diyordum. İstasyondan gelirken içimde gitgide artan bir inançla, bu haftaki bölümde kürtajla ilgili o kısmın kesilmesi konusunda o kadar kolay pes etmekle hata yaptığıma karar vermiş; sonrasında da Ollie ve Hal'i evlerinden arayıp konuyu bir daha tartışmaya açsam mı açmasam mı diye düşünmekten kafayı yemiştim –hem de sabah o kısmın atılmasına tamam dedikten sonra onları aramakla ne kadar abuk bir duruma düşeceğimi bile bile. Dahası tartışmayı yeniden gündeme getirerek herkesi boşu boşuna germiş olacaktım, çünkü senaryoyu değiştirmek için muhtemelen artık çok geç olacaktı. *Muhakkak* değil, muhtemelen, dikkatinizi çekerim. Oyuncular bugün provada o kısımların atılmış halini oynamışlardı, ama kendilerinden istenirse pekâlâ yarınki çekimde o satırları dahil edebilirlerdi aslında.

Boş evin içinde kendimi yiye yiye volta attım bir süre, birkaç defa telefonu aldım elime, ama sonra numarayı çevirmeden koydum tekrar yerine. Kendime jambonlu bir sandviç yaptım, ancak et buzdolabında dura dura o kadar soğumuştu ki hiçbir şey anlamadım tadından, ben de bir kutu bira içtim sonra, o da gaz yaptı midemde tabii. Rasgele bir kanal açtım televizyonda, derken BBC1'de oynayan ve *Yandaki Komşular*'a rakip bir diziyi izlerken buldum kendimi, bizimkinden çok daha zeki ve keskin esprileri vardı, on dakika sonra kapattım. Çalışma odama gidip bilgisayarımın başına oturdum.

Özsaygımın eski bir kovadan sızan su gibi aktığını hissediyorum bedenimden. Kendime hem o kısımların atılmasını kabul ettiğim için, hem de bu konuda bir şeyler yapma noktasında yaşadığım kararsızlık yüzünden çok kızıyorum. Bak gene başladı dizimin zonklaması, kötü havaya duyarlı romatizmalı bir eklem sanki. Ufukta titreyip duran bir depresyon fırtınasını ve bir araya gelip beni boğmaya hazırlanan umutsuzluk dalgasını hissediyorum.

Tanrı'ya şükür, az önce Sally geldi. Şimdi kapıyı kapattı ve işte holden gelen şen sesi.

***

19 Şubat, Cuma sabahı. MIND'dan gelen bir zarf buldum bu sabah posta kutumda. Bu onların gönderdiği ilk şeydi sanırım. Adresimi diğer yardım kuruluşlarından almış olmalıydılar. Zarfın içinden bir mektup, bir de mavi balon çıktı. Mektubun en başında direktifler yazılıydı: "*Lütfen okumaya devam etmeyin, hemen balonu şişirin ve ucunu da bağlamayın.*" Ben de şişirdim balonu, beyaz boyalarla çizilmiş bir adam profili çıktı ortaya, kalın boynu ve varla yok arası saçlarıyla sanki birazcık da beni andırıyordu; kafasının içi birbiri üzerine yığılmış düşünceler gibi, kelimelerle tıka basa doluydu: MATEMDE, İŞSİZ, PARA, AYRILMIŞ, İPOTEK, BOŞANMIŞ, SAĞLIK. "*Size,*" diyordu mektupta, "*balonun üzerindeki kelimeler önemsiz kelimeler gibi görünebilirler. Ama gerçekte bu kelimeler birilerinin moral çöküntüsünün esasını oluşturan olaylar olabilir.*"

O sırada kapı çalındı. Sally işe gitmişti, bu yüzden ben baktım kapıya, elimde hâlâ ucundan tuttuğum balon duruyordu, havası kaçmasın diye başparmağım ve işaretparmağım arasına sıkıştırmıştım. Mektupta yazan direktiflere uyma konusunda, bir masalın içindeymişcesine, belli belirsiz batıl bir zorunluluk hissediyordum içimde.

Gelen sütçüymüş meğer, parasını almaya gelmiş. Balona bakıp sırıttı. "Parti var galiba?" dedi. Saat sabahın dokuz buçuğuydu. "Doğum gününüz mü yoksa?" diye sordu. "Nice senelere."

Yarım yamalak bir gülüşle balonu işaret ederek, "Az önce postadan çıktı da," dedim. "Borcumuz ne kadar?" Cüzdanımdan tek elle bir on sterlin çıkaracağım diye epey bir vakit geçti.

Paranın üstünü verirken, "Geçen akşamki bölüm çok komikti," dedi sütçü. "Pop Davis sigarayı bırakmadan önce evin her yanına sigara

saklıyordu ya... öldüm gülmekten."

"Aah teşekkürler, eğlendiğine sevindim," dedim. Buradaki bütün satıcılar *Yandaki Komşular*'ın senaryosunu benim yazdığımı bilir. Gördüğünüz gibi her an, kapımın önünden kamuoyu araştırması yapabiliyorum yani.

Balonla çalışma odama döndüm sonra ve MIND'dan gelen mektubu aldım tekrar elime. "*Nasıl balon şiştikçe kelimeler büyüyorsa, üstlerindeki yük arttıkça insanların da problemleri aşılmaz görünür,*" diyordu.

Kafanın içine yığılmış kelimelere baktım gene. Matemde değilim (en azından son zamanlarda –Annemi dört, Babamı da yedi sene evvel kaybetmiştim), işsiz değilim, bir sürü param var, ayrılmış ya da boşanmış değilim ve eğer gerekseydi, hemen yarın gidip ipotek borcumu da ödeyebilirdim, gerçi muhasebecim devletin vergi affına güvenip ödetmezdi, o başka. Yani bir sinirsel rahatsızlık durumuna hak kazanmak için geçerli bir tek Sağlık sebebim vardı, ama herhalde MIND da Sağlık derken, İçsel Diz Bunalımı'ndan daha fazla hayati tehlike arz eden hastalıklardan bahsediyordu.

Mektubun devamına hızla bir göz attım: *"İntihar...psikoz...geçici barınak...yardım hattı..."* Para talep ettikleri en son kısmın altında bir de not vardı: *"Şimdi elinizdeki balonu serbest bırakabilirsiniz. Bunu yaparken de, birilerinin sırtındaki yükü, onlara bugün vereceğiniz hediyenin sağlayacağı zaman, bakım ve özel anlayışla nasıl hafifletebileceğinizi lütfen bir düşünün."* Balonu bıraktım, elimden bir roket gibi fırlayıp, osuruklar saçan mavi bir at sineği gibi dönüp durdu odanın içinde üç beş saniye, sonra pencerenin camına çarpıp yere düştü. Yardım kuruluşlarına göndermek için kullandığım çek defterimi çıkartıp, MIND'a ihtiyacı olan birine bir sabahlığına akıl sağlığı eğitimi almış bir hemşire göndermeleri için 36 sterlin gönderdim.

Aslında bir tane de kendime istesem iyi olacak.

Dün gece Sally geldikten sonra mutfağa geçip, o kendisine bir bardak sıcak çikolata hazırlarken ben de viskimi yudumlarken konuşmuştuk biraz. Daha doğrusu ben konuşmuştum, o dinlemişti, biraz da dalgın bir şekilde. Saunadan geldiği için keyifli bir mayışıklık vardı üstünde ve benim işle ilgili meselelerime her zamankinden daha da zor kulak verebildi. Kürtajla ilgili kısımların bu haftaki bölümden çıkartıldığını

söylediğimde, "Haa, iyi olmuş," dedi ve sonra suratımdan yanlış tepkiyi verdiğini anlamasına rağmen, hep yaptığı gibi fikrini savunmaya devam etti. Zaten *Yandaki Komşular* böyle ağır bir konuyu kaldıramayacak kadar hafif bir diziymiş –Ollie'nin söylediklerinin aynısı yani. Ardından, Debbie'nin, bu serinin sonunda bırakma düşüncesi yüzünden dizinin devamının da muallakta olduğunu söylediğimde ise "Neyse canım, dert değil. Sen de risklere Ollie'den daha fazla açık olan başka bir prodüktörle yeni bir dizi yaparsın," dedi. Mantıklıydı aslında dediği, ama yine de pek yardımcı olmadı bana, çünkü yeni bir dizi için hiçbir fikir yoktu kafamda ve şu anki halim göz önüne alınacak olursa, hiç de olacak gibi gözükmüyordu.

Sally parmağını bardağının içinde döndürdükten sonra ağzına götürüp yaladı. "Sen ne zaman yatacaksın?" diye sordu, genelde seks isteğini böyle dile getirir, yaptık biz de, ama ben gelemedim. Penisim sertleşti, ama boşalamadım. Belki de biranın üstüne içtiğim viskidir sebebi, bilmiyorum, ama canım sıkılmıştı, pompanın kolunu sıkıp sıkıp içinden hiçbir şey çıkartamamak gibi bir şeydi. Sally geldi ama –ya da en azından ben öyle düşünüyorum. Geçen gece televizyonda bir programda vardı öyle bir şey, çok sayıda kadın, bir masanın etrafına sıralanmış, seks hakkında konuşuyorlardı, ya partnerlerini ikna etmek için ya da pek tatmin edici olmayan bir deneyimi sona erdirmek için hepsi de ara ara orgazm taklidi yapıyorlarmış meğer. Sally de yapıyordur belki. İnanın doğrusunu bilmiyorum. Oldukça mutlu bir şekilde uykuya dalmıştı aslında. Üzerinden inmeden önce nefesinin derinleşip, yavaşladığını duymuştum. Sonra 2.35'te pijamamın yakası terden sırılsıklam olmuş bir halde uyandım. Garip bir sıkıntı vardı içimde, sanki unuttuğum, ama hatırlamam gereken sevimsiz bir durum vardı ortada. Derken hatırladım: Bütün problemlerim yetmezmiş gibi bir de İçsel Testis Bunalımı olmuştum şimdi. Seks yapmadan, tenis oynamadan ve hiçbir TV dizim olmadan bir hayat sürdürdüğümü hayal ettim. Döne döne karanlığın içine gömüldüğümü hissediyordum. Çaresizliği hep, aşağı doğru olan spiral bir hareket olarak algılamışımdır –tıpkı tek kanadını kaybetmiş ve bir yaprak gibi havada süzülen bir uçak gibi, o bir o yana bir bu yana savrulurken ve motor göstergeleri bas bas bağırıp, altimetre ibresi hızla sıfıra doğru inerken, pilotu da umutsuzca kontrol düğmeleriyle uğraşıp durur boşuna.

Bu son kısmı tekrar okuyunca Amy'nin tuhaf sorusu geldi aklıma, "*Angst*'ın ne alemde?" ve hemen açtım baktım sözlüğe. Kelimeyi İngilizce sözlüğümde bulunca hafiften şaşırmıştım: "1. *Şiddetli ancak belirsiz bir kaygı ya da pişmanlık hissi.* 2. *(Varoluşçu felsefede) insanın geleceğinin belirlenmiş olmadığının ama özgürce çizilebileceğinin farkında olmasından kaynaklanan dehşet duygusu.*" İkinci tanımdan pek bir şey anlamamıştım –zaten felsefe, eğitimimin en zayıf noktalarından biridir. Yine de "dehşet" lafını görünce hafif bir ürperti hissettim içimde. Neler çektiğimi "kaygı" lafından daha iyi anlatıyordu "dehşet". Kaygı biraz da sıradan geliyordu kulağa sanki. Bir trene yetişmeye çalışırken ya da işinize geç kalınca da kaygılanabilirsiniz. Herhalde biz de bu yüzden bu kelimeyi Almanca'dan lügatimize geçirmişiz. *Angst* kelimesinin kasvetli bir tınısı var ve kelimeyi telaffuz ederken bile acıyla yüzünüzü buruşturur gibi oluyordunuz. Ama "Dehşet" de iyi. Sabaha karşı soğuk terler içinde uyandığımda bunu hissediyorum işte. Şiddetli ama belirsiz bir Dehşet. Sonrasında bir sebebe bağlamak için somut şeyler buluyorum tabii. Örneğin iktidarsızlık.

Bir gün olacak tabii, her erkeğe olduğu gibi. Elli sekiz yaş biraz erken belki ama imkânsız da değil yani. Er ya da geç nasıl olsa bir gün bir son yaşanacak. Problem şu ki, bu işi artık beceremediğinizi yalnızca o anda anlayabileceksiniz. Sigarayı bırakmadan önce yaktığınız son sigara gibi ya da ayakkabılarınızı rafa kaldırmadan önce yaptığınız son bir futbol maçı gibi bir şey değildir bu. Bir kadını son becerişiniz için özel bir merasim düzenleyemezsiniz yani, bunun o anda son olduğunu bilemezsiniz çünkü, fark ettiğinizde ise, büyük ihtimalle bunun nasıl bir şey olduğunu bile hatırlayamayacaksınızdır.

Karton kapaklı modern düşünce sözlüğümden Varoluşçuluk'a baktım az önce. "*İnsanoğlunun varoluşu ile doğal objelerin sahip olduğu varoluş biçiminin arasındaki çelişkiyi keskin bir şekilde vurgulayan bir felsefi doktrin grubu. Bünyesine irade ve bilinç bağışlanmış olan insanoğlu, kendini bunlara sahip olmayan objelerle çevrili yabancı bir dünyada bulur.*" Müthiş bir keşif olmamıştı bu benim için. Bunu ben de biliyordum zaten diye geçirdim aklımdan. "*Varoluşçuluğu başlatan kişi, Hegel'in her şeyi kapsayan saltık İdealizmine kesin bir tepkiyle karşı çıkan Kierkegaard'dır.*" Aaa öyleymiş demek? Sözlükten Kierkegaard'a baktım. "*Kierkegaard, Søren. Danimarkalı filozof, 1813-55. Bkz. VAROLUŞÇULUK.*"

Kierkegaard'a başka bir kitapta daha baktım, biyografik bir sözlük-

tü bu. Babası kendi çabalarıyla tüccar olmuş bir adamdı ve öldüğünde oğluna hatırı sayılır miktarda bir servet bırakmıştı. Kierkegaard da bunun hepsini felsefi ve dini çalışmalarına harcamıştı. Regine adında bir kızla nişanlanmış fakat sonra ondan ayrılmıştı, çünkü evliliğin kendisine göre bir şey olmadığına karar vermişti. Bir papaz olarak yetiştirilmiş, ama hiçbir zaman bu işi yapmamıştı, hatta hayatının son dönemlerinde uzlaşımsal Hıristiyanlığı yeren ve tartışmalara yol açan yazılar yazmıştı. Berlin'de geçen kısa bir süre dışında, Kopenhag'dan hiç ayrılmamıştı. Hayatı kısa olduğu kadar yavandı yani. Gelgelelim yazının sonunda Kierkegaard'ın eserlerinden bazılarının listesini gördüm. Başlıklarını okurken neler hissettiğimi anlatamam size. Eğer ensemdeki saçlar biraz daha kısa olsaydı, kesin hepsi birden havaya dikilirdi. *Korku ve Titreme, Ölümcül Hastalık Umutsuzluk, Kaygı Kavramı* –hiç felsefe kitabı başlığı gibi görünmüyorlardı, hedefini bulmuş oklar gibi tam da benim durumumu betimliyordu hepsi. *Ya/Ya da* ve *Yineleme* gibi anlayamadıklarımda, yani içeriğini tahmin edemediklerimde bile üstü kapalı da olsa benim için yazılmış bir dolu şey olduğunu seziyordum. Bir de, Allahım inanamıyorum, Kierkegaard bir de Günlük yazmıştı. Mutlaka bulmalıyım bunu ve diğerlerinden bazılarını da.

***

Cuma akşamı. Bugün öğleden sonra Wellbeing Kliniği'nde akupunkturum vardı. Bayan Wu, her zamanki gibi ilk önce nabzımı ölçtü, o serin nemli parmaklarıyla bileğimi, sanki kırılgan ve çok değerli bir çiçeğin kökleriymişçesine incelikle kavradı ve bana nasıl olduğumu sordu. Bir gece önceki boşalma problemimi anlatma niyetindeydim, ama sonra çekindim. Bayan Wu Hong Kong'da doğup, Rummidge'de yetişmiş son derece çekingen ve ağırbaşlı bir tipti. Her zaman ben donla kalana kadar soyunup muayene yatağına tırmanıncaya ve her yanımı pikeyle sıkıştırıncaya kadar odanın dışında durur, tekrar içeri girmeden önce de mutlaka kapıyı vurup, hazır olup olmadığımı kontrol ederdi. Ona hayatımda yeni bir sayfa açan şu sonuçsuz girişimimden bahsedecek olsaydım herhalde çok utanırdı, bir de o iğnelerin hayalarıma batırılma ihtimalini de göze alamadım doğrusu. Gerçi genellikle batırır sandığınız yerlere saplamıyor o iğneleri ama olsun, belli olmaz. Bu yüzden her zamanki şikâyetlerimi sıraladım yine ve o da her zamanki gibi ellerime ve ayaklarıma batırdı iğneleri. İğneler şu duvar haritala-

rında ya da ilan tahtalarında kullanılan renkli plastik başlıkları olan toplu iğnelere benziyor. Doğru noktalara batırdıkça onları, titretici bir sarsıntı hissedersiniz, bazen düşük voltajlı bir elektrik şoku kadar bile güçlü olabiliyor hem de. Bu akupunktur kesinlikle iyi bir şey, gerçi öyle kalıcı bir faydası oluyor mu, orasını bilemiyorum. Bayan Wu'ya İçsel Diz Bunalımım için gitmiştim aslında, o da büyük bir açık sözlülükle bu konuda çok fazla bir yardımı olamayacağını, ama yine de genel olarak fiziksel ve ruhsal sağlığımı düzelterek dizimin iyileşmesine katkıda bulunabileceğini söylemişti bana, ben de tamam demiştim. Oradan çıkınca gün boyu, hatta ertesi sabah bile daha iyi hissediyorum kendimi, ancak sonra yavaş yavaş geçiyor etkisi. Hafiften tövbekârlığa dair bir yanı da var işin –iğneler acıtıyor biraz ve tedavinin gerçekleştiği gün içki içemiyorsunuz, ki ben de muhtemelen bu yüzden kendimi daha iyi hissediyorum, ama Bayan Wu'nun o son derece yumuşak tarzını rahatlatıcı buluyorum. İğneyi batırdığında, normalden fazla bir tepkiyle sıçrayacak filan olsam her seferinde özür diler mutlaka; bir de (çok nadir de olsa) iğneyi batıracağı noktayı bulamayıp da birkaç deneme yapması gerektiğinde pek üzülür. Bir de derimi bir gün yanlışlıkla kanattığında utançtan yerin dibine girmişti neredeyse.

O tedavisini uygularken çene çalarız biraz, genelde de benim ailemden konuşuruz. Adam ile Jane'in hayatlarına yoğun bir ilgisi vardır. Sorduğu soruları cevaplamakta bazen öyle zorlanırım ki, bugünlerde onları ne kadar az düşündüğümü fark edip suçluluk duyarım, ama ikisinin de kendine ait bir hayatı var artık, bağımsız ve kendine yeten, ayrıca bilirler ki, paraya filan sıkışacak olsalar istemeleri yeterlidir. Adam Cambridge'de bir bilgisayar yazılım firmasında çalışıyor, karısı Rachel ise Suffolk Üniversitesi'nde yarım gün Sanat Tarihi derslerine giriyor. Küçük bir bebekleri olduğu için, hem ev hem de profesyonel hayatlarının gerektirdiği karışık lojistikle fazla haşır neşirler şu sıra. Arkeoloji mezunu olan Jane ise Dorchester Müzesi'nde iş bulacak kadar şanslıymış neyse ki, o da bir duvarcı ustası olan erkek arkadaşı Gus'la Swanage'da yaşıyor. Bütün hırslardan uzakta, sessiz sedasız, vejetaryen bir hayat sürüyorlar o küçücük sıkıcı yerde ve görüldüğü kadarıyla bu New Age tarzı yaşamdan gayet hoşnutlar. Onları bir arada sadece Noel'de görebiliyoruz artık ve Hollywell'de kalmaya ancak o zaman ikna edebiliyoruz. Sözlerimden Jane ve Gus'ın evli olmadığını anladığında, hafiften kaşları çatılır gibi oldu Bayan Wu'nun –herhalde onlar bu tarz şeyleri pek tasvip etmiyorlardı. Eh, umarım Jane de

evlenir bir gün, mümkünse Gus'la değil ama, gerçi bu defa daha beterini de bulabilir ya. Bugün bir cesaret, evlenmeyi düşünüp düşünmediğini sordum Bayan Wu'ya, gülümsedi, kızarıp bozardı, gözlerini kaçırdı ve "Evlilik çok ciddi bir sorumluluktur," dedi. Tekrar nabzımı ölçtü, çok daha iyi olduğunu bildirdi ve not defterine bir şeyler yazdı. Sonra da giyinmem için odadan çıktı.

Çekini açık kahverengi bir zarfın içine koyup, üzerinde iğnelerinin ve diğer malzemelerinin durduğu küçük masaya bıraktım. Tedavimin ilk günü cüzdanımı çıkartıp banknotları görgüsüzce eline saymak gibi bir hata yapmıştım. Çok utanmıştı, *faux pas*'ımı* fark ettiğim anda ben de tabii. Terapistlere ödeme yapmak da ayrı bir hüner istiyor. Alexandra posta yoluyla almayı tercih eder hep. Amy de, her ayın son cuması Karl Kiss'in görüşme odasındaki kanepenin üzerinde içinde faturası olan ufak bir zarf durduğunu anlatmıştı bir keresinde. Amy zarfı alıp, gizlice atıyormuş çantasının içine. Sonradan da hiç bahsi geçmiyormuş konunun. Aslında hiç şaşmamak gerek, bunca gizli saklılığa. Bir insanın ruhunu iyileştirmek mali bir işlem olmamalı tabii ki –İsa yaptığı mucizelere karşılık bir para talep etmiş miydi sanki? Ama n'apşınlar, terapistler de geçinecek tabii. Bayan Wu bir saatlik seans için sadece on beş sterlin alıyor. Bir keresinde yirmi sterlinlik bir çek yazmıştım ama bu da daha fazla utanca sebep olmuştu sadece, çünkü kadıncağız bir yanlışlık yaptığımı söylemek için otoparka kadar peşimden koşmuştu yazık.

Giyindiğimde odaya geldi tekrar ve iki hafta sonrası için randevulaştık. Gelecek cuma aromaterapim var. Ama Bayan Wu bunu bilmiyor.

Kemoterapi dışında her türlü terapiye açığım. Sakinleştiricilerden, antidepresan ilaçlardan filan bahsediyorum. Bir kere denemiştim. Epey bir zaman önceydi, 1979'da. İlk sitcomumla ilgili olarak Estuary kanalı ile görüşmelerimiz sürüyordu –*Oyun Bitti*, bağımsızlığına yeni kavuşmuş, hırslı bir işkadınının evde oturan kocasını konu alan bir diziydi. Tam bunun deneme çekimleri ile uğraştığım sıralarda Jake aramış ve BBC Eğlence Programları'ndan gelen yeni bir komedi dizisinin senaryo ekibine katılma teklifini iletmişti. Bu, serbest çalışan bir yazar için tam bir dönüm noktasıydı: Yazdıklarımı kabul ettirebilmek için iki

* (Fr.) Hata; yanlış adım. (ç.n.)

yıl uğraştıktan sonra, aynı anda iki ayrı kanaldan teklif gelmişti, ama iki işi aynı anda yapmam mümkün değildi. (Jake yapabilirsin diyordu, ama tabii ona göre hava hoştu, altı üstü iki tane kontrat hazırlayacak, sonra da komisyonlarını alıp paşa paşa oturacaktı.) *Oyun Bitti* kesinlikle benim için daha önemli bir projeydi ve ben de BBC'yi geri çevirdim. Jake'e yalnızca telefon etmektense, sebeplerimi en ince ayrıntısına kadar didikleyerek ortaya koyduğum uzunca bir mektup yazdım, daha çok da kendim içindi galiba (Jake'in sonuna kadar okuma zahmetine katlandığından şüpheliyim zaten). Gelgelelim deneme çekimleri tam bir fiyaskoydu, yani o kadar berbattı ki, Estuary onu değil yayınlamak, katot tüpün ışığına bile maruz bırakmazdı, anlaşılan bu diziyi kimse oynatmayacaktı. Doğal olarak BBC'nin teklifine verdiğim cevaptan ötürü pişman olmuştum. Aslına bakarsanız, "pişman olmak" kavramı o anki halimi anlatmak için komik derecede kifayetsiz kalıyor. Kariyerimi tamamen yok ettiğime kesin gözüyle bakıyordum, resmen profesyonel bir intihardı bu, hayatımın en büyük fırsatını kaçırmıştım vesaire vesaire. Şimdi o günleri düşününce, bu benim ilk İçsel Bunalımımdı aslında diyorum. Verdiğim bu vahim karardan başka hiçbir şey düşünemez olmuştum o sıralar. Çalışamıyordum, gevşeyemiyordum, okuyamıyordum, televizyon seyredemiyordum, hiç kimseyle konu neyle ilgili olursa olsun beş dakikadan fazla konuşamıyordum, bir süre sonra kafam, bir çizgiye takılıp kalmış bir pikap iğnesi gibi işlemeye başlıyordu, verdiğim o kararla ilgili bir yığın boş düşünceyle dolu plak çizgisinin üzerinde insafsızca dönüp duruyordum. O sıra Sinirsel Bağırsak Sendromu yaşadım bir de ve bağırsaklarımdaki o kasılmalar ve patırtılar yüzünden pilim tükenmiş bir halde dolandım ortalıkta hep, akşam on buçuklarda sızıyor, iki saat sonra terden sırılsıklam uyanıyordum, sonra da sabahlara kadar Jake'e yeni bir mektup yazdığımı kuruyordum kafamda, o mektuplarda aynı anda nasıl hem BBC, hem de Estuary'yle iş yapabileceğimi kusursuz bir mantıkla ispatlıyor, her şeyi tersine döndürecek ve verdiğim kararın sonuçlarından hayali de olsa kaçmama izin verecek yeni senaryolar kuruyordum: Jake'e gönderdiğim mektup kaybolmuştu mesela ya da yanlış adres sebebiyle açılmamış olarak geri dönmüştü bana, yahut da BBC bana geri dönüp, konuyu bir kez daha düşünmem için yalvarıyordu gibi. Bu olaylardan bir hafta kadar sonra Sally beni doktorum Patterson'a gönderdi, pek az konuşan bir İskoç'tu kendisi, şimdiki doktorum başka. Bitap düşmüş bağırsaklarımdan ve uyku problemimden bahsedip, çok

da açık vermemeye gayret ederek stresli olduğunu itiraf etmiştim ona (tımarhaneden farksız zihnimin kapılarını kimselere açmaya pek hazır değildim o sıralar). Patterson dinlemiş, hımm yapmış ve reçeteye bir Valium yazmıştı.

Valium'la ilk münasebetimizdi bu –ilacın bu kadar etkili olmasının sebebi de buydu herhalde. İnanamıyordum, üç beş dakika içinde fevkalede bir huzur ve gevşeme hissi ılık bir battaniye gibi sarmalamıştı beni. Tüm korku ve endişelerim, tıpkı gün ışığına çıkan ve anlamsız sesler çıkaran hayaletler gibi, gitgide azalıp uzaklaşıyor ve gözden kayboluyordu. O gece on saat boyunca bebekler gibi uyudum. Ertesi sabah herhangi bir şeye odaklanmamı güçleştiren hafif bir keyifsizlik ve uyuşukluk hissiyle uyandım. Bilinç sınırımın hemen altında, kötü düşüncelerin geri gelme niyetiyle hazırlık yaptığını belli belirsiz sezinledim, neyse ki bir tane daha o küçük açık yeşil haplardan ağzıma atıp bu tehdidi alt ettim ve yeniden sükûnete gömüldüm. İyiydim –yaratıcılığımın ya da sosyalliğimin doruklarında falan değildim tabii, ama gayet iyi hissediyordum kendimi– yani o hapları aldığım sürece. Ancak doktor ilaçlara son verdiğinde, takıntılarım, tıpkı tasmasından kurtulmuş kudurmuş bir Rottweiler gibi geri geldi. Hiç olmadığım kadar berbat bir haldeydim artık.

Valium, bağımlılık yapan içeriğinden dolayı pek de önerilmiyordu o sıralarda, sonuçta ben de bağımlı olacak kadar uzun süre kullanmamıştım onu; ama Patterson'a gidip bir kutu daha yazdırma arzusuyla yanıyordum yine de ve bu duygumla başa çıkıncaya kadar da akla karayı seçtim resmen. Eğer bir kutu daha yazdırsaydım biliyorum bütünüyle bağımlı olacaktım çünkü. Bununla kalsa iyi, Valium almaya devam ettiğim sürece kesin hiçbir şey yazamayacaktım. Gerçi o sıralar, *almadığımda* da yazamıyordum, ama yine de içimden bir his, zamanla bu kâbusun bitip gideceğini söylüyordu. Öyle de oldu, hem de Jake arayıp, Estuary'nin yeni bir oyuncu kadrosuyla yeni bir deneme çekimi yapmaya karar verdiğini söyledikten on saniye sonra. Çekimi çok ümit verici buldular ve bütün bir seri için anlaşma yaptılar, mütevazı ölçülerde bir başarıydı bu benim için, ilkti ne de olsa, öte yandan BBC'nin dizisi sıçtı resmen. Aradan bir sene geçtiğinde, verdiğim ilk kararın doğruluğu konusunda neden o kadar tereddüt ettiğimi bile zor hatırlıyordum. Ama, son Valium'u aldıktan sonra yaşadığım kriz dün gibi aklımdaydı ve kendimi bir daha böyle bir şeye maruz bırakmamak için yemin etmiştim.

Bunları yazarken iki tane kasılma oldu dizimde, biri bağırtacak kadar çok acıttı hem de.

***

20 Şubat, Cumartesi akşamı. Bugün kulüpte ilginç, aslında daha çok rahatsız edici bir olay anlattı Rupert. Erkenden öğle yemeğimizi yiyip, Sally ile tenis oynamaya gitmiştik, hem de dışarıda. Tatlı bir kış günüydü, kuru ve güneşli bir hava vardı, soğuk denebilirdi ama hiç esinti yoktu. Sally üç kadınla beraber eşli maç yaptı, ben de benim kötürüm kafadarlarla oynadım biraz. Biz heriflerin, öyle çok bandaj, süyek, destek, fıtık bağı ve protez işi var ki, hazırlanıncaya kadar epey bir vakit geçiyor tabii –savaşa gitmeden önce zırhlarını giyinen ortaçağ şövalyeleri gibiyiz aynı. Bu yüzden biz daha yeni onların oynadığı kortun yanından kendimizinkine geçerken, daha doğrusu topallarken, Sally ve arkadaşları birinci setlerini bitirmek üzereydi. Sally'nin partneri Rupert'in karısı Betty idi ve tam da biz geçerken tersten bir vuruşla çok güzel bir sayı yaptı, hep birden alkışladık. Joe sırıtarak, "Betty de bir süredir ders alıyordu, di mi Rupert?" diye laf attı. "Haa," dedi Rupert fazla uzatmadan. "Yav şu Bay Sutton'da da ne varsa böyle, pek bi yarıyo hanımlara," dedi Joe. Rupert sinirli bir halde, "Ne olduğunu bilmiyorum, ama... Off, neyse kes hadi Joe," dedi ve adımlarını hızlandırıp öne geçti. Joe suratını asıp, kaşlarını yukarı kaldırarak benle Humphrey'e bir bakış attı ve korta varıp eşleşinceye kadar tek söz etmedi başka.

Benim eşim Humphrey'di ve 6-2, 5-7, 6-4, 3-6, 7-5'lik beş setin sonunda onları yendik. Çetin bir maç olmuştu yani, gerçi bizi izleyen biri varsa hareketlerimizin hızına bakıp suyun altında oynuyoruz sanmıştır ama, olsun. İlk defa ters vuruşların bu kadar iyiydi ve ağın biraz yukarısından gelen birkaç servise öyle bir karşılık verdim ki, Rupert'in ağzı açık kaldı. Tatlı bir ters vuruş kadar tatmin edici bir şey daha yoktur, bir de nasıl kolaymış gibi görünür dışarıdan. Yanlış zamanlama yapıp raketimin kenarıyla yaptığım bir atışla, ki bu da normalde bizim maçların karakteristik bir özelliğidir, son seti almıştık aslında. Sonuçta çok keyifli bir maçtı. Joe eşleri değişip, bir üç set daha oynamayı önerdi, ama benim diz kaygı verici boyutlarda gerilmeye başlamıştı, Rupert'ın da ağrı kesicilerinin etkisi geçiyordu (her maçtan önce birkaç hap alır mutlaka), biz de ikisini karşılıklı oynasınlar diye bıra-

kıp, bir duş almaya, ardından da bir şeyler içmeye gittik Rupert ile. Biralarımızı alıp kulübün barında sessiz sedasız bir köşeye çekildik. Dizimde ara ara olan o sancıya rağmen kendimi gayet iyi hissediyordum, aynı eski günlerdeki gibi al al olmuştum, üstüne de buz gibi soğuk bira süper gelmişti, öte yandan Rupert, dibinde iğrenç bir şey varmış gibi kaşlarını çatmış bakıyordu bardağına. "Joe da artık şu Brett Sutton meselesini daha fazla uzatmasa iyi olacak," dedi. "Çok utanç verici. Utanç vericiden de öte. Bir insan kendi yarasını da bu kadar deşmez ki canım." Ne demek istediğini sordum. Sesini alçaltarak, "Jean'i bilmiyor musun?" diye sordu. "Hangi Jean ya?" dedim saf saf. "Ah sen orada değildin o zaman, doğru ya," dedi Rupert. "Joe'nun Jean'i. Yılbaşı gecesi genç Ritchie ile yakalanmıştı da."

Genç Ritchie, yani Alistair, kulübün golf hocası Sam Ritchie'nin oğluydu. Babası ders verirken filan dükkâna o bakar, bazen de acemilere ders verir. Yirmi beşten fazla değildir yaşı. "Sen ciddi misin?" dedim. "Yemin ederim," dedi Rupert. "Jean o gece kafayı bulup Joe dans etmiyor diye sızlanmaya başlamıştı, sonra genç Ritchie'yi çekip onunla dans etmeye başladı işte, bir yandan da çocuğun boynuna asılmış kıkırdıyordu filan, derken kayboldu bunlar. Sonra Joe bir bakayım şuna dedi ve onları revirde utanç verici bir halde bastı. O amaçla ilk defa kullanılmamıştı mutlaka. Kapıyı kilitlemişler, ama kurul üyesi olduğu için Joe'da anahtar vardı." Tüm bunları nereden bildiğini sordum Rupert'a. "Jean Betty'ye söylemiş, Betty de bana söyledi." Hayretle başımı salladım. Kendisi genç Ritchie'yle daha yeni boynuzlanmışken, Joe'nun, kulübün jigolosu Brett Sutton'la ilgili yaptığı bütün o şakalar ne demek oluyor o zaman? "Konuyu saptırma taktiği olsa gerek," dedi Rupert. "Dikkatleri Ritchie ile Jean'in üzerinden uzaklaştırmaya çalışıyor yani." "Ritchie ne bok yemeye bulaşmış ki bu işe sanki?" dedim. "Jean onun annesi olacak yaşta değil mi?" Rupert, "Belki de acımıştır," diye bir fikir attı. "Jean Ritchie'ye, Joe'nun belkemiği operasyonundan beri kimseyle yapmadığını söylemiş." "Ne yapmamış?" "Anla işte," dedi Rupert. "Seks tabii ki de. Sende de bugün amma geç düşüyor jetonlar be Tubby." "N'apayım ya, afalladım resmen," dedim. Geçen hafta kapalı kortların orada aramızda geçen atışmayı düşünüyordum: Joe'nun o şakayla karışık takılmalarının ardında yatan gerçeği fark etmek rahatsız etmişti beni. Şimdi hatırlıyorum da, Humphrey bir şeyler demişti, ama Rupert hiç bulaşmamıştı bu dalgaya. "Humphrey'in haberi var mı bundan?" diye sordum. "Bilmiyorum valla. Ama

sanmam. Ona dedikodu yetiştirecek bir kansı yok ne de olsa, di mi? Hayret, Sally nasıl kaçırmış böyle bir şeyi?" Belki de haberi vardı, ama bana söylememişti.

Ama sonradan Sally'ye, Jean Wellington'la ilgili herhangi bir skandal duyup duymadığını sorduğumda, yok dedi. "Benim hiç haberim olmaz böyle şeylerden," dedi ve ekledi: "Bu tarz dedikodulara ulaşabilmek için senin de mutlaka öyle bir hikâye anlatman lazım. Sen kendin dedikodu yaymıyorsan, pisliğe bulaşmazsın." Hiç değilse biraz daha detay sorar diye bekledim, ama sormadı. İşte böyle olağanüstü bir özdenetime sahiptir Sally. Ya da belki de diğer insanların özel hayatları ilgisini çekmiyordur sadece. Zaten bu sıralar acayip işlerine düşmüş durumda –yalnızca dersleri, araştırmaları filan değil, bir de yönetimde üstelik. Teknik okuldan üniversite statüsüne geçiş yaptıkları için şu sıra acayip yoğun çalışıyorlar. Artık kendi uzmanlıklarına göre programlar düzenleyebileceklermiş, Sally de Eğitim Bilimleri ve Beşeri Bilimler fakülteleri bünyesinde dönüşümlü olarak Uygulamalı Dilbilimi mastır programına başkanlık ediyor şimdi, aynı zamanda da varlığını hem yurtiçi hem de yurtdışında sürdüren F-KADEK (Fakülte Kalite Denetleme Komitesi) ve YOÜİ-K (Yüksek Okul ve Üniversite İngilizcesi Kurulu) gibi adları olan bir dolu komiteye üye ve buradaki lisenin öğretmenlerine yeni Ulusal Müfredat'ın uygulanması için tam zamanlı eğitim programları düzenlemeleriyle uğraşıyor ayrıca. Bence bölüm başkanları olacak o adam resmen sömürüyor Sally'yi ve herkesten daha iyi becereceğini bildiğinden, bütün alengirli işleri ona yüklüyor; ama bunu Sally'ye söylediğimde omuzlarını silkmekle yetiniyor ve bu da onun iyi bir idareci olduğunu gösteriyor o zaman diyor. Akşamları ve hafta sonları gözden geçirmek üzere bir yığın sıkıcı gündem ve raporla geliyor eve. O elinde komite kâğıtlarıyla, ben de televizyonun sesini kapattığımdan dolayı artık sabit bir parçam haline gelmiş televizyonla bağlantılı kulaklıklarımla, karşılıklı oturuyoruz şöminenin önünde.

Bu gece haberleri seyrederken dizime kötü bir sancı girdi gene. "Hay sıçayım!" diye bağırdım birden, Sally ne oldu der gibi yüzüme baktı kâğıtlarının tepesinden. Kulaklıkları bir süreliğine çıkartıp "Dizim," dedim. Sally kafasını sallayıp tekrar kâğıtlarına döndü. Ben de haberlerime. Ana haber, kaç gündür medyayı oldukça meşgul eden James

Bulger cinayetiyle ilgili bir gelişmeydi. Geçen hafta ufacık, daha iki yaşındaki bir çocuk, Bootle'da bir hipermarketin kasap reyonundan kandırılarak kaçırılmıştı, annesi başka bir işle meşgulmüş o sıra. Çocukçağız bir tren rayının kenarında vücudunda dehşet verici yaralarla ölü bulundu sonradan. Kaçırılma anı marketin güvenlik kamerası tarafından kayıt edilmişti, bütün gazete ve televizyonlar da kendisinden daha büyük çocuklar tarafından elinden tutulup götürülen çocuğun o korkunç ve içler acısı görüntüsünü çok net olmasa da yayımlamışlardı; Startrite ayakkabılarının reklamındaki gibi, çocuklardan birinin elini tutuyordu sıkı sıkı. Sonradan birkaç kişinin bu üçlüyü fark ettiği görüldü kameradan, insanlar ufak çocuğun ağladığını ve huzursuz olduğunu görmüşlerdi, ama hiçbir girişimde bulunmamışlardı. Bu gece işte on yaşındaki bu iki çocuğun cinayetle suçlandıkları açıklanmıştı. Arka planda Bootle hipermarketi, "Şunu sormamız lazım," diyordu muhabir, "Biz nasıl bir toplumda yaşıyoruz ki, başımıza böyle şeyler gelebiliyor?" Cevabı çok basit, hasta bir toplumda.

***

21 Şubat Pazar, 16.30. Bunları, *Yandaki Komşular*'ın kostümlü provası ile asıl çekimleri arasında kalan zamanda, dizüstü bilgisayarımda yazıyorum, Heartland Stüdyoları'nın kantinindeki kirli tabak ve bardaklarla çevrili formika masalardan birine oturdum, anlaşılan oldukça uyuşuk servis elemanları, oyuncuların ve yapım ekibinin yediği erken bir akşam yemeğinden arta kalanları temizleyememişlerdi daha. Kayıt, seyircileri şova hazırlama amaçlı yarım saatlik bir sohbetin ardından, saat 7.30'da. Oyuncuların kimi hazırlanmak üzere makyaj odasına gitmiş, kimisi de soyunma odalarında dinleniyordu. Hal, asistanı ve görüntü yönetmeni ile beraber ayrıntılı çekim senaryosunun son kontrolünü yapıyordu, Ollie Heartland'in Komediler Sorumlusu (bu unvana da bayılıyorum) David Treece ile bir şeyler içiyordu; bana gelince, daha yeni Mark Harrington'ın eşlikçisi Samantha'yı başımdan def etmeyi başarmıştım, diğerleri gittikten sonra buralarda oyalanıyordu o da, kendime ayırabileceğim bir saat var artık önümde. Samantha Handy, Exeter Üniversitesi Tiyatro Bölümü mezunu ve Amy'nin deyimiyle işini anca *faute de mieux** yapıyor. Tek konuştuğu şey bilgisayar oyunları olan on iki yaşındaki bir oğlanla ilgilenmek ve ona sürekli ödevle-

* (Fr.) Daha iyisi bulunmadığından. (ç.n.)

rini yapmayı hatırlatmaktan daha iyisini yapabilirdi kuşkusuz. Asıl hedefi televizyon için bir senaryo yazmak ve benim de ona bir şeyler ayarlama konusunda yardımcı olabileceğimi düşünüyor galiba. Kızıl saçlı, muhteşem memeleri olan hoş bir hatundur, başka bir adam olsa, mesela Jake Endicott filan, onu bu yanılsamaya teşvik edebilirdi pekâlâ, ama ben dürüstçe kıza, ilk olarak Ollie'ye gitmesinin ve onu kendisine rapor hazırlaması için bir senaryo vermeye ikna etmesinin daha iyi olacağını söyledim. Biraz asıldı suratı ve şöyle dedi: "Çok değişik bir pembe dizi fikri var ama kafamda, müthiş bir şey, biraz *İkiz Tepeler*'in İngiliz versiyonu gibi. Er ya da geç birilerinin aklına gelecek bu ve o zaman ben buna dayanamam." Gözlerimi onun ikiz tepelerinden alıp "Neymiş bakalım bu fikir?" diye sordum; ama sonra aceleyle ekledim: "Yok yok boşver, sen bana anlatma. Ollie'ye anlat en iyisi bunu. Bir gün fikrini çalma suçlamasıyla karşılaşmak istemiyorum." Güldü ve hiç benlik bir şey olmadığını söyledi, çok sapıkça şeyler varmış. O sırada ikinci porsiyon çikolatalı tartını götürmekle meşgul olan Mark "Sapıkça ne demek?" diye sordu. "Bu seni hiç ilgilendirmez," dedi Samantha bir yandan upuzun sivri tırnaklarıyla çocuğun kulağına hafifçe vurarak. Sonra bana kendisinin bir menajer edinmesi konusunda ne düşündüğümü sordu, ben de iyi fikir dedim, ama onu Jake Endicott ile tanıştırmaya yanaşmadım hiç. Aslında bu tamamen onun iyiliği içindi, ama tabii ki o benim bu centilmence davranışımın kıymetini bilmedi ve yeniyetmesini alıp hafif gücenmiş bir tavırla makyaj odasına gitti.

Elimde olsa pazar günleri yapılan bu çekimleri hiç kaçırmam. Gerçi son aşamada benim yapabileceğim pek bir şey olmuyor ama, biraz da seyircinin etkisiyle, böyle bir İlk Gece heyecanı yaşıyorsun orada. Salonda kimlerin olacağını ve nasıl bir reaksiyon göstereceklerini bilmiyorsun önceden. Bilet talep edenlerin çoğu, dizinin fanatikleri oluyor genelde ve doğru yerlerde gülme konusunda rahatlıkla güvenebiliyorsunuz onlara, ama biletler parasız olduğu için o gece gelmemeleri gibi bir risk de var tabii her zaman. Salonu doldurmayı garantilemek için Heartland de çareyi, fazla para harcamadan bir gece geçirmeyi isteyebilecek sosyal kulüpler ya da personel dernekleri gibi daha organize grupları çağırmakta buldu –bir de kaçmasınlar diye geliş-gidişleri için bir otobüs tutuyor onlara. Bazen huzurevlerinden filan da grupların

geldiği oluyor, hikâyeyi takip edemeyecek kadar bunamış ya da konuşmaları işitemeyecek kadar sağır ve monitörleri göremeyecek kadar da miyop oluyorlar ne yazık ki; bir keresinde de tek kelime İngilizce bilmeyen bir Japon grup gelmişti, onlar da tüm çekim boyunca kibar kibar gülümseyerek, şaşkın bir sessizlik içinde oturmuşlardı yerlerinde. Ama bazen de öyle olur ki, bütün seyirciler gerçekten eğlenirler, oyuncular da onların kahkaha dalgasına kendilerini kaptırıp, üzerinde sörf yaparlar adeta. İşte stüdyoya gelecek kişilerin bu belirsizliği yüzünden bence sitcom tiyatroya en yakın tadı veren şeydir televizyonda ve ben de herhalde ondan bu kadar zevke geliyorum bu çekimlerde.

Heartland TV'nin Rummidge stüdyolarına ait o yeni devasa bina, her yanı metal kirişlerle bölünmüş camları ve dış tarafındaki boru şeklindeki çelik destekleriyle ilk bakışta havaalanı terminallerini andırır, bir kanal ve demiryolu hattı arasındadır ve üç sene önce, şehir merkezine bir mil kadar uzaklıktaki sahipsiz bir endüstri alanı ıslah edildikten sonra inşa edilmişti. Stüdyolarla, galerilerle, fotoğrafçı dükkânlarıyla ve reklam ajanslarıyla dolu çok geniş bir Medya Parkı'nın merkez binası olması hedeflenmişti, ama piyasalardaki durgunluk yüzünden hiç gerçekleşmedi tabii ki bu. Parıltılar saçan Heartland abidesi ve onun o koca otoparkı dışında hiçbir şey yoktur yani ortalıkta. *Yandaki Komşular* Stüdyo C'de çekilir, en büyüğü odur, eğimli bir şekilde boylamasına sıralanan üç yüz altmış koltuğuyla bir zeplini barındıracak büyüklüktedir. Aşağıda, koltukların tam karşısında ise sabit sahnemiz kuruludur –her şeyden iki tane olduğu için oldukça büyük ve karmaşık denebilir buna: İki salon, iki mutfak, iki koridor, merdivenler ve bunları ayıran bir ortak duvar. *Ortak Duvar* dizinin esas ismini bulana kadar kullandığım bir başlıktı aslında; her iki evdeki hareketi eş zamanlı gösterdiğimiz bazı sahnelerde kullandığımız bu ortadan ikiye bölünmüş dekor, dizinin bir nevi görsel markası olmuştu zamanla ve doğruyu söylemek gerekirse getirdiğimiz tek yenilik de budur. Tavanlar ise tersyüz edilmiş bir ayçiçeği tarlasıymışçasına, metal saplarından filiz vermiş milyon tane ışıkla doludur ve tüm bunlarla başa çıkabilmesi için ayarlanmış klima da gereğinden fazla soğutur. Ben yazın bile elbiseli provaya gelirken kalın bir kazak giyerim üstüme. Hal Lipkin ve diğer yapım ekibi, hava atmak uğruna tam göğüs kısmının üzerinde eğimli ve işlek bir yazı stiliyle sarı renkte *Yandaki Komşular* yazan koyu ma-

vi eşofmanlarını giymeyi tercih ederler ama.

Bugün herkes için zor ve uzun bir gün, özellikle de Hal için. Sete tamamen hâkimdir, her şeyinden sorumludur. Ben öğlene doğru vardığımda, o da sette elinde bir Black and Decker matkapla portatif merdivenin tepesine çıkmış olan Ron Deakin ile bir şeyler konuşuyordu. "Ortak duvar"lı bir mutfak sahnesi çekilecekti çünkü. Pop Davis, Dolly Davis'in iğneleyici laf sokuşturmaları eşliğinde raf takmakla uğraşırken, yan tarafta matkabın sesinden kafaları dağılmış halde olan Priscilla ve Edward, kaygılı kaygılı Alice'i tartışmaktadırlar. Pop Davis'in matkabın ucunu ittirmesiyle, yan dairede yerinden çıkan saplı tavanın neredeyse Edward'ın kafasına düşmesi ise sahnenin doruk noktasını oluşturuyor –dakik bir zamanlama gerektiren ince bir iş yani. Provasını yapmışlardı tabii, ama gerçek dekorlarında ilk defa uygulayacaklardı bunu. Ama Ron'un Black and Decker'inin kablosu prize yetişmiyor, elektrikçi uzatma kablosu almaya gittiği sırada kısa bir ara veriyorlar. Kameramanlar esniyor ve bir dahaki kahve molasına ne kadar kalmış diye saatlerine bakıyorlar. Oyuncular gerinip sette aylak aylak dolanıyorlar. Phoebe Osborno bir aynanın önüne geçmiş, bale egzersizi yapıyor. Anlayacağınız, televizyona program yapmak büyük ölçüde etrafta oyalanmaktan ibarettir.

Sette günlük program oldukça yavaş ve düzenli işler. Önce Hal sete karışıp yönetmenliğini yapar, oyuncuları yönlendirmesi gerektikçe bir durdurur bir başlatır çekimi, ta ki tatmin oluncaya dek. Sonra, kontrol odasına çekilip neye benzediğini izlemeye koyulur çekilen şeyin. Değişik açılardan yerleştirilmiş beş tane kamera vardır sette, her biri farklı bir karaktere ya da gruba odaklanmıştır, bunların kaydettikleri bütün o görüntüler, kontrol odasındaki siyah-beyaz monitöre gönderilir. Bir sıra ekranın tam ortasında duran renkli monitör, bu gece esas banda kayıt edilecekleri göstermek içindir: Hal'in hazırladığı, o her bir kesitin numaralandırılıp, gerekli kameralara bölüştürüldüğü ayrıntılı çekim senaryosunu ve yapım asistanının ayıkladığı kısımları yani. Asistan, aksiyon ilerledikçe yanındaki montaj görevlisine monoton bir sesle numaraları söyler ve o da uygun düğmeye basar. Eğer izleyici kısmında oturacak olursanız, o an hangi kameranın çekim yaptığını çok rahat anlarsınız, çünkü kameranın üzerinde küçük bir kırmızı ışık yanar. Hal, oturduğu bölmeden, kafasında kulaklığı olan set amiri Isabel'e direktifler verir, o da bunları oyunculara aktarır. Hal bazen bir sahnenin değiştirilmesi ya da yeni bir tane daha eklenmesi gerektiğine

karar verir, ama şu da bir gerçektir ki, buna çok az ihtiyaç duyar. Dizinin tamamını o kafasında çoktan "kurmuştur" zaten, hiçbir sahneyi atlamaksızın hem de.

Çoğulkamera, bu camiada bu tekniğe verilen isimdir, televizyona özgü bir şeydir. Eskiden, ciddi dramalar da dahil olmak üzere her şey böyle çekilirdi –ve *canlı* olurdu (bir sonraki sahnelerinde alacakları konum için setin arkasında koşuşturan oyuncularla o gerilimi ve stresi düşünsenize bir). Şimdilerde çoğu dizi ve hatırı sayılır sayıda da sitcom sadece tek bir kamerayla filme çekiliyor. Diğer bir deyişle, sinema filmi gibi yapılıyorlar, bir öyle bir böyle her bir sahne farklı açılardan ve mesafelerden defalarca çekiliyor, stüdyoda filan da değil, yerinde hem de, sonra da yönetmen boş vaktinde oturup kurguluyor onları. Yönetmenler bu yöntemi tercih eder aslında, böylelikle kendilerini tam anlamıyla *auteur** gibi hissederler. Genç olanları da çoğulkamera tekniğine dudak büküp, "birleşik televizyon" diye adlandırırlar onu, ama asıl sebep onu kullanmayı bilmemelerinde yatar ve eğer deneyecek olurlarsa da, bütün beceriksizlikleri acı bir şekilde gözler önüne serilir. Yapım sonrası kurguyla birçok hatayı örtbas edebilirsin, öte yandan çoğulkamera kullanıyorsan, her şey o gece mükemmel olmalıdır. Yürek hoplatan türden bir sanattır yani ve Hal de bu işte geriye kalan üç beş ustadan biridir işte.

Sonra Ollie geldi stüdyoya ve yanıma oturdu. Üzerinde Boss marka takımlarından biri vardı gene –bütün dolabı bunlarla dolu anlaşılan. Marka meraktan alıyor bence hep bunları. Oturduğunda ceketinin geniş vatkaları yukarı kalkıp, o koca kırmızı kulaklarına sürttü. Kırık burnunu hesaba katarsak eğer, bu giysiler eskiden boksörlük yapmış gibi bir hava verir Ollie'ye, zaten bir rivayete göre kariyerine East End'de düzenlediği o boks maçlarıyla başlamış. "Konuşmamız lazım," dedi. "Debbie'yi mi?" diye sordum. Dehşetle baktı ve parmağını dudağına götürdü. "Yavaşşş, yerin kulağı vardır," dedi, oysa ki seyirci koltuklarının orada bir biz vardık ve en yakın kişi de en az on beş metre uzaklıktaydı. "Öğle yemeği mi, akşam yemeği mi?" diye sordum. "Yok, Hal'i de alalım istiyorum, ama şimdi böyle üçümüz kafa kafaya verip gidersek oyuncular işkillenebilirler. Çekimden sonra bir şeyler içmeye gitsek, uyar mı sana?" Tamam, dedim. O sırada setten Lewis Parker'ın sesi geldi: *"Eh, eğer hamileyse aldırmamız gerekecek tabii"* ve Debbie karşılık verdi: *"Ne yani, her şey çözülecek mi o zaman?"*

* (Fr.) Auteur: Yaratan, yaratıcı. (ç.n.)

Şaşırmıştım, Ollie'ye döndüm. "O kısımlar çıkartıldı sanıyordum." "Yarattığın sanatsal bütünlüğü bozmamamız gerektiğine karar verdik Tubby," dedi Ollie kurt gibi sırıtarak. Kahve molasında bu meseleyi Hal'e sorduğumda, daha sonraki bir sahneden bir şeyler keserek fazlalığı hallettiklerini ve böylece bu kısımları çıkarmaya gerek kalmadığını anlattı. Ama ben bunun, çok daha mühim bir mesele olan Priscilla rolüyle ilgili olarak beni yumuşatma planlarının bir parçası olduğunu düşünmedem edemedim.

Yediye beş var. Stüdyoda yerimi alma zamanı geldi. Bakalım bu akşam bizi nasıl bir seyirci bekliyor?

***

22 Şubat, Pazartesi sabahı. Seyirciler çok boktan çıktı. Her şeyden önce aralarında bir tane Moron Gülüşlü vardı. İğrenç bir durumdur bu: Dangalağın teki yüksek sesle aptal aptal güler öyle, bir de herkes sustuktan epeyce bir zaman sonra bile o ulumaya, gıdaklayan bir tavuk gibi gülmeye ve çığlık atmaya devam eder ya da iki hareketli sahnenin arasındaki o durgun sahnede başka kimse gülmezken birden gülmeye başlar filan. Seyircinin de dikkati dağılır tabii böyle bir durumda –bir süre sonra gösteri yerine, bu Moron Gülüşlüye gülmeye başlarlar– dahası oyuncunun zamanlamasını altüst eder. Billy Barlow, yani şu bizim seyircileri gösteriye hazırlayan adam, tehlikeyi hemen fark edip kadını (niyeyse hep de kadın oluyorlar) sessizce birkaç iğneleyici sözle hizaya getirmeye çalıştı, ama Moron Gülüşlülere ironi mironi işlemiyor tabii. "Komik bir şey mi söyledim?" diye sordu Billy, kadın gene tavuk gibi gıdaklamaya başlayınca (evet evet kesinlikle gıdaklayan bir tavuk gibi gülüyordu), hem de adam ona tam da teknik bir terimin gayet düzgün bir açıklamasını yaparken. "Hanımefendi herhalde siz kendi kafanızdan bir şeyler ekliyorsunuz. Bu bir aile dizisi –hiçbir kinaye yok yani. Kinaye ne biliyorsunuz, değil mi? Fitilin İtalyancası." Kadın az daha boğulacaktı gülerken, ama Billy başka ortamlarda bu olayı anlatırken çok daha fazla gülmüştür eminim.

Başarılı bir çekim için, ön hazırlık yaptıran kişiye çok iş düşer. Bu kişi kayıt öncesinde izleyicileri şova hazırlamakla kalmaz sadece, aynı zamanda sahne aralarında kameralar setin bir ucundan diğer ucuna taşınırken ortaya çıkan boşlukları doldurma görevi görür, teknisyenler her bir çekimden sonra bantlarını kontrol ederken oluşan duraksama-

ları geçiştirir; tekrar edilmesi gereken sahnelerde ya da kalınan yerlerden devam edilirken filan kıpırdanmaya başlayan seyircileri yatıştırıp, aynı sahne ikinci defa çekilirken daha önce güldükleri yerlerde tekrar gülmeleri çağrısında bulunur. Billy bu piyasanın en iyisidir, ama tabii o bile bir yere kadar yetiyor bazı durumlarda. Bu akşamki seyirci cidden rezaletti. Kahkaha atılacak yerlerde sadece kıkırdayıp, kıkırdanacak yerlerde de sustular hep. Çekim tatsızlaştıkça, oyuncular da gitgide kaygılanıp hatalar yapmaya ve ruhsuzlaşmaya başladılar, sık sık tekrar yapmak gerekti tabii, ama seyirciden o zaman bile ses çıkmadı. Billy bir telaş, ağzında kulaklıklı mikrofonu, seyircilere komik fıkralar anlatıp güldüreceğim diye bir o yana bir bu yana koştururken ter içinde kalmıştı garibim, zoraki gülmekten de bütün kaplama dişleri kabak gibi ortadaydı. Ben gülmekten işeyecektim neredeyse, halbuki hepsini dinlemiştim daha önce, maksat milleti gaza getirmek sonuçta. Normalde hiç yapmadığım bir şeydir, ama kendimi zorlayıp kendi yazdıklarıma bile güldüğüm oldu. Bu sadece seyircinin hatası olamaz diye düşünmeye başladım bir süre sonra, senaryoda bir sorun vardı belli ki. Hikâyeyi Alice'in hamile olma ihtimali üzerine kurmak kesinlikle bir hataydı. Ollie ile Sally haklıydılar. Seyirci rahatsız olmuştu işte. Sonra tabii, bebeği aldırma kısmına gelince, Priscilla'nın *"Bebeği doğurmaya karar verdiğini varsayalım, o zaman ne olacak peki?"* sorusunun ardından gelen o dramatik sessizlikte bizim Moron Gülüşlü, bir muhabbet kuşuna has ince kavrayışıyla bir kahkaha patlatıp, böldü bütün sessizliği. Ellerimle yüzümü kapadım.

Program bittiğinde saat dokuzu beş geçiyordu, daha önce hiç bu kadar fazla çekim tekrarı gerekmemişti. Billy'nin seyirciye gayet ikiyüzlü bir şekilde katkılarından dolayı teşekkür etmesinin ardından dağıldık. Yorgun görünüşlü kısa el sallamalar ve soluk bay bay gülücükleriyle oyuncular setten kendilerini attılar hemen dışarı. Ya Londra'ya giden son trene yetişmek için ya da araba sürecekleri için pazar akşamları pek acele ederler, bu akşam takılmaları için de bir sebep yoktu zaten. Ollie ve Hal ile kararlaştırdığımız gibi kafa kafaya verip oturmayacak olsak, ben de kapağı doğrudan eve atmak isterdim. Kontrol odasına gittim, Hal iki eliyle kuş yuvası gibi olan tel tel saçlarını düzeltiyordu. "Allah aşkına Tubby, bu akşamki o sünepeler neydi ya öyle?" Şaşkınlığımı bir kenara bırakıp, "Belki de senaryodandı," dedim berbat bir halde. Ollie hızla içeri daldığı sırada bu lafımı duydu. "Shakespeare, Oscar Wilde ve Groucho Marx'ın hepsi bir olup yazsalardı se-

naryoyu, gene de bir şey değişmezdi," dedi, "bu hıyarlar kimin senaryosu olursa olsun içine sıçarlardı kesin. Nerden bulduk yav biz bunları –morgdan mı?" Suzie, yani asistan hanım en uygun kalabalığı buradaki fabrikalardan birinin lokalinden toparlayabileceğini düşünmüş. "Yarın sabah ilk işim bu salakların kim olduğunu ve onları buraya kimin davet ettiğini bulmak olacak, bir daha da bu çekimlere adım atmamalarını sağlayacağım. Hadi şimdi gidip bir şeyler içelim. İyi gelir."

Ollie'nin cimriliği meşhurdur, sırası geldiği vakit, mümkünse pek güzel sıyırır kendini hep hesap ödeme işinden. Hep en son o, "Başka isteyen var mı?" diye sorar –o da araba kullanacak olanların meyve suyu içmeye başladıkları ya da artık hiçbir şey içmedikleri zamana denk gelir. Ollie ile bara filan gittiğimizde, Hal'le işbirliği yapıp, ilk içkileri ona ısmarlatmaya çalışarak pek eğleniriz –Hal kontrol odasında bir şey unutmuş gibi yapar mesela, sonra gerisingeri gelip, omzunun üzerinden siparişini verir, aynı şekilde ben de birden tuvalete kaçıveririm. Gelgelelim, dün akşam ikimizin de böyle bir şey yapmaya hali yoktu ve ilk içkileri hiç kimseye bulaşmadan Hal ısmarladı. "Şerefe," dedi gayet hüzünlü bir sesle. Bir süre sesimizi çıkartmadan oturup içtik sadece. "Debbie meselesini Hal'e de anlattım," dedi biraz sonra Ollie. Hal vahametle başını salladı. "Resmen sattı bizi," dedi. Kendi adıma Hal'den ciddi anlamda bir destek beklemiyordum. Kıçı sıkıştığında Ollie'nin tarafını tutardı hep. Ollie, "Ne önerdiğimizi Jake sana söyledi mi Tubby?" diye sordu.

Derken Suzie geldi bara ve bize bakındı. Masamıza yanaştığı sırada Ollie alçak sesle, "Debbie ile ilgili tek kelime yok," diye uyardı. Sandalye uzattım ona ama hayır anlamında kafasını salladı hemen. "Sağ ol, kalmayacağım," dedi. "Dışarı çıkınca otobüs durağında seyircilerin arasına karıştım. Çoğu Wallsbury'nin batısındaki elektrik parçaları üreten bir fabrikadan gelenlerdi. Daha yeni, cuma günü, fabrikanın bu ayın sonunda kapatılacağını öğrenmişler. Bordrolarıyla beraber işten çıkarılma belgelerini tutuşturmuşlar ellerine." Birbirimize baktık. "Eh, bu her şeyi açıklıyor," dedim. "Şansa bak," dedi Hal. "Kahrolası yönetim bunu söylemek için yarına kadar bekleyememiş mi?" dedi Ollie de.

İşçiler için üzülmüştüm, ama doğrusu bu açıklama için bundan daha uygun bir zaman yoktu benim için. Akşamki şovun yenilgisiyle öyle

bir çökmüştüm ki, muhtemelen Ollie ve Hal ne derse kabul edecek bir haldeydim. Artık kendimi suçlamıyordum. Ben müthiş bir senaristtim –hep öyleydim ve öyle de kalacaktım. İlkelerim için savaşmaya hazırdım artık. "Jake kafanızdaki şeyi kabaca anlattı bana," dedim Ollie'ye. "Priscilla'yı hikâyeden çıkarmamı istiyorsunuz, değil mi?" "Aslında esas kafamızdaki," dedi Ollie, "dostça bir ayrılık, böylece hem bu serinin sonunda Priscilla'yı diziden göndermiş, hem de bir dahaki seri için Edward'ın hayatına dahil edebileceğimiz yeni aşk için zemin hazırlamış oluruz." *"Dostça mı?"* diye patladım. "Böyle bir şey olacak olsa, ikisi de tam anlamıyla bir travma geçirir resmen." "Yani tabii bir parça acı olacak mutlaka," dedi Ollie, "ama Edward ve Priscilla olgun ve modern insanlar. Her üç evlilikten birinin boşanmayla sonuçlandığını gayet iyi biliyorlar. Bizim seyircimiz de biliyor bunu. Sitcomlarda ara sıra da ciddi konuların işlenmesi gerektiğini sen söylemiyor muydun Tubby?" "İyi de, karakterle uyumlu olduğu sürece," dedim. "Priscilla neden Edward'ı bırakmak istesin ki?"

Bir dolu abuk sabuk şey önerdiler: örneğin, Priscilla lezbiyen olduğuna karar verip bir kız arkadaşıyla kaçıyormuş; Uzakdoğu felsefesine merak sarıp meditasyon yapmayı öğrenmeye bir aşrama gidiyormuş; California'dan cazip bir iş teklifi alıyormuş ya da yakışıklı bir yabancıya abayı yakıyormuş falan filan. Bu gelişmelerden herhangi birinin topu topu bir bölümde ne kadar *(a)* inandırıcı ve *(b)* pratik bir şekilde uygulanabileceğini ciddi ciddi düşünmüşler mi hiç diye sordum onlara. Ollie sorumu es geçip, ağzındaki baklayı çıkardı, "Ortamı hazırlamak için son iki üç bölümü baştan yazman gerekebilir tabii," diye. "Son bölüm için bir fikrim var," dedi Hal. "Dur sana anlatayım." "Acayip iyi bir fikir Tubby," diye temin etti Ollie de. Hal öne eğildi. "Priscilla evi terk ettikten sonra Edward, evi çekip çevirecek birini bulmak için gazeteye ilan verir ve bu iş için enfes bir yavru çalar kapısını. Edward, birdenbire acılarını unutturacak bir cevher görür karşısında. İşte dizinin en son sahnesi de bu olur. Böylelikle bu ayrılığa üzülen zerzevatlar da hem biraz daha iyi hissederler kendilerini, hem de bir dahaki seride neler olacağını merak ederler. Haa, ne diyosun?" "Berbat," dedim. "Doğal olarak yapacağın bu ekstra iş için ödemede gayet cömert olacağız sana," dedi Ollie. "Doğrusu senle Jake elimizi kolumuzu bağladınız bu konuda." Bu itiraf karşısında iştahımı kabartıp kabartmadığını yoklamak niyetiyle yarı kapalı gözkapaklarının altından sinsi sinsi baktı bana. Ben derdimin para olmadığını, karakterleri ve motivas-

yonu düşündüğümü söyledim. Hal daha iyi bir fikrim olup olmadığını sordu bana. Ben de, "Priscilla'yı diziden çıkarmanın en iyi yolu onu öldürmek olur," dedim. Ollie ve Hal şaşkın şaşkın bakıştılar. Hal "Nasıl yani, cinayete mi kurban gitsin diyorsun?" diye sordu bocalayarak. Tabii ki hayır, dedim, belki bir araba kazası ya da böyle çok hızlı ilerleyen ölümcül bir hastalık falan olabilir. Ya da ters giden basit bir operasyon. "Tubby sana inanamıyorum," dedi Ollie. "Söz konusu olan bir sitcom, pembe dizi filan değil yani. Ana karakterlerinden birini *öldüremezsin*. Olur mu öyle şey ya." Her şeyin bir ilki vardır dedim. "Bu geceki bölüm için de öyle demiştin," dedi Ollie, "bak gör n'oldu sonra." "O seyircinin hatasıydı," diye karşı çıktım, "sen kendin söylemiştin." "Sen tut, dizideki ailenin annesini hayatının en parlak döneminde hayata veda ettir, hem de bir komedi dizisinde; dünyanın en iyi seyircisi bile isyan eder buna be," dedi Ollie ve Hal de bilge bir edayla onayladı onu. Sonra Ollie bir şey daha söyledi, işte ona cidden sinirlendim. "Bunun senin için ne kadar zor olduğunu anlıyoruz Tubby. Belki de bu işe devam etmesi için başka bir yazar ayarlamalıyız." "Yok daha neler, José," dedim. "Amerika'da çok yaygın bir şey bu," dedi Ollie. "Bizimki gibi programların senaryosunu koca bir ekip yazıyor." "Biliyorum," dedim, "o yüzden yaptıkları o programlar bir komitenin elinden çıkmış birbiri ardına sıralanmış komik sahnelerden ibaret ya. Size Amerika ile ilgili bir şey daha söyleyeyim mi? New York'ta üzerinde 'Buraya park etmeyi aklınızdan bile geçirmeyin' yazan bazı tabelalar var sokaklarda. Ben de *Yandaki Komşular* için aynen böyle hissediyorum şimdi." Ters ters baktım Ollie'ye. Hal sinirli bir şekilde, "Zor bir gündü," dedi. "Hepimiz de çok yorulduk." "Yaa evet, sonra gene konuşuruz," dedi Ollie. "Başka yazarlar hakkında değil ama," dedim. "Başka birinin eline teslim etmektense gemiyi batırırım daha iyi." Hoş bir final cümlesiydi ve ayağa kalkıp ikisine de iyi geceler diledim.

Sözlüğü açıp, ters ters bakmak ayrı mı yazılıyormuş diye kontrol ettim, sayfaları çevirirken, tepede yazan "Dover Tozu" diye bir şey gözüme çarptı. Tarifi şöyleydi: *"eskiden ağrıları dindirmek ve kasılmaları engellemek amacıyla kullanılan, afyon ve amel otundan yapılan bir preparat. Adını İngiliz hekim Thomas Dover'dan (1660-1742) almış."* Acaba hâlâ bulunabiliyor mudur ki? Dizime iyi gelebilir aslında.

Tesadüfen o kadar çok şey öğrenilir ki sözlüklerden, bilgisayarım-

daki imlâ düzeltme fonksiyonunu hiç kullanmama nedenlerimden biri budur. İkincisi, hafızasında gülünç derecede küçük bir sözcük dağarcığı olmasıdır. Eğer yazdığınız kelimeyi tanımazsa, yazmaya çalıştığınızın o kelime olduğunu varsayarak, bambaşka bir kelime önerir size. Bazen oldukça komik şeyler çıkar bu yüzden ortaya. Mesela bir keresinde ben "Freud" yazmıştım, bilgisayar da onun yerine bana "Fetbaz?" kelimesini önermişti. Amy'ye anlatmıştım, ama ona komik gelmemişti.

Bu sabah Jake'i aradım ve ona Ollie ve Hal'le olan konuşmamızı aktardım. Anlayışlıydı ama tam olarak destek çıktığını söyleyemem. "Bence biraz daha esnek davranabilirsin bu konuda," dedi. "Heartland bu dizinin devamı için çok hevesli. Komodideki gururları sonuçta." "Jake sen kimin tarafındasın?" diye sordum. "Senin tabii ki Tubby." Tabii ki. Ama yüreğinin derinliklerinde Jake Ollie'nin vecizli sözüne inanıyordu, "Sanat sanat içindir, ama para bizim içindir." Perşembe günü ofisine uğramamı kararlaştırdık.

Dün huzursuz bir gece geçirdim gene. Çekimden döndüğümde Sally çoktan yatmış uyumuştu. Arkasına sokulup sarılarak çabucak uykuya daldım ben de, ancak saat iki buçukta içsel diz bunalımımla sıçradım yattığım yerden. Sonra da dün yaşadığım olayları bir bir aklımdan geçirerek saatlerce gözümü kırpmadan uzandım yatağımda ve bir sonraki sancıyı bekledim. Bu sabah traş olurken bir parça dirseğimde de sızı vardı, tenisten herhalde. Düşünsenize, ben şimdi dizimden bir ameliyat daha oluyormuşum mesela, sonra da bana diyorlarmış ki, şimdi de dirseğiniz yüzünden tenisi bırakmanız lazım, ne müthiş değil mi? Yaşasın bugün fizyoterapi günüm.

Pazartesi akşamı. Roland'a daha önce hiç Dover Tozu diye bir şey duymuş mu diye sordum, ama pek bir şey çağrıştırmadı ona. Movelat, Traxam ve Ibuleve (bu da bana *"Düşen her bir yağmur damlasında bir çiçek büyür Ibuleve'le..."* şarkısını hatırlatır) gibi ağrı kesici jeller konusunda bir eksperdir kendisi ve ultrason tedavisinden sonra dizime bunlardan sürer hep. (*"Sinir bozucu her bir bıçak sızısında yeni bir do-*

ku oluşur Ibuleve'le...") Fizyoterapi de iyice mekanize olmuş artık. Soyunup muayene yatağına uzandığımda, Roland elektronik numaralarla dolu koca bir tekerlekli kutu sürükler odaya ve bir kabloyla bağlar beni ona, ya da hassas kısmın üzerine bir çanak, lamba, lazer filan tutar. Bir de görseniz, öyle de ustaca kullanır ki o gereçleri. Sadece bir tek cihazı benim çalıştırmam gerekiyor. Uyluk kaslarını uyarmak için elektrik şoku veren bir cihaz bu ve voltajı, dayanabildiğim en yüksek noktaya kadar yükseltmem gerekiyor. Kendi kendine işkence yapmak gibi bir şey yani. Bu acı çekme cezasının, formda kalmak için verilen uğraşla ne kadar çok ortak yönü olduğunu görmek hayli tuhaftır. Yattığım yerden, kablolara ve elektrotlara dolanmış bir halde pencereden dışarıyı, bizim binanın ufak bahçesinin tam karşısındaki, dışı cam kaplı spor salonunu izlerim; oradaki adamların harcadıkları güç yüzünden buruşan o yüzlerini ve parıldayan terlerini gördükçe, egzersiz yaptıkları o aletlerin, yüksek teknoloji cilası dışında ortaçağ zindanlarındaki o işkence aletlerinden –gerilme aletleri, makaralı ağırlıklar ve koşu bantlarından yani– pek de geri kalır yanının olmadığını düşünürüm.

Roland, transseksüel alabalıklardan haberim olup olmadığını sordu bana. Yoo dedim, neymiş bu transseksüel alabalık meselesi. Ansiklopedi gibi adamdır Roland. Karısı sık sık gazetelerden böyle ilginç haberler okur ona, o da hepsini aklında tutar. Görünüşe bakılırsa, erkek alabalıklar, lağım sularına karışan doğum kontrol hapları ve hormon yükleme terapisinin sebep olduğu yüksek dozdaki kadınlık hormonları yüzünden cinsiyet değiştiriyorlarmış. Atık sulardan etkilenen bütün o nehirlerde yaşayan alabalıkların çift cinsiyetli olup, üremeyi bırakmalarından korkuluyormuş. "İlginç değil mi?" dedi Roland. "Sonuçta biz de aynı suyu içiyoruz. Artık erkeklerin de memeleri filan çıkar yakında herhalde." Roland acaba bana mı dokundurmaya çalışıyor diye geçirdim aklımdan. Göğsüm epey bir yağlandı bu ara, kılların alt tarafı yani. Roland bir gün masaj yaparken filan onları fark etmiş olabilir sonuçta.

Belki de ben de çift cinsiyetli olmaya başladığımdan önceki gece boşalamamışımdır. İçsel Hormon Bunalımı.

***

23 Şubat, Salı akşamı. Bugün Rummidge'de en büyük Boots mağazasına Dover Tozu'nu sordum, ama eczacı hiç böyle bir şey duymadığı-

nı söyledi ve patentli ilaçlar rehberinde de bulamadı. Ben, "Afyon içerdiğinden dolayı yasaklanmış olabilir," deyince, adam tuhaf tuhaf baktı yüzüme. Narkotik şubesini aramadan hemen attım kendimi dışarı.

Esas olarak Kierkegaard'ın birkaç kitabını almak maksadıyla inmiştim şehir merkezine, ama keyfimin yerine geldiği pek söylenemez. Waterstone'da sadece *Korku ve Titreme*'nin Penguin baskısı vardı, onu aldım ve oradan da Dillons'a geçtim. Orada da sadece o kitabın olduğunu görünce, alışveriş sendromum tipik belirtilerini göstermeye başladı yine, yani anlamsız bir öfke ve sabırsızlık durumu. Alexandra, Düşük Engelleme Toleransı, DET diyor buna. "Kierkegaard"ı iki kelime sanıp mikrofişinde "Gaard" diye aramaya başlayan kendi halinde bir tezgâhtara gereğinden fazla sert davranmıştım galiba. Neyse ki Merkez Kütüphanesi daha iyi çıkmıştı bu konuda. *Kaygı Kavramı,* bir de, *Ya/Ya da* ve *Yineleme* gibi ilgimi çeken birkaç kitabı daha ödünç alabildim oradan. *Günlükler* başkasındaydı.

Epeydir o kütüphaneye gitmemiştim, dışarıdan zor tanıdım binayı. Altmışların tipik şehir mimarisine uyacak şekilde sıvanmamış duvarlarıyla kaba görünüşlü bir yapıdır, Galler Prensi'nin de dediği gibi, şehirde yanıp kül olmuş bir bitkiye benzer. Bina, bir zamanlar içinde sığ bir göletin ve nadiren akan bir çeşmenin, aslında daha çok bir çerçöp yuvasının yer aldığı bir bahçenin etrafındaki boş bir alana inşa edilmişti. Bu kasvetli ve oldukça cereyanlı alan herkesin kullandığı bir geçitti, gerçi birçok insan, özellikle geceleri pek kullanmazdı o yolu. Oysa şimdi sırlarla ve mozaiklerle kaplı eski bir Roma iç avlusuna dönüşmüş burası, her yandan bir yeşillik sarkıyor, her yer neoklasik dönem fiberglas heykellerle donanmış ve pembe neon ışıklı bir yazıyla "The Rialto"* adı verilmiş. Giriş kısmı çeşit çeşit butikle, küçük dükkânla ve belli belirsiz bir İtalyan havası hissedilen yiyecek içecek dükkânlarıyla dolu. Görünmeyen hoparlörlerden operatik muzak** ve Napoliten şarkılar sızıyor. Giuseppe's café-barın "dışındaki" masalardan birine oturdum (dışında derken, bu stüdyo gibi düzenlenmiş mekânın içinden bahsediyorum ama hâlâ) ve kendime bir *cappuccino* söyledim, o da herhalde içilsin diye değil de, buruna çekilsin diye hazırlanmış köpük köpük bir şeydi.

Merkezdeki birçok yer, gelen turistlerin ve işadamlarının gözünü

* (İt.) Pazar yeri. (ç.n.)

** Bilimsel olarak üretilen ses; eğlence amaçlı olmaktan ziyade fonksiyonel müzik. (y.h.n.)

boyamak için cesur bir revizyondan geçirilmiş. Bu bölgede eski usul endüstriyel yapının zamanla erozyona uğramasına sesini çıkartmayan şehir erkânı, hizmet sektörünü istihdam sorununa potansiyel bir çözüm olarak gördü. Şimdi mozaiklerle döşeli bu piazza'nın* öbür ucunda, yani kütüphanenin tam karşısında heybetli bir konferans merkezi ve şatafatlı bir konser salonu var. Oteller, şarapevleri, gece kulüpleri ve restoranlar birdenbire mantar gibi bitti bu semtte. Civardaki bütün kanallar temizlenip, çevredeki endüstriyel arkeolojinin keşfi için kenarlarına yürüyüş yolları yapıldı. Bir son dönem Thatcher projesinin tipik parçasıydı tüm bunlar. 80'lerin başı ile 90'ların başındaki durgunluk arasında yaşanan o refah ve iyimserlik pırıltıları saçan kısa dönem yani. Şimdi o yeni binalar, gıcır gıcır çelik yürüyen merdivenleri, camlı asansörleri ve gayda sesleriyle bomboş duruyor yerinde ve biri gelse diye bekliyor, tıpkı bir gün sonra açılışı olacak bir eğlence parkı ya da ideolojik sebeplerden ötürü balta girmemiş bir ormanın ortasına kurulmuş olan ütopyacı bir Üçüncü Dünya ülkesi başkenti gibi duruyor, orada yaşayanlar için merak uyandıran bir obje belki, ama yabancılar tarafından nadiren ziyaret edilen bir yer. Rialto'nun gündüz vakti devamlı müşterileri işsiz güçsüz gençler, okulu asan öğrenciler ve soğuk kış günlerinde bebeklerini oyalayabilecek sıcak ve eğlenceli bir yer bulduklarından dolayı hallerinden memnun annelerdir. Bir de arada sırada benim gibi ayrıcalıklı salak bir tip çıkar işte.

Birkaç sene öncesine kadar "durgunluk" kelimesinin geçtiğini hatırlamıyorum piyasalarda. Nereden çıkmıştı bu kelime ve tam olarak ne demek oluyordu acaba? Bu defa sözlüğün de pek faydası olmadı: *"ekonomik faaliyette ve refah seviyesinde geçici bir bunalım durumu."* Piyasalardaki durgunluğun bunalıma dönüşmesi için aradan ne kadar bir süre geçmesi gerekir ki? 30'lardaki durgunluk bile "geçici" bir şeydi sonuçta. Belki de ortalıkta psikolojik anlamda o kadar çok bunalım var ki, birisi ekonomik olanına başka bir kelime bulalım bari dedi. Durgunluk-bunalım, durgunluk-bunalım. Kelimeler, tıpkı bir buhar makinesinin ritmi gibi yankılanıp duruyor kafamda. İkisi de birbiriyle bağlantılı tabii ki. İnsanlar bunalıma giriyor çünkü işleri yok, çalıştıkları şirketler batıyor ya da oturdukları evlere el konuyor. Ümitlerini kaybediyorlar. Bugün okudum gazetede, yapılan bir ankete göre ülkenin ya-

* (İt.) Meydan. (ç.n.)

rısından çoğu elinde olsa göç etmek istiyormuş. Şehir merkezinin öğleden sonraki şu haline bakılacak olursa, anlaşılan çoktan gitmişler bile.

Kardeşim Ken 70'li yılların başında Avustralya'ya göç etmişti, o zamanlar daha kolaydı gitmek, herhalde hayatta verdiği en doğru karardı bu da. Elektrik işiyle uğraşır kendisi. Londra'dayken, West End'deki büyük marketlerden birinde çalışırdı, adam onca zaman boyunca ne doğru dürüst bir araba alabilmişti kendine, ne de gitgide genişleyen ailesi için büyükçe bir ev. Gel gör ki şimdi, Adelaide'da kendi müteahhitlik firmasına ve şehir dışında da iki arabalı bir garajı ve yüzme havuzu olan bir çiftlik evine sahip. *Yandaki Komşular* işi çıkıncaya kadar benden çok daha iyi kazanıyordu yani. Aslına bakarsanız, hep benden daha mutlu bir insandı o, en parasız günlerinde bile. Doğuştan neşeli bir mizaca sahiptir. Genlerimizin aynı tohumdan çıkmış olmasına rağmen, onun öyle, benim böyle olmam ne tuhaf değil mi?

Rialto'dan doğruca Alexandra ile olan randevuma gittim. O gün yaptıklarımı anlatırken ağzımdan "ayrıcalıklı salak tip" lafı da çıkmıştı. "Neden böyle tanımlıyorsun kendini?" diye sordu tabii. "Salak, çünkü günün tam ortasında orada oturmuş kahve içiyordum," diye cevap verdim ve ekledim: "Ve ayrıcalıklı, çünkü bu benim kendi seçimimdi, yapacak daha iyi bir işim olmadığından değildi yani." "Eğer yanlış hatırlamıyorsam," dedi Alexandra, "televizyon dizisi için senaryo yazarken çok yoğun çalıştığını söylemiştin bana, günde on iki saati filan buluyordu galiba." Başımla onayladım. "Bunun dışındaki zamanlarda rahatlamak gibi bir hakkın yok mu peki?" "Var tabii," dedim, "Kendi hayatımla, Rialto'daki o ümidini kaybetmiş tiplerin hayatlarının arasındaki kontrasttan etkilendiğimi söylemeye çalışıyordum." "Onların ümitlerini kaybettiklerini nereden biliyorsun?" Bilmiyordum tabii. "Ümitsiz mi görünüyorlardı?" İtiraf etmek gerekirse, hayır. Aslında şöyle bir bakınca, birbirleriyle şakalaşıp, sigara tüttüren ve müziğin ritmine göre tempo tutan bu tipler muhtemelen benden daha neşeli bir görüntü sergiliyorlardı. "Ama işte şu ekonomik durgunluk var ya," dedim, "etrafımdaki herkesin fakirleştiği şu günlerde ben gitgide zenginleştiğim duygusuna kapılıyorum. Bundan dolayı da kendimi suçlu hissediyorum biraz." "Peki bu durgunluktan şahsen kendinin mi sorumlu olduğunu düşünüyorsun?" "Hayır, değilim tabii ki." "Hatta yabancı ül-

kelerden epey para kazandığını söylemiştin galiba bana." "Evet." "Yani, aslında bir bakıma sen memleketimizin ekonomisine çok olumlu katkılarda bile bulunuyorsun?" "Böyle de bakabilirsin olaya, sanırım." "Bu ekonomik durgunluktan kim sorumlu dersin?" Bir an düşündüm. "Tek başına hiç kimse değil tabii ki. Birçok faktör var bir arada, kimsenin kontrolünde olan bir şey değil. Yine de hükümet hiç değilse etkileri azaltmak için bir şeyler yapabilirdi ama." "Bu hükümete oy verdin mi?" "Hayır, ben hep İşçi Partisi'ne oy vermişimdir," dedim. "Ama..." diye duraksadım. Birden ilgisi artmıştı. "Ama ne?" "Ama Muhafazakâr Parti kazanınca gizliden gizliye rahatladım yine de."

Bunu daha önce hiç kimseye itiraf etmemiştim, kendime bile. Nihayet kendimi değersiz görmemin esas sebeplerinden birini ortaya çıkarmış olmanın etkisiyle her yanımı hem utanç hem de rahatlama sarmıştı bir anda. Bana kalırsa Freud'un hastaları birden çözülüp aslında hep anneleri ya da babalarıyla yatmak istediklerini itiraf ettiklerinde ne hissediyorduysa onu hissetmiştim. Alexandra soğukkanlılıkla, "O niye?" diye biraz daha deşti olayı. "Çünkü böylece ben de daha fazla vergi vermek zorunda olmayacaktım," dedim. "Yanlış anlamadıysam," dedi Alexandra, "İşçi Partisi seçmenlere gelir vergisinde bir artış önerdi, ama seçmenler bunu kabul etmedi ve şimdi de İşçi Partisi bu öneriyi geri çekti. Doğru mu?" "Evet," dedim. "Peki sen neden suçlu hissediyorsun?" diye sordu Alexandra. "İnan doğrusunu bilmiyorum," dedim.

Bence Alexandra boşa harcıyor yeteneklerini benim üstümde. İnsanları Açgözlülüğün iyi bir şey olduğuna ikna etmek için Londra'nın iş merkezinde çalışmalıydı belki de.

Bu akşam *Kaygı Kavramı*'nı biraz okuyayım dedim şöyle –başlığı görünce kendimle doğrudan alaka kurduydum ya, öyle bir şeyler bekliyordum işte– ama resmen hayal kırıklığına uğradım. Sadece içerik sayfası bile kitabı bir kenara atmama yeterdi:

1. Mevrus Günah'ın Başlangıç Noktası ve Bu Kavramın Kökenine Dönerek Yapılan Bir Açıklama Olarak Kaygı
2. Mevrus Günah'ı İleriye Dönük Açıklayan Bir Kavram Olarak Kaygı
3. Kaygı: Günah Bilincinin Yokluğundan Doğan Günahın Bir Sonucu Olarak
4. Günahın Taşıdığı Kaygı ya da Tekil Bireyin Günahının Sonucu Olarak Kaygı.

Kendimi hiçbir zaman dindar biri olarak görmedim. Tanrı'ya inanıyorum, galiba. Demek istediğim, bizim kavrayış sınırlarımızın çok ötesinde Bir Şey'in (Birinin değil ama) var olduğuna inanıyorum, eğer bu şeye neden var olduğumuzu ve tüm bunların ne demek olduğunu sorabilseydik anlatırdı bize, yani herhalde. İşte bu soruların cevabını bulabilmek için ölümden sonra da varlığımızı sürdüreceğimiz gibi bir inancım var benim, bunların cevabını hiçbir zaman öğrenememek ve tıpkı söndürülmüş bir ışık gibi, ölümle beraber bilincimizin de yok olup gideceğine inanmak çok acı olurdu çünkü. İnanmak için çok geçerli bir sebep olmadığını kabul ediyorum, ama n'apayım böyle işte. Birilerini kötülemeye önayak olmadığı ve kötülüğe kötülükle karşılık vermediği için değil, törel bir düşünür olarak İsa'ya saygı duyarım duymasına, ama kendimi bir Hıristiyan olarak görmem yine de. Annemle Babam çocukken kilisedeki pazar derslerine göndermişlerdi beni bir ara –neden bilmiyorum, çünkü kendileri de düğünler ve cenazeler haricinde kiliseden içeriye adımlarını atmazlardı. İlk başta hoşuma gitmişti bu dersler, çünkü hocamız, Bayan Willow adında kıvırcık sarı saçları, mavi gözleri ve gamzeli çok tatlı bir gülüşü olan çok hoş bir kadındı, sınıfta bize Kitabı Mukaddes'ten hikâyeler oynattırırdı hep –bir bakıma bu da benim ilk tiyatro deneyimim olmuştu aslında. Ama sonra o gitmiş, yerine Bayan Turner adında sert görünümlü, orta yaşlı biri gelmişti, çenesinde kıllı koca bir et beni vardı ve ruhlarımızın, günahlarımız yüzünden lekelendiğini ve bundan arınması için de İsa'nın Kanıyla yıkanması gerektiğini filan anlatırdı. Bayan Turner'ın beni kanla dolu bir küvete daldırdığına dair kâbuslar görmeye başlayınca, annemler bir daha beni o pazar derslerine göndermediler.

Çok sonra, delikanlı olunca Katolik Gençler Derneği'ne yazıldım, çünkü Maureen Kavanagh da bir Katolikti ve oraya üyeydi; pazar akşamları ara sıra beni yakalayıp bir ayine sürüklerlerdi, cemaatin binasında tespihle dua okuma, binanın yanındaki kilisede Kutsama dedikleri şey falan olurdu; Latince söylenen birçok ilahi, tütsü bulutları ve elinde altın bir futbol kupası gibi bir şeyle sunağın üstünde duran papaz eşliğinde yapılan bu işler çok komiğime giderdi doğrusu. Kendimi hep çok beceriksiz ve mahcup hissederdim bu gibi durumlarda, bir

* *Kaygı Kavramı*, Søren Kierkegaard, çev.: Türker Armaner, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2003.

sonraki aşamada oturulacak mı, kalkılacak mı, diz mi çökülecek bilmezdim hiç. Hiçbir zaman beni Katolik yapmaya uğraşmadılar, ama Maureen arada sırada üstü kapalı da olsa, bu özlemini dile getirirdi. İyi de yani, onun dininde de amma çok günah söz konusuydu. Maureen'le yapmak istediğim şeylerin çoğu (ve onun da benimle yapmak istedikleri tabii) günah sayılıyordu hep.

Anlayacağınız, *Kaygı Kavramı*'nın bölüm başlıklarında yer alan tüm o günah laflarını görünce insanın gözü korkuyordu ve kitabın kendisi de şüphelerimi boşa çıkarmadı hiç. Öyle sıkıcı ve anlaşılmazdı ki. Adam kaygıyı bir yerde şöyle tanımlamış mesela: *"özgürlüğün kendisinden önce, olasılıktaki halinin görüntüsü."* Haa oldu, tamam o zaman. Size şu kadarını söyleyeyim, oturdum kitabı baştan sona taradım; başıydı, ortasıydı, sonuydu derken epey bir kurcaladım yani, ama yine de bir bok anlamadım. Yalnız en sonunda kısacık bir kısım ilgimi çekti:

> Bence bu, her insanın kat etmesi gereken bir yoldur; ne yitip gitmeyi, ne de Kaygı'ya boyun eğmeyi seçmeden kaygılı olmayı öğrenmek. Doğru bir biçimde kaygılı olmayı öğrenen kişi, nihai noktayı da öğrenmiş demektir.*

İyi hoş da, bu kaygıyı yaşamayı hakkıyla öğrenmek ne demek oluyor ve bunun, onun altında ezilmekten ne farkı var acaba? Bunu cidden öğrenmek istiyorum işte.

Bugün dizimde üç kasılma oldu, biri araba kullanırken, ikisiyse masamın başında otururken.

***

24 Şubat Çarşamba, 23.30. Bugün Bobby Moore öldü, kanserdi. Daha elli bir yaşındaydı. Anlaşılan medyadakiler adamın hasta olduğunu biliyordu ki, BBC bu geceki *Spor Gecesi* programına hemen bir Bobby Moore'u anma köşesi eklemiş. Bobby Carlton'la yapılmış bir söyleşi vardı bir de, canlıydı galiba ya da bugün çekilmişti, adam ağlıyordu çünkü. Aslına bakarsanız, ben de ağlamamak için zor tuttum kendimi.

Saat sekiz gibi, Amy ile Leicester Meydanı'ndaki sinemalardan birinden çıkınca haberim oldu bundan. *Rezervuar Köpekleri*'ni izlemek

* *Kaygı Kavramı*, Søren Kierkegaard, çev.: Türker Armaner, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2003.

için ikindi seansına girmiştik. Süperdi, muhteşem bir filmdi. Gangsterlerden birinin, savunmasız durumdaki bir polis memuruna eziyet ettiği sahne hayatımda gördüğüm en iğrenç şeydi. Filmdeki herkes vahşi bir şekilde ölüyor zaten. Tek tek bütün karakterlerin hepsi eninde sonunda gidici yani –sonunda Harvey Keitel'i vuran polislere gelince, onlar da kamera arkasından gelen sesler yalnızca. Amy bu kargaşadan pek de etkilenmişe benzemiyordu ama. Aktörlerden birini daha önce hangi filmde izlediğini hatırlayamamış olmasına daha çok takılmış bir halde yanımda mırıldanıp duruyordu. "Ayy *Oyun Evi* miydi yoksa? Yok yok. *Taksi Şoförü*'ydü galiba. Ah o da değil. Neydi yaa?" Ben sesini kesmesi için yalvarana dek sürdü bu mırıltı. Sinemadan çıkarken, zafer kazanmış bir edayla, "Tamam, şimdi buldum, filmde falan izlememiştim onu, *Miami Vice*'ın bir bölümünde oynamıştı," dedi. Tam o sırada bir gazetenin başlığına takıldı gözüm, "BOBBY MOORE ÖLDÜ." Birdenbire *Rezervuar Köpekleri*'ndeki ölümler hiç kalmadı gözümde. Yemeğini çabucak bitirsin diye acele ettirdim Amy'ye, hemen eve gidip televizyon izlemek istiyordum, o da Gabrielli's'den doğruca evine gitmeye karar verdi. Dalga geçercesine, "Seni kederinle baş başa bırakmak daha doğru olacak galiba," dedi, haksız da sayılmazdı.

Bobby Moore'un oyunculuğunun zirvesinde olduğu döneme ait birçok görüntü yayınlandı *Spor Gecesi*'nde, tabii en büyük yeri de 1966 Dünya Kupası'na, Moore'un Kraliçe'den kupayı alırkenki o unutulmaz görüntüsüne ayırdılar, Moore'un, ellerini üzerine sildikten sonra yüzünü kalabalığa dönerek, kupayı tüm Wembley'dekiler ve halk adına havaya kaldırdığı o coşkulu ana. Ah ne gündü ama. Uzatmalardan sonra İngiltere 4, Almanya 2. Nerdeen nereye? Güney Amerikalılar ve Slavlar karşısında onca yıl o kadar ezildikten sonra, nihayet kendi icat ettiğimiz oyunda dünya şampiyonu olacağımıza kim inanırdı ki turnuvanın başında? Off ya ne muhteşem bir kadroydu o. İsimleri hâlâ ezberimdedir. Banks, Wilson, Cohen, Moore (kaptan), Stiles, Jack Charlton, Ball, Hurst, Hunt, Peters ve Bobby Charlton. O gün o da ağlamıştı yanılmıyorsam. Ama Bobby Moore ağlamamıştı hiç, hep örnek bir kaptandı, o sakin, kendinden emin ve soğukkanlı edasıyla. Bir oyuncu olarak kusursuz bir zamanlamaya sahipti –kendi sahasına dönüşteki yavaşlığını telafi etmeye yetiyordu bu sonuçta. Bak şimdi bu görüntüleri izleyince hepsi aklıma geldi yine: Uzun bacakları son anda nasıl esnerdi de, top rakibin ayaklarından faulsüz maulsüz kendi takımına geçiverirdi. Sonra topu defanstan çıkarıp hücuma geçirirkenki

o hali, baş dimdik, sırt dümdüz, tıpkı bir süvari grubunun başı gibi. Biçimli kol ve bacakları, kısa sarı bukleleriyle Grek tanrıları gibiydi adeta. Bobby Moore buydu işte. Şimdikilerin hiçbiri böyle değil. Gereğinden fazla paraya boğulan bu biracı hödükler, reklam logolarına sıvanmış bir halde koşturup her bir yana tükürmekten başka bir halta yaramıyorlar, bir de dudak okuyan sağır seyircilerin BBC'ye yazdıkları şikâyet mektuplarına bakılırsa, bol bol da küfür ediyorlarmış.

(Manchester United'ın genç kanat oyuncusu Ryan Giggs'i bunlardan ayrı bir yere koyuyorum ama. Gerçekten harika bir oyuncu o, sanki top ayağına yapışmış gibi karşı sahaya koşuşunu ve rakiplerini çil yavrusu gibi dağıtışını izlemek nefes kesicidir. Bilmem bu size bir şey ifade eder mi ama, yine de masumiyetini korur. Daha ne bir uyarı aldı, ne de alaycı bir tavır takındı. O kadar peş peşe maça çıktı, gene de gücünden bir şey kaybetmedi ve onca yıldızlaşmasına rağmen hiç şımarmadı. Tıpkı bir çocuk gibi, çok keyif alarak oynar hâlâ. En çok neyini seviyorum bir de biliyor musunuz? Böyle harbiden iyi bir şey yaptığında, sözgelimi gol attığında, üç kişiyi filan atlatıp topu sürmeye devam ettiğinde ya da kendi sahasına havadan müthiş bir pas gönderdikten sonra orta sahaya doğru koştururken, seyircinin çılgınca bağırıp çağırdığı sırada *kaşlarını çatar* sadece. Artık büyüdüğünü göstermeye çalışan çocuklar gibi pür ciddidir o anda, sanki parendeler atıp göğsünü yumruklamanın ya da heyecanla haykırmasını önlemenin tek yolu buymuş gibi belki de. Bayılıyorum buna, harbiden güzel bir numara çektiği zamanlardaki o kaş çatışına yani.)

Neyse, biz Bobby Moore'a ve 1966 Dünya Kupası Finali'nin olduğu o muhteşem haziran gününe dönelim yine. Futbolla uzaktan yakından hiçbir ilgisi olmayan Sally bile bu heyecana kaptırmıştı iyice kendini; Jane'i uyuması için pusetine koymuş, benimle ve Adam'la beraber oturup o da televizyon izlemeye koyulmuştu; Adam ne olup bittiğini tam olarak anlayamayacak kadar küçüktü, ama önemli bir şey olduğunu sezerek başparmağı ağzında, yanağını da çok sevdiği battaniyesine yaslamış bir halde bütün maç boyunca sabredip oturdu yerinde, gerçi ekrana bakmak yerine beni izledi daha çok. İlk renkli televizyonumuzdu. İngiltere her zamanki her yanı beyaz şeritli forma yerine kırmızılarla çıkmıştı sahaya, çilek reçeli kırmızısıydı aynı. Beyaz formayı hangi takımın giyeceğine karar verilmesi için Almanya ile yazı tura atılmıştı galiba ve biz kaybetmiştik, ama o günden sonra belki de hep kırmızılarla çıkmamız gerekiyordu sahaya, şans getirmişti çünkü.

Üçüncü gol ilaç gibi gelmişti, dördüncü gol geldiğinde ise millet kafayı yedi sevinçten. Top filelere girdiğinde komşuların açık pencerelerinden çığlıklar yükseliyordu hep, maç bittiğinde herkes suratında kocaman bir sırıtışla arka bahçesine ya da sokağa attı kendini; muhabbetlerinin daha önce "Günaydın"dan öteye gitmediği insanlarla bu sevinci paylaşmak için hem de.

Umut dolu günlerdi, herkesin milliyetçilik duygularının kabardığı bir zaman yani, ama kesinlikle o eski kafalı muhafazakârların üstlerine yapışan cinsten bir milliyetçilik ve aptallık değildi bu. Utanç günleri geride kalmıştı ve biz sıradan insanlar için önem taşıyan spor, müzik, moda ve televizyon gibi pek çok alanda dünyaya hükmediyorduk artık. Britanya Beatles'tı, mini etekti, *İşte O Hafta*'ydı ve muzaffer İngiliz milli takımıydı. Merak ediyorum, acaba Kraliçe bu akşam televizyon izlemiş midir ve eğer izlediyse kendini Bobby Moore'a Dünya Kupası'nı verirken gördüğünde neler hissetmiştir? Biraz iç sızısı, biraz da nostalji belki. *"Ne günlerdi, değil mi Philip, hı?"* Sabah gözünü açtığında, bakalım gazeteler bizimkilerin seksüel hayatları ile ilgili ne yazmış bugün diye düşünmek zorunda olmadığı rahat günlerdi yani: Diana-gate, Camilla-gate, Squidgey bant kayıtları, Charles'ın tampon fantezileri, Fergie'nin ayak parmağı emme numaraları. İçsel Kraliyet Ailesi Bunalımı. Hiçbir zaman Kraliyet Ailesi'nin sıkı bir destekçisi olmadım, ama insan zavallı yaşlı Kraliçe için üzülmekten alamıyor yine de kendini.

Bak bu da şimdi bana, bu sabah Londra'ya giderken yolda başıma gelen ilginç bir şeyi hatırlattı. Rummidge Expo'da tren beklerken peronun biraz ötesinde Nizar'ın durduğunu fark ettim. Tam yüzüme uygun bir ifade takınıp, yanına gidip bir merhaba diyeceğim sırada, yanında genç bir kadın olduğunu gördüm. Kızı olacak yaşta değildi ve karısı olmadığını da biliyordum, daha önce Nizar'ın masasının üzerinde karısının gümüş çerçeveli bir fotoğrafını görmüştüm çünkü, üzerinde çiçekli bir elbise olan, bayağı etli butlu, oldukça ciddi suratlı, orta yaşlı bir ev kadını havasındaydı; o fotoğrafta üç çocukla kuşatılmış olan o kadınla, bu pırıl pırıl siyah saçları şık kesimli siyah yün kabanının omuzlarına dökülen, uzun boylu incecik genç kadının hiçbir âlâkası yoktu yani. Nizar çok yakın duruyordu ona, büyük bir hararetle konuşuyor, ara ara da dokunuyordu; o cerrah parmakları kadının kabanının

yakasının üzerinde çırpınıyor, saçlarını düzeltiyor ve kollarını çekiştirip duruyordu; dokunuşlarında tıpkı bir yıldızı giydiren modacısı gibi, hem sahiplenici hem de riayet eden bir tavır vardı sanki. Nizar kulağına bir şeyler mırıldanırken, kadın da hoşnut hoşnut gülümsüyordu ve Nizar kendisinden bir beş on santim daha kısa olduğundan boynu bükük duruyordu. Ben tam onları incelerken, kadının kafasını kaldıracağı tuttu. Neyse ki beni daha önce hiç görmemişti. Hemen bir dönüş yapıp, kendimi bekleme odasına attım ve tren gelinceye kadar orada oturup *Guardian* gazetemin içine gömüldüm.

Bir zina salgınıdır gidiyor anlayacağınız: Önce Jake, sonra Jean Wellington, Kraliyet Ailesi ve şimdi de Nizar. İşin tuhafı da, Nizar'ı bir şırfıntıyla yakaladım diye *ben* ne diye utanıyor, hatta suçluluk duyuyordum ki? Neden kaçtım? Neden saklandım acaba? İnanın doğrusunu bilmiyorum.

Sally ile geçen perşembeden beri sevişmedik. Hep ondan farklı zamanlarda gittim yatağa, ya da bana hiç bulaşmasın diye hazımsızlığım var, bir kırıklık var üzerimde gibi bahaneler uydurdum. Ya gene boşalamazsam diye korkuyorum. Mekanik olarak bir problem var mı yok mu diye anlamak için, önce bir mastürbasyon yapsam iyi olur belki de.

***

25 Şubat, Perşembe sabahı. Bu son kısmı yazdıktan sonra üstümü çıkarıp yatağa uzandım ve yanıma birkaç tane kâğıt havlu alıp kendimi boşaltmaya uğraştım. Bu işi en son yaptığımdan beri epey vakit geçmiş aradan, ne de olsa otuz beş yıldır gayet iyi geçiniyorduk Sally'le ve haliyle pratiğimi kaybetmişim. Banyo dolabında Vazelin bulamadım, şansa bak ki mutfakta da zeytinyağının biteceği tutmuş, ben de aletimi Paul Newman'ın Ünlü Salata Sosu ile yağlamaya kalkıştım, büyük bir hataymış tabii. Birincisi, sos buzdolabında dura dura felaket soğumuştu ve daha işin başında şeyim uyarılacağı yerde kuruyup buruş buruş oldu, ikincisi sosun içindeki sirke ve limon suyu acayip yakıcı bir şeydi ve üçüncüsü içindeki otlu baharatlar sürtünmenin etkisiyle ısındıkça, Gabrielli's'deki *pollo alla cacciatora** gibi kokmaya başladım. Ne var ki, esas problem, kafamı asıl düşünmem gereken şeyle-

* (İt.) İtalyanlara özgü domates soslu tavuk yemeği. (ç.n.)

re verememendi. Erotik görüntüler yerine, Bobby Moore'un gururla Jules Rimet kupasını havaya kaldırdığı an, ya da Tim Roth'un *Rezervuar Köpekleri*'nde kanlar içinde yerde yatarkenki hali geliyordu gözümün önüne; kırmızı lekeler adamın gömleğine öyle bir yayılıyordu ki, sonunda adam üstüne İngiltere üniformasını geçirmiş gibi oluyordu.

Son zamanlarda sıkça duymaya başladığım şu telefonda seks hatlarından birini arasam diye geçirdim içimden –ama şimdi nereden bulacaktım ki numarayı? Rehberde olmazdı onlar. Bilinmeyen Numaralar Servisi'ne danışmayı ise düşünmedim bile. Derken magazin rafındaki şehir rehberi dergisi geldi aklıma ve arka sayfalarda bir yerde telefonla seks için ilanların olduğu sütunları buldum. *"Hızlı ve Çabuk Rahatlama, Baştan Çıkarıcı Sıcacık Sohbetler"* vaat eden bir numarayı seçtim, altında da bir dipnotla *"yeni AET yönetmeliğinin gerektirdiği gibi, sizde Avrupa-gücü etkisi yaratabiliriz"* yazıyordu. Yaklaşık on dakika boyunca ha bire iç çekip inleyen bir kızın, bir muzun kabuklarını nasıl soyup da onu ağzına attığını dinledim, hal böyle olunca, uygulanmaya çalışılanın AET zirai yönetmeliği olmadığından şüphe ettim biraz. Tam bir üç kağıtçılık örneğiydi yani, aynı şekilde aradığım diğer iki hat da.

Ülkenin en geniş pornografik kitapçıları merkezinden sadece bir kaç dakikalık yürüme mesafesinde olduğum hatırıma geldi sonra, vakit gece yarısını geçtiği halde birkaç tanesi herhalde hâlâ açıktır diye düşündüm. Tekrar giyinip dışarı çıkmaya üşeniyordum, ama bir yandan da deneyimi bir sonuca bağlamakta kesin kararlıydım. Derken, tam dairemden çıkacağım sırada, görüntülü diyafonumdan apartmanın giriş kapısını bir kontrol edeyim dedim –ve, al işte, benim geçen haftaki işgalci gene güzelce uyku tulumunun içine kıvrılmış yatıyordu orada. Tulumunun tepesinden zar zor seçilen sivri burnu, çenesi, bir de gözlerinin üstüne düşen yün çilesi gibi saçlarından tanıdım onu. Kamera otomatik olarak durup da, ben ekrandaki kendi belli belirsiz gri yansımamla baş başa kalıncaya kadar seyrettim onu. Aşağıya inip giriş kapısını açtığımı hayal ettim. Ya onu uyandırıp tartışmam gerekecekti ya da sanki o hiç orada değilmiş gibi üzerinden geçip gidecektim –hem de bir kere değil iki kere, çünkü çok geçmeden, kolumun altına sıkıştırdığım karı kız resimleriyle dolu bir yığın dergiyle geri gelecektim. Her iki seçenek de hiç hoşuma gitmedi. Düşük Engelleme Toleransı'ndan mustarip, tekrar soyunup yatağıma döndüm. Bu yersiz yurtsuz herif beni kendi evimde ahlâki bir tutsaklığa mahkûm etmişti sanki.

Sonuç olarak, sırf kendi fiziksel çabamla bir meni fışkırması hadisesi gerçekleştirebildim, yani tesisat genel anlamda iyi durumdaymış anlayacağınız, ne var ki aletim oldukça harap olmuş bir halde ve bu işlemin tenis oynarken incittiğim dirseğime de pek iyi geldiği söylenemez.

***

Perşembe öğleden sonra. Şu anda Euston İstasyonu'nun Pullman salonunda, 17.10 trenini bekliyorum. Aslında 16.40'la gitmeyi planlamıştım ama ucu ucuna kaçırdım onu. Biletçi beni rampadan aşağı koştururken gördü, ama yine de on metre filan kalmışken bariyeri kapattı üzerime, saat de tam 16.39'du üstelik. İstasyonun her yanı, peronlardaki bariyerlerin, trenlerin ilan edilen kalkış saatinden bir dakika önce kapatılacağına dair duyurularla doluydu: *"Yolcularımızın dakikliği ve güvenliği yararına..."* Adam her ikisini de tehlikeye atmadan geçmeme izin verebilirdi oysa ki. İçinde dizüstü bilgisayarımın bulunduğu çantam dışında bagajım yoktu. Trenin son vagonu yalnızca 18-20 metrelik bir mesafedeydi, kondüktör vagonun yanında huzur içinde duruyuş, boş platforma bakıyor, kalkış sinyalini bekliyordu. Özellikle belirttiğim gibi, treni kolaylıkla yakalayabilirdim, ama bariyerdeki adam; ufak tefek, kararlı ve işgüzar bir Asyalı, bana izin vermedi. Onu itip geçmeye çalıştım, ama o da beni itti. Bir dakika boyunca resmen güreşti benle, sonuçta tren kalktı tabii ve ben de bir hışım arkamı dönüp gittim, sinirden köpürmüş bir halde, adamı şikâyet edeceğime dair boş tehditler savurarak rampadan çıktım tekrar. Hoş şikâyet etmek için onun benden (yoksa "benimkinden" mi demek lazımdı?) daha çok gerekçesi var ya, görevli memura saldırmak gibi.

Vücudumdaki bu ani adrenalin artışından dolayı hâlâ titriyorum biraz, bir de galiba o itiş kakış esnasında sırtımda ufak bir kas sıkışması meydana geldi. Yani olayın üzerinden çok geçmeden şöyle bir düşündüm de, cidden salakça bir davranıştı. Düşük Engelleme Toleransı, insanda Düşük Düzeyli Özsaygı'ya yol açıyor tabii, işte Passmore'un ruhunun üzerini alçak bulutlar ve ani çiselemelerle kaplamak üzere bir depresyon dalgası daha yaklaşıyor. O kadar da mühim değildi hani. Neticede, bir sonraki trene sadece yarım saat var ve Pullman Salonu da beklemek için gerçekten çok hoş bir ortam. Biraz genelev gibi, daha doğrusu benim hayalimdeki genelevler gibi, ama seks içermeyen hali

tabii. Merdivenlerden çıkınca bir restoran ve Superloo denen bir yer vardır yukarıda, ikinci yere gitmek için kullandığın o dar geçidin tam ortasında tedbirli bir iddiasızlıkla duran ve hemen yanındaki duvarda bir zili ve hoparlörü olan bir kapı bulunur. Zile bastığında, birinci sınıf biletin olup olmadığını soran bir bayan sesi gelir, "Var" dediğin anda kapı birdenbire vız edip klik diye açılır ve artık içeridesindir. Siz danışmadaki hoş kıza biletinizi gösterip Ziyaretçi Defteri'ni imzalarken, o da size gülümser ve ücretsiz olarak çay ya da kahve ikram etmeyi önerir. İçerisi çok sessiz ve dingindir, kliması vardır, yerler halıyla kaplıdır ve rahatlık ön planda olduğu için, içleri sünger kaplı, dinlendirici tonlarda mavili grili koltuklar ve sedirlerle döşenmiştir. Gazeteler, telefonlar, hatta bir fotokopi makinesi bile vardır. Aşağıda trenini bekleyen ayaktakımı ise ya bagajlarının üzerine ya da yere oturmak zorundadır (çünkü o koskoca mermer döşeli yolcu salonunda oturacak tek bir yer yoktur) veya civardaki fast-food dükkânlarından birine takılır –Upper Crust, Casey Jones, The Hot Croissant, Pizza Hut vs. – bir fast-food diyarında kümelenmiş bu...

Kendimi betimleme yapmaya öyle bir kaptırmışım ki, 17.10 trenini de kaçırdığımı fark ettim aniden. Daha doğrusu yakalamak için sadece iki dakikamın kaldığını fark ettim ve sanki bir travmayı rüyanda defalarca yaşar gibi, bir kez daha o rampadan aynı biletçiye doğru koşup, onun o bariyeri aynı şekilde yüzüme kapatmasını göze alamadım. Neyse n'apayım, şu 17.40 trenini beklerken, ben de her şeyden önce neden bu kadar patlamaya hazır olduğumun sebebini yazayım bari.

Euston'a giderken Jake'in ofisine uğramıştım, yolumun üzerindeydi zaten. Carnaby Caddesi'nde adi tişörtler ve hediyelik eşyalar satan bir dükkânın üstündeki birkaç odalı ufak bir dairede yürütür işlerini. Merdivenlerin başındaki ufak resepsiyon kısmında yeni bir kız duruyordu; uzun boylu, ince ve üzerinde dapdar, kısacık siyah bir elbise olan bir kız hem de ve ayağa kalktığında elbisesi kıçını zor örtüyordu. Adının Linda olduğunu söyledi. Beni Jake'in odasına götürüp kapıyı kapattığı anda Jake, "Biliyorum ne düşündüğünü, ama hayır, o değil. Ama," dedi ve sonra da o arsız çocuksu sırıtışıyla ekledi: "Bir gün olmayacağına da söz veremem hani. Bacakları gördün mü oğlum?" "Bakmamak

mümkün mü sence?" dedim. "Senin ofisin boyutlarıyla kızın eteğinin boyunu göz önünde bulundurursak yani." Jake güldü. "Heartland'den ne haber?" diye sordum. Gülmeyi kesti. Ciddi bir ifadeyle, "Tubby," dedi dönen sandalyesinde öne eğilerek, "Priscilla'yı bu seriden çıkarmanın uygun bir yolunu bulmak zorundasın. Herkese uyan bir yolunu hem de. İstersen yapabilirsin bunu, yani eğer kafanı verirsen." "Peki ya yapamazsam?" diye sordum. Jake iki elini yana açtı. "O zaman başka birini ayarlayacaklar." O endişeyle ufak bir kasılma yokladı beni. "Ben onaylamadan böyle bir şeye kalkışamazlar herhalde, değil mi?" "Ne yazık ki yapabilirler," dedi Jake ve gözlerini benden kaçırarak, bir çekmece açmak için sandalyesini döndürdü. "Sözleşmenin orijinaline baktım iyice." Çekmeceden bir dosya alıp, masanın üzerinden bana uzattı. "Madde on dörtte yazıyor hepsi."

İlk serinin sözleşmesi epey bir vakit önce hazırlanmıştı, o zamanlar herhangi bir senaristtim ve fazla bir söz hakkım yoktu. Madde on dörde göre, aynı karakterleri kullanarak başka seriler yazmamı isterlerse ve ben de bunu reddedecek olursam, bana orijinal fikrin sahibi olarak sembolik bir telif ücreti ödeyerek, bu işi başka yazarlara devretme hakları olacaktı. O zaman bu maddenin üzerinde durduğumu hiç hatırlamıyorum, ama kabul etmeme de hiç şaşmıyorum doğrusu. Dizinin başka serilere uzaması en büyük arzumdu o sıralar ve bunu benim yazmak istememem gibi bir ihtimal de çok absürd gelmişti belli ki. Gel gör ki, madde sadece ikinci seriden değil, "seriler"den bahsediyordu, belirsiz bir çoğul durumu söz konusuydu. Kendi hikâyemin ve karakterlerimin telif hakkını yine kendi ellerimle paşa paşa bir başkasına devretmiştim yani. Jake'e bu tehlikeyi göremediği ve sonraki sözleşmelerde bu maddeyi yeniden görüşmediği için sitem ettim. Heartland böyle bir durumda taviz vermezdi zaten dedi Jake. Bence hiç de öyle değil ama. Onları ikinci ile üçüncü seri arasında sıkıştırabilirdik, devam etmeye çok hevesliydiler çünkü. Şimdi bile, koskoca diziyi başka bir yazara ya da yazarlara vereceklerini sanmıyorum aslında. O benim bebeğim. Kimse benim kadar iyi bakamaz ona.

Bakabilirler mi yoksa?

Özsaygı kaybına yol açacak yeni olasılıklarla dolu tehlikeli bir düşünce akışı bu. Her halükârda zaten burada bıraksam iyi olacak, yoksa 17.40 trenini de kaçıracağım.

***

26 Şubat Cuma, akşam 20.00. Ollie Silvers'dan bir not geldiğini söylemek için Jake aradı bu sabah, *"Hiçbir yanlış anlaşmaya mahal vermemek için, geçen pazar Tubby ile aramızda geçen diyaloğu ana noktalarıyla özetlemek adına..."* Madde on dört devreye giriyor yani ve bu da demek oluyor ki, Priscilla'yı senaryodan çıkartma ya da bu işi başka birisinin yapmasına izin verme arasında bir seçim yapmak için tam on iki haftam var önümde.

Bugün öğleden sonra Dudley ile aromaterapi var. Dudley Neil-Hutchinson, bu isim de insana bir yuvarlaklık hissi veriyor. Uzun boylu, sırık gibi, o büyükanne gözlüklerine yapıştırılmış gibi duran upuzun, kabarık sakalı ile biraz Lytton Strachey'in hippi versiyonu gibi bir adamdır. Oxfam mağazasından kotlar, timberland stili ayakkabılar, etnik desenli gömlekler ve yelekler giyer hep. Masaj yaparken, gıdıklamasın diye sakalını yeleğinin içine tıkıştırır. İşini, üç odalı modern evinde görür, havaalanına oldukça yakın olduğu için uçakların iniş ve kalkış sırasında çıkardıkları sesleri yalıtması amacıyla üç kat cam takılıdır pencerelerinde. Bazen, masaj masasında yüzükoyun yatarken tependen bir gölgenin geçtiğini hissedersin ve eğer yeterince çabuk bakabilirsen, çatıların üzerinden sessizce, yavaş yavaş alçalan devasa bir uçağı bir anlığına da olsa yakalarsın, o kadar yakın uçarlar ki, yolcuların minik pencerelerden görünen beyaz yüzlerini bile ayırt etmek mümkündür. İlk başlarda çok paniğe kapılmıştım. Dudley haftanın iki günü sabahtan Wellbeing'de oluyor, ama ben tedavi için evine gitmeyi tercih ediyorum, çünkü Bayan Wu'nun, benim akupunkturun yanında bir de aromaterapiye gittiğimi bilmesini istemiyorum. O çok hassas ne de olsa, onun yeteneklerini yeterli bulmadığımı sanıp, bu durumu kişisel olarak alsın istemiyorum. Dudley'in seansından çıkıp da, ona rastladığımı hayal edince, hemen onun o sitem dolu koyu kahverengi gözlerindeki suskun ve incindiğini belirten serzeniş geliyor gözümün önüne. Bayan Wu Alexandra'yı da bilmiyor. Alexandra Bayan Wu'yu biliyor, ama Dudley'i bilmiyor. Söyleyemedim ona, kendini tehdit altında hissedeceğinden değil tabii, ama onun benimle ilgili bir hayal kırıklığı yaşamasından çekindim herhalde. Akupunkturu ciddiye alıyor tamam, ancak aromaterapi konusunda ne düşünür pek emin değilim.

Beni bu aromaterapi işine June Mayfield sardırmıştı. Heartland'de makyöz olarak çalışır ve *Yandaki Komşular*'ın çekimlerinde kuliste durur; Debbie'nin saçını başını düzeltmek ya da oyuncuların burunlarını ışıkların altında parlamasın diye pudralamak üzere hazır durur hep orada. Bir gün kantinde onunla laflarken, aromaterapinin hayatını müthiş değiştirdiğini söylemişti bana, kendini bildi bileli başının belası olan migreni o sayede iyileşmişmiş çünkü. Bana Dudley'in kartını uzattı, ben de denemekten bir zarar gelmez diye düşündüm. İçsel Diz Bunalımımdan dolayı daha yeni yogayı bırakmıştım, böylece terapi çizelgemdeki bir açıklığı da doldurmuş olacaktım hem. Bayan Flynn'e on beş günde bir giderdim, o da yetmiş beş yaşında, lastik gibi eklemleri olan ve Pranayama yoga öğreten bir kadındı. Saatlerce kafanın üzerinde durduğun ya da kendini ancak Acil Servis'te çözülebilecek şekilde düğümlediğin türden bir şey değildir bu ama. Daha çok nefes alma ve gevşemeye yöneliktir, ama yine de lotus pozisyonunu ya da en azından yarı-lotusu denemeyi gerektirir ve Bayan Flynn dizimde böyle bir sorun varken bu hareketleri yapmanın iyi bir fikir olmadığını düşündü, ben de böylece bu işi bir rafa kaldırdım. Aslına bakarsanız, zaten pek de iyi bir öğrenci sayılmazdım yogada. Kafanı tamamıyla boşaltıp, hiçbir şey düşünmemen gereken ve işin en can alıcı kısmını oluşturan şu "kendinden geçme anını" hiç beceremiştim bir türlü. Bayan Flynn, kafamın içini önce işimle ilgili düşüncelerden, sonra ailem ve arkadaşlarımla ilgili düşüncelerden ve son olarak da kendimle ilgili düşüncelerden nasıl boşaltabileceğime dair bir zihin egzersizi öğretmeye çalışmıştı bana. Ahh, ilk kısmı geçemedim ki bir türlü. Daha "iş" kelimesini sessizce telaffuz ettiğim anda bile senaryonun değiştirilmesine, oyuncu seçimiyle ilgili sorunlara ve seyircilerin suratlarına ilişkin düşünceler üşüşüyordu başıma. Dahası, işle ilgili daha önce kapılmadığım yeni kaygılar ekliyordum bir de.

Aromaterapi daha kolay. Sadece yatıyorsun ve terapist de öz yağlar diye adlandırdığı bir şeylerle masaj yapıyor sana. Bunun teorisi de oldukça basit –hatta fazla basit. Dudley ilk seansta açıklamıştı bunu bana. "Eğer bir yerini incitirsen ilk anda tepkin ne olur? Hassas kısmı ovalarsın, değil mi?" Peki dedim, zihnimizi nasıl ovalayacağız? "Hah işte, burada öz yağlar giriyor devreye," demişti Dudley. Aromaterapistlere göre, emilen yağlar kana karışıp, beynimize kadar etki edebiliyormuş. Ayrıca, vücudun bu kendine özgü aromaları olan yağları içine çekmesi, sinir sistemi üzerinde uyarıcı ya da sakinleştirici bir etki

yaratıyormuş, artık hangisini seçeceğin sana bağlı. Yani aromaterapiyle hem canlanabilir hem de gevşeyebilirsin, ama onlar "tiz sesler" ve "bas sesler" diye adlandırıyorlar bunu. Dudley'in dediğine göre, bu bilmem ne kadar zaman önce Çin'de ve Mısır'da uygulanan çok eski bir tedavi türüymüş. Ama her alanda olduğu gibi, bu da şimdi bilgisayarlarla gerçekleştiriliyor. Dudley'e gittiğimde, şikâyetlerimi söylüyorum ona ve o da kendisinin tasarladığı bir aromaterapi programı olan ve VAYY diye adlandırdığı (yok yok, bunu ben uydurdum, dosyasının adı ATP) bir dosyaya aktarıyor bunları; sonra bir tuşa basıyor ve bilgisayar, önerilen öz yağların bir listesini çıkartıyor –ardıç, yasemin, nane ya da her neyse işte. Ardından Dudley bunları koklatıyor bana ve en çok sevdiklerimden bir kokteyl yapıyor, bunu yaparken de bir sebzeyi esas alarak, "aracı yağ" olarak kullanıyor.

Seksüel meseleleri konuşmada, geçen hafta Bayan Wu'da olduğu gibi kasmadım kendimi Dudley'le, bu yüzden son seanstan beri nasıl olduğumu sorduğunda boşalamama hadisesini anlattım kendisine. Boşalma olmaksızın seksüel başarı göstermenin, Uzakdoğulu mistikler tarafından çok takdir edilen bir şey olduğunu söyledi o da bana. Onlar için hava hoş dedim. Birkaç dakika Apple Mac'ine bir şeyler yazdı ve sonra, bergamot, ylang ylang otu ve gül yağı çıktı ekrana. Hafif bir kuşku emaresiyle "Geçen sefer de depresyon için gül vermemiş miydin?" diye sordum. Gayet rahat, "Çok amaçlı bir yağ bu," dedi Dudley. "Depresyonun haricinde, iktidarsızlık ve cinsel soğukluk için de kullanılıyor. Bir de üzüntü ve menopozda." Buna erkeklerin menopozunun da dahil olup olmadığını sordum, cevap vermeden güldü sadece.

***

27 Şubat, Cumartesi. Ehh neyse, işe yaradı biraz. Dün gece seviştik ve ben geldim bu sefer. Sally boşalamadı galiba, ama o da pek havasında değildi zaten, ben önerince de şaşırmıştı biraz. Yani, ben de öyle yıldızların tepesine uçtuğumu filan söyleyemem tabii, ama hiç değilse boşaldım işte. Sonuçta, iktidarsızlık söz konusu olduğunda eskilerin öz gül yağı işe yaramıştı yaramasına, ama depresyon, üzüntü ve erkek menopozu için pek geçerli değildi sanki bu. Saat 3.05'te uyandım, beynim sanki bir beton karıştırıcısıymışçasına çalkalanıp duruyordu; kaygılarım, sivri uçlu çakıl taşları gibi, o gri renkli Dehşet çamurunun içine karışmıştı hep; sonraki birkaç saat yarım yamalak uyudum, üzerim-

de, biraz önce gördüğüm rüyanın ne olduğunu hatırlayamamanın verdiği gelgeç bir hisle ara ara dalıp, ara ara uyandım. Rüyalarım gümüşi bir balık gibidir benim: Ben kuyruklarından yakalamaya çalıştıkça, onlar bükülüp kaçarlar elimden ve kıvrıla kıvrıla karanlık derinliklere doğru yol alırlar. Kalbim tıpkı deniz yüzeyine çıkan bir dalgıçınki gibi küt küt atarken nefes nefese uyanırım. Sonuçta bir uyku ilacı alıp, rüyasız bir komaya gömüldüm, saat dokuz buçukta uyandığımda yatağım boştu, ağzım kupkuruydu ve içim sıkılıyordu.

Sally, Sainsbury'ye gittiğine dair bir not bırakmıştı. Benim de ufak tefek işlerim vardı, High Street'e doğru yürüdüm. Sabırsızlıkla postane kuyruğunda beklediğim sırada, bir kadın arkamdan seslendi: "Durum çok mu umutsuz?" Bana seslendiğini sanarak hemen döndüm, meğer küçük oğluyla konuşan bir anneymiş. "Eve gidene kadar bekleyemez misin?" diye sordu. Çocuk yüzünü buruşturarak kafasını iki yana salladı ve dizlerini iyice birbirine yapıştırdı.

Sonra. Kocamış Kierkegaard'a bir şans daha verecek kadar umutsuzdu durumum, ama neyse ki bu sefer daha iyi gitti. *Ya/Ya da'*yı gözden geçirdim biraz, başlığı ilgimi çekmişti. İki ciltlik kocaman, külçe gibi bir şeydi ve çok kafa karıştırıcıydı, karman çorman bir dolu denemeler, hikâyeler, mektuplar filan vardı; tüm bunlar A ve B adında iki tane hayali karakter tarafından yazılıyor, bir üçüncüsü Victor Eremitus ise onları derliyordu, namı diğer Kierkegaard yani. İlk ciltte, başlığı "En Mutsuz Adam" olan kısa bir yazı özellikle dikkatimi çekti. Okudukça, Kierkegaard'ın kitaplarının adlarını ilk gördüğümde neler hissettiysem onları hissettim, sanki doğrudan benim durumumdan söz ediyordu.

K.'ye göre, mutsuz adam "kendini her zaman yok sayan ve kendine asla görünmeyen" kişiydi. İlk tepkim: Hiç de değil, yanıldın oğlum Søren –kendimi düşünmediğim bir an bile yok, problem de bu ya zaten, oldu. Ama sonra düşündüm de, kendini düşünmekle, kendine görünmek hiç de aynı şey değildi aslında. Sally kendine görünür mesela, çünkü kendini olduğu gibi kabul eder o, kendinden hiç kuşku duymaz –en azından çok uzatmaz yani. Kendiyle çok *barışıktır.* Oysa ben, hani şu renkleri çizgilerinin dışına taşan adi mizah dergilerindeki karikatür kahramanlardan biriyim sanki: Çizgilerle renklerin arasında ya bir boşluk oluyor ya da ikisi üst üste biniyor, tam bir belirsizlik yani. Ben buyum işte: Mavi çenesi dışarı doğru uzanan, ama bir türlü çene çizgi-

siyle kesişemeyen Umutsuz Dan yani.

Kierkegaard, mutsuz adamın kendisini hep yok saydığını, çünkü onun hep geçmişte ya da gelecekte yaşadığını anlatıyor burada. Kişi, ya hep bir şeyleri umut etmekle ya da hatırlamakla geçiriyor hayatını. Ya geçmişte her şeyin daha iyi olduğunu düşünüyor ya da gelecekte daha iyi olacağını umut ediyordur, gelgelelim *şu an* kötüdür hep. Tipik bir alelade mutsuzluk durumudur bu. Öte yandan, "ciddi anlamda" mutsuz bir adam, hatıralarında ya da umutlarında bile kendisini yok sayar. Kierkegaard, çocukluğun aslında hiç yaşamadığı sevinçlerini özlemle anan bir adamı örnek veriyor bu noktada (belki de kendisini düşünerek veriyordur bu örneği). Aynı şekilde, "gelecekten umutsuz kişi" de, kendisini yok sayar bu umutta, bunun neden olduğunu çözememiştim, ta ki şu kısmı okuyuncaya kadar: "Hatırlayanların çektiği acıyı hiçbir zaman çekmemeyi uman mutsuz bireyler. Umut eden bireyler her zaman daha tatmin edici bir düş kırıklığı yaşarlar."

Onun "tatmin edici düş kırıklığı" demekle neyi kastettiğini çok iyi biliyorum ben. Karar vermekte zorlanırım hep, çünkü kendimi bir şeylerin kötü gitmesinden korumaya çalışıyorumdur. Bir şeylerin iyi gitmesini *umarım,* ama eğer iyi giderse bunu fark etmem bile, çünkü ben zaten olayların nasıl kötüye gideceğini kafamda yaşayıp, kendimi çoktan helak etmiş olurum o zamana kadar ve eğer işler umulmadık bir biçimde kötüye giderse (aynen madde on dört, Heartland sözleşmesinde olduğu gibi) bu, en büyük talihsizliklerin beklenmedik zamanlarda bizi bulduğuna olan temel inancımı desteklemiş olur sadece. Eğer geleceğe umutsuz bakan biriysen, gelecekte hiçbir şeyin iyi olacağına inanmıyorsundur (zaten öyle inansaydın mutsuz olmazdın). Bu durumda, eğer işler iyi *gitmezse,* tüm bu süre boyunca senin haklı olduğun ortaya çıkıyor. İşte bu yüzden düş kırıklığın da *tatmin edici* oluyor. Nasıl ama?

Bir de geçmişte her şeyin daha iyi olduğu gibi sabit bir fikrim vardır benim –yani bir zamanlar mutlu olduğum bir dönem olmuş olmalı, yoksa şu anda mutsuz olduğumu anlayamazdım ve işte bir yerlerde kaybetmiştim onu, savurmuştum, gitmesine izin vermiştim, ancak 1966 Dünya Kupası Finali gibi hayatımdan kırık dökük ve yitip gitmiş kesitlerle hatırıma getirebiliyordum o "şeyi". Diğer yandan, kendimi kandırıyorumdur belki de, belki de hep böyle berbat bir haldeydim ben, hep gelecekten umutsuzdum yani. Eh biraz çelişkili olacak ama, bu da beni "geçmişten umutsuz" vaka yapıyor galiba.

İkisi aynı anda nasıl olabilir ki? Çok basit! İşte size en mutsuz adamın kesin bir tanımı:

> Olay şuraya varır: Bu kişi bir yandan, hatırlaması gereken bir şey olmasını umut eder sürekli... Diğer yandan, umut etmesi gereken bir şeyi getirir aklına hep... Sonuç olarak, umduğu şey geçmişte kalır, hatırladığı şey ise gelecektedir... Bu kişi daima hedefine hem çok yakındır, hem de uzak; o anda onu mutsuz eden şeyin ne olduğunu fark eder, çünkü o an o şeye sahiptir, diğer bir deyişle, bu kişi böyle bir mizaca sahip olduğu için, birkaç sene önce buna sahip olmuş olsaydı, bu kesinlikle onu mutlu edecek bir şey olacaktı, ancak o zamanlar da buna sahip olmadığı için mutsuzdu.

Off yaa, bu adam tam benlik. En mutsuz adam ha? Neden bu kısmı okurken o kadar ağzım kulaklarımda sırıtıp durdum ki o zaman?

***

28 Şubat, Pazar, öğleden sonra. Bugün stüdyoya gitmedim. Böylece Heartland'e, bana yaptıklarının beni ne kadar sinirlendirdiğini göstermiş olurum diye düşündüm. Sally de onayladı bunu. Sabah erkenden ofislerindeki telesekretere bugün gelmeyeceğimi bildiren bir mesaj bıraktım. Hiçbir neden de göstermedim, ama Ollie ve Hal bunu anlayacaklardır mutlaka. Bu, geçen nisandan beri gitmediğim ilk çekim olacak, o zaman bağırsaklarımı bozmuştum da. Aslında söylemeye bile gerek yok, onlardan çok kendimi cezalandırmış oluyordum böyle yaparak. Hal benim yokluğuma kafa yormayacak kadar meşgul olacak, Ollie de böyle şeylere kafa yoracak bir tip değil zaten. Gelgelelim benim kafa yormaktan başka yapacak hiçbir işim yok bugün. Cehennem azabı gibi bir gündü, geçmek bilmedi bir türlü. Saate bakıp bakıp, o anda provanın hangi noktasında olduklarını hesaplayıp durdum kendi kendime. Şimdi dördü beş geçiyor ve karanlık bastırdı bile. Rezalet bir soğuk var dışarıda, yerler incecik bir tabaka halinde karla kaplı. Bazı bölgelerde tipi bekleniyor, gazetede öyle yazıyordu.

Lüks içindeki pazar günleri artık bol bol protestolar ve gösterilerle geçiyor. Milletçe büyük bir güven krizi yaşıyoruz sanki, İçsel Ulusal Ruh Bunalımı yani. Geçen hafta yayımlanan bir ankete göre, seçmenlerin yüzde sekseni hükümetin icraatından memnun değil. Bir başka anket ise, genç nüfusun yüzde kırkından fazlasının İngiltere'nin önümüzdeki on yıl içinde iyice yaşanmayacak bir ülke haline geleceğine inandığını ortaya koydu. Bu da herhalde, onların ya İşçi Partisi'nin bir dahaki seçimleri kazanamayacağına ya da kazansalar bile, hiçbir şeyin değişmeyeceğine inandıklarını gösteriyor. Yurdumuz gelecekten umutsuzlarla dolmuş yani.

Gelelim geçmişten umutsuzlara: Bobby Moore'un ölümünün çöküşümüzün boyutlarını ortaya koyduğunu düşünen bir ben değilmişim meğer. Gazeteler onunla ve 1966 Dünya Kupası ile ilgili bir yığın nostaljik yazıyla dolu çünkü. Bu hafta Hindistan'a karşı üçüncü deneme maçımızı kaybetmek de ayrıca bir moral bozukluğu yarattı millette tabii. *Hindistan*'a hem de! Çocukken Hindistan'la yapılan deneme maçlarında kazanacağımıza kesin gözüyle baktığım için sıkıntıdan patlardım hep, onlar İngiltere için çok kolay bir lokmaydı o zamanlar.

Saat beş buçuk olmuş. Biraz sonra provalar biter ve oyuncular önce kantinde bir şeyler tıkınıp sonra da makyaja giderler. Ron Deakin hep sosis, yumurta ve patates yer. Evde hiç kızartma yemezmiş aslında, ama sosis, yumurta ve patates yemek tam Pop Davis karakterine uygun bir davranışmış. Oldukça takıntılıdır bu konuda –bir seferinde sosisleri kalmamıştı da nasıl panik olduydu adam. Bakalım bu gece benim yokluğuma takılacak mı? Oyuncular çekim günü benim etrafta olmamdan hoşlanırlar, bu güven verir onlara. Maalesef, bugün oraya gitmemekle kendimi olduğu kadar, onları da cezalandırmış oldum galiba.

Bu konuyu düşünmekten kafamı başka bir şeye veremez oldum, içim daraldı resmen. Yanlış bir karar verdiğimi kabul etmemek için direniyorum hâlâ, ama bir yandan da, amansızca bu sonuca yaklaşmakta olduğumu hissediyorum, tıpkı yerçekimi kuvvetiyle kara bir deliğe çekilir gibi. Kısacası, gene "ruh hallerimden" birine giriyorum anlaşılan. Amy olsa *c'est moi** hali derdi şimdi buna. Bakalım bu akşamı nasıl geçireceğim? Klavyemdeki YARDIM tuşuna bakıyorum uzun uzun. Keşke yardım edebilseydi cidden.

* (Fr.) Benim. (ç.n.)

***

1 Mart, Pazartesi sabahı. Dün akşam 18.45 civarında, tam Sally akşam yemeği için sofrayı kurarken patladım. Sally'nin ne kadar ahmak bir herif olduğunu yüzüme söylemesine fırsat tanımadan, bir şeyler söyleyip apar topar fırladım evden, Zenginarabasına atlayıp, geri geri çıktım garajdan ve caddeye çıkıncaya kadarki o yolda ne manevralar yapıp, ne ustalıklar sergiledim –az kalsın sağ çamurluğum, kapının direğine çarpıp göçecekti– ve gözüm dönmüş bir şekilde Rummidge'e gittim, tam vaktinde stüdyoya vardım ve koltuğuma yerleştim.

Çekim harika gitti. Seyirci muhteşemdi –zeki, takdirkâr, birlikte ve yerinde tepkiler veren. Senaryo da fena değildi, bence yani. Olay, Springfieldler'in Davisler'den kurtulmak için evlerini satılığa çıkartmaları üstüne kuruluydu, ama suçluluk duydukları için bundan Davisler'e bahsedemiyorlardı ve tam potansiyel alıcılara evlerini gezdirdikleri sırada Davisler ortaya çıkıp, abuk sabuk bir şeyler yaparak, farkında olmadan Springfieldler'in planlarını sabote edip duruyorlardı. Seyirci sevmişti. Birçoğu evinden taşınmak niyetinde olup, ters adalet yüzünden bunu beceremeyen tiplerdi sanırım. Ters adalet deyişi, evinizin ipotek bedelinin, evin kendi değerinden fazla olduğu durumlarda kullanılır. Çok sık rastlanan bir şeydir bu. Bir çeşit içsel emlak piyasası bunalımı da diyebiliriz buna. Başınıza gelince pek komik olmaz aslında, ama yine de Edward ve Priscilla'nın yaşadığı ikilemin komik yanını görmenize yarayabilir. Diğer bir deyişle, onların çektikleri o gülünç sıkıntıyı ve meşakkati gördükçe, kendi ters adaletiniz için daha olumlu hisler geliştirebilirsiniz, özellikle sonunda Springfieldler evlerini satmamaya karar verdiklerinde. İşte sitcomların böyle bir nevi terapi görevi gören sosyal bir etkisi vardır bir de.

Oyuncular seyirciden gelen olumlu elektriği almış, döktürüyorlardı. Neredeyse hiç tekrar yapılmadı. Saat sekiz buçukta bitirdik olayı. Herkesin yüzü gülüyordu. "Selam Tubby," dedi Ron Deakin, "bugün provada seni çok aradık." Çok meşgul olduğuma dair bir şeyler geveledim. Hal şüpheli şüpheli baktı bana, ama bir şey söylemedi. Isabel, yani set amiri, iyi ki de yoktun, dedi, provada bir dolu pürüz, kargaşa çıkmış. "Gerçi hep çıkar ya," dedi sonra da. "Eğer provada işler tıkır tıkır giderse, bil ki kayıt tam bir felaket olur zaten." (Isabel de gelecekten umutsuzlardandır.) Ollie yoktu: Telefon edip onların orada yolların felaket olduğunu söylemişti. Kadrodan birçok kişi havaya bakıp, gece-

yi Rummidge'de geçirmeye karar verdi ve hep beraber bara gittik. Çok hoş ve rahat bir ortamdı, herkes iyi bir iş çıkarmış olmanın etkisiyle iyice gevşemiş, birbiri ardına espriler patlatıyor, içkiler ısmarlıyordu. Hepsine karşı yoğun bir sevgi hissettim o anda. Sanki geniş bir aileydik ve ben de onların babasıydım. Benim senaryom olmasaydı asla bir araya gelemeyeceklerdi.

Derken, tam ben kalkmak üzereyken Samantha Handy geldi bara, genç Mark'ı civardaki otellerden birine yerleştirip, yatağa yollamıştı. İçtenlikle gülümsedi bana, ben de karşılık verdim, neyse demek ki geçen haftaki konuşmamızdan dolayı bana fazla kinlenmemiş diye sevindim. "Aaa gidiyor musun yoksa?" diye sordu. "Bu ortam bırakılır mı hiç?" "Gitmek zorundayım," dedim. "Senaryo nasıl gidiyor?" "Fikirlerimi bir menajerle paylaşacağım," dedi. "Gelecek hafta Jake Endicott'la randevum var. O *senin* de menajerindi değil mi? Seni tanıdığımı söyledim ona, senin için sorun değildir umarım." "Haa, yok canım," dedim, içimden geçen ise, *Yüzsüz Karı!* idi. "O gün giydiklerine dikkat et haa," dedim. Endişeyle baktı yüzüme. "Niye ki? Kıyafetlerle ilgili bir takıntısı mı var?" "Genç ve güzel bayanlarla ilgili bir takıntısı var," dedim. "Sana tavsiyem şöyle güzel, uzun çuval gibi bir şey geçirmen üzerine." Güldü. Yani, uyarmadı demesin sonra. Jake kadının memelerini görünce kafayı yiyecek kesin. E yüzü de hoş, yuvarlak ve çilli, çukurlu çenesi ise, bluzunun önünden fırtlayan görkemli kavislerin römorku adeta. Ollie'den senaryo isteyip, okumak konusundaki tavsiyemi tutmuş ve görünüşe bakılırsa Ollie de ona bir yığın rapor edilecek senaryo vermiş. Dikkat edilmesi gereken genç bir kadın, hem de pek çok yönden.

Dönüşte arabayı dikkatli ve yavaş kullandım, yollar çok buzlu ve ıssızdı. Eve vardığımda Sally uyuyordu. Böyle sırtüstü uzanışındaki bir şey, belki dudaklarının duruşu, yatağa benden hoşnutsuz bir halde gittiğini anlatıyordu –belki kayda gitmeme kararımdan vazgeçişim, belki tam onun yemekleri koyduğu sırada böyle apar topar evden kaçışım, belki bu zor hava şartlarında araba kullanıyor olmam, belki de hepsi, bilmiyorum. Ama bu sabah öğrendim ki mesele başkaymış. Meğer, dün ona o gün stüdyoya gitmeyeceğimi söylediğimde, bir komşu çifti akşam oturmasına bize davet etmişmiş. Bana bunu söylediğine yemin ediyor, yani öyledir o zaman, ama ben bu meseleyle ilgili tek kelime

hatırlamıyorum. Kaygı verici. Websterlar'a tekrar telefon edip akşamı iptal etmek zorunda kalmış. Kuşkusuz utanç verici bu da. İçi geçmiş Muhafazakâr Parti taraftarlarıdır onlar da, ama bizi her yıl Noel partilerine davet ederler ve biz şimdiye kadar hiç davet etmemiştik onları. (Evde parti vereceğimiz o nadir zamanlarda, hazırladığımız misafir listesini tetkik etmek için saatler harcarım ve her seferinde, o listeden davet edeceğimiz kişileri seçerken, canlı, birbirleriyle ortak noktası olan, uyumlu ve hoşsohbet olanları bir araya getirip bir denge kuracağım diye anam ağlar. Websterlar'ı bu tür toplantılara çağırmak aklımızın ucundan bile geçmez, gerçi onları bu ortama dahil etmemek, parti saati yaklaştıkça, benim isteriye doğru kayan kaygılı ruh halimi önlemeye yetmez tabii, keza, parti başlar başlamaz içkileri kafama dikip kendimi uyuşturmamı da.) Bu yüzden dün akşam, misafircilik olayını biraz olsun dengelemek için iyi bir şansmış. Şimdi bu durumu telafi etmek için yemeğe çağırmak lazım diyor Sally. Umarım sadece gözdağı vermek için söylemiştir bunu. Suratıma bile bakmıyor zaten. Dün geceki coşkumdan eser yok bu sabah. Bir yandan dizim yokluyor ve kesinlikle sırtımda da bir kas sıkışması olmuş.

***

Pazartesi, öğleden sonra. Daha yeni fizyoterapiden geldim. Roland'a sırtımdaki kas ağrısından bahsettim, ama Pakistanlı horoz sıklet bir biletçiyle itişirken olduğunu söylemedim tabii. O da gene bir tenis vukuatı diye düşündü. Aslında geçen hafta hiç tenis oynamamıştım, hem hava kötüydü, hem de Rupert'ın Joe ve Jean ile ilgili anlattığı şeylerden sonra, benim o her zamanki kadroyla bir araya gelmek istemedim. Önce eski usul bir masaj yaptı sırtıma Roland, sonra da dizimi ultrasona soktu. Ne yapsın, o fizyoterapi eğitimi alırken bunlar vardı sadece –iyi yapıyor işini ama, hem de keyif alıyor. Onun gözleri elleri olmuş artık, en derin sızıları ve acıları bile çok rahat bulur o ellerle ve oldukça yumuşak ama sağlam bir şekilde yok eder ağrıyı. Dudley su bile dökemez onun eline.

Karısı, Roland'a kahvaltıdan sonra gazeteden bir şey okumuş, Diana Squidgey'nin Avustralya'da yayınlanan kasetlerinin yeni bölümleri ile ilgiliymiş bu haber. Bu konuşmaların yanlışlıkla dinlendiğini pek inandırıcı bulmadığımı söyledim. Roland katılmadı bana. Meğer kendisi de geceleri elinde portatif Sony radyosu, epey bir süre VHF dalga-

sında polis mesajlarını dinlermiş. "Bazen saatlerce dinlerim," dedi. "Yatağımda yatarım öyle, kulağımda da kulaklıklar. Dün gece Angleside'da bir uyuşturucu taraması yapıldı mesela. Bayağı heyecanlıydı yani." Demek Roland da geceleri uyuyamayanlardanmış. İnsan kör olunca daha da boktan bir şeydir herhalde bu, düşünsenize gece öylece yatıyorsunuz yatağınızda, karanlık üstüne bir karanlık daha.

Depresyonla ilgili en iç sıkıcı noktalardan biri de, dünyada bu derdi çeken bir dolu insanın sizinkinden daha elle tutulur sebepleri olduğunu bilmektir, çünkü bunu keşfetmek, sizi depresyonunuzdan uzak tutacağı yerde, kendinizi daha fazla hor görüp, daha berbat hissetmenize yol açar sadece. Depresyonun en hası, neden depresyonda olduğunuzu tam olarak açıklayamama halidir. *Ya/Ya da* da B'nin de söylediği gibi, "Kederli ya da üzüntülü bir insan, neden kederli ya da üzüntülü olduğunu bilir. Öte yandan, melankolik bir insana sıkıntısının sebebini soracak olursanız, size 'Ne olduğunu bilmiyorum, açıklayamıyorum,' cevabını verecektir. İşte melankolinin sınırsızlığı da burada yatar."

Bu garip kitabın esasını kavramaya başlıyorum. İlk bölüm A'nın yazdıklarını içeriyor –notlar, "En Mutsuz Adam" gibi denemeler, bir de A tarafından yayına hazırlandığı varsayılan, ama aslında Johannes adında biri tarafından yazılmış *Baştan Çıkarıcının Günlüğü** başlıklı bir günlük. A, depresyonda olan genç ve entelektüel bir asalaktır, ama o bunu melankoli olarak görür ve bunu neredeyse bir tapınma haline dönüştürmüştür. *Günlük*'te Johannes, Cordelia adındaki güzel ve masum bir kızı nasıl baştan çıkarttığını anlatır, sebebi de sırf tüm talihsizliklere karşın bunu becerip beceremeyeceğini görmektir, sonra da emeline ulaşınca haince atar kızı başından:

> artık bitti ve onu asla görmek istemiyorum... Artık direniş tümüyle olanaksızdır ve sevmek ancak bu varken güzeldir; bir kere yok oldu mu, aşk bir zayıflık ve alışkanlıktan öteye gidemez.

Baştan Çıkarıcının Günlüğü, A'nın bulduğu bir şey mi, onun uydurduğu bir şey mi, yoksa gizli bir itiraf mı pek belli değil aslında. Her kim yazdıysa, cidden büyüleyici ama, seks yok içinde –düzüşmece filan yok yani. Gelgelelim, seksüel duygularla ilgili çok şey var. Mesela şu kısım:

---

* *Baştan Çıkarıcının Günlüğü,* çev.: Süha Sertabiboğlu, Ayrıntı Yay., 2002

> Bugün ilk kez gözlerimi ona diktim. Uyku gözkapaklarını öylesine ağırlaştırır ki gözler kendiliğinden kapanır derler; benim bakışlarım da aynı etkiye sahip herhalde. Gözleri kapanıyor ama içinde gizli güçler yine de faaliyette. Ona baktığımı görmüyor, hissediyor; tüm vücuduyla hissediyor bunu. Gözleri kapalı, gece olmuş, ama onun içinde her yer gün ışığıyla dolu.

Kim bilir belki Jake de böyle kan kız tavlıyordur.

Ya/Ya da'nın ikinci bölümü B'nin A'ya yazdığı aşırı uzun mektuplarla dolu, bunlarda B, A'nın yaşam felsefesine saldırıp, melankoliyi bir kenara bırakması ve kendini toplaması gerektiğini öğütlüyor. B daha çok bir avukat, hatta hâkim gibi konuşuyor ve mutlu bir evliliği var. Ahlâki konularda ahkâm kesip duruyor ama kendisi de cingözün teki. Biraz önce aktardığım melankolinin sınırsızlığı ile ilgili kısım, "Kişiliğin Gelişiminde Estetik ve Etiğin Dengelenmesi" başlıklı ikinci mektuptan alınmış, oysa bütün olarak ele alındığında kitap, estetik ve etiğin *zıtlığını* vurguluyor. A estet oluyor, B de etikçi oluyor bu durumda, böyle mi deniyordu acaba? (Evet evet, şimdi sözlüğe baktım). A diyor ki: Ya/ya da, yani neyi seçersen seç sonunda mutlaka pişman olacaksın. "Eğer evlenirsen pişman olacaksın, eğer evlenmezsen gene pişman olacaksın; yani evlensen de evlenmesen de, sonuçta her ikisinden de pişmanlık duyacaksın," gibi gidiyor mesele. A bu yüzden baştan çıkartma işleri ile bu kadar ilgili (Cordelia'nın baştan çıkartılması gerçek mi, hayal mi bilemiyoruz ama, belli ki bu fikir A'ya çok cazip geliyor, dolayısıyla kocamış Søren'e de), çünkü A'ya göre evlenmek bir seçim yapmayı gerektirir (ki bundan pişmanlık duyması da kaçınılmazdır), diğer yandan baştan çıkarırken seçim bir başkasının elinde oluyor ve kendisi de özgür kalıyor. Johannes, Cordelia'ya sahip olarak, onun sahip olmaya değmediğini kanıtlamış olmuştu kendisine ve artık onu bir kenara atıp tekrar melankolisine dönmekte de serbest kalmıştı böylece. "Melankolim benim şimdiye kadar gördüğüm en vefakâr sevgilidir," diyor A. "Bu durumda benim onun bu aşkına karşılık vermem hiç de şaşılacak bir durum değil."

B ise seçmek zorundasın diyor. Seçmek etik olmak anlamına geliyor. O, evliliği savunuyor. Melankoliye saldırıyor. "Melankoli günahtır, en az diğerleri kadar büyük bir günahtır hem de, çünkü bu hiçbir şeye gerçek anlamda ve içtenlikle irade göstermeme halidir, ki bu da bütün günahların anasıdır." Neyse ki şunları ekleyecek kadar nazikmiş

ama: "Melankolinin bir yerde kötü bir belirti olmadığını itiraf etmekten de zevk duyarım, çünkü şu bir gerçektir ki, melankoli yalnızca özel bir mizaca sahip şahısların çektiği bir ıstıraptır." Yine de B, etik yaşamın, estetik yaşamdan üstün olduğuna inanıyor şüphesiz. "Etik bir hayat süren kişi kendini görmüştür, kendini bilir ve tüm somutluğuyla varlığını bilincine sindirir, asla bulanık düşüncelerin kendi içinde kargaşaya yol açmasına izin vermez ve aklını çelecek göz boyayıcı imkânlar karşısında ise yolundan sapmaz... İşte bu adam kendini bilir." Ya da bu kadın. Sally tam bir etik tiptir, bense estetik tip –gerçi ben evliliğe inanırım, bu durumda tanım cuk diye oturmuyor aslında. Acaba Kierkegaard tüm bunların neresinde? A mı B mi, ikisi de mi, yoksa hiçbiri mi? A'nın felsefesiyle, B'ninki arasında bir seçim yapmamız gerektiğini mi söylüyor, yoksa hangisini seçersek seçelim sonuçta zaten pişman olacağımızı mı?

Kierkegaard okumak uçarak yoğun bulutların arasından geçmek gibi bir şey. Arada sırada bir açıklığa rastladıkça, sen de aydınlık yüzeye kısacık bir bakış atma fırsatı buluyorsun, ama sonra tekrar helezonlar halindeki gri sis dumanlarının içine dalıyorsun, hem de elinde nerede olduğuna dair tek bir lanet olası ipucu olmaksızın.

Pazartesi sabahı. Biraz önce baktığım bir ansiklopedide yazdığına göre Kierkegaard, estetik ve etiğin yalnızca tam aydınlanma yolunda, yani "dindarlığa" giden yolda geçirilen aşamalar olduğu fikrine varıyor. Etik, estetiğe kıyasla daha üstünmüş gibi duruyor, gelgelelim sonunda, bunun temellerini oluşturabilmek için estetikten daha sağlam hiçbir şeyin olmadığı da meydana çıkıyor. İşte o noktadan sonra işiniz Allah'a kalıyor. Bu lafı da söylemekten pek hoşlanmam ya, neyse. Ama bu "sıçramayı" yaparken, insan "nihayet kendini seçiyor". İnsanın içine işleyen, boş yere ümit veren bir tabir aslında bu: İnsan zaten kendisiyse, kendisini daha nasıl seçebilir ki? Biraz saçma geliyor kulağa, yine de ne anlama geldiğine dair bir şeyler seziyorum sanki.

Sally, bu gece çok meşgul olduğunu söyleyip *Yandaki Komşular*'ı izlemeyi reddederek, bana hâlâ ne kadar kızgın olduğunu belli etti. Bu bizim tipik bir pazartesi gecesi ritüelimizdir oysa, dizi o akşam oynar, biz de saat dokuzda oturup beraberce izleriz. Tuhaf bir histir, senaryo-

sunu yazmış, provalarına katılmış, kaydını izlemiş ve düzenlenmiş son halinin video bandını izlemiş bir şahıs olarak o programı yayınlanmadan önce ne kadar iyi bilirsen bil, diziyi esas yayın saatinde izlemek bambaşka bir şeydir. Milyonlarca insanın sizinle aynı anda ve *ilk olarak* bunu izlediğini bilmek bir şekilde farklı kılıyor durumu. Değiştirmek ya da durdurmak için artık çok geçtir ve bu da başka bir boyut kazandırır olaya. Dizinizin ilk olarak seyirci karşısına çıkışı, tiyatroda yapılan şeyin cansız bir kopyası gibidir. Her pazar akşamı, programdan önceki son reklam karesi ekranda donup solup gider ve isimlerin birbiri ardına belirmesinden sonra o bildik tema ezgisi çalar ya, işte o an benim nabız da yükselmeye başlar. İşin garibi, kendimi sanki canlı oynuyorlarmış gibi oyunculara karışırken bulurum, her şeyin, her bir hecenin ve duraklamanın, seslerindeki ve mimiklerindeki her bir nüansın ve stüdyodaki seyircilerin tepkilerinin çoktan ayarlanmış ve artık değiştirilemez olduğunu bile bile içimden onlara rollerinin hakkını verip, komik yerleri vurgulamalarını buyururum.

Sally senaryo taslaklarını okumayı yıllar önce bırakmıştı –ya da belki de ben ona göstermeyi bırakmışımdır: sonuçta ikisi de aynı kapıya çıkıyor. *Yandaki Komşular*'ın esas temasını hiçbir zaman çok beğenmemişti ve pek tutacağını da düşünmemişti. Dizi reyting rekorları kırmaya başlayınca sevinmişti tabii ki, benim adıma ve bir de arka bahçemizde petrol çıkmışçasına hesabımıza akmaya başlayan paracıklar adına. Yine de, tam da kendinden beklendiği üzere, bu durum birazcık bile olsa senaryomla ilgili verdiği hükme olan inancını sarsamadı. Sonra da kendini öyle bir işlerine verdi ki, benim senaryolarımı okumaya ayıracak ne zamanı, ne de enerjisi oldu, ben de onu bunlarla sıkmak istemedim. Aslında onun, programları bir sonraki sahnede ne olduğunu bilmeden izlemesi daha bile çok işime geliyor. Bu bana diğer 12,999,999 seyircinin nasıl tepki verdiği ile ilgili bir fikir veriyor. Sally kıkırdadığında mesela, anlayın ki diğerleri gülmekten yerlere yıkılıp altlarına işiyorlar. Gelgelelim bu gece bizim programı yalnız başıma, kasvetli bir sessizlik içinde izlemek zorunda kaldım.

***

2 Mart, Salı öğleden sonra. Bugün Alexandra'ya gittim. Grip olmuştu, tıkalı burnunu kornet çalmayı yeni öğrenen biri gibi beceriksizce sümkürüp duruyordu. "Yanlış anlama ama," dedim, "eğer bu şekilde süm-

kürmeye devam edersen, sinüslerine zarar vereceksin. Bir ara gittiğim yoga hocası nasıl burun temizleneceğini göstermişti de bana, her seferinde sadece bir deliği boşaltmaya çalışacakmışsın." Koca burnumun önce bir tarafına, daha sonra diğer tarafına bastırarak nasıl yapılacağını gösterdim. Alexandra hafifçe gülümsedi ve tavsiyem için teşekkür etti. Yogadan geriye aklımda doğru dürüst kalan tek şey de budur. Burun nasıl sümkürülür.

Alexandra geçen haftadan beri nasıl olduğumu sordu. *Yandaki Komşular*'ın geleceğini tehlikeye atan kargaşadan bahsettim ben de ona. Ne yapacağımı sordu. "Bilmiyorum," dedim. "Bildiğim tek şey, ne yaparsam yapayım sonuçta pişman olacağım. Eğer Priscilla'yı senaryodan çıkartırsam pişman olacağım, eğer bunu başka birisinin yapmasına göz yumarsam gene pişman olacağım. Bu sıralar Kierkegaard okuyorum da," diye ekledim, etkilenebileceğini düşünerek söylemiştim bunu ama pek oralı olmadı. Belki de duymamıştı: Ben tam "Kierkegaard" derken sümkürmüştü çünkü.

"Çok çabuk hüküm veriyorsun," dedi. "Kendini resmen başarısızlığa yönlendiriyorsun."

"Ben sadece gerçeklerle yüzleşmeye çalışıyorum," dedim. "Bu kararsızlığım adamın dediği gibi, sonum olacak. Geçen hafta mesela." Dizinin çekimine gitme konusunda yaşadığım bocalamayı anlattım ona.

Alexandra, "Sonuçta bir karara varmışsın ama," diye yorumladı bunu. "Stüdyoya gitmişsin. Peki bundan pişmanlık duydun mu?"

"Evet, çünkü bu yüzden Sally ile aramız bozuldu."

"Ama o anda onun o komşuları çağırdığını bilmiyordun ki."

"Doğru, ama bunu bana söylediğinde onu dinlemeliydim. Zaten stüdyoya gitmemi başka nedenlerden ötürü de pek istemeyecekti –yani yolların durumu malum, ben de biraz bu yüzden onun bana bir şey söylemesine fırsat vermeden, kendimi apar topar evden dışarı atmıştım zaten. Eğer Sally'nin bir şey söylemesine fırsat verseydim, Websterlar'ın geleceğine dair bir bilgi yakalamış olacaktım sonuçta."

"O zaman evde mi kalacaktın?"

"E tabii."

"Peki bunun gerçekten olmasını ister miydin?"

Bir an düşündüm. "Hayır."

İkimiz de güldük, oldukça umutsuz bir vaziyette tabii.

Ben gerçekten umutsuz muyum? Yok ya, o kadar da dramatik değil aslında durumum. Daha çok B'nin de dediği gibi kuşku var galiba. Kuşku ile umutsuzluğu ayrı kefelere koyuyor o ve umutsuzluk daha iyi diyor, çünkü hiç değilse bu bir seçim yapmayı gerektiriyor. "O zaman umutsuzluğu seç, ne de olsa umutsuzluk başlı başına bir seçimdir, çünkü kişi bir seçim yapmadan da kuşku duyabilir, ama umutsuz kişi bir seçim yapmadan o hale gelemez. Dahası kişi umutsuzsuzluğa düştüğünde, yine bir seçim yapmış olur ve o zaman neyi seçer? Kişi bizzat kendisini seçer ve bunu, bu olası birey gibi alelacele değil, ama bizzat kendi ölümsüz sağlamlığından seçer." Oldukça etkileyici geliyor kulağa, ama umutsuzluğu seçip, kendinden daha fazlasını istememek mümkün müdür cidden? İnsan gerçekten umutsuzluğu kabullenip, onunla yaşayıp, onunla gurur duyup, onunla sevinebilir mi acaba?

A ile aynı fikirde olduğu bir tek nokta olduğunu söylüyor B: Şairler sefil duygular içinde olmaya mahkûm insanlardır, çünkü "şair-varoluşun bu hale gelmesine sebep olan şey, umutsuzluğun üstesinden gelinememesinden kaynaklanan belirsizliktir, ruhun sürekli umutsuzlukla ürpermesidir ve tinin hakiki saydamlığa ulaşamamasıdır." Demek ki insan kendisi seçmese de, umutsuzluktan ürperebiliyormuş. Ben bu halde miyim yoksa? Bu durum şair-varoluşunu olduğu gibi senarist-varoluşunu da kapsıyor mu acaba?

Philip Larkin bu tür umutsuzluklar konusunda uzmandı. Biraz önce onun "Bay Bleaney"ine baktım:

> Ama görmüş müdür dağıtışını bulutları soğuk rüzgârın,
> Ya da uzanmış, duyarak yataktan yükselen küf kokusunu,
> İnanmaya çalışmış mıdır evi olduğuna buranın,
> Sırıtıp, titreyip, atamadan içinden o korkuyu,
>
> Nasıl yaşadığımızın benliğimizin ölçüsü olduğunu söyleyen
> Ve bakıp bu yaşında hâlâ bu olmasına tüm elindekinin,
> Kiralık bir kutudan daha iyisini hak da etmediğinden
> Emin olmuş mudur? Bu yok arasında bildiklerimin.*

İşte hepsi buradaydı: "Titreyip...korkuyu... yok bildiklerimin arasında."

Larkin de şuradan aklıma geldi, bugün gazetede okuduğum bir habere göre Andrew Motion'un yakında çıkacak olan biyografisi, Lar-

* *Seçilmiş Şiirler*, Philip Larkin, çevirenler: Şavkar Altınel, Roni Margulies, Adam Yayınları, 1990.

kin'i, şu son zamanlarda basılmış olan mektuplarında olduğundan bile daha büyük bir açıklıkla ortaya dökecekmiş. *Mektuplar*'ı okumadım daha, okumak da istemiyorum. Keza, bu yeni çıkacak olan biyografiyi de. Larkin en sevdiğim çağdaş şairdir (neredeyse anlayabildiğim tek şairdir aslında) ve nasıl yıpratıldığını okumanın zevki benden uzak dursun daha iyi. Gazetedeki habere bakılırsa, Larkin'in, Kingsley Amis'le yaptığı telefon görüşmelerini "Siktir et Oxfam*'ı," diye sonlandırmak gibi bir âdeti varmış. Emin olun, "Siktir et Oxfam'ı" demekten daha beter şeyler de var dünyada, Somali'deki silahlı adamların açlıktan ölmek üzere olan o kadınlara ve çocuklara gönderilen yardımı çalıp çırparak, Larkin'in sözlerini gerçekten hayata geçirmesi gibi örneğin; yine de, böyle saçma sapan bir laf ederek ne demek istemişti acaba merak ettim? Yardım dernekleri çek defterimi çıkartıp OXFAM'a elli sterlin gönderdim. Philip Larkin için yaptım bunu. Tıpkı Maureen'in günahlarının affını biriktirip biriktirip, sonra da onları ölü dedesinin hanesine yazması gibi. Bir gün bu Araf ve geçici cezalandırma konusunda epey bir şey anlatmıştı bana –inanın hayatınızda duyup duyacağınız en zırva şeydir bu da. Maureen Kavanagh. Ona ne olduğunu çok merak ediyorum. Kim bilir nerededir şimdi?

***

3 Mart Çarşamba, geç bir saat. Bu gece giriş kapısının orada yatan davetsiz misafirimizle karşılaştım. Aynen şöyle oldu.

Amy ile National'da *Bir Polis Müfettişi Arıyor*'u izlemeye gitmiştik. Enfes bir sürrealist dekor eşliğinde sahneye konan müthiş bir oyundu, hiç ara vermeden oynadılar, tıpkı tümüyle hatırlanan bir rüya gibi. Priestley'i önceden pek tutmazdım o kadar, ama bu geceki oyundan sonra, gözüme lanet olası Sophokles kadar iyi göründü. Amy bile altüst oldu –o kadar ki yemekten sonra, bir an bile oyunun başka oyuncularla nasıl olacağını tartışmaya kalkışmadı hiç. Yemeğimizi Ovations'da yiyorduk, birkaç meze sipariş etmiştik –ana yemeklerden daha güzel olurdu çünkü hep. Amy iki, ben de üç tane seçmiştim. Bir de aramızda bir şişe Sancerre duruyordu. Oyundan başka daha konuşacak bir dolu şey vardı: Benim Heartland'le olan sorunum ve Amy'nin son Zelda krizi gibi. Amy, çamaşır işleri ile uğraşırken Zelda'nın okul gömleğinin cebinde bir hap bulmuştu ve bunun Ecstasy ya da doğum kontrol

* Oxford Committee for Famine Relief (Oxford Açlara Yardım Komitesi). (y.h.n.)

hapı olmasından endişe ediyordu. Hangisinin daha beter olduğuna karar veremiyordu, ama kendisini ajanlıkla suçlar kokusuyla bu meseleyi kızına sormaya da bir türlü cesaret edemiyordu. O kocaman, patlayacakmış gibi duran çantasından, içinde hapı sakladığı ağzı kapalı zarfı çıkarttı ortaya ve sonra da incelemem için zarfı eğip tabağımın kenarına boşalttı. Sanki Amplex tabletine benziyor dedim ve tadına bakıp görmeyi önerdim. Baktım, oymuş. Amy acayip ferahladı önce. Ardından, kaşlarını çatıp, "İyi de bu kız ne diye nefesinin kötü kokmasından endişe etsin ki? Baksana, erkeklerle öpüşüyor anlaşılan," dedi. "Onun yaşındayken sen de yapmıyor muydun bunları?" diye sordum, "Evet ama, şimdikilerin yaptığı gibi dillerimizi öyle birbirimizin gırtlağına kadar sokmuyorduk biz," diye karşılık verdi. "Biz yapardık," dedim, "ve buna da Fransız öpücüğü denir." "Böyle yapayım derken insan AIDS MAIDS olur maazallah," dedi Amy. Yok canım, olur mu hiç dedim, ama doğrusunu ben de bilmiyordum.

Sonra ben de ona madde on dördü anlattım. Bunun korkunç bir şey olduğunu ve Jake'i sepetleyip, kontrata Yazarlar Sendikası aracılığıyla kafa tutmam gerektiğini söyledi. Ben de menajerimi değiştirmenin problemi çözmeyeceğini ve Jake'in avukatının da kontratı kontrol ettiğini ve elimizden hiçbir şeyin gelmeyeceğini söylediğini söyledim. *"Merde,"** dedi Amy. Sonra, Priscilla'yı diziden nasıl göndereceğimiz konusuna kafa yorduk, yalnız ürettiğimiz fikirler şişedeki şarabın seviyesi düştükçe daha da abuklaşmaya başlamıştı: Priscilla'nın öldü sandığı ilk kocası ortaya çıkıp onu geri istiyormuş, meğer Priscilla bu durumu evlendiklerinde Edward'a söylemeyi unutmuşmuş; Priscilla ameliyatla cinsiyetini değiştiriyormuş; başka gezegenden gelen yaratıklar Priscilla'yı kaçırıyormuş gibi... Ben hâlâ en iyi çözümün Priscilla'yı bu serinin son bölümünde öldürmek olduğunu düşünüyorum, ama Amy de Ollie ve Hal'in buna itiraz etmelerine şaşırmadı hiç. "Ölüm olmaz canım, *ne yaparsan yap* ama öldürme Priscilla'yı." Amma da kesin bir tepki verdin dedim. "Ayy, olamaz, aynı Karl gibi konuştun," dedi.

Bu laf bana Amy ile psikanalisti arasında neler geçtiğine dair az çok bir fikir verdi. İlişkileri konusunda genellikle oldukça ketumdur. Tüm bildiğim, Amy'nin hafta içi her sabah saat tam dokuzda onun ofisine gittiği, adamın bekleme odasına gelip günaydın dediği, sonra Amy'nin onun peşinden görüşme odasına geçip, kanepenin üzerine

* (Fr.) Kahretsin. (ç.n.)

uzandığı sırada adamın onun yanında durduğu ve Amy'nin elli dakika boyunca konuştuğudur. Kafanda hiçbir konu için hazırlık yapmana gerek yoktur, çünkü esas olarak, aklına ne gelirse onu söylemen beklenir. Amy'ye bir keresinde aklına söyleyecek hiçbir şey gelmezse ne olacağını sormuştum, o da sessiz kalacağını söylemişti. Yani anlayacağınız, teoriye göre Amy tüm bu elli dakika boyunca sessiz kalmış olsa bile, Karl gene de ücretini alacaktı; ama tabii söz konusu Amy olduğu için, böyle bir durum hiç olmadı.

Tiyatrodan çıktığımızda saat on birdi. Amy'yi bir taksiye bindirip, yaşlı diz eklemimi biraz çalıştırmak maksadıyla eve kadar yürüyeyim dedim. Roland her gün en az yarım saat yürümem gerektiğini söylüyor. Waterloo Köprüsü'nden her geçişimde çok keyif alırım, hele bir de geceyse ve bütün o binalar projektörlerle aydınlatılmışsa: Batıda Big Ben ve Meclis binaları, doğuda St Paul'ün kubbesi, sivri uçlu kuleleriyle diğer Wren kiliseleri ve ufukta Canary Wharf'ın en tepesinden göz kırpıp duran kırmızı ışık. Waterloo Köprüsü'nden bakınca Londra hâlâ muhteşem görünür. Gel gör ki, Strand'e dönüp de, her dükkânın eşiğinde böyle müzedeki mumyalar gibi serilmiş olan o müflonlu tipleri gördüğün vakit aklın başına geliyor.

Niyeyse benim delikanlının meskeninde olacağı hiç aklıma gelmemişti, belki de onu sadece kendi dairemdeki ekrandan gördüğüm içindir, hem de gece yarısından epey bir süre sonra. Girişin orada, gövdesinin alt kısmı ve bacakları uyku tulumunun içine girmiş bir halde duvara yaslanmış oturuyor, bir yandan da sarmasını tüttürüyordu. "Hey sen, kalk bakalım, burada uyuyamazsın." Gözünün önüne düşen upuzun kızıl renkli bir saç lülesini eliyle arkaya iterek bana baktı. On yedisinde ya vardı, ya yoktu. Tam anlayamadım. Kırmızı sert tüyler çenesinin üzerinde cılız bir karaltı görüntüsündeydi. "Uyumuyordum ki zaten," dedi.

"Seni burada daha önce uyurken görmüştüm ama," dedim. "Hadi yaylan bakalım."

"Niye ki?" diye sordu. "Kimseye zararım yok ki burada." Sanki üzerine basmadan geçmeme izin verirmişçesine, uyku tulumunun içinde dizlerini yukarı çekti.

"Burası özel bir mülk," dedim.

Yüzünde sinsi bir sırıtış, sanki beni göndermeye çalışan oymuş gibi "Mülkiyet hırsızlıkla eşdeğerdir," dedi.

Şaşkınlığımı dalgaya vurarak, "Ha ha ha," dedim, "Marksist bir

serseri ile karşı karşıyayız demek. Daha neler olacak bakalım?"

"Bu Marx'dan değil," dedi, "proud one'dandı." Ya da ben öyle anladım.

"Kimmiş bu proud one?" diye sordum. Bir an gözü odağından ayrılmış gibi oldu ve azimle haşır huşur kafasını kaşıdı. "Bilemedim şimdi, ama Marx kesin değil. Bir kere bakmıştım buna."

"Bir şey mi oldu beyefendi?"

Arkamı döndüm. Eğer iki tane polis dikilmiyorsa ne olayım. Sanki okunmamış bir duaya karşılık verircesine birden arkamda belirmişlerdi. Problem şu ki, onları şimdi istemiyordum. Daha doğrusu henüz değil. Tam o anda değil yani. Ben de şaştım kendime, ama delikanlıyı kanuna teslim etmeye içim elvermedi o an. En fazla yapacakları, onu oradan kaldırmak olacaktı, ama kafam pek hızlı çalışmadı o anda. Çok anlık bir şeydi. "Yok bir şey memur bey," dedim bana seslenmiş olana. "Bu delikanlıyı tanıyorum ben." Delikanlı ise alelacele ayaklanmış, bir telaş uyku tulumunu sarmakla meşguldü.

Polis, "Siz burada mı oturuyorsunuz beyefendi?" diye sordu. Mülkiyetimi kanıtlamak gayesiyle, biraz abartılı bir şevkle anahtarlarımı çıkarttım hemen. Derken diğer polisin göğsünün üzerinde asılı duran alıcı-vericili pilli radyodan ciyaklamalar ve çatırdamalar eşliğinde Lisle Caddesi'nde hırsızlık alarmı veren bir mesaj geldi ve benimle biraz daha konuştuktan sonra ahenkle uzaklaştılar yanımızdan.

"Sağ ol," dedi delikanlı.

Ona baktım, verdiğim karardan pişman olmuştum bile. ("Çocuğu şikâyet etsen pişman olacaksın, şikâyet etmesen gene pişman olacaksın, şikâyet etsen de etmesen de pişman olacaksın...") İçimden yoğun bir şekilde toz olup gitmesini söylemek geçiyordu buradan, hem de sert bir şekilde, ama caddeye bir göz atınca, deminki iki polisin öbür köşeden bizi gözlediklerini gördüm. "Herhalde birkaç dakikalığına içeri gelsen iyi olacak," dedim.

Tiftik tiftik saçlarının ardından kuşkuyla bana baktı ve "Homo diilsin, di mi?" dedi.

"Yok yahu, daha neler," dedim. Asansörle yavaşça yukarı çıkarken, nasıl olup da bu çocuktan kurtulmam için mucizevi bir şekilde arkamda bitiveren o iki polisten yararlanmadığımı düşündüm. Bütün dengelerimi altüst edip, onun tarafına geçmeme sebep olan o kısacık cümleydi işte, *"Bakmıştım buna."* Al sana sözlük-ansiklopedilere bakan biri daha. Sanki kendimin daha genç ve ayrıcalıksız halini bulmuştum kapının önünde.

Onaylayıcı bir tavırla, "Güzelmiş," dedi kapıyı kapatıp da ışıkları yaktığımda. Hemen pencerenin oraya gidip caddeye baktı. "Vay be," dedi. "Trafiğin sesi neredeyse hiç gelmiyor."

"Çift cam da ondan," dedim. "Bak seni buraya sadece polislerle uğraşma diye getirdim. Ama bir fincan çay da verebilirim, eğer istersen."

"Eyvallah," dedi seri bir şekilde kanepeye otururken.

"Sana bir fincan çay vereceğim, ama hepsi bu kadar, anlaştık mı? Sonra kendi yoluna ve bir daha da seni asla burada görmek istemiyorum. Tamam mı?" Dediklerimi pek de ciddiye almadan kafasını salladı ve cebinden bir kutu sarma tütün çıkarttı. "Ve eğer burada sigara içmezsen memnun olurum, mahzuru yoktur herhalde," dedim.

Derin bir iç çekip, omuzlarını silkti ve kutusunu tekrar anorağının cebine koydu. West End serseri yönetmeliğine uygun bir donanımı vardı: kapitone bir anorak, kot pantolon, ayağında Doc Martensler, bir de ayak bileklerine kadar uzanan açık kahverengi el örgüsü pis bir atkı. "Bunu çıkarmamda bir sakınca var mı?" diye sordu, ama zaten iznimi beklemeden anorağını çıkartmıştı üzerinden. "Bu kadar sıcağa alışkın değilim ne de olsa." Anorağın yapay şişkinlikleri gidince, dirsekleri yıpranmış kazağının içinde iyice zayıf ve kırılgan kalmıştı. "Burayı pek kullanmıyorsun herhalde, di mi?" diye sordu. "Diğer günler nereye kalıyorsun?" Söyledim. "Haa, tamam, kuzeyin yukarsındaydı, di mi?" dedi belli belirsiz. "Ne diye iki evin var ki?"

Meraklı soruları rahatsız etmeye başlamıştı. Sorularının akışını kesmek için ben de ona bir şeyler sordum. Adı Grahame'miş –sonunda "e" var diye uyardı, telaffuz edilmeyen bu son ek sanki özel ve aristokratlara özgü bir ayrıcalıkmış gibi. Dagenham'dan gelmiş ve tahmin edeceğiniz türden de bir hikâyesi var: Dağılmış bir yuva, nerede olduğu belli olmayan bir baba, anne desen alkolik, erken yaşta okulu bırakmış, on ikisinde başı polisle derde girmiş, derken ıslahevi ve sonra bir aileye evlatlık verilmiş, oradan kaçmış, başka bir eve yerleştirilmiş, oradan da kaçmış ve sonunda West'e gelmiş, yani pırıltılı ışıklarla süslü West End'e. Hayatını dilencilikle, bazen de Leicester Meydanı'nda broşür dağıtmak, Soho otoparkında araba yıkamak gibi gündelik işler yaparak sürdürüyormuş. Ona neden sürekli bir iş için çabalamadığını sorduğumda ise büyük bir ciddiyetle, "Özgürlüğüm benim için önemli," dedi. Hem çok toy, hem de sokaklarda büyümüş olmanın etkisiyle iyice kaşarlanmış, tuhaf bir karışım yani, eğitimi yarım kalmış, ama o yarımın içinde de insanı şaşırtacak derecede bilgi cevherleri saklı. Ki-

erkegaard'ın *Yineleme*'sini gördü, Bugün Charing Cross Yolu'nda ikinci el bir tane bulmuştum ya, uzanıp eline aldı ve kaşlarını çatarak kitabın sırtına baktı. "Kierkegaard," dedi, "ilk varoluşçu." Hayret içinde bir kahkaha patlattım. "Varoluşçuluk hakkında ne biliyorsun?" diye sordum. Tıpkı ezberlediği bir şiirin ilk dizesini okuyan bir çocuk gibi, "Varoluş özden önce gelir," dedi. Kitabın dış kabından filan okumamıştı bunu, zaten bir kabı da yoktu kitabın. Anlaşılan şu göz hafızası güçlü olan tiplerdendi bu çocuk. Bir yerlerde bazı ibareler görüyor ve ne olduklarını bile bilmeden ezberliyordu herhalde onları. Ama işin esas hayret verici tarafı da gözlerinin bunlara takılmasıydı tabii. Daha önce Kierkegaard'ın adını nerede duyduğunu sordum, o da kütüphanede dedi. "Birden dikkatimi çekmişti," dedi ve hemen ekledi: "Çünkü komik bir yazılışı vardı. Böyle iki tane 'a' filan. Sanki çizgi romanlardaki *'Aahhh!'* gibi." Leicester Meydanı'nın biraz ilerisindeki Westminister Referans Kitapları Kütüphanesi'nde çok zaman geçirmiş. "Sırf ısınmak için gittiğinde seni hemen dışarı atıyorlar," dedi. "Ama eğer kitap okursan bunu yapamıyorlar."

Konuşma uzadıkça bir son vermek ve dahası onu o soğuk caddeye göndermek zor gelmeye başlamıştı. "Bu gece nerede uyuyacaksın?" diye sordum. "Bilmiyorum," dedi. "Aşağıda uyuyamaz mıyım?" "Hayır," diye cevap verdim kesin bir tavırla. İç geçirdi. "Hay Allah, ufak, güzel bir girişti. Temizdi. Cereyan da olmuyordu hem. N'apalım başka bir yer bulucaz artık."

"Bu civardaki en ucuz yatak parası ne kadar?" diye sordum.

Değer biçen bir tavırla baktı suratıma. "On beş papel."

"Yok daha neler."

Biraz kızgın, "Ucuz yurtlardan bahsetmiyorum tabii," dedi. "Selamet Ordusu'ndan da. Onlardan birinde yatacağıma, kaldırımda uyurum daha iyi, ne o pis yaşlı herifler bütün gece öksürür, osurur, sen işerken tuvalete dalarlar felan."

Sonuçta on beş sterlini verdim ona ve binanın dışına kadar da eşlik ettim. Girişte bana pek de sıcak denemeyecek bir şekilde teşekkür etti, sonra yakasını yukarı kaldırıp Trafalgar Meydanı yönünde ilerledi. Hiç beklemediği bir anda bulduğu bu parayı bir oda için harcar mı çok merak ediyorum –sonuçta iki üç günlük yiyecek ve tütün parası çıkar oradan– ama hiç değilse benim vicdanım rahatladı biraz. Yoksa rahatlamadı mı?

Tam yatacağım sırada şu "proud one" muamması geldi aklıma ve dairemde tuttuğum sözlüğe bir bakayım dedim. Kelime haricinde ünlü kişilerin adlarını da bulabilirsiniz o sözlükte ve neyse ki bu da vardı, ben daha önce hiç duymamıştım halbuki: "*Proudhon, Pierre Joseph. 1809-65,* Mülkiyet Nedir? (1840) *adlı kitabında mülkiyetin hırsızlıkla eşdeğer olduğunu açıklayan Fransız sosyalist.*" Buna ne buyurursunuz?

***

İNGİLİZ DEMİRYOLLARI'NDAN TUHAF VE HOŞ HİKÂYELER NO. 167

(Bir *"Şehir dışı seferleri yolcusu"* nun ağzından)

Euston İstasyonu'nun altındaki taksi durağı ile ana yolcu salonu arasında işleyen yürüyen merdivenlerin bozulmasının üzerinden birkaç ay geçmişti. Ondan önce de ara ara onarımda olurdu zaten. Bir keresinde o koca kontrplak levhalar haftalarca onun etrafında dikili kaldıydı da, yolcular –daha doğrusu İngiliz Demiryolları'nın bize bugünlerde dediği gibi "müşteriler" –elimizde bavullar, bebekler, pusetler, bir yanda yaşlı ve mecalsiz akrabalar hep beraber acil merdivenlerinden tırmanmaya çabalamış, barikatın arkasında, makinenin kabızlaşmış bağırsaklarıyla cebelleşen montajcıların çıkarttığı patırtı kütürtüleri dinlemiştik. Bir süre sonra neyse ki levhaları kaldırdılar ve yürüyen merdivenler birkaç günlüğüne çalıştı, derken gene bozuldu. Son zamanlarda bu haldeydi işte, devrinin tam ortasında kesilivermişti birden ve onarılması için en ufak bir çaba dahi söz konusu değildi. Tipik İngiliz metanet örneğine uyacak şekilde, yolcuların hepsi de makineyi paşa paşa normal merdivenmiş gibi kullanmaya alışmıştı, oysa merdivenlerin basamakları bu şekilde kullanmak için fazlasıyla yüksekti. Bir yerlerde bir asansör vardır aslında ama onu kullanmak için de bir hamal lazım, hem taksi durağının orada tek bir hamal yok.

Geçenlerde bu felce uğramış makinenin dibine bir yazı astılar:

SON HABERLER
Euston'a Yeni Bir Yürüyen Merdiven

> Bu yürüyen merdiven kullanım dışı olduğu için özür dileriz. Artık miyadı dolmuştur [*sic**]. Yeni bir yürüyen merdivenin yapımı ve kurulması için sipariş verilmiştir. 1993 Ağustos ayında bitmesi ve hizmete sunulması beklenmektedir.
>
> *Şehirdışı Seferleri Müdürü*

4 Mart Perşembe akşamı.

Bugün Jake'le Groucho's'da öğle yemeği yedik. Beraber iki şişe Beaujolais Villages'ın dibini gördük, içerken iyiydi de sonradan pişman oldum. Bir taksiye atlayıp doğrudan Euston'a gittim, biraz zamanım vardı ve ben de bozuk olan yürüyen merdivenin dibine asılmış olan bu ilanı not edeyim dedim, bir yandan olduğum yerde hafifçe sallanıp, kendi kendime kıkırdarken, bir yandan da telaşla yanımdan koşturan ve kendilerini bu çelik hücum rotasına savuran yolcuların meraklı bakışlarını cezbettim tabii. *"Artık miyadı dolmuştur."* Çok hoşuma gitti bu tabir. Hazır özelleştirilmesi yaklaşırken, İngiliz Demiryolları'nın yeni sloganı olabilir bu, *"Oraya ulaştırız"*dan daha uygun sonuçta.

Trende uyuyakalmışım ve tam Rummidge Expo İstasyonu'ndan kalktığımız sırada bombok bir hisle açtım gözümü. Otoparktaki Zenginarabasını seçti gözüm, inci gibi boyası sokak lambalarının etkisiyle soluk duruyordu biraz. Rummidge Merkez İstasyonu'nda yarım saat kadar geri dönüş için tren beklemek zorunda kaldım, bu arada istasyonun üst kısmındaki alışveriş alanında aylak aylak dolandım biraz. Çoğu vitrin camının üzerinde SATILIK ilanı vardı ya da tasfiye edilmiş dükkânlar öyle toz toprak içinde, boş boş duruyordu. Bir tane akşam gazetesi aldım. Bir başlıkta, "MAJOR KÜÇÜK ESNAFI VURDU," diyordu, bir diğerinde ise "900.000 BÜRO İŞÇİSİNİN İŞİNE SON VERİLDİ." Gizli hoparlörlerden sakinleştirici bir ezgi yayılıyordu.

Trenimi kaçırmamak için yeraltına, kasvetli peronların olduğu yere indim. Rötar yapmış meğer. Yolcular elleri ceplerinde, kamburları çıkmış bir halde ahşap banklarda oturmuş bekliyorlardı; soğuk ve

* (Lat.) Aynen böyle. (ç.n.)

nemli havadan nefesleri buharlaşmıştı ve gözlerini, tünelin ağzında kor gibi parlayacak olan o kırmızı ışığı görmek ümidiyle raylardan ayırmıyorlardı. Genizden konuşan bir ses gecikme için özür diledi, "makinelerdeki bir aksaklık yüzünden..." Artık miyadı dolmuş yani.

Jake salı günü Samantha ile görüşmüş. "Hay aklınla bin yaşa," dedi. "ne iyi ettin de onu bana gönderdin öyle." "Ben göndermedim," dedim. "Sadece içler acısı ahlâki değerlerin konusunda uyardım onu." Güldü. "Merak etme oğlum, hiç tipim değil. Ayak bilekleri yok neredeyse, fark ettin mi?" "Maalesef fark edemedim" dedim. "Ben daha oralara inemedim." "Benim için bacaklar çok önemlidir," dedi Jake. "Şu güzel Linda'yı bir düşün mesela." Sonra da birkaç dakika boyunca yeni sekreterinin bacakları hususunda övgüler yağdırdı, kız ofise girip çıktıkça o bacaklar bir karış eteğinin altında siyah naylon çoraplarının içinde makasın keskin bıçakları gibi hışırdayıp parıltılar saçıyormuş filan. "Mutlaka onu elde etmem gerek," dedi. "Ve bu sadece bir an meselesi." Bu arada ikinci şişeyi de çoktan yanlamıştık. Bunca zamparalıktan dolayı hiç vicdan azabı ya da suçluluk duyup duymadığını sordum ona.

JAKE: E tabii dedi. Ama tüm mesele de burada zaten. İşin cazip yanı bu işte. Yasak olanın cazibesi. Dinle şimdi sana bir hikâye anlatayım. (JAKE *önce* TUBBY'*nin kadehini sonra da kendininkini doldurur.*) Geçen yaz olmuş bir şey bu. Bir pazar günü öğleden sonra bahçede oturmuş, gazeteleri karıştırıyordum, Rhoda da mutfakta bir şeyler hazırlıyordu, yandaki evin çocukları ise kendi bahçelerinde şişme havuzlarının içinde oynuyorlardı. Sıcak bir gündü. Yanlarında artık ya arkadaşları ya da akrabaları, misafir başka çocuklar da vardı, aynı yaşlarda iki oğlan, iki de kız, dört ile altı yaş arasındalardı sanki. Çitlerden dolayı pek göremiyordum, ama gayet iyi duyabiliyordum onları. Suda oynarken çocukların nasıl heyecanlandıklarını bilirsin –her zamankinden daha da çok çıkar o zaman sesleri. Su şakırtılarının eşliğinde bir dolu bağırış çağırış geliyordu yandan. Aslında biraz sinirlenmiştim. Geçen yaz, bahçede oturabileceğimiz kadar sıcak havalar pek olmamıştı hafta sonlarında ve işte o bir tanecik kutsal pazar günümün içine ediliyordu. Şezlongumdan kalkıp biraz daha gürültüsüz oynamalarını rica etmek üzere çitlerin oraya yanaştım. Yaklaşırken, küçük kızlardan birinin, muhtemelen küçük oğlanlardan birine, "Külotlarımızı indir-

menize izin yok," dediğini duydum. Kız çok net ve kibar bir şekilde söylemişti bunu, sanırsın ki Samantha'nın çocukluk hali gelmiş kriket oyunundan bir kural öğretiyor. "Külotlarımızı indirmenize izin yok." Hemen yere eğildim. Gülmem duyulmasın diye elimi ağzıma götürdüm. Kızın sözlerinde hiçbir seksüel ima yoktu tabii. Ama benim için çok güzel özetlemişti olayı. Şu dünyada bir dolu çekici hatun var ama külotlarını indirmemize izin yok –yani eğer onlarla evli değilsen, evliysen de zaten bunu yapmanın hiçbir zevki yok. Gelgelelim bazen şansımız yaver gidiyor ve izin çıkıyor bize. Sonuçta hepsi aynı aslında, külotlarının altına bakınca yani. O bildiğimiz delik işte. Ama bir yandan hepsi farklı da, o külotları yüzünden. "Külotlarımızı indirmenize izin yok." Hepsi bu işte. (JAKE *kadehini kafasına diker.)*

***

5 Mart, Cuma akşamı. Bugün öğleden sonra akupunktura Wellbeing'e gittim. ("Jealousy"nin açılış dansı eşliğinde şarkılarla: *"Terapi! Sadece terapi! Hiç bitmez, Uğruna neler harcadığım bilinmez..."*) Artık akupunkturdan mıdır, bir şey içmediğimden midir nedir, bu gece son zamanlardaki halime kıyasla acayip olumluyum. Bayan Wu bugün, her zamanki gibi iğnelerini kullanacağı yerde, ateş yöntemini uyguladı bana. Bu yöntemde derimin üzerine, baskı noktalarına tütsü görünümünde ufak zerreler yerleştirir ve incecik mumlarla hepsini aynı anda yakar. Böylece o zerreler kor gibi kıpkırmızı parlayıp, etrafa belli belirsiz kokulu bir duman yayar. Ben de bu arada kendimi insan şeklindeki bir Çin buhurdanı gibi hissederim. Burada amaç, zerrelerin tutuşmasıyla birlikte ısının yükselip, iğnenin battığı anda yaptığı gibi uyarıcı bir etki yaratmasıdır, ama tabii onlar beni yakmadan önce Bayan Wu'nun bir cımbızla onları çıkartması gerekir. Benim de mutlaka ısının acı vermeye başladığı an bunu belirtmem lazımdır ona, yoksa alazlanmış etin kokusuyla tütsünün kokusu birbirine karışır. Bayağı heyecan vericidir yani.

Bayan Wu ailemi sordu. Geçen haftaki seansımızdan beri onlarla ilgili söyleyeceğim yeni hiçbir şeyin olmaması hafiften utandırmıştı beni. Sally'nin birkaç gün önce Jane ile konuştuğunu ve bana bir şeyler söylediğini yarım yamalak hatırlıyordum ama o anda pek kafamı verememiştim herhalde, sonradan da Sally'e sormaya utandım, zaten onu Websterlar'a karşı mahcup ettiğim için bana hâlâ çok kızgın. Bu

sıralar zihnim çok meşgul ne yazık ki. Çok fazla Kierkegaard okuyorum bir süredir, Walter Lowrie tarafından kaleme alınan biyografisi de cabası. Bu günlüğü tutmak da epey vaktimi alıyor bir yandan. Bakalım bu sıklıkla yazmaya daha ne kadar devam edebileceğim –daha şimdiden bu kadar sayfa birikmesine şaşıyorum zaten. Kierkegaard'ın günlüklerinin tamamının elden geçmemiş hali 10.000 sayfayı filan buluyormuş. Charing Cross Yolu'nda bunun karton kapaklı bir kopyasını bulmuştum. Kitabın başlarında Kierkegaard'ın doktora gidişi ile ilgili bir kısım var ki, resmen irkildim oturduğum yerde. Burada Kierkegaard, doktora, melankolisinin üstesinden irade gücü ile gelinip gelinemeyeceğini soruyordu. Doktor ise bu konudan şüpheli olduğunu, hatta bunu denemenin bile tehlikeli olabileceğini söylüyordu. Böylece Kierkegaard da depresyonuyla yaşamaya teslim oluyordu:

> O anda seçimimi yapmıştım. Bu acı veren kusur, eşlikçisi diğer ıstıraplarla (ki bunlar şüphesiz birçok insanın intiharına sebep olacak şeylerdir, tabii bu eziyeti tüm sefilliğiyle kavrayacak bir tine sahiplerse eğer) beraber bedenimdeki diken, sınırlarım ve çilemdi artık...

Bedenimdeki diken haa? Buna ne diyorsunuz?

Søren Kierkegaard. Daha kapaktaki isme bakınca bile bir tuhaf oluyor insan. Bir İngilizin gözüne fazla garip ve yabancı geliyor –sanki bu dünyadan değilmiş gibi. Ortasından eğik bir çizgi geçen o acayip *o* mesela, aynı bilgisayar ekranındaki sıfır işareti gibi duruyor –ya da bir bilim-kurgu yazarının uydurduğu yapay bir dile ait gibi. Soyadındaki *aa* ise aynı ölçüde egzotik. İngilizce kelimelerin hiçbirinde böyle peş peşe gelen iki a yok sanırım ve diğer dillerden alınan sözcüklerin de pek çoğunda yok böyle bir şey. Gazetelere, başına bir dizi anlamsız *A* harfi sıralayarak küçük ilanlar veren hıyarlara hep kıl olmuşumdur, sırf onca sütun içinde milletin dikkatini çeksin diye yaparlar bunu: *"AAAA Satılık Escort, Otomatik, 50.000 mil, 3000 £ peşin."* Resmen üçkâğıtçılık yapıyorlar. Bunu önleyecek bir kural olması lazım, hiç değilse insanlar biraz kafasını çalıştırırdı o zaman. Sözlüğün ilk sayfasına baktım az önce: *aa, aardvark, Aarhus,... Aa*, Hawaii dilinde bir çeşit volkanik kaya anlamına gelen bir kelime, *aardvark* ise karıncayla beslenen gececi bir memeli türü –bu kelime de artık kullanılmayan Afrika dillerinden birinden geliyormuş. *"Aardvark-satılık gri Escort"* bayağı

göz alıcı bir ilan olurdu mesela. (Gece olunca bütün aardvarklar gri gözükür diye düşündüm de.)

Sözlüklere bakmaya bir başlarsanız, bunun sizi nerelere götüreceğini hiç tahmin edemezsiniz. *Aarhus* Danimarka'da bir limanmış meğer ve *Århus* olarak da yazılabilirmiş. Biraz daha araştırınca ortaya çıktı ki, bu *aa*'nın modern Danimarka dilinde yaygın yazılış şekli buymuş, tepesinde minik bir daire olan tek *a* yani. Bu durumda Kierkegaard bugün yaşıyor olsaydı, adını Kierkegård olarak yazacaktı. İşin kötüsü, o anda bunca zamandır adamın adını yanlış telaffuz ettiğimi de keşfettim. Sor'n Key-erk-er-guard gibi bir şey sanıyordum adını. Değilmiş. Meğer *o*, Fransızca'da *deux* derkenki *eu* gibi, *Kierk* sonunda sert bir *g* sesiyle *Körg* gibi, *aa* da İngilizce'deki *awe gibi* çıkıyormuş, *d*'ye gelince, o da okunmuyormuş. Anlayacağınız Soren Kirgögor gibi bir şeymiş adı. Ama ben en iyisi İngilizce telaffuzunu kullanayım.

Tepesinde minik bir daire olan *a* bana bir şey hatırlatıyor, ama hayatta aklıma gelmiyor. Çok sinir. Herhalde bir gün gelir aklıma, hem de hiç kafa yormazken.

Altbaşlığı *Deneysel Psikoloji Üzerine Bir Deneme* olan *Yineleme*'yi okuyorum bir de bu sıralar. Sıradışı bir kitap. Gerçi, hepsi öyle ya. Her biri kendine özgü, ama hep aynı temalar ve takıntılar etrafında dönüp duruyor: kur yapma, baştan çıkarma, kararsızlık, suçluluk, depresyon, umutsuzluk. *Yineleme*'de de Constantine Constantius diye başka bir sözde yazar var, *bu* da biraz *Ya/Ya da*'daki A'ya benzeyen ve ismi olmayan bir genç adamın arkadaşı ve sırdaşı. Bu genç adam bir kıza âşık oluyor ve hislerine karşılık bulunca nişanlanıyorlar. Ancak adam bu durum karşısında mutlu olması gerekirken, anında depresyonların en yoğununa giriyor (tıpkı Kierkegaard'ın *Günlükler*'inde dediği gibi, Constantinus da buna "melankoli" diyor). Bu reaksiyonu tetikleyen ise bir şiirden birkaç mısradır (genç adamın bizzat kendisinin de şair olma gibi bir hırsı vardı) ve kendini sürekli bu dizeleri tekrar ederken bulur.

Oturduğum koltuğa bir rüya gelir
Gençliğin baharından
Dinmeyen bir özlem
Tüm kadınların güneşi olan, senin için.

Adam tipik bir en mutsuz adam vakası. Gününü gün edip, nişanlılığının tadını çıkartacağına, oturmuş geleceği kuruyor kafasında; daha doğrusu kendini hayal kırıklıkları ile dolu yaşlılık günlerini yaşarken, geçmişe dönüp, gençlik aşkını hatırlarkenki haliyle gözünün önüne getiriyor, tıpkı şiirdeki kişi gibi ve böylelikle evlenmesi için de bir sebep görmüyor. "Adam seviyordu, en derin ve içten duygularla seviyordu kızı, bu kesin –yine de durduk yerde, daha nişanlılığının ik günlerinde bu sevgiyi anmak gibi bir beceri sergiliyordu. Esasen bütün ilişkiyi baştan sona yaşıyordu o kafasında. Daha işin başında öyle berbat bir adım atmıştı ki, bütün hayatı tüketmişti bu adımla." Yani bir insan kendini mutluluğa dair ancak bu kadar sıyırmış bir halde, ama bir o kadar da makul bir şekilde kandırabilir. Constantius şöyle toparlamış olayı: "Kızı özlüyor, bütün gün kızın etrafında pervane olmamak için zor tutuyor kendini, gel gör ki, daha ilk günden ilişkilerinin tamamını tasarlayarak yaşlı bir adam haline dönüşüveriyor... Mutsuz olacağı çok açıktı ve kızın da mutsuz olacağını görmek hiç de zor değildi." Genç adam, kızın kendi iyiliği için bu nişanı bozmaya karar verir. Peki bunu kıza, kendisini reddedilmiş hissettirmeden nasıl yapabilir?

Constantius, arkadaşına bir metresi varmış gibi yapmasını önerir –bir tezgâhtar kızı bir eve yerleştirip sık sık onu ziyaret edebilirdi mesela– böylece nişanlısı da ondan nefret edip, nişanı kendisi bozacaktı. Genç adam bu öneriyi kabul eder, ancak son anda bunu daha fazla devam ettirmeyi kaldırmaz yüreği ve çeker gider Kopenhag'dan. Bir süre sonra, Constantius'a kızla ilgili olarak kendi davranış ve duygularını sorgulayan mektuplar yazmaya başlar. Hâlâ kızı aklından çıkaramamıştır tabii ki. Geçmişten umutsuzlardan olmuştur o da yani. "Ben ne yapıyorum? Gene en başa döndüm, hem de yanlış sondan. Bana onu hatırlatacak her türlü dış etkiden uzak durmaya çalışıyorum, ama yine de bütün gün ve gece, gözümü açar açmaz ve başımı yastığa koyduğum anda sürekli onu düşünüyorum." Kendini Eyub'le özdeşleştiriyor. (Kitabı Mukaddes'te Eyub'e baktım. Daha önce Eyub'un Kitabı'nı okumamıştım hiç. Meğer ne kadar güzelmiş –muhteşemmiş hatta.) Aynen Eyub gibi, genç adam da perişan haline ağlıyor. ("Hayatım bir çıkmaza girdi, varlığımdan nefret ediyorum, hiçbir şeyin tadı tuzu kalmadı.") Ne var ki Eyub bu halinden Tanrı'yı sorumlu tutarken, genç adam Tanrı'ya inanmıyor bile, dolayısıyla bundan kimin sorumlu olduğundan da emin değil: "Hakikât dedikleri bu girişime nereden bulaştım ki ben? Nereden ilgi duydum buna? Bu, bile bile başıma sardığım bir ta-

sa değil mi? Ve illa bunun bir yerinde yer almam gerekiyorsa, tüm bu işleri yöneten nerede peki?" Genç adam, Eyub Kitabı'nın sonunda bahsedilen fırtına gibi, her şeyi bir anda değiştirecek bir olay ya da vahiy bekliyor. Tanrı bu fırtınayı bizzat Eyub'a göndererek, aslında ona, "Benim yapabildiğimi yapabilir misin sen? Cevabın hayırsa, sus ve otur yerine," demek istiyor. Böylece Eyub boyun eğiyor ve Tanrı ona eskiden sahip olduğunun iki katı koyun, deve ve dişi eşek vererek ödüllendiriyor onu. "Eyub kutsandı ve her şeyin iki katına ulaştı," diyor genç adam. "İşte yineleme de buna deniyor." Sonra gazetede kızın başka birisiyle evlendiğini okuyor ve Constantius'a bir mektup yazıp, okuduğu bu haberden sonra takıntısından kurtulduğunu söylüyor: "Yeniden kendimi bulmuş gibiyim... Tabiatımdaki uyumsuzluklar düzeliyor, yeniden bir bütün oluyorum... O zaman bu bir yineleme değil midir? Her şeyi iki katıyla telafi etmedim mi? Yeniden kendimi bulmadım mı ve bu öylesine bariz ki, bunun önemini iki katı hissetmedim mi?" Genç adamın son mektubu kıza vecd halinde bir teşekkürle ve kendini zihnin dirimine coşkulu bir adamla ile son bulur:

> ... umutsuz bir yalnızlığa gömülmüş olan ruhumu kurtaran o kıza kadeh kaldırıyorum öncelikle. Yaşasın kadın yüce gönüllülüğü! Engin düşüncelere ve bu fikirlere hizmet eden ahlâki tehlikeye uzun ömürler! Yaşasın mücadelenin tehlikesi! Yaşasın zaferin görkemli sevinci! Yaşasın sonsuzun girdabındaki dans! Yaşasın düştüğüm çukurda üzerimi kaplayan dalga! Yaşasın beni yıldızların tepesine fırlatan haşin dalga!

Şimdi, eğer Kierkegaard'ın hayatı hakkında bir şeyler biliyorsanız, ben öğrendim de biraz, bu hikâyenin kendi başından geçenlere ne kadar benzediğini söylemeye gerek yoktur. Kierkegaard, Regine ile nişanlandıktan bir süre sonra, kendi mizacını göz önüne alarak, beraber mutlu olup olamayacakları konusunda kuşku duymaya başlamıştı. Bu yüzden kızı hâlâ sevmesine rağmen ve kızın da onu sevmesine ve onu bırakmaması için yalvarmasına, keza babasının da aynı şeyi yapmasına rağmen, Kierkegaard nişanı bozdu. Sonra bir süreliğine Berlin'e gitti ve orada *Ya/Ya da*'yı yazdı, aslında bu bir nevi Regine'e yaptığının uzun ve dolambaçlı bir özrü ve açıklamasıydı. Zaten daha sonra da belirttiği gibi, bunu onun için yazmıştı ve özellikle "Baştan Çıkarıcının Günlüğü"nü yazmaktaki esas gayesi, Regine'e, Johannes gibi bir karakteri yaratabilen bir kişinin bizzat kendisinin de aynı onun gibi taş yürekli

ve bencil bir alçak olacağını düşündürterek, "onun kayığını kıyıdan iteklemesine yardımcı olmak"tı, diğer bir deyişle, kızı kendisinden tamamen soğutmaktı. Yani Kierkegaard'ın "Baştan Çıkarıcının Günlüğü"nü yazmasıyla, *Yineleme*'deki genç adamın bir metresi varmış gibi yapması aşağı yukarı aynı şeylerdi diyebiliriz. Kierkegaard *Ya/Ya da*'yı bitirmesinin hemen ardından kendi yaşadıklarının çok benzeri olan bir hikâyeyi kaleme alarak, *Yineleme* üzerinde çalışmaya başlamıştı. Ama Kopenhag'a geri dönüp de, Regine'nin çoktan başkasıyla nişanlandığını duyduğunda gerçekten sevinçten havalara uçmuş muydu acaba? *Yineleme*'deki ana karakter gibi kendini azat edilmiş ve bütünlenmiş hissetmiş miydi? Bozulmuş muydu? Kierkegaard resmen yıkılmıştı. Bu dönemde Günlükler'inde duygularını açıkça ortaya koyduğu bir bölüm var:

> Bir adamın başına gelebilecek en korkunç şey, ehemmiyeti olan bir konuda, kendi gözünde komik bir duruma düşmektir, örneğin, kendi duyarlılığının özünün ve esasının tam bir saçmalık olduğunu keşfetmesi gibi.

Besbelli ki Kierkegaard, içten içe bir mucize olup, nişanı bozma kararının kendi iradesi devreye girmeksizin tersine dönmesini ve ardından da Regine ile evlenmeyi ümit ediyordu. Gemisi Almanya'ya gitmek üzere açıldığında, yani Berlin yolunda, günlüğüne şu satırları düşmüştü: "Her ne kadar iç huzurumu sekteye uğratsa da, ona dönersem eğer, yaşayacağımız o tarifi mümkün olmayan ânı düşünmeden edemiyorum." *Bu*, onun kafasındaki yinelemeydi işte: Regine'i ikinci defa elde etmiş olacaktı. Tıpkı Eyub gibi kutsanacak ve her şeyin iki katına sahip olacaktı. Kierkegaard, aslında kızın başka biriyle nişanlandığını duyduğu sırada *Yineleme* üzerinde çalışıyordu ve bu haber üzerine hikâyenin orijinal finalini değiştirdi, yani ana karakterin sevgilisine çektirdiği ıstırabı düşünmeyi daha fazla kaldıramayarak intihar ettiği finali.

Anlayacağınız, kadın yüce gönüllülüğü ve sonsuzun girdabı ile ilgili tüm o abartılı laflar, Kierkegaard için Regine'in sevgisini kendisinden sonra hemen bir başkasına yöneltmesinin yaşattığı hayal kırıklığının üstesinden gelmenin bir yolu, bu olayı bir zafer olarak görme ve kendini haklı çıkartma çabasıydı, kendi budalalığını sergilemenin bir âlemi yoktu yani. Ama işe yaramadı. Kierkegaard hayatı boyunca Re-

gine'i sevmekten, düşünmekten ya da yazmaktan (dolaylı veya dolaysız yoldan) asla vazgeçmedi ve sahip olduğu her şeyi de öldükten sonra ona bıraktı (gerçi öldüğünde pek bir şey kalmamıştı, ama önemli olan bunu düşünmek ve uygulamak tabii). Amma da enayiymiş! Ama ne kadar da sevilesi ve bütünüyle insan olmanın hakkını veren bir enayiymiş.

Yineleme muzip ve akıldan çıkmayacak tipik bir Kierkegaard başlığı. Normalde yinelemeyi kafadan sıkıcı ve mümkünse kaçınılacak bir şey olarak nitelendiririz, "tekdüze iş"te olduğu gibi. Ama bu kitapta inanılmaz değerli ve cazip bir şey olarak gösteriliyor yineleme. Bunun bir anlamı da, kaybedildiği düşünülen şeyin yeniden kurulmasıdır (Eyub'un refahı ve genç adamın kendine olan inancı örneğin). Diğer bir düşünce ise, elinde olanın tadını çıkartmaktır. Bugünü yaşamakla aynı anlama geliyor bu, "o anın kutsanmış kesinliğine sahip". Dahası, geçmişten umutsuzluk ve gelecekten umutsuzluk lanetlerinden uzak olmaktır. "Umut, ellerinin arasından kayıp giden sevimli bir bakire, hatıra şu anda hiçbir işe yaramayan güzel bir yaşlı kadınsa, yineleme, hiçbir zaman bıkmayacağınız sevgili karınızdır."

Bu son metafor değiştirilebilirmiş gibi geliyor bana: Yineleme sevgili karınız değildir de, sevgili karınız (ya da sevgili kocanız) bir yinelemedir. Evliliğin gerçek değerini anlayabilmek için yinelemenin üstünkörü düşünceye göre sıkıcı ve olumsuz bir şey olduğunu akıldan çıkartıp, tam tersi, insanı özgürleştiren olumlu bir şey olduğuna inanmak lazımdır –mutluluğun sırrı budur işte. *Ya/Ya da*'da B bu yüzden evliliği savunarak, A'nın estetik yaşam felsefesine (ve bununla beraber melankoliye) saldırıp, onu evlenmeye zorluyor. (Bu iş gitgide daha heyecan verici olmaya başlıyor: Ben yıllardır hiçbir şeye bu kadar kafa yormadım, gerektiyse bile.)

Seksi ele alalım mesela. Evliliklerde seks bir eylem yinelemesidir. Bir seferki ilişki ile diğeri arasında ne kadar çeşitlilik olursa olsun, burada yineleme unsuru hep daha ağır basar. Ne kadar çok pozisyon denerseniz deneyin, işin içine ne kadar çok erotik teknik, seks gereci, oyunu ve görsel malzemesi katarsanız katın, bu işi hep aynı partnerle yapıyor olmanız, esasen (yoksa egzistansialist açıdan mı demek daha doğru olur?) her seferki eylemin de aynı olduğu anlamına geliyor. Eğer bizim ilişkimize bakarak konuşacak olursam (yani benle Sally'nin) di-

yebilirim ki, birçok çift her ikisinin de hoşuna giden belli bir sevişme modelinde karar kılıp, bunu tekrar edip durur. Uzun süren bir evlilikte kaç defa cinsel ilişkide bulunulur? Binlerce defa belki. Bazıları diğerlerinden daha tatmin edicidir elbette, ama her birini ayrı ayrı hatırlayan biri var mıdır hiç? Hayır, çünkü hepsi de hafızamıza karışıp harmanlanmıştır. İşte bu yüzden Jake gibi zamparalar evliyken seks yapmanın kafadan sıkıcı olduğunu düşünürler. Sekste çeşitlilik diye tuttururlar ve bir süre sonra da çeşitlilik sağlamanın yolları, eylemin kendisinden daha önemli olmaya başlar. Bunlar için seks, gözüne kestirme, komplo kurma, plan yapma, arzulama, kur yapma, gizli saklı işler çevirme, aldatma ve gizli buluşmalardan ibarettir. Oysa eşinizle gizli gizli buluşamazsınız. Gerek yoktur buna. İstediğiniz anda keyfini çıkartmanız için seks yanıbaşınızdadır zaten; eğer partneriniz yorgunsa, soğuk algınlığı varsa, sizinle aynı anda yatmayıp televizyon izlemek istiyorsa, yani herhangi bir sebeple o anda bunu yapmak istemiyorsa da, çok dert edilecek bir şey değildir bu, çünkü önünüzde daha bir sürü fırsat vardır. Evlilikte seksin en harika yanı da (özellikle doğum kontrol yöntemi gibi bir meselenin kalmadığı orta yaşta ya da menopoz sonrası dönemde) sürekli bu işi düşünmek zorunda olmayışınızdır. Şahsen ben Jake'in müşterilerle telefonda konuşurken ya da kontrat filan hazırlarken bile bu işi düşündüğünden kuşkulanıyorum; muhtemelen seksi düşün*mediği* tek zaman da bunu yaptığı andır (ne de olsa orgazm sırasında saniyeliğine de olsa kayıp bir an yaşanır ve o an insanın zihni tamamen boşalır) ama eminim ki adam boşaldığı andan itibaren yeniden bunu düşünmeye başlıyordur.

Seks için söylediklerim, evlilikte diğer tüm şeyler için de geçerlidir aslında: iş, eğlence, yemek, artık aklınıza ne gelirse. Hepsi bir yinelemedir sonuçta. Ne kadar fazla beraber yaşarsanız, o kadar az değişirsiniz ve günlük hayatınızda da bir o kadar yineleme olur. Birbirinizin isteklerini, düşüncelerini ve alışkanlıklarını bilirsiniz: Kim yatağın hangi tarafında yatar, sabahları en önce kim kalkar, kim kahvaltıda kahve içer, kim çay içer, kim gazetenin önce haber sayfasına bakar, kim köşe yazılarını okur falan gibi. Gitgide birbirinizle daha az konuşmaya ihtiyaç duyarsınız. Dışarıdan bakan birisine bu ilişki çok sıkıcı ya da kopukmuş gibi gelebilir. Çok beyliktir, bir restorandaki çiftlere bakınca kimlerin evli olduğunu hiç konuşmamalarından anlarsınız derler hani. Ama bu illa birbirlerine eşlik etmekten mutsuz oldukları anlamına mı gelir? Kesinlikle hayır. Onlar sadece evdeymiş gibi davranı-

yorlardır, her zamanki halleri gibi yani. Bu, birbirlerine söyleyecek bir şeyleri yok anlamına gelmez, sadece söylenmesine gerek yoktur. Mutlu bir evliliğe sahip olmak demek, evliliği icra etmeniz gerekmiyor demektir, nasıl bir balık denizde yaşarsa, siz de yalnızca yaşıyorsunuzdur işte o döngünün içinde. Kierkegaard'ın hiç evlenmemiş olmasına rağmen, tüm bunları sezip, bu deneyimi gerçekleştirme şansını harcamış olması ne kadar ilginç aslında.

Az önce Sally çalışma odama geldi ve ayrılmak istediğini söyledi. Bunu daha önce bu akşam, yemek yerken de söylediğini belirtti, ama ben dinlememişim. Bu sefer dinledim, ama hâlâ kavrayabildiğim pek söylenemez.

İKİ

İfadeyi veren.....: Michael Brett SUTTON
Tanığın Yaşı.....: 21'den fazla
Tanığın mesleği.....: Tenis Hocası
Adresi.....: 41 Upton Caddesi,
RUMMIDGE R27 9LP

Her biri tarafımdan imzalanmış olan bu beş sayfalık ifadede, bildiğim ve inandığım her şeyin tamamını anlatmış bulunuyorum ve eğer kasti olarak yanlış olduğunu bildiğim ya da doğru olmadığına inandığım herhangi bir ifade vermişsem, bunun kanıtlanması halinde hakkımda kanuni işlem başlatılabileceği bilgim dahilindedir.

Tarih: 21 Mart 1993.

Bay Passmore'un bana garip davranmaya başladığını ilk olarak iki hafta önce fark ettim. Bir süredir karısına ders veriyordum ama kendisini tanıdığım pek söylenemez, kulüpte yanından geçerken selam verdiğim insanlardan biriydi sadece, daha fazlası değil yani. Bayan Passmore, kocasının kronik bir diz rahatsızlığının olduğunu, bir operasyon geçirdiği halde düzelmediğini ve bunun da tenis oynamasını büyük ölçüde sekteye uğradığını söylemişti bana. Ara sıra oynarken görürdüm onu, dizine sert bir kuşak bağlardı ve bence gayet de iyi beceririrdi o haliyle, ama kortta doğru dürüst koşturamadığından çok da hoşnut değildi anlaşılan. Bence biraz da bu yüzden aklına bu çılgın fikir geldi herhalde. Eğer spordan zevk alan biriyseniz, uzun süren bir rahatsızlıkla hayatınız kararır resmen. Biliyorum, çünkü benim de başıma gelmişti: kıkırdak problemlerim, sonra tendon yangısı, hepsini geçirdim. İnsanın morali cidden çok bozuluyor. Bütün dünyanız kararıyor, her şey size karşıymış gibi geliyor. Bir de özel hayatınızda bir kriz yaşıyorsanız, işte keçileri kaçırıyorsunuz o noktada. Bay Passmore öyle atletik bir tip değildi belki, ama anladığım kadarıyla sporun hayatında önemli bir yeri vardı. Bayan Passmore, kocasının rahatsızlığı ortaya çıkmadan önce sık sık beraber oynadıklarını, ama artık oynamak istemediğini, çünkü onun yenmesine kocasının tahammül edemediğini, yenmek için bir çaba göstermediğinde ise bundan yakındığını söylemişti. Aslına bakarsanız şu anda adamın sağlığı yerinde olsa bile, karısı onu mutlaka yenerdi: Son zamanlarda epey yol kat etti. Kış boyu haftada iki defa ders verdim ona.

Bay Passmore bana ilk olarak kulüpteki erkekler soyunma odasında tuhaf davranmıştı, iki hafta filan oldu herhalde, gerçi o anda pek öyle takmamıştım. Sadece geriye dönüp bakınca, kayda değer bir durummuş gibi geldi şimdi. Duşa girmek üzere tenis kıyafetlerimi çıkartıyordum, derken kafamı bir çevirdim ve Bay Passmore'u gözlerini bana dikmiş bakarken gördüm. Onun kıyafetlerinin hepsi üzerindeydi. Onu yakaladığımı görür görmez bakışlarını kaçırıp hemen başka yana baktı ve dolabının anahtarını kurcalamaya başladı. Normalde önemsemezdim böyle bir şeyi, gel gör ki onu yakaladığımda bariz bir şekilde edep yerlerime bakıyordu. Daha önce de başıma gelmişti böyle şeyler, ama beni asıl şaşırtan bunu Bay Passmore'un yapmasıydı. Hatta sonradan kendi kendime herhalde ben yanlış anladım dedim, sonuçta çok anlık bir şeydi. Neyse, sonra tamamen aklımdan çıktı bu mesele.

Birkaç gün sonra ben bir akşam Bayan Passmore'u kapalı kortlar-

dan birinde çalıştırırken, Bay Passmore çıkageldi ve salonun sonundaki ağların arka tarafında oturup bizi izledi. Karısıyla kulüpte buluşmak üzere sözleştiklerini ve erken geldiğini düşündüm. Gülümsedim ona, ama karşılık vermedi. Onun gelişi sanki Bayan Passmore'u rahatsız etmiş gibiydi. Oynarken hatalar yapmaya başladı kadın, topları yanlış yerlere gönderdi hep. Nihayet Bayan Passmore kocasının yanına gidip, ağların oradan bir şeyler söyledi ona. Belli ki gitmesini istiyordu, ama o kafasını iki yana sallayıp, küçümseyici bir tavırla gülüyordu. Sonra Bayan Passmore geri döndü ve özür dileyip, dersi bırakmak zorunda olduğunu söyledi. Sinirli ve üzgün görünüyordu. Sadece yarım saat oynamış olmasına rağmen, ücretin tamamını ödeme konusunda ısrar etti. Sonra da korttan çıktı gitti, üzerinde paltosu, elleri ceplerinde, kamburu çıkmış bir halde bankın üzerinde kalakalan Bay Passmore'a bir an bile dönüp bakmaksızın hem de. Dışarı çıkmak için onun önünden geçerken biraz mahcup hissetmiştim ben de kendimi. Aralarında bir hırgür var sandım. Benimle ilgili olabileceği bir an bile aklımdan geçmemişti.

Bundan birkaç gün sonra telefonlar gelmeye başladı. Telefon çalıyordu, ahizeyi kaldırıp "Alo?" diyordum, ama karşıdan ses çıkmıyordu. Biraz sonra arayan kişi kapattığından, bir klik sesi geliyordu. Günün her saatinde geliyordu bu telefonlar, bazen gecenin köründe bile. İngiliz Telekom'a bildirdim ama yapabilecekleri bir şey olmadığını söylediler. Gece yatarken başucumdaki telefonu fişten çıkarmamı tavsiye ettiler, ben de öyle yaptım ve aşağı kattaki telesekreteri açık bıraktım. Ertesi sabah telesekreterde iki tane arama kaydı gözüküyordu ama mesaj yoktu. Bir akşam saat dokuz civarında telefon çaldı ve acayip yüksek perdeden bir ses "Sally ile görüşebilir miyim lütfen? Ben onun annesiyim," dedi. Yanlış numara herhalde dedim. Ama o pek beni duymuşa benzemiyordu ve çok acil olduğunu söyleyerek tekrar Sally ile görüşmek istedi. Burada Sally diye biri yok dedim. Birbirimize hep ilk isimlerimizle hitap ettiğimiz halde, bu Sally ile Bayan Passmore arasında hiçbir bağlantı kurmamıştım. Bir de ses oldukça tuhaf geldiyse de, bunun bir taklit olacağı aklımın ucundan bile geçmedi.

Bundan birkaç gece sonra gece yarısı bir sesle uyandım. Nasıl olduğunu bilirsiniz işte: Tam iyice uykunuz açılır, gürültü sona erer ve siz o sesin nereden geldiğini bir türlü anlayamazsınız, yoksa rüya mı görmüştüm acaba dersiniz. Eşofmanımın üstünü giyip, çünkü hep çıplak uyurum, kontrol etmek için aşağıya indim, ama içeri birinin girme-

ye çalıştığına dair hiçbir belirti yoktu. Derken dışarıdan bir arabanın motorunun sesi geldi, tam ön kapıya koşup baktığım sırada beyaz bir araba sokağın sonundaki köşeden dönüyordu. Sokak lambasının altında beyaz görünüyordu ama gümüş rengi de olabilir. Markasını seçecek kadar iyi görememiştim. Ertesi sabah birisinin arka bahçeye girmiş olduğunu fark ettim. Yandaki yoldan bahçeye girip, atölyenin duvarına dayalı birkaç pencere camını devirmişlerdi –limonluk yaptırıyorum da. Camlardan üçü kırılmıştı. Duyduğum bunların sesiymiş demek ki.

İki gün sonra sabah kalktığımda merdivenimi evimin dış duvarına, tam yatak odamın penceresinin altına dayalı halde buldum. Birisi, hep garajla bahçe çitinin arasındaki alanda tuttuğum merdiveni almıştı yerinden. Bu kişinin içeri girmeye teşebbüs ettiğine dair en ufak bir işaret yoktu, ama ben yine de korktum. İşte ilk şikâyetimi o zaman yaptım karakolunuza. Polis memuru Roberts geldi sonra. Evime bir hırsız alarm sistemi taktırmamı önerdi. Ben de zaten evin anahtarlarını kaybettiğimden beri araştırma yapıyordum bu konuda. Anahtarlarım gündüzleri spor çantamda durur, çünkü eşofmanımın cebinde oldukça ağırlık yapıyorlar, ama işte geçen cuma yok oldular. Artık birisinin evimi soymaya çalıştığından bayağı bir endişe etmeye başlamıştım. Bu kişinin kim olduğunu da bildiğimi sanıyordum –kulübün saha bakımını yapan görevlilerden birinden şüpheleniyordum. Kim olduğunu söylemeyeyim aslında. Evde epeyce bir kupam vardır ve işte bu adam bir keresinde bana onları sormuştu, değeri ne kadardır falan diye. Ertesi gün kapıların kilitlerini değiştirmek üzere bir çilingirle anlaştık.

O gece –saat üç filandı herhalde– Nigel kolumu dürtükleyip uyandırdı beni ve kulağıma, "Galiba odada birisi var," diye fısıldadı. Korkudan tir tir titriyordu. Başucumdaki lambayı yaktım ve işte o anda bir elinde fener, bir elinde makasla, benim tarafımdaki kilimin üzerinde dikilen Bay Passmore'u gördüm. Makas hiç de hoş gözükmüyordu –kocaman, tehlikeli görünen bir bahçıvan makası gibiydi. Dediğim gibi hep çıplak yatarım, Nigel de öyle ve yakınımızda da kendimizi savunmak için kullanabileceğimiz hiçbir şey yoktu. Soğukkanlı olmaya çalıştım. Bay Passmore'a ne yaptığını sandığını sordum. Cevap vermedi. Tamamen dumura uğramış bir halde Nigel'e bakıyordu. Kapıya daha yakın olan Nigel yataktan atlayıp 999'u aramak için aşağıya koştu. Bay Passmore serseme dönmüş bir şekilde odaya bakındı ve "Anlaşılan bir hata yaptım," dedi. "Bence de," dedim. "Ben karımı arıyordum," dedi. "Burada değil. O buraya hiç gelmedi." Birden bütün par-

çular yerine oturdu ve ben neler olup bittiğini anladım, yani onun kafasında. Kendimi tutamayıp güldüm, kısmen rahatladığım için, kısmen de elindeki o makasla öylece dururken tam bir salak gibi göründüğü için. "O elindekiyle ne yapacaktın bana? Hadım mı edecektin yoksa?" diye sordum. "At kuyruğunu kesecektim," dedi.

Şikâyetçi değilim. Doğruyu söylemek gerekirse, mahkemede bunların ortaya dökülmesini istemiyorum, sonra yerel gazetelere filan haber olur belki. Bu da işimi kötü yönde etkileyebilir. Kulübün bazı üyeleri biraz önyargılı tiplerdir ne yazık ki. Eşcinsel olduğum için utanmıyorum ama yine de tedbirli davranmak istiyorum. Kulüpten oldukça uzak bir mesafede oturuyorum ve oradaki hiç kimse benim özel hayatım hakkında bir şey bilmez. Sonuçta Bay Passmore'un beni bir daha rahatsız edeceğini hiç sanmıyorum, hem kendisi kırılan pencere camlarının parasını ödemeyi de önerdi.

OFF, ÇOK KÖTÜ BİR ŞEY OLDU. Laurence'ın karısı ayrılmak istiyormuş. Dün akşam bunu söylemek için aradı beni. Hemen anladım *catastrophique** bir durum olduğunu, çünkü ona çok mühim bir şey olmadıkça beni evden aramamasını söylemiştim. Yatak odamdaki paraleli kullanmak için yukarı çıkmam gerekiyor, Zelda da sonra kimin, neden aradığını hep öğrenmek ister, ayrıca aşağıdaki telefondan bizi dinlemeyeceğinden de emin olamıyorum. Genelde Laurence beni öğle vakti ofisten arar, ben de onu kendi dairesinden ararım. Biliyorum, Laurence ile ilişkim konusunda Zelda'ya daha açık olmam gerektiğini düşünüyorsun ama –tamam biliyorum Karl, böyle bir şey *söylemedin* hiç, ama ben bunu görebiliyorum. Sonuçta, tabii ki, eğer ısrar edersen sana

* (Fr.) Korkunç, felakete neden olabilecek. (ç.n.)

inanmak zorundayım, ama yine de sanki *bilinçaltından* bu durumu pek onaylamıyormuşsun gibi geliyor bana. Yani eğer *ben* bazı şeyleri bastırabiliyorsam, bunu neden sen de yapmayasın ki, değil mi ama? Veya şöyle diyeyim, sen şimdi kesinlikle, tam anlamıyla ve bütünüyle insanüstü bir şekilde makul biri olduğuna emin misin? Tamam tamam, pardon. Çok üzgün bir haldeyim, dün gece gözüme bir damla uyku girmedi bu yüzden. Hayır, hiçbir fikri yok. Resmen perişan bir haldeydi o da. Anlaşılan cuma akşamı öylece Laurence'ın çalışma odasına dalmış ve ayrılmak istediğini bildirmiş. Aynen böyle işte. Artık onunla yapmaya daha fazla tahammül edemeyeceğini, ucube bir adam olup çıktığını söylemiş ona, yaa işte öyle demiş, ucube. Doğruya doğru, genelde böyle biraz *distrait** bir hali vardır tabii, ama yazarlar hep böyledir zaten, benim gördüklerim en azından. Bunca zamandır buna alışmış olması lazımdı diye düşünüyorum karısının, ama belli ki pek de öyle olmamış. Artık iletişim kuramadıklarını, hiçbir ortak yanlarının kalmadığını ve artık çocuklar da büyüyüp evden ayrıldıklarına göre beraber yaşamanın hiçbir anlamının kalmadığını söylemiş ona.

Lorenzo bütün haftasonu bu kararından vazgeçirmeye çalışmış onu, ama bir işe yaramamış. Şeyy galiba ilkönce evliliklerinde hiçbir problemin olmadığına, diğer bütün evliliklerde benzer şeylerin yaşandığına ve tüm bunların hep aynı şeylerin yinelenmesi ve Kierkegard'la ilgili olduğuna ikna etmeye uğraşmış onu, pek takip edemedim aslında söylediklerini, çoğu tutarsız şeylerdi, canım yaa yazık. Ayy evet niyeyse son zamanlarda bir Kierkegaard'dır tutturmuş gidiyor. Neyse, sonuçta bu işe yaramayınca, Laurence da taktik değiştirip hayatında yeni bir sayfa açacağını, bundan böyle yemeklerde onunla konuşacağını, onun işine ilgi göstereceğini, hafta sonlarında onu gezdireceğini filan söylemiş, ama karısı artık çok geç demiş.

Sally. Karısının adı Sally'dir. Yalnızca birkaç sefer gördüm onu, onların da çoğu Heartland'in verdiği partilerdedir; benim üzerimde hep böyle çok ihtiyatlı davranan ve kendine yeten bir kadın olduğu izlenimini bırakmıştır. Etrafındaki herkesin dağıttığı anlarda bile o, bütün geceyi tek bir kadeh içkiyle geçirip ağırbaşlılığını korumayı başarır. Bence bu ortamlar sadece, biz televizyoncuların ne kadar aylak ve boş para etmez tipler olduğumuzu bir kez daha düşündürtür ona. Bir parça *noli me tangere*** havalarında filan hoş bir hatundur. Çıkık elma-

* (Fr.) Dalgın, dikkatsiz. (ç.n.)
** (Lat.) Dokunulmaz (kişi ya da şey). (ç.n.)

cık kemikleri ve keskin hatlı bir çenesi vardır. Biraz Patricia Hodge'u andırır, ama ondan daha atletik, daha serttir. Ahh, hep senin hiç tiyatroya gitmediğini ya da televizyon izlemediğini hep unutuyorum. Allah aşkına sen boş vakitlerinde ne yapıyorsun? Ah tabii ya, tahmin etmem gerekirdi. Kierkegaard okur musun peki? Beni pek açmaz gibi geliyor bana. Aslında Laurence'ı da, işin garibi. Onda ne buluyor böyle anlamadım. Hayır, Laurence başka biri mi var diye sormuş, o da yok demiş. Sally onla benim aramda bir şeyler olduğundan şüphelenmiş olabilir mi acaba diye sordum Laurence'a, yani şu anda olandan daha fazla bir şeyler demek istiyorum, bildiğin gibi aramızdaki tamamen masum bir şey çünkü; ama Laurence kesinlikle yok öyle bir şey dedi. Yani, sonuçta Laurence'la iyi arkadaş olduğumuzu biliyor, ama yine de iş dışında ne kadar sık görüştüğümüz hakkında hiçbir fikri yok tabii, ben de diyorum acaba birileri ona haber taşımış ya da gizli mektuplar göndermiş olabilir mi, ama Laurence yok diyor, benim adım hiç geçmemiş ve bu tarz bir şeyle suçlamamış hiç onu. Canım yaa. *Quel cauchemar!**

Böyle olacağını görmem lazımdı. Laurence benim en yakın arkadaşımdır, yani en yakın erkek arkadaşım. Onu perişan bir halde görmek istemiyorum. Bir yandan bana alaycı alaycı gülüyorsun biliyorum. Tamam, onun için bu kadar üzülmem kısmen de olsa bencilce nedenlerden kaynaklanıyor, doğru. İlişkimizden çok memnundum ne de olsa. Tam benlikti. Çok yakındık, ama şey yoktu... Aaa, nasıl desem? Of tamam, cinsellik yoktu. Yok ama yaa, cinsellik demek istemiyorum aslında, yani, sadece cinsellik değil dediğim, böyle sahiplenici ya da talepkâr, yani o tarz bir ilişki değildi bizimki. Sonuçta ilişkimiz hiçbir zaman cinsellikten tamamen uzak da değildi. Laurence'ın bana davranışlarında hep bir aaa... şövalyevari bir nezaket vardır. Evet evet, şövalyevari. Ama mutlu bir evliliği olduğu için –yani bir zamanlar– ve bu gerçeği ikimizin de görmesi bizim ilişkimizdeki bütün potansiyel gerilimi alıyordu. Beraber yatağa girmek isteyip istemediğimizi ya da birbirimizden böyle bir şeyi istemesini bekleyip beklemediğimizi düşünmeksizin, takip edebiliyor musun bu arada, birbirimizin arkadaşlığından gayet memnunduk. Laurence'la yemeğe çıkmak için giyinmekten hoşlanırdım –bir kız arkadaşla yemeğe gitmekle aynı şey değildir bu– ama sonrasında o giydiklerimi onun için çıkartmak gibi bir şey geçmezdi hiç aklımdan. Eğer bekâr bir kadınsanız ve bir adamla yemeğe gidiyorsanız, ya hesabı Alman usulü ödemek için can sıkıcı bir şe-

* (Fr.) Ne kâbus. (ç.n.)

kilde ısrar etmek durumunda kalırsınız ya da pek yakında iade edilmesi gereken erotik bir borca girdiğiniz için tedirgin edici bir hisse kapılırsınız.

Hayır, Sally ile cinsel hayatlarının nasıl olduğu hakkında hiçbir fikrim yok. Hiç konuşmamıştık bunu. Evet, ben ona Saul ile olan her şeyi anlatmıştım, ama o bana Sally ile ilişkileri konusunda hiçbir şey anlatmamıştı. Ben de sormamıştım. Bir nevi *pudeur** engellemişti. *Pudeur*. Sonuçta hâlâ evlilerdi, bu onların özel hayatlarına tecavüz demek olurdu... Off, tamam, ya eğer bu kadın da bir sürü orgazmı böyle bezelye ayıklar gibi kolayca peş peşe yaşayan ya da kafasının tepesinde durup bütün o Kamasutra numaralarını becerebilen türden bir kadınsa diye belki de ben öğrenmek istemedim. Ne oldu, niye gülüyorsun? Tabii, Kamasutra'da kafalarının tepesinde duruyorlar, durmuyorlar mı? Aman neyse, anladın işte ne demek istediğimi. Hiçbir zaman kendimi sekste yetersiz hissetmiyormuşum gibi davranmadım. Yani, neden buradayım ki zaten? Yine de asla Sally'i kıskanmadım. Laurence'ın hayatının o kısmında o vardı, haliyle Laurence'ın o kısmında da. Bu konuda bir şey bilmek istemiyordum işte. Aah geçmiş zaman mı kullanıyorum gerçekten? Doğru yaa. Yani, kesinlikle artık ilişkimize bitmiş gözüyle bakmıyorum ama ne yazık ki bir şeyler değişecekmiş gibi geliyor, nasıl olur şimdiden bilemiyorum gerçi. Olur da tekrar bir araya gelmezlerse tabii. Laurence'a bir evlilik danışmanına gitmelerini önerdim, ama o sadece bir ahh çekti ve "Diyecekleri şey belli, psikoterapi görmeniz lazım ve ben de zaten görüyorum bunu," dedi. Bunu söyleyeceklerini nereden biliyorsun dediğim vakit, "Deneyimlerimden," diye cevap verdi. Bu anlaşılan, Sally'nin bu evlilikten ciddi anlamda ilk bunalışı değildi. Bir keresinde de evi terk etmiş, bütün hafta sonu boyunca dönmemiş, Laurence ise nereye gittiğini bilmiyormuş onun ve tam polise telefon edeceği sırada da geri dönmüş. Günlerce tek kelime etmemiş, çünkü Malverns'i bardaktan boşanırcasına yağan yağmurun altında arşınlamaktan larenjit olmuşmuş; sesi geri geldiğinde ise bir evlilik danışmanına gitmeleri için çok ısrar etmiş. İşte Laurence da psikoterapiye böyle başlamış. Bunu daha önce bana hiç anlatmamıştı. Gerçi anlatmasını gerektiren hiçbir durum yoktu, ama bunları şimdi böyle ortaya dökünce biraz rahatsız oldum. Bence hiç kimse kimseye tam olarak *her şeyini* anlatmıyor. Psikanalisti dışında tabii.

* (Fr.) Edep, hayâ. (ç.n.)

Dün gece Laurence'la dairesinde görüştük. Daha önce beni işten arayıp, buraya geleceğini, ama dışarıda yemek istemediğini söylemişti, bu yüzden ben de beni uzun, asap bozucu bir *tête á tête*'in* beklediğini biliyordum. İşten sonra Fortnum's'a uğrayıp biraz kiş ve salata aldım. Laurence pek yemedi ama bolca içti. Çok depresif bir hali var tabii. Yani tamam zaten depresifti ama şimdi depresif olmak için gerçekten bir sebebi var. Evet, sanırım o da bu ironinin farkında.

Chez Passmore'da** değişen bir şey yok hâlâ. Sally şimdi misafir yatak odasına taşınmış. Sabah erkenden işe gidip, gece geç vakit geliyormuş, böylece Laurence ile konuşmaktan kaçıyormuş. Onunla hafta sonu konuşacağını söylüyormuş, bir yandan onun problemleri ile uğraşıp, bir yandan da işiyle ilgilenmesi zor oluyormuş. Bence "problemlerimizi" değil de "senin problemlerin" demesi pek de hayra yorulacak bir durum değil, di mi ama? Doğrusunu istersen Laurence'la şu ruh haliyle konuşmanın nasıl bir his olduğunu anlayabiliyorum. Dün geceki o saatler süren konuşmadan sonra tamamen *finito*'ydum.*** Kendimi, dolup dolup sıkılmaktan bütün esnekliğini kaybetmiş bir sünger gibi hissediyordum aynen. Sonra, artık eve dönmem lazım dediğimde, benden o gece orada kalmamı istedi. Seks için değil inan, sadece sarılmak için dedi. Geçen cumadan beri doğru dürüst uyumamış hiç, bir hayli çökmüş görünüyordu, zavallım benim. "Eğer sana sarılırsam biraz uyuyabilirim belki," dedi.

Ahh, böyle bir şey kesinlikle mümkün değildi. Yani, hadi bana sarılınmasını isteyip istemediğimi ve bunun başka bir şeye dönüşme riskini bir yana bırakalım, benim önceden haber vermeden bütün geceyi dışarıda geçirmem olacak şey değildi. Zelda meraktan ölürdü kesin ve arayıp bir hikâye uyduracak olursam da bunu hemen anlardı, hiç yutmaz benim yalanlarımı, en gıcık yanlarından biridir bu da. Bu arada onunla da bu sabah gene bir Berbat Kahvaltı faslı yaşadık. Yaa evet. Müsli meselesinden kıyametler koptu. *Sadece* müsli değil tabii olay. Safeways'e en son alışverişe gittiğimde Zelda'nın her zaman yediği markadan bulamamıştım, ben de başka bir marka alacak oldum ve bu sabah da eski paketin bittiğini fark edip, sofraya yeni aldığımı koydum, hanımefendi pakete dokunmadı bile, çünkü efendim bu şeker ilaveliymiş. *Çok düşük* düzeyde dedim, hem de esmer şeker, sağlıklı ola-

* (Fr.) Baş başa görüşme. (ç.n.)
** (Fr.) Passmoreların evi. (ç.n.)
*** (İt.) Bitmiş durumda. (ç.n.)

nından bak diye dil döktüm, ama tadına bile bakmadı ve kahve haricinde kahvaltıda yiyip içtiği tek şey o olduğu için, okula da bomboş mideyle gitmek durumunda kaldı; beni derin bir suçluluk içinde bırakarak tabii, eh onun da esas gayesi buydu zaten. En son geçirdiği laf da şuydu, efendim ben ona şeker yediriyormuşum, çünkü o inceymiş bense şişman, "iğrenç derecede şişman" tabirini kullandı hem de, gerçekten öyle mi sence de? Yok, iğrenç derecede şişman olmaktan bahsetmiyorum, ayrıca kendimi hiç de şişman hissetmiyorum, gerçi birkaç kilo vermek istiyorum, o başka. Bilinçaltında Zelda'nın vücudunu kıskanıyor olabilir miyim diyorum hani? Sen de böyle soruları hep bana geri döndürürsün. Bilmiyorum ki. Biraz belki. Ama inan o lanet olası müslinin içinde şeker olduğunu bilmiyordum.

Nerede kalmıştık? Hah tamam, Laurence. Tabii hayır demek zorunda kaldım ben de, ama içim gitti resmen, o kadar kederli, o kadar yakaran gözlerle bakıyordu ki bana, tıpkı yağmurdan kaçıp evine sığınmak isteyen bir köpek gibi. Bir uyku ilacı alsan dedim ona, ama istemiyormuş, çünkü bu sefer uyandığında çok depresif oluyormuş ve şu halimden biraz daha depresifleşecek olursam artık kendimi atarım herhalde bir yerden dedi. Bunu söylerken de şaka yaptığını belli etmek için gülümsedi, ama ben yine de endişelendim. Pazartesi günü psikoterapistine gitti, ancak onun da pek faydası olmadı galiba. Gerçi bu Laurence'ın da hatası olabilir, çünkü ona sorduğumda kadının söylediği hiçbir şeyi hatırlayamadı. Bu arada benim dün gece söylediklerimin de tek kelimesini idrak ettiğini pek sanmıyorum onun. Onun derdi içini dökmekti, verdiğim hiçbir yapıcı nasihati dinlemedi bile. Analizi denemelisin şekerim dedim, ben işte haftanın beş günü öyle yapıyorum: Hiçbir yapıcı nasihat almaksızın içimi döküyorum yani. Tamam yaa, şaka yaptım Karl. Tabii biliyorum, her şakada bir gerçeklik payı vardır...

Şimdi işler daha da sarpa sarmaya başladı. Sally evden ayrıldı ve Laurence da bir başına kalakaldı. Rummidge yakınlarındaki sosyetik bir bölgede, o beş yatak odalı, müstakil evde. Hiç gitmedim oraya, ama Laurence fotoğraflarını göstermişti bana. Emlakçıların kişilikli, modern ev diye tanımladıkları türden bir evdi. Nasıl bir kişilik olduğunu tam anlatamayacağım. Fransız çiftlik evi ve golf kulübü karışımı gibi denebilir belki. Benim tarzım değil hiç, ama rahat ve büyük. Yoldan

enikonu uzakta, uzunca bir araba yolunun sonunda, bir sürü ağaç ve çalılıkla çevrili bir yerde. Laurence, "O kadar sessiz bir yer ki, saçımın uzadığını duyabiliyorum, daha doğrusu olsaydı kesin duyardım," demişti bir keresinde bana. Aa evet, keldir. Daha önce bahsetmemiş miydim? Çok dalga geçer bununla, ama bence kesin rahatsız bu halinden. Neyse, onu o koca evde bir başına düşünmek istemiyorum hiç, ne o öyle çıngırağın içindeki boncuk tanesi gibi.

Anladığım kadarıyla geçen hafta sonu oldukça yoğunmuş. Sally konuşmaya hazır olduğunu söylemiş ona, ama tartışmalarında bir zaman limiti olmalıymış, iki saatten uzun sürmemeliymiş ve bir gün içinde sadece bir seans olmalıymış. Bana gayet mantıklı bir fikir gibi geldi, ama Laurence kabul edememiş bunu. Laurence'ın dediğine göre, Sally'i son zamanlarda üniversiteden bir idarecilik eğitimine göndermişmişler ve o da bunun etkisiyle, evliliklerindeki bu krize sınai bir anlaşmazlıkmış gibi yaklaşıyormuş; gündem maddeleri, ertelemeler filan. Önce tamam demiş Laurence, ama iki saatin sonuna gelip de bir sonuca varamadıklarında, çenesini kapayamamış tabii. Sally de nihayet Laurence'a, eğer böyle taciz etmeye devam ederse evi terk edeceğini ve aklı başına gelinceye dek de dönmeyeceğini söylemiş. O da gayet büyük bir salaklık edip, "İyi tamam git o zaman, bak bakalım umrumda mıymış?" demiş ya da o manaya gelen şeyler işte ve Sally de dediğini yapmış. Nereye gittiğini söylememiş hiç, hâlâ da bilinmiyor nerede olduğu.

Laurence, Sally'nin hayatında başka birinin olduğuna iyice ikna olmuş artık ve bunca kavga gürültüyü de onunla olabilmek için tezgâhladığını düşünüyor. Onun kim olduğunu da biliyormuş galiba: spor kulüplerindeki tenis hocası. Bu pek Sally'nin yapacağı bir şeymiş gibi gelmiyor bana, ama belli de olmaz tabii. Hatırlasana, Saul benden boşanmak istediğinde iki gözüm kör olsun ki biri yok diye yeminler etmişti bana, halbuki sonradan anlaşıldı ki, adam aylardır Janine'i beceriyormuş. Laurence'ın dediğine göre, Sally birkaç ay önce tenis dersleri almaya başlamış ve çok geçmeden de saçlarını boyatmaya karar vermiş. Doğru, çok da bir anlamı yok hani, ama Laurence bayağı inandırmış kendini bu duruma ve şu haliyle pek de tartışmak mümkün değil onunla. Bu hafta Londra'ya gelmeyecekmiş, çünkü çok meşgulmüş. Herhalde meşguliyet dediği tenis hocasının izini sürmek. Kulağıma pek hoş gelmedi bu durum, ama ne yalan söyleyeyim, bir yandan da bu gece bir dört saatlik nasihat verme seansı daha yapmayacağım

diye de suçlulukla karışık bir rahatlama duydum içten içe.

Laurence gitgide daha fazla zamanımızı alıyor değil mi? Beni bu konudan uzaklaştırmak için bir şeyler söyleyemez misin? Biraz serbest çağrışım yapmaya ne dersin? Çok hoşuma giderdi bu, ama artık pek yapmıyoruz.

Tamam. Anne. Benim annem. Highgate'de mutfakta. Mutfağın buzlu camından içeri süzülen akşam güneşi mutfak masasının ve annemin elinin kolunun üzerinde benekli desenler oluşturuyor. Üzerinde arkası çapraz gelen ve önden bağlanan eski usul çiçek desenli önlüklerden var. Beraberce bir sebze yemeği ya da çorba için sebze doğruyoruz. Ben on üç on dört yaşlarındayım. Daha yeni âdet görmeye başlamışım. Bana hayatın gerçeklerinden bahsediyor. Hamile kalmanın ne kadar kolay bir şey olduğunu, erkekler ve oğlanlar konusunda ne kadar ihtiyatlı davranmam gerektiğini anlatıyor yani. Konuşurken, bir yandan da havuç doğruyor, ama sanırsınız ki oğlanların aletlerini kesiyor... Allah Allah niye böyle dedim ki şimdi? Herhalde Zelda konusunda endişe ediyorum diye. Ona hayatın gerçeklerini anlattım tabii ki, ama doğum kontrol yöntemlerini uygulatmalı mıyım cidden, yoksa bu sadece onu önüne gelenle yatmaya mı teşvik eder dersin? Bununla ilgili değil mi diyorsun? Neyle ilgili o zaman? Hadi yaa Karl, bir kerecik olsun söyle, bir yorum yap bana. Tamam yapma –biliyorum zaten, aslında bu ben ve Laurence ile ilgili değil mi? Off Allahım...

Ah Sally şimdi de kendine bir avukat tutmuş. Evet. Laurence, Sally'nin avukatından, avukatına boşanma anlaşmasının hazırlanması ile ilgili bir talimat verip vermeyeceğini soran bir mektup almış. İçinde bir de Sally'nin can sıkıcı karşılaşmalardan kaçınmak adına, spor kulübüne nöbetleşe gitme konusunda ortak bir fikre varmaları için gönderdiği bir teklif varmış. Anlaşılan Laurence oraya gidip tenis hocasıyla çalıştığı sırada Sally'i izliyormuş. Sally bu yüzden oynayamadığını söylüyormuş. E kadın haklı bir yerde. Ama tabii bu yalnızca Sally'nin bu tenis hocasıyla *ilgili* bir şeyler gizlediğine olan inancını güçlendirmiş oluyor Laurence'ın. Laurence avukatından, Sally'nin avukatına, eğer Sally kendisinden ayrı yaşamak istiyorsa bunu kendi maaşıyla becermek zorunda olduğunu bildirmesini istemiş, bir de birikimlerine ne kadar katkıda bulunduysa onu geri alabileceğini; ama tabii Laurence'ın son yıllarda kazandıklarının yanında hiçbir şey değil

bu. Daha şimdiden para münakaşasına girmeleri kötüye işaret, işe avukatların bulaşması da, benle Saul'un arasında da işler ciddi anlamda o zaman iğrençleşmişti işte. Of yaa, bütün bunlar bana rezalet bir *déjà vu** duygusu yaşattı...

Ahh, işler daha da sarpa sardı. Mahkeme kararına göre Laurence'ın Sally'nin çalıştığı yüksekokula, daha doğrusu yeni adıyla üniversiteye gitmemesi gerekiyormuş; adı da neydi bakayım, Volt Üniversitesi mi, Watt Üniversitesi mi öyle bir şey –neyse işte elektrikli bir şey sonuçta. Sally'nin avukatı, Sally'nin, Laurence ile birikimlerinin yarısının kendisinin hakkı olduğunu savunduğunu, çünkü Laurence'ın senarist olmak için çırpındığı yıllarda onun öğretmenlik yaparak evi geçindirdiğini bildirmiş. Bunun üzerine Laurence bir hışım Sally'nin okuluna gidip, ofisinin orada pusu kurmuş ve olay yaratmış. Sally Laurence'a sapıttın sen iyice artık demiş. Tatlım yaa yazık, ama bence de öyle yani. Sally de bu mahkeme kararını bu yüzden çıkarttırmış işte, Laurence bir daha oraya gidecek olursa anında tutuklanabilecek yani. Aslına bakarsanız okulun etrafında dolanması bile yasakmış. E Laurence bu durum karşısında iyice sinir oldu tabii, çünkü bu, Sally'i iş çıkışında yakalayıp nerede kaldığını öğrenmek için takip edemeyeceği anlamına geliyor artık. Bir süredir tenis hocasının evini gözetliyordu, ama bir şey çıkmadı oradan. Laurence onları yakalamasının sadece bir an meselesi olduğunu söylüyor. Kastettiği *in flagrante*** yakalamak herhalde. Onları yakalayınca da ne yapacağını düşünüyorsa? Dövüşmek söz konusu olduğunda, Laurence'ın bir tenis hocasının karşısında pek de fazla şansı olduğunu düşünmüyorum açıkçası...

Eh nihayet anlaşıldı ki, Sally'nin bir ilişkisi filan yokmuş, en azından tenis hocasıyla değilmiş ya da. Dahası, o adam da eşcinselmiş. Yaa, öyleymiş. Ne yalan söyleyeyim, Laurence bunu söylediğinde gülmemek için zor tuttum kendimi. Valla bu durumu nasıl keşfetmiş tam olarak bilemiyorum, telefonda kaçamak cevaplar verdi hep, ama oldukça eminmiş gibiydi durumdan. Canım benim yaa, öte yandan pek de üz-

* (Fr.) Daha önce görüldü. Kişinin yeni gördüğü, yaşadığı bir olayı daha önceden gördüğüne, yaşadığına inanması. (ç.n.)
** (Lat.) Suçüstü. (ç.n.)

gün çıkıyordu sesi. Tenis hocasından şüphelendiği sürece, kızgınlığını ve öfkesini yönlendirebileceği bir hedef vardı sonuçta. Kim olduğunu bilmediğiniz bir kişiden nefret edemezsiniz ne de olsa. Neyse işte, herhalde Laurence da artık Sally'nin doğruyu söylemiş olabileceğine inanmaya başlıyor yavaş yavaş, neden ayrılmak istediği konusunda yani –sadece onunla yaşamaya daha fazla katlanamadığına yani. İnsanın özsaygısını çok da sarsacak bir durum değildi aslında bu. Hatırlıyorum da, ben Janine'i öğrendiğimde mesela, öfkeden kudurmanın yanı sıra, içten içe bir parça da olsa ferahlamıştım, bundan böyle evliliği sürdüremediğimiz için kendimi suçlamayacaktım çünkü. En azından bütünüyle suçlamayacaktım.

Laurence için üzücü olan bir başka gelişme ise, bu ayrılıktan artık çocuklarının da haberdar oluşu. Bu da Laurence açısından dönüşü olmayan nokta demek sanırım. Çocukların haberi olmadığı sürece, Sally ile tekrar bir araya gelme gibi bir ihtimal söz konusuydu ne de olsa, fazla bir zarar ziyana, mahcubiyete ve rezilliğe mahal vermeksizin hem de. Sally evi terk ederken, Laurence'ın en son söylediği şey –araba yolu boyunca Sally'nin arabasının peşinden koşturduğunu ve indirmesi için camını yumruklադığını söylemişti de bana– hah işte en son söylediği şey, "Jane ve Adam'a söyleme sakın"mış. Er ya da geç öğreneceklerdi elbette. Muhtemelen Sally hiç vakit kaybetmeden söylemişti bunu çocuklara, ama Laurence'ın daha yeni haberi oluyordu bildiklerinden. Çocukların ikisinden de telefon gelmiş. Taraf tutmamaya özen gösteriyorlarmış, ama Laurence'ı asıl yaralayan şey, öyle çok fazla üzülmüş ya da hatta şaşırmış gibi bir hallerinin olmasıymış. Demek ki Sally bir süredir çocuklara içini açıp, onları duruma hazırlıyormuş zaten. Laurence da bunu yeni yeni idrak ediyor işte. "Sanki bir rüya âleminde yaşıyormuşum," dedi geçen gün bana, "ve sonra birden uyanıvermişim. Ama uyandığımda kendimi bir kâbusun içinde bulmuşum." Zavallı Lorenzo. Rüya deyince, ben de dün gece çok acayip bir tane gördüm...

E oldu tabii, olacağını biliyordum, çok barizdi zaten: Laurence yatmak istiyor benimle. Sadece sarılmak için değil tabii. Seks istiyor adam. İki büzüklü canavar. Saul çok kullanırdı bu deyimi, hadi canım cidden duymadın mı bunu daha önce Karl? Shakespeare kullanmıştır bir yerlerde. Hangi oyunuydu hatırlayamıyorum ama kesin Shakespeare'den-

di. Yani, diğer birçok tabirden daha tuhaf değil sonuçta. Al işte "yatmak," örneğin. Muriel diye bir kız vardı, hep patronuyla yattığını söylerdi, halbuki esas söylemek istediği, öğlen molalarında Epping Ormanı'nda adamın Jaguar'ının arkasında düzüştükleriydi. Hiç de öyle arabanın arkasına yatıp uzandıklarını sanmıyorum yani.

Laurence dün akşam yemekte açtı bu konuyu. Beni her zamanki *trattoria*mıza* değil de, Rules'a götürmesinden anlamalıydım aslında bunu. Bir de ıstakoz yemeye teşvik etti beni. Neyse ki erken gitmiştik ve restoran boş sayılırdı; yoksa insanlar konuştuklarımızı duyacağız diye sandalyelerinden düşerdi mazallah. Bana benimle daha önce sevişmek istememesinin tek sebebinin evlilikte sadâkate inanması olduğunu söyledi, ben de bunun üzerine *tout de suite*** lafa girip, benim de onun bu düşüncesini anlayıp buna saygı duyduğumu belirttim. Onun bu fikirlerine anlayış göstermemi çok hoş bulduğunu, ancak hiçbir vaatte bulunmaksızın benimle vakit geçirdiği için kendisini beni sömürüyormuş gibi hissettiğini ve artık Sally de onu terk ettiğine göre, kendimizi daha fazla engellemenin bir anlamının kalmadığını söyledi. Bu konuda kendimi hiç de sömürülmüş ya da engellenmiş gibi hissetmediğimi söyledim ben de ona. Bu kadar açık bir şekilde değil tabii. İlişkimize değer verdiğimi, çünkü işin içinde cinsel zamazingoların olmadığını, dolayısıyla gerilimlerin, endişelerin ve kıskançlıkların da yaşanmadığını anlatmaya çalıştım ona. Laurence bir anda bozuldu bayağı ve "Ne yani beni sevmiyor musun sen şimdi?" diye sordu. "Bak canım, ben asla kendime seni o şekilde sevme *iznini* vermedim," dedim. "İyi işte, artık verebilirsin," dedi o da. Ben de, "Hadi buna izin verdim diyelim, peki senle Sally tekrar bir araya gelirseniz ben ne yapacağım o zaman?" diye sordum. Hayli hüzünlü bir ifadeyle böyle bir şeyin asla olmayacağını söyledi. İlişkileri gitgide daha berbat bir hal alıyormuş. Sally artık iyiden iyiye boşanmayı kafaya koymuş, çünkü Laurence anlaşarak ayrılmaları için gerekli olan mali düzenlemeleri tartışmaya yanaşmıyormuş hiç, aptallık ediyor aslında. Laurence'ın avukatı boşanmaları halinde, ortak mallarının yarısının ve ortak gelirlerinin de üçte birine varan kısmının nafaka olarak Sally'e verileceğini söylemiş. Laurence, Sally onu terk ettiği için aslında hiçbir şey almaması gerektiğini düşünüyor. İki avukat arasında mektuplar uçuşup duruyor. O da benimle yatmak istiyor.

* (İt.) Basit İtalyan lokantası. (ç.n.)
** (Fr.) Hemen. (ç.n.)

Ee napıcam ben şimdi? Ah biliyorum tabii bana cevap vermeyeceğini de, öylesine retorik bir soru işte. Gerçi retorik soruda cevap ima edilirdi di mi? Ama ben bu sorunun cevabını cidden bilmiyorum. Laurence'a bu konuyu düşüneceğimi söyledim, düşündüm de, dün geceden beri başka hiçbir şey düşünemedim hatta, ama ne yapacağımı hiç bilmiyorum hâlâ, gerçekten bilmiyorum. Laurence'ı çok severim ve bu krizi atlatmasına yardımcı olmayı tabii ki de isterim. Biraz teselliye ihtiyacının olduğunun farkındayım sonuçta, keşke filmlerdeki o altın kalpli anaç kadınlardan biri gibi olsaydım da, bedenimi tatlı adamlara aniden cömertçe sunsaydım. Neyse ki Laurence hâlâ müthiş *galant*.* Rules tiyatrodan dağılan insanların gelmesiyle kalabalıklaşmaya başlayınca onun evine gittik ve biraz daha konuştuk, ama aşna fişne ya da böyle bir şeye yeltenme durumu olmadı hiç. Beni kapıya kadar geçirirken ilginç bir şey oldu ama. Her zaman benimle asansöre biner ve bir taksiye bindirip eve yollar. Binanın dış kapısını açınca, hemen orada girişte, uyku tulumunun içinde, bugünlerde her yerde karşımıza çıkan genç serserilerden birini gördük. Caddeye çıkmak için üzerinden atlamak gerekiyordu. Ben görmezlikten geldim onu, en güvenli yöntem bu gibiydi, ama Laurence *selam* dedi ona, sanki onun orada oluşu hiç garip bir durum değilmiş gibi, sanki bu adamı, daha doğrusu çocuğu tanıyormuş gibi. Kaldırımda taksi beklerken kaşlarım çatık bir halde Laurence'a "Kim bu yahu?" diye yanıtladım. "Grahame," diye yanıtladı. Sanırsınız ki komşusu ya da tanışı filan. Derken bir taksi bulduk ve ben daha fazla bir şey sormaya fırsat bulamadım. Galiba dün gece bununla ilgili bir de rüya gördüm...

Şeyy, galiba geçen sefer Saul'un şu iki büzüklü canavar tabirini kullanmamın ve bunu Laurence'a uyarlamamın bir sebebi vardı –sen de oraya mı varmıştın acaba? Saul ile seks tam bir felaket olduğu için mi Laurence ile seks yapmaktan bu kadar korkuyorum dersin? Sonuçta bu bir korkaklık mı, yoksa akıllılık mı?

Biliyorum boşandığımdan beri hiç kimseyle seks yapmamış olmamı çok garip karşılıyorsun. Tamam, biliyorum bu kadar açık söylemedin bunu hiç –zaten ne zaman açık konuştun ki benimle? Ama ben anlarım. Peki, mesela Laurence ile aramdaki ilişkiyi bir çeşit *mariage*

* (Fr.) Kibar, efendi. (ç.n.)

*blanc** olarak nitelemiştin bir keresinde. Bunu söyleyenin ben değil sen olduğundan yüzde yüz olmasa da eminim yani. Neyse, Laurence ile ilişkimi bir çeşit mazeret gibi kullandığımı söylediğinden kesinlikle eminim ama. Ben de onunla o kadar yakın olduk ki, başka birisi ile cinsel ilişkiye girmek sadakatsizlik gibi olacak demiştim sana, ki bu da doğru.

Bir de Zelda var tabii işin içinde. Eğer Laurence ile yatmaya kalkışırsam bundan haberi olur mu acaba? Bunu saklayabilir miyim ondan? Ya da saklamalı mıyım? Bunu bilmek, Zelda'yı sivilceli suratlı, azgın bir delikanlının koynuna mı atar yoksa? Bir keresinde onun er ya da geç biriyle cinsel ilişkiye gireceği gerçeğiyle yüzleşemediğimi ima etmiştin bana. Rüştünü ispatlamamış bir genç kızın bekâretinin korunmasını, sorumluluk sahibi bir veli olarak haklı çıkarabilirim elbette, ama Zelda nihayet genç bir yetişkin olup da biriyle yatmaya karar verdiğinde ve benim bunu önlemek için yapabileceğim hiçbir şey kalmadığında, ben de bu durumu kabul edeceğim herhalde; ama beni tatmin eden bir cinsel hayatım olmazsa zor o da tabii. Bu yüzden belki de bu benim için, yeniden senin düşündüğün tarzda tam bir kadın olmam için ulvi bir fırsattır ha, ne dersin?

Kafama takılan başka bir şey daha var aslında. Evlilik ihtimali o da. Eğer Sally ile Laurence boşanırlarsa, *bizim* de bir araya gelmemiz sanki mantıklı olur. Yok yok ama, böyle bir durum olsa o gece beni ayartmaya çalışırken bahsederdi bundan. Beni Rules'a götürmesinin sebebi de başkaydı o zaman, çünkü her zaman gittiğimiz İtalyan restoranındaki *padrona*** hep evliliği öven şarkılar söyler, bir yandan da beni evinin kadını yapması için imalarda bulunur Lorenzo'ya –onun zaten evli olduğunu bilmiyor tabii. Bence Lorenzo hâlâ içten içe ya da bilinçaltında diyeyim, Sally ile barışma arzusunda. Sally'nin yaptıklarına acayip kızıyor bir yandan, ama sanki Sally bu evliliğe bir şans daha vermeye karar verse, Laurence hiç vakit kaybetmeden kuyruğunu sallaya sallaya koşar gibi geliyor bana. Bunu görmek hiç de zor değil. Ama eğer Sally ciddiyse ve aklına koyduğunu yaparsa, Laurence da mutlaka yeniden evlenmek isteyecektir. Onun kafasının işleyiş şeklini kendisinden çok daha iyi biliyorum artık. Tam evliliğe uygun bir adamdır o. Peki benimle evlenmeyecek de kiminle evlenecek?

Bunun nasıl bir şey olacağını hayal etmeye çalışıyorum. İlk başta

* (Fr.) Anlaşmalı evlilik. (ç.n.)
** (İt.) Kadın yönetici. (ç.n.)

Zelda karşı çıkar herhalde, ama sonradan onu kabullenir gibi geliyor. Evde yetişkin bir erkeğin olması onun için de iyi olur, ikimiz için de iyi olur aslında. Böyle üçümüzün de mutfakta olduğu, hafif kırmızıya çalan, odağı belirsiz bir resim geliyor gözümün önüne, mutfak masasının orada Laurence Zelda'nın ödevine yardım ediyormuş, ben de şefkâtli gözlerle Aga'nın* ordan onları izliyormuşum. İyi de bizim Aga'mız yok ki, buradan da benim başka bir eve taşınmak istediğim anlaşılıyor herhalde. Sally'e boşandıktan sonra ne kalırsa kalsın, Laurence gene de hali vakti yerinde biri olacaktır. Hayal kurmaya bir başlayınca nasıl olduğunu bilirsin, daha belli belirsiz bir şekilde yeniden evlenme ihtimalini düşünürken, birden Dordogne'daki yazlık evinin perde kumaşını seçerken bulursun kendini. Haa bak bir de şu geldi aklıma, Laurence bir gün pat diye o soruyu soracak olursa, o anda şeyi biliyor olmamız, yani fiziksel anlamda da uyumlu olup olmadığımızı biliyor olmamız da iyi olurdu herhalde, değil mi? Sen ne diyorsun?

Ne olursa olsun, bunun çok kötü bir deneyim olacağını hiç sanmıyorum. Laurence çok tatlı ve nazik bir adamdır. Saul yatakta hep çok zorbaydı. Bunu yap, şunu yap, bunu daha hızlı yap, şunu daha yavaş yap. Ne o sanki porno filmi çekiyoruz da, o da bizi yönetiyor. Laurence böyle olmaz mutlaka. O, sapıkça şeyler yapmamı istemez herhalde benden –en azından ben öyle düşünüyorum. Evet Karl, biliyorum bu çok öznel bir fikir...

Yaa *Public Interest*'deki hikâyeyi gördün mü? Son sayısını, dün çıkmış. Haa yok, sen okumazsın herhalde onu, ama tanıdığım başka herkes acayip hevesle okur onu. Bir yandan da burun kıvırırlar tabii. Orada "K.A." başlıklı bir medya dedikoduları köşesi vardır. "Kamera Arkası"nın kısaltılmış halidir. Her nasılsa Laurence ile tenis hocasının hikâyesini ele geçirmeyi başarmışlar. Yaa. Laurence, Sally ile adamı yatakta basacağım diye gecenin bir yarısı gizlice girmiş adamın evine, ama bula bula adamı başka bir adamla bulmuş yatakta. Düşünebiliyor musun? Yok, o dandik gazeteyi okuyuncaya kadar benim de haberim yoktu bundan. Harriet dün sabah elinde gazetenin son sayısı ile geldi ofise ve tek kelime etmeksizin "K.A." sayfası açık bir halde önüme serdi gazeteyi. *Mahvoldum* resmen okurken. Hemen Laurence'ı ara-

* Bir ocak markası. (ç.n.)

dım, ama menajeri benden önce arayıp haber vermiş ona zaten. Elinde makas yerine bir levye olduğunun yazılması dışında hikâyenin doğru olduğunu söylüyor. İnsanın aklına hemen bu soru geliyor değil mi? Sözümona adamın at kuyruğunu kesecekmiş. Neyse ki o dandik gazete *bu* detayı atlamış. Gerçi alenen tüm yazıda adamcağızı yerin dibine batırmışlar ya. "Heartland ajansına bağlı 'Yandaki Komşular' sitcomunun gözü kara kalemi, geçenlerde kendisini, şimdiye dek yarattıklarından çok daha komik bir durumun içinde buldu..." Bunun gibi bir şeylerdi işte. Bir de neydi adı bakayım, hani Venüs ile evlenen sonra da karısını Mars'la yatakta yakalayan Grek tanrısı –hah Vulcanus, tamam Vulcanus olarak çizilmiş bir karikatürü vardı Laurence'ın. Eski bir tablo tarzında çizilmişti, altında da "Titian* üslubunda", yoksa Tintoretto mu, öyle bir şey yazıyordu işte. Zavallı Lorenzo'yu üzerinde bir tünikle hayli şişko ve kel, tenis hocasıyla arkadaşını ise yatakta birbirlerine sarılmış bir halde, çırılçıplak çizmişler ve hepsi de acayip utanmış görünüyorlardı tabii. Oldukça espriliydi aslında, eğer bizzat hikâyeye dahil değilsen tabii. Laurence adamların hikâyeyi nasıl öğrendiklerini bilmiyordu hiç. Tenis hocası şikâyetçi bile olmamış, çünkü özel hayatının gizli kalmasını istiyormuş, bu yüzden belli ki haberin kaynağı o değildi. Allahtan onun adı hiç geçmiyordu yazıda. Ama işin içinde polisler de vardı ve anlaşılan bir tanesi *P.I.*'e satmıştı işte hikâyeyi. Laurence perişan bir halde. Bütün dünya kendisine kahkahalarla gülüyormuş gibi hissediyor. Groucho'da, tenis kulübünde ya da herhangi başka yerde kafasını kaldıramaz hale gelmiş. Anlaşılan karikatür de acayip koymuş ona. Hemen gidip, Venüs, Mars ve Vulcanus'un hikâyesini araştırmış ve Vulcanus'un sakat bir bacağı olduğunu öğrenmiş. Laurence bunun şeytanilik derecesinde akıllıca bir dokundurma olduğunu düşünüyor, ama bence tamamen rastlantı. Haa, evet Laurence'ın dizi kötü, söylememiş miydim? Diz eklemine aniden çok kötü ağrılar saplanıyor böyle, sebebi de tam belli değil. Bir operasyon geçirdi ama sonra yine başladı. Bence kesin psikosomatik. Çocukluğunda diziyle ilgili herhangi bir travma yaşamış mıydın diye sormuştum ona, ama yok diyor. Bak bu da şeyi hatırlattı şimdi bana, geçen gün küçük bir kızken başımdan geçen kötü bir olay aklıma geldi...

* Venedik okulunun en büyük İtalyan Rönesans ressamı Tiziano Vecelli. (y.h.n.)

Pekâlâ, Laurence'a yatacağımı söyledim. Tabii ki onunla yatacağımı. Evet. Adamcağız *Public Interest*'taki hikâyeden sonra öyle bir depresyona girdi ki, onu neşelendirmek için bir şeyler yapmam gerektiğini düşündüm artık. Hayır, tabii ki de tek güdüm bu değil. Evet, artık kararımı verdim galiba. Yani, neredeyse. Şu *P.I.* meselesi bütün dengeleri bozdu. İki gün işe gitmeyip hafta sonunu biraz uzatacağız. Gelecek haftadan sonraki hafta sonu. Perşembe akşamı gidip, pazartesi öğleden sonra döneceğiz. Bu yüzden cuma ve pazartesi günkü seanslarımı kaçıracağım. Yaa, evet biliyorum Karl, onların ücretini ödemem gerekecek, başladığımda bana yaptığın o kısa konuşmayı hatırlıyorum tabii ki. Şeyy, bu arada eğer hafif bir bozulma durumu sezdiysen doğrudur yani, kendimi tutamayıp söyleyeceğim. Üç yıldır neredeyse hiçbir seansını kaçırmamış bir hastan olarak, böyle bir zamanda viziteleri almayacağını düşünmüştüm, sonuçta acil bir durum söz konusu. Laurence'ın akıl sağlığını korumak adına. Ona sorsaydım viziteleri öderdi herhalde, ama bunu pek hoş karşılamazsın, değil mi?

Bilmiyorum daha, valla Laurence ayarlıyor bir şeyler. Dışarısı olduğu sürece her yer olabilir dedim, bir de mümkünse sıcak olsun dedim. Bir yere gitmemiz gerektiğini düşündüm. *Benim* evde olması tabii ki söz konusu bile değil, onun dairesinde desen o da pek uygun değil, en azından ilk sefer için. Hem çok küçük, hem de bazen öyle oluyor ki, insan West End'in bütün o pisliğinin duvarlardan ve pencerelerden bastırıp içeri girmeye çalıştığını hissediyor: restoranlardan yayılan kokular, trafik gürültüsü, turistler ve bütün o evsiz barksız tipler yani. Haa evet, o genç serseriyi sordum sonra ona. Laurence'ların kapısının önünde yatmaya birkaç hafta önce başlamış meğer. Laurence bunu göndermeye çalışmış önce, ama olay tam da Laurence'dan beklenecek şekilde, ona çay ikram etmesiyle sonuçlanmış. Büyük hata. Sonra o gece kalmak üzere bir yer bulması için biraz para vermiş ona. *Çok* büyük bir hata. Tabii ki çocuk biraz daha *largesse** görmek umuduyla sonradan yine gelmiş kapısının önüne. Laurence sonradan hiç para vermediğini söylüyor ona, öte yandan, onu göndermek için hiçbir girişimde de bulunmamış. Onu göndermeleri için polis çağırmasını önerdim ona, ama istemedi. "Bir zararı yok çocuğun," dedi. "Ayrıca hırsızları da uzak tutuyor evden." Aslında, bir bakıma da haklı sanki. Daireler çoğunlukla boş duruyor. Gelgelelim, Laurence'ın çocuğun orada kalmasına izin vermesinin sebebi yalnız oluşu. Yani Laurence'ın yalnız olu-

* (Fr.) Cömertlik; eli açıklık. (ç.n.)

şu. Bence eve girip çıkarken birinin onu selamlamasından hoşlanıyor, hem de *Public Interest* okumayan birisinin. Bu arada o karikatürle ilgili bir rüya gördüm dün gece. Ben Venüs'müşüm, Saul Mars, Laurence da Vulcanus'muş. Sence ne demek oluyor şimdi bu?

Ne yazık ki Tenerife'ye gidiyoruz. Laurence bir seyahat acentesine gitmiş ve sıcak olan bir yabancı ülkeye gitmek istiyorum, ama çok da uzak bir yer olmasın demiş, onlar da burayı söylemişler. Keşke ayarlamaları ben yapsaymışım diyorum şimdi. Laurence gerçekten anlamıyor bu işlerden. Eskiden de tatile gidecekleri zaman hep Sally ayırtırdı zaten yerlerini. Kanarya Adaları *kulağa* fena gelmiyor, isim olarak yani, ama şimdiye kadar oralara giden hiç kimseden doğru dürüst tek bir kelime duymadım. Sen? *Gittin* mi oraya? Yok zaten hiç gitmiş olacağını sanmıyordum. Bir keresinde Harriet, Gran Kanarya'ya gitmişti ve berbat bir yer olduğunu söylemişti, gerçi dün moralimi bozmamak için inkâr etti bunu ya. Neyse, belki Tenerife daha güzeldir. Sonuçta birkaç gün işte ve en azından sıcak olacak.

Zelda'ya iş için gittiğimi söyledim –*YK*'nın bir bölümünde olay Kanarya Adaları'nda geçecekmiş de, turla bir tatile gidiyorlarmış da, bizim de dizide oynatmak için oranın yerlilerinden insanlar bulmamız gerekiyormuş da falan filan. Aslında pek de inandırıcı bir mazeret olmadı tabii. Kanarya Adaları'na gitme fikrinden bahsetmiyorum, çünkü böyle durumlarda diziyi hep yerinde çekerler ve turla tatile gitme fikri de Laurence'ın ciddi ciddi aklındaydı bir ara zaten, tasarladığına göre, tatillerinin ilk günü Springfieldlar oteldeki odalarında uyanırlar, on beş gün Davisler'den uzak kalacağız diye pek memnundurlar, ama bir de bakarlar ki komşuları yan balkonda kahvaltı etmektedir, belki bir seri daha olursa yazar bunu Laurence –inandırıcı olmayan, bu aşamada benim de oraya gidip rol düzenlemesini gerçekleştirmem, pek olacak şey değil yani, eğer bu işler hakkında bir fikrin varsa tabii. Zelda, şüphe uyandırıcı ölçüde, hiçbir şüphe duymaksızın razı oldu buna. Niyeyse televizyondan başka bir işler daha çevirdiğimi anlamış gibi geliyor bana, ama görsen bir de o kadar tatlı davrandı ki bu konuda. Hangi kıyafetleri almam gerektiği konusunda fikir falan verdi mesela. Garip bir şekilde rolleri değiştik, sanki *trousseau*mu* düzmem için yar-

* (Fr.) Çeyiz. (ç.n.)

dımcı oluyordu bana. Hafta sonu arkadaşı Serena'larda kalmasını ayarladım, bu yüzden keyfi de gayet yerinde. Ayrıca Serena'nın annesi çok aklı başında bir kadındır, bu yüzden bi haltlar karıştırmalarından da endişe etmiyorum hiç. Her şey tamam yani, şimdi dört gözle bu seyahati bekliyorum. Birkaç gün güneşin altında şöyle biraz *la dolce vita** acayip iyi gelecek.

***

Ahh, doğrusu bunca dalavereye, hafta sonumuz tam bir fiyaskoydu. Birincisi, hiç tatil gibi olmadı. Tenerife'ye gitmiş miydin daha önce? Haa doğru, hayır demiştin. Yani, benden Sibirya tuzlası ile Playa de las Americas'taki dört yıldızlı bir otel arasında seçim yapmam istense, anında Sibirya'yı seçerdim. Playa de las Americas, kaldığımız bölgenin adı oluyor. Laurence burayı seyahat acentesindeki broşürden seçmiş, çünkü havaalanına oldukça yakın bir yermiş ve o da gece geç vakit varacağımızı hesaba katmış. Eh, mantıklı gözüküyor tabii, ama inan ben hayatımda bu kadar rezalet bir yer daha görmedim. *Playa* İspanyolca'da plaj demek biliyorsun, ama ortalıkta plaj milaj yoktu, ya da ben ona plaj demem yani. Siyah çamurlu bir alandı işte sadece. Tenerife'deki bütün plajlar simsiyah, fotoğraf negatifleri gibi görünüyorlar aynı. Aslına bakarsan, adanın tamamı koca bir öbek kok kömürü, kıyıları da bunun tozlarıyla dolu gibi duruyor. Volkanik ya ondan. Adanın tam ortasında, koca devasa bir yanardağ var. Neyse ki aktif değilmiş, yoksa patlayıp Playa de las Americas'ı yerle bir edebilir maazallah. Gerçi belki de o zaman ziyaret etmeye değer bir yer olurdu yani, Pompeii gibi örneğin. Üstlerinde ıslak tişörtleri ile karbonlaşmak üzere olan turistler, bir yandan pitoresk beton yıkıntıları arasında sıra sıra ilerleyip, bir yandan da kafalarına *sangria*** dikerlerdi herhalde.

Görünüşe göre, daha birkaç sene öncesine kadar kayalık ve kurak bir kıyı şeridiymiş bu geniş arazi, derken bazı girişimciler burayı bir tatil yöresine çevirmeye karar vermişler ve şimdi de işte Atlantik'in yanı başında bir Siyahhavuz olmuş burası. Trafik sıkışıklığının hiç eksik olmadığı Avenida Litoral adında aşırı zevksiz bir ana caddesi var, kenarlarda, görüp görebileceğin en edepsiz barlar, caféler ve diskolar

* (İt.) Tatlı hayat. (ç.n.)

** (İsp.) Kırmızı şarap, meyve suyu, soda, şeker ve konyak karışımı soğuk bir içecek. (ç.n.)

yan yana sıralanmış ve etrafa kulakları sağır eden müzikler, yanıp sönen ışıklar ve yağ kokuları yayıyorlar; bunların dışında ise blok blok koca oteller, bir de devremülkler dizili. Yok denecek kadar az ağacı ve yeşilliğiyle kâbus gibi bir beton yığını yani.

Buranın ne kadar berbat bir yer olduğunu hemen anlayamadık, geldiğimizde karanlıktı çünkü, bir de bizi havaalanından getiren taksi şüphe uyandıracak ölçüde dolambaçlı bir rota izledi gibi geldi bana, ama düşününce, belki de şoför bizi ilk akşamımızda Avenida Litoral'ın üzerimize bırakacağı etkiden esirgemeye çalışıyordu. Havanın ne kadar sıcak ve nemli olduğunu söylemek dışında yol boyunca pek konuşmadık. Konuşacak başka bir şey yoktu, çünkü Playa de las Americas civarına varıncaya dek hiçbir şey görememiştik etrafta, sonrasında gördüklerimiz ise yorum yapmaya değecek şeyler değildi kesinlikle: Issız binalar, hareketsiz duran vinçler, birkaç penceresinde ışık yanan apartmanlar, onların etrafındaki anlamsız çukurlar, dış taraflarındaki *De Venta** ilanları ve sonra işte otellerle sıralanmış upuzun bir ana cadde. Hepsi de betonarme olan binalara sokak lambalarından düşük vatlı solgun bir ışık yansıyordu; her şey çok az bir maliyetle sanki daha bir iki hafta önce inşa edilmiş gibi görünüyordu. Laurence'ın gitgide arabanın arka köşesine sindiğini hissediyordum. Artık ikimiz de Pitsville'e geldiğimizin farkındaydık, gel gör ki bunu itiraf edemiyorduk bir türlü. Uçağımızın indiği dakikadan itibaren korkunç bir kasılma haline geçmiştik: hem buraya ne YAPMAK için geldiğimizin bilincinde olmaktan, hem de bunun bir başarıyla sonuçlanması için duyduğumuz endişeden, olay mahalli konusunda hayal kırıklığı belirten tek kelime etmeye korkuyorduk resmen.

Neyse en azından otelimiz güzeldir diye avuttum kendimi. Laurence dört yıldızlı olduğunu söyleyerek rahatlatmıştı içimi. Ama Tenerife'de dört yıldız, İngiltere'dekiyle aynı anlama gelmiyormuş. Tenerife'de dört yıldız, bildiğin paket tur tatili otellerinden birazcık daha iyi durumda olanı demekti. Yani bu böyleyse, kim bilir bir yıldızlı otel nasıldır Tenerife'de? Zaten çoktan diz seviyesine inmiş olan kalbim, lobiye girip de marley karoları, muşamba kılıflı kanepeleri ve floresan lambaların altında boynunu bükmüş toz içindeki kauçuk ağaçlarını görünce yerlerde sürünmeye başladı resmen. Laurence kayıt işlerini hallettikten sonra, eşyalarımızı taşıyan çocuğu asansöre kadar takip edip, sessizce yukarı çıktık. Odamız az eşyalı ve fonksiyoneldi, yeterince de

* (İsp.) Satılık. (ç.n.)

temizdi, ama yoğun bir dezenfektan kokusu vardı. Yataklar ise ayrı ayrıydı. Laurence yılgınlıkla yataklara bakıp, çocuğa çift kişilik yataklı bir oda ayırttığını söyledi. Çocuk oteldeki bütün odaların böyle olduğunu söyledi. Laurence'ın omuzları biraz daha aşağı çöküverdi hemen. Çocuk gidince kederli bir ifadeyle özür dileyip, dönünce mutlaka seyahat acentesinden bunun hesabını soracağını söyledi. Ben de kahraman bir edayla bunun önemli olmadığını belirtip, ufak balkona çıkmak üzere sürgülü kapıları ittim. Hemen aşağıda yüzme havuzu vardı –yapay kayalıklarla ve palmiye ağaçlarıyla çevrili olan havuzun Rorschach testindeki mürekkep lekesi misali, gelişigüzel bir şekli vardı. Alt tarafı ışıklandırılmıştı ve o karanlıkta mavi mavi parıldıyordu. Havuz o ana dek orada gördüklerimiz içinde romantik sayılabilecek tek şeydi, ama yayılan o umumi havuzlara has güçlü klor kokusu sebebiyle o etki de pek kalmıyordu, halen sağır edici programını devam ettiren civardaki bir diskodan gelen o güm güm bas sesleri de cabası. Gürültüden ve kokudan kurtulmak için panjurları kapatıp, klimayı açtım. Laurence da yatakları birleştirmeye çalışıyordu, yatağın ayakları seramik karoların üzerine sürttükçe iğrenç bir gıcırtı çıkıyordu, dahası odanın ilk başta sandığımız kadar temiz olmadığı ortaya çıkmıştı, çünkü yatakların başucundaki komodinlerin arkası ve alt tarafı toz içindeydi; gece lambalarının kabloları yeni pozisyonuyla yatakların yanına ulaşmayınca, biz de nihayet yatakları eski haline döndürmeye karar verdik. İçten içe ferahlamıştım aslında, çünkü böylece doğrudan uyumayı önermek daha kolay olacaktı. Bayağı geç bir saatti, çok bitkindim ve kendimi ancak bir torba dolusu Brüksel lahanası kadar seksi hissediyordum. Anlaşılan Laurence da aynı hisler içindeydi ki, hemen kabul etti. Banyoyu gayet görgülü bir şekilde, sırayla kullandıktan sonra masum bir şekilde öpüşerek ayrı ayrı yataklarımıza girdik. Anında, incecik çarşafın altındaki döşeğin muşamba kaplı olduğunu anladım. Ayy inanabiliyor musun? Ben de yalnızca bebeklerin ve idrarını tutamayan yaşlıların altına serilir sanırdım bu muşamba örtüleri. Değilmiş meğer –paket tur turistleri de dahilmiş buna. Bakıyorum kurtlanmaya başladın artık Karl –eninde sonunda YAPTIK MI yapmadık mı onu merak ediyorsun di mi? N'apalım, sabredeceksin biraz. Bu benim hikâyem ve ben de nasıl istiyorsam öyle anlatacağım bunu sana. Aah, hadi yaa? Ne çabuk? Eh, yarın o zaman.

Ah, ne oldu biliyor musun? Hayatta tahmin edemezsin. Sally Rummidge'deki evlerine geri döndü ve ayrı hayatlar sürdürerek aynı evde yaşamaya devam edeceğini bildirdi. Evet, böyle deniyor buna, "ayrı hayatlar", bilinen bir hukuki terimmiş bu. Boşanma işlemleri devam ederken evliyken oturduğun evi paylaşmak anlamına geliyormuş, ama birlikte yaşamıyorsun tabii. Paylaşmıyorsun yani. Laurence dün evine döndü –gece Londra'daki dairesinde kalmıştı– ve karşısında, elinde evi nasıl paylaşacaklarına dair daktiloyla yazılmış bir sayfa dolusu öneriyle Sally'yi buldu; kim hangi yatak odasında uyuyacaktı, mutfağı kim hangi saatte kullanacaktı ve çamaşır makinesini kim hangi gün kullanacaktı gibi. Sally, Laurence'ın çamaşırlarını yıkamayacağını gayet açık ve net ortaya koymuştu böylece. *En suite* banyolu büyük odayı kendisine yazmış ve şimdiden kapısına da yeni bir kilit taktırmıştı bile. Laurence bütün takımlarının, gömleklerinin ve eşyalarının itinayla yerlerinden alınıp, misafir odasına yerleştirilmiş olduğunu görmüş. Öfkeden çılgına dönmüş tabii, ama avukatı bu konuda yapılacak hiçbir şey olmadığını söylemiş. Sally çok iyi bir zamanlama yapmış. Geçen hafta birkaç kıyafetimi alabilir miyim diye sormuş Laurence'a, o da olur demiş, istediğin zaman gel, ben zaten şehir dışında olacağım, e tabii Sally'nin anahtarları da var nasıl olsa, gelmiş o da. Ama kıyafetlerini alacağı yerde tekrar eve taşınmış, hazır Laurence da onu engellemek üzere ortalıkta yokken hem de. Yok, benimle Tenerife'de olduğunu bilmiyor. Yani, *bilmesin* zaten.

Hı evet, nerde kalmıştım? İşte, söylediğim gibi, ilk gece bir şey olmadı, ikimiz de kendi yataklarımızda uyuduk –idrarını kaçıranların şiltelerinin üzerinde olmasına rağmen epey bir uyumuşuz, ne de olsa ikimiz de çok yorgunduk. Kahvaltıyı odamıza istedik. Yani o da pek matah bir şey değildi ya: Teneke kutuda bir portakal suyu, karton tadında cılız çörekler ve plastik kaplar içinde reçel ve marmelat –diğer bir deyişle uçaktaki yiyeceğin devamı yani. Kahvaltıyı küçük balkonumuzda yapalım dedik, ama daha o saatte şaşırtıcı derecede yakıcı olan güneş yüzünden içeri kaçmak zorunda kaldık. Balkon doğuya bakıyordu ve bir tentesi ya da şemsiyesi filan yoktu. Bu yüzden panjurlarımız kapalı bir halde odada yedik. Laurence bir gün önce Londra'dan aldığı *Evening Standard*'ı bir daha okudu. Birkaç sayfasını da bana vermeyi önerdi, ama bence böyle bir ortamda kahvaltı sırasında gazete okuması hiç de *comme il faut** bir durum değildi. Bununla ilgili küçük bir şa-

* (Fr.) Gereği gibi; terbiyeli. (ç.n.)

ka yaptığımda şaşırmış bir halde kaşlarını çatıp, sanki evrenin temel bir yasasından söz ediyormuş gibi, "İyi de ben her zaman kahvaltıda gazete okurum," dedi. Ne kadar ilginçtir ki bir insanla aynı ortamı paylaşmaya başladığınız andan itibaren onu bambaşka bir açıdan görmeye başlarsınız ve hiç ummadığınız bir şekilde ondan rahatsızlık duymanıza yol açan şeyler çıkar ortaya. Evliliğimin ilk aylarını hatırlattı bu bana. Saul'un tuvaleti kullanmasından sonra klozette kalan o bok sıyrıkları ile dolu hali karşısında nasıl afalladığımı hatırlıyorum, sanki hayatı boyunca kimse ona tuvalet fırçasının ne işe yaradığını anlatmamıştı; ama tabii benim bunu ona söylemem için aradan epey bir sene geçmesi gerekmişti. Tenerife'deki tuvaleti paylaşmak da bir parça kâbusa dönüştü aslında, ama bu konuyu daha fazla uzatmasam iyi olacak herhalde.

İlk sabahımızı şeyin başında tembellik yaparak geçirmeye karar –ahh, tabii yaa, bunu öğrenmek istiyorsun değil mi? Peki o zaman, bütün modern otellerde olduğu gibi burada da banyo penceresizdi ve vantilatör de çalışmıyordu galiba, en azından gürültü yapmıyordu; ben de bu yüzden kahvaltıdan sonra tuvalete ilk ben gireyim diye telaş ettim. Tuvalet eğitimi konusunda biraz önce yaptığımız konuşmayı göz önünde bulundurarak çok şaşırmazsın herhalde, sonra işte, nasıl desem, bağırsaklarımı boşaltmayı başardığımda, dışkım böyle oldukça küçük, sert ve yoğun parçacıklar halindeydi. Devam etmemi istediğinden emin misin? Yani sonuçta, Tenerife'deki tuvalet bunlarla baş edemedi işte. Sifonu çekince o küçük kahverengi lastik toplar neşeyle dans ettiler suyun içinde ve inatla gitmediler. Ben sifonu çekip durdukça, bunlar da alçalıp alçalıp tekrar yükseldiler yüzeye. Al sana bastırılmış duyguların geri dönüşü. Resmen çılgına döndüm. Onlardan kurtuluncaya kadar tuvaletten de çıkamadım. Yani, düşünsene tam klozete oturacaksın, bir bakıyorsun ki tuvaletin içinde birisinin bokları yüzüyor, bu şimdi romantizme büyük bir darbe olmaz mıydı sence de? Hayatta kafamı kaldırıp da özür dileyemezdim Laurence'dan, açıklayamazdım da ya da dalgasını filan geçemezdim. Bunu yapabilmek için karşındakiyle en az beş yıllık evli olman gerekir. O anda bana gereken şöyle suyu foş diye tuvalete dökebileceğim güzel bir kovaydı, ama banyodaki tek kap delikli plastikten bir çöp sepetiydi. Sonunda tuvalet fırçasıyla tek tek U-kıvrımının içine doğru itekleyerek kurtuldum o küçük topaklarımdan, ama umarım bir daha asla bunu yapmak durumunda kalmam.

Neyse, işte dediğim gibi ilk sabahınızı havuz başında tembellik yaparak geçirmeye karar vermiştik. Ama oraya indiğimizde, bütün şezlong ve şemsiyelerin kapılmış olduğunu gördük. Millet deri kanserine davetiye çıkarırcasına sere serpe yayılmıştı etrafa. Laurence çok açık tenlidir ve anormal derecede kıllı gövdesi bütün güneş losyonunu kurutma kağıdı gibi emdiği gibi zararlı ışınların tamamını da üzerine çeker. Ben çok kolay yanarım, gelgelelim son zamanlarda kadın dergilerinde bunun deri üzerindeki etkileri konusunda öyle çok tüyler ürpertici makale okudum ki, şimdi azıcık bir yerim güneşe maruz kalsa ödüm patlıyor. Tek gölgelik alan, otelin duvarının hemen yanındaki kir pas içindeki ufacık çimenlik alandı ve burası da havuzdan epeyce uzaktı. Bir süre orada rahatsız bir halde havlularımızın üzerine oturduk, ama eşyalarını şezlongların üzerine atıp, sonra da kahvaltı keyfi yapmak üzere sıvışmış olan o insanları düşündükçe içimi gitgide artan bir hınç kapladı. Laurence'a orada boş duran şezlonglardan ikisini kapmayı önerdim, ama o bunu yapmazdı. Erkekler bu gibi durumlarda acayip korkak davranırlar. Neticede kendi başıma yapmak zorunda kaldım bu işi. Bir palmiye ağacının altında, üzerinde katlı havlular olan ve yan yana duran iki tane şezlong vardı, havlulardan birini şezlongun tekinden aldığım gibi diğerinin üzerine koydum ve kendime rahat bir yer açtım. Yaklaşık yirmi dakika sonra bir kadın geldi ve bana ters ters baktı, ama ben uyuyormuş gibi yaptım ve o da biraz sonra her iki havluyu da alıp, çekip gitti; biraz sonra da Laurence boynu bükük bir halde gelip öbür şezlonga geçti.

Bu ufak zafer önce keyfimi yerine getirdi, ama sonra o da geçti. Ben pek iyi bir yüzücü sayılmam, Laurence'ın da dizinden dolayı dikkatli olması gerekiyordu, zaten balkondan gayet güzel görünen o havuz da insanı pek yüzmeye davet etmiyordu, şekli bir acayipti, viyak viyak bağıran bir yığın veletle doluydu ve etrafa da berbat klor kokuları yayılıyordu. Bir yerde okuduğuma göre, bu kadar kötü kokmasına sebep olan klorun kendisi değil, bunun idrarla karışımından olan kimyasal reaksiyonmuş, anlayacağın o veletler var güçleriyle işeyip, sonra mesanelerini yeniden doldurmak üzere kola makinesine gidip duruyorlardı. Bir dalıp çıktıktan sonra, okumaktan başka yapacak bir şey kalmamıştı geriye, hoş şezlonglar da pek okumak için tasarlanmamıştı, hiçbir ayar yapılamaz cinsten adi şeylerdi. Boru şeklindeki çelik iskeleti nihayet bir parça yukarı kaldırmayı başarmıştık, ama kafan rahatça okuyabileceğin bir yükseliğe erişmiyordu yine de; bu yüzden ki-

tabı havada tutmak icap ediyordu, e haliyle beş dakika sonra kolların aşağı düşüyordu. Ben A.S. Byatt'ın *Sahip Olma*'sını getirmiştim yanımda, Lorenzo ise Kierkegaard'ın yazdığı bir şeyi getirmişti, *Korku ve Titreme* idi galiba, kulağa duruma pek de uygunmuş gibi gelmiyordu hani. Okuduklarına bakarak, oteldeki diğer ziyaretçilerin ne tür insanlar oldukları çok rahat anlaşılıyordu: Danielle Steel, Jeffrey Archer ve sabah gelen İngiliz tabloid gazeteleri. Çoğu, Luton'dan gelen kaporta işçileriymiş gibi geldi bana, ama bir şey söylemedim, çünkü Laurence bu türden metropoliten snobluklara sinir olur.

Dört yıldızlı bir otelde nasıl olsa verirler diye ikimiz de yanımızda deniz havlusu getirmemiştik, ama vermediler, dahası odada adam başı yalnızca bir tane küçükçe banyo havlusu vardı, biz de biraz yürüyüş yapıp birkaç bir şey satın alalım dedik. Şapka, plastik tokyo filan almamız gerekiyordu, çünkü havuzun etrafındaki betonluk alan cayır cayır yanıyordu. Biz de tekrar giyinip, öğlen güneşi tam da kaldırımlardan çekilip lazer ışınları gibi devremülk binaların üzerine sıçrarken sokağa çıktık. Otelin krokisine göre denizden yalnızca birkaç blok ötedeydik, biz de o yönde yürüyüp plaj malzemeleri satan bir dükkân bulalım diye düşündük, ama etrafta ne plaj vardı ne de malzeme, çıkmaz sokağın sonunda yalnızca alçak bir duvar vardı, onun aşağısında da dar bir şerit boyunca, ıslak cüruf görünümünde bir şeyler denizin içinde çalkalanıp duruyordu. Gerisingeriye dönüp, ufak bir alışveriş merkezinin bulunduğu ana yola kadar yürüdük, niyeyse yerin altına yapmışlar, böyle kıytırık hediyelik eşyaların ve turistlere gerekecek malzemelerle dolu dükkânların olduğu kasvetli bir tüneldi. Üzerinde "Tenerife" ismi olmayan ya da adanın haritasının basılmadığı bir şey bulup almak mümkün değildi. Buradan döndükten sonra, ölsem de bir daha kullanmayacağım bir şeyi almanın hiç içimden gelmediğini hissettim birden ve başka bir şeyler daha buluruz ümidiyle, ana yolu takip edip merkeze kadar gittik. Biraz zorlu ve uzun bir yürüyüş oldu maalesef, neredeyse hiç gölgelik alan yoktu. İlk başta can sıkıcıydı, sonuna doğru korkunç oldu. Avenida Litoral üzerinde, dip dibe bir dolu barın, kulübün ve "*Paella** ve patates kızartması" ile "Fasulyeli kanepe" veren restoranların olduğu, Veronicas denen özellikle korkunç bir kısım daha vardı. Buradaki yerlerin çoğu, müşteri çekmek için hoparlörlerinden bangır bangır disko müziği yayıyorlardı sokağa ya da duvara mon-

* İspanyol usulü pilav. (ç.n.)

te ettikleri televizyonlarının sesini sonuna kadar açıp, eski İngiliz sitcomlarının videolarını oynatıyorlardı. Bu durum bir tatil yöresi olarak Playa de las Americas'ın ne kadar anlamsız bir yer olduğunu iyice ortaya koyuyordu. Bunların başında oturan bütün bu İngilizler, evlerinden iki bin mil kadar uzakta, denizin ortasında sönmüş bir yanardağın üzerinde oturup, *Lapa*'yı, *Sadece Aptallar ve Atlar*'ı ve *Anne, Burası Pek Sıcak Değil*'i izleyebilmek için bir şeyler içiyorlardı. Laurence'a tam "Daha önce hiç bu kadar patetik bir şey daha görmüş müydün?" diye sorduğum sırada, *Yandaki Komşular*'ı oynatan bir kafe çıktı karşımıza. Ne yazık ki pek fazla seyircisi yoktu. Sadece dört kişi oturuyordu, haşlanmış dev yengeçlere dönmüş orta yaşlı karı koca bir çift, bir de punk saçlı, asık suratlı iki genç hatun vardı. Tabii ki Laurence'ın buraya girmesi farzdı. Kendi eseri oynarken gözlerini televizyondan ayırabilen tek bir yazar görmedim ben daha. Laurence kendine bir bira, bana da bir cin tonik ısmarlayıp, yüzünde sevgi dolu bir ifadeyle, büyülenmiş gibi çöktü oraya, minik oğlunun ilk adımlarını videodan izleyen çılgına dönmüş bir babaydı adeta. İnan ki Laurence'ın yaptıklarına benden daha çok hayran olan biri daha yoktur, ama ben bunca yolu bir barda oturup *Yandaki Komşular*'ın seçme bölümlerini izlemek için mi geldim diye düşünmeden edemedim. Yapılacak tek şey vardı ve ben de onu yaptım. Cin toniği kafaya dikip bir tane daha istedim, hem de duble. Laurence da bir bira daha söyledi ve sonra da mikrodalgada ısıtılmış bir pizzayı paylaştık, en sonunda da kahveyle beraber konyak içtik. Laurence otele dönüp biraz *siesta* yapmayı önerdi. Dönerken takside elini omzuma koydu, böylece kafasında nasıl bir *siesta* olduğu anlaşılmış oldu. Aah, vakit doldu mu yine? Yarına kaldı o zaman. Evet, tabii ki, Şehrazat'ı bilmez miyim, ne olmuş ona?..

Ah neyse ki yarı sarhoştum, yoksa söze dökülemeyecek kadar utanç verici olurdu. İnsan ya güler ya da ağlardı böyle bir durumda, birkaç kadehi devirmiş biri olarak ben güldüm tabii. *Siesta*mız için hazırlandığımız sırada Laurence'ı önce dizine bandaj bağlarken görür görmez kıkırdamaya başladım zaten. Dalgıç kıyafetlerinde kullandıkları süngersi esnek bir kumaştan yapılmıştı desteği ve parlak bir kırmızıydı. Bir de dizkapağı kemiğini içine sokmak için bir deliği vardı. Hele üzerinde hiçbir şey yokken iyice komik duruyordu yani. Tepkim karşısında bayağı şaşırmış görünüyordu. Meğer Sally ile sevişirken de hep ta-

karmış bunu. Ama bir de dirseğine elastik bir bandaj takınca dağıldım resmen. Son zamanlarda dirseğindeki ağrı nüksetmiş de, riske girmek istemiyormuş bu yüzden. Daha başka bir şey takıp takmayacağını sordum, belki incik kemiği için bir çift destek ya da motosikletçi kaskı filan. Aslında fena fikir değildi bu, yatak o kadar dardı ki, önsevişme sırasında maazallah yere düşebilirdi yani. Bu arada o çoktan beni yalayıp burnunu sürtmelere başlamıştı bile. Bense sadece gözlerimi kapatıp vücudumda gezinmesine izin verdim. Fena değildi aslında, ama biraz gıdıklanmıştım, haliyle inleyecek yerde kıkırdayıp durdum. Derken, dizinden dolayı sırt üstü uzanıp, benden üzerine çıkmamı istedi, yani tabiri caizse, işin en can alıcı kısımını bana bırakmıştı. Bir keresinde bir tiyatrocunun teki bana sürekli gördüğü bir rüyasını anlatmıştı, kadın hangi oyunda olduğunu bile bilmeden sahnede buluyormuş kendini ve diğer oyuncuların söylediği ve yaptığı şeylerden yola çıkarak kendi repliklerini ve hareketlerini tahmin etmek zorunda kalıyormuş. İşte ben de kendimi benzer bir handikapın içinde, Sally'nin rolünü üstlenen kişi konumunda hissediyordum. O bu rolde ne yapıyor bilmem ama, ben kendimi bir fahişeyle ortopedi bölümü hemşiresi karışımı bir şey gibi hissettim. Yine de, kahramanca devam ettirdim işlemi, yani biraz inip çıktım üzerinde, derken bir inilti çıkarttı ve ben de kendimi kenara yuvarladım hemen. Meğer inlemesinin sebebi gelememesiymiş. "Belki de öğlen içkiyi birazcık fazla kaçırdığın içindir hayatım," dedim. "Belki de," dedi gayet üzgün bir sesle. "Senin için iyi miydi peki?" Tabii ki de, mükemmeldi dedim, ama doğruyu söylemek gerekirse yorucu bir günün sonunda yapılan şöyle güzel sıcacık bir banyodan çok daha büyük bir keyif alırdım, ya da ne bileyim harbi iyi kalite Belçika çikolatasının yanında bir fincan taze çekilmiş Kolombiya kahvesi içmekten. Samimi söylüyorum.

İşte, bundan sonra bir saat filan uyuduk herhalde, sonra bir duş alıp balkonumuzda bir fincan çay içtik, neyse ki güneş gitmişti artık ve dışarı çıkma zamanı gelinceye kadar kitap okuduk, sonra da yemekten önce barda bir şeyler içtik. Pek bir şey konuşmuyorduk, çünkü aklımıza hep, daha doğrusu benim aklıma, önümüzde daha üç gün olduğunu da düşünerek, söylenmemesi daha hayırlı olan şeyler geliyordu; yani burasının ne kadar rezalet bir yer olduğu, bu seyahatin ne büyük bir fiyaskoya dönüştüğü filan. Otelde *demi-pension** kalıyorduk. Otele kayıt

* (Fr.) Yarım pansiyon. (ç.n.)

olurken, yemeğe giderken kullanmamız için ufak kuponlar vermişlerdi bize, yemek salonu da kocaman, kışla gibi bir yerdi işte, aşağı yukarı dört yüz kişi televizyondaki bir yarışma programına çıkmış ve zamana karşı yarışan o tipler gibi var güçleriyle önlerindeki yiyeceği kürüyorlardı. *Hors d'oeuvres* ve tatlıları sen kendin alıyordun, ana yemeği de masana getiriyorlardı. Mönüde tavuk *chasseur** ve galeta unuyla kızartılmış balık vardı, birini seçiyordun. Tam BBC'nin mutfak standardına uygundu, yenilebilir, ama sıradan. Yanında bir de kırmızı şarap istemiştik, ama çoğunu ben içtim, Laurence daha sonraki performansı için önlem alıyordu çünkü. Pek keyifli bir akşamdı diyemeyeceğim. Biraz dolaşalım bari dedik ve tekrar kıyıya gidip, denizin içinde çalkalanan ıslak cürufları izledik. Geriye yatmaktan başka yapacak bir şey kalmamıştı. Ya öyle ya da merkeze inip Veronicas'ın gece nasıl olduğuna bir bakacaktık, gerçi çok belliydi ya. Neticede otele gittik, seviştik gene ve yine aynı şey oldu. Yani sertleşme oldu ama şey olmadı, neydi, hah boşalma, yani üzerinde ne kadar çok debelendiysem de olmadı işte. Laurence feci şekilde bozuldu, önemli değil yaa filan dedim, aslında sevinmiştim bile diyebilirim, sonrasında geceliğe hafif hafif akan o şeyden hiç hazzetmem çünkü. "Bende bir problem var mutlaka," dedi Laurence. Ben de, "Problem sende değil, problem bu boktan otelde ve onun bulunduğu bu korkunç yerde, kim gelse burada iktidarsız olur," dedim.

Oraya gittiğimizden beri ilk defa gerçek duygularımı ifade ediyordum. Sözlerim tokat gibi indi suratına. Gayet resmi bir şekilde, "Özür dilerim," dedi. "Elimden geleni yaptım ben." "Elbette yaptın *chéri*," dedim. "Ben seni suçlamıyorum ki, hepsi o geri zekâlı seyahat acentesinin suçu. Neden daha güzel bir yere geçmiyoruz ki sanki?" "Geçemeyiz," dedi. "Önceden ödedim hepsini." Sanırsın ki bütün dört günü burada geçirmek üzere bir kontrat filan imzalamış. Kalan iki günün bedelini gözden çıkarabileceğimizi –en azından *onun* çıkartabileceğini yani– görmesini sağlayıncaya kadar canım çıktı. Anlaşılan anne ve babasının ruhu yine hortlayıp Laurence'a parasını çarçur etmemesi gerektiğini hatırlatıyordu. "Zaten," dedi, "Playa de las Americas'da sadece bir tane beş yıldızlı otel var, o da dolu. Seyahat acentesindekiler uğraşmışlardı orası için." "Eminim dolu*dur*," dedim. "Playa de las Americas'daki beş yıldızlı bir otelden yer ayırtacak tipler muhtemelen ken-

* (Fr.) Beyaz şarap ve mantar sosuyla pişirilmiş. (ç.n.)

dilerini odalarına kapatıp, dışarı adım atmayacaktır bile. Ama herhalde Tenerife'nin başka yerlerinde de beş yıldızlı oteller vardır değil mi?" "Nasıl gideceğiz ki oralara?" diye sordu Laurence. "Araba kiralayarak canikom," dedim, kendimi bir çocukla konuşuyormuşum gibi hissetmiştim.

Bütün düzenlemeleri üzerime alarak, ertesi sabah kahvaltıdan hemen sonra o döküntü yerden çıkmamızı sağladım. Laurence'a kalsa gizlice sıvışacaktık otelden, ama ödenecek herhangi bir ekstra var mı diye sormak gerekiyordu, böylelikle otel personeline neden ayrıldığımızı söyleme zevkine erişmiş oldum ben de, gerçi pek sallamadılar ya neyse. Avis'den klimalı bir araba kiraladık ve kıyıdan başkent Santa Cruz'a doğru ilerledik. Hayatında bu kadar kıraç ve yavan bir manzara görmemişsindir eminim sen de, aynen sıcak hava titreşimleri eşliğindeki ayın yüzeyi gibiydi. Ama Santa Cruz oldukça şirin ufak bir kasabaydı, biraz kirliydi filan ama uygar bir yerdi. Sadece bir tane klas otel bulabildik, gölgelik güzel bir bahçenin içinde bir havuzu ve düzgün bir restoranı olan bir yerdi. Robert Maxwell kendini yatından atmadan önceki son yemeğini burada yemişmiş meğer. Yani adam Playa de las Americas'da kalmış olsaydı bunu niye yaptığını bu kadar sorgulamazlardı herhalde.

Aman neyse, Santa Cruz'da çok güzel bir haftasonu geçirdik. Bize kocaman, yüksek tavanlı bir suit oda verdiler, odada penceresi açılabilen mermer bir banyo ve geniş bir çift kişilik yatak vardı ve biz birbirimize sarılıp bebekler gibi uyuduk o yatakta, başka da hiçbir şey yapmadık. Laurence'a artık bir *débâcle** daha yaşamayı göze almayalım hayatım dedim, hazır her şey de gayet yolunda gidiyorken; o da memnuniyetle kabul etti neyse. Sonuçta ben, bir gün teklif etse bile Laurence ile evlenmemeye karar verdim, bir de onunla cinsel ilişki filan istemediğime, hatta hiç kimseyle istemediğime. Sekssiz de yapabileceğime karar verdim, aman istemem kalsın yani, hayatımın geriye kalanında da uzak dursun benden. Saul ile olan ilişkimi sorgulayıp durarak ne kadar büyük bir salaklık yaptığımı fark ettim bir de bu arada, esas önemli olanın *benim* tatmin olmam olması gerekirken, acaba nerede hata yaptım, neden onu tatmin edemedime takılıp durdum hep; sonuçta bunca yıldan sonra bedenimi başka bir adamın kullanımına sokmak işime yaramayacak benim. Umarım Laurence'la olan o ma-

* (Fr.) Bozgun. (ç.n.)

sum ve samimi ilişkimize tekar dönmeyi becerebiliriz, ama beceremezsek, *tant pis*.*

Yani anlayacağın, hafta sonu kaçamağım sonuç itibarıyla öyle çok da berbat değildi. Şimdi olayları hiç görmediğim kadar net görmeye başladığımı hissediyorum, tüm bu olanlardan sonra yani. Bende hiçbir *problem* olmadığına karar verdim. Kendimi olduğum gibi kabul edebilirim artık. Sekse *ihtiyacım* yok. Bir erkeğe *ihtiyacım* yok. Dahası *sana* da ihtiyacım yok Karl, yani bundan sonra. Evet. Analizin sonuna geldik artık. Bana anlayacağımı söylemiştin. Ben de anladım işte. Bu bizim son seansımız Karl. Evet. Sana kocaman bir bay bay. Artık çok iyiyim.

* (Fr.) Yazık. (ç.n.)

STELLA?.. BENİM, LOUISE... Merhaba!.. İyiyim yaa. Sen nasılsın?.. Haa? Bana da telesekreterdeki mesajından biraz keyifsizmişsin *gibi gelmişti*... Ya, evet kusura bakma daha önce arayamadım ben de seni, ama nasıl yoğundum anlatamam... Toplantı üstüne toplantı... Hı hı, aynı film, ama şimdiki adı *Eğlence Treni*. Hollywood hakkında ne derler bilirsin, her şey ya beş dakika ya da beş yıl alır, anlaşılan bu da beş sene boyunca kafamızı ütüleyecek türden bir iş. Neyse, sen niye kötü oldun?.. Hı hı... Hı hı... Tahmin etmiştim zaten... Bak canım, biliyorum sen şimdi kızacaksın bana ama, inan bence ondan kurtulduğun çok daha iyi olmuş... Ben zaten hiç hoşlanmamıştım ondan, ama haklı mıymışım değil miymişim? Ben sana demedim miydim, boynuna altın haç takan adama güvenilmez diye?.. Hayatım resmen kullandı seni işte...

Adamdan kanal tedavisinin ve oyunculuk derslerinin parasını ister istemez attı seni başından... E tabii, şimdi böyle hissetmen çok doğal, ama inan bana hepsi geçecek, ben yanındayım hem. Dur bir dakika, biri arıyor. Kapama sakın...

Alo? Nick'miş, New York'tan arıyor, nasılsın demek için aramış... Haa, evet birkaç günlüğüne gitti. Off-Broadway bir oyunun açılışını yapan bir müşterisi vardı. Ah Stella, dün başıma öyle abuk bir şey geldi ki, anlatsam derdini filan unutursun bak.. Peki o zaman, şimdi ayakkabılarını çıkart, ayaklarını şöyle rahatça uzat ve beni iyi dinle...

Dün akşam, saat altı filandı işte. Global Artists'teki bir toplantıdan daha yeni dönmüştüm eve, bir duş alıp, üstümü değiştirmiş, kendime bir şeyler mi hazırlasam yoksa Sushi Express'i mi arasam acaba diye düşünüyordum ki, telefon çaldı ve İngiliz aksanlı bir tip, "Alo Louise, ben Laurence Passmore," dedi. Laurence Passmore mu? İsim hiçbir şey çağrıştırmamıştı bana, ses de tanıdık gelmemişti. Ben de "Haa merhaba?" dedim bozuntuya vermemeye çalışarak, karşıdaki ise biraz tedirgince kıkırdayıp, "Disk jokeyler buna geçmişten esen bir rüzgâr diyorlar galiba," dedi. "Sizi tanıyor muyum?" dedim, bir dakika kadar hiç sesi soluğu çıkmadı adamın ve sonra, "Yandaki komşular? Dört yıl önce?" deyince jeton düştü bende. *Yanda Kim Var*'ın orijinal İngiliz versiyonunun yaratıcısıydı bu adam. Yaa evet. Orada *Yandaki Komşular* diyorlardı buna. Ben Mediamax'te çalışırken dizinin haklarını satın almışlardı, o da deneme çekimlerinde bir nevi danışmanlık yapmak üzere İngiltere'den gelmişti, beni de onunla ilgilenmek üzere görevlendirmişlerdi işte. "Laurence" adı hiç tanıdık gelmemişti ama yine de. "Yaa senin ismin başka bir şey değil miydi?" diye sordum. "Tubby," dedi. "Tubby Passmore, tabii yaa," dedim. Bir anda tipi gözümün önüne geldi: Şöyle elli yaşlarında, kel, tıknaz bir adamdı. Tatlı bir adamdı. Biraz utangaçtı ama tatlıydı yani. "Doğrusu o takma adı hiçbir zaman sevmemiştim," dedi, "ama üstüme yapıştı kaldı işte." "Eee?" dedim, "Aramana sevindim. Hangi iş için geldin L.A.'ye?" "Şeyy, aslında buraya iş için gelmedim," diye cevap verdi. Bu arada şu İngilizler de ne çok "aslında" diyorlar, di mi? Hawaii'ye ya da başka bir yerlere giderken yol üzerinde uğradı diye düşünüp, "Tatil için mi geldin?" diye sordum. "Bir nevi tatil," dedi ve sonra ekledi: "Bu akşam yemeğe çıkalım desem, uygun musun?"

Başka bir zaman olsa hayatta olmazdı. Geçen hafta her akşam dışarıdaydık Nick'le. *Her akşam.* Ama işte nasıl olduysa Nick yoktu ve

benim de hiçbir planım yoktu, ben de içimden dedim ki, aman ne olacak, tamam. Bu buluşma yatakta bitecek değil nasıl olsa dedim... Çünkü bir keresinde, yani o buradayken, onu ayartmaya çalışmıştım, ama o geri çevirmişti beni... Yaa evet... Aman işte, Jed'den daha yeni ayrılmıştım o dönemlerde, haliyle biraz yalnızdım. O da yalnızdı. Ama beni reddetmişti, hem de olabilecek en kibar şekilde, çünkü karısını seviyordu... Yaa, meğer böyle adamlar da varmış işte Stella. En azından İngiltere'de varmış... Ben yemek teklifine tamam deyince acayip sevindi. Beverly Wilshire'da kaldığını söyledi, ben de kendi kendime dedim ki, Beverly Wilshire'ın parasını ödeyebiliyorsa bu adamla çıkılır işte ve ben tam bu kadar kısa bir zamanda Mortons's'un maître d'sini* kafalayabilir miyim acaba diye düşünürken, o "Ben Venice'in kıyısındaki, daha önce gittiğimiz o balık lokantasına gitmek istiyorum," dedi. Yani, ben hangi lokantadan bahsettiğini anlayamadım, o da oranın adını hatırlayamadı, ama eğer görürse hatırlayacağını söyledi, ben de kibarlık edip, onu alıp gitmeyi önerdim. Venice favori yerim değildir aslında ama, bir yandan da bunun Morton's'da pek tanınmayan bir İngiliz yazarla –sonuçta bir Tom Stoppard ya da Christopher Hampton değil bu adam– görünmemden daha iyi olacağını düşündüm.

Üzerime rastgele bir şeyler geçirip, kararlaştırdığımız saatte Tubby Passmore'u almak üzere Beverly Hills'e gittim. Kapının önünde oyalanıyordu, bu yüzden arabadan inmeden, kornaya basıp el salladım. Beni fark etmesi on dakika filan aldı herhalde. Kocaman patates suratı ve yakasına dökülen, bir bebeğinki gibi incecik saçlarıyla aynen gözümde canlandırdığım gibiydi, birkaç kilo almıştı belki. Tatlı bir gülüş. Ama yine de neden o zaman onu yatağa atmak istediğimi anlayamadım bir türlü. Arabaya bindi ve ben tam "L.A.'ye tekrar hoş geldin," deyip elimi uzatırken o da yanağıma uzanmış bulundu, biraz karışıklık oldu bu yüzden, ama gülerek geçiştirdik neyse durumu. Neredeyse suçlarcasına, "Arabayı değiştirmişsin," dedi, ben de gülüp, "Öyle diyorsan öyledir. Senden sonra beş tane filan araba değiştirmişimdir herhalde..." dedim. Yok, Mercedes. BMW'yi satıp, dışı beyaz, içi kırmızı deri koltuklu bir Mercedes aldım da. Haa, süper gözüküyor. Ah bir dakika, biri daha arıyor...

Hay sıçayım yaa, lanet olsun be... Özür dilerim, sesli düşünüyordum da. Global Artists'ten Lou Renwick'ti arayan. Yıldızımız, arkada-

* (Fr.) Şef garson. (ç.n.)

şı yönetmezse oynamayacağını söylemiş, arkadaşının son filmini de görsen, öyle zırva bir şey ki. Öyle puşt ki bu insanlar. Neyse, halledeceğiz bir şekilde. Onu seçmemin sebepleri var... Haa, senaryoyu ben seçmiştim... Nerede kalmıştık? Hah, tamam, neyse işte Venice'e gittik sonra ve koşanların, sörfçülerin, patencilerin, frizbicilerin ve köpek gezdirenlerin arasından, zikzak yaparak yürüdük kıyı boyunca ve bu lokantayı aradık, sonunda buldu sandı Laurence ama adı bu değildi galiba dedi, bir de zaten balık lokantası da değilmiş orası, Tayland lokantasıymış. İçeridekilere sorunca öğrendik ki, meğer bir sene önce açmışlar orayı, böylece biz de oranın aradığımız yer olduğunu anladık. Aslına bakarsan benim de gözüm bir yerden ısırmıştı orayı.

Biraz soğuktu ve benim kıyafetlerim de *al fresco** yemek için çok uygun değildi aslında, ama Tubby dışarıda yemek istedi... Şey yaa, kolsuz bir bluz, altına da geçen sene senin dükkândan aldığım siyah keten bir etek giymiştim. Hani parlak sarı düğmeleri olan? Hah, o işte. Tubby daha önce Venice'de yemeğimizi harika bir günbatımı manzarası eşliğinde yediğimizi söyledi, gerçi biliyorsun dün hava kapalıydı, bu yüzden dışarıda oturmanın da bir anlamı yoktu, ama niyeyse pek ısrar etti bu. Garson bir şeyler içmek isteyip istemediğimizi sorunca Tubby bana bakıp, "Viski limon, di mi?" diye sordu, güldüm ben de ve artık kokteyl içmediğimi söyledim, daha yeni soda içmiştim, garip bir şekilde keyfi kaçtı adamın. "Biraz şarap içersin ama herhalde?" diye sordu endişeyle, ben de belki bir kadeh dedim. Bir şişe Napa Valley Chardonay sipariş etti, Beverly Wilshire'da kalan bir adam için biraz fazla ekonomik bir seçimmiş gibi geldi bana, ama ses çıkarmadım.

Venice'e gelinceye kadar yol boyunca Tubby'ye *Eğlence Treni*'ni anlatıp durmuştum, kafam hep oradaydı çünkü, bir yandan da ona artık sadece bir TV yöneticisi değil, has bir film yapımcısı olduğumu göstermeye çalışıyordum. Bu yüzden yemeğimizi söyledikten sonra konuşma sırasını ona devretmek gerektiğini düşündüm. "Eee sen neler yaptın bakalım görüşmeyeli?" diye sordum. Ahh, hani felaket filmlerinde olur ya, adam geminin içinde tesadüfen bir kapıyı açacak olur, üstlerine tonlarca deniz suyu hücum eder, işte aynı onun gibi oldu o anda. İnler gibi bir iç çekti ve ardından hâlâ sönmemiş bir acının hikâyesini anlatmaya koyuldu. Karısı boşanmak istiyormuş, TV şirketi dizisini elinden almak istiyormuş ve dizinde geçmek bilmeyen kronik bir

(*) Açık havada. (ç.n.)

ağrı varmış. Karısı hiçbir uyarıda bulunmaksızın evi terk etmiş, iki hafta sonra da "ayrı hayatlar" denen özel bir anlaşmayı uygulayarak evi paylaşmak üzere geri dönmüş. Bu durumda sadece yatak odalarını ayırmakla kalmıyorlar, aynı zamanda mutfağı ve çamaşır makinesini bile sırayla kullanıyorlarmış. Anlaşılan İngiliz boşanma mahkemeleri çamaşır konusunda pek katı baksana. Evet. Yani eğer kadın, bilerek adamın çoraplarını yıkarsa dilekçesi boşa gidecekmiş. Gerçi öyle bir risk yokmuş ya. Merdivenlerde karşılaştıklarında bile konuşmuyorlarmış çünkü. Kuzey ve Güney Kore gibi birbirlerine not gönderip duruyorlarmış. Tubby biri olduğundan şüphe ediyormuş, ama kadın yok öyle bir şey diyormuş, söylediğine göre sadece onunla evli olmak istemiyormuş artık. Çocukları büyümüş... Karısı da üniversitede profesör müymüş neymiş. Karısı bunu söylediğinde Tubby resmen öfkeden kudurmuş... Yaklaşık otuz yıl –düşünebiliyor musun? Huzurevlerinin dışında, şu koca dünyada aynı insanla otuz senedir evli olan insanlar da varmış meğer. En çok canını sıkan da, bunca zaman karısını hiç aldatmamış olmasıydı. "Hem de karşıma fırsat çıkmadığından değil yani," dedi. "Sen de biliyorsun ya Louise." Sonra da o donuk mavi, kan çanağına dönmüş gözleriyle uzun uzun ve manalı manalı baktı bana.

Ayy nasıl diyeyim, böyle tüylerim resmen diken diken oldu o anda, sebep de okyanustan esen o hafif rüzgâr değildi tabii ki. Birden bu buluşmanın *nereden çıktığı* dank etmişti kafama. Ben bu adamı bilmem kaç sene önce işte tam o lokantada baştan çıkarmaya çalışmıştım... Yaa! Olaylar eski bir *film noir*'daki flashback sekansı gibi tek tek geldi gözümün önüne. Güzel bir yemek yemiştik o zaman onunla ve yanında şarap içmiştik, sonra ben servis arasında tuvalete kaçıp biraz toz çekmiştim burnuma... Haa o günlerde uyuşturucu kullanıyordum... Çantamda zulam olurdu hep, hem de Kolombiya'nın en favori malından... Ama Tubby'nin hiç o taraklarda bezi yoktu. Bir partide koko içer misin filan diye sorsalar, bu kola anlar, o kadar yani. Zom olmakla zam almak arasındaki farkı zor ayırt ediyordu. Marihuana içmeye bile acayip karşıydı, bu yüzden ben de o çektiğim şeylerden hiç bahsetmemiştim. Onun o İngilizvari esprilerine neden o kadar güldüğümü nasıl olup da hiç anlamamıştı şaşıyorum zaten. Neyse işte, o anda ben de böyle iyice uçup, duvarlara tırmanacak kıvama gelmiştim ve karşımda da her halinden benden hoşlandığı belli olan tatlı ve temiz bir İngiliz oturuyordu, ama bir teşebbüste bulunamayacak kadar da terbiyeli ve ürkek bir adamdı, dolayısıyla bari ben davranayım demiştim. Anlaşılan, ada-

ma onu evime götürüp vıcığını çıkartana dek düzüşmek istediğimi söylemişim... Valla. Aynen böyle söylemişim. Adamın hafızasına kazınmış resmen. Bütün mesele neymiş anladın mı? Tüm bu buluşma, o bilmem kaç sene önceki günün tekrar yaşatılması gibi bir şeymiş. Venice'deki lokanta, dışarıdaki masa, Napa Valley Chardonay... Meğer bu yüzden arabamı değiştirmeme, balık lokantasının Thai restoranına dönmesine ve artık viski limon içmememe bu kadar bozulmuş. Bu yüzden dışarıda oturalım diye o kadar ısrar etmiş. Mümkün olduğunca, en ince detayına kadar dört yıl önceki o akşamın koşullarının aynısını yaratmak için uğraşmış anlayacağın. Biri haricinde bütün detaylar tamammış yani... Aynen öyle! Artık karısı da onu terk ettiğine göre, onunla düzüşme teklifimi kabul edebilirmiş. Adam bunun uğruna İngiltere'den onca yolu kat etmiş, düşünebiliyor musun? Hadi haleti ruhiyemi bir kenara bırakalım, benim koşullarımın değişmiş olabileceğini hiç aklına getirmemişti anlaşılan bu arada. Herhalde benim okyanusun kıyısındaki o masadan hiç kalkmadan, özlem dolu bakışlarla denizi izlediğimi ve sürekli onun çıkagelmesini beklediğimi sanıyordu, hem de evliliğe dair yeminlerinden kurtulmuş bir halde gelip beni hızla göğsüne çekip sarması için. Ay dur bir dakika, biri daha arıyor...

Alo. Telefonların şu bekletme özelliği olmadan önce nasıl yaşıyorduk ki acaba? Gloria Fawn'ın menajeriymiş arayan. *Eğlence Treni*'nden vazgeçmiş. Bak yaa, kesin kadına senaryoyu bile göstermemiştir. Amaan neyse, ne bok yerlerse yesinler üff... Aaa ne diyordum, işte adamın kendisine ta dört sene önce teklif edilen bir öneriyi kabul edip bunun için altı bin mil uçmasına cidden çok sinir olmuştum. Bu aynen birisine tuzu verir misin deyip, karşındakinin dört sene sonra elinde bir tuzlukla belirmesi gibi bir şeydi. Onu bir an önce kendine getirmem gerektiğini fark ettim, bu yüzden bardağıma şarap eklemeye kalkışınca, hemen elimi koyup, başka içmeyeceğimi söyledim; çünkü hamile kalmaya çalışıyorum ve eğer başarırsam da tamamen bırakmam gerekecek dedim... Evet öyle. Aman yaa dedim, ne olacaksa olsun. Hem vakit geçiyor artık. Nick de çok heves ediyor ayrıca... Ayy, sağ ol Stella. Hamile kıyafetleri giyecek hale gelince senin o şık elbiselerden alırım artık... Neyse işte, ben böyle deyince Tubby Passmore durdu birden, ama yine de tam anlamamıştı herhalde. O anda çocuğu *ondan* yapmak istediğimi filan bile düşünmüş olabilir yani... Ahh, ister inan ister inanma, ne diyorum sana, yok böyle bir adam yaa. Ardından ona Nick'le beraber olduğumu anlattım, adam gözlerimin önünde

çöktü resmen. Bir an limonlu karidesli ot çorbasının içine düşüp ağlamaya başlayacak diye korktum. Ne olduğunu çok iyi bildiğim halde, "Ne oldu?" diye sordum, o da bana Kierkegaard'dan bir şeyler söyledi... Hı hı Kierkegaard, filozof olan, smorgasbord* filan değil yani. He he he. Derken, "Bir adamın başına gelebilecek en korkunç şey, kendi gözünde ehemmiyeti olan bir konuda komik bir duruma düşmektir," dedi bana. Yaa. Aynen böyle. Sonradan bir yere yazdım bu dediğini.

Eh, tahmin edebileceğin gibi, bir türlü toparlayamadık durumu sonra. Ben bütün yemekleri yerken, o da bütün şarabı içti, ayrıca hep ben konuştum. Adam için üzülmemek elde değildi, Prozac'tan bahsettim biraz ona. İster inan, ister inanma hiç duymamış. Başını iki yana sallayıp, sakinleştirici kullanmadığını söyledi bana. "Bir ara kötü bir Valium deneyimim olmuştu," dedi. Ne, Valium mu? Adam eczacılık alanında Taş Devri'nde kalmış resmen. Ona Prozac'ın sakinleştirici ya da sıradan bir anti-depresan olmadığını, tamamen yeni bir ilaç harikası olduğunu anlattım. Tam bir satış uzmanı gibi bir konuşma çektim ona... Aah tabii, sen kullanmıyor musun canım? Hollywood'daki herkes kullanıyor sanırdım ben de... Ah, Nick de ben de bayılıyoruz ona. E tabii. O küçük yeşil ve beyaz kapsülleri ne zaman alacağımızı gösteren bir çizelge bile mutfak duvarına raptiyelenmiş halde durur zaten hep... Ayy resmen hayatımı değiştirdi o benim... Yoo, depresyonda filan değildim, onu almak için illa depresyonda olmana gerek yok ki. İnsanın özgüveninde harikalar yaratıyor valla. Mesela o Prozac olmasaydı, ben hayatta Mediamax'tan istifa edecek cesareti bulamazdım kendimde... Aaa evet, *Time*'daki o yazıyı ben de okumuştum, ama benim başıma hiç öyle bir şey gelmedi... Valla, bence sen de denemelisin Stella... Şey, bir yan etkisi var maalesef: Onu alınca daha zor orgazm oluyorsun. Ama nasıl olsa bir sevgilin yok şu anda, kaybedecek neyin var ki canım? Yok, tabii ki de değil Stella'cığım, ama Prozac epey bir süre idare eder seni... Eh, doğru canım, herkesin zorluklarla kendine göre bir baş etme şekli var tabii... Ah, onu tekrar Beverly Wilshire'a götürürken yolda uyuyakaldı, artık sebep alkol müdür, uçak yorgunluğu mudur, hayal kırıklığı mıdır, yoksa hepsinin karışımı mıdır bilemeyeceğim. Kapıdaki görevli arabanın kapısını açtı, ben de Tubby'yi yanağından öpüp dışarı itekledim ve sendeleye sendeleye lobiye gidişini seyrettim. Yani, üzüldüm tabii onun için, ama ne yapabilirdim ki?.. Bilmiyorum, herhalde Londra'ya döner... Aah gerçekten mi?.. Aa, bil-

* İskandinav usulü büfe. (ç.n.)

mem ki. İstersen sorabilirim ama... Peki bunun iyi bir fikir olduğuna emin misin Stella?.. Tamam, peki sen öyle diyorsan... Ama Warren Beatty'nin İngiliz versiyonu filan değil yani bu adam sonuçta, tamam mı?.. Aa yok canım, kesin temiz bir adamdır, o konuda endişelenme hiç. O zaman şimdi arayacağım onu ve onunla tanışmaya can atan harika bir bekâr kız arkadaşım olduğunu söyleyeceğim... Tamam, arayacağım seni.

AAH, SELAM GEORGE, ne var ne yok? Aman iyi iyi. Biz de yuvarlanıp gidiyoruz işte. Teşekkürler, alayım bir tane. Draught Bass olsun lütfen. Aaa, büyük olsun hadi. Sağ ol. Yaa evet, pek iyi bir sabah değil cidden. Sekreterim evde hasta yatıyor, faks makinesinin ışıkları yanıp yanıp sönüyor, BBC benim kafama koyduğum Kanada yapımı bir diziyi kapmış ve sıçtığımın avukatının teki bize dava açmış, sebep de *Otoyol Devriyesi*'nin bir bölümündeki üçkâğıtçı avukatla aynı ada sahip olması –izledin mi? Yok, geçen haftadan önceki haftaydı. Ah, teşekkürler Gracie. Bir de bir paket cipsle, bir parça domuz füme. Dur ya George, cipsleri ben ödeseydim bari. Peki o zaman, tamam. Teşekkürler, Gracie. Şerefe George. Oh be. İyi geldi. Ne? Haa, galiba ona birkaç bin dolar verip susturacağız, uzun vadede daha ucuza geliyor.

Oturalım mı bir yere? Bak orada, köşede. Burada da sırtı duvara yaslamak iyi oluyor, kimse konuştuklarını duymuyor böylece. Evet ama bu, seni dinlemek için dışarı çıkmadıkları anlamına da gelmiyor tabii. Ha ha ha. Hadi buyur yaa. Cipsten alsana. Tabii şu salak paketi açabilirsem eğer. Bu naylon paketleri açmak için de bir şey yapmaları lazım canım, cebinde taşıyabileceğin, böyle puro kesicisi gibi bir şey mesela, böyle bir şeyin patentini alsa insan köşeyi döner valla. Aman bee! Olacağı buydu zaten! Ya hiç açılmaz ya da böyle tam ortadan bölünüp, dizine dökülür hepsi. Al bir tane ama yine de. Geçen gün pubda bir adam gördüm, elinde bir paket Walton's cipsi, valla adam kırk saat uğraştı herhalde. Paketi yırtıp açayım diye uğraşırken bir tırnağını kırdı, ısırıp açayım derken nerdeyse dişini kırıyordu; sonunda ucunu çakmakla yakayım dedi, o zaman da paket tutuştu. Dalga geçmiyorum bak. Herhalde paketin köşesini eritmeye çalışıyordu, ama birden böyle har diye alev aldı işte, yazık, adamın kaşları yandı biraz, etrafa da iğrenç bir yanmış cips kokusu yayıldı. Cidden. Yani bunu televizyonda göstermeye kalkışsak, Walton's cipsi demeye utanırız, haklı olarak tepemize çökerler valla; ama diğer yandan da, bir senaryo ortaya koyacağız diye memleketteki her bir rezil avukatın adını kontrol edecek olsak, işimiz iş yani. Off yaa, bira da çok güzelmiş.

Yaa işte, berbat bir sabahtı. En beteri Tubby Passmore ile olan görüşmeydi zaten. Tam bir kaçık. Off, bu ara çok canımı sıktı. Herhalde Debbie Radcliffe meselesini biliyorsundur? Aaa, Dave Treece sana söylemiştir diye düşünmüştüm. Pek kimseye söyleme ama, kadın *Yandaki Komşular*'ı bırakmak istiyor. Yaa evet. Gerçekten ciddi bir durum. Bu serinin sonunda kontratı bitiyor ve ne kadar verirsek verelim devam etmek istemiyor, salak karı. Ne bileyim ya, tiyatro sahnesine mi dönmek istiyormuş neymiş. Öyle mi? Haa, bilemezdim zaten, mümkünse tiyatroya hiç gitmem çünkü. Tahammül edemiyorum yaa. Bence tek kanallı bir televizyonun karşısında eli kolu bağlı oturmaktan farksız yani. Konuşamazsın, bir şey yiyemezsin, içemezsin, işemeye gidemezsin, sıkışıklıktan bacak bacak üstüne bile atamazsın. Üstelik tüm bu ayrıcalıklar için bir de yirmi papelini alırlar senin. Neyse işte, kadın kararlı, bizim de onu senaryodan çıkartmanın bir yolunu bulmamız lazım. Biliyorsun, hâlâ acayip reyting alıyor. Tabii yaa. En azından bir seri daha, belki iki, hatta üç. Bu yüzden biz de Tubby'den, şimdiki serinin son bir iki bölümünü yeniden yazmasını istedik, hani Priscilla'yı yok edeceğiz ya, Debbie'nin rolünü yani, böylelikle bir sonra-

ki seri için Edward'ın hayatına yeni bir kadın sokabilecektik, tamam mı? Bir dolu fikir verdik Tubby'ye, ama hiçbirini sallamadı. Ciddi ciddi, yapılacak tek şeyin Priscilla'yı öldürmek olduğunu söyledi. Trafik kazası olabilirmiş, ameliyat sırasında olabilirmiş falan filan. Yaa evet, inanılır gibi değil, di mi? Millet oturup salya sümük ağlasın diye herhalde. Halbuki Debbie öyle bir ayrılmalı ki diziden, izleyicinin içi rahat olmalı, belli bir sebebi olmalı. Yani tabii kimse kolay bir şey olduğunu iddia etmiyor bunun. Ama şu yirmi yedi senelik televizyon hayatımda öğrendiğim bir şey varsa, o da *her şeyin bir çözümü olduğu*dur. Problemin ne olduğunun hiçbir önemi yok, artık senaryo olur, oyuncular olur, çekim yeri olur, bütçe olur, her zaman bir çözüm bulunur –kafayı yeterince verirsen yani. Sorun şu ki, bazı insanlar bu çabayı harcayamayacak kadar boktan bir aylaklık içinde oluyor, dahası buna da bütünlük adını veriyorlar. Tubby, karakterlerimin bütünlüğünden ödün vermektense, diziye son veririm daha iyi dedi. Hiç böyle saçma sapan bir şey daha duydun mu daha önce? Söz konusu olan bir sitcom sonuçta, kafa ütüleyici cinsten Ibsen filan değil. Ne yazık ki bir büyüklük havalarına girmiş, son gördüğümde şey yazmak istiyordu Tubby, aaa –haa, tabii neyse ki sözleşmeye göre, Tubby başka bir seri daha yazmayı reddederse, yerine başka bir yazarı ayarlayabiliyormuşuz. Yaa öyleymiş. Tabii ki *istemiyoruz* böyle bir şeyi. Bu işi Tubby'nin bizzat yapmasını tercih ederiz. Aman, siktir et onun manevi doğrularını George! Aslına bakarsan, herif biraz kıçını kıpırdatsa bu işi herkesten çok daha iyi becerir. Ama tam bir yılan hikâyesine döndü iş. Şimdi Tubby'nin, Debbie'yi diziden usturubuyla yollamanın bir yolunu bulması için beş haftası var önünde, olmadı, başka bir yazar bulacağız. Bilmiyorum valla, ama pek ümitli değilim yani. Bu sıralar bambaşka bir âlemde yaşıyor sanki. Özel hayatı cidden bombok bir halde. Biliyorsun karısı onu terk etti. Evet. İlk şeyde öğrendim bende, bir gece, bayağı geç bir vakit evimden aradı beni. Berbat çıkıyordu sesi –böyle hızlı hızlı soluyup, iki lafının arasında uzun molalar filan veriyordu. Debbie'yi diziden çıkarmanın bir yolunu buldum dedi bana. "Diyelim ki," dedi, "diyelim ki Priscilla Edward'ı hiç uyarmaksızın bir gün terk ediyor? Diyelim ki son bölümde kocasına artık daha fazla onunla evli kalmak istemediğini söylüyor? Başka bir adam filan yok hayatında. Sadece artık sevmiyor onu. Ondan hoşlanmıyor bile. Ucube bir adam olup çıktığını söylüyor ona. İşte bu yüzden de onu terk ediyor." Ben de, "Saçmalama Tubby. Daha ele avuca gelir sebepler olmalı. Kimse

inanmaz buna," dedim. O da, "İnanmazlar mı?" diye sordu ve telefonu kapadı. Sonradan öğrendim ki, karısı terk etmiş meğer bunu. *Public Interest*'taki o yazıyı görmüş müydün sen de? Sonuçta, oradaki asıl fikir de buydu değil mi? Başka bir adam yoktu yani. Diğer herif eşcinselmiş. Anlaşılan Tubby'nin karısı, aynen Tubby'nin de telefonda dediği gibi, daha fazla onunla evli kalmak istemediği için terk etmişti onu. Yazık, çok içine oturmuş adamın. Kime olsa, oturur tabii. Bir tane daha içecek misin? Aynısından mı? Neydi adı, kırmızı Club mı? Haa, Saint Emilion tamam. Biraz daha fazla vermeye değer diyorsun ha? Yok yok, tamam Saint Emilion olsun George. Ben şaraptan maraptan anlamam, hiçbir zaman da anlar gibi yapmadım. Küçük mü olsun büyük mü? Ben herhalde küçük içerim ancak, öğleden sonra bir dolu iş var. Ha, tamam. Ben kendime bir de börek alayım diyorum, sen bir şey ister misin? Tavuklu mantarlı, tamam.

Geldim işte. Bir büyük kadeh Saint Emilion. Börekler hazır olunca çağıracaklar. On dokuz numaraymışız. Geçen gün bir pubdaydım, orada da bu vestiyer numaraları yerine iskambil kâğıtlarını kullanıyorlardı. Kız bardan sesleniyordu mesela, "Kupa Kızı" ya da "Maça onlusu" artık neyse. İyi akıl etmişler dedim. Ben hep o ufacık şeyleri kaybediyorum çünkü, numaramı da unutuyorum sonra. Senin böreğin 1,25 tuttu bu arada. Ah, sağ ol. Tüm bozuk param bu ama, bir onluk borcum olsun, tamam mı? Şerefe. Yaa işte, sonra bu sabah görüşmek istemişti benimle Tubby. Ben de demiştim ki, herhalde Debbie'den kurtulmak için parlak bir fikir buldu, ama nerdee. Adam, ciddi ciddi dramaya el atmak istiyormuş meğer. Yaa sorma. İnanılır gibi değil be George. Kikkiguard adındaki tuhaf bir adamın dizisini yapmak istiyormuş. Aaa, öyle mi telaffuz ediliyordu? Sen biliyorsun o zaman bu adamı? Haa, doğru, Danimarkalı bir filozofmuş. Başka ne biliyorsun onun hakkında? Tubby bana bahsedinceye kadar ben bu kadarını bile bilmiyordum. (a) Onun bu konuyla ilgilenmesinden, (b) bizim de ilgileneceğimizi düşünmesinden dolayı şok geçirdim resmen. Aynen şöyle dedim ona, hem de tane tane: "Sen şimdi Heartland Televizyonu'na, Danimarkalı bir filozofla ilgili bir drama dizisi mi yazmak istiyorsun?" Yani eğer Danimarka pastacılığıyla ilgili dese bu kadar abuk kaçardı ancak. Sadece başını evet anlamında salladı. Kendimi gülmemek için zor tuttum. Daha önce de komedi yazarları ile böyle şeyler gelmişti başıma. Sonuçta hepsi çalıştıkları kanalın üst düzeyindeki tiplerle görüş alışverişinde bulunur mutlaka. Stüdyo seyircisi olmadan bir şeyler yapmak

isterler ya da sosyal problemlerle ilgili yazmak isterler falan filan. Önceki hafta Tubby senaryoda kürtaj meselesine göndermede bulunmuştu mesela. Düşünsene –sitcomda kürtaj meselesi! Bunların kaprisine ya boyun eğersin ya da kısaca git başımdan kardeşim dersin. Benim hâlâ Tubby'nin *Yandaki Komşular* konusunda kendine gelmesi umudum vardı, bu yüzden suyuna gittim ben de. "Peki Tubby, anlat bakalım. Neymiş bu hikâye?" dedim.

Yani, ortada hikâye mikâye yok aslında. Bu, neydi yaa herifin adı, haa Kierkegaard, Kopenhag'da yaşayan varlıklı bir tüccarın oğluymuş, zaman da ne bakayım, hah Victoria dönemi, erken Victoria'ymış. Neyse işte, baba, böyle karamsar, suçluluk duyguları içinde falan eski bir zamparaymış ve çocuklarını da bu duygular içerisinde yetiştirmiş. Hepsi de çok katı Protestan olmuşlar tabii. Kierkegaard gençliğinde biraz biraz sapmaya başlamış ama bu kurallardan. "Bir keresinde geneleve gittiği sanılıyormuş," dedi Tubby. Ben de, "Ne yani sadece bir kere mi gitmiş?" diye sordum. Tubby de, "Onda da çok suçlu hissetmiş kendini," dedi. "Muhtemelen bu, tek cinsel deneyimiymiş. Sonradan Regine adında bir kızla nişanlanmış, ama ayrılmış ondan da." "Niye?" diye sordum. "Mutlu olacaklarını düşünmemiş," dedi. "O da babası gibi depresyondan çok çekmiş." "Bunun bir komedi dizisi olmayacağı çok belli Tubby," dedim. "Doğru," dedi gayet ifadesiz bir yüzle. "Bu çok acıklı bir hikâye. Kierkegaard nişanı bozduktan sonra, ki bunu neden yaptığını kimse anlayabilmiş değildir, bir süreliğine Berlin'e gitti ve *Ya/Ya da*'yı yazdı. İçten içe yeniden Regine ile bir araya gelme ümidiyle Kopenhag'a döndüğünde ise kızın başka biriyle nişanlandığını öğrendi." Birden durdu Tubby ve acıklı bir ifadeyle yüzüme baktı, sanırsın ki dünya tarihinin en trajik olayını filan anlatıyor. Biraz vakit geçince, "Anlıyorum," dedim. "Peki sonra ne yapmış?" "Bir sürü kitap yazmış," dedi Tubby. "Papaz olabilirmiş aslında, ama o, dini bir kariyer olarak kullanmaktan yana değilmiş. Neyse ki şansı yaver gitmiş ve babasından oldukça büyük miktarda bir servet kalmış sonra." "Sanki şanslı olduğu tek konu da buymuş gibi geldi bana," dedim. Aah on dokuz mu dedi kız George? Buradayız güzelim, on dokuz biziz. Bir biftek ve böbrekli, bir de tavuklu mantarlı, tamam. Harika. Teşekkürler. Ne çabuk geldi ya. Mikrodalgada ısıttılar herhalde. İlk lokmana dikkat et aman, dilini çok kötü yakabiliyor bu börekler. İçleri göründüğünden daha sıcak oluyor hep. Hımm, hiç fena değil. Seninki nasılmış? Güzel. Sonra işte. Tubby Passmore, hah. Ona Kierkegaard hayattayken meş-

hur olmuş mu bari diye sordum. "Hayır," dedi Tubby. "Kitapları tuhaf ve anlaşılmaz bulunurmuş. Zamanının ötesindeymiş aslında. Varoluşçuluğun kurucusuymuş. Hegel'in o her şeyi kapsayan idealizmine karşı çıkmış." "Pek öyle televizyonun en çok izlendiği saatlerde yayınlanacak türden bir şeymiş gibi gelmedi bana Tubby," dedim. "Kitaplarından çok az bahsedeceğim," dedi. "Hikâye Kierkegaard'ın Regine'e duyduğu aşk üzerinde yoğunlaşacak. Onu asla unutamamış, kadın bir başkasıyla evlendikten sonra bile." "Ne olmuş peki sonra?" diye sordum. "İlişkiye girmişler mi hiç?" Ben böyle deyince bayağı bir şaşırdı Tubby. "Yok, hayır," dedi. "Regine ile Kopenhag'da karşılaşmışlar bir gün –o zamanlar küçük bir yermiş tabii– ama hiç konuşmamışlar. Bir kere de kilisede yüz yüze gelmişler ve Kierkegaard onun bir şey söyleyeceğini düşünmüş, ama hiçbir şey söylememiş, keza kendisi de. Ne müthiş bir sahne olur bu," dedi. "Muazzam bir duygu seli, ama tek kelime edilmiyor. Sadece yakın çekim kullanılır. Tabii bir de müzik." Anlaşılan bir daha da bu kadar yaklaşmamışlar hiç birbirlerine. Kierkegaard, Regine'in kocasından ona mektup yazmak için izin istediğinde adam kabul etmemiş. "Ama Kierkegaard hep sevmiş onu," dedi Tubby. "Öldüğünde her şeyini ona bırakmış, hoş pek bir şeyi kalmamışmış ya." Tubby'ye onun neden öldüğünü sordum. "Akciğer enfeksiyonundan," dedi. "Ama bence esas neden kırık kalbiydi. Tüm yaşama isteğini yitirmişti. Kimse onun neler çektiğini tam olarak anlamadı. Ölüm döşeğindeyken amcası ona, sadece omuzlarını dikleştirmesinin yeteceğini, bunun dışında hiçbir şeyinin olmadığını söylemişti. Öldüğünde sadece kırk sekiz yaşındaydı." Bu tuhaf adamın kitap yazmak dışında başka neler yaptığını sordum. At arabasıyla çıktığı yolculuklar dışında pek bir şey yoktu. "Nerede senin o dizilerindeki heyecan Tubby? Hani gerilim?" Biraz afallar gibi oldu. "İyi de bu gerilim değil ki," dedi. "Ama kahramanının karşılaşacağı tehlikeli bir durum olmalı," dedim. "Peki," dedi, "bir keresinde bir dergi onu hicvederek manevi bir tacizde bulunmuş ona. Bu da çok üzmüş onu. Pantolonuyla filan dalga geçmişler." "Pantolonuyla mı?" diye sordum. Diyorum ya sana George, tüm bunları ciddiyetimi bozmadan dinleyeceğim diye öldüm resmen. "Hı hı, çizdikleri karikatürlerde pantolonunun bir paçası diğerinden daha kısaymış." Zaten o "karikatür" dediği anda hemen *Public Interest*'taki karikatür geldi aklıma ve bütün parçalar yerine oturdu böylece. Doğru, sen toptan dinliyorsun bak. Adam bu Kierkegaard denen herifle abuk bir şekilde kendini özdeşleştirmiş işte. Bunların hepsi ev-

liliğindeki problemlerden kaynaklanıyor tabii. Ama yüzüne vurmadım. Sadece bana anlattığı kadarıyla hikâyeyi toparladım şöyle bir. "Pekâlâ Tubby, şimdi bak bakayım anlamış mıyım?" dedim. "Şimdi bir tane Danimarkalı filozof var, on dokuzuncu yüzyıldan, bu Regine adındaki bir yavruyla nişanlanıyor, derken kimsenin anlayamadığı sebeplerden dolayı bu nişanı bozuyor, kız da başka biriyle evleniyor, bir daha hiç konuşmuyorlar, bu adam bir yirmi küsur sene daha yaşayıp, hiç kimsenin anlamadığı kitaplar yazıyor, sonra ölüyor ve yüz yıl sonra varoluşçuluğun babası olarak adlandırılıyor. Sen gerçekten TV'ye uygun bir drama dizisi görebiliyor musun burada?" Bir an düşündü ve sonra, "Belki tek bölüm olsa daha iyi olur," dedi. "Çok daha iyi olur," dedim ben de. "Ama tabii o benim alanıma girmiyor. Bunu Alec Woosnam'la konuşman gerekecek." Bir yandan da, pek akıllıca bir iş oldu bu dedim içimden, biraz da Alec'e gidip onun kafasını ütülesin bakalım Kierkegaard'la. Yok canım, Alec hayatta prim vermez böyle hadi yap bir iyilik durumlarına! Ama ben rica edersem Tubby'ye uymuş gibi görünebilir. Böylece Tubby de bu dediğini yazıp biraz tedavi eder belki kendini, Kanal Dört'teki insanlarla konuşur, biraz harekete geçer yani. Onun Kierkegaard'la uğraşmasına izin verirsek, belki *Yandaki Komşular*'daki Debbie meselesiyle ilgili işbirliğine de yanaşır hem böylece. Yok, senaryo editörü yok onun. İlk seride vardı bir tane, ama sonradan pek gerek kalmadı. Tubby senaryolarını doğrudan benle Hal'e teslim eder, biz de beraber uğraşırız onlarla. Bu saatten sonra bir senaryo editörü önersek pek hoş karşılamaz herhalde. Ama bir fikir sonuçta bu da George, kesinlikle bir fikir. Bir tane daha içer misin? Yaa aslında içmesem iyi olur, ama şu börek acayip susattı beni, çok tuzluydu herhalde. Haa, sen de büyük boy iste hadi. Sağ ol.

HETTY, CANIM, NASILSIN? Hay Allah, görmüyor musun desene. Yazık sana. Yanağın kabak gibi şişmiş. Şaşırdın değil mi beni gördüğüne, aradım seni, ev arkadaşın burada olduğunu söyledi, ben de geçerken bir uğrayayım dedim işte, biliyorum ziyaret saati değil ama. Aslında onların da çok da umurlarında değil ya. Hiç konuşamıyor musun? Ah canım yaa, ne fena. Ben de şöyle biraz çene çalarız diyordum. Eh o zaman kafanı bir öne bir yana sallayıp, gözlerini kullanacaksın canım, iyi bir televizyon yıldızı gibi yani. Sana üzüm aldım biraz, nereye koyayım –buraya mı? Yıkandı, istediğin zaman ye. Hayır mı dedin? *Hiçbir şey* yiyemiyor musun? Aman be, ne lanet şeymiş şu yirmi yaş dişleri de. İyice dibe gömükmüş demek? *İkisi* de mi? O yüzden bu kadar kötü olmuşsun demek. Hımm... Çok tatlıymış. Çekirdeksiz hem de. Ka-

buğunu filan soyup versem yiyemez misin gene de? Hıı? Hayır mı? Peki öyleyse. Çok mu acıyor? Herhalde tonlarca ağrı kesici vermişlerdir sana. Etkisi geçer geçmez iste *mutlaka* gene. Hastaneler bu konuda çok cimri oluyor, ağrı bu, geçer nasıl olsa diyorlar. Ehh, bütün sohbeti benim götürmem gerekecek bu durumda, öyle mi? Neyse ki anlatacak çok şey var. Çünkü hayatımın en garip hafta sonunu geçirdim geçen hafta ve bunu iş ortamından uzak birine anlatacağım diye ölüyorum. Heartland'de işe başladım, yaa, düzgün bir iş. Senaryo editörü olarak. Geçen hafta başladım. Şöyle diyim, yazarın senaryo taslağını okuyup yorum yapıyorsun, önerilerde falan bulunuyorsun ve genel olarak da yazarla yapımcı veya yönetmen arasında tampon görevi görüyorsun. Senarist veya yapımcı olma yolunda çok önemli bir adım anlayacağın. Biliyorsun önceden *Yandaki Komşular*'da oynayan o şımarık Mark Harrington'a eşlik ediyordum hani. Şimdi dizinin yazarı Tubby Passmore'la çalışıyorum. Yani tamam Hetty sen burun kıvırabilirsin tabii, ama on üç milyon insan da yanılmıyor ya, televizyon izleme konusunda hem de. Bizzat Tubby teklif etti bunu bana. Ben Mark'a eşlik ederken tanışmıştık –çekimler sırasında, kantinde orada burada filan karşılaşırdık hep. Çok tatlı bir adamdır, ama biraz çekingendir. Onu hep otobur olarak görmüşümdür. İki tür adam vardır derim ben hep, oturlar ve etoburlar. Bu, onların sana nasıl baktığıyla ilintili bir şeydir. Bu memelerden dolayı bakışları fazlasıyla üzerimde topluyorum ya. Hatırlıyorum, okuldayken böyle memelere sahip olmak için neler vermezdim derdin Hetty, ama doğrusunu istersen esas ben seninki gibi bir vücudum olması için her şeyimi verirdim. Valla, ciddi söylüyorum bak. Kıyafetler yassı göğüslü bedenlerde daha düzgün duruyor. Yok canım öyle *tamamen* yassı olduğunu söylemiyorum, ama anladın işte ne demek istediğimi. Neyse işte diyeceğim, bazı adamlar sana böyle sanki bir heykel ya da ne bileyim onun gibi bir şeymişsin gibi beğeniyle şöyle bir bakıp hemen kaçırır gözlerini, bunlar otoburdur, sadece göz atmak isterler; öte yandan diğerleri sanki kıyafetlerini parçalayıp dişlerini geçirmek istercesine bakarlar sana, bunlar da etobur işte. Jake Endicott tam bir etoburdur mesela. Benim menajerim oluyor kendisi. Tubby'nin de menajeri, doğal olarak. Bir başka etobur da Ollie Silvers'dır –*Yandaki Komşular*'ın yapımcısı o da. Bir gün Tubby'ye yazarlık tutkumdan bahsederken, bana Ollie'den senaryo isteyip hakkında rapor yazmamı tavsiye etti, hani olur ya, kafasına göre bir yığın senaryo gönderir millet, onlardan işte. Ben de içime bluz giymeksizin

krem rengi keten takımımı giyip adamla görüşmeye gittim ve tüm görüşme boyunca adam yakamdan içeri bakmaya çalışıp, o ceketin altında ne olduğunu göreceğim diye öldü resmen. Ofisinden bir yığın senaryoyla çıktım tabii. Biliyorum beni biraz kınıyor gibisin Hetty, ama ne yazık ki bu konuda tamamen postfeminist bir konumdayım. Bence kadınlar cinsel taciz konusunda bu kadar yaygara koparmakla hata ediyorlar. Bu tek taraflı silahsızlanma gibi bir şey sonuçta. Şu erkek egemen dünyada sahip olduğumuz tüm hile ve silahları kullanmak zorundayız. Kafanı bu kadar sert sallamamalısın bence canım, dikişlerin filan atacak sonra. Devlet memurluğunda farklı olabilir, bilemeyeceğim. Neyse işte, dediğim gibi, Tubby tam böyle tasdik edilip onaylanmış bir otoburdu. Kantinde veya barda otururken benle babacan babacan sohbet ederdi, hiç öyle kur yapma, asılma durumu filan olmazdı yani. Aslına bakarsan benim babam *olacak* yaşta zaten. Biraz şişmanca, adından da anlaşılacağı üzere. Kel bir de. Böyle kocaman yumurta gibi bir kafası var. Bana, küçükken okuduğum *Alice Harikalar Diyarında*'ki Humpty Dumpty'yi hatırlatıyor hep. Özel bir ilgim olmaksızın, onunla hep dostluk kurmaya çalışmıştım, doğruya doğru yani. Hay Allahım şu üzümlerini yemeyi bıraksam ya artık. Bir tane daha alayım, başka yok.

Neyse işte, diyeceğim o ki, Tubby hep benim cazibeme tamamen kayıtsız kalırdı, aslına bakarsan hafiften içerliyordum da onun bu ilgisizliğine, ama sonra birdenbire davranışları değişmeye başladı. Evliliği bozulduktan sonraydı –ha, söylemeyi unuttum, karısı bir iki ay önce terk etmişti bu arada onu. Bir dolu söylenti vardı ortalıkta –yok lezbiyen olduğu ortaya çıkmışmış da, yok bir Hindu tapınağına yerleşmişmiş de, yok kocasını tenis hocasıyla yatakta basmışmış falan filan. Sonradan belli oldu ki, hiçbirinin de aslı yok tabii. Birkaç hafta pek görememiştik Tubby'yi. Derken bir gün Londra'da provalar yapılırken çıkageldi, Pimlico'da –Heartland'in kullandığı acayip kıtipiyos bir yerdir orası da, işte gelir gelmez kur yapmaya başladı bana. Damdan düşer gibi. Hatırladığım kadarıyla, çift taraflı açılabilen o kapıları iterek içeri girdi ve gözleri beni buluncaya kadar eşikte durup içeriye baktı; sonra doğrudan yanıma gelip çöktü, oyunculara ve Hal Lipkin'e filan zoraki bir merhaba dedi işte, Hal de yönetmen oluyor bu arada. Deborah Radcliffe gülümsedi buna, ama o bir an bile ona bakmaksızın önünden geçti, haliyle bayağı bozuldu kadın da. Bize kötü kötü baktığını göz ucuyla görebiliyordum. Tubby berbat görünüyordu. Gözler

kan çanağı gibi. Sakallar uzamış. Buruş kırış kıyafetler. Meğer L.A.'den yeni dönmüşmüş ve Heathrow'dan doğruca provaya gelmiş. İşine ne kadar bağlı olduğuna dair bir şeyler söyledim, o ise neden bahsettiğimi pek anlamamış gibi bir ifadeyle yüzüme baktı, bunun üzerine ben de, "Yani bu kadar yorgun olmana rağmen provalara gelmen diyorum," dedim. "Off, siktir et provaları," dedi ve ardından hemen o gece yemeğe çıkmamızı teklif etti. Ah, James'le bir filme gitmek için sözleşmiştik, ama kaçacak bir fırsat değildi bu da. Yani, eğer ünlü, daha doğrusu televizyon piyasasında ünlü bir yazar benim gibi bir hiçe yemeğe çıkmayı teklif ederse paşa paşa gidiyorsun tabii. Hayatın boyunca bir hiç olarak kalmak istemiyorsan yani. İnan bana bu işler hep böyle yürüyor canikom. Ayy aklıma gelmişken, James geçen hafta sonu anneannemi görmeye Torquay'a gittiğimi sanıyor, yani olur da karşılaşırsanız eğer, aklında olsun, tamam mı?

Sonra işte Tubby beni Soho'daki küçük bir İtalyan lokantasına götürdü, Gabrielli's'e. Oraya daha önce hiç gitmemiştim, ama belli ki o oranın müdavimiydi. Sanki uzun süredir hasret kaldıkları oğullarıymış gibi kucak açarak karşıladılar onu hepsi –lokantanın sahibinin karısı hariç, niyeyse o kötü kötü baktı hep. Tubby tam bu ilgiden iyice mayışmışken, bu kadın masamıza ekmek koymaya geldi ve bana bakarak, "Kızınız mı yoksa Signor Passmore?" diye sordu, Tubby kıpkırmızı oldu ve hayır dedi, derken kadın, "Peki Signora Amy nasıl?" diye sordu, bu sefer Tubby daha da beter kızardı ve bilmediğini söyledi, epeydir onu görmüyormuş, sonra bu her şeye burnunu sokan cadaloz karı yaptığından memnun olduğunu belli eden bir gülümseyişle mutfağa gitti. Tubby, Humpty Dumpty'nin duvardan düştükten sonraki hali gibiydi aynı. Bazen oraya *Yandaki Komşular*'ın kasting yönetmeni Amy Porteus'la yemeğe gittiklerini mırıldandı. Onu da üç beş defa görmüştüm. Tıknaz, kısa boylu esmer bir kadındır, kırklarında filandır herhalde, böyle hep kat kat giyinip, buram buram parfüm kokar. Neyse sonuçta buraya genç kadınları getirme gibi bir alışkanlığın yok herhalde diyip takıldım buna biraz, o da suratı asık bir şekilde hayır yok dedi ve bir şey içmek isteyip istemediğimi sordu. Ben Camparili soda içtim, o ise sadece maden suyu. Bir dizi fikrimden bahsettim, o da kafa sallayıp ne kadar ilginç dedi, ama pek ilgilendiği de söylenemezdi hani. Efendim canım, neyi anlamadın? İşaretlerle anlatsana. Haa! Diz değil güzelim, *dizi*, hani *Eastenders* gibi, ama benim kafamdaki daha çok *Westenders* gibi bir şey. L.A.'e iş için mi gittin diye sordum, "Kısmen," diye ya-

nıtladı, ama diğer kısmının ne olduğunu da açıklamadı. Yemekler oldukça iyiydi, yanında bir şişe de Chianti içtik, bayağı özel bir içkiydi ama o pek içti sayılmaz, bu uçak sersemliğimin üstüne her an sızıp kalabilirim yoksa dedi. Tatlılarımızı yerken sözü, oldukça beceriksiz bir şekilde sekse getirdi. "Ah sen bilmezsin," dedi, "benim gençliğimde bizler seks konusunda ne kadar baskı altındaydık. İyi kızlar yapmazdı zaten. Bu yüzden iyi oğlanlar da yapamazdı, çoğunlukla. Etraf yirmi beş yaşlarında bir yığın deneyimsiz gençle doluydu ve çoğu da erkekti bunların. Senin için akıl alır gibi bir şey değil, di mi bu? Sen şimdi hoşlandığın bir adamla birlikte olmak için ne kadar düşünürsün ki?" Ben de bunun üzerine –ne? Haa, tamam, daha alçak sesle konuşurum. Bu yataklar da amma yakınmış birbirine, değil mi? Onun nesi var? İşaretlerle anlatsana. Apandisit mi? Yok. Rahim ameliyatı? Ciddi misin? İyi anlattın valla canım. Burada da salon oyunu malzemesi olacak ne çok şey varmış yani.

Neyse ben de bunun, o kişiden gerçekten hoşlanıp hoşlanmadığıma bağlı olduğunu söyledim, melül melül baktı yüzüme ve "*Benden* gerçekten hoşlanıyor musun Samantha?" diye sordu. Yani, bu noktaya bu kadar çabuk varmamız beni biraz afallatmıştı. Bu aynen biraz gezinti için şu ağırbaşlı aile salonu görünümlü GTi'lerden birine binip, tam üç saniyede altmış kilometreye çıkmak gibi bir şeydi. Kikirdeyip, sanki biraz emrivaki bir soruya benziyor dedim. Çok ümitsiz görünüyordu, "Hoşlanmıyorsun yani?" dedi. Hayır dedim, tam tersine senden çok hoşlanıyorum, ama şimdi herhalde biraz yol yorgunusun ve ne dediğini pek bilmiyorsun, ne yaptığını da ve ben de senin bu durumundan faydalanmak istemiyorum. Kaşlarını çatıp, bir dakika kadar filan kafasında tarttı herhalde dediklerimi, tam kendi kendime off sıçtım yani derken, o Humpty-Dumpty suratında bir gülümseme belirdi ve bèn de rahat bir nefes aldım, sonra "Kesinlikle haklısın. Bir tatlıya ne dersin? Buranın tiramisusu çok güzeldir bak," dedi. Sanki kaybettiği zamanı telafi etmeye çalışıyormuş gibi kadehini ağzına kadar şarapla doldurup, kafasına dikti ve bir şişe daha ısmarladı. Yemeğin geri kalan kısmında futboldan konuştu hep, bayıldığım bir konu değildi elbette ama neyse ki önümüzdekileri bitirmek üzereydik. Hemen restoranın önünden bir taksiye bindirdi beni ve adama bir onluk verdi, sonra da yanağıma amcavari bir öpücük kondurup gönderdi beni. Aaa çay servisi geldi. Fincandan içebiliyor musun? Haa iyi. Ben de eğer sen içemiyorsan ben senin yerine içebilirim diyecektim. O zaman bisküvilerinden

alabilir miyim? Yenmezse yazık olur. Mmm, kremalıya da bayılırım. Hay Allah, keşke sen de yiyebilseydin.

Nerede kalmıştım? Hah, işte birkaç gün sonra Heartland'in Londra bürosunda Ollie Silvers'ı görmemi söyleyen bir mesaj aldım. Bütün sabah onu giy onu çıkar, üstüme ne giyeceğime karar verinceye kadar öldüm resmen; gelgelelim pek de bir önemi yokmuş, çünkü adam beni görür görmez işi teklif etti zaten. Hal Lipkin de yanındaydı. Uzunca bir kanepenin iki ucunda oturuyorlardı ve peş peşe biri sustu, biri konuştu. "Bay Passmore'un son zamanlarda biraz tuhaf davrandığını sen de fark etmişsindir herhalde," dedi Ollie. "Evliliği karaya oturmuş durumda," dedi Hal. "Çok ağır geldi bu ona," dedi Ollie. "Onun için endişeleniyoruz," dedi Hal. "Tabii dizi için de endişeleniyoruz," dedi Ollie. "Bir seri daha yapmak istiyoruz," dedi Hal. "Ama bir pürüz çıktı," dedi Ollie. O pürüzün ne olduğunu söyleyemem canikom, çünkü kimseye söylemeyeceğim diye yemin ettim. Biliyorum medya mensupları ile bir araya gelmiyorsun tabii, ama ne olur ne olmaz. Bir problem olduğundan bile bahsetmemem gerekiyordu aslında. Acayip gizli bir şey. Şu kadarını söyleyeyim, adamlar gelecek serinin hikâyesinde yeni gelişmelerin önünü açabilmek için Tubby'nin şimdiki serinin son bölümlerini yeni baştan yazmasını istiyorlar. Sitcomun içinde yeni bir oluşum yaratacaklar diyebiliriz bir yerde buna. "Ama Tubby bu meseleyi çözmek için pek toparlayabilmiş değil kafasını," dedi Hal. "Bu yüzden biz de bir senaryo editörü iyi olur diye düşündük," dedi Ollie. "Bir nevi danışman dramaturg yani," dedi Hal. "Başını işinden, kıçını sandalyesinden kaldırmasına engel olacak biri," dedi Ollie. "Bu konuyu Tubby'ye açtık," dedi Hal. "O da seni istedi," dedi Ollie. Bütün bu süre boyunca bana hiç konuşma fırsatı vermemişlerdi –aynen Wimbledon'daki bir seyirci gibi bir ona bir diğerine bakıp durmuştum sadece. Ama o anda bir cevap bekler gibi ikisi de sustu. Koltuklarım kabardı birden dedim. "E öyle de olmalı zaten," dedi Ollie. "Aslında bu işe daha deneyimli birini almayı tercih ederdik," dedi Hal. "Ama yazdığın o raporlar cidden çok iyiydi," dedi Ollie. "Dahası bunca zamandır provalara gide gele dizinin her şeyini biliyorsundur artık," dedi Hal. Ben "Doğru. Herhalde Bay Passmore da bunun için beni önermiştir," deyince, Ollie, pis bir etobur yan bakışı yöneltti bana ve "Hı hı, bence de öyledir," dedi. Tubby'nin beni daha birkaç gün öncesinde yemeğe çıkarıp, birlikte olmayı teklif ettiğini bilmiyordu elbette.

Doğal olarak ben, bu yeni gelişmenin, inceden inceye Tubby tara-

fından tasarlanmış ikinci bir ayartma girişimi olduğunu düşündüm. Bu yüzden de işe başladığımda neredeyse ilk yaptığı şeyin bir hafta sonu beraber bir yere gitmeyi önermek oluşuna hiç şaşırmadım. Yeni ofisimden aramıştım o gün onu, daha doğrusu iki kızla daha paylaştığım ofisteki yeni masamdan. Hepimiz de senaryo editörüyüz –niyeyse senaryo editörlerinin neredeyse tamamı kadın*dır* bu arada. Ebeler gibi yani. "Alo, benim Samantha, herhalde yeni senaryo editörün olduğumu biliyorsundur," dedim, o da, "Evet, işi kabul etmene çok sevindim," dedi. O anda onun beni önerdiğini bildiğimi söylemedim artık. "Ne zaman görüşelim?" diye sordum, "Gelecek hafta sonu benimle Kopenhag'a gel," dedi. "Neden?" diye sordum, "Biraz araştırma yapmam lazım," dedi. Ben de, "Kopenhag'ın *Yandaki Komşular*'la ne ilgisi var?" diye sordum, "Hiçbir ilgisi yok. Kierkegaard'ı konu alan bir film senaryosu yazıyorum, Ollie söylemedi mi sana?" dedi. Hayır dedim, Ollie çok net anlatmamıştı her şeyi, ama bir şekilde ona yardım edebileceğim için çok sevinmiştim tabii. Uçak biletlerini ve otel odalarını ayarlayacağını, sonradan beni ayrıntılardan haberdar edeceğini söyledi. "Odalar" kelimesindeki çoğul ekini cidden takdir ettim bu arada. Yani tabii sonuçta ne için gittiğimi ben de biliyordum, ama kadınlık gururu diye de bir şey vardır. Bana öyle bakma yaa Hetty.

Telefonu kapar kapamaz Ollie'yi arayıp, Tubby'nin benim *Yandaki Komşular*'ı değil, Kierkegaard'ı konu alan bir filmi yapmak üzere görevlendirildiğimi sandığını söyledim. Bu arada sen Kierkegaard'ın kim olduğunu biliyor musun canım? Aa tabii ya, sen Oxford'da PPE* okumuştun. Pardon. Doğrusu, geçtiğimiz hafta sonundan önce benim için öylesine bir isimdi sadece, ama şimdi istemediğim kadar çok şey biliyorum hakkında. Sen de biliyorsun ya, bir TV filmi için pek de uygun bir konu değil tabii. Bu arada, eğer adamın adını yanlış telaffuz ettiğimi filan düşünüyorsan diye söylüyorum, Danimarka dilinde böyle, Kierke*gawd* diye okunuyormuş, "Oh my Gawd,"** der gibi yani, Tubby'nin beni Kopenhag'a götürmek istediğini ve neden götürmek istediğini söylediğimde Ollie de aynen böyle söylemişti işte. Adamın derin bir iç çekip kendi kendine homurdandığını duydum, ardından da purosunu yakarken bir klik sesi geldi ve "Dinle Samantha'cığım, sen şimdi git onunla, biraz suyuna git onun, azıcık Kierkegaard'la uğraşın, ciddi ciddi iş yapıyormuş gibi yapın yani, ama her fırsatta ona *Yanda-*

* Felsefe, siyaset bilimi ve ekonomi. (ç.n.)

** Aman Allahım. (ç.n.)

ki Komşular'ı hatırlatmayı sakın unutma, tamam mı?" Tamam dedim ben de.

Hiç Kopenhag'a gitmiş miydin? Ben de daha önce hiç gitmemiştim. Çok hoş bir yer ama biraz renksiz. Gayet temiz, sessiz –Londra ile kıyaslayınca, neredeyse hiç trafik yok denebilir. Bir de Avrupa'daki ilk trafiğe kapalı alışveriş bölgesi buradaymış. Tüm bunlar Danimarkalıları nasıl da güzel özetliyor aslında. Acayip çevreciler ve enerji tasarrufu konusunda da çok bilinçliler. Lüks bir otelde kaldık, ama ısı insanı rahat ettirmeyecek kadar düşük bir ayardaydı, odada da dünya kaynaklarının korunmasına katkıda bulunmak adına gereksiz çamaşır çıkartılmamasını rica eden küçük bir kart vardı. Kartın bir yüzü kırmızı, diğer yüzü ise yeşildi; eğer yeşil tarafı üste gelecek şekilde koyarsan, çarşaflarını üç günde bir değiştiriyorlar, havluları ise eğer banyo zeminine atmamışsan değiştirmiyorlar hiç. Çok mantıklı ve sağduyulu bir çözüm, ama bana birazcık da sıkıntı verici geldi. Yani sonuçta ben de evimde en az yandaki komşu kadın kadar çevreciyimdir, şampuanlarımı filan hep doğada yok olabilen şişelerde olanlardan alırım mesela, ama lüks bir otelde kalmanın en keyifli yanlarından biri de her gece o gıcır gıcır, yeni değişmiş çarşaflarda uyumak ve her duş alışımda da o yeni konmuş havluları kullanmaktır. Ben ne yazık ki, bütün hafta sonu boyunca kartı odamda kırmızı yüzü üste gelecek şekilde bıraktım ve katın temizlik görevlisiyle koridorda her karşılaşmamızda gözlerimi kaçırdım.

Uçağımız cuma akşamı Heathrow'dan kalktı –Club Class* gibisi yok valla canım, gerçek çatal ve bıçaklarla yenen sıcak bir yemek ve o iki saatte artık ne kadar devirmek istersen o kadar alkollü içecek. Ben şampanyayı biraz fazla kaçırdım, haliyle çok da fazla konuştum galiba, çünkü ön sıradaki kadın sürekli arkasına dönüp ters ters bana baktı, ama Tubby oldukça keyifli görünüyordu. Gelgelelim otele vardığımızda artık yorulduğumu hissetmeye başlamıştım, doğrudan uyumaya gidersem çok ayıp etmiş olur muyum diye sordum Tubby'ye. Biraz hayal kırıklığına uğradı sanki, ama sonra oldukça centilmen bir tavırla, yoo, olur mu hiç dedi ve bunun iyi bir fikir olduğunu, kendisinin de aynen böyle yapacağını ve sabaha dinç bir şekilde kalkacağımızı söyledi. Böylece koridorda, odamın kapısının önünde gayet uslu bir şekilde ayrıldık Tubby ile, eşyalarımızı taşıyan çocuğun gözünün önünde. Sonra işte yatağa attım kendimi, hemen sızmışım.

* Business Class'la ekonomi sınıfının arasında bir kategori. (ç.n.)

Ertesi gün hava açık ve güneşliydi, yani Kopenhag'ı yürüyerek keşfetmek için çok uygundu. Tubby de daha önce hiç gitmemiş oraya. Mekâna alışıp, olası çekim yerleri bakınmak istiyordu. On sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıldan kalma gayet iyi muhafaza edilmiş binalardan yana bir sorun yoktu, ama modern trafik işaretleri ve sokak levhaları problem olacaktı. Bir de orijinal eski gemilerin demir attığı Nyhavn adında pitoresk bir rıhtım vardı, ama buraya nazır eski orijinal binalar o son moda restoranlara ve bir de turistik otele dönüştürülmüştü hep. "Anlaşılan filmi bambaşka bir yerde çekmemiz gerekecek," dedi Tubby, "Baltık Denizi ya da Karadeniz'de bir yerlerde mesela." Nyhavn'da bir yerde açık büfe bir öğlen yemeği yedik, sonra da özel bir Kierkegaard odası bulunan Şehir Müzesi'ne gittik.

Dört gözle beklediği bu ziyaret Tubby'yi çok heyecanlandırdı, ama sonuç tam bir sukûtu hayaldi, bence yani. Aşağı yukarı dokuza beş metre ölçülerinde, bir müze için oldukça küçük bir odaydı burası; bir kaç parça mobilya ve Kierkegaard'ın ufak tefek eşyalarının –pipoları, büyüteci, bazı resimleri ve eski kitapları filan vardı içlerinde– sergilendiği altı kadar camekân dışında pek bir şey yoktu. Bir antika dükkânında görsen, dönüp ikinci defa bakmayacağın şeylerdi çoğu, gel gör ki Tubby sanki kutsal yadigârlarınış gibi tek tek inceledi her birini. Özellikle Kierkegaard'ın nişanlısı Regine'in portresinin önünde epey bir oyalandı. Tubby'nin dediğine göre adam bir yıl filan nişanlı kalmış onunla, ama sonra nişanı bozmuş ve sonra da hep büyük bir pişmanlık duymuş bundan dolayı. Üzerinde yakası açık yeşil bir elbise olan ve omuzlarına koyu yeşil bir şal atmış genç bir kadının ufak bir yağlı boya portesiydi bu. Tubby beş dakika kadar filan gözünü kırpmaksızın resme baktı. Sonunda dönüp, "Sana benziyor," dedi. "Aah cidden mi?" dedim. Koyu kahverengi gözleri ve gene o tonlarda saçları olan bir tipti, bu yüzden herhalde kadının büyük memelerini benimkilere benzetti diye düşündüm. Yani aslında, ağızla çene kısmında benimkini andıran bir şey vardı galiba. O da eğlenceli bir tipe benziyordu –dudaklarında hafif bir tebessüm, gözlerinde de bir pırıltı vardı. Aynı camekânın içindeki resmine bakılacak olursa, en azından Kierkegaard'dan daha eğlenceli olduğu kesin: Kafasında soba borusu gibi şapkası ve kolunun altında tüfek gibi taşıdığı kapalı şemsiyesi olan, sıska, kamburu çıkmış, uzun burunlu, tam o eski tutucu tiplerden yani. Tubby bunun, Kierkegaard kırklı yaşlarındayken bir gazetede çıkan bir karikatür olduğunu söyledi ve sonra bir arkadaşı tarafından yapılmış, daha gençlik

zamanlarına ait başka bir portreye işaret etti, orada bayağı yakışıklıydı, ama o karikatürdeki hali kadar inandırıcı gelmedi bana niyeyse. Sırtındaki kambur, omurgasındaki eğrilikten kaynaklanıyormuş bu arada. O da yazılarını ayakta, yüksekçe bir kürsünün üzerinde yazmayı tercih ediyormuş bu yüzden, odadaki birkaç mobilya parçasından biri de bu kürsüydü işte. Tubby bir süre kürsünün önünde durup, yanında getirdiği not defterine bir şeyler yazdı; derken ailesiyle beraber odaya giren küçük bir Alman kız, yazı yazmakta olan Tubby'ye dik dik bakıp babasına, *"Ist das Herr Kierkegaard?"** diye sordu. Güldüm, çünkü bir insan Kierkegaard'a ancak bu kadar benzemezdi. Güldüğümü duyunca Tubby etrafa bakındı. "Ne oldu?" diye sordu. Anlattığımda zevkten yüzü kızardı. Adam kafayı Kierkegaard'la bozmuş vaziyette, özellikle de onun şu kızla, Regine ile olan ilişkisine takmış yani. Kürsünün tam aksi ucunda bir parça daha mobilya vardı odada, o da bir buçuk metre boyunda filan bir dolaptı. Tubby'nin müze broşüründen okuduğuna göre, Kierkegaard bunu özel olarak, Regine ile olan anılarını saklamak için yaptırmış. Meğer kız buna nişanı bozmaması için yalvarıp yakarırken, sırf hayatının geriye kalanını onunla geçirebilmek için ufacık bir dolabın içinde yaşamaya bile razı olduğunu söylemişmiş, salak. "İşte bu yüzden hiç raf yok bu dolabın içinde," dedi Tubby. "O içine sığabilsin diye." Ahh yemin ederim bunları broşürden okurken gözleri yaşardı.

O akşam otelin restoranında yedik yemeğimizi: Sade bir mutfak ama malzemeler müthişti, daha çok balık vardı, çok güzel pişirilmişti hem de. Ben fırında kalkan yedim. Seni sıkmıyorum değil mi canım? Ha, iyi, bir an gözlerin kapanıyor sandım da. Ahh bütün yemek boyunca ben ha bire konuyu *Yandaki Komşular*'a geri döndüreceğim diye, o da yeniden Kierkegaard ile Regine'e çekeceğim diye uğraştık durduk. Bu konudan cidden fenalık gelmişti artık. Bir yandan yemekten sonra biraz Kopenhag'ın gece hayatını göreyim istiyordum. Çok sayıda seks mağazası, video salonu, canlı seks şovları ve bunun gibi şeylerle özgür bir şehir olarak nam salmıştır ne de olsa. O ana kadar böyle şeylerin var olduğuna dair hiçbir belirti çarpmamıştı gözüme, ama elbet vardı bir yerlerde. Hem ben de bu arada *Westenders* projem için biraz kendi araştırmamı yapmış olurum diye düşündüm. Gelgelelim ben bu isteğimi ima ettiğim vakit, Tubby dediklerimi idrak etme konusunda acayip yavaştı, sanki beni anlamak *istemiyormuş* gibiydi hatta. Herhalde de-

* Bu, Bay Kierkegaard mı? (ç.n.)

dim sadece ikimizin dahil olduğu başka bir seks şov var kafasında, ama yok, öyle bir şey de değilmiş. Onu çeyrek geçe filan esnemeye başladı ve yorucu bir gün olduğunu söyleyip, artık uyusak mı acaba dedi. Resmen ağzım açık kaldı –ve itiraf etmek gerekirse, biraz da gücenmiştim. Yani tabii ölüp bayılmıyordum onun için, ama onun beni istediğine dair bir davranışta bulunacağını ummuştum. Beni Kopenhag'a kadar sadece Kierkegaard konuşmak için getirdiğine inanamıyordum bir türlü.

Ertesi gün pazardı ve Tubby kiliseye gitmemiz için ısrar etti, çünkü Kierkegaard olsa o da aynen böyle yaparmış. Adam çok dindarmış meğer, ama o bile eksantrik bir dindarlık. Neyse işte biz de Luthercilerin inanılmaz derecede iç bayıcı ayinlerine gittik, tamamı Danimarka dilindeydi tabii ve haliyle okuldaki küçük kiliseden bile sıkıcıydı, inanabiliyor musun? Öğle yemeğinden sonra ise Kierkegaard'ın mezarını görmeye gittik. Şehir merkezinden üç kilometre kadar ötede bir mezarlığa gömülüydü. Meğer adamın ismi Danimarka dilinde "mezarlık" anlamına geliyormuş, bu yüzden Tubby'nin de beyan ettiği gibi, *kierkegaard*da Kierkegaard'ı ziyaret ediyorduk, ki bu da öğleden sonramızın tek esprisiydi. Çiçek tarhları ve sıra sıra dizili ağaçlarıyla oldukça hoş bir yerdi, zaten rehberde de yazdığı üzere Kopenhaglılar güzel havalarda orayı park gibi kullanıp, piknik filan yaparlarmış, ama bizim gittiğimiz gün yağmur yağıyordu. Mezarın yerini bulana kadar epey bir uğraştık, bulduğumuzda ise, tıpkı müzedeki oda gibi hafif çapta hayal kırıklığına sebep oldu. Demir parmaklıklarla çevrili küçük bir toprak parçasıydı işte, ortada Kierkegaard'ın babası anısına bir anıt ve buna yaslı duran, üzerinde karısının ve Søren de dahil olmak üzere çocuklarının adı kazınmış olan iki taş levha vardı. Søren Kierkegaard'ın adı oluyor, Danimarka dilindeki şu üstü çizili tuhaf *o*lardan var içinde. Ayy, ama sen zaten biliyordun bunu değil mi? Pardon canım. Saygılı bir sessizlik içinde birkaç dakika durduk işte orada. Tubby şapkasını çıkardı ve yağmur damlaları kel kafasından süzülüp yüzüne, oradan burnunun ucuna ve çenesine döküldü hep. Yanımızda şemsiyemiz yoktu, bu yüzden bir süre sonra ıslanıp, rahatsız oldum, ama Tubby şimdi de Regine'in mezarını bulacağım diye tutturmuştu. Onun da bu mezarlıkta gömülü olduğunu okumuş galiba bir yerlerde. Girişe yakın bir yerlerde ilan tahtasına bütün mezarların listesini asmışlardı, ama Tubby Regine'in evlendikten sonraki soyadını hatırlayamadığı için Regine Schlegel adını bulana dek tek tek bütün o sütunları gözden

geçirmek durumunda kaldı. "İşte bu o!" diye bağırdı ve hemen 58 D miydi neydi, neyse işte o parsele bakmak için koştu, ne var ki bulamadı. Parseller çok iyi işaretlenmemişti, pazar günü olduğu için ve bardaktan boşanırcasına yağmur yağdığı için etrafta soracak bir Allahın kulu da yoktu, eh bana da bir yandan ağaçlardan damlayıp ensemden içeri düşen sular, bir yandan sırılsıklam olmuş o kıyafetler ve pabuçlarla vıcık vıcık o çamurların içinde yürümekten iyice fenalık gelmişti artık ve otele dönmek istediğimi söyledim. Biraz kızmış gibi, iyi sen bilirsin, dön o zaman dedi ve taksi için biraz para verdi, ben de döndüm. Uzun uzun sıcak bir banyo yaptım, *iki* tane havlu kullanıp ikisini de yere attım ve oda servisinden çay istedim, üstüne de minibardan bir tane o minyatür şişelerdeki vişneli konyaktan içince biraz kendime geldim. Tubby yaklaşık iki saat sonra sudan çıkmış balık şeklinde geldi. Çok umutsuz görünüyordu, çünkü Regine'in mezarını bulamamıştı, dahası ertesi sabah gitmek ve birilerine sormak için vakit yoktu çünkü ilk uçakla dönecektik.

Akşam, aynen bir önceki akşamın seyrindeydi: Otelde akşam yemeği ve ardından Tubby'nin erkenden yatma önerisi –ama kendi odalarımıza çekilerek. İnanamıyordum bir türlü. Bende bir terslik mi var acaba diye düşünmeye başlamıştım, nefesim filan mı kokuyordu yoksa, ama yatmaya hazırlanırken kontrol ettim, gayet hoş ve temiz gelmişti bana. Sonra üstümdeki her şeyi çıkartıp aynada kendimi inceledim ve orada da bir terslik göremedim, hatta kendi kendime dedim ki, erkek olsaydım şu vücudu ellemeye can atardım herhalde. Bu arada itiraf etmek gerekirse, bayağı bir ateş basmıştı her yanımı, sırf uğradığım hüsran yüzündendi bence ve *biraz* olsun uykum yoktu, ben de bari dedim şu otelin video kanallarında oynayan açık saçık filmlerden birine bakayım. Minibardan yarım şişe şampanya alıp, üzerimde geceliğimle televizyonun karşısına geçtim ve bir kanal seçtim. *Off* yaa, o ne biçim bir şeydi öyle! İngiliz otellerinde hiç izlemiş miydin o filmlerden? Hayır mı? Yani, inan bana fazla bir şey kaçırmış sayılmazsın canım. Çocuğa eşlik etmek için Rummidge Post House'da kalırken ara sıra izlerdim onlardan, sırf biraz eğleneyim diye. O şımarık Harrington bebesinin bunları izlemesini önlemek görevlerimden biriydi. Otel resepsiyonundakiler, odasındaki televizyonu parmaklıkla kapatırlardı da nasıl sinir olurdu o da. Aslına bakarsan, o filmler öyle kablolu televizyonda gördüklerinden çok da açık değillerdir yani, hatta daha az açıktır; bu sözde açık filmlerin diğerlerinden farkı, filmin *tamamının* sevişme

sahneleriyle dolu oluşu, inanılmaz adi oluşu, inanılmaz derecede kötü oyuncuların oynaması ve yine inanılmaz derecede aptal hikâyelerinin oluşudur. Bir de esas müstehcen olan kısımların tamamı otele dağıtılacak kayıtlarda sansürlendiği için böyle bölük pörçük ve son derece kısa filmlerdir çoğu. Eh, Danimarkalıların yayınladıklarının biraz daha cüretkâr olacağını umuyordum tabii, ama bu kadar sert bir pornoyla karşılaşacağımı da beklemiyordum doğrusu. Filmin yarısında açmıştım ve yatakta çırılçıplak bir kız ve iki tane de adam vardı. Her iki adamın da aleti kocaman dikilmiş durumdaydı; bir tanesininkini kız kendinden geçmiş bir halde büyük bir iştahla emerken, diğer herif de kızı arkadan beceriyordu, bilirsin işte, anal seks. Gözlerime inanamamış-

Efendim? Ah, pardon, ama ben size anlatmıyordum zaten. Kulaklarınız cidden bu kadar iyi işitiyorsa benim yapabileceğim bir şey yok yani. Eğer başkalarının özel konuşmalarına kulak misafiri olmak istemiyorsanız, siz de şu kulaklıkları takıp radyo filan dinleyin mesela.

Üff! Amma edepsiz haa. Tamam yani, rahminin alınmasına üzüldüm, ama bu kadar da huysuz olunmaz ki canım. Hem o kadar yüksek sesle konuşmamıştım ben, değil mi? Of, tamam Hetty, sandalyemi yatağına yaklaştırıp kulağına mırıldanayım o zaman, iyi mi böyle? Neyse, böyle çılgınlar gibi birbirini emip düzüşen üç tip vardı işte filmde ve yaklaşık on dakika sonra hepsi de müthiş bir şekilde orgazm oldular –yok yaa Hetty, gerçekten oldular, valla. En azından adamlar oldu yani, çünkü aletlerini çıkartıp menilerinin her yana nasıl fışkırdığını gösterdiler. Kız da bunları aynen cilt losyonu gibi yanaklarına sürdü. Canım sen iyi misin? Biraz yüzün sarardı gibi sanki. Saat mi? Saat... amanın, üç buçuk olmuş. Hemen gitmem lazım, ama dur yaa şu hikâyeyi bitireyim önce. Film aynı şekilde devam etti işte. Bir sonraki sahnede biri zenci, biri beyaz iki tane çıplak kız vardı ve sırayla birbirlerini yalıyorlardı; ama aslında cidden lezbiyen değillerdi, çünkü önceki sahnedeki o iki herif bunları pencereden gözetleyip yanlarına geldi ve gene bir âlem yaptılar. Yani, sana söylemekte bir sakınca görmüyorum, heyecandan sırılsıklam olmuştum ve ayak ucumdan saçımın dibine kadar her yanım alev alevdi resmen. Hayatım boyunca hiç o kadar tahrik olmamıştım diyebilirim. İyice kendimden *geçmiştim* yani. Bırak yan odadaki hoş, temiz ve beni bu sebeple Kopenhag'a getiren, daha doğrusu getirdiğini düşündüğüm İngiliz senaristi, o anda karşıma *kim çıksa* onu becerecek haldeydim. Bunun tek sebebi çekingenlik olmalı dedim, yani bana yaklaşmasını önleyen. Mutlaka onu arayıp, otel televiz-

yonunda bulduğum şu inanılmaz videoyu söylemem ve onu benimle izlemesi için odama davet etmem gerektiğine karar verdim. Üzerimde, alt tarafını hiçbir şeyin tutmadığı geceliğim varken yanımda oturup, bu filmlere birkaç dakika bakması bütün çekingenliğini alır götürür diye düşünmüştüm. Şeyi söyleyeyim bir de, o anda şampanyanın yarısından çoğunu götürmüştüm ve bir de başıma vuran azgınlığın ötesinde hiçbir şeyi takmayacak bir rahatlık içindeydim. Telefona biraz geç cevap verdi, inşallah uyandırmadım seni dedim ona. O da yok, televizyon izliyordum, telefon çalınca sesini kıstım dedi. Ama yeterince kısmamıştı herhalde. Arkadan çıstak çıstak disko müziği ve baygın baygın ahh ohh sesleri geliyordu. Bu filmlerde pek konuşma olmaz. Kıkırdadım ve "Galiba aynı filmi izliyoruz," dedim. Belli ki acayip utandı ve mırıl mırıl bir şeyler geveledi, ben de, "Beraber izleseydik daha eğlenceli olmaz mıydı? Hadi odama gel," dedim. Birden sessizlik oldu, sonra "Bunun pek iyi bir fikir olduğunu sanmıyorum," dedi. "Niye ki?" diye sordum, "İşte" dedi. Bir süre böyle atıştıktan sonra canım sıkıldı ve "Allah aşkına Tubby ne oldu sana? Geçen hafta o İtalyan lokantasında beni istediğini gayet açık bir şekilde ortaya koyan sen değil miydin? Şimdiyse ben kendimi resmen kollarına atıyorum, ama sen geri çekiliyorsun. Madem benimle yatmayacaktın ne diye beni buralara kadar getirdin ki?" diye patladım. Gene bir sessizlik oldu ve sonra, "Haklısın aslında, seni bu yüzden buraya getirmiştim doğru, ama buraya geldiğimizde bunu yapamayacağımı anladım," dedi. Neden diye sordum. "Kierkegaard yüzünden," dedi. Artık komik ötesi olmuştu durum, "Tamam ona söylemeyiz," dedim. "Ben ciddiyim ama. Belki cuma gecesi, yani o kadar yorgun olmasaydın..." dedi. "Küfelik olmamış olsaydın demek istiyorsun herhalde," dedim, "İşte her neyse," dedi. "Ama Kopenhag'ı keşfetmeye başlayınca ve Kierkegaard'a yoğunlaştıkça, özellikle de müzedeki o odaya girince, sanki onun varlığını hissettim yanımda, bir ruh ya da ne bileyim bir iyilik meleği gibi işte ve şöyle dedi bana: 'Bu genç kızı kullanma sakın.' Genç kızlar konusunda hassastı da biraz." "Ama ben şu an kullanılmak için çıldırıyorum resmen," dedim. "Hadi gel ve kullan beni, istediğin pozisyonda hem de. Ekrana bir baksana şimdi. Bunu yapmayı ister misin? Hepsini yaparız beraber." Bunun ne olduğunu sana söyleyemeyeceğim canım, söylesem şok olursun herhalde. "Şu anda ne dediğini bilmiyorsun," dedi bana. "Sabah olduğunda pişman olacaksın." "Hayır olmayacağım," dedim. "Peki, madem o kadar iffetli bir adamsın neden bu iğrenç filmi izliyor-

sun ki bu arada? Hem Kierkegaard duysa ne der sana sonra?" "Bir şey demez herhalde," dedi, "kimseye bir zararım yok ki." En baştan çıkarıcı sesimle "Tubby," dedim, "Seni istiyorum. Sana ihtiyacım var. Şimdi hem de. Hadi, gel artık yanıma." İnler gibi bir ses çıkardı ve "Gelemem. Daha yeni banyodan bir havlu aldım yanıma," dedi. Jetonun düşmesi bir iki saniyemi aldı. "Haa? İnşallah havluyu yerde bırakırsın da bir sonraki müşteri kullanmaya kalkmaz o şeyi," diyip, öfkeyle çarptım telefonu. Televizyonu kapatıp bir tane uyku hapı attım ağzıma, bir de minyatür viski diktim kafaya, sonra sızmışım. Sabah uyandığımda olayın komik yönünü görmeye çalıştım, ama Tubby benimle yüzleşmeye cesaret edememişti anlaşılan. Resepsiyona, uçak biletimle beraber, Regine'in mezarını aramak için tekrar mezarlığa gideceğini ve daha sonraki bir uçakla döneceğini belirten bir mesaj bırakmıştı bana. Eee ne diyorsun sen şimdi bu hikâyeye? Ahh pardon, doğru ya konuşamıyordun. Neyse boşver, benim hemen kaçmam lazım zaten. Bütün üzümlerini de bitirmişim bu arada. Yarın gene gelip biraz daha getireyim en iyisi canım. Hayır mı? Yarına çıkmış olurum mu diyorsun? Gerçekten mi? Eh, o zaman evden bir ararım seni. Hadi şimdilik hoşça kal canım. Çok güzel bir sohbetti.

YALNIZ BAŞLAMADAN ÖNCE, bu görüşmenin maksadını ortaya koyalım istiyorum Dr. Marples, sonradan bir yanlış anlama filan olmasın diye. Sizinle görüşmeyi kabul ettim, çünkü Tubby'nin bu evliliğin bittiğini kabullenmesini istiyorum artık. Onun bu gerçekle yüzleşmesine yardım etmenize yardım etmek için buradayım yani. Tekrar bir araya gelme görüşmeleri söz konusu olamaz. Umarım bu konu anlaşılmıştır. Zaten bu yüzden mektupta da sizinle yalnız görüşmek istediğimi belirtmiştim. Şu anda evlilik danışmanlığının çok ötesinde bir noktadayız, evet çok ötesinde. Kesin öyle. Tabii daha önce gitmiştik –Tubby söylemedi mi bunu size? Dört beş yıl oluyor herhalde. Adını hatırlamıyorum. Relate'den birisiydi. Bizimle birkaç hafta görüştükten sonra Tubby'nin depresyonu için psikoterapi görmesini önerdi. Size *bundan*

bahsetmiştir sanıyordum. Evet, Dr. Wilson'a. Ee, yaklaşık altı ay filan gitti Tubby ona ve bir süreliğine düzeldi gibi oldu. İlişkimiz de daha iyi gidiyordu artık, biz de bir daha Relate'e gitme gereği görmedik. Ama bir yıl sonra her zamankinden daha beter oldu Tubby. Ben de onun asla değişmeyeceğine karar verip, onun huysuzluklarından fazla etkilenmemek için kendi hayatıma bir çeki düzen vereyim bari dedim. Kendimi tamamen işime verdim. Allahtan yapılacak çok iş vardı. Dersler, araştırmalarım, idarecilik –komiteler, araştırma grupları, program düzenlemeleri falan gibi işler işte. Yüksek öğretimdeki meslektaşlarım bu kadar çok kâğıdın içine gömülmekten çok şikâyetçiler bugünlerde, ama ben bunlarla uğraşmaktan zevk alıyorum. Öyle müthiş araştırmalara imza atamayacağımı biliyorum bu saatten sonra, çok geç başladım çünkü ama idarecilikte iyiyim gerçekten. Benim konum psikolinguistik ve küçük çocuklarda dil edinimi. Bir tane yayınlanmış tezim var bu konuda. Aah sahi mi? Yani aslında tek kelime anlamıyor bu işlerden, bu yüzden de çok kolay etkileniyor. Pek entelektüel biri sayılmaz sonuçta Tubby. Yani, konuşmaya gelince konuşur tabii, bu belli bir şey, ama soyut düşünemez. Hep sezgileriyle götürür işleri.

Neyse, ben de kendimi işe verdim işte. O sıralar boşanmak aklımdan geçmiyordu. Geleneksel bir ailede yetiştim sonuçta, babam İngiltere Kilisesi papazıydı ve ben de boşanmayı hep kara bir leke olarak görmüşümdür. Bir başarısızlığın kabulüdür bir yerde ve ben de el attığım hiçbir konuda başarısızlığı sevmem doğrusu. Biliyorum, birçok insan –yani arkadaşlar, akrabalar, hatta çocuklarımız bile– evliliğimizde çok başarılı olduğumuzu düşünüyorlardı. Bunca senedir öyle herkesin kulağına giden bariz bir problemimiz olmamıştı ve Tubby'nin başarısından sonra da hayat standardımız epey yükselmişti. Hollywell'de büyük bir ev, Londra'da bir daire, iki araba, lüks otellerde tatiller falan filan. Çocuklar desen, üniversiteye gitmiş ve kendilerine göre ev bark kurmuşlar. Tanıdığımız birçok insan bize gıpta ediyordu muhtemelen. Dışarıdan görünenin bir yanılsama olduğunu itiraf etmek gerçekten sinir bozucu olacaktı, ki şu son birkaç hafta aynen öyle oldu. Bir de çoğu boşanmalarda karşılaşılan o kin ve öfkeden çekindim herhalde. Arkadaşlarımız arasından birçok çift boşanmıştı. Ben de eğer kendimi tamamen işime verirsem, evde Tubby'nin huysuzluğu ile baş edebilirim belki diye düşünmüştüm. Ekstra bir kalkan olsun diye, eve iş de getiriyordum. Arkasına sığınabileceğim bir duvar oluyordu böylece. Tenis gibi, golf gibi, bir şeyleri beraber yapmaktan zevk aldığımız sürece,

üstelik hâlâ düzenli seks yapıyorduk, bunlar, evliliği yürütmemiz için yeterli gibi geliyordu. Evet, bir keresinde okuduğum bir makale çok etkilemişti beni, ellilerde biten evliliklerin çoğunda –ellili yaşlarındaki çiftlerden bahsediyorum, bin dokuz yüz elliler değil yani– sebep eşlerden birinin sekse ilgisinin kaybolmasıymış. Bu yüzden çok çaba sarf ettim ben de. O başlatmasa da ben başlattım mutlaka. Spordan sonra yapmak çok iyi oluyordu mesela, böyle ikimiz de egzersiz yapmış olmanın rahatlığı içindeyken. Spor, seks ve konforlu bir yaşam Zorlu Ellileri atlatmamıza yeter diye düşündüm; makalenin adı da buydu, "Zorlu Elliler", şimdi geldi aklıma.

Ama yanılmışım. Yetmedi. Üzerine bir de Tubby'nin diz ağrısı eklendi. Bu hem spor anlamında ayırdı bizi –çünkü benimle rekabet edemiyordu artık– hem de seks hayatımıza bir darbe indirmiş oldu. Operasyondan sonra haftalarca hatta aylarca riske atmak istemedi dizini, daha sonra da iyi vakit geçirmeye çalışmaktansa dizini korumaya yordu kafasını. Ardından, operasyonun başarılı olmadığı ortaya çıkınca şimdiye kadar hiç olmadığı kadar kötü bir depresyona girdi. Şu geride bıraktığımız sene gerçekten yaşanması imkânsız bir adam oldu çıktı, iyice kendi içine gömüldü ve kimsenin söylediği tek kelimeyi dinlemez oldu. Yani bence, menajerini ve yapımcısını dinlemek zorunda artık, yoksa iş miş de yapamaz hiç; ama ona ne dediğime hiç kulak asmadı. Düşünsenize biriyle dakikalarca konuşuyorsunuz, o da ha bire kafa sallayıp, hı hı diyor ama sonra bir de bakıyorsunuz ki söylediklerinizin tek kelimesini dinlememiş, ah bu ne kadar insanı çileden çıkaran bir şey bilemezsiniz. Resmen salak gibi hissediyorsunuz o anda. Tıpkı bir yandan ders anlatırken bir yandan tahtaya yazı yazan bir öğretmenin, arkasını döndüğünde herkesin sessizce sınıfı terk ettiğini görmesi gibi bir şey bu; kim bilir ne kadardır kendi kendine konuşuyordur bilinmez. En son, ona Jane'in arayıp hamile olduğunu –Jane bizim kızımız bu arada– ve sevgilisiyle evlenmeye karar verdiklerini söylediğini anlattığımda oldu bu; o zaman sadece "Haa? İyi," diye homurdandı Tubby ve o Allahın belası Kierkegaard'ını okumaya devam etti. Dahası artık pes diyeceksiniz ama, uygun bir anını yakalayıp ona artık daha fazla dayanamayacağımı ve ayrılmak istediğimi söylediğimde ilk başta yine beni dinlememişti.

Ahh, maalesef ben bu Kierkegaard meselesini hiç ciddiye almıyorum. Söyledim size, Tubby entelektüel biri değildir. Sadece gelip geçici bir heves ya da insanları etkilemek için çıkardığı bir şey bu. Belki

beni, belki kendisini etkilemek için. O ufak önemsiz depresyonlarını varoluşçu *Angst* gibi göstermek için bir araç işte. Hayır ben hiç okumadım, ama az çok nelerden bahsettiğini biliyorum. Babam vaazlarında zaman zaman ondan alıntılar yapardı. Artık gitmiyoruz, ama tabii çocukken her pazar günü, sabah akşam mutlaka giderdik. Tubby'nin bu Kierkegaard takıntısını biraz da bu yüzden bu kadar absürd buluyorum belki de. Tubby tamamen dünyevi tarzda yetişmiş biri ve din hakkında hiçbir şey bilmez; gelgelelim ben hep din ve öbür dünya konusunda yapılan konuşmalarla büyüdüm. Şu kadarını söyleyeyim, gerçekten içler acısı bir durumdu. Artık inanmadığımı yıllarca sakladım babamdan. Nihayet itiraf ettiğimde ise bir hayli üzülmüştü adamcağız. Belki de, gerçekten ne hissettiğimi söylemek için çok fazla beklemiştim, aynen Tubby ile evliliğimde olduğu gibi.

Yani, aslında bu sizi ilgilendirmez diyebilirdim, değil mi? Ama hayır, başka biri yok. Herhalde Tubby kafanızı paranoyak fantezileri ile şişirmiştir bayağı. Tenis hocamla ilgili o saçma sapan şüphesini biliyor musunuz? Yazık yaa, bırakın ders almayı, o zamandan beri adamcağızın yüzüne bile bakamıyorum. Tubby neden kıskançlıktan bu kadar çılgına döndü gerçekten bilmiyorum. Şeyy, evet, çünkü evliliğimizdeki problemin bizzat kendisi olduğunu kabul edemedi bir türlü. İlla başka birinin suçu olmalıydı, benim ya da benim hayali bir sevgilimin mesela. Eğer Tubby bu gerçeği sakince görebilseydi herkes için çok daha hayırlı olacaktı tabii. Tüm istediğim dostça bir ayrılık ve makul bir finansal anlaşmaydı. Bu işi bu kadar avukatlarla, mahkeme kararlarıyla, evde ayrı hayatlar filan gibi şeylerle savaş haline dönüştürmek hep onun suçuydu yani. Yalnızca boşanmayı ve adil bir anlaşma yapmayı kabul ederek, çok gereksiz bir üzüntüden ve masraftan hâlâ kurtulabilir aslında. Hayır değil. O şimdi Londra'daki dairesinde sanırım. Tam bilmiyorum, birkaç haftadır görüşmüyoruz. Yok havagazıydı, yok elektrikti, eve faturalar gelip duruyor, ben de bunları ona gönderiyorum ama o ödemiyor, hatları kesmesinler diye bazılarını ben ödemek zorunda kaldım bu yüzden, ki bu da hiç adil değil. Büyük bir cimrilik edip, evi terk ettiğimin ertesi günü müşterek hesabımızdaki paranın çoğunu çekmiş, mevduat hesapları deseniz, hepsi onun adına açılmış, dolayısıyla ben de, avukat masrafları da dahil olmak üzere bütün giderlerimi aylığımdan ödemek zorunda kalıyorum. Ayın sonunu getireceğim diye neler çekiyorum.

Hayır, bana yaptıklarına rağmen ondan nefret etmiyorum. Onun

için üzülüyorum. Ama onun için yapabileceğim hiçbir şey kalmadı artık. Kendi başının çaresine bakmalı bundan böyle. Kendi ihtiyaçlarımı düşünmem lazım bir yerde. Taş yürekli bir kadın değilim sonuçta. Tubby öyleymişim gibi davranıyor ama cidden değilim. Benim için de kolay olmadı, bütün bu avukatlar, işlemler filan. Ama bir kere bu berbat işe kalkıştıktan sonra, sonunu getirmem lazım artık. Kendime ait bir hayatımın olması için bu benim son şansım. Bence bunu yapacak kadar gencim daha. Tubby'den birkaç yaş küçüğüm, evet.

Çok uzun bir zaman önceydi. Apayrı iki insandık, gerçekten. Leeds'de bir ilköğretim okulunda öğretmenlik stajı yaptığım sırada çıkmıştı karşıma, o da okulları gezen bir tiyatro grubundaydı. Yeterli sermayesi olmayan oyunculuk heveslisi beş genç, çok ufak paralarla bir topluluk kurmuş ve içinde sahne eşyalarının bulunduğu bir römorku çeken eski bir Dormobile karavanla şehir şehir geziyorlardı işte. Ortaokul öğrencilerine basitleştirilmiş Shakespeare versiyonları, ilkokullara da dramatize edilmiş masallar oynuyorlardı. Açıkçası, pek iyi değillerdi, ama tekniklerindeki eksiklikleri içlerindeki o şevkle kamufle ediyorlardı. Okul salonundaki gösterileri bitip de çocuklar evlerine döndükten sonra, onları çay ve bisküvü için öğretmenler odasına davet etmiştik. Böyle acayip bohem ve maceraperest gelmişlerdi bana. Onlarınkiyle kıyaslayınca, benim hayatım fazlasıyla saygın ve masum kalıyordu. Royal Holloway'de İngiliz Edebiyatı eğitimi almıştım, burası şehir dışında, varlıklı ailelerin oturduğu yerleşim alanlarının olduğu Surrey'in ıssız bir köşesine terk edilmiş ve Londra Üniversitesi'ne ait bir kız yüksekokuluydu. Ailem, eğer onlarla yaşamayacaksam, sadece kızların gittiği bir okula gitmem konusunda diretmişti, ben de Oxbridge'e giriş sınavlarında başarısız olunca, geriye ya Royal Hollaway ya da Leeds Üniversitesi kalmıştı. Evden uzaklaşmaya çok kararlıydım aslında, ama Lisansüstü Eğitim Sertifikası'nı alabilmek için tekrar Leeds'e döndüm, para biriktirmek istiyordum. Pek fazla insanın tercih ettiği bir bölüm değildi aslında ama ben ilköğretim öğretmenliğini seçtim, çünkü çok amaçlı devlet okullarındaki o sürekli kabadayılık taslayan tiplerle baş etmeye çalışmak hiç de cazip gelmemişti bana, bunlar eskiden benim de gittiğim orta lise dengi okullardı. O günlerde böyle pastel renklerde kazak-hırka takımlar, diz altı plili etekler ve ağırbaşlı ayakkabılar giyer, çok nadiren de makyaj yapardım. Bu oyuncularsa üzerinde delikler olan koyu renkli pejmürde kazaklar giyiyorlardı, uzun, yağlı saçları vardı ve çok fazla sigara içiyorlardı. Grupta üç oğ-

lan ve iki kız vardı, o karavanda çoğunlukla hep beraber uyuyorlardı, Tubby'nin dediğine göre fazla masraf çıkarmamak içinmiş. Bir gece Tubby bunu bir yokuşun tepesine park etmiş ve el frenini de doğru dürüst çekmemiş, haliyle karavan yavaş yavaş yokuştan aşağıya kayıp, bir polis karakoluna çarparak durmuş. Tubby bu hikâyeyi bana öyle komik bir şekilde anlatmıştı ki, kahkahalarla gülmüştüm. Galiba, onda beni etkileyen ilk şey buydu –beni o kadar doğal ve neşeli bir şekilde güldürebilmesi yani. Bizim evde hep ölçülü ve terbiyeli bir şekilde gülünürdü, en fazla –o da biz çocuklar arasında– alaycı ve dalgacı gülücükler olurdu işte. Tubby'yleyken nasıl gülmeye başladığımı anlamıyordum bile. Son yıllarda evliliğimizdeki sorunun ne olduğunu kısaca söyleyecek olursak –bu evliliğin bana artık hiçbir mutluluk ya da yaşamak güzel hissi vermemesinin nedenini yani– Tubby'nin beni artık hiç güldürmemesiydi diyebilirim. Gerçekten ironik bir durum, değil mi? O televizyon dizisiyle her hafta milyonlarca insanı güldürdüğünü düşünürsek yani. Ama maalesef beni güldürmüyor. O diziyi tümüyle hiç de komik bulmuyorum ayrıca.

Neyse işte, o ilk gün, oldukça yüzsüz bir şekilde telefon numaramı istemişti benden ve ben de oldukça kayıtsız bir şekilde vermiştim. Bir kaç akşam, arkadaşlarıyla Leeds civarında dolaşırlarken, publarda rastlamıştım ona. Pub hem de! Tubby ile tanışmadan önce kapısının önünden bile zor geçerdim oraların. Onu eve davet etmemiştim. Ailemin onu pek onaylamayacağını biliyordum, hoş onlara sorsan neden onaylamadıklarını asla itiraf etmezlerdi, ama sebep onun biraz hırpani oluşu, yeterli eğitiminin olmayışı ve Cockney aksanıyla konuşmasıydı. On altı yaşındayken okulu terk ettiğini biliyorsunuzdur herhalde. Yaa evet, sadece bir iki O-Level'la. On birinci sınıftan sonra lise dengi bir okula gitmiş, ama orada da yapamamış, hep sınıf sonuncusu olmuş. Bilmiyorum –hem mizaç, hem yetersiz bir eğitim, hem de evdekilerin fazla destek olmayışıdır sanırım. Ailesi işçi sınıfındandı –çok tatlı insanlardı, ama tabii eğitim konusunda pek bilinçli değillerdi herhalde. Sonra işte, Tubby ilk fırsatta okulu bırakmış ve bir tiyatro organizasyonunda ayak işleri yapmaya başlamış, tiyatroya ilgisi de burada oluşmuş zaten. Askerlikten sonra tiyatro okuluna gitmiş ve bu ilgisini oyuncu olarak devam ettirmek istemiş. İşte ben o dönemde tanımıştım onu. Dormobile topluluğunun repertuarındaki bütün komik rolleri o oynuyordu ve masal uyarlamalarının metnini yazıyordu. Tabii bu süre zarfında yazarlığının oyunculuğundan daha iyi olduğunu keşfetti. Top-

luluk Yorkshire'dan gittikten sonra da kopmadık onunla. O yaz Edinburgh'a gittim, festivalde bir gösterileri vardı –tabii ki Fringe* festivaliydi– ben de işte orada millete broşür, program filan dağıtmıştım, bizimkilerin ne haltlar karıştırdığımdan haberleri yoktu. Sonra da, ailemin hiç içine sinmemesine rağmen, Tubby'nin esas olarak orada yaşadığını göz önünde bulundurarak, ilk öğretmenlik işim için Londra'da bir okula başvurdum. Dormobile topluluğu batmıştı, o da hayatını sürdürmek için geçici olarak bir ofiste çalışıyor, boş zamanlarında da stand-up komedyenleri için esprili metinler yazıyordu. İlişkimiz ciddiye binmeye başlamıştı artık. Er geç bir hafta sonu onu evimize götürüp ailemle tanıştırmam gerekecekti. Bunun zorlu bir mesele olacağını tahmin ediyordum ve öyle de oldu.

Babamlar Leeds'in iç kısımlarında, son on yıllık dönemler boyunca iyice kötüleşen bir mahallede yaşarlardı. Kocaman, neo-gotik döneme ait ve kararmış kırmızı tuğlaları olan bir kilisesi vardı. Oranın hiç tam olarak dolduğunu hatırlamıyorum gerçi. Kilise bir tepenin zirvesine, başlangıçta bu tepenin etrafındaki büyük taş villalarda yaşayan zengin imalatçı ve tüccarlar tarafından inşa ettirilmişti; bu tepe onların fabrikalarına, depolarına ve sıra sıra dizili işçi kulübelerine nazırdı. Babamın bu mahallenin papazlığını yaptığı sıralarda oralarda daha hâlâ orta sınıftan, meslek sahibi birkaç mal sahibi vardı, ama bu büyük evlerin çoğu 50'li yıllarda ya dairelere dönüştürüldü, ya da kalabalık Asyalı ailelerin eline geçti. Babam, adı henüz daha *Manchester Guardian* iken *Guardian* okuyan, oldukça ağırbaşlı ve iyi niyetli bir adamdı ve kilisenin, bu yoksul mahallenin ihtiyaçlarını gidermesi için elinden geleni yaptı, ama yoksul mahalle, düğünler, vaftiz törenleri ve cenazeler dışında pek uğramıyordu oraya. Annem babamı büyük bir sadakatle desteklerdi; çocuklarını saygın bir orta sınıf üyesi stilinde yetiştirebilmek için babamın kazandığı o azıcık papaz maaşını tutumlu kullanıp biriktirmeye çalışırdı. Dört kardeştik, iki kız iki oğlan. Ben en büyüğün bir küçüğüydüm. Hepimiz civardaki kız ya da erkek okullarına gitmiştik, ama akranlarımızınkinden izole edilmiş, bir tür kültürel sığınıkta yetişmiştik gene de. Mesela televizyonumuz yoktu, biraz babam istemediğinden, biraz da gücümüz yetmediğinden tabii. Sinema-

* Fringe: Bir grup bağımsız festivalden oluşan Edinburgh Festivali bünyesindeki en büyük festival. Başlangıçta sanatçı ve toplulukların gayri resmi olarak oyunlar sergiledikleri, ancak bugün resmi bir nitelik kazanan Fringe Festivali, tiyatronun yanı sıra, müzik, dans, sokak eğlenceleri ve fotoğraf sergilerini de içeriyor. (y.h.n.)

ya gitmek öyle nadir gerçekleşen bir durumdu ki, bu deneyimin yoğunluğu beni altüst ederdi resmen, bir de çocuk halimle o dev ekrandan ödüm patlardı. Gramafonumuz vardı bir tane, ama sadece klasik müzik dinlerdik. Hiçbirimizde gerçek anlamda bir yetenek olmamasına rağmen, hepimiz müzik aletlerini çalmayı öğrenmiştik; bazen ailecek oturur, yalan yanlış bir oda müziği parçası çalardık ve öyle sesler çıkardı ki, mahalledeki bütün köpekler ulumaya başlardı. Hiçbirimiz ağzına içki sürmezdi –yine biraz da ekonomik sebeplerden tabii. Bir de çok tartışmaya açık tiplerdik. Evdeki en büyük eğlencemiz, tartışma sırasında zekice yanıtlar vererek karşımızdakini alt etmekti, özellikle de yemeklerde.

Tubby kafayı yiyordu bunu gördükçe. Aile yemeklerine alışık değildi hiç. Pazar günleri yedikleri öğlen yemekleri ve tatiller dışında annesi, babası ve kardeşiyle aynı anda yemeğe oturduğu sayılıydı onun. Ailesiyle yaşadığı günlerde, Tubby, babası ve kardeşi bambaşka saatlerde, ayrı ayrı yiyorlardı, tabii Bayan Passmore da. Okuldan veya işten sonra akşam eve geldiklerinde, annesi onlara ne istediklerini sorar, sonra da yemeği pişirip önlerine koyar ve onlar yerken masanın başında durup, beklerdi, sanki bir café işletiyormuş gibi; bu arada onlar da tuzluğa yasladıkları bir gazete veya kitabı okuyarak yemeklerini yerlerdi. Onların evine ilk gittiğimde gözlerime inanamamıştım.

Aynı şekilde o da bizim aile hayatımızı tuhaf bulmuştu, bana, "*Forsyte Destanı* kadar arkaiksiniz" demişti bir keresinde: günde iki üç defa *en famille** sofraya oturup, yemekten önce ve sonra şükran duası ettiğimizi, çamaşırdan tasarruf etmek için her yemeğin sonunda kumaş peçetelerimizi herkesin kendine ait özel peçete halkasına taktığını ve ne kadar aşınmış ve lekelenmiş olursa olsun, çorba için çorba kaşığı, balık için balık çatal ve bıçağı olmak üzere tam teşekküllü çatal bıçak takımımızı kullandığımızı gördüğünde. Yemeklerimizin oldukça berbat bir tadı olurdu, güzel olduğunda da kimseye yetmezdi zaten, ama her zaman tam bir seremoniyle ve adabıyla sunulurdu o yemekler. Zavallı Tubby bize geldiği o ilk hafta sonu neye uğradığını şaşırmıştı. Yemekler herkesin tabağına konmadan o yemeğine başlamış, çorbasını içmek için tatlı kaşığını, tatlı için de çorba kaşığını kullanmış ve daha yapılabilecek ne kadar *faux pas* varsa onları yaparak küçük oğlan ve kız kardeşimin kollarının içine gömülüp kıs kıs gülmelerine yol açmıştı. Ama onu asıl şok eden hararetli sofra muhabbetimizdi. Yani öy-

* (Fr.) Ailecek. (ç.n.)

le ciddi anlamda bir tartışma değildi aslında bu. Babam böyle yaparak bizleri düşünmeye teşvik ettiğini düşünürdü, ama aslına bakarsanız söylenebilecek şeyler katı bir şekilde sınırlanmıştı zaten. Tanrı'nın varlığını sorgulayamazdınız örneğin, ya da örneğin Hıristiyanlığın hakikatini ya da evliliğin yıkılmazlığını. Biz çocuklar, bu sınırlamaların çok sonra farkına varmıştık yalnız ve o zaman o aile sohbetleri puan kazanma oyununa dönüşmüş, amaç kardeşlerden birini diğerlerinin önünde alt etmek olmuştu sadece. Bir kelimeyi yanlış kullanacak olsanız örneğin, ya da bir mantık hatası filan yapsanız, diğerleri anında üzerinize çullanırdı. Tubby bununla baş edememişti. Tabii bu durumu çok sonra *Yandaki Komşular*'da kullandı. Springsfieldler ve Davisler temelde benim ailemle onunkileri anlatır, tabii *mutatis mutandis*.* Springfieldler tamamıyla dünyevidir, ama onların o yüce gönüllülükle beraber tartışmacı yanları, sonra farkında olmadıkları o snoblukları ve önyargıları hep Tubby'nin benim ailem için ilk izlenimlerinden yola çıkılarak düşünülmüştür. Diğer yandan Davisler, Bert Amcası ve Molly Teyzesi de dahil, Tubby'nin kendi ailesinin birazcık daha gürültücü ve duygusal versiyonudur. Belki de bu yüzden o diziyi hiç sevmedim. Acı dolu birçok hatırayı hatırlatıyor bana. Özellikle düğünümüz, birbirine sinir olup diş bileyen ve birbirinin tamamen zıttı olan iki grup akraba ile tam bir rezaletti doğrusu.

Onunla niye mi evlendim? Ona âşık olduğumu sandım. Yani, öyleydim herhalde. Öyle olduğunu sanmanın dışında aşk nedir ki zaten? Nasıl yapacağımı bilmiyordum, ama hep aileme kafa tutacağım o günü bekliyordum. Tubby ile evlenmek bir nevi bağımsızlığımı ortaya koymak olacaktı. Dahası ikimiz de sekse susamış bir haldeydik –yani bildiğiniz gençlik ateşi işte– ama bunu evlenmeden yapmayı düşünecek kadar da açılmamıştı gözüm. Eh, Tubby'nin de o zamanlar karşı konulmaz bir cazibesi vardı bir yandan. Kendine, yeteneklerine çok inanıyordu ve işte beni de bu inanca dahil etmişti. Ama en önemlisi, onunla olmak çok eğlenceliydi. Beni güldürüyordu.

* (Lat.) Gerekli değişiklikler yapılarak. (ç.n.)

ÜÇ

25 MAYIS, Salı. Penceremin önündeki çınar ağaçları yaprakla dolu: Biraz bezgin gerçi, yapraklar anemi olmuş sanki, görünürde çiçeği miçeği yok hiç; Hollywell'deki çalışma odamın penceresinden görünen o kestane ağaçlarındaki gibi krem renkli fallik mumlar yok yani bunlarda. Dallarında koşuşan sincaplar da yok, ama bu hiç de şaşırtıcı değil. Londra'nın merkezindeki hava kirliliğini düşününce, bu ağaçların burada büyüyebilmesine şükretmek lazım –bana da şükür yani. Brewer ile Regent caddelerinin arasında Hava Sokak adında dar ve hiçbir özelliği olmayan kestirme bir yol var, orada sokak tabelasını her gördüğümde beni bir gülümseme tutuyor. Dikkatinizi çekerim, gülme değil gülümseme, çünkü orası atmosfere kanserojen etkili egzoz dumanı yayan araçlardan geçilmez hiç ve haliyle siz de mümkünse ağzınızı aç-

masanız iyi olur. Hava Sokak ha? Oraya o adı nasıl vermişler bilmiyorum, ama buralarda şişelenmiş temiz hava satmaya filan kalkışsanız bir servet elde ederdiniz.

Dairemde sürekli kalmaya başladığımdan beri kendimi böyle tıkılıp kalmış gibi hissediyorum. Hollywell'in o güzel mis gibi havasını özlüyorum, bahçede kovalamaca oynayan sincapları özlüyorum, o banliyö caddelerindeki derin sessizliği özlüyorum; oralarda yılın bu zamanında duyabileceğiniz en yüksek ses bir çim biçme makinesinin uzaklardan gelen vınlaması ya da bir tenis maçının *tok tok* sesleridir ancak. Ama Sally ile aynı evi paylaşmayı daha fazla kaldıramadım. Merdivenlerde ya da koridorda yanından geçerken hüküm süren o buz gibi sessizliği; karşılıklı gönderilen suçlayıcı, tersleyici ufak notları (*"Çamaşır odasını kullanma sırası bana gelmeden önce, yıkanmak üzere bıraktığın çamaşırlarını lütfen çıkar oradan." "Bulaşık makinesi için deterjanı en son ben aldığıma göre, herhalde bir dahaki sefere sen alırsın."*); önlerinde birbirimizle konuşmak zorunda kalmayalım diye Sally kapıyı bir komşuya açtığında saklanmayı; birine telefon etmeye yeltenip, paralelden Sally'nin konuştuğunu duyunca, güneşin altında kızmış bir tuğla misali ahizeyi elimden bırakmayı ve sonra da ne konuştuğunu dinlememek için kendimi zor tutmayı... Her kim bu "ayrı hayatlar" rezilliğini çıkardıysa ortaya, kesin ya sadist bir yönü vardı, ya da abuk bir mizah anlayışı. Bunu Jake'e anlattığımda, "Yaa baksana yaa, bundan müthiş bir sitcom çıkar," demişti bana. O zamandan beri de konuşmadım onunla.

Yeniden günlük yazmaya başlayınca bir tuhaf hissettim kendimi. Epey bir boşluk var çünkü arada. Sally o akşam bombasını patlattıktan sonra (aklıma gelmişken, bomba nedir, yani o neydi? İnsan nasıl kendini de havaya uçurmaksızın bir bombayı patlatmayı başarır? Bu bir el bombası, hava mermisi mi, yoksa o eski çift kanatlı uçakların açıktaki kokpitinden fırlatılmış bir hava bombası mıydı? Bu noktada sözlük de pek işe yaramıyor) –Sally o cuma akşamı odama dalıp ayrılmak istediğini bildirdikten sonra, hiçbir şey yazamayacak kadar berbat bir haldeydim, düşünün yani günlük bile, haftalarca hem de. Kıskançlıktan, öfkeden ve kendime acımaktan kafayı sıyırmış bir haldeydim. (Bakın

ne güzel bir deyimdir *bu da*, "kafayı sıyırmak": yani o kadar çok olumsuz duyguyla dolusundur ki, böyle kafayı bir sallarsın, kafa bedeninden sıyrılıp aşağılara sarkar, aradaki bağlantılar filan göçer ve biri diğerinin acısını dile getirebilecek bir halde bile değildir.) Tek düşünebildiğim Sally'den nasıl öç alabileceğimdi: Para konusunda problem çıkardım, sevgilisi olduğunu düşündüğüm adamın izini sürüp, bunu ortaya çıkarmaya çalıştım ve sonunda ben kendim gittim başka biriyle ilişkiye girdim. Bu son yaptığımın neden onu üzeceğini düşündüm, ben de bilmiyorum. Her halükârda, başarmış olsaydım bile, bunu Sally'nin öğrenmesine izin veremeyecektim, çünkü o zaman o da gidip, zina yapmamı gerekçe göstererek derhal bir boşanma talep edecekti. Eğer o zaman uğraşıp, bu motivasyonumun düğüm düğüm olmuş ve pestili çıkmış haldeki tellerini çözebilseydim, bunca zamandır yapamadığım zamparalığı telafi ediyordum demek zorunda kalacaktım herhalde.

Sally'nin bu tek taraflı bağımsızlık deklarasyonunun en acı yanı da, bir kişi olarak beni yok sayması ve otuz yıllık evliliğimizin veya geçen onca güzel yılın, onun açısından değersiz ve anlamsız olduğunu ima etmesiydi. O, evi terk ettikten sonra, yıllardır kapağını kaldırmadığım bütün o aile fotoğrafı albümlerimizi toparlayıp, salonda yere oturmuş, hepsini etrafıma yaymış ve yanaklarımdan yaşlar süzülerek sayfalarını çevirmiştim. O pozlara baktıkça içim sızlamıştı resmen! Sally ve çocuklar şezlonglardan, pusetlerden, salıncaklardan, kum kalelerinden, sığ havuzlardan, yüzme havuzlarından, bisiklet selelerinden, midilli eyerlerinden, kanal teknelerinin güvertelerinden ve o Fransız *gîte*larının* verandalarından objektife gülümsüyorlardı. Çocuklar yıllar geçtikçe serpilip gelişirken, Sally'nin de yüzü gitgide zayıflayıp, saçları grileşiyordu, ama hep sağlıklı ve mutlu görünüyordu. Evet, mutlu. Fotoğraf makinesi yalan söylemez sonuçta. Burnumu çekip, gözyaşlarımı sildim ve burnumu sümkürdüm, Sally'nin yüzünde bir muhabbetsizlik belirtisi görebilir miyim acaba diye dikkatle parlak renkli Kodak fotoğraflara gömüldüm. Gözler yalan söylemez, ama gözleri o kadar küçük görünüyordu ki, ifadeyi tam anlayamadım. Demek ki hepsi bir yanılsamaymış, "mutlu evliliğimiz" yani, kameraya bir gülücükmüş sadece.

Bir kere evliliğinizden şüphe etmeye başladınız mı, gerçeklik anlayışınızdan da şüphe etmeye başlıyorsunuz. Sally'yi tanıdığımı sanır-

* (Fr.) Konut; barınak. (ç.n.)

dım –sonra bir de baktım, tanımıyormuşum. Bu öyle baş döndürücü bir çıkarımdı ki, hemen çark ettim ve gözümü öfke bürüdü. Bir anda şeytan gibi gördüm Sally'yi. Evliliğimizin bozulması hep onun hatasıydı. Benim bencilliğim, huzursuzluğum, dalgınlığım gibi bilimum şeyler konusunda şikâyet etmekte ne kadar haklı olursa olsun (ki kabul etmek gerekir ki, Jane'in hamile olduğu haberi karşısındaki dalgınlığım cidden utanç verici bir hataydı), yine de hiçbiri beni terk etmesini gerektirecek şeyler değildi. Başka bir sebebi olmalıydı, örneğin başka bir adam. Etrafımızda bu hipotezi destekleyecek çok sayıda zina vakası vardı. Dahası, çocuklar evden ayrıldığından beri sürdürdüğümüz yaşam, Sally'nin başka biriyle ilişkiye girmesi için çok uygundu, ben haftanın iki günü Londra'daydım, onun iş hayatı ise benim için tam bir kapalı kutuydu. Beni asıl sinirlendiren ise, benim bu durumdan asla yararlanmaya çalışmamış olmamdı. "Sinirlenmek" kelimesi de pek yeterli değil bu arada. Bedbaht olmak, yani Amy'nin deyişiyle *chagrin** daha iyi açıklıyor hislerimi –bu kelime insana diş gıcırdattıran, iç sıkan, hay ne yapmışım ben diyeceğin türden bir pişmanlık içerdiğinden belki. Meslek hayatım boyunca, özellikle de son yıllarda, kolayca götürebileceğim bir dolu kadın çıkmıştı karşıma; ama tabii ben Sally'ye sadık olma konusunda acayip azimliydim ve işte bunu düşündükçe iyice bedbaht oluyordum: Yani bütün o artistleri, yapım asistanlarını, reklamcı kızları ve sekreterleri –hepsi de başarılı bir yazarın doğaüstü gücünden kolayca etkilenebilecek durumdaydılar sonuçta. Bir gün Amy demişti ki, Freud'a göre, bütün yazarları motive eden üç faktör varmış: ün, para ve kadınların beğenisi (ya da adamların beğenisi demek lazım tabii bu durumda, ama anlaşılan Freud, kadın ve eşcinsel yazarları pek dikkate almamış). İlk iki faktörün meraklısı olduğumu saklamıyorum, ama prensip olarak üçüncüsüne bulaşmamaya özen göstermiştim hep. Peki sonuçta elime ne geçti? Sunduğum hizmet sona erip, cinsel gücüm azalmaya başlayınca kapının önüne kondum işte.

Bu son dediklerimi düşününce paniğe kapıldım birden. Geçmişte kaçan o fırsatları telafi etmek için kaç yılım kalmıştı acaba geriye? Birkaç hafta önce günlüğüme yazdığım bir şey geldi o anda aklıma: *"Bir kadını becerirken bunun son olduğunu bilemezsiniz, fark ettiğinizde ise büyük ihtimalle bunun nasıl bir şey olduğunu hatırlayamayacaksınızdır."* Sally ile en son ne zaman seviştiğimizi hatırlamaya çalış-

* (Fr.) Üzüntü, acı. (ç.n.)

tım, hatırlayamadım. Tekrar günlüğüme baktım ve bunun 27 Şubat Cumartesi gününe kayıt edildiğini gördüm. Fazla bir detay yoktu, yalnızca girişimde bulunan ben olduğum için Sally'nin şaşırdığını yazmıştım ve o da biraz keyifsizce de olsa riayet etmişti. Bunu okuyunca iyice bir kuşku düşmüştü içime. Biraz daha geriye gidip, tenis kulübünde benim heriflerle aramda geçen konuşmaya baktım: *"Zevceni izlemek ister misin Tubby Bey?.. Duyduğuma göre başka oyunlarda da iyiymiş... Takım taklavat yerinde yani..."* Tüm bu olanların açıklaması birden şimşek gibi çakmıştı kafamda. Tabii yaa, Brett Sutton! Tenis dersleri, yeni spor giysiler, aniden saç boyamalar filan... Hepsi destekliyordu birbirini. Kafamın içi porno film oynayan bir sinemaya dönmüştü, Sally'nin kulübün revirindeki sedirde çırılçıplak ateşli görüntüleri titreşip duruyordu beynimde; Brett Sutton o koca aletini ona geçirdikçe, o da böyle kendinden geçmiş bir halde başını arkaya atıp duruyordu.

Brett Sutton hakkında yanılmış olduğumu anladım gerçi sonra. Ama, bir an önce birisiyle ilişkiye girme gereksinimim –intikam için, telafi için, şüphelerimi gidermek için, artık ne derseniz deyin– içimi kemiren bir düşünce olup çıktı. Doğal olarak, ilkönce Amy aklıma geldi. Birkaç yıldır ilişkimiz bir kaçamağın her türlü özelliğine sahipti ne de olsa: sık sık ve düzenli buluşmalar, kıyıda köşede kalmış restoranlarda yemek yemeler, gizli telefon görüşmeleri ve birbirimize içimizi dökmeler –yani cinsel birleşme dışında her şey. Sally'ye duyduğum o boşuna sadakat yüzünden o aşamaya gelmekten hep uzak durmuştum. Şimdi kendimi geri çekmek için hiçbir ahlâki sebebim yoktu. O sırada, bombardımandan hemen sonra kendimi böyle ikna ettim. Gelgelelim, (a) Amy'yi gerçekten arzulayıp arzulamadığımı ve (b) onun da beni arzulayıp arzulamadığını hiç hesaba katmamıştım. Sonra Tenerife'de keşfettik ki, her iki sorunun da cevabı "hayır"mış.

***

26 Mayıs Çarşamba. Bu sabah Jane ve Adam'dan mektup geldi. Açmaya elim varmadı bir türlü –sadece zarfların üzerindeki el yazısını görmek bile midemi altüst etti– ama açıncaya kadar da hiçbir şeye kafamı veremedim. Her ikisi de halimi hatırımı sordukları ve evlerine davet ettikleri kısa notlardı. İyi niyetle çevrilen bir dolap gibi geldi bu bana: İki mektubun da aynı günde gelmesinden belli.

Sally evi terk ettikten sonra, ama tekrar taşınmadan önce ayrı ayrı

görüşmüştük ikisiyle de. Bir gün Adam'la Londra'da öğle yemeği yemiştik, sonra da hafta sonunu Jane ve Gus'la birlikte geçirmek için Swanage'a gitmiştim. İkisi de pek rahat görüşmeler değildi. Adam'la öğle yemeği için daha önce hiç gitmediğim bir restoranı seçmiştim, böylece tanıdık olmaz diye düşünmüştüm. Ama restoran acayip kalabalıktı, masalar da dip dibe duruyordu, dolayısıyla istediysek bile Adam'la rahat rahat konuşamadık, biraz üstü kapalı geçtik meseleleri. Eğer birisi kulak misafiri *olduysa* bize, otuz yıllık bir evliliğin sona ermesinden değil, pek parlak geçmeyen yemekli bir partiden bahsediyoruz bile sanabilirdi yani. Yine de ben bunu Swanage'deki hafta sonuna tercih ederdim ama, çünkü Gus bir incelik gösterip, baba kız kafa kafaya verip içimizi dökebilelim diye bizi Jane'le yalnız bıraktı, gel gör ki ikimiz de böyle bir şey istemiyorduk cidden, çünkü daha önce hiç böyle bir şey başımıza gelmemişti ve biz de nasıl davranacağımızı bilmiyorduk. Jane'in benle iletişimi hep dalga yollu bir azarlamadan ibaretti. Maden suyu şişeleri, renkli ataşlar, kereste kitap rafları gibi çevreye zararlı tüketim eşyalarımdan ya da *Yandaki Komşular*'daki seksist esprilerimden dolayı sık sık takılırdı bana. Aslında bu biraz da diğerlerini eğlendirmek için oynanan bir oyun gibiydi. Bir konuyu derinlemesine konuşmak gibi bir âdetimiz yoktu hiç onunla.

Pazar günü öğleden sonra Jane ile beraber köpeğini alıp, hilal şeklindeki plajda yürüyüşe çıkmıştık, bir yandan da laf olsun diye havadan, gelgitten, koydaki sörfçülerden filan konuşuyorduk. Bebek anlaşılan ekimde doğacak. Ona hamileliğin nasıl gittiğini sordum, o da neyse ki sabah bulantıları bitti diye cevap verdi; ama bu konuyu da fazla uzatmadık, belki de bu mesele her ikimizin zihninde de Sally ile olan nihai kavgamızla bağlantılı olduğu içindir. Sonra dönüşte, tam o küçük evlerine varmak üzereyken, Jane birdenbire, "Neden anneme istediğini vermiyorsun? Bunu yapsan bile yığınla paran kalacak geriye, öyle değil mi?" diye sordu. Ben de bunun bir prensip meselesi olduğunu söyledim. Sally'nin beni, yalnızca beraber yaşanması zor bir adam olduğum için terk ettikten sonra, hâlâ o alıştığı yaşam standardını sürdürebilmek için onu desteklemem beklemesini kabul etmiyordum. Jane, "Ne yani, senin o hallerine katlanması için mi para veriyordun o zaman ona?" diye sordu. "Hayır, öyle değil tabii ki," dedim. Ben bunu böyle ifade etmezdim gerçi, ama bir yerde Jane'e de hak vermiştim. Cin gibi bir kızdır Jane. "Bence *Yandaki Komşular*'dan bu kadar çok para kazanman ikinize de pek yaramadı. Bir kere sen, para sıkıntısı

çektiğin o günlere kıyasla çok daha huzursuz bir adam olmuştun. Anneme gelince, o da kıskanıyordu bunu." Sally'nin benim başarımı kıskanıyor olabileceği daha önce hiç aklıma gelmemişti doğrusu.

Jane ve Adam her ne kadar tarafsız durmaya çalıştılarsa da, içten içe ikisinin de Sally'nin "taraf"ında olduklarını hissettim, bu yüzden bu iki görüşmeden sonra onlara ulaşmak için fazla bir çaba göstermedim. Dahası Amy ile Tenerife'ye gitme planlarım vardı ve bunu öğrenip Sally'ye söylerler diye de korkuyordum.

Tenerife kesinlikle rezalet bir seçimdi, ama bütün hevesim daha işin başında son bulmuştu zaten. Üzerinde kat kat kıyafetlerin olduğu ve onu arkadaşça öpüp kucaklamaktan daha ileriye gitmeye hiç kalkışmadığım o günlerde, Amy'yi acayip romantik çekiciliği olan bir tip gibi görürdüm, yasak olanın, feragat edilenin cazibesi işte. Ama yatakta çırılçıplak kalınca bir de baktım ki karşımda, oldukça kıllı bacakları olan –hep çorap ya da külotlu çorap giydiğinden dolayı daha önce fark etmemiştim– küçük, tombul bir kadın duruyordu. Kas namına hiçbir şey yoktu vücudunda. Elimde olmadan onun fiziğini Sally'ninkiyle kıyasladım ve uyguladığım stratejide işlerin hiç de yolunda gitmediğini düşündüm. Bu Allahın belası tatil yöresindeki bu boktan otel odasında, ayrı yaşadığım ve öç almaya çalıştığım karımdan çok daha az çekici olan bu kadınla ne işim vardı benim? Tenerife'nin erotik bir faciaya dönüşmesi hiç de şaşırtıcı bir durum değildi aslında. Oradan döner dönmez –hatta daha da önce– kendime Amy'den daha genç ve çekici olan uygun birini bulabilir miyim diye zihnimdeki bayan tanıdıklar listesinin sayfalarını taramaya başladım. Listeden Louise'i buldum.

Birkaç gün sonra yine uçtum, bu sefer Los Angeles istikametine. Ama o da tam bir fiyaskoydu. Hatta çifte fiyasko, eğer Louise'in bütün umutlarımı yerle bir ettikten sonra, bana Stella adında bir arkadaşını ayarlamasını da sayarsak yani. Bazı umutlarım vardı. L.A.'ye gitmek için uçaktan yer ayırtırken bile (açık bilet, hem de Business Class; dünyanın parası tuttu ama iyi bir şekilde gitmek istiyordum), bunca yıldan sonra Louise'in hâlâ bir ilişkisinin olmamasının çok uzak bir ihtimal olduğunu ben de biliyordum tabii, ama bu fikri bastırdım işte içimde, başarısızlığa tahammülüm yoktu çünkü artık. Aynen nişanı bozduktan bir sene sonra Kopenhag'a dönen ve Regine'i hâlâ yalnız ve kendisi için gözyaşı dökerken bulacağını hayal eden, ama sonra onun

Schlegel'le nişanlandığını öğrenen Kierkegaard gibi oldum. Louise'in çekiciliği kesinkes önceden elde edebileceğim biri olmasından ileri geliyordu, ama ben salak gibi, bir anormallik yapıp, bu fırsatı geri tepmiştim. Bunca yolu kat etmemin tek sebebi, Louise'in tekrar kendini sunacağını düşünerek, sahip olmanın tadını ikiye katlamak ve Yineleme'nin heyecanını yaşamaktı.

Öte yandan Stella, anladığım kadarıyla tam bir potansiyel bir gecelik aşktı. Londra'ya bir sonraki uçuşa kadar geçireceğim koca bir gün ve gece vardı önümde, bu yüzden Louise, Venice'e gittiğimizin ertesi günü arayıp, benimle tanışmaya can atan bir arkadaşı olduğunu söylediğinde ben de tamam dedim. Beverly Wilshire'ın lobisinde buluştuk ve sonra onu otelin o komik ölçüde pahalı restoranında yemeğe götürdüm. İlk bakışta bayağı hoştu yani, şöyle sarışın, ince ve pırıl pırıl, bakımlı bir tipti. Dişlerinin parıltısından, jöleli saçlarından, ojelerinden ve yapma takılarından gözlerim kamaşmıştı resmen. Ama gülüşleri sadece birkaç saniye sürüyordu ve bu da pek doğal değildi, yüzü taş pudrasının altında öyle bir sıkı duruyordu ki, kesin gerdirmişti. Sözü çok fazla uzatmadı, yemek öncesi Margarita'larımızı yudumlarken, "Louise bizim pek çok ortak yönümüz olduğunu söyledi: İkimiz de terk edilmişiz ve ikimiz de artık birileriyle düzüşmek istiyormuşuz mesela, öyle mi?" Huzursuzca gülümsedim ve ona ne iş yaptığını sordum. Meğer Rodeo Caddesi'nde, Louise'in ara sıra alışveriş ettiği bir butiği varmış kadının. Yemeğe oturduğumuzda bu sefer hiç AIDS testi yaptırdın mı diye sorup irkiltti beni. Ben de yok dedim, hiç gerekmedi çünkü karıma hep sadıktım. "Haa doğru, Louise söylemişti," dedi Stella. "Peki ya karın? O da sana hep sadık mıydı?" Artık öyle olduğuna inandığımı söyledim ve ne yemek istediğini sordum. "Bir Sezar salatası, bir de *filet mignon* yiyeceğim, az pişmiş olsun. Bunları soruyorum diye kızmıyorsun bana, değil mi Tubby?" "Ha, yok canım," dedim kibarca. "Tecrübelerime göre, her şeyi baştan konuşup halletmek daha iyi oluyor da. Böylece fazla kasmayız biz de kendimizi. Peki ya karın gittiğinden beri? Biriyle beraber oldun mu hiç sonra?" "Sadece bir kere," dedim. "Çok eski bir arkadaşımdır." "Prezervatif kullanmışsındır herhalde?" "Haa tabii," diye kıvırttım. Aslında Amy diyafram kullanıyordu. Bence Stella yalan söylediğimi anlamıştı. Sezar salatasını getirdikleri sırada, "Yanında var mı peki?" diye sordu. "Yani tabii *üzerimde* değil," dedim. "Yani odanda diyorum ben de." "Minibarda vardır belki," diye bir espri yaptım, "yok yok çünkü içinde." Stella hiçbir gülümseme belirti-

si göstermeksizin, "Neyse, benim çantamda var," dedi. Kadın *filet mignon*unu yerken lateks eldivenlerden ve ağızlıklardan bahsetmeye başlayınca ben birden panik oldum. Güvenli sekse bu kadar takmış bir haldeyse dedim içimden, bir nedeni vardır mutlaka. Hayatımda ilk defa, akut içsel diz bunalımım tutmuş gibi yapıp, oturduğum yerde kıvranmaya başladım, bunu ben kendim söylüyordum gerçi, ama dayanılmaz ağrılar içinde olduğuma dair çok ikna edici bir izlenim yarattım. Yan masalardaki konuklar son derece endişeliydiler. Şef garson garsonlara işaret etti ve iki tanesi beni lobiye taşıdı. Stella'dan özür diledim ve tek başıma yatağıma çekildim. Stella ertesi gün onu aramamı istemişti, ama ben ertesi gün Los Angeles Havaalanı'ndan Heathrow'a giden ilk uçaktaydım.

Sonra Samantha, cinsel bir vaat görüntüsü şeklinde buz dağının üzerinde yükselerek aklıma düştü. Neden daha önce aklıma gelmemişti ki sanki? Gençti, çekiciydi ve zamanında benimle dostluk kurmak için epeyce uğraşmıştı. Dahası, kızdan sağlık ve hijyen akıyordu, hem son derece zekiydi de. Güvensiz seks yapıp kendini riske atacak bir tip değildi hiç. Tabii ya, hâlâ tam bir erkek olduğumu ispatlamam için ondan daha iyi bir seçim olamazdı. Heathrow'a gelinceye kadar zor dayandım. Kıpkırmızı gözlerle, üstüm başım kir içinde ve tıraşsız bir halde bir taksiye atlayıp doğruca stüdyoya gittim, Samantha'yı provada nerede bulacağımı biliyordum ne de olsa.

Onu ayartmak için ilk beceriksiz girişimimin başarısızlıkla sonuçlanmasına şaşmamak lazım, özellikle de Signora Gabrielli işin içine sıçmak için elinden ne geldiyse yaptı yani. Ama birkaç gün sonra, Ollie benimle beraber çalışmak üzere bir senaryo editörü görevlendirmek istediklerini söylediğinde içimden bu fırsat kaçmaz dedim ve bu kişinin Samantha olması için ısrar ettim. Samantha, ona nasıl bir iyilik yaptığımı çok iyi anladı ve zamanı geldiğinde, gösteri dünyasında uzun süredir hüküm süren bir tarzda karşılığını vermek için hazırdı. Ama ben çok vahim bir hata yaptım, yani zamparalık açısından vahim demek istiyorum ve bu buluşmayı Kopenhag'da ayarladım, amacım bir taşla iki kuş vurmaktı: Biraz Kierkegaard araştırması, biraz da epeydir arzulanan ve epeydir becerilemeyen yasak bir düzüşmeyi bir araya getirmekti yani, hem de uzak lüks bir otelde, ama öyle aşırı uzak da değil tabii, sadece kimselerin bizi tanımayacağı kadar uzakta. Bu iki

misyonun bir araya getirilemeyeceğini düşünebilmeliydim aslında. Kierkegaard'ın bir buçuk asır önce yürüdüğü o kaldırımlarda yürümenin, daha önce sadece kitaplardan okuduğum Nytorv, Nørregade, Borgerdyd-skole isimli o caddeleri, meydanları ve binaları görmenin ve S.K.'nin Bymuseum'daki o sade ve dokunaklı yadigârlarını; yani pipolarını, cüzdanını, büyütecini ve Regine'in o büyüteci saklaması için yaptığı kutuyu; *Corsair*'deki kaba karikatürü, bir de Regine'in, Kierkegaard'ın nişanı bozmadan önceki mutlu günlerinde çizildiği her halinden belli olan, hoş, iri göğüslü ve suratında kapalı dudaklarını aralamak üzere olan o gülücüklü portresini incelemenin üzerimde yaratacağı etkiyi tahmin etmeliydim. Hele bir de Kierkegaard'ın o kürsüsünün önünde durup, üzerinde yazı yazmak! O an sanki Kierkegaard bir şekilde odadaymış da, arkamda dolanıyormuş gibi acayip bir duyguya kapılmıştım.

Sonuçta, gezinin aşkla ilgili hedefine ulaşmak için tuhaf ve biraz da utanç verici bir isteksizlik içinde buldum kendimi ve fıstık gibi hatun, yani Samantha, bana pervasızca o çok kıymetli vücudunu tüm hazlarıyla teklif ettiğinde, ne yazık ki bundan yararlanamadım. Bir şey engelledi beni ve bu iktidarsızlık ya da dizimdeki ağrıyı azdırma korkusu filan da değildi. İster vicdan deyin, ister Kierkegaard. İkisi de bir olmuştu zaten. Sanki Kierkegaard, içimden çıkmaya uğraşan zayıf bir adamdı ve bunu nihayet Kopenhag'da başarmıştı.

Günlükler'inde bir yerde Kierkegaard, Regine'in Schlegel ile nişanlandığını öğrenip, onu ilelebet kaybettiğini fark ettiğinde şöyle diyordu: "Hissettiğim buydu: Ya iyice dağıtacaksın kendini ya da tamamen dine vereceksin." Sally çekip gittikten sonra, kendimi umutsuzca sırasıyla Amy'nin, Louise'in, Stella'nın ve Samantha'nın kollarına atma çabamın, yani o çılgın, dangalakça ve serüven dolu cinsel seyahatin altında bu kendimi iyice dağıtma isteği yatıyordu. Ama bu işe yaramayınca, geriye kalan din de pek pratik bir alternatif değildi benim için. Rahatlamak için yapabildiğim tek şey otuz bir çekmek ve yazmaktı. Aslında, epeyce bir süre Kierkegaard da sadece bunu yapmış –yazmış yani. (Tabii belki o da otuz bir çekmiştir, şaşacak bir şey yok sonuçta bunda.) Yalnızca son dönemdeki kitapları, yani kendi adıyla yayımladıkları "tümüyle dini" olarak tanımlanabilir, ki bence bunlar alenen çok iç bayıcıdır. Sırf başlıklarına baksanız ne kadar iç bayıcı olduklarını anlarsınız yani: Bir çoğuna *Dini Duyguları Kuvvetlendirici Nutuklar* adını vermiş. Sözde takma adla yazılmış eserleri, özellikle de

Regine'den ayrıldıktan hemen sonra Victor Eremitus, Constantine Constantius, Johannes de Silentio ve daha bilimum antika isim altında yazdıkları çok farklı ve çok daha enteresandır: Kendi kararlarının sonuçlarına katlanmak için başına gelenlerle bir nevi uzlaşma çabası var bunlarda ve bunu sağlamak için de, nesneye kurmaca yoluyla ve maskelerin ardına gizlenerek, dolaylı yoldan yaklaşmış. Belki de bu monologları yazmaya ben de aynı güdüyle başlamıştım. Dramatik monologlar, böyle deniyordu galiba bunlara, birisine bir şeyler anlatırsın, karşındakinin söylediklerı ise sadece ima edilir. Beşinci sınıftaki İngilizce dersinden hatırlıyorum onu da. Browning'in öyle bir şiirini işlemiştik, birazı ezberimde bak. "Benim Son Düşesim":

Şu duvara çizilmiş olan benim son düşesim
Canlıymış gibi bakıyor. Şimdi ben
Bir şaheser gözüyle bakıyorum bu resme...

Dük çılgınca kıskanç bir kocaymış, meğer karısını öldürmüş adam. Ben Sally'yi tabii ki öldürmezdim asla, ama kendimi ona vurmamak için zor tutuğum anlar olmuştur.

Aslında Alexandra'nın fikriydi bu, gerçi bu önerisinin ne gibi bir sözcük seline yol açacağından ya da nasıl bir hale geleceğinden kendisinin de haberi yoktu. Kopenhag'dan döndükten bir hafta kadar sonra, oldukça boktan bir umarsızlık içinde onu görmeye gittim. Tamam, kendimi dağıtmaktan vazgeçmiştim belki, ama yine de hâlâ çok kötü hissediyordum. Ekonomimizin durumundan farksızdım yani. Danimarka'dan döndüğüm gün (son uçakla o da –Regine'in mezarını bulmak saatlerimi almıştı, sonuçta biraz iç burkucu bir halde üzeri otlarla kaplı, bildiğin bir mezar taşıydı işte, hoş onun esas anıtı Kierkegaard'ın eserleriydi tabii ki) hükümet, piyasalardaki durgunluğun resmi olarak sona erdiğini beyan etmişti, gelgelelim görünürde fark eden bir şey yoktu. Ekonomik büyüme yüzde iki oranında artabilirmiş hem, ama ortalıkta hâlâ milyonlarca işsiz ve emlağı değer kaybetmiş yüz binlerce insan vardı.

Daireme tıkılıp kalmıştım. Birinin beni tanıma ihtimaline karşılık, dışarı adımımı atmak istemiyordum. Ya tanıdık birine rastlarsam diye ödüm patlıyordu. (Grahame dışında tabii. Ara ara, kendimi dayanılmaz

derecede yalnız hissettiğim anlarda onu bir fincan çay ya da kakao içmeye ve biraz laflamaya çağırıyorum çünkü eve. Akşam yaklaşık dokuzdan sonra genelde orada oluyor, hatta bazen gündüzleri de. Bir nevi kiracı oldu yani o da artık.) Bütün arkadaşlarımın ve tanıdıklarımın sürekli beni düşünüp, benden bahsettiklerinden ve *Public Interest*'taki karikatürü hatırlayıp kıs kıs güldüklerinden emindim. Alexandra'yı görmeye Rummidge'e giderken de normal bilet alıp, Ray-Ban gözlüğümü taktım ki, biletçiler filan beni tanımasın. Kesin onlar da *Public Interest* okuyorlardır çünkü.

Alexandra'ya Prozac'ı sordum. Şaşırmış göründü. "İlaç tedavisine karşısın sanıyordum," dedi. "Bu tamamen farklı bir şeymiş ama," dedim. "Alışkanlık yapmıyormuş. Yan etkisi de yokmuş. Amerika'da depresyonda olmayan tipler bile kullanıyormuş bunu, sırf kendilerini daha iyi hissetmek için." Alexandra tabii ki Prozac'ı çok iyi biliyordu ve bana nasıl sonuç verdiğine ilişkin teknik bir açıklama yaptı, sinir taşıyıcılarından girdi, serotonin geri alım engelleyicilerinden çıktı. Valla pek takip edemedim aslında. Zaten kavrayışımın biraz yavaş olduğunu ve bu konuda daha fazla engellenmeme hiç gerek olmadığını söyledim ona, ama anlaşılan onun bahsettiği başka bir şeydi. Alexandra Prozac'a biraz daha kuşkuyla yaklaşıyordu. "Yan etkisinin olmadığı doğru değil," dedi. "Sıkı savunucuları bile bunun hastanın orgazm olma kapasitesini engellediğini kabul ediyor mesela." "Eh, ben zaten bu yan etkiden çekiyorum ya ne zamandır," dedim, "yani bu ilacı kullansam da fark etmez artık." Alexandra şimdiye kadar gördüğüm en geniş sırıtışıyla, koca dişlerini göstere göstere güldü. Sonra hemen toparladı kendini. "Daha başka yan etkilerinin olduğuna dair kanıtlanmamış bir takım raporlar var ama," dedi. "Halusinasyon görüp, bir yerlerini kesmeye çalışan hastalar filan var. Cinayeti Prozac'ın etkisiyle işlediğini iddia eden bir katil bile var." "Arkadaşım hiç böyle şeylerden bahsetmemişti," dedim. "İnsanın kendini süper hissettiğini söylemişti." Alexandra o yumuşacık ve kocaman kahverengi gözleriyle sessizce bir süre baktı bana ve "Eğer gerçekten istiyorsan sana bir Prozac yazayım," dedi. "Ama öncelikle neyle karşılacağını iyice anlamanı istiyorum. Yan etkilerden bahsetmiyorum artık sana, *etkilerinden* bahsediyorum. Bu yeni SGE ilaçları insanların karakterini değiştiriyor resmen. Estetik cerrahi insan vücudunu ne hale getiriyorsa, bunlar da aynı şeyi zihinde gerçekleştiriyorlar. Belki Prozac kendine olan saygını yeniden kazandıracak sana, ama sen aynı sen olmayacaksın artık." Bir an dü-

şündüm. "Peki sen ne öneriyorsun?" diye sordum.

Alexandra, başka insanların benim hakkımda ne düşündüklerini ve söylediklerini düşünüp, bunları kâğıda dökmemi önerdi, ister içlerinden geçenler, ister karşılarındakine söyledikleri olabilirmiş. Stratejiyi hemen anladım tabii. Bu kadar berbat bir hale gelmemin, diğer insanların fikirlerinin *gerçekliğinden* değil, benim bu fikirlerin ne olabileceği *korkumdan* kaynaklandığına inanıyordu. Bir kez şu *–diğerleri benim hakkımda gerçekte ne düşünüyor?–* sorusuna odaklanıp, buna açıkça bir cevap verebilirsem, özsaygı eksikliğimi insanlara yansıtıp duracağıma ve onun üzerime üzerime gelmesine izin vereceğime, diğer insanların beni hor görüp küçümsediklerine değil, bana saygı duyup halimi anladıklarına, hatta benden hoşlandıklarına bile ikna olacaktım. Yine de pek böyle olmadı ama.

İnsan benim gibi bir yazar olunca, diğer insanların kendisiyle ilgili düşüncelerini öyle bir çırpıda özetleyemiyor tabii, onların akıllarından geçenleri, kendi ağızlarından, kendi sesleriyle dinlemem gerekiyordu. Eh, söyledikleri şeyler de pek gurur okşayıcı cinsten şeyler değildi ne yazık ki. Alexandra nihayet yazdıklarımı gördüğünde, "Kendine çok acımasız davranmışsın," dedi. Üç beş haftamı aldı herhalde –haliyle, oradan oraya biraz sürüklenmiştim– ve o yazıları daha geçen hafta gönderebilmiştim ona, bayağı hacimli bir paket olmuştu yani. Dün, yazdıklarım hakkındaki fikirlerini dinlemek üzere Rummidge'e gittim. Yazdıklarımı hatırlarmışçasına, o solgun, boyasız dudaklarının kenarında titreyen gülüşüyle deste deste A4 kâğıtlara göz atarken, "Çok komik ve çok keskinler cidden," dedi, "ama kendine çok acımasız davranmışsın." Omuzlarımı silkip, kendimi başka insanların gözünden olduğum gibi görmeye çalıştığımı söyledim. "Ama söylediğin birçok şeyde doğruluk payı yok gibi geliyor bana." O kadar da değil, dedim.

Hayal gücümü kullanmam gerekti tabii ki. Brett Sutton'un polise verdiği ifadeyi hiç görmedim örneğin, ama benim de vermem gerekmişti, hatta bir kopyasını da bana vermişlerdi, bu yüzden formatın nasıl olduğunu biliyordum ve olayların Brett Sutton'un ağzından nasıl aktarılacağını tahmin etmek hiç de zor olmadı. Amy'e gelince, Karl Kiss'le olan seansları konusunda ne kadar ketum olursa olsun, Sally'nin bombasından sonra bizim ilişkimiz hakkındaki gelişmeleri ona günbegün

rapor ettiğini biliyordum ve onun nasıl düşünüp konuştuğunu kavramak için de bol bol fırsatım olmuştu şimdiye kadar. Monologda Amy'nin Karl'a söylediklerinin çoğu bana bir ara söylediği şeylerdi hep, örneğin annesinin mutfakta hayatın gerçeklerinden bahsettiği sırada havuç doğraması ya da *Public Interest*'taki karikatürde beni Vulcanus, Saul'u da Mars olarak hayal etmesi gibi. Playa de las Americas'daki lağım sularını yok etme hikâyesi ise, Amy tuvalete girdiğinde ha bire gelen o sifon sesinden türetilmiş bir şeydi. Sonu biraz fazla iyi bitti galiba, ama buna karşı koyamadım. Amy, artık Karl'a *"congé"*'sini vereceğini söyleyerek, gayet canlı ve kendinden emin bir dönüş yapmıştı Londra'ya, ama en son duyduğuma göre gene başlamış analize. Bu sıralar pek görmedim aslında Amy'yi. Birkaç kere gene yemeğe çıkmayı denedik, ama eskisi gibi sıcak bir ortam olmadı sanki. Utanç verici Tenerife anılarımız izin vermedi buna.

Valla Louise, Stella'ya yeniden buluşmamızı bu kadar detaylı anlatmış mıdır bilemeyeceğim, ama her ne anlattıysa kesin telefonda anlatmıştır. Belki sigarayı, içkiyi ve uyuşturucuyu (Prozac hariç) bırakmış olabilir, ama tam bir telefon bağımlısı olmuş. Venice'deki restoranda, bütün yemek boyunca o küçük, sevimli Japon telefonu tabağının kenarında bekledi ve filmi hakkında bazı görüşmeler yapmak için benim o acı dolu sırlarımı yarıda kesip durdu. Ollie'ninkini yazmak hiç zor olmadı. Kaç kere barlarda yakalanmışımdır çünkü ona. Samantha konusunda biraz uçtum ama. Tam içeriğini hatırlamıyorum şimdi ama, gömük yirmi yaş dişinden dertli olan bir arkadaşı olduğundan bahsetmişti Samantha bir ara bana, ama hastane kısmı benim uydurmam tamamen. Kızı esir alıp, Kopenhag'daki sözümona kaçamağımızı bağıra çağıra anlatması ve bunu dinlemek zorunda kalan çaresiz, konuşamayan dinleyici fikri iyi olur diye düşündüm. Samantha zeki bir piliçtir, ama duyarlılıktan pek nasibini almamıştır.

En zoru Sally'ninkini yazmaktı. Bunu Alexandra'ya göstermedim, onu da yazıya kattığım için, işin dozunu kaçırdığımı düşünebilirdi. Sally'yi görüşmeye çağırdığını biliyordum, çünkü buna bir itirazım olur mu diye sormuştu bana (ben de yok demiştim). Herhalde Sally de kabul etmişti, ama Alexandra Sally'nin bu görüşmede neler söylediğinden hiç bahsetmedi sonra bana, bu yüzden pek iç açıcı şeyler olmadığını düşünüyordum. Bu ayrılığı bir de Sally'nin gözünden yeniden yaşamak resmen fiziksel bir acı verdi bana. Zaten bu yüzden monolo-

* (Fr.) İzin; tatil; işten çıkarma, yol verme. (ç.n.)

ğun yarısında olaylar, Alexandra'ya anlattıklarından, flört dönemimizdeki anıların bir dökümüne dönüştü. Gerçi bu da acı verdi bana ya, bütün o umutları, vaatleri, kahkahaları yeniden yaşamak yani. Tartışmalarla, karşılıklı suçlamalarla, şikâyetlerle geçen o bitmek bilmeyen boktan hafta sonunda, Sally'nin evi terk etmeden önce bana söylediği içimi ürperten bir şey vardı ki, o an onu gerçekten kaybettiğimi bütün kalbimle anlamıştım: "Artık beni hiç güldürmüyorsun."

***

27 Mayıs Perşembe, sabah 10.00. Dünkü yazıyı yazmak tüm günümü aldı. Bir koşu Pret A Manger'den karides ve avokadolu sandviç almaya gitmenin dışında, hiç aralıksız çalıştım, sandvici de masa başında, bir yandan yazarken yedim. O kadar çok şey birikmiş ki.

İşim saat yedi gibi bittiğinde acayip yorulmuş, acıkmış ve susamıştım. Dizim de iyice kantarın topunu kaçırmıştı bu arada: Uzun süre aynı pozisyonda oturmak pek yaramıyordu ona da. (Bu arada merak edip, "kantar"a baktım. Sözlük "temeli tek bir kaldıraç" olduğunu söylüyor, ama bana pek anlamlı gelmedi. Sanki daha çok "kantarı belinde"ki gibi Arapça argo bir sözcük hissi veriyor.) Biraz vücudum esnesin, hem de tıkınacak bir şeyler alayım diye dışarı çıktım gene. Hoş ve ılık bir akşamdı. Gençler Leicester Meydanı'na yakın metro istasyonuna akın etmişlerdi, hava nasıl olursa olsun, bu saatlerde hep orada olurlar zaten. Bunlar sanki böyle zaptedilemeyen bir yeraltı kaynağıymışçasına metrodan taşıp, kaldırımlara dökülür ve hipodromun önünde takılırlar hep, hepsinin de üzerinde o uyduruk günlük kıyafetlerden olur ve gayet hevesli, ümit dolu bir halleri vardır. Ne ümit ederler ki acaba? Sorsanız çoğu söyleyemez bunu bence. Biraz macera, biraz rastlantı, biraz da o sıradan hayatlarının uğrayacağı mucizevi bir dönüşüm belki de. Kuşkusuz pek azı sevgilisini bekler. Erkek ya da kız arkadaşları yaklaşırken yüzlerinin aydınlandığını görürüm. Kucaklaşırlar ve sonra birbirlerinin beline sarılıp bir restorana, sinemaya ya da bangır bangır rock müzik çalan o barlardan birine yollanırlar; yanlarından geçen, elleri ceplerinde, aylak aylak dolanan deri ceketli şişko keltoşu fark etmezler bile. Sally ile flört ederken hep bu köşede buluşurduk. Şimdiyse oradan Lisle Caddesi'nde Çin yemeği yerken okurum diye bir *Standard* alıyorum.

Yalnız yemenin en gıcık yanı, daha doğrusu en gıcık yanlarından biri, insanın çok fazla yemek sipariş etmesi ve çok hızlı yemesi. Restorandan çıkıp da, şişmiş bir halde ve geğirip durarak eve vardığımda saat daha 8.30'du ve hâlâ da aydınlıktı. Ama Grahame daha şimdiden kapının önüne kurulmuş, gece için hazırlık yapıyordu. AC Milan ve Marsilya arasında oynanacak olan Avrupa Kupası Final maçının ikinci yarısını seyretmesi için eve davet ettim onu. Marsilya 1-0 kazandı. İyi bir maçtı, ama işin içinde bir İngiliz takımı olmayınca çok da kaptıramıyorsun kendini. Manchester United'ın Avrupa Kupası'nı kazandığı gün geldi aklıma, o zaman George Best vardı takımda. Kafayı yemiştik. Grahame'e hatırlayıp hatırlamadığını sordum, ama tabii o zaman o doğmamıştı bile daha.

Grahame hâlâ bu girişte kalabildiği için şanslı aslında. Herr Bohl, şu ara sıra kalan, 5 numaradaki İsviçreli işadamı, onun orada kalmasına itiraz etti ve polisi çağırıp onu kovalamayı önerdi. Ben de Bohl'a, onun apartmanın girişini gayet temiz tuttuğunu ve hatta onun orada bulunmasının gelen geçenin çöplerini fırlatmalarını ve sarhoşların geceleri orayı hela olarak kullanmalarını engellediğini hatırlatıp, kalmasına izin vermesini rica ettim. Eskiden ne kadar sık ve okkalı işerlerdi oraya cidden. Hijyen konusuna takık tipik bir İsviçreli olması sebebiyle, bu kurnazca ricam bayağı işe yaradı. Herr Bohl, Grahame orada kaldığından beri girişin çok daha iyi koktuğunu kabul etmek zorunda kaldı ve polisi çağırma fikrinden de vazgeçti.

Grahame'in de her zaman temiz görünüp, kokmamasının buna katkısı oldu tabii. Epeyce bir süre kafamı kurcalamıştı aslında bu mesele, sonra nihayet bir gün, bunu nasıl başardığını sormaya cesaret ettim. Sinsi sinsi güldü ve bana bir sır vereceğini söyledi. Ertesi gün beni Trafalgar Meydanı'nda bir yere götürdü, duvarda üzerinde elektronik kilidi olan bir kapı vardı, kim bilir kaç kere geçmiştim önünden ama hiç fark etmemiştim. Derken Grahame küçük klavyeye bir dizi rakamlar tıkırdattı ve kapı dızzt diye açıldı. İçeride, yerin altında, yiyecek, oyun, duş ve çamaşırhane olanağı sağlayan labirent şeklinde odalar vardı. Burası evsiz barksız gençler için bir tür sığınaktı. Eğer sadece bir takım kıyafetin varsa, onlar yıkanıp kururken üzerine giymen için ropdöşambr bile veriyorlardı adamlara. Burası bir parça Euston İstasyonu'ndaki Pullman Salonu'nu hatırlattı bana. Geçen gün orayı işleten hayır kurumuna bağışta bulunmuştum. Oranın var olduğunu bilmek, Grahame'in girişte uyuması sebebiyle duyduğum suçluluk duygusunu

bir nebze azaltmıştı. Zengin adam şatosunda, fakir adamsa kapısının önünde fikrini yani.

Aslına bakarsanız, suçluluk duymam için hiçbir sebep yok ortada. Sokaklarda yaşamayı Grahame'in kendisi seçmiş. Tabii birbirinden berbat bir dizi seçeneğin arasından, ama bu herhalde şimdiye kadar yaşadığı en güzel hayattı –ve kesinlikle en bağımsız olanı. Büyük bir ciddiyetle, "Ben kendi kaderimin efendisiyim," demişti bir gün bana. Kimin söylediğini bilmeksizin, bir yerlerde görüp aklına yazdığı deyişlerden biriydi işte bu da. Ünlü alıntılar sözlüğümü açıp baktım ben de. W.E. Henley'in bir şiirindenmiş meğer:

> Fark etmez hiç kapının ne denli dar olduğu,
> Önümdeki tomarın ne denli ağırlaştırıldığı cezalarla,
> Ben kendi kaderimin efendisiyim:
> Ben kendi ruhumun kaptanıyım.

Keşke ben de olabilseydim.

11.15. Biraz önce Jake aradı. Telesekretere bıraktığı mesajı dinledim, ne ahizeyi kaldırdım yerinden ne de aradım onu. Beni Groucho's'da öğlen yemeği için kafalamaya çalışıyor. Sinirlenmeye başlamış kesin, çünkü son teslim tarihine yaklaşıyoruz ve o vakitten sonra da Heartland artık kendi bulduğu yazarı kullanma hakkına sahip olacak. Ne olursa olsun artık. Benim için Søren ve Regine, Priscilla ve Edward'dan çok daha önemli şu sıralar, ama Ollie Silvers'ın Kierkegaard ile ilgili program yapmaya hiç niyeti yok, belli; halbuki *Yandaki Komşular* için ne kadar çok didindiğimi biliyor, neyse niye canımı daha fazla sıkayım ki artık?

Grahame benim bir TV senaristi olduğumu öğrendiğinde bayağı etkilendi, ama ona dizinin adını söylediğimde, açıkça burun kıvırır bir tarzda, "Haa, o mu?" dedi sadece. Bu yaptığını biraz küstahça buldum aslında, benim evimde oturmuş verdiğim çayı yudumlayıp, Pret A Manger'den aldığım havuçlu keki tıkınırken hem de. "İyi yaa," dedi, "yani eğer bu tarz şeylerden hoşlanıyorsan." Onu bundan neden hoşlanmadığını açıklaması için zorladım biraz. "Eee, hiç gerçek değil," dedi. "Yani, her hafta o evlerden birinde kıyamet kopuyor, ama programın sonunda her şey çözümleniyor mutlaka ve her şey güllük gülis-

tanlık oluyor gene. Hiçbir şey değişmiyor. Hiç kimse gerçekten incinmiyor. Kimse kimseye vurmuyor ve çocuklardan hiçbiri de evden kaçmaya kalkışmıyor." "Alice kaçmıştı bir kere," diye düzelttim. "Haa tabii, on dakika kadar," diye cevap verdi. Aslında ekran saatiyle on dakika demek istemişti, ama lafı daha fazla uzatmadım. Ne demek istediğini anlamıştım.

Öğleden sonra 14.15. Öğle yemeği için bir puba gittim ve döndüğümde telesekreterimde Samantha'dan bir mesaj vardı: Debbie-Priscilla meselesini çözmek için bir fikri varmış ve bunu benimle tartışmak istiyormuş. Saat üçte yerinde olacağını eklemişti, amma da uzun bir öğle yemeğiymiş yani, ama işte *onun* telesekreterine mesaj bırakmam için yeterli bir süre verdi bu da bana; bahsettiği fikri bir kağıda yazıp, bana postalamasını rica ettim sonuçta. Bugünlerde sadece telesekreterler ve mektuplar aracılığıyla iletişim kuruyorum insanlarla. Bu da bütün tartışmaların içeriğini kontrol etme ve *"Nasılsın?"* gibi korkunç sorulardan kaçma şansı veriyor bana. Bazen, eğer kendimi fazlasıyla yalnız hissedersem, bankamın telefon servisini arıyorum ve sesi banda kaydedilmiş olan kızın yönlendirmesiyle dijital kodları olan bir dizi işlem yaparak, çeşitli hesaplarımın bakiyelerini kontrol ediyorum. Oldukça hoş bir sesi var ve size nasıl olduğunuzu da sormuyor. Ama bir hata filan yaparsanız, *"Özür dilerim, bir problem var"* diyor. Ben de ona, çok haklısın canım diyorum.

"Sadece yazdığım vakit kendimi iyi hissediyorum. O zaman yaşamın bütün sıkıntılarını ve ıstıraplarını unutuyorum, o zaman düşüncelere sarılıyorum ve mutlu oluyorum." –diye yazmış Kierkegaard 1847 yılında günlüğüne. Monologları yazarken –tam mutluydum demeyeyim ama, en azından bir şeyle meşguldüm, dikkatimi bir şeye vermiştim ve onunla ilgileniyordum. Bu da bir senaryo üzerinde çalışmak gibi bir şeydi sonuçta. Yerine getirilecek bir işim vardı ve bunu yapmaktan da hoşnuttum. Bu işi bitirip de, bu sırada günlüğüme yazmadığım şeyleri az çok kayıt ettikten sonra kendimi yine huzursuz, sinirli, rahatsız ve hiçbir yere sığmaz hissediyorum. Sally'e paramdan koklatmayı mümkün olduğunca zorlaştırmak dışında, ki o da pek içimden gelmiyor artık, hiçbir amacım ya da hedefim yok hayatta. Yarın avukatımı görme-

ye Rummidge'e gitmem lazım. Ona pes ettiğimi söyleyip, en kısa sürede boşanma işlemlerini halletmesini ve Sally'ye ne istiyorsa vermesini söyleyebilirim. Ama bu kendimi daha iyi hissetmemi sağlayacak mı? Hayır. Al sana bir ya/ya da durumu daha. Ne yaptığımın hiçbir önemi yok, pişman olmaya hükümlüyüm ben. *Eğer boşanırsan pişman olacaksın, eğer boşanmazsan gene pişman olacaksın. Boşansan da boşanmasan da, her halükârda pişman olacaksın.*

Belki de hâlâ Sally ile bir araya gelmeyi ümit ediyorum, tekrar eski hayatıma dönmeyi, her şeyin eskisi gibi olacağı günleri bekliyorum. Belki de, tüm tepinmelerime, gözyaşlarıma ve intikam senaryolarıma rağmen –ya da onlar yüzünden– evliliğimizden tamamen ümit kesmemişimdir daha. Ne demiş B, A'ya: "Bir şeyden ümidi tamamen kesmek için kişi bunu gerçekten istiyor olmalıdır, ama kişi ancak bu durumun gerçekten ötesine geçtiği vakit gerçekten ümidini kesmeyi ister; kişi gerçekten ümidini kesmeyi seçmişse, bu kişi gerçekten ümitsizliğin seçtiğini seçmiş demektir, yani kişi ebedi geçerliliğinde kendini seçmiştir." Bu durumda, Alexandra'nın bana Prozac yazmayı önerdiğinde bunu reddetmemin, kendimi seçmek demek olduğunu söyleyebiliriz, gerçi o anda pek varoluşsal bir kendini doğrulama hareketiymiş gibi gelmemişti bana ya. Daha çok ele geçmiş bir suçlunun bileklerini kelepçeye doğru uzatmasıydı sanki.

17.30. Birden düşündüm de, yarın Rummidge'e gideceğime göre, diğer terapilerimi de ayarlayabilirim belki. Birkaç telefon ettim. Roland tamamen doluydu, ama Dudley öğleden sonraya bir randevu verebildi bana. Bayan Wu'yu ise aramadım. Sally'nin o bombayı patlattığı cuma gününden beri görmüyorum onu. İçimden gelmiyor. Bayan Wu ile hiçbir âlâkası yok tabii olayın. Düşünceler çağrışıyor sadece: akupunktur ve paramparça olan hayatım.

21.30. Bu akşam bir Hint restoranında yedim ve metropoliten kirliliği baharatlayan patır kütür aromatik osuruklar eşliğinde saat dokuz gibi eve döndüm. Grahame bir adamın benim zile bastığını söyledi. Tarifinden Jake olduğunu anladım. Grahame, "Arkadaşın mı?" diye sordu. "Öyle de denebilir," dedim. "Son zamanlarda seni hiç görüp görmediğimi sordu. Pek de hoş denebilecek bir tarif değildi hani." Doğal ola-

rak ben de nasıl tarif ettiğini sordum. "Şişkoca, kel ve kamburca." Son söz biraz irkiltti beni. Öyle özellikle kamburca denecek derecede olduğumu düşünmemiştim hiç. Nasıl hissediyorsanız öyle görünürsünüz. Kierkegaard'ın kamburunun çıkmasına sebep olan şeyin sadece çocukken geçirdiği bir kaza olduğunu sanmıyorum hiç. "Ne söyledin ona?" diye sordum. "Hiçbir şey söylemedim," dedi Grahame. "İyi," dedim. "Çok iyi yapmışsın."

***

28 Mayıs Cuma, 19.45. Rummidge'den yeni döndüm. Sırf Zenginarabası biraz çalışsın diye arabayla gittim: King's kavşağındaki kapalı bir garajda bekletiyorum onu ve bu sıralarda hiç kullanmadım sayılır. Yoksa bugün M1'da sürmek çok keyifli olduğundan değil yani. Yol böyle kızılcık lekeleri gibi nokta nokta konilerle kaplıydı ve 9 ile 11'inci bağlantı yollarının arasında kalan kısımda karşı yöne verilen şerit yüzünden, beş mil boyunca kuyruk oluşmuştu. Meğer arkasına karavan bağlı bir araba karşı şeritteki bir kamyona geçirmiş. Bu yüzden ben de Dennis Shorthouse'la olan randevuma geç kaldım. Hukuk danışmanım Dobson McKitterick'in, boşanma ve aile davaları konusunda fikir aldığı bir avukattı kendisi. Sally ile bu ayrılık meselesinden önce hiç işim düşmemişti ona. Uzun boylu, ak saçlı, ince yapılı, ciddi ve kıpkırışık suratlı bir adamdır ve insanı dehşete düşürecek kadar düzenli olan o masasının arkasından neredeyse hiç kımıldamaz. Tıpkı enfeksiyonlardan korunma adına kendilerini anormal derecede temiz ve derli toplu tutan bazı doktorlar gibi, Shorthouse da kendini müşterilerinin perişanlığından uzak tutmak için masasını bir çeşit *cordon sanitaire** gibi kullanıyordu sanki. Üzerinde biri misafir için olmak üzere iki tane kül tablası duruyordu ve ikisi de her zaman boştu, bundan başka tertemiz bir kurutma kâğıdı ve taksimetre gibi açısı gayet zekice müşterinin sandalyesine doğru ayarlanmış olan dijital bir saat vardı, böylece tavsiyesinin size ne kadara mal olduğunu görebiliyordunuz.

Adam, Sally'nin avukatlarından, makul olmayan davranışlar gerekçesiyle boşanma talep edecekleri tehdidini içeren bir mektup almış. "Bildiğiniz gibi, zina ve makul olmayan davranışlar tek celsede boşanma için en geçerli sebepler," dedi. Bu makul olmayan davranışların neleri kapsadığını sordum. Parmaklarını birleştirip, masanın üzerine eği-

* (Fr.) Karantina sınırı. (ç.n.)

lerek, "Güzel bir soru," dedi ve uzun bir söyleve başladı, ama ne yazık ki ben o ara kopmuşum gene. Derken birden susmuş olduğunu ve benden bir cevap beklediğini fark ettim. "Pardon, bir daha tekrar eder misiniz lütfen?" dedim. Gülüşü hafiften zorakileşti. "Ne kadarını tekrar edeyim?" diye sordu. "Sadece son kısmı," dedim, ne kadardır konuştuğu hakkında hiçbir ipucu yoktu. "Size Bayan Passmore'un sizin hangi makul olmayan davranışınızdan şikâyet edebileceğini sormuştum, yani mahkemede." Bir an düşündüm. "O konuşurken dinlememem sayılır mı?" diye sordum. "Sayılabilir," dedi. "Hâkime bağlı aslında." Bana öyle geldi ki, eğer beni yargılayan Shorthouse olsaydı, fazla bir şansım olmayacaktı. "Karınıza hiç fiziksel olarak saldırdınız mı?" diye sordu. "Tanrı'ya şükür ki, hayır," dedim. "Peki aşırı alkol kullanma, sözle taciz, kıskançlık krizleri, yok yere suçlama filan gibi şeyler var mı?" "Yalnızca beni terk ettiğinden beri," dedim. "Bunu söylediğinizi duymamıştım," dedi. Biraz durdu ve sonra durumu özetledi: "Bayan Passmore'un makul olmayan davranış için bir dilekçe vermeyi göze alacağını hiç sanmıyorum. Yasal yardım için hak kazanamaz ve eğer kaybederse, masrafları da epey yüklü tutar. Dahası, bunu yaparak boşanma işlerinin en başına dönmüş olacak. Sizin işbirliği yapmanızı sağlamak için bir gözdağı vermeye çalışıyor sadece. Endişelenecek bir durum yok yani." Shorthouse kendinden emin bir şekilde sırıttı, belli ki analizinden pek hoşnut kalmıştı. "Ne yani boşanmayacak mı?" diye sordum. "Haa, er geç yapacak bunu tabii, evlilik kurumunun temelden sarsılması gerekçesiyle yani. Mesele sizin onu ne kadar bekletmek istediğiniz." "Bir de tüm bu oyalamaları yapmanız için size ne kadar ödeme yapmak istediğimde mi?" dedim. Saate göz atarak, "Eh biraz öyle," dedi. Oyalamaya devam etmesini söyledim.

Sonra Dudley'i görmeye gittim. Evine yaklaştığım sırada, tam olarak tanımlanamayan genel bir keyifsizlik dışında fazla bir şikâyetimin olmadığı o daha önceki gelişlerimi özlemle hatırladım. Tam zili çalarken büyük bir gümbürtüyle tam tepemden kocaman cüsseli bir jet geçti, hemen sinip kulaklarımı kapadım. Dudley bunun New York'a konan yeni bir sefer olduğunu söyledi. "Senin epey işine yarar herhalde değil mi bu?" dedi ve "Bir daha Heathrow'a gitmene gerek kalmaz," diye ekledi. Dudley, bir TV senaristinin hayatının ne kadar ışıltılı olduğu konusunda biraz abartılı fikirlere sahiptir. Ona zaten artık Londra'da yaşa-

dığımı söyledim ve nedenini anlattım. "Yıkılan evlilikler için bir öz yağın yoktur herhalde, değil mi?" dedim. "Sana stres için bir şey verebilirim ama," dedi. M1'deyken zonklamaya başlayan dizim için de bir şeyler yapabilir mi diye sordum. Bilgisayarına tıkır tıkır bir şeyler yazdı ve lavantayı deneyeceğini söyledi, ağrı, sızı *ve* strese iyi geliyormuş. Büyük, pirinç kenarlı yağ kutusundan ufak bir şişe çıkarttı ve bana koklattı.

Dudley kesin daha önce hiç lavanta kullanmamıştı bende, çünkü onu koklamak birden, şimdiye kadar hatırladığım en canlı haliyle çıkartmıştı onu ortaya –Maureen Kavanagh'ı, ilk aşkımı. O, bu günlüğe başladığımdan beri, öyle ya da böyle mutlaka zihnimden geçiyor, sanki uzak bir ormanın kıyısında bir an görünüp sonra yok olan belli belirsiz bir figür gibi ağaçların arasında dolanıp, süzülerek gölgelerine girip çıkıyor. Lavantanın kokusu onu iyice ortaya çıkarmıştı işte –lavanta ve Kierkegaard. Birkaç hafta önce, çift *a*'nın sembolünün modern Danimarka dilinde, üzerinde küçük bir yuvarlak olan tek *a* olmasının bana bir şeyi hatırlattığını, ama bunu o sırada tam olarak çıkaramadığımı not etmiştim. Tabii ya, Maureen'in el yazısıydı bu. Aynen öyle noktalama yapardı o da, yani nokta yerine ufak bir yuvarlak koyardı, o kocaman yuvarlak hatlı el yazısının üzerinde sanki sıra sıra baloncuk izleri dururdu. Neden böyle yapardı bilmiyorum. Birbirimizi her sabah tramvay durağında görmemize rağmen, sırf özel bir mektup almanın büyük heyecanını yaşamak için her gün yazışırdık. Ben ona oldukça ateşli aşk mektupları yazardım, o ise bende hayal kırıklığı yaratacak derecede banal ve utangaç küçük notlarla cevap verirdi: "Çay içtikten sonra ödevimi yaptım, sonra da annemin ütü yapmasına yardım ettim. Tony Hancock'u duydun mu? Biz birbirimize çok uygunmuşuz." Woolworths'den aldığı lavanta kokulu yazı gereçleriyle yazardı bunları. Dudley'in küçük şişesinden çıkan o koku hepsini yeniden yaşatmıştı bana –sadece onun el yazısını değil tabii ki, ama tüm özelliğiyle Maureen'i. İlk aşkımı. İlk göğüslerimi.

Apartmandan içeri girdiğimde posta kutumda Samantha'dan gelen bir mektup buldum, Debbie'nin kısımlarını *Yandaki Komşular*'dan çıkarmak için fikir veriyordu: Son bölümde, bisiklet sürerken Priscilla'ya kamyon çarpıyor ve hemen ölüyor, ama sonra sadece Edward'ın görebildiği bir hayalet olarak geri geliyor ve ona kendisine bir eş bulması

için baskı yapıyor. Tamam çok orjinal değil belki, ama olabilir yani. Doğruya doğru, kız zeki işte. Başka zaman olsa, uğraşırdım bu fikirle. Ama şu anda Maureen'den başka hiçbir şey düşünemiyorum. Onun hakkında yazmak için dayanılmaz bir istek var içimde.

Maureen
*
Bir anı derlemesi

MAUREEN KAVANAGH'IN varlığından ilk olarak on beş yaşımdayken haberdar oldum, gelgelelim onunla konuşmayı başarıp, adını öğrenmem için aradan bir sene kadar geçmesi gerekti. Hafta içi her sabah tramvay beklerken görürdüm onu, okula giderken üç vasıtalı sıkıcı yolculuğumun ilk aşamasıydı bu. Okulum, Lambeth Merchants' adında, karşılıksız bursla okunan bir okuldu ve iyi niyetli bir ilkokul müdürünün iteklemesiyle ne yazık ki on birinci sınıfta buraya kabul edildim. Ne yazık ki diyorum, çünkü şimdi düşünüyorum da, eğer ben o zaman daha az prestijli ve daha iddiasız bir kuruma gitseymişim, çok daha mutlu olup, haliyle çok daha fazla şey öğrenirmişim. Lambeth Merchants'da bana sağlanan bu eğitimden faydalanabilmek için doğuştan sahip olduğum bir zekâ vardı belki, ama yeterli sosyal ve kül-

türel birikime sahip değildim. Burası takıntılı denecek derecede kendi tarihi ve geleneğiyle gurur duyan çok eski bir kurumdu. Hem ücretli öğrenci kabul ediyordu, hem de on birinci sınıfların en iyilerini; bütün o "yatakhaneleri" (halbuki hiç yatılı öğrencisi yoktu), küçük kilisesi, Latince sözlü okul şarkısı ve birbirinden değişik gizemli ayinleri ve ayrıcalıklarıyla kendine klasik İngiliz özel okullarını model alıyordu. Neo-gotik döneme ait isli kırmızı tuğlalarla örülü olan binaların ufak kuleleri ve mazgallı siperleri vardı ve küçük kilisesiyle ana toplantı salonunun pencereleri vitraylıydı. Öğretmenler cüppeyle dolaşırlardı. Oraya hiç uyum sağlayamadım ve derslerimde de hiçbir zaman bir başarı gösteremedim, okul hayatımın çok büyük bir kısmında hep sınıfın en zayıf öğrencisi oldum. Annem ve Babam ödevlerimde bana yardımcı olamıyorlar ve bu konudaki baştan savma eğilimime de ses çıkarmıyorlardı. Akşamlarımın çoğunu radyodaki komedi skeçlerini dinleyerek (klasiklerim *ITMA, Bataklıktaki Sıkı Bağ, Buradan Al* ve *Ahmak Şovu* idi, *Aeneid* ya da *David Copperfield* değil yani) veya sokaklarda bizim oradaki normal ortaokuldan arkadaşlarla futbol, kriket filan oynayarak geçiriyordum. Lambeth Merchants'da öğrencileri spora teşvik ediyorlardı belki –hatta okulu temsil ettikleri için "kasket" bile veriyorlardı– ama kış oyunu hiç sevmediğim rugbiydi, okul kriketine gelince, o da çok tantanalı ve can sıkıcı şartlar altında oynanıyordu. Okuldaki tek başarım bir yıl sonu müsameresinde oynadığım komik roldü. Onun dışında hep aptal ve tuhaf biri olarak görülürdüm. Sınıfın soytarısı ve öğretmenlerin bitmek tükenmek bilmez istihzalarının baş hedefiydim. Sık sık bastonla döverlerdi beni. Geçmeyi hiç beklemediğim O-Level sınavlarına girer girmez okuldan ayrılmak istiyordum.

Maureen ise Greenwich'deki Kutsal Kalpler Manastır Okulu'na gidiyor, bir de on birinci sınıfın görgü derslerini alıyordu. İkimiz de Hatchford'da oturuyorduk ve onun okul yolculuğu da en az benimki kadar zorluydu, ama aksi istikamette. Hatchford, on dokuzuncu yüzyılın sonlarında, tam Thames ovasının Surrey tepeleriyle birleştiği alanda kurulduğu vakit, cazip bir uzak banliyöymüş sanırım, ama biz doğduğumuzda, Hatchford, şehrin o bozulmakta olan yoksul mahallelerine dahil olmak üzereydi. Maureenler, oradaki tepelerden birinin en yüksek yerinde, Victoria dönemine ait dairelere bölünmüş kocaman eski bir villanın alt katlarında yaşardı. Oranın zemin ve bodrum katında oturuyorlardı. Biz ise Albert sokağında, bitişik nizam küçücük bir evde otururduk; tepenin aşağı kısımında, tramvayların geçtiği ana yolun

üzerindeki sokaklardan birindeydi. Babam vatmandı.

Zor bir işti onunkisi. Günde sekiz saat, bazen daha da fazla aracının başında olmak zorundaydı, oturduğu platformun bir tarafı açık dururdu hep ve fren yapmak için de ciddi güç harcaması gerekirdi. Kışın, donmuş ve bitmiş bir halde eve geldiğinde, hemen oturma odasındaki kömür ateşinin başına çömelir, çözülünceye kadar tek kelime edemezdi. Geliştirilmiş ve yanları tamamen kapatılmış daha modern tramvaylar da vardı, Londra'nın başka yerlerinde zaman zaman görürdüm onlardan, ama benim Babam hep o her iki ucu da açık olan ve her durağa geldiğinde yalpalayıp gacır gucur sesler çıkaran, takırdayan ve inleyen külüstür, Nuh Nebi'den kalma tramvayları kullandı. Önündeki tek farı sisli havalarda sulanmış bir göz gibi parlayan o kırmızı çift katlı tramvaylar, bütün o çınlayan zil sesleri, pirinç aksesuarları ve milletin elinin ve kıçının sürtünmesiyle cilalı gibi duran ahşap koltukları, sigara ve kusmuk kokusundan geçilmeyen üst katları, sarıp sarmalanmış bir halde oturan solgun yüzlü vatmanları ve eldivenli şen biletçi kadınlarıyla, benim çocukluk ve ergenlik anılarımın vazgeçilmez bir parçasıdır.

Hafta içi her gün, okula gitmek için Hatchford Five Ways'deki ilk tramvaya atlardım. Direkt durakta değil de, hemen yanı başındaki köşede, çiçekçi dükkânının önünde beklerdim, böylece rayların üzerinde adeta denizdeki bir kalyon gibi sallanan tramvayımı, ta uzaktan, ana yoldaki o kıvrımdan döner dönmez görebilirdim. Bakış açımı otuz derece kadar kaydırdığım anda ise, o uzun dümdüz Beecher's yokuşuna göz atabilirdim. Maureen hep aynı saatte, yani sekize beş kala o yolun tepesinde belirir, aşağıya inmesi ise üç dakikasını alırdı. Yanımdan geçip karşıya geçer ve benimkinin aksi yönde giden bir tramvay beklemek için birkaç metre yürürdü. Uzaktayken gayet cesur bir şekilde, yaklaştığında ise, güya tramvaya bakmıyormuş gibi, gizli gizli bakardım ona. Yanımdan geçtikten sonra, aylak aylak durağıma gider, onun, caddenin karşı tarafında, arkası bana dönük olarak durakta beklemesini izlerdim. Bazen, o tam köşeye vardığında, sanki tramvayın gelmemesinden dolayı sıkılmış ya da sabırsızlanmış gibi yapıp, kafamı çevirir, tesadüfenmiş gibi ona bakardım. Genelde önüne bakarak geçerdi, ama bir keresinde doğrudan bana bakmıştı ve bu sayede göz göze gelmiştik. Yanakları kıpkırmızı olmuş ve hemen başını önüne eğmişti. Bu olayın peşinden herhalde bir beş dakika kadar nefes alamamıştım.

Bu böyle aylarca sürdü. Belki de bir sene. Ne onun kim olduğunu

biliyordum, ne de hakkında en ufak bir şey; tek bildiğim ona âşık olduğumdu. Güzeldi. Sanırım benden daha az duyarlı ya da daha blasé* bir gözlemci, Maureen'in o birazcık kısa olan boynuna ve birazcık da kalın olan beline bakıp, tam bir övgüye layık bulmayarak, güzelden çok, "sevimli" veya "hoş" diye tanımlayabilirdi onu; ama bence güzeldi işte. Hem de o okul üniformasının içinde –hepsi de iç karartıcı lacivert tonlarında olmak üzere, üzerinde puding kasesi gibi bir şapka, gabardin pardesü ve çocuk önlüğü gibi plili bir elbise varken bile– güzeldi. Şapkasını afili bir açıyla takardı ya da belki de şapka, onun o kumral saçının doğal dalgasından dolayı başının arkasına doğru kayardı; insanın kalbini yerinden oynatan o koca man koyu kahverengi gözler, küçük düzgün bir burun, cömert bir ağız ve gamzeli bir çeneden ibaret olan kalp şeklindeki, insanın kalbini durduran yüzü çevreleyen başının arkasına hem de. İnsan, güzelliği nasıl kelimelere dökebilir ki? Mümkün değil bu, sanki bir robot resmin etrafa dağılmış parçalarını toparlamak gibi. Böyle kulaklarının üzerine dökülen ve gevşek bir at kuyruğu olacak şekilde ensesinden bağladığı ve sırtının ortasına kadar gelen, dalgalı uzun saçları vardı. Pardesüsünün düğmelerini iliklemez, açık olan etekler kanat gibi savrulurdu, bir de beyaz gömleğinin manşetlerinin görünmesi için pardesünün kollarını kıvırır, kuşağını da arkadan bağlardı. Sonradan öğrendim ki, meğer rahibelerin baskıcı kurallarını yumuşatıp, üniformaları üzerinde bu kadarcık değişikliği yapabilmek için bile arkadaşlarıyla saatler harcarlarmış. Kitaplarını alışveriş çantası gibi bir şeyin içinde taşırdı ve bu da ona daha kadınsı, olgun bir görünüm verirdi, benim koca deri okul çantamsa onunkine kıyasla çok çocukça kaçıyordu.

Gece uyumadan önce en son onu düşünürdüm, sabah uyandığımda da gene ilk onu. Çok nadir olmakla beraber, eğer Beecher's yokuşunun tepesinde görünmesi gecikirse, tramvayımın kaçmasına göz yumar ve onu o gün görmekten mahrum kalacağıma, okula geç kalmanın sonuçlarına katlanırdım (değnekle iki vuruşa yani). Bu, olabilecek en saf, en bencillikten uzak, romantik bağlılıktı. Bu, banliyödeki Dante ile Beatrice'ydi. Kimse sırrımı bilmiyordu, zaten ölsem de söyleyemezdim. O sırada ergenliğin tipik hormonal fırtınalarını yaşıyordum içimde, vücudumda oluşan o bir türlü kontrol edemediğim ve adını koyamadığım değişiklikler ve heyecanların –yani ereksiyonlar, ıslak düşler görmeler, her yanımda biten tüyler ve işte bunun gibi bir dolu şeyin– altında ezi-

* (Fr.) Bıkkın. (ç.n.)

lip, harap düşüyordum. Lambeth Merchants'da cinsel eğitim yoktu, Annemle Babamsa namuslu işçi sınıfının tüm baskıcı püritenliğiyle bu konuyu hiç açmamışlardı bile. Tabii o bildik müstehcen fıkralar ve böbürlenmeler okul bahçesinde ağızdan ağıza yayılır, okul helalarının duvarlarına resmedilirdi hep, ama bunun ne olduğunu biliyormuş gibi görünen o tiplerden, cehaletin yüzüne vurulmadan ve rezil olmadan temel bilgiyi edinmek pek de kolay değildi hani. Bir gün, bilgisine güvendiğim arkadaşlardan biri, yasak olduğu halde öğlen teneffüsünde gittiğimiz bir patatesçi dükkânından dönerken, bana hayatın gerçeklerinden bahsetmişti –"aletin sertleştiğinde kızın orasına ittiriyormuşsun, ondan sonra da boşalıyormuşsun işte"– ama bu eylem bana, her ne kadar yapmak için yanıp tutuştuysam da, çirkin ve pis gelmişti, her gün Beecher's yokuşunun tepesinden inip de, karşısında benim dili tutulmuş aşkımı bulan o melekle bağdaştırabileceğim türden bir şey değildi yani.

Tabii ki onunla konuşmaya can atıyordum ve sürekli onunla diyaloğa geçebilmenin yollarını düşünüyordum. En basitinden, bir gün yanımdan geçerken gülümseyip bir merhaba diyeyim diye geçirdim aklımdan. Sonuçta, artık tamamen yabancı değildik birbirimize –adını bilmesen bile, düzenli olarak sokakta karşılaştığın bir insana bunu yapmak son derece doğal bir şeydi ne de olsa. En kötü ihtimalle, beni görmezden gelip, selamımı almadan geçip giderdi. Ahh, bu ihtimali düşünmek bile nasıl da kanımı dondurmaya yetmişti. Peki o zaman *ertesi* sabah ne yapacaktım? Ya ondan sonraki sabahlarda? Ben ona bir şey söylemedikçe, o da beni tersleyemezdi ve böylelikle aşkım, karşılık bulmasa da riske atılmamış olacaktı. Onunla tanışabilmek için daha dramatik ve reddedilemez yollar bulacağım diye kim bilir kaç saat harcamıştım –örneğin, tam tramvayın altına gireceği sırada onu geri çekip, mutlak bir ölümden kurtarıyordum veya onu soymayı ya da ırzına geçmeyi kafaya koymuş bir serserinin gazabından koruyordum onu. Gel kör ki, kızımız karşıdan karşıya geçerken, gerçekten takdire şayan bir tedbir ve sağduyu sergiliyordu, dahası sabahın sekizinde Hatchford sokaklarında serseri filan da olmuyordu (sonuçta, bu söylediğim 1951 yılında oluyor, o zaman "kapkaççı" lafı bile yoktu daha ve kadınlar geceleri bile tek başlarına iyi aydınlatılmış Londra sokaklarında rahatlıkla yürüyebilirlerdi).

Bizi nihayet bir araya getiren olay, bu hayali senaryolar kadar kahramanca değildi belki ama yine de o zaman mucizevi bir olaymış gibi

gelmişti bana; sanki halden anlayan bir peri, benim böyle dili tutulmuş bir halde kızla tanışmaya can attığımı görünce dayanamayıp, onu havaya uçurup ayaklarımın dibine fırlatıvermişti. O gün Maureen, Beecher's yokuşunun tepesinde her zamankinden daha geç bir saatte belirmişti, görebildiğim kadarıyla aşağıya inmek için acele ediyordu. Arada bir aniden koşmaya başlıyordu–hani kızlar böyle sevimli sevimli dizlerini bitiştirip, topuklarını belli bir açıyla attıra attıra koşar ya aynen öyle koşuyordu o da– sonra kitap dolu o ağır çantası yüzünden biraz yavaşlayıp, hızlı bir yürüyüş temposuna geçiyordu. Bu telaşlı ve heyecanlı haliyle, her zamankinden daha bir güzel görünmüştü gözüme. Şapkası başından düşmüştü, ama boynunun etrafındaki ince lastik kayış tutmuştu onu; o uzun at kuyruğu ise bir o yana bir bu yana savrulup duruyordu, bir de yetişeceğim derken sarf ettiği o çabanın etkisiyle, önlüğü ve beyaz bluzunun altında yükselip duran göğsü nefes kesiciydi. Her zamankinden daha uzun bir süre görüş alanımda tuttum onu, yani cesaret edebildiğim kadar uzun; ama sonunda öyle öküz gibi bakıyormuş gibi de olmamak için gözlerimi kaçırmak zorunda kaldım ve tramvayımın yolunu gözlüyormuş gibi yaparak ana yola baktım gene –bu arada zaten o da epey yaklaşmıştı.

Derken bir çığlık duydum ve bir de baktım ki Maureen ayağının dibinde yere serilmiş, kitapları da kaldırımın dört bir yanına dağılmıştı. Demek ki yeniden koşmaya başlamış, o arada ayağının ucu pürüzlü bir kaldırım taşına takılmış ve tökezleyip, çantasını filan saçarak yere düşmüştü. Daha ben ona elimi uzatamadan, bir anda ayağa fırladı, ama neyse ki kitaplarını toplamasına yardım edip onunla konuşabildim. "İyi misin?" Sıyrılmış parmak boğumunu emerek, "Hı hı," diye mırıldandı. "Salak n'olcak." Bu son lafı bariz bir şekilde kendine söylemişti, belki de kaldırım taşına, ama neyse ki bana değildi yani. Öfkeden kıpkırmızı olmuştu. Benim tramvayımsa kalkmıştı bu arada, köşeyi dönerken yivli rayların üzerinde sürtünüp tiz sesler çıkarmıştı. "Ama bu senin tramvayın," demişti Maureen. "Önemli değil," demiştim ben de, bu lafın içindeki gizli anlama takılıp –geçen tüm o aylar boyunca o da tıpkı benim onu izlediğim gibi, benim hareketlerimi izliyordu demek ki– içim müthiş bir sevinçle dolmuştu. Bir dosyadan fırlayıp dört bir yana saçılan ve üzerinde noktalar yerine minik yuvarlaklar olan büyük ve yuvarlak hatlı elyazısıyla dolu bir yığın kâğıdı itinayla toplayıp ona verdim. "Teşekkürler," diye mırıldanıp, kâğıtları çantasına tıkıştırdı ve hafiften aksayarak kaçtı yanımdan.

Her zaman bindiği tramvaya son anda yetişti –birkaç dakika sonra tramvay yanımdan geçerken onun merdivenlerin tepesinden üst kata çıkmakta olduğunu gördüm. Ben benimkine yetişememiştim, ama umrumda bile değildi. *Konuşmuştum işte onunla!* Az kalsın dokunacaktım hatta. Yerden kalkmasına yardım etmek için yanına daha çabuk gidemediğim için sinir olmuştum kendime –ama neyse: Bir iletişim kurulmuştu işte, bir iki laf etmiştik en azından, hem kitaplarını ve kâğıtlarını kaldırarak ufak bir yardımda bile bulunmuştum ona. Bundan böyle her sabah yanımdan geçerken ona gülümseyip merhaba diyebilecektim. Bu heyecan verici olasılığa dalıp gitmişken, taşların arasında parlayan bir şey gözüme çarptı: Biro marka bir tükenmez kalemin kapağının klipsiydi parlayan, kesin onun çantasından düşmüştü. Sevinçle üstüne atladım ve güzelce iç cebime, kalbimin hemen üstüne yerleştirdim onu.

Tükenmez kalem o zaman için hâlâ yeni bir şeydi daha ve anormal pahalıydı, bu yüzden bunu ona geri verdiğimde çok sevineceğini biliyordum. O gece yastığımın altında o kalemle uyudum (mürekkebi akmış, çarşafım ve yastık kılıfım mavi lekelerle dolmuştu, bu yüzden de annem çok fena fırça atmış, babam da kulağımın ortasına bir tokat indirmişti) ve ertesi sabah kalemin sahibini kaçırmamak uğruna, her zamankinden beş dakika daha erken, çiçekçi dükkânının önündeki tipik pozisyonumu aldım. Aslına bakarsanız, o da Beecher's'ın tepesine biraz daha erken varmış, belli ki mahcup mütalaaların bir sonucu olarak, yoldan gözünü ayırmaksızın ve dikkatle bir ayağını diğerinin önüne koyarak yavaş yavaş inmişti yokuştan –sadece bir daha düşerim korkusundan değil, onu izlediğimi ve onu beklediğimi bildiğinden böyle yaptığına emindim. Yokuş aşağı bana doğru geldiği o gerilim dolu dakikalar geçmek bilmemişti. Tıpkı *Üçüncü Adam*'ın sonunda Harry Lime'ın kız arkadaşının, buz tutmuş mezarlığın ana caddesinden Holly Martins'e doğru ilerlediği o müthiş sahne gibiydi; ne var ki, oradaki kız yüzüne bile bakmadan geçip gidiyordu adamın yanından, ama bu kız yapmayacaktı bunu, çünkü onu durdurup konuşmak için kusursuz bir bahanem vardı.

Bana doğru yaklaşırken, Halk fırının üzerinde uçuşup, yerden kırıntı kapan sığırcıklara kaydı gözü, ama aramızda birkaç metre kaldığında, bana bakıp, onayladığını belli edercesine ürkek bir gülücük yöneltti. Çabucak Biro kalemini cebimden çıkartıp, ona uzatırken, "Şeyy, galiba dün bunu düşürmüşsün," gibi bir şeyler çıktı ağzımdan. Yüzün-

de güller açtı birden. "Ahh, çok teşekkür ederim," dedi ve durup kalemini aldı. "Ben de kaybettim sanmıştım. Dün öğleden sonra gelip baktım buraya, ama bulamadım." "Hay Allah, bendeydi," dedim ve her ikimiz de aptal aptal güldük. Gülünce Maureen'in burnunun ucu tavşan burnu gibi seğirtip kırış kırış yukarıya kalkmıştı. "Neyse, tekrar teşekkür ederim," dedi ve yoluna devam etti. Biraz ümitsizce de olsa, belki yolundan alıkoyabilirim diye "Nerede oturduğunu bilseydim, sana getirirdim," dedim. Yüzü bana dönük geri geri giderken, "Dert değil," dedi, "Elime geçti ya. Kaybettiğimi Anneme söylememe gerek kalmadı." Bana yine kırışık burunlu nefis bir gülüş yöneltip, arkasını döndü ve köşeden dönüp gözden kayboldu. Hâlâ adını öğrenememiştim.

Çok geçmeden öğrendim gerçi. Ayağımın dibine o ilahi düşüşten sonra, her sabah yanımdan geçerken ona gülümseyip merhaba dedim ve o da al al gülümseyerek selamıma karşılık verdi. Bir süre sonra selamımın yanına bir de önceden dikkatlice prova edilmiş ve onun da karşılık verebileceği laflar ekledim, havayla ilgili bir cümle, tükenmez kaleminin nasıl işlediğine dair bir tahkikat ya da tramvayımın gecikmesiyle ilgili yakınmalar filan gibi. Derken bir gün, köşedeki o çiçekçinin önünden hemen gitmedi de, birkaç dakikalığına düzgün bir sohbet edebildik. Ona adını sordum. "Maureen." "Benimki de Laurence." Maureen "Çevirin artık beniii," dedi ve ben böyle boş boş ona bakarken kıkırdamaya başladı. "Aziz Laurence'ın hikâyesini bilmiyor musun?" Başımı iki yana salladım. "Izgarada yavaş yavaş kızartılarak şehit edilmişti," dedi ve "O da 'Çevirin artık beni, bu tarafım oldu,' demişti," diye ekledi. Sevecen bir şekilde yüzümü buruşturup, "Ne zaman olmuş bu?" diye sordum. "Tam olarak bilmiyorum," dedi. "Ama Roma dönemiydi galiba."

Maureen'in sanki hiç rahatsız edici bir yanı yokmuşçasına anlattığı bu tuhaf ve biraz da abuk anekdot, onun Katolik olduğunun ilk belirtisiydi, zaten ertesi gün okulunun adını söyleyince de onaylanmış oldu. Ceketindeki kırmızılı sarılı ipliklerle işli kalp armasını fark etmiştim, ama bunun dini anlamını görememiştim. "İsa'nın Kutsal Kalbi anlamına geliyor," demiş ve o Kutsal İsmi söylediğinde refleks olarak başını yana eğmişti hafifçe. Bütün o uygunsuz mutfak ve sakatat çağrışımlarıyla beraber, bu ızgaralarla ve kalplerle ilgili dindar dokundur-

malar bana Bayan Turner'ın bizi yeni doğan Kuzu Kanı ile yıkama tehditlerini hatırlatmış, hafiften de tedirgin etmişti aslında; yine de Maureen'i kız arkadaşım yapma çabamdan döndürmemişti beni hiç.

Daha önce hiç kız arkadaşım olmamıştı ve nasıl başlayacağımı da bilemiyordum, ama flört eden çiftlerin genelde birlikte sinemaya gittiklerini biliyordum, çünkü bizim oradaki Odeon'da onlarla kuyrukta bekler, arka sıralarda sarmaş dolaş öpüştüklerini görürdüm. Bir gün Maureen çiçekçinin önünde benimle oyalanırken, ona bir cesaret bir sonraki hafta sonu beraber sinemaya gitmeyi önerdim. Kıpkırmızı oldu ve bir anda heyecanlanıp evhamlandı. "Bilmiyorum. Annemle Babama sormam lazım," dedi.

Ertesi sabah Maureen, Beecher's yokuşunun tepesinde yanında en azından bir seksen boyunda filan koca bir adamla belirdi, adam bizim evin genişliğindeydi neredeyse. Babası olduğunu tahmin ettim, Maureen onun o civardaki bir inşaat firmasında ustabaşı olduğunu söylemişti ve haliyle adamı görünce tırstım bayağı. Fiziksel saldırıdan çok, milletin önünde rezil olmaktan korkmuştum. Anlaşılan Maureen de öyle, suratı asık bir halde ayağını sürüye sürüye geliyordu. Yanıma yaklaştıklarında, bakışlarımı başını alıp gitmiş parlak tramvay raylarının bulunduğu ana yola çevirdim ve her şeye rağmen bir ümit, Bay Kavanagh'ın Maureen'e sadece eşlik ettiğini ve eğer Maureen'e selam vermezsem yanımdan geçip gideceklerini düşündüm. Nerede bende o şans? Biraz sonra adam üzerinde kalın lacivert ceketi ve o koca cüssesiyle heyula gibi tepemde dikildi.

Ağır İrlanda aksanıyla, "Kızımın başına musallat olan o edepsiz çocuk sen misin bakayım?" diye sordu.

Vakit kazanmak için, "Hıı?" dedim. Maureen'e baktım, ama o gözlerini kaçırdı benden. Yüzü kıpkırmızıydı ve epeyce de ağlamış gibiydi. Üzüntüyle, "Babaa!" diye mırıldandı. Çiçekçinin önünde kovaların içindeki çiçekleri düzenleyen önlüklü genç ise olacakların tadını çıkarmak için işi gücü bıraktı.

Bay Kavanagh, o bir polisin copu kadar sert, hissiz ve nasırlı kocaman işaretparmağıyla göğsümü dürttü. "Benim kızım çok namusludur. Öyle sokak köşelerinde felan tanımadığı çocuklarla konuşmasına izin veremem yani, anladın mı?"

Başımı öne doğru salladım.

"Hadi o zaman yok ol şimdi. Sen de koş git okuluna artık." Bu son laf kızınaydı, Maureen, çaresiz ve özür dileyen gözlerle bana bakıp,

omuzları çökmüş bir halde uzaklaştı oradan. Derken Bay Kavanagh'ın dikkati, benim nefret ettiğim gümüş rengi düğmeleri olan, koyu kırmızı renkli rüküş okul ceketime kaydı ve hemen gözlerini, göğüs cebinin üzerinde Latince yazıları olan alengirli okul armama çevirdi. "Hangi okula gidiyosun sen bakiim?" Söyledim, her şeye rağmen, etkilenmişti galiba. "Sakın ha kızıma bulaşma bi daha, yoksa seni okul müdürüne şikâyet ederim bak," dedi. Bir hışım arkasını dönüp, gerisingeri o yokuşu çıktı. Olduğum yerde kalakalmış, tramvayım görünene kadar gözlerimi yola dikmiştim ve nabzım da anca normale dönmüştü.

Tabii ki bu olay benle Maureen'i birbirimize daha çok yaklaştırmış oldu sadece. Babasının daha fazla yakınlaşmamızı engelleyen yasağına karşı gelerek, iki kadersiz âşık haline gelmiştik. Her sabah laflamaya devam ettik, ama ben tedbiri elden bırakmayıp, kendimi o köşenin civarındaki bir alana, Beecher's yokuşunun tepesinden kim bakarsa baksın Five Ways'i gözetleyen kimsenin göremeyeceği bir yere transfer etmiştim. Zamanı gelince Maureen annesini, babasının evde olmadığı ve fazla mesai yaptığı bir cumartesi günü onların evine uğramama izin vermesi için ikna etmişti, böylelikle annesi de, benim Maureen onlara ilk defa benimle sinemaya gidip gidemeyeceğini sorduğunda kafalarında yarattıkları gibi bir sokak serserisi olmadığımı anlayacaktı. Maureen bir cinlik yapıp, "Okul ceketini giy," diye fikir vermişti. Böylelikle ben de annemleri hayret içinde, arkadaşlarımı da dehşet içinde bırakarak, normalde hafta sonlarında hiç giymediğim ceketimi üzerime geçirip, Charlton'daki mahalle maçını kaçırmak pahasına, o uzun yokuşu tırmanıp Maureen'lerin evine gitmiştim. Bayan Kavanagh, bodrum katındaki o büyük, karanlık ve karışık mutfağında bana bir fincan çay ve bir dilim ev yapımı sodalı ekmek ikram etmişti ve bir yandan beni imtihan ederken, bir yandan da omzuna yasladığı bebeğinin gazını çıkartmıştı. Kırk yaşlarında ve peş peşe çocuk doğurmaktan dolayı epeyce tombullaşmış olsa da, hoş bir kadındı. Kızınınki gibi uzun saçları vardı ama beyazlanmaya başlamıştı ve ensesinde gelişigüzel bir topuzla toplanmıştı. O da tıpkı kocası gibi İrlanda şivesiyle konuşuyordu, oysa Maureen ve kardeşleri aynı benim gibi Güney Londra aksanıyla konuşuyorlardı. Maureen en büyük çocuklarıydı ve onların gözbebeğiydi. Belli ki onun Kutsal Kalpler Manastın'nda burslu okumasıyla gurur duyuyorlardı ve benim de üniversiteye öğrenci hazırlayan bir okula gidiyor oluşum kesin artı bir puan olmuştu. Eksi yönlerim ise, *erkek* oluşum ve Katolik olmayışımdı, böylelikle Maureen'in iffe-

tine karşı bir tehdit oluşturuyordum çünkü. Bayan Kavanagh bana, "Efendi bir çocuğa benziyorsun," demişti, "ama babası Maureen'in, erkeklerle gezip tozmak için daha çok küçük olduğunu düşünüyor, ki bence de öyle. Ödevleri filan oluyor bir sürü." Maureen, "Ama her akşam olmuyor ki anne," diye itiraz etmişti. "Zaten pazarları da Gençlik Kulübün var," dedi Bayan Kavanagh, "Bu kadar sosyallik çok bile bu yaşta."

Bahsettikleri gençlik kulübüne ben de katılabilir miyim diye sordum.

"Bizim mahallenin kilisesinin gençlik kulübünden bahsediyoruz," dedi Bayan Kavanagh. "Bunun için Katolik olmak gerekir."

Maureen, "Hayır anne, gerekmez," dedi. "Peder Jerome, Katolik olmayanların da, eğer kiliseye ilgi duyuyorlarsa katılabileceklerini söylemişti." Sonra bana baktı ve kızardı.

"Ben çok büyük bir ilgi duyuyorum," diye atladım hemen.

Bayan Kavanagh bana şüpheli şüpheli bakıp, "Öyle mi?" dedi, ama dönen dolaptan gayet haberdardı tabii. "Ehh, Peder Jerome öyle dediyse öyledir o zaman."

Tabii ki de Katoliklikle sahiden ilgilenmiyordum, aslına bakarsanız dinin hiçbir şekliyle âlâkası yoktu. Annemler öyle kiliseye giden tipler değillerdi hiç ve pazar günleri kiliseye gitmeleri de sadece kardeşimle benim sokaklarda oynamamızı önleyebilmek adınaydı. Lambeth Merchants' ismen İngiliz Kilisesiydi, ama sabah toplantılarında edilen dualar ve söylenen ilahiler, ara sıra küçük kilisede yapılan ayinler, ahlâki ya da teolojik bir düşüncenin ortaya konmasından çok, okulun kendi mirasını dur durak bilmeden kutlamasının bir parçasıydı. Maureen ve ailesi de dahil olmak üzere, bazı insanların böyle ayaklarını uzatıp, yan gelip yatacak yerde, her pazar kendilerini bile isteye o can sıkıcı yere kapatmalarını aklım almıyordu bir türlü. Yine de, ille de Maureen'le arkadaşlık etmeme izin çıkmasının yolu buysa, onun dinine nazik bir ilgi gösteriyormuş gibi yapmaya hazırdım.

Maureen'le ayarladık ve ertesi pazar akşamı mahallenin Roma dönemine ait Katolik kilisesinin önüne ben de gittim, kilise, önünde gerçek ölçülerinden daha büyük bir Meryem Ana heykeli olan, kırmızı tuğlalı, alçakça bir binaydı. Meryem'in kolları öne doğru uzanmıştı, kaidenin üzerine kazınmış olan yazıda ise şöyle diyordu: "BEN DO-

GUŞTAN LEKESİZİM." İçeride bir ayin vardı, ben de girişe gizlenip, o acayip ilahileri ve tekdüze duaları dinledim, tütsü olduğunu tahmin ettiğim keskin güzel bir koku, burun deliklerimi gıdıklamaya başlamıştı. Birden, çok tiz bir tonda çanlar çalmaya başladı, ben de giriş kapısından sunağa giden geçidi dikizledim. Ne manzaraydı ama, içerisi incecik yanan onlarca uzun mumla ışıl ışıldı. Üzerinde beyaz ve parlak sarıdan ağır işlemeli bir cüppesi olan papaz, elinde, yansıyan ışıkların etkisiyle yanıp sönen pırıltılı bir şey tutuyordu, cam bir kutunun içinden etrafına güneş ışığı gibi sarı sarı ışıklar saçan beyaz bir diskti bu. Adam kutuyu, sanki el değmeyecek kadar sıcak ya da radyoaktif bir şeymişçesine, omuzlarındaki işlemeli şala sarmalayarak tutuyordu. İçeride epeyce bir insan vardı ve hepsi de başları öne eğik bir halde, diz çökmüş oturuyorlardı. Maureen sonradan bana, o beyaz diskin kutsanmış ekmek olduğunu söyledi, meğer onlar bunun İsa'nın esas bedeni ve kanı olduğuna inanıyorlarmış, ama bana kalırsa tüm bu işler Hıristiyan olmaktan çok, biraz pagancaydı. Bütün o şarkılar filan da pek acayipti. Bunlar, okuldan alışık olduğum, insana şevk veren ilahiler yerine (en sevdiğim de "Hacı Olmak"tı), uyuşuk, ağıtvari ilahiler söylüyorlardı, ne dediklerini anlamıyordum hiç, çünkü Latince'ydi, pek iyi olduğum bir konu değildi yani. Yine de itiraf etmek gerekir ki, okulun küçük kilisesindekinden çok farklı bir ayin atmosferi vardı içeride.

En başından beri Katoliklerde sevdiğim bir şey varsa, o da senden daha kutsal bir şeyin olmamasıydı. Cemaat kiliseden dağılırken insanların birbirlerine selam verişlerine, şakalaşmalarına, sohbet etmelerine ve sigara ikram etmelerine bakıp, sinemadan, hatta bir pubdan filan çıktıklarını sanırdınız. Maureen yanında annesiyle çıktı, başlarını eşarplarla örtmüşlerdi. Bayan Kavanagh şapkalı bir hanımla konuşmaya başladı. Maureen beni görüp, gülerek yanıma geldi. "Burayı buldun demek?" dedi. Biraz gergin, "Ya baban konuştuğumuzu görürse?" diye sordum. Başındaki örtüyü çözüp, saçlarını sallayarak, "Haa, o takdis törenine hiç gelmez," dedi. "Allahtan!" O anda bu lafın paradoksal içeriğini çakmamıştım, hoş bütün dikkatim de Maureen'in saçlarına kaymıştı zaten. Onları ilk defa dağınık görüyordum, böyle ışıl ışıl dalgalar halinde omuzlarına dökülmüştü hep. Her zamankinden çok daha güzel görünmüştü gözüme. Bakışlarımı fark edip kızardı gene ve beni Peder Jerome ile tanıştırması gerektiğini söyledi. Bayan Kavanagh ise ortalıkta görünmüyordu.

Peder Jerome'a genç denemezdi gerçi, ama o mahallenin kilisesini

idare eden iki papazdan genç olanıydı. Bizim okulun papazına ya da daha önce gördüğüm diğer din adamlarına benzemiyordu hiç. Sunaktaki haline bile benzemiyordu aslında –ama biraz önceki ayini idare eden oydu işte. Sıska, kır saçlı ve nikotinden sararmış parmakları olan bir Dublinliydi; traş olurken kestiği çenesinden akan kanı durdurmak için ufak bir parça tuvalet kâğıdı yapıştırmıştı. Üzerinde, etekleri aşınmış, ayakkabılarına kadar gelen uzun, siyah bir papaz cüppesi vardı, derin cepleri, sigara sarmak için gerekli olan malzemelerle doluydu. Bu sigaralardan birini alevler ve kıvılcımlardan oluşan, havai fişekleri akla getiren bir gösteri eşliğinde yaktı. Cüppesine sıçrayan tütün korlarını silkeleyerek "Ee, sen şimdi bizim gençlik kulübümüze katılmak istiyorsun demek, öyle mi evlat?" diye sordu. "Evet, efendim," dedim. "O zaman her şeyden önce bana efendim değil, Peder demeyi öğrensen iyi olur." "Peki efendim –Yani Peder," diye geveledim. Peder Jerome sırıttı ve bütün o lekeli ve eşit olmayan dişlerinin arasındaki boşluklar ortaya çıktı. Sonra nerede oturduğum ve hangi okula gittiğimle ilgili birkaç soru daha sordu bana. Lambeth Merchants' her zamanki etkiyi yarattı gene ve böylelikle ben de Doğuştan Lekesiz kilisesinin gençlik kulübünün şartlı üyesi olmuş oldum.

Maureen'in ilk yapması gereken şeylerden biri de bana kilisesinin anlamını anlatmak olmuştu. Bunun, Meryem'in İsa'ya bakireyken hamile kalmasıyla ilgili olduğunu sanmıştım, ama değilmiş, meğer Meryem'in annesinin de Meryem'e "ilk günahın lekesi üzerine bulaşmamış" bir halde gebe kalmasıyla ilgiliymiş bu. Katoliklerin kullandığı dil çok garip gelmişti bana bu arada, özellikle de ibadetlerinde kullandıkları "bakire", "gebe kalmak", "rahim" gibi kelimeler; yani bu kelimeleri başka bir ortamda kullanacak olsanız, hele ki de bizim evimizde, neredeyse edepsizlik olarak addedilirdi. Maureen bana, yılbaşı günü ekmek ve şarap ayinine gitmesi gerektiğini çünkü o gün Sünnet Yortusu olduğunu söylediğinde kulaklarıma inanamamıştım. "*Ne* yortusu dedin?" "Sünnet." "Kimin sünneti bu?" "Peygamberimizin tabii ki. Bebekken. Annesi ve Aziz Yusuf onu mabede götürüp sünnet ettirmiş. Aynen Musevilerin vaftiz töreni gibi yani." Kuşkulu bir şekilde güldüm. "Sen sünnetin ne olduğunu biliyor musun?" Maureen kıpkırmızı kesilip, burnunu kırıştırarak kıkırdamıştı gene. "E herhalde." "Neymiş peki?" "Söylemem." "Bilmiyorsun işte." "Biliyorum." "Bahse girerim bilmiyorsundur." Ben bu şehvet dolu sorgulamamı uzatınca, Maureen de bunun "bebeğin pipisinin ucundan ufacık bir parça derinin

kesilmesi" olduğunu ağzından kaçırdı ve o dakikada benim pipi de ince gri pantolonumun altından, aynen bir bayrak yarışı koşucusunun bayrağı gibi havaya kalktı. O sırada gençlik kulübünün pazar toplantısından eve dönüyorduk ve neyse ki üzerimde de yağmurluğum vardı.

Gençlik kulübü haftada iki gün kilisenin hemen bitişiğindeki Anaokulu'nda toplanıyordu: Çarşambaları, başta pingpong olmak üzere oyun oynamak için, pazar günleri de "sosyal" toplantılar için. Bu toplantılarda gramofonda plaklar çalınıp danslar edilir, sırası gelen bir grup kızın hazırladığı sandviçler yenir, portakal suları ve çaylar içilirdi. Akşamın başlangıcında çocukların sıralarını odanın yanlarına doğru üst üste yığmak ve sonunda da yeniden sıra sıra dizmek ise oğlanlara düşüyordu. Normalde bir paravanla ortadan bölünmüş olan iki sınıfı kullanıyorduk. Yerler artık cilası kaybolmuş, aşınmış parkelerle kaplı, duvarlar da çocukların yaptıkları resimler ve eğitici tablolarla doluydu, ışıklandırma ise insanın içini karartıyordu, ancak kullanışlıydı. Tek hoparlörlü portatif bir gramofon ve gramafonun icadından kalma cızırtılı bir taş plak koleksiyonları vardı. Ama tüm bunların ötesinde gençlik kulübü, çocukluğun kozasından yeni yeni çıkan benim için heyecan verici ve karmaşık hazların arasına karışma yeriydi.

Dans etmeyi, oyun gecelerinde gelip parasız dans dersleri veren anaç bir hanımdan öğrenmiştim (o sıralarda Maureen'e ailesi çok nadir dışarı çıkma izni veriyordu) ve bu işte şaşırtıcı derecede iyi olduğumu keşfetmiştim. Bayan Gaynor, "Partnerinizi sıkıca tutun!" diye tembihliyordu hep, ben de onun tembihini özellikle pazar geceleri, partnerim Maureen'ken uygulamaktan ayrı bir zevk alıyordum. Tabii ki çoğunlukla onunla dans ediyordum, ancak kulüp protokolünde hep aynı kişiyle dans etmek yasaktı ve ben de zarif ayak hareketlerimden dolayı bayanlar arasında oldukça popüler bir partnerdim. Bahsettiğim salon dansları tabii ki –step, fokstrot, vals – bir de çeşit olsun diye araya karıştırılmış birkaç eski zaman dansıydı. Victor Sylvester'ın sert tempolu müziği ile, ardından Nat King Cole, Frankie Laine, Guy Mitchell gibi zamane şarkıcılarının popüler hit parçaları ile dans ederdik. Pee Wee Hunt'ın "Twelfth Street Rag" en favori parçalardandı, ama swing yapmaya izin yoktu –Peder Jerome tarafından bilhassa yasaklanmıştı– ayrıca şimdilerde dans etmek sayılan tek başına eğilip bükülmek, ördek gibi kafa oynatmak ya da salınmak da yoktu o zamanlar, doğmak için zamanın döl yatağında altmışları bekliyordu. Şimdilerde gençlerin gittiği o diskoteklere ve gece kulüplerine bir göz atayım de-

diğimde ortamın erotizmiyle –yani o loş, insana heyecan veren ışıklar, müziğin orgazmik zonklaması ve o üste dapdar oturan kışkırtıcı kıyafetlerle– danslardaki dokunma eksikliğinin arasındaki çelişkiyi görüp hayrete düşüyorum. Belki de sonrasında o kadar çok fiziksel temasları var ki, buna dans pistinde gerek duymuyorlar hiç, oysa bizim için bambaşkaydı. Dans etmek demek, bir kilisenin gençlik kulübünde bile olsa, onca insanın arasında bir kızı kollarının arasına alıp, sarılmana izin verilmesi demekti; belki de dansa kaldırmadan önce hiç tanımadığın bir kıza hem de ve o kızın uyluklarının hışırdayan jüponunun altından seninkilere sürtünmesini hissetmek, göğüslerinin senin göğsünün üzerindeki sıcaklığını duymak ve onun kulaklarının arkasındaki kokuyu ya da yanağını gıdıklayıp duran o daha yeni yıkanmış saçlarının kokusunu içine çekmek demekti. Tabii ki bir yandan da, sanki bütün olayın amacı bu değilmiş gibi yapman gerekiyordu, partnerini bir yandan pistin etrafında döndürürken bir yandan da havadan sudan, müzikten ya da artık aklına ne gelirse ondan konuşman gerekiyordu, oysa fiziksel duyarlık serbestisi had safhadaydı. Bütün konukların bir yandan mastürbasyon yapıp, bir yandan da görünüşte beyaz şarap yudumlayıp, en son kitapları ve oyunları tartıştıkları bir kokteyl düşünün, işte o zaman 50'lerin başında ergenler için dans etmenin ne demek olduğunu daha iyi anlarsınız.

Doğrusu Peder Jerome, akşamın açılışını ezberden okunan "Hail Mary"yi ısrarla peş peşe on kez okutturmakla, bu arzuyla yanan bedenlerin ateşini söndürmek için elinden geleni yapmış oluyordu, söylediğine göre bu dua, "kutsal tespih dualarının muammaası" idi –hakikaten, vızıldadıkları bu anlaşılmaz sözlerden ne anladıkları benim için de kesinlikle bir muammaydı yani. Peder sonradan, etrafta dolanıp dans edenleri izler, her şeyin terbiyeli ve kuralına uygun olup olmadığını denetlerdi. Kulüp kurallarında resmen bununla ilgili bir madde vardı –Beşinci Kural olarak geçiyordu ve bu da kulüp üyeleri arasında hafif çapta risqué* şakalaşmalara sebep oluyordu– ki buna göre dans eden çiftlerin arasında mutlak suretle ışık görünmeliydi; ama tabii bu öyle çok da katı bir şekilde uygulanan bir kural değildi. Neyse işte, Peder Jerome genelde son valsten epey önce giderdi (söylentiye göre viski içmeye ve arkadaşlarıyla kilisenin papazevinde kâğıt oynamaya gidermiş), biz de o zaman ışıkların birazını söndürür, gözü yiyen bazı tipler de yanak yanağa ya da en azından vücutlarını biraz daha yapıştırarak

* (Fr.) Açık saçık, belden aşağı. (ç.n.)

dans ederlerdi. Doğal olarak öyle anlarda Maureen'in benim partnerim olmasına gayret ederdim. Öyle çok iyi dans ettiği söylenemezdi aslında, hatta onu başkalarıyla dans ederken izlediğimde bu işte bayağı bir beceriksiz görünürdü gözüme, ama hiç de umrumda değildi hani. Sonuçta onu sıkıca tutup idare etmeme uyardı ve bir parçanın sonuna gelindiğinde, ben onu böyle fırıl fırıl döndürüp de eteklerinin açılmasına sebep olduğumda neşeyle gülerdi hep. Bu pazar gecesi toplantılarında giymek için iki kıyafeti vardı: Çeşit çeşit bluzla giydiği siyah tafta bir etek ve yaşına göre gayet şekilli ve gelişmiş olan göğüslerinin üzerine daracık oturan, üzeri pembe güllerle kaplı beyaz bir elbise.

Sonradan beni kulübün diğer üyeleri de benimsedi, özellikle de futbol takımlarına girdikten sonra. Pazar günleri öğleden sonra Güney Londra'daki diğer kiliselerle maç yapardık, bazısının adı en az bizimki kadar tuhaf olurdu, e hal böyle olunca da şöyle sonuçlar çıkardı ortaya, "Doğuştan Lekesiz 2, Aziz Kan 1" ya da "Ebedi Yardım 3, Kırk Şehit 0." Ben orta sağda oynuyordum, öyle işe yaradı ki bu, o sezon lig şampiyonluğunu kazandık. Yirmi altı golle en çok gol atan oyuncu ben olmuştum. Ama rakip bir takımın menajeri benim Katolik olmadığımı keşfetmiş, ligde oynamama izin verilmemesi için resmi şikâyette bulunmuştu. Bir ara kupayı geri alacaklar sandık, ama böyle bir şey olursa ligden çekiliriz deyince laflarını geri aldılar neyse ki.

Tramvaylara ya da otobüslere binip parklara gider, maçlarımızı tümseklerle dolu eğimli alanlarda yapardık, şanslıysak eğer üstümüzü, içinde tuvaleti olan ve tasla soğuk su dökünebileceğimiz sevimsiz nemli kulübelerde değiştirirdik, banyo ya da duş yapmak filan yoktu yani. Eve dönerken dizlerim çamur içinde olurdu hep, sonra küvete oturup bacaklarımı suyun içinde doğrultur ve dizlerimin denize gömülmekte olan iki volkanik ada olduğunu varsayardım. Onlar gömülüp de, aynı saatlerde pazar gecesi toplantısına hazırlanmak maksadıyla saçını yıkamakta olan Maureen'i düşününce, bütün damarlarına kan hücum etmiş olan penisim o buharlı ve bulanık suyun içinde hain bir yılan gibi dikilirdi. Maureen, uzun saçlarını lavaboya eğip durulaması zor olduğunu için, genelde bunu banyo sırasında yaptığını söylemişti bana. Onu köpük köpük ılık suyun içine oturmuş, musluktan emaye testisine su doldurup başından aşağı dökerken ve tıpkı bir zaman resmini gördüğüm bir denizkızınınki gibi uzun bukleleri göğüslerinin kavisine yapışmış bir halde hayal ederdim.

Maureen ve gençlik kulübündeki bazı kızlar bizi desteklemek için

pazarları öğleden sonra yaptığımız maçlara gelirlerdi. Ben bir gol atınca, aynen Charlton Athletic'in santrfor oyuncusu Charlie Vaughan'dan gördüğüm gibi mütevazı, kendine güvenen tavırlarla geri geri orta çizgiye koşarken hemen yan çizgiye Maureen'e bakar, onun o hayranlık dolu gülüşünü beklerdim. Hele attığım bir gol vardı ki, şöyle yükselip harika bir kafa atmıştım, galiba komşu kiliseyle, yani Bizim Ebedi Yardım Meleğimiz, Brickley'le bir maçtı ve bir nevi yerel bir derbiydi yani. Aslına bakarsanız çok şans eseri atılmış bir goldü, çünkü havadan gelen toplar konusunda hiç de iyi bir oyuncu değildim. Açıkta durup, kalecimizden topu aldığımda maçın bitmesine çok az bir süre kalmıştı, birkaç rakip oyuncudan sıyrılıp, hemen pası sağ kanat oyuncumuza verdim. Adı Jenkins'di –Jenksy derdik biz ona: Minyon, biraz zamanından önce çökmüş, kamburu çıkmış bir çocuktu, Woodbine sigarasını sadece maç öncesi ve sonrasında değil, iki yarı arasında bile içerdi, hatta ve hatta maçın sakin bir anında seyircilerden bir fırt dilendiği de olurdu. Ama tüm bunlara rağmen, inanılmaz derecede hızlı bir oyuncuydu, hem de söz konusu maçta olduğu gibi eğimli bir sahada. Toptan kurtulma endişesiyle hep yaptığı gibi etrafa bakınmadan ve sol tarafından gelen rakip oyuncu ona yetişip de onu zor durumda bırakmadan, Jenky sağdan hızla korner bayrağına doğru ilerleyip, topu karşı tarafa attı. Ben tam yavaş yavaş penaltı sahasına geliyordum ki, top tam da bel hizasında önüme düştü. Şans bu ya, kendimi fırlattığım gibi tam alnımın ortasıyla topa küt diye vurdum. Daha kaleci kımıldayamadan top resmen bir fişek gibi ağlara uçtu. Allahtan kalenin ağları *vardı* da, (ne yazık ki oynadığımız her sahada bu türden bir kıyak olmayabiliyordu çünkü) gol gole benzedi. Karşı takımın oyuncularının ağzı beş karış açık kalmıştı. Bizimkilerse her bir yanımı çekiştirip sırtıma vuruyorlardı. Maureen ile Doğuştan Lekesiz'den diğer kızlar yanlarda çılgın gibi bağırıp, sıçrayıp duruyorlardı. Hayatımda daha önce hiç o kadar katıksız bir sevinç yaşamamıştım herhalde. İşte bluzunun üzerinden Maureen'in göğsüne ilk dokunuşum da, onu gençlik kulübünün toplantısından sonra evine bıraktığım o gece gerçekleşti.

Onunla ilk konuşmamdan yaklaşık bir sene sonra olmuştu bu olay. Fiziksel yakınlaşmamız çeşitli sebeplerden çok yavaş ve minimal ölçülerde ilerliyordu: Benim deneyimsizliğim, Maureen'in masumiyeti ve tabii bir de ailesinin gözünün hep üzerimizde oluşu. Bay ve Bayan Ka-

vanagh o günlerin şartlarında bile çok katıydılar. Maureen'le gençlik kulübünde görüşmemizi engelleyememişlerdi ve sonrasında onu evine bırakmama da fazla ses çıkaramıyorlardı, ama benimle tek başına sinemaya ya da herhangi başka bir yere gitmesi kesinlikle yasaktı. Cumartesi akşamları onlar Peckham'daki bir İrlanda pubına gittiklerinde, Maureen'in kardeşine bakması gerekiyordu, gelgelelim beni evlerine davet etmesine izin yoktu, bizim eve gelmesine de izin yoktu. Tabii biz her sabah tramvay durağında buluşmaya devam ettik (haa bu arada, artık otobüs durağı olmuştu orası: Londra tramvayları kullanımdan kaldırılmış ve raylar sökülüp yerine asfalt dökülmüştü –Babama da istasyonda bir masabaşı işi vermişlerdi, neyse fazla şikâyeti kalmamıştı onun da), daha fazla çene çalabilmek uğruna evlerimizden daha erken bir vakitte çıkıyorduk artık. Orada okula giderken okuması için aşk mektupları veriyordum Maureen'e –sakın eve postalama demişti bana, çünkü ailesi nasıl olsa er ya da geç ele geçirirdi bunları. Ama ben ona kendininkileri benim evime postalayabileceğini söylemiştim, özel mektuplar almak, özellikle de o lavanta kokan leylak rengi zarflar, iyice büyüdüğümü hissettirecekti bir yerde bana, küçük kardeşimi ise meraktan çatlatacaktı tabii. Annemlerin bunları okuması gibi bir tehlike pek yoktu, hoş okusalar da bütünüyle masum şeylerdi hepsi. Mektuplar, üzerinde ufacık yuvarlağı olan "i"lerle dolu, o koca yuvarlak hatlı yazısı ile lavanta kokulu leylak rengi kâğıtlara yazılı olurdu hep. Şöyle bir düşününce, Maureen ufak yuvarlaklı harfler kullanmaya Biro kalemlerinin reklamından özenmişti herhalde diyorum. Bu yüzden sık sık azar işitirdi okulda zaten. Tramvay durağındaki o kısacık sabah buluşmaları dışında, Maureen'le gençlik kulübünün aktiviteleri dahilinde görüşebilirdik bir de –sosyal toplantılar, oyun geceleri, futbol maçları ve ara sıra da yaz aylarında Kent ve Surrey gibi yeşil alanlara yapılan gezilerde yani.

Belki de birbirimize o kadar uzun bir süre bağlı kalmamızda bu kısıtlamaların etkisi olmuştur. Birbirimizin arkadaşlığından sıkılmaya vaktimiz hiç olmadı, dahası Maureen'in ailesinin itirazlarına meydan okurken, kendimizi son derece romantik bir oyunun kahramanlarıymışız gibi hissediyorduk. Nat King Cole, arka planda telli çalgıların tatlı tınıları ve piyanonun yankılı tellerinin sesi duyulan o "Too Young" adlı şarkısını, sesli harfleri kaynatılmış şeker kıvamında ağzında yuvarlaya yuvarlaya, bizim için söylerdi sanki:

Bize çok genç olduğumuzu söylemeye çalışıyorlar,
Gerçekten aşık olamayacak kadar genç.
Aşkın bir kelime olduğunu söylüyorlar,
Duyduğumuz bir kelimeymiş sadece
Anlamını bilemezmişiz daha.
Oysa bilemeyecek kadar genç değiliz biz,
Yıllar geçse de bu aşk bitmeyecek hiç...

En sevdiğimiz şarkıydı bu ve biri bu parçayı koyduğunda, mutlaka Maureen'in benim partnerim olmasına uğraşırdım.

Neredeyse yalnızca, pazar günkü sosyal toplantılardan sonra onu evine bıraktığımda baş başa kalabiliyorduk. Başlangıçta, bu yeni durum karşısında, gayet beceriksiz ve ne yapacağını bilemez bir tip olarak ellerimi cebime sokup, Maureen'den bir metre kadar uzak durarak falan aylak aylak yürürdüm öyle. Ama soğuk bir gece, sanki ısınmak istercesine yanıma sokulup, koluma girivermişti o, tabii ben de zevkten dört köşe olmuştum. Onu sahiplenmenin gururuyla koltuklarım kabarmıştı resmen. İşte artık benim kız arkadaşımdı o. Kafesteki bir kanarya misali çınlayıp duruyordu kolumda –gençlik kulübündeki çocukları, okul arkadaşlarını, öğretmenlerini, ailesini, onların İrlanda'ya, hatta Amerika'ya kadar uzanan geniş akrabalık bağlarını filan anlatıp duruyordu işte. Ne zaman buluşsak, Maureen'in hep verecek bir sürü haberi, anlatacak bir sürü dedikodusu ve hikâyesi olurdu. Fındık kabuğunu doldurmayacak mevzulardı hepsi de, ama anlattıkları yine de büyülerdi beni. Okuldan çıkar çıkmaz orayı kafamdan silmek isterdim ve annemlerin de Maureen'inkilere kıyasla pek ilgi çekici bir yanları yoktu, bu yüzden konuşmayı çoğunlukla onun sürüklemesinden gayet hoşnuttum. Ama arada sırada o da bana ailemle ve daha önceki hayatımla ilgili sorular sorar, bir de ona Hatchford Five Ways'in köşesinde ne kadar uzun zaman onu gözetlediğimi ve nasıl onunla konuşmaya cesaret edemediğimi anlattırmaya bayılırdı.

Maureen artık gençlik kulübünden eve dönüş yolunda koluma girmeye başlamış olsa bile, ona evinin önünde iyi geceler öpücüğü vermeyi göze alabilmem için haftalar geçmesi gerekmişti. Böyle yarısı dudağından, yarısı yanağından, oldukça beceriksiz ve acemice bir öpücüktü, çok şaşırmış ama neyse ki sıcak karşılamıştı. Anında "İyi geceler" gibi bir şeyler mırıldanıp fırlamış, giriş kapısına çıkan merdivenleri tırmanmıştı; gelgelelim ertesi gün tramvay durağında onun gözle-

rinin içindeki o sersem sepet pırıltıyı ve gülüşündeki o bambaşka yumuşaklığı görünce anlamıştım ki, bu öpücük benim için olduğu kadar onun için de çok önemliydi.

Nasıl dans etmeyi öğrendiysem, öpüşmeyi de öğrenmem gerekiyordu. Bizim pederşahi aile yapısında, hangi şekilde olursa olsun dokunmak bir tabuydu; oysa ki Maureen'in dediğine göre, onlarda her gece yatmadan önce, erkekler de dahil olmak üzere bütün çocukların anne babalarını öpme alışkanlığı varmış. Benimle öpüşmesinden çok ayrı bir meseleydi bu tabii, ama Maureen'in yüzünü nasıl olup da benimkine o kadar doğal bir şekilde yaklaştırdığını ve kollarımda nasıl o kadar rahat ve gevşemiş durduğunu çok güzel açıklıyordu yine de. Ah nasıl bir hazdır o ilk birbirine sarılmalar! Bu ergenlik çağındaki öpüşleri bu kadar özel yapan nedir ki sanki? Bu öpüşler sezgisel olarak insana seksin nasıl bir şeye benzeyeceğini duyumsatıyor herhalde, kızın dudakları ve ağzı, tıpkı bedenindeki o yumuşacık etin içindeki gizli yer gibi ne de olsa: pembe, ıslak ve duyarlı. Bizim Fransız öpücüğü dediğimiz, dillerin birbirinin ağzına sokulduğu öpüşme şekli de, bir nevi cinsel birleşme taklididir sonuçta. Ne var ki, bizim Maureen ile o kadar ileri gitmemiz için epey bir süre geçmesi gerekmişti. Aylarca birbirimize kenetlenip, böyle gözlerimiz kapanmış bir halde ve dakikalarca nefesimizi tutup dudaklarımızı birleştirerek öpüşmek, başımızı döndürmeye yetmişti çünkü.

Bunu Maureen'lerin evinin bodrum katının kuytu köşelerinde yapardık, yalnız kalacağız diye de civardaki bütün o çöp kutularının kokusuna katlanmak zorunda kalırdık. Tüm hava koşullarında oradaydık. Eğer yağmur yağıyorsa, Maureen sarıldığımızda şemsiyesini ikimizin tepesinde tutardı. Soğuk havalarda ise kapüşonlu yün kabanımın tahta düğmelerini çözüp (hafta sonlarında giymem için yeni alınmış bir şeydi) Maureen'in yağmurluğunun da önünü açarak bir nevi çadır oluştururur ve onu bunun içine içine çekerdim. Bir gece güllü elbisesinin arkasında eksik bir düğme olduğunu fark ettim ve o boşluktan elimi kaydırıp kürek kemiklerinin arasından doğru onun çıplak tenine dokundum. Ürperip, dudaklarıma dayalı olan dudaklarını bir parça daha araladı. Haftalar sonra bluzunun önünden doğru bir yolunu bulup, o kaygan saten kombinezonunun altındaki karnını okşadım. Bu böylece gitti işte. Santim santim Maureen'in, her anlamda bakire olan o bedenini keşfimi genişlettim. Maureen en sevecen haliyle kendini kollarıma bırakmış bir haldeydi, sevilmeyi istiyordu, okşanmaktan hoşlanıyordu ama

tüm bunlar olurken cinsel bir bilince sahip değildi pek. Sarıldığımız anlarda kıyafetlerimizin arasında dikilen penisimi hissetmemesi mümkün değildi, ama o hiç değinmemişti bu konuya ya da utandığını belli eden herhangi bir şey yapmamıştı. Allah bilir büyüyünce pipilerin hep öyle kemik gibi sert durduğunu sanıyordu. Bu ereksiyon işleri benim için ciddi bir problemdi ama. Artık ayrılmamız gerektiğinde (oralarda on on beş dakikadan fazla oyalanmak tehlikeliydi, ne de olsa Bay Kavanagh gençlik kulübü toplantılarının ne zaman bittiğini bilir, biz onun tam aşağısında yarı korkar, yarı eğlenir bir halde bir köşeye sinmişken, o da ara ara verandaya çıkıp, yola bakardı), Maureen merdivenleri çıkıp eve girinceye kadar beklerdim, ondan sonra da şeyim dimdik bir halde, hafifçe öne doğru eğilerek evime giderdim, tıpkı ayaklığın üzerinde yürümeye çalışan bir cambaz gibi.

Cinsel uyanışın belirtilerini Maureen de kendine göre yaşamıştır mutlaka, ama bunların bunun belirtisi olduğunu anlayıp anlamadığından pek emin değilim yine de. Doğuştan saftı, ama öyle aşırı ahlâkçı olmayan bir saflıktı bu. Belden aşağı espriler karşısında boş boş bakardı sadece. Büyüyünce evlenip çocuk sahibi olmak istediğinden bahsederdi, ama tüm bunların cinsellikle olan bağlantısını yok sayar gibiydi. Yine de öpülmeyi ve okşanmayı severdi. Kollarının arasında bir kedi yavrusu gibi mırıldanırdı hep. Böyle bir şehvetle masumiyetin günümüzde pek bir araya gelemeyeceğini düşünüyorum; gençler bunca cinsel bilgi ve görselliğe maruz kalırken yani. High Caddesi'nde hangi video kasetçisine ya da gazete bayiine girseniz bulacağınız o soft-porno videoları ve dergileri bir yana bırakın, şimdiki herhangi bir on beş yaş üzeri film bile, kırk yıl önce oynasa seyircilerin yarısının pantolonuna boşalacağı sahneler ve laflarla dolu, yapımcı ve dağıtımcıların kodese tıkılması da cabası. Çocuklar şimdi yapabilecekleri ilk andan itibaren seks yapmayı boşuna istemiyorlar. Ama üstlerini çıkarıp yatağa atlamadan önce acaba öpüşmeye tenezzül ediyorlar mıdır çok merak ediyorum.

Ben Maureen kadar saf değildim, ama ondan çok da fazla şey bildiğim söylenemezdi. Gene de onunla seviştiğime dair muğlak fantezi-ler kurma izni verirdim kendime, özellikle de uyumadan önce ve ardından da hep ıslak rüyalar görürdüm; gelgelelim hiçbir zaman onu baştan çıkartmaya çalışmadım, zaten böyle bir şeye kalkışsaydım da kesin yüzüme gözüme bulaştırırdım. Çıplak göğüslerine dokunmaktan daha fazlasında gözüm yoktu. Ne var ki bunu yapmayı başardığımda, bu bir

tür baştan çıkartma oldu.

Öpüşürken, olay bluzunun içinden hafifçe göğsünü ellemeye kadar gitmiş, sutyeninin dikişlerini tıpkı körlerin kullandığı kabartma yazı gibi hissetmiştim ki parmaklarımın ucunda, Maureen'in Katolik vicdanı uyandı. Aslında düşününce, bunun daha önce olmaması da ilginç yani. Tetikleyen olay okullarındaki bir "ricat" idi –bunun ne olduğunu anlatınca komik gelmişti bu isim bana, üç gün süren vaazlar, ibadetler ve zorunlu sessizlik dönemleriymiş, ne var ki kelimenin çağrıştırdığı askeri anlam, ilişkimiz üzerindeki ani etkisi için son derece uygundu bir yandan. Bu Maureen'in bedeninin Dunkerque'ydü* bir yerde. Ricatı yürüten konuk papaz, (Maureen onun, aynı Tanrı Baba'nın resimlerindeki gibi iriyarı ve ak sakallı, insanın içine işleyen bakışlara sahip biri olduğunu söylemişti) hemen yanında bulunan Baş Rahibe'nin esef dolu baş sallamaları eşliğinde, beşinci sınıfta okuyan kızlara Kutsal Saflık konusunda seslenmiş ve bir yandan parmağıyla işaret ederek, onları Kutsal Ruhun Tapınaklarına saygısızlık etmenin doğuracağı saçma sapan korkunç sonuçlardan bahsederek korkutmuştu. "Eğer burada bulunan kızlardan herhangi biri," diye gürlemiş –ve Maureen'e bakılırsa adam konuşurken bilhassa da ona bakıyormuş– "gerek giyimiyle, gerekse de davranışlarıyla, bir oğlanın düşüncede, sözde ya da eylemde kirli bir günah işlemesine yol açıyorsa, o kız da en az o oğlan kadar günahkâr sayılır. Hatta daha da günahkâr, çünkü türümüzün erkek cinsi, kadınlara kıyasla şehvet dolu arzularını kontrol etme hususunda çok daha başarısızdır," demişti. Sonrasında kızlar adama günah çıkartmaya gitmişlerdi, o da onların Kutsal Ruhun Tapınakları da dahil olmak üzere oğlanlara feda ettikleri bu özgürlüklerin tüm detaylarını güçlükle almıştı ağızlarından. Şimdi çok açık görebiliyorum bunu, savunmasız genç kızların cinsel duygularını ve deneyimlerini kurcalamaktan zevk alan ve onları ağlatan iğrenç bir yaşlı adamın tekiymiş. Tabii ki Maureen'i ağlatmıştı. Ne yazık ki, Maureen bana bir daha "orasına" dokunmamamı söylediğinde ben de yemiştim aynı haltı.

* 1940 yılı mayıs ve haziran aylarında Almanlar tarafından kuşatılan, Fransa'nın kuzeyindeki Dunkerque'ten İngiliz keşif kuvveti ve diğer müttefik birlikleri yüzlerce sivil tekneyle tahliye edilerek, İngiltere'ye gönderilmişti. (y.h.n.)

Katolik dini karşısında, benim bir Protestan ya da ateist olarak kalmakta (tam olarak neye inandığımı ben de bilmiyordum) bu kadar çok ısrar edişimin en büyük sebebi de Günah Çıkartma olayıdır. Maureen zaman zaman kendi dinine çekmeye çalışırdı beni ve çok barizdi ki, en büyük dileği de, benim bu değişimimin faili olmaktı. Hem Maureen'i mutlu etmek, hem de gençlik kulübündeki üyeliğimi teyit etmek için pazar akşamları ara ara takdis töreninde bulunmaya tamam diyordum, ama Ekmek ve Şarap Ayini'ne birkaç sefer gittikten sonra ben almayayım dedim. Çoğu Latinceydi (bu da okulda bana epeyce bir kök söktüren bir konuydu, ta ki o dersi bırakmama izin çıkıp, sanat dersiyle değiştirinceye kadar) ve arkası dönük bir papaz böyle mırıl mırıl anlaşılmayan bir şeyler söylerdi; ben ne kadar sıkılıyorduysam cemaatteki herkes de o kadar sıkılıyordu bence, birçok papaz ayin daha devam ederken tespih dualarını okurdu hep –gerçi, Tanrı biliyor ya, tespih duası bundan daha beterdi ve ne yazık ki takdis töreninin resmi bir bölümüydü. Katolikler tevekkeli değil, tüm bu ayinlerden sonra müthiş bir ruh haliyle atıyorlardı kendilerini kiliseden dışarıya ve güle konuşa sigara üzerine sigara yakıyorlardı: İçerideki onca işkenceden sonra müthiş bir rahatlamaydı yani yaşadıkları. Tek istisna Noel'deki Geceyarısı Ekmek ve Şarap Ayini'ydi, o zaman ortam Noel şarkılarıyla şenlenirdi işte biraz, tabii bir de geç vakitlere kadar kalmanın heyecanı var işin içinde. Katolik dinine has, kilisenin içindeki o insanı irkiltecek derecede gerçekçi olan Çarmıha Gerilme resimleri ve heykelleri, taraçalarda eriyip duran adak mumları, cuma günleri et yenmemesi, Büyük Perhiz'de şekerden vazgeçilmesi, bir şey kaybettiğinde Aziz Anthonios'a dua edilmesi ve adeta ölümden sonraki hayat için bir sigorta poliçesi yerine geçen "günahlarının bazılarının affını" elde etmek gibi diğer unsurlar da bana acayip derecede batıl gelmişti. Ne var ki Günah Çıkartma bunlardan apayrı bir yerdeydi.

Bir gün bir sebeple kendi kendimize kilisedeyken –Maureen bir "niyet" için, muhtemelen benim din değiştirmem için, mum mu yakıyordu neydi– ben de kilisenin yan tarafına konmuş, dolaba benzeyen günah çıkartma hücrelerinden birine gizlice bir bakayım dedim. Bir tarafta üzerinde papazın adının yazılı olduğu bir kapı, diğer tarafta ise perde vardı. Perdeyi aralayınca yere diz çökmüş olan tipi ve kıyısından papaza günahlarını fısıldadığı, sanki yassılaşmış etten bir maske gibi duran o küçük kare tel ağı gördüm. Salt bu fikir tüylerimi ürpertmeye yetmişti. Bundan yıllar sonra psikoterapiye bu kadar bağımlı bir insan

oluşum ne kadar ironik bir durum aslında değil mi? Gelgelelim ergenlikte, hiçbir şey en gizli sırlarını ve utanç verici düşüncelerini bir yetişkinle paylaşma fikrinden daha iğrenç değildir.

Maureen beni bu önyargıdan vazgeçirmeye çalışmıştı. Okulda en iyi olduğu ders Din Eğitimi'ydi. Kadınlar Manastırı'na gidiyordu ve oraya devam etmesinin en büyük sebebi doğuştan sahip olduğu deha değil, canla başla çalışmasıydı ve sorgulamadan öğrenime gerektiren D.E. tam onun yeteneklerine göreydi. "Bunları papaza anlatmıyorsun ki ama, Tanrı'ya anlatıyorsun." "E neden o zaman Tanrı'ya dua edip söylemiyorsunuz ki bunları?" "Çünkü o zaman kutsal olmaz bu." Teolojik derinlikten çok uzak bir şekilde şüpheyle homurdandım. "Zaten," diye devam etti Maureen, "papaz senin kim olduğunu bilmiyor. Orası karanlık çünkü." "Diyelim ki sesinden tanıdı?" dedim. Maureen sırf bu sebepten ötürü Peder Jerome'ye gitmediğini itiraf etti, ama yine de papazın sesini tanısa bile bu sırrı ortaya çıkarmasının yasak olduğunu ve bunu hangi koşulda olursa olsun rahibin suskun kalma andından dolayı hiç kimseye söyleyemeyeceğini anlattı durdu. "Ne yani cinayet işlesen bile mi?" O zaman bile diye ikna etmeye çalıştı beni, tabii bir numarası vardı bunun da: "Böyle bir durumda, teslim olmadığın sürece günahlarından arınamazsın." Peki arınma ne diye sordum, yanlışlıkla "ayılma" diye telaffuz etmişim, Maureen kıkırdayıp uzun uzun bana affetme, inayet, günahların bağışlanması için papazların önerdiği kefaret, Araf ve dünyevi cezalandırma ile ilgili karmaşık bir şeyler anlatmaya koyulmuştu, gerçi benim üzerimde sanki briç kurallarını saymış gibi bir etki bırakmıştı o başka. Bir keresinde, ilişkimizin başlarında, hangi günahlarını itiraf ettiğini sormuştum ona ve tabii doğal olarak söylememişti bana. Ama okulun ricatındaki itirafını söylemişti, papazın ona dokunmamın bir günah olduğunu söylediğini ve bunu bir daha yapmamam gerektiğini ve bunu önlemek için "günaha mahal verecek" o yere inmememiz ve onu evine bıraktığımda kucaklaşmamamız gerektiğini, onun yerine sadece tokalaşarak ya da belki de birbirimize yanaktan safiyane bir öpücük vererek ayrılabileceğimizi de söylemişti.

Her şeyin bir anda değişmesinden dolayı resmen yıkılmıştım ve aklım fikrim tüm bunları nasıl değiştirebileceğimdeydi. İtiraz ettim, tartıştım, tatlılıkla kandırmaya çalıştım; etkili konuştum, dokunaklıydım, kurnazdım. Ve tabii, sonunda kazandım. Eğer kız onu kaybetme riskini göze alamıyorsa, oğlan bu tür mücadelelerde her zaman galip gelir

ve Maureen de göze alamamıştı. Hiç şüphe yoktu ki kalbini bana vermişti, sonuçta ondan bunu ilk isteyen de bendim. Ama yani ben de o zamanlar hiç fena değildim. Daha Tubby takma adını almamıştım ve başımda da hâlâ saçım vardı –hem de briyantinle geriye taradığım sarı sarı dalgalı muhteşem saçlardı. Dahası gençlik kulübünün en iyi dansçısı ve futbol takımının da yıldızıydım. Bu tür şeyler genç kızları, sınav sonuçlarından ve başarılı kariyer olasılıklarından çok daha fazla etkiler. İkimiz de o sene O-Level sınavlarına girmiştik. Maureen beş dersten ucu ucuna altıncı sınıfa geçmeyi başardı; bense İngiliz edebiyatı ve sanat dersi dışında hepsinden kaldım ve *Evening Standard*'da ilanını görüp başvurduğum West End'deki büyük bir tiyatro organizasyonunun ofisinde çalışmak üzere okulu bıraktım. Aslına bakarsanız, mektuplara damga basan, onları postaneye götüren, çalışanlara sandviç filan almaya giden sebatkâr bir ofis elemanıydım yalnızca, ama bu camianın albenisi bir şekilde bulaşmıştı işte üstüme. Ünlü aktörler ve aktrisler, bir Shaftesbury Caddesi tiyatrosunun üzerinde bulunan kirli ofisimizden doğru patronun iç taraftaki özel odasına geçerlerdi ve onların paltolarını aldığımda ya da onlara kahve filan götürdüğümde bana gülümseyip bir şeyler söylerlerdi. Şov dünyasının dilini hemen kapıp, onun o iniş çıkışlarla dolu, her an her şeyin olabileceği heyecanlı temposuna giriverdim. Bu sofistike ortamda ne kadar hızlı büyüdüğümün ve ondan uzaklaşma tehlikesi içinde olduğumun Maureen de farkına varmıştı sanırım. Bazen bana oyunlar için davetiye verirlerdi, ama Bay ve Bayan Kavanagh'ın Maureen'i bunlara götürmeme izin vermeleri için hiç ümit yoktu. Her sabah tramvay durağında da buluşmuyorduk, çünkü ben artık Hatchford İstasyonu'ndan Charing Cross'a giden bir elektrikli trene biniyordum. Bu yüzden pazar günü buluşmalarımız ve gençlik kulübünün sosyal toplantılarından eve dönüşlerimiz her zamankinden daha çok kıymete binmişti. Onu öpmeme itirazı çok uzun sürmüyordu neyse. Onu tatlı sözlerle kandırıp merdivenlerin dibindeki kuytu yere sürüklüyor ve usul usul eski samimiyetimize doğru ilerliyordum.

Tanrı ile ya da vicdanıyla ne gibi bir muhasebe yapmıştı bilemeyeceğim artık –orasını hiç kurcalamamak daha iyiydi. Ayda bir kez günah çıkartmaya, haftada bir kez de komünyona gittiğini ve eğer bunları aksatırsa ailesinin şüpheleneceğini biliyordum; bir daha yapmayacağına söz vermediği takdirde bir günahından arınamayacağını ve günahkâr bir vaziyette kutsanmış ekmek ve şarabı yutmanın da ayrı bir

günah, hatta öncekinden daha beter bir günah olduğunu da biliyordum, tüm bunları bir gün anlatmıştı çünkü bana. Büyük günahlar ve kaçamak yerine geçen küçük günahlar arasında bir fark vardı. Büyük günahlara ölümcül günah deniyordu. Küçüklerine ne deniyordu hatırlayamayacağım, ama onlardan arınmamış olsan bile komünyona gidebilirdin. Ama ne yazık ki zavallı kızcağız göğüslerine dokunulmasının ölümcül bir günah olduğunu sanıyor ve eğer affedilmeden ölürse, vahim bir cehenneme gitme tehlikesiyle karşı karşıya olduğuna inanıyordu.

O dönem yavaş yavaş saçları ve ifadesi değişmeye başladı, gerçi büyük ihtimalle bir ben fark ediyordum bunu. Her zamanki canlılığını yitirmişti sanki. Gözlerinde bir dalgınlık, gülüşünde bir solgunluk vardı artık. Teni bile ıstırap çekiyordu: Cildi parlaklığını yitirmiş, ağzının çevresi küçük küçük sivilcelerle dolmuştu. Ama işin en ilginç yanı da, beni her zamankinden daha özgür bırakmasıydı, sanki iyi olmak için tüm ümidini yitirmişti artık ya da onun ifadesiyle, zaten onuru bu noktada olan birinin iffetini daha fazla korumak için çaba göstermesi anlamsızdı. Ilık bir eylül gecesi, bluzunun düğmelerini çözüp, tıpkı bir kilidi açmaya çalışan hırsız gibi, sütyeninin kancasını muazzam bir itina ve incelikle iliğinden çıkarttığımda, Maureen hiç karşı koymamış, ağzını açıp tek kelime etmemişti bana. Karanlıkta, çöplerin yanında öylece durmuş, sanki kurban edilmek üzere getirilmiş bir kuzu gibi hiç kıpırdamadan hafif hafif titremişti. Kombinezonu yoktu üzerinde. Nefesimi tutup çok nazik bir şekilde bir göğsünü, soldakiydi, sutyeninden kurtardım. Taze bir meyve gibi avucuma düştü. Of Allahım! Öyle bir heyecanı, Maureen'in o gencecik göğsüne ilk dokunduğum andaki gibi bir heyecanı hiç yaşamamıştım daha önce ve daha sonra da –öyle yumuşak, öyle pürüzsüz, öyle hassas, öyle sıkı, öyle esnekti ve öyle gizemli bir şekilde yerçekimine meydan okuyordu ki. Göğsünü bir santim kadar yukarı kaldırıp avucumda tuttum, sonra nazikçe elimi indirdim ve göğsü benim desteğime gerek olmaksızın aynı şekli aldı gene. Hâlâ aynı gurur ve sıkılıkla asılı kalan o göğsü, uzayda sürüklenen Dünya kadar mucizevi bir olguymuş gibi gelmişti bana. Sonra göğsünü yeniden elime alıp, çıplak bir melek gibi avucuma yayılmışken, nazikçe sıktım. Orada, karanlıkta, hiç konuşmadan, nefes nefese ne kadar öyle kalmıştık hiçbir fikrim yok, derken Maureen "Artık gitmeliyim," diye mırıldanmış ve sütyeninin kancasını takmak için ellerini arkasına götürüp merdivenlerden yukarıya fırlamıştı.

O geceden sonra, öpüşme seanslarımıza aynı şekilde, kıyafetinin altından göğüslerine dokunmam da eklenmiş oldu. Tıpkı papazın takdis töreninde parıldayan kutsal kapları tepeye kaldırdığı an gibi, bu kısım da bizim ritüelimizin doruk noktasıydı. Göğüslerinin şeklini öyle iyi ezberlemiştim ki, gözlerim kapalı bile olsa alçıyla aynı şekli verebilirdim. İki mükemmel yarıküreydiler, ben dokundukça uçlarındaki o ufacık meme başları küçük ereksiyonlar halinde sertleşiyordu. Sadece dokunmakla kalmayıp, onları görmek için, emip burnumu sürtmek ve aradaki o sıcacık vadiye başımı koyabilmek için nasıl da yanıp tutuşuyordum! Bu arada gövdesinin alt yarısına inmek için projelere de başlamıştım, ellerimi külotunun içine nasıl sokabileceğime dair ihtimaller üzerine ahlâksız düşüncelere dalmıştım enikonu. Belli ki, bunların hiçbiri o nemli bodrum katında ayakta dikilmişken doğru dürüst yapılamazdı. Öyle ya da böyle, onunla kapalı bir yerde yalnız kalabilmenin bir yolunu bulmalıydım. İşte tam bu stratejiyi uygulamak için kafayı yediğim sıralarda, ani ve beklenmedik bir yenilgiye uğradım. Bir gece onu evine bırakırken, Maureen evlerinin biraz yakınındaki bir sokak lambasının altında duraksayıp, bir yandan parmaklarıyla saçlarını döndürerek ve ciddi bir ifade takınarak bana bütün o öpüşüp koklaşmalarımızın bitmesi gerektiğini söyledi. Sebep gençlik kulübünde İsa'nın doğuşunun canlandırıldığı tiyatro oyunuydu.

Oyun fikri Bede Harrington'dan çıkmıştı, yani kulüp heyetinin başkanından. Daha önce hiç Bede adında birini duymamıştım, bu yüzden ilk tanıştığımızda ona saf saf adının B-i-t olup olmadığını sordum, hani şu saçlara bulaşan. Tabii o da beni onunla dalga geçiyorum sandı ve gayet sert bir ifadeyle Bede'nin eski bir İngiliz azizinin adı olduğunu belirtti, Muhteşem Bede diye bilinen bir keşişmiş meğer kendisi. Bede Harrington kilisede oldukça saygı gören biriydi, özellikle de yetişkin üyelerden. Benden ve Maureen'den bir iki yaş büyüktü ve St Aloysius'da, orada üniversiteye öğrenci hazırlayan Katolik okulunda parlak bir akademik geleceğe sahipti. Ben kulübe yazıldığımda o liderdi, üçüncü senemde o altıncı sınıftaydı ve daha yeni, bir sonraki sene Oxford'a gitmeye --daha doğrusu, onun deyişiyle, üstün bilgisini gözler önüne sererecesine, "okumaya"– hak kazanmıştı. İnce uzun beyaz bir yüzü olan ve yüzünün solgunluğu kalın çerçeveli gözlükleriyle daha da vahimleşen, uzun boylu bir tipti; kalın telli siyah saçları hep yanlış yerden ay-

rık gibi dururdu, çünkü ya hepsi havaya kalkmış olurdu ya da gözlerine düşerdi. Tüm o entelektüel başarılarına karşın Bede Harrington, gençlik kulübünde en makbul sayılan becerilerden yoksundu. Dans etmiyor ve futbol oynamıyordu, daha doğrusu hiçbir sporla ilgilenmiyordu. Miyop olduğundan okuldaki hiçbir maça iştirak etmezdi, dans etmeye gelince, onun da yalnızca ilgisini çekmediğini iddia ederdi. Bence, aslında kızlarla fiziksel temasa geçmek için müthiş bir fırsat olduğunu bildiğinden son derece ilgisini çekerdi dans etmek, ama o fasulye sırığı haliyle, bir türlü koordine edemediği kolu bacağıyla ve devasa ayaklarıyla bu işi pek iyi kıvıramayacağının o da farkındaydı ve öğrenme aşamasında da komik olmayı göze alamamıştı. Bede Harrington el attığı her işte üstün olmalıydı ne de olsa. Bu yüzden o da kendini gençlik kulübü heyetinin başkanı seçtirerek ve etrafındakilere emirler yağdırarak göstermeyi seçmişti. Kulübün Bülteni'ni, yani yazılarını büyük ölçüde kendisinin yazdığı ve teksir makinesinde basılan o lekeli dokümanı yayına yine Bede hazırlar ve bunu, kendisini öne çıkaran tartışmalar ya da küçük sınavlar gibi entelektüel nitelikli gönülsüzce katıldığımız oyunlarla doldururdu. Pazar gecesi toplantılarında ya Peder Jerome ile derin bir görüşme içerisinde olur ya kaşlarını çatmış bir halde kulübün yiyecek içecek hesabıyla uğraşır ya da elleri ceplerinde, ayaklarını uzatmış bir şekilde arkaya devirdiği sandalyesinde yalnız başına oturup, suratında o kendini bir şey sanan belli belirsiz gülüşüyle, önünde salınan ve dönüp duran tipleri incelerdi, tıpkı görev gereği çocukça eğlencelere katılmış olan bir okul müdürü edasıyla. Ama ben yine de özlem dolu bir bakış görürdüm gözlerinde ve o gıptayla bakan gözlerini, müziğin ritmine uyup kollarımda salındığı sırada, özellikle de Maureen'den alamıyormuş gibi gelirdi bana bazen.

İsa'nın doğuşunun canlandırıldığı oyun, tipik bir Bede Harrington reklamıydı gene. Bede oyunun yalnızca metnini yazmakla kalmamış, aynı zamanda yönetmiş, rol almış, dekorunu tasarlamış, müziğini seçmiş, yani anlayacağınız kostümlerin dikimi dışında neredeyse her işini halletmişti, kostümleri dikme vazifesini de, kendini onlara adamış olan annesiyle bahtsız kız kardeşlerine havale etmişti. Oyun Noel'den önceki hafta üç akşam Anaokulu binasında ve sonra da sadece bir akşamlığına 6 Ocak yortu kutlamasında, yani Bede'nin ilk seçmelerde bilgiçlik taslayıp bizi aydınlattığı üzere "On İkinci Gece"de, bizim orada rahibeler tarafından işletilen bir huzurevinde oynanacaktı.

Bunlar kasım başında bir çarşamba gecesi toplantısında oluyordu.

Maureen'e göz kulak olma sevdasına ben de gitmiştim. Bir önceki pazar akşamı ben başka birisiyle dans ederken, Bede Harrington Maureen'i bir kenara çekip, ondan Meryem Ana rolünü oynamasını istemişti. Maureen bu teklif karşısında acayip gururlanıp heyecanlanmıştı ve onu bundan vazgeçiremeyince, bari ben de katılayım demiştim. Bede seçmelerde beni de görünce epey şaşırdı ve pek de memnun olmadı. "Bu pek sana göre bir şey değil aslında," demişti. "Yani, doğruyu söylemek gerekirse, kilisenin İsa'nın doğumu oyununda Katolik olmayan birini oynatmak ne kadar doğru olur bilemiyorum. Bunu Peder Jerome'a bir sormam lazım."

Bede'nin Yusuf rolünü kendine ayırmasına hiç şaşmamıştım. Yani diyeceğim o ki, elinde olsa kendini Melek Cebrail gibi çifte katlayıp bir de üç Kralı birden oynayacaktı. Maureen Meryem rolüne hemencecik kabul edildi. Ben de teksir makinesinden çıkmış senaryo kopyasını elimde evire çevire, kendime uygun bir rol bulmaya çalıştım. "Herodes'e ne dersiniz?" dedim. "Yani onu oynamak için Katolik olmaya gerek yoktur herhalde?"

Bede, "İstiyorsan bir dene tamam," dedi gönülsüzce.

Herodes'in, Üç Kralın Mesih bebeği nerede bulduklarını söylemek için dönmeyeceklerini anladığı sahneyi oynamıştım; aslında Herodes'in onlardan talebi son derece ikiyüzlüydü; çünkü bir yandan saygı gösterisinde bulunuyormuş gibi yaparken, diğer yandan da insafsızca Beytüllahim yöresinde bulunan iki yaşın altındaki bütün oğlanların katledilmesini emretmişti. Daha önce de belirttiğim gibi, okulda iyi olduğum tek konu oyunculuktu. Seçmelerde müthiş bir oyun çıkardım. Yani tabiri caizse, Herodes'e rahmet okuttum. Bitirdiğimde diğer bütün adaylar hep birden beni alkışladılar, haliyle Bede'nin o rolü bana vermekten başka yapacağı bir şey yoktu. Maureen hayranlıkla bakmıştı bana: Kulübün sadece en iyi dansçısı ve en çok gol atan oyuncusu değil, belli ki en gözde aktörü de olmuştum artık. Doğruyu söylemek gerekirse, Maureen pek becerememişti aktrisliği. Bir kere o ramp ışıklarının karşısında kotaramayacak kadar inceydi sesi, beden dili ise ürkek. (Tabii ki mecazi bir kullanım oldu bu: Ramp ışıklarımız yoktu elbet. Sahne ışıklandırmasında kullandığımız şey, bir dizi masa lambasının renkli ampullerinden ibaretti.) Gerçi onun rolü esas olarak böyle ulvi bir güzellik içinde uysal uysal bakmasını gerektiriyordu ve bunun için de fazla konuşmasına ya da hareket etmesine gerek yoktu zaten.

Provaların ilk haftalarında bayağı eğlenmiştim. En çok da Bede

Harrington'a takılmak ve onun o otoritesini sarsmak hoşuma gitmişti. Yönetmenliğiyle uğraştım, metninde bazı değişiklikler yapması için önerilerde bulundum, sürekli yeni bir iş çıkarttım ve aralara işten kaptığım ve onun hiç aşina olmadığı "yerleştirme", "tutulma" ve "kulis" gibi tiyaro terimleri serpiştirerek aklını karıştırdım. Oyununun adının, yani *Rahimdeki Meyve*'nin ("Hail Mary"den esinlenmiş) atletimin etiketinin üzerinde yazılı olan "Dokuma Tezgahının Meyvesi" markasını hatırlattığını söylemem ise öyle bir kahkahaya sebep olmuştu ki, Bede oyunun adını *Noel Hikâyesi* diye değiştirmek zorunda kalmıştı. Soytarılığı abartmıştım iyice, Herodes'in sırası geldiğinde, Tony Hancock'u, Bluebottle'ı ve Peder Jerome'u taklit ederek türlü türlü komik sesler çıkartarak okuyor, bütün milleti gülme krizlerine sokuyordum. Tabii ki Bede bütün bu maskaralıklardan hiç hoşlanmıyordu, hatta bir keresinde beni oyundan atmakla tehdit etmişti, ama ben geri adım atıp özür dilemiştim. Oyundan kovulmak istemiyordum. Sırf orada eğlendiğimden değildi, bu oyun Maureen'i görmem için fazladan birçok fırsat sağlıyordu bana, tabii onu evine bırakmam için de, neyse ki Bay ve Bayan Kavanagh'ın da fazla bir itirazı yoktu buna. Ayrıca Maureen'i Bede Harrington'un yönetmenlik otoritesine teslim etmek hiç işime gelmiyordu. Bede'nin Yusuf rolündeyken, Beytüllahim'e yolculukları sırasında ve Mısır'a kaçarlarken filan kolunu her fırsatta koruyucu bir edayla Meryem'in omuzlarına koyduğu gözümden kaçmamıştı. Ben de, Bede oyununu sergilerken, gayet kasıtlı bir şekilde hafif alaycı bir gülüş takınırdım suratıma ki Maureen'e bu dokunuşlarından hiçbir haz alamasın; sonra da Maureen'i eve bırakınca, kendi erotik zevklerimin tadını her zamankinden daha çok çıkartırdım.

Derken Bede, biraz geç bir yaş tabii ama, suçiçeği oldu ve iki hafta boyunca gelemedi. Provalara Baş Çoban rolündeki Peter Marello'nun yönetmenliğinde devam edeceğimiz haberini göndermişti. Ama Peter aynı zamanda futbol takımının kaptanı ve benim de iyi bir arkadaşımdı. Tiyatro meselelerinde tıpkı diğer oyuncular gibi, ne desem hemen kabul ediyordu ve ben de böylece yönetmen vekili gibi bir şey oldum. Bence oyunu kesinlikle çok geliştirmiştim, ama Bede yüzünde sönmüş sivilceleri ve kabarcıkları ile dönüp de bu değişiklikleri gördüğünde hiç de memnun olmamıştı.

Bede'nin, tamamını Üç Kral'dan bir tanesinin repliğine dahil ettiği T.S. Eliot'ın o can sıkıcı "Magi'nin Seyahati"ni oyundan çıkarıp, pazar okulunda öğrendiğim İncil hikâyelerine ve Kitabı Mukaddes ders-

lerine dayanarak Herodes için iki tane daha büyük sahne eklemiştim. Bir tanesinde Herodes, solucanlar tarafından yenerek iğrenç bir şekilde can veriyordu –sahne aksesuarı olarak kullanılacak olan Heinz domates soslu spagetti konservesi ile müthiş bir Grand-Guignol* gösterisi olmayı vaat ediyordu yani. Geleceği gösteren diğer sahne ise, Herodes'in, Salomé'nin emriyle Vaftizci Yahya'nın kellesini uçurmasıydı. Josie adındaki bir kızı üzerinde bedenini saran bir tulumla ile yedi tüllü dansı yapmaya prensipte ikna etmiştim; o da saçlarını oksijenle sarı yapan, şen şakrak bir kızdı, Woolworths'da çalışıyordu, böyle cart kırmızı rujlar süren ve rahat bir kız olduğuna dair, ya da siz deyin ahlâksız, nam salmış bir tipti. Ne yazık ki sonradan ortaya çıktı ki, ben Yeni Ahit'teki üç değişik Herodes'i karıştırmışım, bu yüzden Bede de kendi deyimiyle bu "fazlalıkları" attı oyundan, ben de pek fazla bir şey diyemedim tabii. Yine de rahatlıkla söyleyebilirim ki, bizim doğuş oyunundaki Herodes karakteri, Wakefield serisinden beri yorumlanmış en göze batan Herodes'ti.

Aralık ayına girdiğimizde, o zamana kadar bizi kendi halimize bırakmış olan Peder Jerome oyuna bir göz atmak istediğini söyledi. Salomé'nin yedi tüllü dansının atılması bir yerde iyi olmuş aslında, çünkü oyun Peder Jerome için, o kısım olmadan bile yeterince ağır değildi. Bede Harrington'un hakkını yemeyeyim yani, çocuk tipik bir dindar oyun olmasın, biraz daha modern bir şey olsun ya da bir on yıl sonra söyleneceği gibi "güncel" olsun diye bayağı uğraşmıştı hani. Örneğin, İsa'ya hamile kalacağının kendisine bildirilmesinden sonra Meryem'in Nasıralı komşularından çektikleri modern Britanya'da evlenmemiş annelerin yaşadığı sıkıntıya, Beytüllahim'deki handa yer bulunamaması da dolaylı yönden zamanımızın barınma sorununa işaret ediyordu. Peder Jerome, kutsal metinlerle ilgisi olmayan bütün bu şeylerin çıkartılmasını istedi. Ama aslında onu esas rahatsız eden oyunun bütününe hâkim olan havaydı. Fazla dünyeviydi. Köpekdişlerini ortaya çıkartan sevimsiz bir sırıtışla, "Doğuş oyunundan çok bir pantomime benziyor bu," demişti. "Örneğin Herodes, kutsal aileyi tamamen gölgede bırakmış." Bede sitem dolu gözlerle bana bakmış, Peder Jerome konuştukça o uzun yüzü daha da bir uzamıştı: "Bu Laurence'ın suçu değil ama. O iyi bir aktör, elinden geleni yapıyor. Problem diğerlerinde. Yeterince ruh yok ortada. Bir düşünün bakalım bu oyun ne ile *ilgili*. Tanrı kelâmı Bedeni yarattı. Tanrı bizzat, insanoğlunun arasına ka-

* Dehşet verici ya da korkunç olanın ön plana çıktığı bir tiyatro formu. (ç.n.)

rışmak için çaresiz bir bebek olarak cennetinden kalktı geldi. Düşünün bir, Tanrı'nın Annesi olmak için seçilmiş olmak Meryem'e ne ifade ediyordu?" –derken o insanın içine işleyen bakışlarını Maureen'e yöneltmiş, yazık, o da başını önüne eğip kıpkırmızı kesilmişti. "Düşünün bir, Tanrı'nın Annesi'nin ve onun Bebeğinin güvenliğinden sorumlu olmak Aziz Yusuf'a ne ifade ediyordu? Düşünün bir, Tanrı'nın Meleği çobanlara görünüp de 'Size sevinçli haberler getirdim, aslında bütün insanlığa, çünkü bugün kurtarıcınız dünyaya geldi, yani Hazreti İsa,' dediğinde hayatları baktıkları o hayvanlarınkinden sadece birazcık daha iyi olan o zavallı ümitsiz çobanlar ne hissetmişti acaba? Sizler o insanlara *dönüşmek* zorundasınız. Sadece rolünüzü *oynamak* yetmez. Rolünüzü *dua eder* gibi oynamanız lazım. Her provaya bir dua ile başlanacak bundan böyle."

Peder Jerome epey bir süre bu tarzda konuşmaya devam etti. Bayağı etkili bir konuşmaydı, tam Stanislavski ekolüydü yani. O günden sonra katıldığı bütün o provaların havasını tamamen değiştirmişti. Oyuncular rollerine bambaşka bir ciddiyet ve kendini adamayla yaklaşıyorlardı artık. Peder Jerome, ilham almak için kendi manevi hayatlarından yararlanmaları gerektiğine ikna etmişti onları ve eğer manevi hayatları yoktuysa da, derhal bir tane edinmeleri gerekiyordu. Elbette bu Maureen'le ilişkimiz açısından benim için çok kötü bir haberdi. Toplu hitabesinin ardından Peder'in Maureen'i bir kenara çektiğini, ciddi ciddi bir şeyler konuştuklarını görmüştüm. Maureen'in adamın yanında otururkenki hali ve tavırında pek hayra alamet olmayan bir tövbekârlık durumu söz konusuydu sanki, böyle başı önünde, elleri dizlerinin üzerinde birleşmiş bir halde, ne dese sessizce kafa sallıyordu. Zaten, Maureen o akşam eve dönerken beni caddelerinin köşesinde durdurmuş, "Geç oldu Laurence. Doğrudan eve gitsem iyi olacak. Hadi buradan ayrılalım artık," demişti. "Ama burada doğru dürüst öpüşemeyiz ki," demiştim ben de. Parmağına doladığı bir tutam saçı bir büküp bir çözerek, bir an sessiz kalmış, sonra, "Zaten bundan böyle öpüşmesek daha iyi olacak galiba," demişti. "Yani hep yaptığımız gibi öpüşmeyelim. Ben Meryem Ana iken yani."

Anlaşılan Peder Jerome Maureen ile ne kadar samimi olduğumuzu görmüştü. Belki de Maureen'i Tapınaktaki Kutsal Ruh bölümünden saptırıp yanlış yola sürüklediğimden kuşkulanmıştı. Bilemiyorum, ama o akşam kesinlikle Maureen'in vicdanına dokunmuştu. Ona Meryem Ana'yı oynamanın bir genç kız için ne kadar olağanüstü bir ayrı-

calık olduğunu söylemişti. Ona adının "Meryem"in İrlanda dilindeki söylenişi olduğunu hatırlatmıştı. Bu role seçildiği için ailesinin ne kadar mutlu olup, gururlanmış olabileceğinden ve Maureen'in de düşüncede, sözde ve eylemde buna layık biri olmak için çaba göstermesi gerektiğinden bahsetmişti. Maureen böyle mırıl mırıl Peder'in laflarını bana aktardığında önce gülüp geçiştirmeye çalıştım, ama olmadı. Sonra onu mantıklı bir şekilde ikna etmeye çalıştım, hatta ellerini filan tutup, ciddi ciddi gözlerinin içine baktım, tabii yine boşuna. Sonra surat asmayı denedim. Derken, ellerimi yağmurluğumun ceplerine sokup, "Hadi o zaman iyi geceler," dedim. O zaman Maureen, sokak lambasının altında maviye dönüşmüş yüzünü havaya kaldırarak, "Beni bir kere öpebilirsin ama," demişti üzgün bir havayla. "Sadece bir kere mi? Beş numaralı kural dahilinde mi o da?" diye küçümsemiştim ben de onu. "Yapma lütfen," derken dudakları titremiş, gözleri dolmuştu. "Off Maureen, büyü artık," deyip, bir hışım arkamı dönüp gitmiştim sonra da.

Berbat ve uykusuz bir gece geçirmiş, ertesi sabah da işe geç kalmıştım, çünkü her zamanki trenime yetişecek yerde, Hatchford Five Ways'in köşesinde dikilip Maureen'i beklemiştim. Taa yüz metre öteden bile, beni görünce nasıl bir anda kendine gelip dikleştiğini fark etmiştim. Tabii o da rezalet bir gece geçirmişti –yüzü solmuş, göz kapakları şişmişti. Daha ben özür dileyemeden barışmıştık hemen ve o da yüzünde neşeli bir gülümseyişle güle oynaya gitmişti okuluna.

Önceden olduğu gibi, Maureen'in tereddütlerinin üstesinden aşama aşama gelirim sanıyordum. Yanılmışım. Bu durum Maureen için, sadece kendini ilgilendiren bir vicdan meselesi değildi artık. Meryem Ana'yı canlandırdığı sırada, benimle böyle öpüşüp koklaşmaya devam ederek, kutsal bir varlığa saygısızlık ettiğine ve bunun da Tanrı'nın gazabına yol açacağına inanıyordu, hem de sırf kendi değil, tüm oyun ve dahil olan herkes üzerinde. Beni hâlâ seviyordu, ona sarılmamı engellemek ciddi anlamda acı veriyordu ona, ama oyun sahnelenene kadar da saflığını korumaya kararlıydı. Meğer Maureen o zaman, Peder Jerome'un konuşmasından sonraki hafta sonu gittiği günah çıkartma (Mahalle kilisesindeki yaşlı Peder Malachi'ye) ve komünyonun ardından bir çeşit yemin etmişmiş.

Birazcık akıl fikir sahibi olsaydım, bu durumda boyun eğip, uygun zamanı beklerdim. Ama toydum, küstahtım ve bencildim. Namuslu bir Noel ve yılbaşı geçirme düşüncesi hiç hoşuma gitmemişti, hem de in-

sanın daha büyük tensel deneyimlere izin çıkacağının beklentisine girdiği bir dönemde, tam tersine daha azı değil yani. 6 Ocak'a daha çok vardı. Ben de şöyle bir şey önerdim: Oyunun ilk oynandığı güne kadar oynaşmak yoktu, ama Noel gecesi ile yılbaşı gecesi bu kural biraz esnetilebilecekti. Maureen başını iki yana salladı. "Yapma artık," diye mırıldandı, "Lütfen benimle pazarlık etme." "Peki o zaman ne zaman?" diye ısrar ettim insafsızca. "Son oyundan ne kadar sonra normale döneceğiz peki?" "Bilmiyorum," dedi, "aslında bunun normal bir şey olup olmadığını bilmiyorum." "Ne yani sen şimdi bana bunu bir daha yapmayacağımızı mı söylüyorsun?" diye sordum. Birden hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı, derin bir iç çekip özür diledim ve barıştık, ama çok kısa sürdü, çok geçmeden gene başının etini yemeye başladım çünkü.

Tüm bunlar son provaların hengamesinin sürdüğü sıralarda oluyordu, bu yüzden de sık sık bir arada bulunmamız gerekiyordu. Ama herkes son derece gergin ve diken üstündeydi, bu yüzden oyuncular arasından kimsenin Maureen'le zorlu bir dönemden geçtiğimizi fark ettiğini sanmıyorum, belki han sahibinin karısını oynayan ve oyunda küçük bir rolü olan Josie fark etmişti bir tek. Uzun süredir, Bayanlar'ın Dansa Kaldırma bölümünde beni sık sık dansa kaldırmasından Josie'nin benden hoşlandığının farkındaydım, dahası *Noel Hikâyesi*'ndeki rolünden dolayı Maureen'i kıskandığının da. Herodes'in haricinde, oyundaki tek ciddi anlamda olumsuz karakter onunkiydi; bu yönümüzden dolayı provalarda bir kenara çekiliyor, oyuna hâkim olup bütün tadını kaçıran dindarlığa karşı da aynı ilgisizliği paylaşıyorduk. Diğer oyuncular her provanın başında gayet büyük bir ciddiyetle Peder Jerome ve Bede Harrington önderliğinde dualarını okurken, ben Josie'nin bakışlarını yakalayıp güldürmeye çalışırdım. Provalarda onun oyunculuğunu pohpohlar, daha iyi nasıl yapabileceği konusunda fikirler verirdim. Sonra pazar gecesi toplantılarında eskisinden daha fazla dansa kaldırmaya başladım onu.

Maureen tüm bu olup bitenin farkındaydı tabii. Onun gözlerindeki o sessiz acıyı gördükçe benim de içim sızlıyordu, ama yine de zalim planımdan vazgeçmemiştim, yani onu kıskandırarak iffetine baskı yapmaktan. Belki de bilinçaltımda artık bu ilişkinin bitmesini istiyordum. Sadece onun içindeki değil, kendi içimdeki bir şeyi de kırmak istiyordum. İçimden hep çocukluk, aptallık, saflık olduğunu düşünüyordum yaşadığımız şeyin, ama aslında masumiyet de diyebilirdim belki

buna. Maureen beni ilk götürdüğünde son derece büyüleyici bulduğum kilisenin gençlik kulübünün o dünyası artık... nasıl denir, çok dar geliyordu bana, özellikle de işte tanıştığım o dünyadan sonra. Aktörlerle aktrisler arasında olanlar konusunda ofiste dönen dedikoduları, aktrislerin hangi yönetmenlerin yatağından geçtiklerini ve tiyatro partilerini dinledikçe yetişkinlerin seks hayatı hakkında ateşli ve heyecan verici fikirler edinmiştim, bu durumda Maureen'in o manastır öğrencisi tereddütleriyle memelerini mıncıklamama (ofiste kabaca böyle diyorlardı) izin verip vermemeyi düşünmesi acayip abuk gelmeye başlamıştı bana. Bakirliğimi yitirmek için deli oluyordum, ama belli ki bu onunla evlenmediğim takdirde asla Maureen ile olmayacaktı, Ay'a gitmek kadar uzak bir ihtimaldi yani bu. Neticede, düşük bir gelirle evli bir hayat sürdürmenin de neye benzediğini kendi ailemden gayet iyi biliyordum ve bu da hiç cazip gelmiyordu. Gözüm daha özgür ve engin bir yaşam biçimindeydi, ama bunun neye dönüşebileceğini de bilmiyordum.

Olay, Doğuş oyununun Noel'den önceki son gösterinin olduğu gece patlak verdi. Salon hıncahınç doluydu. Oyun mahalledeki herkesin dilindeydi ve yerel gazetede, kısa da olsa hakkında olumlu bir yazı çıkmıştı. Yazı imzasızdı ve yazarı özellikle benim oyunculuğumla ilgili övgü dolu sözler söylememiş olsaydı, onu da Bede Harrington'ın yazmış olabileceğinden şüphelenecektim. Anlaşılan kuliste Maureen'le olan irade savaşımız oyunculuğumuza farklı bir yoğunluk sağlıyordu. Benim Herodes, provaların ilk günlerine göre daha sessizdi belki, ama aynı zamanda çok daha acımasızdı da. Masumların Katledilmesini emrederken, izleyicileri nefes kesici bir *frisson*,* toplu bir titreme sarmıştı sanki. Maureen'in Meryem Ana'sında ise trajik bir hava vardı, İsa'ya hamile kalacağının bildirildiği sahnede bile –"sanki," demişti adı belli olmayan eleştirmen, "bir kâhin gibi, gelecek yıllarda kalbini delip geçecek Hüznün Yedi Kılıcı'nı görmüş gibiydi." (Tabii ya, muhtemelen Peder Jerome yazmıştı bu yazıyı.)

Üç günlük gösterinin ardından tam manasıyla bir parti filan yapmamıştık, ama kostümlerimizi çıkartıp, makyajlarımızı temizledikten ve dekoru toparlayıp da yortu kutlamasındaki final oyunu için kaldırdıktan sonra, Peter Marello'nun kız arkadaşı, yani sahne amirimiz An-

* (Fr.) Ürperti. (ç.n.)

ne'in organize ettiği, kakao içilip, çikolatalı bisküvi ve cips yenen kutlama gibi bir şey olmuştu. Peder Jerome bizleri kutsayıp kutladıktan sonra ayrılmıştı. Çok yorulmuştuk, ama aynı zamanda coşkuluyduk da, o büyüyü bozup eve gitmek kimsenin içinden gelmiyordu. Maureen bile mutluydu. Ailesi ve kardeşleri ikinci defa oyunu izlemeye gelmişlerdi ve oyunun sonunda izleyicileri selamlarken, o babasının salonun arkasından doğru "Bravo!" diye seslendiğini duymuştu. Ben benimkilerin gelmesine hiç heves etmemiştim, ama Annem ilk akşamki oyuna gelmiş ve "çok güzel ama biraz gürültülü" bulmuştu (müzikten bahsediyordu, özellikle de Mısır'a Kaçış'ta çalan "Valkyrylerin Seyahati"nden), kardeşim de anneme eşlik etmiş ve ertesi sabah da bana saygılı denebilecek bir şekilde bakmıştı. Ortaya çıkan başarıdan sarhoş olan Bede Harrington ise, önümüzdeki Paskalya için İsa'nın çarmıha gerilişini anlatan bir oyun yazmanın muhteşem planlarına dalmıştı. Kafiyesiz olacak demişti galiba ve Çarmıha Germe'de kullanılan çeşitli nesnelere roller yükleyecekti –Haç'a, Çivilere, İsa'nın Tacı'na filan gibi. Gaza gelip, bana da Kamçı rolünü önermişti, ama cevabımı dinleme gereği bile duymamıştı. Bunu düşüneceğimi söylemiştim ona.

Sonra muhabbet yılbaşında neler yapacağımıza kaydı ve işte ben de o anda, patronumun bana Noel'in ertesi günü Prince of Wales tiyatrosunda oynayan *Korudaki Kızlar* oyunu için dört tane davetiye verdiğini söyledim. Aslında bu davetiyeler ailemi götürmem tasarlanarak verilmişti; gel gör ki bir şey beni dürtmüş, böylesine lakayt ve cömert bir jest yaparak hem oradakileri etkilemek, hem de Maureen'i sınamak istemiştim. Peter ve Anne'e, ben ve Maureen ile birlikte gelmek isteyip istemediklerini sordum. Seve seve kabul ettiler, ama Maureen aynen tahmin ettiğim gibi ailesinin izin vermeyeceğini söyledi. "Nasıl yani, Noel'de bile mi?" dedim. Onu herkesin ortasında küçük düşürmemem için yalvaran gözlerle bana baktı. "Nasıl olduklarını biliyorsun," dedi. Can kulağıyla dinleyen Josie'nin varlığından haberdar, "Tühh," dedim. "Başka ilgilenen var mı peki?" Josie, "Aaah, ben gelirim, pantomime bayılırım," diye atladı hemen. Sonra da ekledi: "Senin için bir mahsuru yok ama değil mi Maureen?" Maureen, "Hayır, yok," diye geveledi. Allak bullak olmuştu. Herodes olarak bir, kemerime bağlı hançerimi çıkarıp kalbine saplamadığım kalmıştı.

Bir an garip bir sessizlik oldu, oyundaki bebek karyolası sahnesinde sarkıp potansiyel bir felaket yaratan arka perdeyi hatırlatıp konuyu dağıttım ve sonra bir harala gürele içinde oyunun özetini yapmaya dal-

dık. Maureen katılmamıştı ve ona bakındığımda orada olmadığını gördüm. Hiç kimseye iyi geceler demeden gitmişti. Sıkkın bir biçimde önümdeki tütün tenekesini tekmeleye tekmeleye eve tek başıma yürüdüm. Yaptığımdan hoşnut değildim, ama bir şekilde Maureen'i "Noel'in içine ettiği için" cezalandırmayı başarmıştım kendimce. Daha önceden planladığımın aksine Geceyarısı Ekmek ve Şarap Ayini'ne katılmadım. Noel Günü evde, her zamanki klostrofobik uyuşukluğumuz içinde geçmişti. Noel'in ertesi günü biraz gezinip pantomime gittim, annemlere sadece bir kişilik davetiyem olduğunu söyleyip, Charing Cross İstasyonu'nda Josie, Peter ve Anne ile buluştum. Josie aynen orospular gibi giyinmiş ve üzerine de adi bir koku boca etmişti. Oyun arasında yüzsüzce portakallı cin isteyip beni neredeyse iflas ettirmiş ve oyundaki bütün açık saçık esprilere, Peter'le Anne'i yerin dibine sokacak şekilde, kulak tırmalayıcı bir şekilde gülmüştü. Oyundan sonra Josie'yi bir lojman dairesi olan evlerine bırakmış ve ona karanlıkta, umuma ait o merdivenlerin altında sarılmıştım, hiçbir ön hazırlığa gerek olmaksızın o yönlendirmişti beni zaten. Böyle dilini gırtlağımın yarısına kadar sokmuş, elimi göğüslerinden tekine sıkıca yapıştırınıştı, içinden tel geçen, keskin kenarları olan bir sütyeni vardı. Daha ileri gitmeme ses çıkartmayacak gibiydi, ama benim içimden gelmiyordu. Parfümü, koltuk altlarından yayılan o ekşi ter kokusunu tamamen engellemeye yetmemişti ve bana da onun o anlamsız gevezeliklerinden ve tiz kahkahalarından bayginlık gelmişti.

Ertesi gün Maureen'den bir mektup geldi, Noel Gecesi postalanmıştı, oyunun son gösterisi haricinde, bir süre birbirimizi görmememizin daha iyi olacağını söylüyordu. O yuvarlak, kız yazısıyla her zamanki lavanta kokulu, leylak rengi kâğıtlara yazmıştı, ama bütün *i*'ler normal noktalıydı, tepelerinde ufak yuvarlak kabarcıklar yoktu. Mektubuna cevap yazmadım, Bede'e son gösteride oynayamayacağıma dair bir not gönderdim ve Herodes rolü için Peter Marello'yı düşünmesini önerdim. Bir daha da gençlik kulübüne gitmedim ve futbol takımından da ayrıldım. Egzersiz yapmayı özlüyordum ve belimin genişlemeye başlaması da sanırım o zamana denk düşer, özellikle de biranın tadını almaya başladıktan sonra. Derken bizim ofisin oradaki tiyatronun bilet gişesinde çalışan Nigel adındaki genç bir adamla arkadaşlık etmeye başladım ve o dönem bir dolu Soho pubıyla tanıştım. Ancak biz epeyce bir süre beraber takıldıktan sonra fark ettim ki, adamın homoseksüel eğilimleri varmış. Ofisteki kızlar benim de öyle olduğumu san-

dıklarından onlarla pek bir ilerleme kaydedemedim. Aslında bakirliğimi, askerlik hizmetimi yapmak üzere orduya katılana kadar kaybetmemiştim, o da sarhoş bir bayan askerle kamyon otoparkının duvarına yaslanmış bir halde çabucak ve iğrenç bir şekilde halledilmiş bir işti.

Doğuş oyununu takip eden aylarda, yolda veya otobüse inip binerken filan, ara ara gördüm Maureen'i, ama konuşmadım hiç. O da gördüyse bile beni, hiç belli etmedi. O ebedi lacivert yağmurluğu ve değişmez saç stiliyle giderek daha çocuksu ve saf görünüyordu gözüme. Bir keresinde askerlik şubesinden kâğıtlarım geldiğinde, eczanede burun buruna gelmiştik –tam o çıkacakken ben içeri girmiştim. Abuk sabuk konuşmuştuk ayaküstü. Ben ona okulunu sormuştum. Hemşirelik okuluna girmeyi düşündüğünü söylemişti. Sonra da o bana işimi sormuştu. Ben de ona daha yeni askere çağrıldığımı ve birazcık hayatı öğrenmek için yabancı bir ülkeye gönderilmeyi umduğumu söylemiştim.

Askerde yazıcı olarak eğitildim ve Kuzey Almanya'nın alabildiğine uzanan pancar tarlalarıyla dolu bir bölgesine gönderildim, kışın o kadar soğuk olurdu ki, bir gün nöbet tutarken ağladığımda gözyaşlarımın yanaklarımda donduğunu hatırlıyorum. Had safhadaki can sıkıntımdan kurtulmak için çareyi, harekete geçip revüler, pantomimler, travesti gösterileri, kısacası evde düzenlenebilecek diğer gösteriler için senaryolar yazmakta buldum. Sivil hayata döndüğümde, kariyerimi mutlaka gösteri dünyasının bir alanında yapmaya kararlıydım. Böylece Londra'nın pek de prestijli olmayan tiyatro okullarından birine girdim, ufak çapta bir burs kazanmıştım ve geceleri de buna katkıda bulunmak için bir pubda çalışıyordum. Annemle Babamı görmeye Hatchford'a gittiğimde Maureen'i görmemiştim hiç. Bir keresinde Peter Marello'ya rastlamıştım ve o da bana Maureen'in hemşirelik eğitimi almak üzere evden ayrıldığını söylemişti. Bu yaklaşık otuz beş yıl önceydi. O zamandan beri de Maureen'i ne gördüm, ne de ondan bir haber aldım.

***

6 Haziran Pazar. Başka hiçbir şey yapmaksızın bunu yazmak tam bir haftamı aldı. Son birkaç sayfanın çıkışını da dün gece bastım ve hem biraz bacaklarım açılsın, hem de pazar gazetelerini alayım diye dışarı çıktım. Adamlar gazeteleri bir kamyonetten alıp, Leicester Meydanı'ndaki metro istasyonunun önündeki kaldırıma boşaltıyorlardı, tıpkı

yakaladıklarını rıhtımda satan balıkçılar gibi, haber, spor, iş dünyası, sanat gibi farklı farklı balyaları yırtıp önlerine açmışlardı, millet daha parasını çıkarturken onlar gazeteleri alelacele derlemiş oluyorlardı. Yarının gazetesini bugünden almak hep çok cazip gelmiştir bana, geleceği dikizlemek gibi bir yanılsamaya kapılırsınız. Aslına bakarsanız, tüm yaptığım geçen haftaki haberleri yakalamak. Engin dünyamızda çok da değişen bir şey yokmuş yani. Bosnalı Sırplar Saraybosna'daki bir futbol stadyumuna havan mermisi atmış ve on bir kişi ölmüş. Yirmi beş BM askeri, Somali'de General Aidid'in birliklerinin kurduğu pusu sonucu ölmüş. Anket sonuçlarına göre John Major anket tarihinde en düşük popülariteye sahip Britanya Başbakanı'ymış. Valla neredeyse onun için üzülmeye başlayacağım artık. Bunun, muhafazakârların öz saygıları düşük tiplerin oylarını kapmak için kurnazca planlanmış bir entrikası olup olmadığını da düşünmüyor değilim hani.

Geçen hafta hiç gazete almadım, çünkü dikkatimin elimdeki işten başka bir yöne kaymasını istemiyordum. Çok nadir olarak radyo dinledim, televizyon da yine aynı şekilde. Bir tek geçen çarşamba günkü İngiltere-Norveç maçını izledim, ama ona da pişman oldum. Of yaa ne rezillikti ama. Yedek oyuncularıyla oynayan o takıma 2-0 yenildik ve Dünya Kupası'na katılma şansımızı da büyük ölçüde kaybettik. Bence ulusal yas ilan edip, Graham Taylor'ı da madene sürmeleri gerek. (Allah bilir o zaman da ayağı zincirli tutsaklarını 3-5-2 düzeninde sıralar ve aynen İngiltere takımı gibi birbirlerine çarpıp durmalarına sebep olurdu.) Bu maç yüzünden en az yarım gün anılarıma konsantre olamadım.

Hayatta böyle bir şeyi başarabileceğime inanmazdım, ama galiba bir kitap yazarına dönüşüyorum artık. Fark ettim de, "sana" anlatmadan yazabilmiştim. Her zaman yaptığım gibi hikâyeyi bir arkadaşa ya da pubdaki herhangi bir şahısa anlatmak yerine, söz konusu asıl deneyimin gerçeğini yeniden ele almaya çabaladım ve tabii bu arada hak geçirmeden, doğru kelimeleri bulacağım diye de kafayı yedim. Düzeltme işiyle çok uğraştım. Buna çok alışkınım aslında –senaryo yazarlığının büyük bir kısmı düzeltmelerle geçer ne de olsa– ama diğer insanların fikirlerini dikkate alarak yaparsın bunu. Oysa bu sefer tek okur ve tek kritik bendim ve yazarken bütün düzeltmeleri kendim yaptım. Bir de, elektrikli daktilomu aldığımdan beri hiç yapmadığım bir şey yaptım –her bir kısmın taslağını el yazısıyla yazdım. Parmaklarını klavyenin üzerinde tutmak yerine, geçmişe elinde bir tükenmez kalemle kafa

yormak bir şekilde daha doğal geldi bana. Kalem, hafızanın dibindeki kayalıklara sondaj yapan ve köklerine kadar inip onu deşen, kesici ya da delici bir araç görevi gördü sanki. Diyalogları yazarken salladığım oldu elbet. Kırk yıl öncesinden bahsediyorum tabii ve hiç not almamıştım. Ne var ki, duygular konusunda çok sadık davrandım ve önemli olan da bu sonuçta. Şimdi bir türlü bu yazıyı elimden bırakamıyorum ama: Yazıcıda bastığım o kâğıtları alıp alıp yeni baştan okuyorum, cümleleri kurcalayıp düzeltmeler yapıyorum, halbuki artık birazcık da evi toplamam lazım.

Üst üste yığılmış kirli tabaklar ve boşalmış hazır yiyecek kaplarıyla mutfak tam bir çöplüğe dönmüş, kahve masasının üzerinde bir yığın açılmamış mektup duruyor ve telesekreter de artık mesaj kayıt edemez hale gelmiş, kaset bitmiş çünkü. İngiltere maçını izlemek için geldiğinde Grahame bile mutfağın bu halinden bayağı rahatsız oldu yani. Ev idaresi konusunda benden çok daha yüksek standartları olduğu kesin –bazen benden süpürgeyle faraşı ödünç alıp girişteki o mermer döşeli ufacık karesini süpürüyor da. Ama korkarım buradaki günleri yine de sayılı artık. 4 numaradaki iki Amerikalı akademisyen yaz tatiline girdiler ve bu sıralar çok fazla eğlence düzenliyorlar. Haklı olarak gelip gidenlerinin, kapılarının girişinde yaşayan bir serserinin üzerinden geçmek durumunda kalmasını pek hoş karşılamıyorlar. Dün asansörde bana onu polise şikâyet edeceklerini söylediler. Onları Grahame'in sıradan bir serseri olmadığına ikna etmeye çalıştım, ama pek etkili olmadı galiba. Grahame'in elindense, hor gören bir dille, onlardan "şu götoş yankiler" diye bahsetmekten başka bir şey gelmiyor.

Bu anıları tekrar tekrar okudukça, korkunç bir yitirmişlik duygusu kapladı içimi. Sadece Maureen'in aşkı değildi yitirilen, masumiyetin yitirilişiydi –hem de ikimizinki birden. Eskiden ne zaman onu düşünsem –doğrusu pek de sık olmazdı bu– böyle sevgi dolu, buruk ve derin bir gülüş belirirdi suratımda: Ah ne tatlı kızdı, ilk aşkımdı, ne kadar da saftık, o köprünün altından çok sular geçti filan gibi şeyler geçerdi aklımdan. Geçmişe dönüp de detaylı bir biçimde olayları düşününce, *ilk defa* onca sene evvel ne kadar berbat bir şey yapmış olduğumun bilincine vardım. Genç bir kızın kalbini kırmıştım ben, duyarsızca, bencilce ve gaddarca hem de.

Ama tabii farkındayım, son zamanlarda Kierkegaard'ı keşfetme-

miş olsaydım böyle hissetmeyecektim kesinlikle. Gerçekten tam bir Kierkegaard hikâyesiymiş. Hem "Baştan Çıkarıcı'nın Günlüğü" hem de K'nin Regine ile olan ilişkisiyle ne çok benzerlik var. Maureen –Regine: İsimler bile kafiyeli.

Regine Maureen'den daha fazla mücadele etmişti gerçi. K yüzüğünü yolladığında, doğruca yanına gitmiş ama onu evde bulamayıp, "İsa aşkına ve merhum babasının hatırasının hatırına" kendisini terk etmemesi için yakaran bir not bırakmıştı. Bu merhum baba meselesi hassas bir noktaydı. Tıpkı diğer kardeşleri gibi Søren de, babasından önce öleceğine inanırdı –böyle bir lanet varmış galiba ailenin üzerinde. Bu yüzden önce yaşlı adam vefat edince, Søren de mistik bir hisle babasının onun *yerine* öldüğüne inanmıştı. Dini değişimi de zaten o günlere denk düşüyor. Dolayısıyla Regine'in bıraktığı not gerçekten sarsmıştı onu. Yine de gayet soğuk ve iğneleyici bir havaya bürünerek kızın kalbini kırmış, inat edip "mutsuzlukta onsuz onunla olacağından daha mutlu olacağına" ikna etmişti Regine'i. Şimdi son görüşmelerini nasıl anlattığına baktım:

> Onu ikna etmeye çalıştım. Hiç evlenmeyecek misin peki? diye sordu bana. Ben de, ehh, yaklaşık bir on yıl içinde, yani dolu dizgin yaşamaya bir son verdiğimde, beni gençleştirecek hoş bir genç bayan bulurum herhalde diye yanıtladım. –Bu zalimlik gerekiyordu. Sana yaptıklarım için beni affet, dedi. Esas af dilemesi gereken benim ama, diye karşılık verdim. Öp beni, dedi. Ben de öptüm, ama hiç tutku yoktu. Tanrı yardım etsin!

Regine'in son sözü bu "Öp beni" idi. İşe yaramadığında, o da vazgeçmişti.

Bunu okuyunca, aklıma yine Maureen'in sokak lambasının kasvetli ışığı altında mavileşmiş mutsuz yüzünü bana yaklaştırdığı o an geldi, "Beni bir kere öpebilirsin ama," demiş, bense çekip gitmiştim. Acaba ondan sonra hiç sarılmış mıydım ona ya da küçük ve masum bir iyi geceler öpücüğü teklifini yine reddetmiş miydim? Son mektubunu saklamamıştım ve tam olarak ne söylediğini de hatırlayamıyorum, ama kesin çok banal laflar etmişti. Hep öyleydi çünkü. Ama benim hatırladığım söyledikleri değildi zaten, onun varlığıydı: Saçlarının savruluşu, gözlerindeki pırıltı, güldüğünde burnunda oluşan o kırışıklık... Keşke elimde bir fotoğrafı olsaydı. Cüzdanımda bir resmini taşırdım hep, on-

beş yaşındayken İrlanda'ya tatile gittiklerinde çekilmiş siyah-beyaz bir fotoğraftı, böyle boş bir duvara yaslanmış, güneşten gözlerini kısmış bir halde gülümsemişti, hafifçe esen rüzgâr, keten eteğini bacaklarına yapıştırmıştı. Ha bire elime almaktan fotoğraf epeyce yıpranmış, köşeleri kıvrık kıvrık olmuştu, sonra ayrılınca da çöpe atmıştım. Tüm parlaklığını ve canlılığını yitirmiş o kâğıdın parmaklarımın arasında nasıl kolayca yırtıldığını ve kâğıt çöpünün dibinde her yana dağılmış olan o bölük pörçük parçaları hatırlıyorum şimdi. Ona ait elimdeki diğer fotoğraflar ise diğer gençlik hatıralarıyla beraber bir ayakkabı kutusunun içinde, Hollywell'deki evde tavanarasında bir yerde. Pek fazla fotoğrafı da yok aslında, çünkü ikimizin de makinesi yoktu o günlerde. Gençlik kulübündeki diğer üyeler tarafından gezilerde çekilmiş birkaç kare, bir de Doğuş oyunu oyuncularının toplu bir resmi vardı sadece. Sally'nin evde olmadığı bir zamanı ayarlayabilirsem yarın Hollywell'e gidip bir bakayım onlara aslında.

18.30. Son cümleyi yazıp da bilgisayarı kapattıktan hemen sonra temizlik yapmak için kolları sıvarken aklıma bir fikir geldi: Maureen'in fotoğraflarını bulacağım diye tavanarasına bakacağıma, neden Maureen'in kendisini bulmuyordum ki sanki? Bunu düşündükçe, zaten bütün öğleden sonra başka bir şey de düşünemedim hiç, fikir iyice aklıma yattı gibi. Hafiften korkutucu bir durum aslında, çünkü eğer Maureen'in izini bulabilirsem, buna nasıl bir tepki göstereceği hakkında hiçbir fikrim yok, ama zaten işin asıl heyecanı da burada. En son Hatchford'da eczanede karşılaştığımızdan beri nerede olduğu ya da ona ne olduğu hakkında hiçbir fikrim yok. Başka bir ülkede bile yaşıyor olabilir. Ama hiç problem değil, gerekirse Yeni Zelanda'ya bile giderim. Ölmüş de olabilir. İşte buna dayanabileceğimi hiç sanmıyorum, ama buna da hazırlıklı olmak lazım. Kanser. Belki bir trafik kazası. Her şey olabilir sonuçta. Ama her nedense, hâlâ yaşadığına eminim. Evlenmiştir büyük ihtimalle. Yani Maureen gibi bir kızın evlenmemesi mümkün mü? Çoğu hoş hemşirenin yaptığı gibi, bir doktorla evlenmiştir diye düşünüyorum ve dini bütün bir Katolik olarak, hep onunla evli kalmıştır. İnanmaktan vazgeçmediyse tabii. Olabilir yani. Ya da belki de dul kalmıştır.

Hoop, arzu dolu fantezilere girmemeliyim bu noktada. Muhtemelen çok namuslu, biraz sıkıcı ve mutlu bir izdivaç sahibi bir kadın ol-

muştur, tombullaşmış, saçları aklanmıştır, koltuk kılıflarıyla uyumlu perdeleri olan konforlu bir banliyö evinde yaşıyordur ve zamanının çoğunu torunlarıyla geçirip, belli bir yaşın üzerindekilere verilen ücretsiz tren kartıyla onları daha sık ziyaret edebileceği günleri beklemektedir. Yıllardır, aklının ucundan bile geçmemişimdir büyük ihtimalle ve kapısının önüne dikildiğimde de, hayatta ben olduğumu anlamaz. Yine de yapacağım bunu, kapısının önüne dikileceğim. Tabii eğer bulabilirsem.

***

7 Haziran Pazartesi, 16.30. Off! Yorgunluktan öldüm, bittim resmen, dizim de sızlıyor. Bugün Hatchford'a geri döndüm. Hatchford Mon Amour.*

Bu sabah dokuzu biraz geçe Charing Cross'dan trene bindim. İstasyonun yolcu salonundan akın eden ve Tie Rack, Knickerbox ve Sock-shop mağazalarının olduğu adacığın etrafında dolandıktan sonra kendilerini yeraltındaki o deliğe atan, solgun pazartesi sabahı ifadeleriyle yollara düşmüş bütün o tipleri göğüsleyip, sıkışıklığın aksi istikametinde yola koyuldum. Benim trenim banliyö yönüne gittiği için bayağı boştu. Eskiden Southern Electrics'di bu trenlerin adı, şimdiyse Network Southeast diyorlar, ama sonuçta büyük ölçüde değişen bir şey yok bu hatta, sadece vagonların içindeki duvar yazıları bugünlerde artmış ve keçeli kalem alanındaki ilerlemelerden ötürü renklenmiş. *Vorsprung durch Technik.*** İkinci vagonun en önünde yerimi aldım, çünkü burası Hatchford'da inmek için en uygun yerdir, yerdeki çerçöpün arasında ayağımı koymaya bir yer aralayıp, o tanıdık toz kokusuyla döşemelerden yayılan saç yağı kokusunu içime çektim. Perondan bir görevli gelip, insanı yerinden sıçratacak denli büyük bir tangırtıyla kapıları çarptı ve sonra sürücünün düğmeyi çevirmesiyle, yerin altından elektrik motorunun vınlaması ve işlemesi duyuldu. Tren ani bir sarsıntıyla hareket etti ve büyük bir gümbürtüyle Hungerford Köprüsü'nün üzerinden geçtik, kafesli pencereden, Thames Nehri güneşin altında pırıl pırıl görünüyordu ve sonra da Waterloo ve Londra köprülerinin arasındaki hatta sarsıla sarsıla gittik. Oradan itibaren hat, epey bir süre dümdüz uzanır ve tren, atölyelerin, ambarların, kapalı garajların, kü-

* (Fr.) Aşkım. (ç.n.)

** (Alm.) Teknoloji sayesinde gelişme. (ç.n.)

çük esnafların avlularının, okul bahçelerinin ve sıra evlere nazır kule biçiminde lojman bloklarının olduğu caddelerin tepesinden hızla akar. Hiç de güzel bir manzara değildir yani.

Bu hatta yolculuk yapmayalı yıllar oldu, Hatchford'a gitmeyeli de bir on beş yirmi yıl olmuştur herhalde. 1962'de Babamın şansı biraz yaver gittiydi de –aslına bakarsanız, Anneme rastlamak dışındaki tek şansıdır bu da: Littlewoods lotosunda 20.000 sterlin kazanmıştı. Bu o günler için çok büyük bir paraydı, Londra Ulaştırma'dan emekli olup, Bognor yakınlarında, Middleton'da deniz kenarında ufak bir bungalov almaya yetecek kadar hem de. Onlar Annemle beraber oraya taşındıktan sonra Hatchford'a gitmemi gerektirecek hiçbir sebep kalmamıştı ortada. Bugün oraya dönmek çok tuhaftı benim için, tanıdık ile tanıdık olmayanın rüya gibi bir karışımıydı sanki. Five Ways civarında ne kadar az şeyin değişmiş olduğunu görerek bir afalladım önce. Gerçi bir dolu değişik dükkân var şimdi ve caddeler de yeni bir düzende –örneğin köşedeki çiçekçi, video kaset kiralayan bir dükkâna, Halk fırını ise bir DIY marketine dönüşmüş ve yol da sanki karmaşık bir oyun tahtasıymışçasına oklarla, park edilmez işaretleriyle ve mini kavşaklarla doluydu –ama caddenin ve binaların çevresi aynen hatırımdaki gibiydi. Ancak bölgenin ahalisi değişmişti. Ana caddedeki sıra evlerin çoğunda şimdi Karayipli ve Asyalı aileler oturuyordu, Albert Caddesi'ndeki eski evimize bir bakayım diye gittiğimde keşfettim bunu da.

Sürme pencereler çıkartılıp, yerlerine alüminyum tertibatlar takılmış ve ön kapının oraya ufak bir camlı giriş yapılmıştı, ama bunların dışında, grimsi yeşil tuğlaları, arduvaz levhadan çatısı ve bir metre kadar ön bahçesiyle her şey aynıydı. Öndeki taş pencerenin çıkıntısındaki koca çentik hâlâ duruyordu, savaş sırasında şarapnel parçası gelmişmiş oraya. Kapıyı çaldım ve ak saçlı bir Karayipli adam tedirgin bir şekilde açtı. Ona bir zamanlar burada yaşadığımı söyleyip, biraz etrafa bakınmak için içeri girip giremeyeceğimi sordum. Adam benim mütecessis biri ya da dolandırıcı filan olmamdan işkillenmiş gibi şüpheli gözlerle bana baktı, yani olabilir tabii; derken ona Baba diye seslenen genç bir kadın adamın arkasında belirdi, bir yandan ellerini önlüğüne kurularken nazikçe beni içeri davet etti. Etrafa yayılmış olan baharatlı yemek kokuları dışında ilk dikkatimi çeken şey, ön kapı kapandığında holün ve merdivenlerin darlığı ve karanlığı oldu: Bir sıra evin içine ne kadar az güneş girdiğini unutmuşum meğer. Ancak öndeki odayla arkadaki odanın arasındaki duvar yıkılıp, daha aydınlık ve ferah bir sa-

lon meydana getirilmişti. Biz niye akıl edememiştik ki sanki bunu? Hayatımızın çoğunu, birbirimize ya da bir eşyaya çarpmadan hareket etmenin mümkün olmadığı o arka odaya tıkılmış bir halde geçirmiştik. Sebebi elbette, kökleşmiş bir –artık takım elbise mi olur, çay takımı mı olur, ya da bir oda mı olur– her şeyi aynı şekilde tutma alışkanlığıydı.

Genişletilmiş salon, sarılar, morlar ve yeşillerle aşırı süslü olsa da iç açıcı bir şekilde dekore edilmişti. Televizyon açıktı ve iki küçük çocuk, üç yaşlarında ikiz kızlardı, hemen önünde yere oturmuş, başparmaklarını eme eme çizgi film seyrediyorlardı. İki şömine tahtalarla kapatılıp, üzerindeki rafı çıkartılmış, önle arka pencerenin altlarına kalorifer boruları takılmıştı. Oda hatırımdakinden o kadar farklıydı ki, bir türlü anılarıma oturtamadım. Kafamı uzatıp, "arka bahçe" adını vererek onurlandırdığımız o ufacık toprak parçasına baktım. Çoğu taş kaplı, birazı da binanın saydam fiberglas uzantısıyla kaplıydı. Parlak kırmızı bir barbekü yanıyordu ve çamaşırları kurutmak için de, bizim o çatlak bir değnekle desteklenmiş ve bir uçtan bir uca sarkan ipin yerine, bir çamaşır askılığı duruyordu. Genç kadın kocasının bir otobüs şoförü olduğunu söyleyince, ben de bu tarihin tekerrürü durumu karşısında duyduğum minnetle, "Benim Babam da vatmandı," dedim. Ama tabii tramvayın ne olduğunu anlatmam gerekti. Bana yatak odalarını göstermeyi teklif etmediler, ben de talepte bulunmadım. İkizlerin her birinin eline bir sterlin sıkıştırıp, annelerine ve dedelerine teşekkür ettikten sonra oradan ayrıldım.

Five Ways'e geri dönüp Beecher's yokuşunu tırmanmaya başladım. Hatchford'un yüksek kesimlerinde, muhtemelen de 80'lerdeki emlak patlamasının yaşandığı dönemde, belli bir ölçüde yuppileşmeye geçildiği çok belliydi. Benim çocukluğumda kiralık dairelere bölünmüş olan o büyük evlerin çoğu şimdi müstakil olmuş ve tabii bu süreçte hepsine bir çekidüzen verilmişti, ön kapılarda pirinç aksesuarlar, verandalarında çiçekler ve bodrum katlarında saksıların içine dikilmiş çalılıklar vardı hep. Ön pencerelere şöyle bir göz atınca eğitimli insanlara özgü bir yaşam standardının belirtileri görülebiliyordu: Etnik kilimler ve duvarlarda modern resimler, dişbudak ağacından tıka basa dolu koyu renk kitaplıklar, ayaklı abajurlar ve göz boyayıcı hi-fi sistemleri filan yani. Maureen'lerin yaşadığı Treglowan Yolu 94 numaralı ev de aynı kaderi paylaşıyor mu diye merak etmiştim doğrusu. Beecher's yokuşunun tepesindeki ilk sol, sonra ilk sağ ve gene sağ. Tırmanmaktan mı, yoksa beklentimin geriliminden mi bilemiyorum

ama, son köşeye yaklaşırken kalbim daha bir hızlı çarpmaya başlamıştı. Hâlâ hayatta bile olsalar, Maureen'in ailesinin orada oturuyor olma ihtimali çok düşüktü; ki öyle bile olsa, Maureen'in onları bugün ziyaret etmesi de milyonda bir olacak bir şeydi. Kendime bunları söyleyip sakinleşmeye çalıştım biraz. Ne var ki, köşeyi döndüğümde karşıma çıkacak manzaraya hiç hazırlanmamıştım kendimi.

Yolun bir tarafı, yani Maureen'lerin evinin olduğu taraf yıkılıp temizlenmiş, yerine bir dizi küçük müstakil ev inşa edilmişti. Kurşun çerçeveli pencereleri ve ön cephedeki uyduruk kirişleriyle baştan savma yapılmış, orantısız tuğla yığınlarıydı hepsi –öyle dardı ki, sanki testereyle kesilmiş gibi yarım yarım duruyorlardı– ve Treglowan Çıkmazı denen kavisli bir çıkmaz sokağa dizilmişlerdi. Kavanaghlar'ın yaşadığı, Victoria dönemine ait o muazzam villadan eser yoktu, ortada oraya ait ne bir tuğla, ne bir taş, ne de ağaç kalmıştı. Eski malikânenin giriş kısmının da artık bu eve dahil olduğunu hesap ettim. Maureen'le öpüştüğümüz ve onun göğüslerine dokunduğum o bodrum katı doldurulmuş, evle aynı seviyeye getirilmiş ve üzeri asfaltla örtülmüştü yani. Soyulduğumu hissettim, allak bullak oldum ve oldukça mantıksız bir şekilde sinirlendim bir de.

Öte yandan, Doğuştan Lekesiz Kilisesi hâlâ ayaktaydı. Hem de hemen hemen hiç değişmemiş bir halde. Meryem Ana heykeli hâlâ ön tarafta, kaidesinin üzerinde ellerini kocaman açmış bir haldeydi. İçeride ise aynı lekeli kapkara sıralar ve heybetli gardıroplar gibi duvara dayanmış günah çıkartma hücreleri, akıp donmuş ve balmumu sarkıtlarına dönüşmüş adak mumları aynen olduğu gibi duruyordu yerinde. Yine de yeni bir şey vardı: Philip Larkin'in kutsal son diye adlandırdığı yukarı kısımda, yani takdis töreninde mum ışıklarıyla ışıl ışıl olduğunu hatırladığım o heykellerin oyulduğu ve kulelerin dikildiği sunağın önünde, şimdi düz bir taş masa duruyordu ve sunağın basamaklarının dibinde de tırabzanlar yoktu. Orta yaşlı, önlüklü bir kadın elektrik süpürgesiyle sunağın oradaki halıyı süpürüyordu. Ben tereddütlü bir şekilde yanına giderken, kadın makineyi kapatıp ne arıyorsun der gibi yüzüme baktı. Peder Jerome'un hâlâ kiliseyle bir bağlantısı olup olmadığını sordum ona. Civardaki yaşlıların ondan bahsettiğini duymuştu, ama pederin, kendisi Hatchford'a gelmeden çok önce gittiğini sanıyordu. Dediğine göre, ekibiyle birlikte misyoner olarak Afrika'ya gönderilmişti galiba. Peder Malachi ise ölmüştür herhalde, dedim. Kadın başıyla onayladı ve anısına duvara asılmış olan bir plakete işaret

etti. Mahallenin şimdiki papazının Peder Dominic olduğunu ve onu papazevinde bulabileceğimi söyledi. Kadın öyle deyince papazevini hatırladım, kilisenin köşesindeki ilk evdi. Zili çaldığımda, üzerinde kazağı, altında kot pantolonuyla otuz yaşlarında bir adam açtı kapıyı. Peder Dominic'i sordum. O da, "Benim, buyrun." dedi. Beni dağınık bir salona aldı, köşedeki masada duran bilgisayarın ekranı yeşil yeşil parlıyordu. "Tablolama programından anlar mısınız?" diye sordu. Anlamadığımı belirttim. "Kilisenin hesaplarını bilgisayara aktarmaya çalışıyorum da," dedi, "ama bunu doğru dürüst yapabilmek için Windows'a ihtiyacım var. Neyse, size nasıl yardımcı olabilirim?"

Bu mahallede kırk yıl önce yaşamış birinin izini bulmaya çalıştığımı söylediğimde başını ümitsizce iki yana salladı. "O zamanlar bu mahalleye bakan ekip dokümantasyon işinde oldukça kötüymüş. Bu mahallenin sakinleri ile ilgili bir dosya tutmuşlarsa da, giderken onları da götürmüşlerdir herhalde. Arşiv namına kalanlar sadece, Vaftiz, İlk Komünyon, Kiliseye Kabul ve Evlilik kayıtları."

Evlilik kaytlarına bakıp bakamayacağımı sordum ve o da beni kilisenin arka tarafından dolaştırıp, sunağın arkasındaki tütsü ve mobilya cilası kokan küçük bir odaya götürdü ve bir raftan deri ciltli kocaman dikdörtgen bir kitap çıkarttı. Maureen'i en son gördüğüm yıldan başlayıp devam ettim. Adını bulmam çok zor olmadı. Treglowan Yolu 94'te oturan Maureen Teresa Kavanagh, 16 Mayıs 1959'da, Hatchford Bayırı 103'te oturan Bede Ignatius Harrington ile evlenmişti. Boş bulunup, "Ha siktir!" diye bağırdım ve hemen uygunsuz lisanım için özür diledim. Peder Dominic pek takmış görünmüyordu. Harrington Ailesi'nin hâlâ orada yaşayıp yaşamadığını sordum. "Hiç tanıdık gelmedi," dedi. "Bir verilerime bakmam lazım." Papazevine geri döndük ve peder bilgisayarında bu ismi aradı, ama bir şey çıkmadı. Mahallede hiç Kavanagh da yoktu. "Annie Mahoney bir şeyler biliyor olabilir," dedi. "O zamanlar papazevini o çekip çevirirmiş. Ben şimdi kendim uğraşıyorum –o işlere verecek param yok. Hemen yandaki evde oturuyor. Yalnız biraz bağırmanız gerekecek, çünkü fazlasıyla ağır işitir." Teşekkür edip, kilisenin yazılım fonuna bir katkıda bulunabilir miyim diye sordum ve o da memnuniyetle kabul etti.

Annie Mahoney iki büklüm, solgun, küçücük bir yaşlı kadındı, üzerinde parlak yeşil bir eşofman ve Velcro kopçaları olan Reebok ayakkabılar vardı. Parmaklarındaki artrit yüzünden düğme ilikleyip, bağcık bağlayamadığını anlattı iki saat bana. Yalnız yaşıyordu ve belli

ki laflayacak birisini buldu mu pek memnun oluyordu. İlk başta, Ev Yardımı almaya hak kazanması için onay vermek üzere belediyeden gönderilen bir adam olduğumu sandı, ama bu yanlış anlaşma halledildiğinde, kafasını Kavanagh Ailesi hakkındaki soruşturmama yöneltebildi neyse. Çok ümit verici bir görüşmeydi, ama ne yazık ki fos çıktı. Aileyi hatırlamıştı. "Bay Kavanagh öyle heybetli bir adamdı ki, bir kere gördün mü hayatta unutmazdın, karısı da tatlı bir kadındı ve beş tane güzel çocukları vardı, özellikle de en büyükleri, şimdi adını hatırlayamayacağım ama." "Maureen," diye atladım hemen. "Aaa evet, Maureen'di," dedi. Maureen'in düğününü hatırlıyordu, smokinli damat ve sağdıcıyla ve konukların iki Rolls-Royce ile taşındığı resepsiyonla, o mahallenin standartlarında oldukça sosyetik bir düğünmüş çünkü. "Galiba arabaların parasını Dr. Harrington vermiş, yaptığı her işe hakkını veren bir adamdı," diye hatırladı Annie. "Yaklaşık on yıl önce öldü, ruhu şad olsun. Kalp, dediler." Bede ve Maureen'in evlilikleriyle ya da nerede yaşadıklarıyla, Bede'in ne işle uğraştığıyla ilgili hiçbir şey bilmiyordu ama. "Maureen öğretmen oldu sanırım," diye salladı. Ben de hemşire olmak istediğini sanıyordum dedim. "Ah tabii yaa, hemşire olmuştu," dedi Annie. "Kim bilir ne tatlı bir hemşire olmuştur. Çok sevimli bir kızcağızdı. Bir Noel'de gençlik kulübü tarafından sahneye konan Doğuş Oyunu'nda Meryem Ana'yı oynadığını hatırlıyorum, omuzlarına dökülen saçlarıyla çok güzel görünüyordu." Kendimi tutamayıp Annie'ye, aynı gösteride Herodes karakterini hatırlayıp hatırlamadığını sordum, hatırlamıyordu.

Sonra Harringtonlar'ın eski evine bir bakayım dedim, ana yolun arkasında kalan büyük bir villaydı, aynen hatırladığım gibi, tepesinde futbol topu büyüklüğünde taş küreler olan iki adet kapı sövesiyle oldukça da etkileyici bir girişi vardır. Şimdi bir pratisyen dişçiye aitmiş. O da ortakları ve onların hastaları için park yeri olsun diye kapı sövelerini çıkarttırıp ön bahçeyi asfaltlatmıştı. İçeri girip resepsiyondaki kıza evin daha önceki sahipleri hakkında bir bilgisi olup olmadığını sordum, ama bana pek yardımcı olamadı, daha doğrusu yardımcı olmak istemedi. Ben de hem yorulmuş hem de acıkmıştım, melankoli yapacak halim pek kalmamıştı yani, bu yüzden bir sonraki trenle Charing Cross'a döndüm.

Yani Schlegel'im* Bede Harrington'muş. Al işte. Gözünün Maureen'de

* Kierkegaard'ın eski nişanlısı Regine'in kocasının adı. (ç.n.)

olduğunu zaten hep düşünürdüm, ama Maureen onunla evlenmeyi nasıl kabul etti, onu anlayamadım. İnsan Bede Harrington'ı *sevebilir* miydi cidden? (Yani Bede Harrington'ın *kendisi* haricinde demek istiyorum.) Benden ayrılmanın üzüntüsüyle yapmıştır deyip kasılmak var aslında, ama o da olmuyor. Düğünün tarihine bakacak olursak, Bede'nin Maureen'i ikna etmesi yıllar almıştı, ya da o soruyu soracak cesareti bulması –demek ki o zamanlarda da Bede Maureen'den hoşlanıyordu. İtiraf etmeliyim ki, saçma sapan ve anlamsız bir kıskançlığa kapıldım. Ve Maureen'in izini bulmak için daha da bir aşka geldim. Ama tabii bundan sonra ne yapacağım bilemiyorum.

19.06. Tasarladığım çeşitli dâhiyane planların ardından (örneğin Hatchford Bayırı 103 No'lu evin dişçilere satılışını hangi emlakçının gerçekleştirdiğini öğrenip, onlardan Bayan Harrington'ın adresini almaya çalışabilirdim) aklıma daha kolay bir çare geldi: Eğer Bede ve Maureen hâlâ Londra'da yaşıyorlardıysa, isimleri büyük olasılıkla telefon rehberinde olacaktı, sonuçta Harrington öyle çok sık rastlanan bir soyadı değildi. Gerçekten de rehberde sadece iki tane B.I. Harrington vardı. Bir tanesinin, SW 19'da oturanın adından sonra, devletteki çalışmalarından dolayı üstün hizmet rütbesi aldığını gösteren OBE yazılıydı, ki bu da tam bizim gösteriş budalası Bede'lik bir işti, bu yüzden ilk olarak o numarayı çevirdim. Sesini duyar duymaz hatırladım. Diyaloğumuz aşağı yukarı şöyle gelişti:

BEDE: Buyrun Harrington.
BEN: Siz bir zamanlar Hatchford'da yaşayan Bede Harrington mısınız acaba?
BEDE: *(ihtiyatlı bir şekilde)* Bir zamanlar yaşamıştım evet.
BEN: Maureen Kavanagh'la evlendiniz mi?
BEDE: Evet, siz kimsiniz?
BEN: Herodes.
BEDE: Efendim?
BEN: Ben Laurence Passmore.
BEDE: Efendim, anlayamadım... Parsons mu dediniz?
BEN: Passmore. Şeyden, gençlik kulübünden. Hani Doğuş oyunu vardı. Orada Herodes'dim ben.
(Sessizlik)

BEDE: Aman yarabbi.
BEN: Eee nasılsın?
BEDE: Fena değil.
BEN: Maureen nasıl?
BEDE: O da fena değildir herhalde.
BEN: Onunla konuşabilir miyim?
BEDE: Burada değil.
BEN: Haa. Ne zaman döner?
BEDE: Tam olarak bilemiyorum. Yurtdışında.
BEN: Yaa-nerede peki?
BEDE: Şimdi İspanya'da galiba.
BEN: Peki... Ona ulaşabileceğim bir numara filan var mı acaba?
BEDE: Yok hayır.
BEN: Tatilde mi?
BEDE: Tam olarak öyle denemez. Ondan ne istiyorsun?
BEN: Onu yeniden görmek istiyorum... (*bir bahane bulmak için kafayı çalıştırır*)... O günlerle ilgili bir şey yazıyordum da.
BEDE: Yazar mı oldun?
BEN: Evet.
BEDE: Ne tür bir yazar?
BEN: Televizyon için yazıyorum daha çok. *Yandaki Komşular* diye bir dizi var, duydun mu?
BEDE: Hiç duymadım maalesef.
BEN: Hımm.
BEDE: Pek televizyon seyretmiyorum. Yaa ne diyeceğim, ben şimdi akşam için yiyecek bir şeyler hazırlıyordum aslında-
BEN: Ah, pardon. Ben-
BEDE: Eğer bana numaranı bırakırsan Maureen'e döndüğünde iletirim.

Ona adresimle telefon numaramı verdim. Kapamadan önce ona OBE'sini ne için aldığını sordum. "Galiba Eğitim Programı'ndaki çalışmalarımdan dolayı verdiler," dedi. Anlaşılan Eğitim Bakanlığı'nda oldukça itibarlı bir memurdu kendisi.

Bu konuşmadan sonra acayip galeyana geldim ve heyecanlandım belki, ama aynı zamanda kendimi hüsrana uğramış gibi de hissediyorum. Sadece bir günde Maureen'in izini bulmada bu kadar büyük aşama kaydetmek müthiş bir şey tabii, ne var ki gene de ulaşamadım ona.

Keşke diyorum şimdi, Maureen'in nerede olduğunu ve ne yaptığını öğrenmek için Bede'yi daha fazla sıkıştırsaymışım. Böyle belirsiz bir halde oturup, ondan telefon bekleme düşüncesi hiç hoşuma gitmiyor, kim bilir ne zaman arayacak –kaç gün, hafta, hatta ay geçecek?– ya da acaba Maureen gittiği yerden döndüğünde, Bede ona mesajımı iletecek mi bakalım? "Şimdi İspanya'da galiba... tam olarak tatil denemez" –ne demek oluyor yani şimdi bu? Maureen acaba eğitici bir tura mı katıldı? Ya da bir deniz yolculuğu filan mı yoksa?

21.35. Tekrar Bede'yi aradım, rahatsız ettiğim için özür dileyip, buluşabilir miyiz diye sordum. Ne için olduğunu sorduğunda, bahanemin ayrıntılarına dalıp, 50'lerin başında Hatchford'da geçen bir olayı yazacağımı anlattım. Öncekinden daha az ters ve şüpheli davrandı –konuşurken hafiften kelimeleri yuvarlamasına bakılırsa, yemekte epeyce içmişti sanki. Whitehall'a oldukça yakın oturduğumu söyleyip, bu hafta bir gün bana öğle yemeğine gelmek ister mi diye sordum. Geçen senenin sonunda emekli olduğunu söyleyip, eğer istersem benim onların evine gidebileceğimi söyledi. SW 19 Wimbledon'daydı. Hemen, tamam yarın sabah geleyim dedim ve neyse ki o da kabul etti. Kapamadan önce araya Maureen'le ilgili bir soru sıkıştırmayı başardım neyse: "Bir çeşit turda filan mı Maureen?" "Hayır," dedi, "hacda."

Hâlâ sıkı bir Katolik demek ki. Hadi be.

***

8 Haziran Salı. 14.30. Bu sabah gene Network Southeast elektrikli trenine bindim, ama bu sefer Waterloo'dan, yani dünkünden çok daha temiz ve düzgündü neyse ki, gidilen yer daha zengin bir muhit diye herhalde. Bede ile Maureen All England Kulübü'nün civarındaki ağaçlıklı caddelerden birinde oturuyorlardı. Bunca senedir Wimbledon'da tek bir tenis maçı seyretmemiş olmak tam da Bede'den beklenecek bir davranıştı ve şampiyonalar onun için, her sene başlarına gelen trafik keşmekeşi olmaktan başka bir anlam taşımıyordu. Geçmiş yıllarda, Heartland'in davetlisi olarak (arada böyle davetler verirler, konuklarına girişteki büyük çadırlarda şampanya, çilek filan ikram eder, bir de Ana Kort için ücretsiz bilet dağıtırlar) üç beş defa gitmiştim Wimbledon'a, ne garip, bütün o ziyaretlerimde, Maureen'in yüz metre kadar

ötemde olduğunu bilmeksizin geçmiştim demek ki oralardan. Allah bilir, yanından bile geçmişimdir arabamla.

Evleri, uzunca bir arka bahçesi olan tipik büyük bir eski bitişik düzen eviydi. Bede'in dediğine göre evliliklerinin ilk yıllarında buraya taşınmışlar, sonra da gitgide büyüyen ailelerini sığdırabilmek için, taşınmak yerine, garajın tepesi, arka taraf, tavanarası filan derken bayağı genişletmişlerdi evi. Dört tane çocukları olmuştu, ama hepsi de büyüyüp yuvadan ayrılmışlardı anlaşılan. Bede evde yalnızdı, tuhaf bir temizlik ve düzen hâkimdi eve, sanki temizlikçi kadının son ziyaretinden beri odaların çoğu kullanılmamış gibiydi. Tuvalete girmek için üst kata çıkarken şöyle bir göz atmıştım bazı odalara. Büyük yatak odasında iki ayrı yatağı görünce, salakça bir tatmin duydum. Vay, seks yok artık demek, dedim kendi kendime. Emin olamayız tabii gene de.

Bede, o kalın telli zaptedilemez saçlarının beyazlaması ve avurtlarının çökmesi dışında fazla değişmemişti. Hâlâ şişe dibi gibi mercekleri olan kalın çerçeveli bir gözlük takıyordu. Oysa ben bariz bir şekilde çok değişmiştim. Tam kararlaştırdığımız saatte gitmeme rağmen, kapıyı açtığında biraz tereddütlü bir ifadeyle karşıladı beni. Kendimi tanıttığımda, "Kilo almışsın," dedi. "Ve saçımın çoğu da döküldü," dedim. "Yaa evet, bayağı gür saçların vardı senin, doğru," dedi. Beni salona buyur edip (bu notu düşmeden edemeyeceğim, koltuk kılıflarıyla uyumlu perdeleri vardı) oldukça resmi bir tavırla oturmamı istedi. Hayatının çoğunu takım elbise içinde geçirdikten sonra, emekliliğinde ne giyeceğini bilemeyen bir adam gibi giyinmişti. Kollarında deri yamaları olan spor bir tüvit ceket ve kareli gömlek vardı üzerinde, yün bir kravat takmıştı, altındaysa kamgarn kumaştan gri bir pantolon ve koyu kahverengi ayakkabılar vardı –serin ve esintili bir gün olmasına karşın kıyafetleri bu mevsim için biraz fazlaydı yani.

O bildik, çalımlı tarzıyla, "Sana bir özür borçluyum," dedi. "Bu sabah kızımla telefonda konuştum da, bana senin o dizinin –neydi adı?– televizyondaki en popüler programlardan biri olduğunu söyledi."

"*Yandaki Komşular.* Kızın izliyor muymuş?" diye sordum.

"Hiç ayırt etmeksizin her şeyi izler o," dedi. "Çocuklar küçükken televizyon almadıydık –ödevlerini aksatırlar diye düşünmüştüm. Bunun Teresa üzerindeki etkisi de böyle oldu, kız evden ayrılır almaz hemen kendine bir televizyon alıp, resmen bağımlısı oldu. Yani diyeceğim şu ki," diye devam etti, "diğer insanların hayatını kontrol etme çabası tamamen boşmuş."

"Hükümet de dahil mi buna?" diye sordum.

"Özellikle de hükümet," dedi. OBE'sine rağmen, belli ki devlet memurluğundaki kariyerini bir başarısızlık olarak görüyordu. "Eğitim sistemimiz benim bakanlığa girdiğim dönemle kıyaslayınca çok daha berbat bir durumda," dedi. "Bu benim hatam değil belki, ama ben de bunu önlemek için bir şey yapamadım. O komitelerde, çalışma gruplarında ya da raporlar ve yazışmalar için harcadığım zamanı düşünüyorum da... hepsi boşmuş yani. Sana çok imrendim Passmore. Keşke ben de yazar olsaydım. Ya da en azından bir öğretmen filan. Birinciliğimi aldıktan sonra yüksek lisans yapabilirdim aslında, ama ben onun yerine devlet memurluğu sınavına girdim. O anda daha güvenilir gelmişti böyle yapmak, bir de evlenmek istiyordum, bilirsin işte."

Artık emekli olduğuna göre, yazmak için çok vakti olduğunu söyledim.

"Evet aslında, eskiden emekli olduğumda hep bunu yaparım diye düşünürdüm ben de. Gençken çok yazardım –şiirler, denemeler..."

"Oyunlar," diye ekledim.

"Eh işte." Yüzündeki buruk gülüşü gizlemeye gerek duymamıştı. "Ama devridaim yapılmazsa, ilham kaynağı kuruyup gider. Evvelsi gün bir şeyler yazmayı denedim, şeyle... matemle ilgili kişisel bir yazı. Ama işte öylece bakakaldım kâğıda."

Bede kahve yapmak için beni birkaç dakikalığına yalnız bırakıp mutfağa gitti sonra ve ben de hemen Maureen'in varlığına dair izler bulmak umuduyla etrafı kolaçan ettim. Ortalıkta oldukça yeni çekilmiş olan birkaç aile fotoğrafı vardı –mezuniyetler, düğünler ve bir tanesinde de Bede ve Maureen'in Buckingham Sarayı'nın önünde çekilmiş bir fotoğrafı duruyordu, Bede'in üzerinde resmi bir giysi vardı –Maureen gururlu, güleryüzlü ve gayet anaç görünüyordu, saçları beyazlamış ve kısa kesilmişti, ama o sevimli, kalp şeklindeki yüzü aynen hatırımdaki gibiydi. Açgözlü bir şekilde onlara bakarak, Maureen'in hayatındaki kayıp yılları (benim için kayıp olan demek istiyorum) yeniden inşa etmeye çabaladım. Şöminenin üzerinde, Fransa Pireneler'indeki St Jean Pied-de-Port'un fotoğrafının basılı olduğu parlak renkli bir kart dik duruyordu. Kartın diğer yüzünde Maureen'den Bede'e kısa bir mesaj yazılıydı: "Sevgili Bede: Dağlara çıkmadan önce burada birkaç gün dinleneceğim. Ayaklarımın su toplaması dışında iyiyim. Sevgiler, Maureen." *İ*'lerin üzerinde kabarcık yerine noktalar da olsa, onun bu yuvarlak kız yazısını nerede görsem tanırdım. Kart üç hafta önce postalan-

mıştı. Holde Bede'in sesini duyunca kartı alelacele yerine koyup, hızla yerime geçtim.

Elinde tepsiyle gelirken, "Eee, Maureen nasıl?" diye sordum. "Sen Eğitim Bakanlığı'ndaki merdivelerini tırmanırken o neler yapıyordu peki?"

"Onunla evlendiğimde çok iyi bir hemşireydi," dedi kahve demliğinin pistonunu aşağı iterken, bu haliyle dinamit patlatan bir adam gibi gözükmüştü. "Neredeyse hemen çocuk sahibi olduk, o da çocuklara bakmak için işten ayrıldı. En küçük çocuğumuz ilkokula başladığında o da hemşireliğe geri döndü ve bir koğuştan sorumlu hemşire olarak çalıştı, ama çok yoğun bir işti. Artık paraya ihtiyacımız kalmadığında bıraktı o da. Ama kilise ya da başka yerler için gönüllü olarak birçok işe gidiyor şimdi."

"O zaman hâlâ kiliseye gidiyorsunuz, ha?" diye sordum.

Ters bir şekilde, "Evet," dedi. "Süt? Şeker?" Kahve gri renkli ve çok yavandı, kepekli bisküviler ise nemli. Bede televizyon için yazmamla ilgili birkaç teknik soru sordu bana. Bir süre sonra konuyu tekrar Maureen'e getirdim. "Peki bu hac neyin nesi?"

Koltuğunda huzursuzca kıpırdanıp pencereden dışarı baktı, ağaçları sallayan ve çiçeklerini kar tanesi gibi havada uçuşturan sert bir rüzgâr esiyordu. "Santiago de Compostela'ya gidiyor," dedi, "İspanya'nın kuzeybatısında. Tarihi, ortaçağa kadar uzanan çok eski bir hac yeridir. Havari, St James'in burada gömülü olduğu sanılıyor. 'Santiago' St James'in İspanyolcası tabii. 'St Jacques' da Fransızcası. Maureen bu haccın güzergâhını kütüphanede mi bir yerde okumuş işte. Gitmeye karar verdi."

"Yaya olarak hem de," dedim.

"Evet, yaya olarak." Bede bana baktı. "Nereden bildin?"

Kartına göz attığımı itiraf ettim.

"Absürd tabii," dedi. "Onun yaşındaki bir kadın için. Bayağı absürd hem de." Gözlüğünü çıkartıp sanki başı ağrımış gibi alnını ovaladı. Gözlüğü olmadan gözleri çok çıplak ve savunmasız kalmıştı.

"Ne kadar uzun?" diye sordum.

"Nereden başladığına bağlı." Gözlüğünü taktı yeniden. "Hepsi Fransa'da olmak üzere bir dolu başlangıç noktası var. Maureen Auvergne'deki Le Puy'dan başladı. Sanırım Santiago oradan bin mil kadar uzakta."

Hafifçe bir ıslık çaldım. "Yürüyüşe alışkın mıdır peki bünyesi?"

"Yok canım," dedi Bede. "Pazar öğleden sonralarında Wimbledon Parkı'ndaki gezintilere bile uzun yürüyüş derdi o. Bu fikir tamamıyla delilik zaten. Pireneler'e kadar gidebilmesine bile şaşmak lazım doğrusu, hem de yaralanmadan. Ya da tecavüze uğramadan ya da öldürülmeden."

Maureen hacca gitmeyi ilk teklif ettiğinde, Bede eğer arabayla giderlerse ona eşlik edeceğini söylemiş, ama o işin zorunu seçip, ortaçağ hacıları gibi yaya olarak gitmekte ısrar etmiş. Bu konuda sıkı bir kavga ettikleri çok belliydi. Maureen de sonunda bir başına, iki ay önce filan, yanına sadece bir sırt çantası ve uyku tulumu alarak meydan okurcasına çekip gitmişti ve o günden beri Bede, sonuncusu benim gördüğüm olmak üzere, sadece iki tane kart almıştı ondan. Bede kızgın olduğu kadar, belli ki çok endişeliydi de, kendini biraz budala gibi hissetse de, öylece oturup Maureen'in sağ salim Santiago'ya varmasını beklemekten başka yapacak bir şeyi de yoktu. Çok enteresan gelmişti hikâye ve itiraf etmeliyim ki, Bede'nin bu berbat durumundan epeyce bir *Schadenfreude** hissetmiştim. Yine de bu Maureen için inanılmaz derecede Donkişotvari bir maceraydı. Bu anlama gelen bir şeyler söyledim.

"Yani, evet, son zamanlarda çok fazla stres altındaydı. İkimiz de," dedi Bede. "Geçen kasım ayında oğlumuz Damien'ı kaybettik çünkü."

Teselli edici bir şeyler döküldü ağzımdan ve bunun nasıl olduğunu sordum. Bede bir şifoniyerin yanına gidip çekmecelerin birinden çerçeveli bir fotoğraf çıkarttı. Bir genç adamın renkli fotoğrafıydı, sağlıklı ve yakışıklıydı, üzerinde tişört ve şort vardı, arka planda masmavi bir gökyüzü ve kahverengimsi çalılıklar, bir Land Rover'ın ön çamurluğuna dayanmış bir halde kameraya gülümsüyordu. "Angola'da öldürüldü," dedi Bede. "Belki gazetelerde okumuşsundur. Orada bir Katolik yardım örgütü için çalışıyordu, mültecilere yardım malzemesi dağıtıyordu. Kimse tam olarak ne olduğunu bilmiyor, ama anlaşılan başına buyruk isyancı bir askeri birlik, onun da içinde olduğu bir kamyonu durdurmuş ve elindeki yiyecek ve ilaçları onlara vermesini istemiş. Damien kabul etmemiş, onlar da onu ve Afrikalı sürücüyü kamyondan indirip vurmuşlar. Damien daha yirmi beş yaşındaydı."

"Ne kadar korkunç," dedim, ama çok yetersizdi tabii.

Dışarıyı seyretmek için başını yeniden pencereye doğru çevirerek, "Hiçbir anlamı yok, sence de öyle değil mi?" dedi Bede. "Afrika'yı se-

* (Alm.) Başkalarının zararına sevinme. (ç.n.)

viyordu, yani, işini seviyordu, tamamen adamıştı kendini... Sonra uçakla cesedini gönderdiler işte bize. Cenazesi oldu. Bir sürü insan geldi, şimdiye kadar hiç görmediğimiz insanlar hem de. Hayır cemiyetinden geldiler. Üniversiteden arkadaşları geldiler. Çok popülerdi. Hitap eden papaz, hayır cemiyetinin papazıydı ve Damien'ın modern bir şehit olduğunu söyledi." Sustu, düşüncelerinin arasında kaybolmuş gibiydi ve ben de söyleyecek hiçbir şey bulamadım, bir an öylece sessiz kaldık.

"Böyle zamanlarda inançlarının teselli olacağı sanılır," diye kaldığı yerden devam etti. "Ama başına geldiğinde hiç de öyle olmadığını görürsün. Hiçbir şey işe yaramaz. Doktorumuz bizi, kendisinin Keder Danışmanı diye tanımladığı bir işgüzara gitmeye ikna etti. Salak kadın bize kendimizi suçlu hissetmememiz gerektiğini söyledi. Ben de neden suçlu hissedelim ki diye sordum? Siz hayatta olduğunuz, ama o olmadığı için dedi. Hayatımda böyle saçmalık duymamıştım. Ama Damien da tam bir enayiymiş yani. O lanet olası yiyecekleri o hayvan heriflere verip basıp gitseymiş ve kör olasıca kıtadan çıkıncaya kadar da hiç durmasaymış."

Hatırladıkça, yüzü ve boynu öfkeden bembeyaz olmuştu Bede'nin. Ona Maureen'in bu trajediyi nasıl karşıladığını sordum.

"Çok zor. Damien onun gözbebeğiydi. Perişan oldu tabii. Zaten bu yüzden o absürd hacca gitti ya."

"Yani bir nevi terapi için mi?" dedim.

"İyi buldun lafı valla, doğru," dedi Bede.

Artık gitsem iyi olur, dedim. "Ama daha Hatchford'daki eski günlerden konuşmadık." dedi. Ben de belki başka bir zaman dedim. Başını salladı. "Peki. Ara tamam mı? Aslında," ve devam etti: "Seni pek sevmezdim Passmore ve gençlik kulübündeyken senin Maureen'e hiç uygun birisi olmadığını düşünürdüm."

"Tamamen haklıymışsın," dedim ve yüzünde yine o buruk gülüş belirdi.

"Ama bugün buraya geldiğine çok memnun oldum," diye devam etti. "Doğruyu söylemek gerekirse biraz yalnızım."

"Maureen benden hiç bahseder mi?" diye sordum.

"Hayır," dedi. "Asla." Bunu söylerken içinde hiçbir kötü niyet ya da nispet yoktu, sadece bir gerçeği ortaya koymuştu. Taksinin gelmesini beklerken, bana hiç çocuğum olup olmadığını sordu. İki tane dedim, biri evli, diğeri de erkek arkadaşıyla yaşıyor. "Yaa evet, bugünler-

de böyle yapıyorlar artık, değil mi?" dedi. "Bizimkiler bile öyle. Ama takmıyorum hiç. Artık bizim gençliğimizdeki gibi değil hiçbir şey, di mi?"

"Değil cidden," dedim.

"Peki karın, o ne yapıyor?"

"Şu yeni üniversitelerden birinde hocalık yapıyor," dedim. "Eğitimci yani. Aslında daha çok şu müfredat programından dolayı sinir krizi geçiren hocalara danışmanlık yapmakla geçiyor vakti."

"Hiç şaşırmadım," dedi Bede. "Tam bir kargaşa cidden. Karınla tanışmak isterim."

"Ne yazık ki daha yeni beni terk etti," dedim.

Bede, o tipik espri özürlülüğüyle, "Sahi mi? O zaman al birimizi vur ötekine," dedi. O sırada kapı çalındı ve sinir bozucu derecede geveze olan şoför beni Wimbledon istasyonuna götürdü. Havadan sudan laflamak ya da tenisteki parlak isimlerden falan konuşmak istemiyordum. Sabah yaptığım o enteresan keşifleri düşünmek istiyordum sadece.

Kafamda bir plan oluşuyor, öyle kaçıkça ve heyecan verici bir fikir ki, henüz buraya yazmaya bile cesaret edemiyorum.

***

11 Haziran Cuma. Evet, kararımı verdim. Maureen'in peşinden gideceğim ve Santiago de Compostela yolunda izini bulmaya çalışacağım. Son üç gündür gereken hazırlıklarla uğraşıyorum –arabalı vapurdan yer ayırtmak, uluslararası sigorta kartı almak, rehberler, haritalar, seyahat çekleri filan almak gibi. Birikmiş bir dolu mektubu ve telefon mesajını gözden geçirip en acil olanlarla ilgilendim. Dennis Shorthouse'dan gelen bir mesaj silsilesi vardı, bunlarda Sally'nin, evin giderlerini karşılamak için nafaka talep eden bir mahkeme başvurusunda bulunduğunu bildiriyor ve gitgide artan bir ısrarla bir direktif beklediğini belirtiyordu. Adamı arayıp, bundan böyle boşanma işlemlerinin önünü tıkamayacağımı ve uygun bir nafaka ödemeyi ve makul bir finansal anlaşma yapmayı kabul ettiğimi bildirdim. Makul derken neyi kastettiğimi sordu. Ben de, ev onda kalsın, dairem de bende ve geriye kalan diğer mallar da yarı yarıya paylaşılabilir dedim. "Bu makul değil, cömert oldu. Ev daireden epeyce fazla eder," dedi. Bu işlere daha fazla kafa yormak istemediğimi söyledim. Birkaç haftalığına yurtdışı-

na gideceğimi anlattım. Maureen'in izini bulmam ne kadar zamanımı alacak bilmiyorum ya da onu bulduğumda ne yapacağımı. Onu aramam gerektiğini biliyorum yalnızca. Bütün bir yazı dairemde tıkılıp, eğer Maureen ise diye bütün o telefonlara cevap verip, bucak bucak kaçtığım tüm o insanlarla konuşarak geçirme düşüncesi bile deli ediyor beni.

Yanlış anlarsa diye Bede'e planımı anlatmadım, gerçi doğru anlaşılacak şey ne, onu da bilmiyorum. Yani, Maureen'den ne istiyorum gerçekten bilmiyorum. Aşkını geri kazanmak mı? Hayır –Yineleme için çok geç artık. (Gel gör ki, Bede ile aralarındaki sıcaklığın yitirilmesi –yani tabii hiç sıcak olduğu bir vakit var mıydı bilemiyoruz– ile ilgili hiçbir ipucunu da atlamıyorum: ayrı yataklarda uyumalar, Maureen'in hacca gitmesinden dolayı bozuşmaları, oldukça soğuk "Sevgili Bede" kartı falan gibi.) Peki aşk değilse o zaman ne? Bağışlayabilme mi? Belki. Günahların bağışlanması. Onca yıl önce Doğuş oyunu oyuncularının önünde ona ihanet ettiğim için beni bağışladığını bilmek istiyorum. Başlı başına çok önemsiz bir olay gibi duruyor, ama sonuçları çok büyük. Bunun hayatımın geri kalan kısmını belirlediği söylenebilir. Orta yaşta kapıldığım *Angst*'ın kaynağı bile denebilir belki buna. Bunun bir seçim olduğunu bilmeden bir seçim yapmıştım o zaman. Daha doğrusu (ki bu daha beter), ayrılmamız benim değil de, Maureen'in seçimiymiş gibi davranmıştım. Şimdi anlıyorum da, bu kötü inanışın etkisinden hiç kurtulamamışım. Neden asla pişmanlık duymadan bir karar alamadığımı daha iyi anlıyorum şimdi.

Alexandra'yı bir dahaki görüşümde bunları anlatmalıyım ona, gerçi buna memnun olur mu bilemeyeceğim. Sanki bilişsel terapi yöntemini bırakıp, sıkıntılarımın kaynağını uzunca bir süredir bastırılmış bir hatırada aramakla, eski usul analizlere dönmüş oluyorum çünkü. Tüm bunları Maureen'le paylaşmak ve onun bu konuda neler hissettiğini duymak yine de bir teselli olacak benim için. Ama acısının henüz çok taze oluşu, onu bulup barışmak için beni daha da endişelendiriyor bir yandan.

Posta kutumda bir de Samantha'nın gönderdiği bir senaryo taslağı vardı, *Yandaki Komşular*'ın halihazırdaki serisini sonlandırmak için kararlaştırılmış olan *–Ciddi Ciddi, Çılgınca ve Kurnazca* tasarlanmış olan *Hayalet* bölümü hakkındaki fikirlerini de kâğıda dökmüştü. Çok

da kötü bir fikir değildi aslında, ama birden yapılması gerekeni gördüm. Senaryoda Priscilla'nın hayaleti Edward'a, cenazeden sonra görünüyordu. Olması gereken, Priscilla'nın, Edward'a bu ölümcül kazadan hemen sonra görünmesiydi, daha kimsenin haberi yokken yani. Edward onun hayalet olduğunu anlamaz önce, çünkü Priscilla ona bunu alıştıra alıştıra söylemek ister. Derken duvardan –ortak duvardan– Davisler'in evine geçer ve sonra geri gelir; Edward işte o noktada karısının öldüğünü idrak eder. Acıklı tabii ama en azından trajik değil, sonuçta Priscilla gene oradadır, yani bir anlamda. Komedi unsuru bile vardı bu sahnede. Çok hassas bir durum, ama bence işe yarayacak. Neyse işte, hemencecik düzeltmeleri yaptım ve buna önce Ollie'yle bir bakması için direktifler ekleyerek Samantha'ya gönderdim.

Sonra Jake'i aradım ve daha Samantha'nın senaryo taslağı üzerinde yaptığım çalışmalarımı anlatmaya fırsat bulamadan, on dakika kadar telefonlarına neden cevap vermediğimle ilgili o haşin şikâyetlerini kuzu kuzu dinledim. Anlatınca, "Artık çok geç Tubby," dedi tatsız bir şekilde. "Madde on dört haftalar önce uygulandı." "Başka bir yazar mı buldular o zaman?" diye sordum, karşılığında olumlu bir cevap gelecek diye sıkı durmuştum. "Öyle olmalı," dedi. "Son bölüm için en geç bu ayın sonunda uygun bir senaryo istiyorlar." Bir yandan düşünürken, kendini salladıkça, döner sandalyesinin gıcırtısı geliyordu. "Bence, eğer bu hayalet fikrini tutarlarsa vaktimiz olabilir," dedi. "Önümüzdeki iki hafta nerede olacaksın?"

Sonra, ertesi gün belirsiz bir süreliğine yurtdışına çıkacağımı ve ona bana ulaşabileceği hiçbir telefon ya da faks numarası veremeyeceğimi yumurtlamak zorunda kaldım. O küfrederken aynen eski komedi filmlerinde yaptıkları gibi telefonu kulağımdan uzakta tuttum. "Ne bok yemeye tatile gidiyorsun ki şimdi?" diye ciyakladığını duydum bir ara. "Bu bir tatil değil," dedim, "hac" ve o daha nutku tutulmuş bir haldeyken hemencecik telefonu kapadım.

Maureen'in peşine düşmenin haleti ruhiyemde yarattığı fark olağanüstü cidden. Artık karar verirken hiç zorluk çekmiyorum sanki. Artık dünyanın en mutsuz adamı gibi de hissetmiyorum kendimi. Hiçbir zaman da değildim belki –geçen gün o yazıya bir daha baktım ve önceki okuyuşumda tam olarak anlayamamış olduğuma karar verdim. Maureen'i düşünürken ya da onu bulmayı ümit ederken ben kesinlikle görünüyorum kendime –hiç görünmediğim kadar hem de.

Bu cümleyi yeni bitirmiştim ki, düzenli bir şekilde yanıp sönerek pencereme yansıyan ışıkları fark ettim –karanlıktı, saat on filandı, ama perdeleri çekmemiştim daha. Gözlerimi kısıp caddeye baktığımda, hemen binanın önüne park etmiş bir polis arabasının döner mavi ışıklı tepesini gördüm. Holdeki görüntülü diyafonu açtım ve girişte, yanında kendisini izleyen iki polis olmak üzere, uyku tulumunu sarmakla meşgul olan Grahame'i gördüm. Aşağıya indim. İki polisten daha kıdemli olanı Grahame'i yolladıklarını açıkladı. "Şikâyette bulunan beyefendi siz miydiniz?" diye sordu. Ben olmadığımı söyledim. Grahame bana bakıp, "Sana gelebilir miyim?" diye sordu. Ben de, "Peki. Ama sadece birkaç dakikalığına," dedim. Polisler dehşetle bana baktılar. Kıdemli olanı, "Umarım ne yaptığınızı biliyorsunuzdur efendim," dedi onaylamadığını belli eden bir tavırla. "Bu enayi dümbeleğini evi*me* almayacağım, merak etmeyin." "Ben enayi dümbeleği falan değilim," dedi Grahame kızgınlıkla. Polis sert sert gözünü dikti ona. "Bana öyle kaşını gözünü oynatma enayi dümbeleği" diye tısladı. "Ve sakın ha bir daha seni bu kapının önünde yatarken görmeyeyim. Anlaşıldı mı?" Soğuk bir ifadeyle bana baktı. Sonra gene Grahame'e dönüp, "Seni görev başındaki bir memurun işine engel olmaktan içeri tıktırabilirim," dedi, "ama bu seferlik görmezden geliyorum."

Grahame'i yukarı çıkarıp bir fincan çay verdim. "Başka bir yer bulmak zorundasın Grahame," dedim. "Artık seni daha fazla kollayamam. Yurtdışına gidiyorum, herhalde birkaç hafta kalacağım."

Önüne düşen o püskül gibi perçeminin altından sinsi sinsi baktı. "İzin ver burada kalayım o zaman," dedi. "Sen yokken dairene bakarım. Bekçi gibi, ha?"

Yüzsüzlüğüne güldüm. "Bekçiye mekçiye ihtiyacı yok bu evin."

"Yanılıyorsun," dedi. "Bir dolu serseri var buralarda. Sen yokken evini soyabilirler."

"Evimin bomboş durduğu bir dolu zaman oldu, hiç soymaya filan kalkışmadılar o zaman."

"Burda *yaşayayım* demiyorum ki," dedi Grahame, "sadece uyuyayım diyorum. Yerde –yatağında da değil hem. Evini tertemiz, güzel tutarım." Etrafa bakındı. "Şimdinden daha da temiz görüncek bak."

"Eminim öyle olur Grahame," dedim. "Ama teşekkürler, hayır."

Derin bir iç çekip kafasını salladı. "Umarım pişman olmazsın sonra," dedi.

"Yani," dedim, "en kötü ihtimalle – sigortam var."

Binadan çıkarken onu geçirdim. Hafiften yağmur çiseliyordu. Yakasını kaldırıp da uyku tulumunu omzuna attığında kendimi bir kalleş gibi hissettim birazcık –ama ne yapayım yani? Ona dairemin anahtarını vermem için tırlatmış olmam lazım. Ondan sonra döndüğünde bir bakıyorsun ki, ev bir dolu filozof serserinin kaldığı bir berduş yurduna dönmüş. Eline birkaç banknot tutuşturup, kendisine geceyi geçirmek için bir oda bulmasını söyledim. "Eyvallah," dedi ve ılık, ıslak geceye doğru ilerledi. Şimdiye kadar yapılan bir iyilik karşısında bu kadar lakayt kalan birini daha görmemiştim. İçimden bir his onu bir daha görmeyeceğimi söylüyor.

***

17 Haziran Perşembe. Planladığım şekilde hemen gidemedim. Shorthouse beni arayıp, kendisi diğer tarafla anlaşmanın detaylarını hallederken, birkaç gün daha buralarda olursam daha iyi olacağını söyledi. Bu yüzden bu haftayı böyle ortalıklarda sabırsız bir biçimde aylak aylak dolanarak ve Charing Cross Yolu'ndaki kitapçılarda Santiago'ya hacla ilgili bulabildiğim ne kadar kitap varsa, onları okuyarak geçirdim. Bu sabah kâğıtları imzalamaya Rummidge'e gittim ve bir sonraki trenle geri döndüm. Sonra bu akşam toparlanırken, Sally'den hiç ummadığım bir telefon geldi. Haftalardır ilk defa konuşuyorduk. İtinayla ayarlanmış nötr bir sesle, "Ben sadece," dedi ve devam etti, "senin çok cömert davrandığını söylemek istedim." "Önemli değil," dedim. "Bu kadar sevimsiz işlere sebep olduğu için de ayrıca çok üzgünüm," dedi ve "bu kısmen de benim suçumdu aslında," diye ekledi. "Eh napalım, bu dönemler hep biraz sancılı yaşanıyor galiba," dedim, "boşanmak pek öyle insanın içindeki iyilikleri ortaya çıkartmaya yaramıyor tabii ki." Sonra Sally, "Şeyy, sadece sana teşekkür etmek istemiştim," dedi ve telefonu kapattı. Onunla konuşmak biraz huzursuz etmişti beni. Kendimi bildiğim kadarıyla, çok geçmeden verdiğim karardan pişmanlık duymaya başlayabilirdim. Çekip gitmek istiyorum buralardan, her şeyden uzaklaşmak ve yollarda olmak. Yarın sabah gidiyorum. Bekle beni Santiago, geliyorum.

DÖRT

21 EYLÜL. Kitap yazmakla senaryo yazmak arasındaki en belirgin farkın, ikincisinin tamamına yakınının diyaloglardan ibaret oluşunun olmadığı sonucuna vardım –bu bir zaman meselesi. Bir senaryo hep geniş zaman kullanılarak yazılır. Gerçekten olmasa da ontolojik olarak öyle yani. (Nasıl ama? Kierkegaard okuyunca böyle oluyor işte.) Demek istediğim, bir tiyatro oyununda ya da filmde her şey *şu anda* gerçekleşir. Bu yüzden sahne direktifleri geniş zamanda verilir hep. Bir karakter diğerine, geçmişte olan bir olayı anlatsa bile, *anlatma* olayı seyircinin gözünde o anda gerçekleşir. Öte yandan, sen bir kitap yazdığında, hepsi geçmişe aittir; sen ne kadar defalarca "*Yazıyorum, Yazıyorum,*" desen de, birisi bunları okuduğu anda yazma eylemi ile ilişiğin kesilmiş demektir.

Günlük ise bu ikisinin arasında bir türdür. Sessizce kendi kendine konuşmak gibi bir şeydir. Monologla otobiyografinin karışımıdır. Geniş zaman kullanarak "*Penceremin önündeki çınar ağaçları yaprakla dolu...*" gibi bir sürü şey yazabilirsin tabii, ama bu "*Yazıyorum, Yazıyorum...*" demenin daha şık bir halidir sadece. Böyle söyleyerek hiçbir yere varamazsın, bu hikâye anlatmak değildir. Yazarken, kurmaca da olsa, hayat hikâyen de olsa, bir hikâye anlatmaya başlar başlamaz, geçmiş zaman kullanman çok doğaldır, çünkü zaten olup bitmiş olan şeyleri anlatmaktasındır. Günlük yazmanın en özel yanı ise, yazarının da hikâyenin nereye gittiğini ve nasıl sonuçlanacağını bilmemesidir; dolayısıyla her ne kadar her bir olay geçmiş zamanda anlatılsa da, bu da bir çeşit şimdiki zamandır. Romanlar ise, gerçekler meydana geldikten sonra yazılır, ya da öyleymiş gibi gösterilir. Belki romancı kitabına başladığında onu nasıl bitireceğini bilmez, ama okuyucuya hep biliyormuş gibi *gelir*. Giriş cümlesinde kullanılan geçmiş zaman, biraz sonra anlatılacak olan hikâyenin olup bittiğini ima eder. Tamamı geniş zamanda yazılmış romanlar olduğunu biliyorum, ama biraz tuhaf oluyorlar cidden, deneysel denebilir belki, ama sonuçta geniş zaman bu tür kitaplarda olmuyor işte. Senaryo gibi oluyor. Geniş zamanda yazılmış bir otobiyografi ise, herhalde daha da bir tuhaf kaçardı. Otobiyografi daima olaylar gerçekleştikten sonra yazılır ne de olsa. Geçmiş zamanda yazılacak bir türdür. Benim Maureen'le ilgili anılarım gibi. Ya da henüz bitirdiğim şu kısım gibi.

Seyahatim esnasında günlük türünde şeyler yazdım, ama dizüstü bilgisayarımın León dağlarında bozulacağı tuttu ve benim de onu tamir ettirmeye ne zamanım ne de fırsatım oldu, böylece ben de kâğıtlara yazarak günlük tutmaya başladım. Disketlerimin çıktısını aldım ve azmedip günlüğü bilgisayarda yazdım, ama hepsini bir araya koyunca karman çorman bir şey oldu başımdan geçenler. Şartlar her zaman yazı yazmak için elverişli değildi, bazen de günün sonunda çok yorulmuş ya da çok fazla *vino** içmiş oluyordum, sadece hatırlatma olsun diye birkaç ufak not alabiliyordum. Bu yüzden, aslına bakılırsa, bunu, sonunu bile bile, daha anlaşılır ve tutarlı bir hikâye şeklinde anlattım. Artık bir şeylerin sonuna geldiğimi hissettiğimden belki de. Umarım bu yeni bir başlangıçtır hem de.

***

* (İsp.) Şarap. (ç.n.)

Londra'dan St Jean Pied-de-Port'a arabayla iki günde gittim. Gayet rahat hem de. Tek problem Zenginarabasını otoyolda hız limitinin altında tutmaktı. Sabit hız sistemi çok işe yaramıştı. Klima da tabii –Bordeaux'nun güneyindeki dümdüz bataklıkların olduğu yerde yol sıcaktan titrek titrek parlıyordu. Pireneler'in uzantısı olan tepelere tırmanırken hava biraz soğumuştu, St Jean Pied-de-Port'a (yani Geçitin Ayağındaki St Jean'a) vardığımda ise yağmur yağıyordu. Kırmızı üçgen çatılı evleri ve yamalı yorgan misali, türlü tonlardaki yeşil çayırların arasına gömülmüş olan şırıl şırıl akan ırmakları ile küçük ve güzel bir alışverişlik tatil kasabasıydı burası. İki Michelin yıldızlı bir restoranı olan bir otel vardı, neyse ki orada bir yer bulabildim. Dediklerine göre, bu sezonda bir süre sonra rezervasyonsuz gelmeye kalkışsam hayatta yer bulamazmışım. Daha şimdiden, üzerlerinde ıslanmış anoraklarıyla mahzun mahzun gezinen ya da havanın düzelmesini beklerken bir caféde soluklanan bir dolu kıllı bacaklı tip vardı ortalıkta. Hangilerinin Santiago'ya gitmekte olan hacılar olduğunu çok rahat anlayabilirdiniz, çünkü sırt çantalarına deniztarağı kabukları asılıydı hep.

Deniztarağı kabuğu, diğer bir deyişle *coquille* (kaldığım otelde hep böyle diyorlardı zira, *coquilles St Jaques*) Santiago'ya haccın geleneksel sembolüymüş, ama sebepleri, bu azizle ilgili pek çok hususta olduğu gibi, biraz belirsiz. Bir efsaneye göre, adamın teki St James'ın müdahalesiyle boğulmaktan kurtulmuş ve onu denizden sürükleyerek çıkardıklarında bedeni deniztaraklarıyla kaplıymış. Muhtemelen, akıllıca uydurulmuş bir ortaçağ pazarlama taktiğiydi: Santiago'dan dönen hacılar, ufak tefek hediyelik eşyalar almak isteyeceklerdi elbet ve Galicia kıyılarında da deniztarağı kabuklarından bol bir şey yoktu. Onlar için küçük çapta da olsa hoş bir geçim kaynağıydı, özellikle de Santiago başpiskoposuna bunları buranın dışında bir yerde satanı kiliseden aforoz etme yetkisi verildikten sonra. Şimdi hacılar bu *coquille*'i hem Santiago'ya giderken, hem de eve dönerken takıyorlar.

Bu kadar hacı olmasına şaşırmıştım, hatta St Jean Pied-de-Port'da bile. Maureen'i çağdaş dünyanın çoktan unuttuğu eski bir yolun izini süren eksantrik bir münzevi olarak getirmiştim oysa ki gözümün önüne. Öyle değilmiş ama. Hac son zamanlarda büyük ölçüde canlanmış, daha yeni yoğun bir konsorsiyum ilgisiyle teşvik edilen büyük bir dizi toplantı olmuş; Katolik Kilisesi, İspanyol Turist Heyeti ve birkaç yıl öncesinde Camino de Santiago'yu Avrupa Mirası Yol seçen Avrupa Konseyi de dahildi buna. On binlerce insan her yaz, Avrupa Konseyi

tarafından dikilmiş olan o mavi ve sarı *coquille* işaretleri takip etmek için yollara düşüyordu. Bir akşam bir barda taa Arles'dan beri yürüyen Alman bir çiftle tanıştım, dört geleneksel güzergâhın en güneyde kalanından başlamışlardı. St James'deki bir derneğin dağıttığı ve izledikleri rota boyunca çeşitli noktalarda durup damgalattıkları pasaport gibi bir şey vardı ellerinde. Dediklerine göre, Santiago'ya vardıklarında, Katedral'de pasaportlarını gösterip, *"compostela"*larını alacaklarmış, yani aynı eski hacıların almış olduğu haccı tamamlama sertifikalarını. Maureen de acaba aynı pasaporttan almış mıdır diye düşündüm. Eğer aldıysa, izini bulmam daha kolay olabilirdi. Alman çift bana oradaki pasaport damgalayıcısının olduğu yeri tarif etti ve oraya arabayla gitmememi önerdiler. Gerçek hacılar yürümelidir, bisiklet sürmelidir ya da ata binmelidir.

Daracık kaldırım taşlı o yokuşu yaya tırmanarak, tarif ettikleri eve vardım, ama kadına hacıymışım gibi davranmadım. Bunun yerine, derhal İngiltere'ye dönmesi gereken karısını bulmaya çalışan Bede Harington'muşum gibi yaptım (bozuk bir İngilizce, yarım yamalak bir Fransızca ve el kol hareketleri yardımıyla). Kapıyı, tıpatıp Mary Whitehouse'a* benzeyen bir hanım, akşamın o geç saatinde kapısını çalan bir hacı daha olursa boğazlamaya hazırlanmış ve kaşlarını çatmış bir halde açtı, ama neyse ki hikâyemi anlatınca ilgilenip yardımcı olmaya çalıştı. Allahtan, Maureen'in pasaportunu o damgalamış ve onu da gayet iyi hatırlamıştı: *"une femme très gentille"*,** hani şu su toplayan ayaklarından şikâyetçi olan. Maureen'in şu anda nereye kadar gitmiş olabileceğini sordum, o da kaşlarını çatıp omuzlarını silkti ve *"Ça dépend..."*** dedi. Elbette ki bu Maureen'in günde kaç kilometre yürüyebildiğine bağlıydı. St Jean Pied-de-Port ile Santiago arası 800 kilometreydi. Formda olan genç bir yürüyüşçü günde 30 kilometre giderdi herhalde, ama Maureen bunun yarısı kadar yürüyebilse iyiydi. Otel odamdan haritamı alıp, Logroño ile Villafranca arasında herhangi bir yerde olabileceğini hesap ettim, söz konusu olan 300 kilometreydi ama o da kesin değildi. Belki ayaklarının iyileşmesi için bir haftalığına bir yerde mola vermişti ve programının gerisindeydi. Belki yolun bir kısmında bir toplu ulaşım aracına binmişti, ki bu durumda Santiago'ya varmıştı bile –hoş, benim bildiğim Maureen böyle bir kuralı çiğnemez

* İngiltere'de bir komedi dizisinin karakteri. (ç.n.)
** (Fr.) Çok nazik bir bayan. (ç.n.)
*** (Fr.) Belli olmaz. (ç.n.)

ya. Dişini sıkıp, bu acılı engeli de aşmaya çalışır kesin o.

Ertesi gün Pireneler'i geçtim. Virajlı yolda gereksiz vites değişikliklerinden kaçınmak için otomatik vitesi "Yavaş" konumuna getirip, sırt çantalarının altında iki büklüm olmuş, kan ter içinde yokuşu tırmanmakta olan birkaç hacının yanından geçip, zahmetsizce Val Carlos geçidinin tepesine kadar çıktım. Hava güzelleşmişti, manzara ise muhteşemdi: Yemyeşil tepeli dağlar, güneşin altında gülümseyen vadiler, boyunlarına çanlar bağlı karamela rengi inekler, koyun sürüleri ve göz seviyesinde süzülen akbabalar. Elimdeki rehberde yazdığına göre, Val Carlos, Charles'ın ya da Charlemagne'ın vadisi demekmiş ve yine bu dağın İspanyol tarafı da Roncesvalles'miş, Charlemagne'ın ordusuyla Sarazenlerin o ünlü savaşının olduğu yer yani, hani şu *Roland'ın Şarkısı*'nda bahsi geçen. Ama onlar Sarazenler değil de, Pamplona'dan Basklarmış meğer ve Charlemagne'in adamları şehirlerini birazcık yerle bir etti diye çok kızgınlarmış. Bu Camino ile özdeşleşmiş hiçbir şey de anlatılanla tutmuyor yani. Hele Santiago tapınağı tam bir kandırmaca, Havarinin buraya gömülü olduğuna dair hiçbir kanıt yok. Neyse, hikâye şöyle, İsa'nın ölümünden sonra James, yerlilerin dinini değiştirmek üzere İspanya'ya gitmiş. Ama pek başarılı olamamış, çünkü Filistin'e sadece iki tane müritle dönmüş ve kafası hemen oracıkta Herodes tarafından uçurulmuş (hangi Herodes bilmiyorum valla). Sonra iki müride rüyalarında azizin kalıntılarını İspanya'ya geri götürmeleri söylenmiş ve onlar da taş bir sandala (evet, taş) binip gitmişler, sandal mucizevi bir şekilde Akdeniz'den doğru Cebelitarık Boğazı'na, oradan da İber Yarımadası'nın batı kıyısına kadar çıkmış ve nihayet Galicia sahillerinde kıyıya vurmuş. Bilmem ne kadar yüzyıl sonra oralarda yaşayan bir münzevi bir gün bir tümseğin tepesinde ışıldayan bir yıldız görmüş ve kazı yapıldığında ortaya azizin ve müritlerinin kalıntıları çıkmış –ya da öyle deniyor işte. Bunlar pekâlâ başka birisinin kemikleri de olabilir yani. Ama Hıristiyan İspanya'nın, Mağribileri başından atmak için tasarladığı kampanyaya destek olması için müthiş derecede kalıntılara ve bir tapınağa ihtiyacı vardı. İşte böylece St James, İspanya'nın koruyucu azizi ve İspanyol savaş çığlığı "*Santiago!*" olmuştu. Başka bir efsaneye göre, kendisi, bitap düşmüş Hıristiyan ordusuna moral vermek suretiyle, 834'te meydana gelen mühim Clavijo savaşına bizzat katılmış ve de şahsen yetmiş bin Mağribiyi öldürmüştü. Santiago'da Başpsikoposun yönetimi altındaki bölge, St James'a minnet adına tüm İspanya'ya özel bir vergi koymaya kadar vardırmış-

tı işi, kaldı ki o katılmış olsun ya da olmasın, Clavijo diye bir savaş olmuş muydu o bile kesin değildi. Camino boyunca rastladığım kiliselerin hepsinde de *"Santiago Matamoros"*, yani Mağribileri öldüren St James heykelleri vardı ve bütün bunlarda onu, atının tepesinden kılıcını uzatan ve esmer tenli, kalın dudaklı kâfirlerin cesetlerini çiğneyen bir savaşçı olarak gösteriyorlardı. Siyaseten doğruluk kavramı İspanya'ya bir gün uğrarsa eğer, bunlar bayağı bir utanç kaynağı olabilir yani.

O zamanlarda nasıl olup da milyonlarca insanın Avrupa'nın neredeyse yarısını sırf bu müphem azize ait müphem tapınağı görmek adına yürüyerek geçtiğini anlamakta güçlük çekiyordum, üstelik şartlar çoğunlukla o kadar rahatsızlık verici ve tehlikeliyken, hem daha küçük sayılarda da olsa, bunu yapmaya neden hâlâ devam ediyorlardı, bunu hiç anlayabilmiş değildim. Son dediğime, Roncesvalles'de bulunan ve ortaçağdan beri hacıları ağırlayan Augustinus Manastırı'nda az çok bir cevap buldum. Yeşil tepelerin arasındaki düzlüklere sıkıştırılmış bu gri taş binalar topluluğu, çatısında parlayan güneşiyle uzaktan enfes görünüyordu –ama yakınına gelince çatının oluklu çinkodan olduğunu, binaların da pek bir özelliğinin olmadığını görüyordun. Burada siyah pantolonlu ve kırmızı ceketli bir adam beni arabamdan inerken izlemiş ve GB plakasını görünce İngilizce selamlamıştı. Meğer adam hac görevlisi bir keşişmiş. Ben tabii gene Bede Harrington rolüne büründüm ve o da beni küçük bir ofise götürdü. Maureen'i hatırlamıyordu, ama eğer manastırda pasaportunu göstermişse, ondan bir anket doldurması istenmiştir dedi. Gerçekten de adam, Maureen'in dört hafta önce, o kocaman yuvarlak el yazısıyla doldurduğu formu bir evrak dolabından bulup çıkardı: *"İsim:* Maureen Harrington. *Yaş:* 57. *Uyruk:* İngiliz. *Din:* Katolik. *Seyahat Sebepleri (bir ya da daha fazla işaretleyebilirsiniz): 1. Dini 2. Manevi 3. Eğlence 4. Kültürel 5. Spor."* İlginçtir ki, Maureen sadece bir tanesini işaretlemişti: "Manevi."

Adının Don Andreas olduğunu söyleyen keşiş bana manastırın etrafını gezdirdi. Özür dileyerek *refugio*'da* kalamayacağımı, çünkü arabayla seyahat ettiğimi söyledi, zaten ben de çıplak ampullü ve ahşap-metal ranzaların dizili olduğu o kasvetli cüruf yığını yatakhaneyi gördüğümde bu mahrumiyeti çabucak kabulleniverdim. İçerisi boştu: O günkü

* (İsp.) Sığınak, barınak. (ç.n.)

hacılar gelmemişlerdi daha. Civardaki bir köyde ufak bir otel buldum, bastıkça gıcırdayan döşemeleri ve incecik duvarları vardı, ama temiz ve yeterince de konforluydu. Sonra manastıra geri döndüm, çünkü Don Andreas beni, her akşam saat altıda gerçekleştirilen hacıların ekmek ve şarap ayinine davet etmişti. Reddetmek kabalık olacak gibi gelmişti, dahası, Maureen'in çok büyük olasılıkla birkaç hafta önce yaptığı bir şeyi yapma düşüncesi hoşuma gitmişti. Hem böylece Maureen'in zihnine yerleşip, bir nevi telepati kurarak, izini bulmam kolaylaşır belki diye düşünmüştüm.

Ayrıldığımızdan beri hiçbir Katolik ayinine katılmamıştım ve hacıların ekmek ve şarap ayini de, o eski günlerdeki Doğuştan Lekesiz'in repertuarına pek benzemiyordu doğrusu. Üç beş papaz bir ağızdan ayini yönetiyordu, yarım daire şeklinde, masa stilindeki düz bir sunağın (tıpkı son gittiğimde Hatchford Kilisesi'nde gördüğüm sunak gibi) arkasına dizilmişlerdi, koca şapele hâkim o kasvetli hava içinde, bir ışık huzmesinin ortasında yüzleri cemaate dönük duruyorlardı ve böylece siz de altın kaplamalı kadehler ve tabaklarla yaptıkları bütün o işlemleri rahatlıkla izleyebiliyordunuz. Cemaatin arasında, üzerlerinde gündelik süveterleri, şortları ve ayaklarında sandaletleri ve spor ayakkabıları olan her yaştan, her türden ve her cüsseden insan mevcuttu. Çoğunun Katolik olmadığı çok belliydi, hatta ne olup bittiği hakkında benden çok daha az şey biliyorlardı. Anlaşılan, bedava yatacak yer verdiklerine göre ayine katılmak zorunludur herhalde diye düşünmüşlerdi, aynı Selamet Ordusu'nun yurtlarında kalan evsiz barksızlar gibi yani; ya da belki de içlerinden gelen manevi bir dürtüyle bu mırıl mırıl ayinin, o eski kilisenin sütunları ve tonozları etrafında –yüzyıllardır olduğu gibi– nasıl yankılandığını dinlemek istemişlerdi sadece. Komünyona çok az kişi katıldı, ama sonunda herkes kutsanmak için sunağın basamaklarına çağırıldı ve bu kısım İspanyolca, Fransızca ve İngilizce olmak üzere üç lisanda gerçekleştirildi. İlginçtir ki, herkes basamaklara yöneldi ve ben de koyun gibi peşlerinden gittim. Hatta kutsanırken, yıllar önce takdis töreninde Maureen'den öğrenmiş olduğum şekilde haç çıkardım ve onu bulmak için Yetkili Kişi'ye sessizce bir dua gönderdim.

Sonraki iki haftayı kuzey İspanya yollarında dolanarak ve uzaktan Maureen'e benzettiğim her bir hacıya dönüp dönüp dikkatlice bakarak

geçirdim; bazen arkadan Maureen'e benzettiğim bir yürüyüşçünün yüzünü inceleyeceğim diye omzumun üzerinden doğru dönüp, tehlikeli bir şekilde yolun ortasına kaydığım bile oluyordu. Hacıları ayırt etmek çok kolaydı –hepsinde de *coquille* vardı ve genelde de ellerinde uzun bir değnek ya da bastôn gibi bir şey oluyordu. Ama ilerledikçe yollardaki hacı sayısı da artıyordu ve benim de elimde Maureen'i diğerlerinden ayırt edebileceğim fazla bir veri yoktu. Madam Whitehouse Maureen'in omuzunda, tepesinde rulo halinde sarılmış polistiren bir hasır bulunan sırt çantası olduğunu hatırlamış, ama renklerini gözünün önüne getirememişti. Tüm bu zaman boyunca, bilmeden Maureen'in yanından geçip gittiysem diye kendimi yiyip bitirdim resmen; ya o sırada bir kiliseye ya da kafeye girmiş ayaklarını dinlendiriyorduysa ya da Camino'nun o normal yoldan sapılıp, dört tekerlekli hiçbir aracın giremeyeceği (hele ki de benim altı alçak aracımın hiç) yürüyüş alanı ya da patikalarından birinde yürüyorduysa. Gördüğüm her kilisede durdum –ve ne yazık ki, ortaçağ haccının bir mirası olsa gerek, İspanya'nın bu bölgesinde inanılmaz derecede çok vardı bunlardan. Bulabildiğim her türlü *refugio*'ya baktım –bütün bu güzergâh boyunca çok basit düzeyde ücretsiz konaklama sağlayan hanlar vardı bir dolu. Çoğu o kadar basitti ki –neredeyse taş kaplı ahır gibiydiler yani– Maureen'in onlarda kalmış olabileceğini düşünemiyordum; yine de bu sayede yollarda Maureen'e rastlamış birini bulabilirim belki diye düşünüyordum.

Her türlü hacıya rastladım. En fazla genç İspanyollar vardı, onlar için hac ailelerinin yanından kopup, karşı cinsten genç İspanyolları bulmak için kusursuz bir fırsattı. *Refugio*'larda toplu halde kalınıyordu ne de olsa. Yani buralarda aşna fişne durumları oluyordu demek istemiyorum (yeterince gizlilik yoktu sonuçta), ama bazen onların arasında böyle Doğuştan Lekesiz gençlik kulübündekine benzer flört kokuları alıyordum. Bir de sırtında çantası, başka ülkelerden gelen bronz tenli ve adaleli daha sofistike gençler vardı, onlar da Santiago'nun güzel manzaralı, ucuz şaraplı ve uyku tulumunu bedava serebileceğin yerler sunan harika bir yer olduğuna dair yayılmış olan uluslararası ününden etkilenip gelmişlerdi. Bunun dışında, Fransa'dan ve daha güneydeki ülkelerden gelen ve üzerlerinde birbirine uygun tişört ve üste oturan likra şortlar olan bisikletçi gruplar –ki bu grup herkes tarafından en fazla küçümsenip, şimşekleri üstlerine çeken gruptu, çünkü bisikletlerinin arkasında eşyalarını taşımak için yük vagonları vardı– ve önlerinde sepetler asılı olan dağ bisikletlerinin pedallarını dakikada 78

devirle çeviren ferdi bisikletçiler vardı. Ortak zevkleri yürümek, İspanya tarihi ya da Romanesk mimarisi olan çiftler ve arkadaşlar Camino'yu bölümler halinde rahat rahat gezerek yıldan yıla tamamlıyorlardı. Bence bütün bu gruplar için hac esasen serüven dolu alternatif bir tatilden başka bir şey değildi.

Sonra bir de, daha değişik ve kişisel güdülerle yola çıkmış olan hacılar vardı: Bir kanser koğuşu için bağış toplayan sponsorlu genç bir bisikletçi, kırkıncı yaşını kutlamak üzere Santiago'ya giden Hollandalı bir sanatçı, emekli olduktan sonra ilk eylemi bu olan altmış yaşında bir Belçikalı, Nancy'den gelen ve geleceğini planlamaya çalışan işten çıkartılmış bir fabrika işçisi gibi. Huzur ya da aydınlanma arayan, yahut da sadece günlük hayatın koşuşturmasından kaçan, hayatlarının dönüm noktasında olan insanlar yani. En fazla yol gidenler bu kategorideki hacılardı, genelde Kuzey Avrupa'daki evlerinden çıkıp, yollarda kamp yapa yapa oralara kadar yürüyorlardı. Bazısı aylardır yollardaydı. Yüzleri güneşten yanmıştı, kıyafetleri toz toprak içindeydi ve biraz ketum ve herkesten uzak bir halleri vardı, tek başlarına yürüdükleri onca yol boyunca münzeviliği alışkanlık haline getirmişlerdi anlaşılan ve bol bol tantana yapan diğer hacıların içten arkadaşlığını her zaman pek hoş karşılamıyorlardı. Gözleri, sanki Santiago'ya odaklanmışçasına uzaklara bakıyordu hep. Çok azı Katolikti ve birçoğunun da belli bir dini inancı yoktu. Bazısı hacca neşeli ve deneysel bir havayla başlamış, ama sonradan kafayı bununla bozmuştu. Diğerleri ise büyük ihtimalle başladıklarında da zaten biraz kaçıktılar. En çok ilgimi çeken, oldukça heterojen olan bu gruptu, çünkü onların yolda Maureen'e rastlamış olabileceklerini düşünüyordum.

Elimden geldiğince tarif etmeye çalıştım Maureen'i onlara, ama hep boş boş baktılar bana, ta ki Cebrora'ya, yani Santiago'ya sadece yüz elli kilometre mesafede bulunan, León dağlarının tepesindeki o ufak köye gelinceye kadar. Yarı geleneksel köy, yarı mabet tarzında tuhaf bir yerdi burası. Konutların antik bir tasarımı vardı, daire şeklindeki taş kulübelerin sazlardan derlenmiş koni biçiminde çatıları vardı ve köylüler, muhtemelen İspanyol hükümetinden yardım görerek, hâlâ bunlarda yaşıyorlardı. Kilisesinde, dehşetli bir ortaçağ mucizesinden kalıntılar bulunuyordu, komünyon ekmek ve şarabının gerçek ete ve kana dönüşmesinin kalıntılarıydı bunlar, ayrıca burarun Kutsal Kâse efsanesiyle de bir ilgisi varmış. Burası kesinlikle, benim peşinde olduğum şey açısından çok can alıcı bir noktaydı. O çıplak duvarları ve ye-

mekhane masası gibi masalarıyla oldukça mütevazı bir havası olan, kilisenin yanındaki kafe-barda, Hollandalı yaşlıca bir bisikletçiyle muhabbet ettim ve bana bir hafta önce León yakınlarındaki bir *refugio*'da Maureen adında İngiliz bir hacıya rastladığını söyledi. Maureen'in bacağı kötüymüş ve ona, seferine devam etmeden önce birkaç gün León'da dinleneceğini söylemişmiş. Daha yeni León'daydım ama Zenginarabasına atladığım gibi geri döndüm, kentteki bütün otelleri gezmeyi kafaya koymuştum.

Onu gördüğümde, Astorga ile Orbido arasındaki N120'de, ki oldukça işlek bir anayoldu, doğuya doğru gidiyordum; yolun kıyısından bana doğru yürüyordu –üzerinde çuval gibi pamuklu pantolonu, kafasında da geniş kenarlı hasır şapkası olan tombul ve yalnız bir kadındı. Çok anlık bir bakıştı ve o sırada saatte yetmiş mil hızla gidiyordum. Frene bastım, tabii arkamdaki koca petrol tankerinden hiddetli bir böğürtü geldi anında. Her iki yönde de yoğun bir trafik vardı ve ben ancak bir iki kilometre sonra, yol üstünde otomobillere servis yapılan bir kafeye gelince durabildim. Bir toz bulutu içinde U dönüşü yapıp, geldiğim yolu geri döndüm, bir yandan da gördüğüm Maureen'in hayali miydi yoksa diye de düşünmeden edemedim. Ama hayır, oydu işte, yolun karşı tarafında ağır adımlarla ilerliyordu –daha doğrusu o kocaman sırt çantasından, rulo halinde duran hasır yaygısından ve hasır şapkasından göründüğü kadarıyla bir şey ilerliyordu işte. Bu sefer arkamdaki arabalarda çok daha büyük çapta öfkeli datlamalara sebep olarak yavaşladım ve yanından geçerken kafamı çevirip kadının yüzüne baktım. Maureen'di evet. Arabaların kornalarını duyunca, kafasını çevirip rasgele benim tarafıma doğru baktı, ama ben Zenginarabasının siyah camları arkasından gözükmüyordum ve o anda duramadım da. Birkaç yüz metre ileride park edebileceğim kadar büyük bir alan bulunca arabayı kenara çektim, arabadan indim ve karşıya geçtim. Eğimli bir yoldu ve Maureen bana bu eğimden inerek yaklaşmaktaydı. Elinde her iki adımda bir yere vurduğu değneğiyle aksayarak, yavaş yavaş yürüyordu. Yine de bu yürüyüşü tanımıştım, hem de o mesafeden. Sanki birden hayatımın kırk yılı silinmiş ve ben tekrar Hatchford'a dönmüştüm, Five Ways'in köşesindeki çiçekçinin önünde, okul üniformasının içindeki Maureen'in Beecher's yokuşundan inip bana doğru yaklaşmasını seyrediyordum.

Eğer bu buluşmayı senaryoya dökecek olsaydım, çok daha romantik bir atmosfer seçerdim tabii ki –güzel ve karanlık, eski bir kilisenin içi belki ya da duyulan en yüksek sesin koyun melemeleri olduğu ve kenarlarda hafif hafif esen rüzgârın salladığı kır çiçekleri olan bir kır yolu olabilirdi bu. Fonda müzik olurdu bir de mutlaka (belki "Too Young"ın enstrümantal düzenlemesi). Gel gör ki biz Castile'in en cazibeden yoksun bölgesindeki çirkin bir anayolun kıyısında buluşuyorduk, hem de lastik ve motor seslerinden kulaklarımız sağır olmuş, egzoz dumanlarından nefesimiz kesilmiş ve yanımızdan geçen koca koca araçların kumlu rüzgârından hırpalanmış bir halde. Bana yaklaştığında ben de ona doğru ilerlemeye başladım ve o zaman beni fark etti. Yavaşladı, tereddüt etti ve durdu, benden çekinmiş gibiydi. Güldüm, gülümsedim ve endişelerini gidermeye çalışan bir tavırla kollarımı açtım. Korkuyla bana baktı, belli ki beni azılı bir manyak ya da sapık filan sanmıştı ve kendini savunma amacıyla değneğini kaldırarak geri çekildi. Durdum ve konuştum:

"Maureen! Bir şey yok! Benim, Laurence."

O da başladı. "Ne?" dedi. "Laurence ne?"

"Laurence Passmore. Tanımadın mı beni?"

Belli ki tanımamıştı, çok bozuldum –adımı bile hatırlamamıştı işte. Ama sonradan makul bir biçimde açıkladığı gibi, kim bilir kaç yıldır aklına hiç gelmemiştim, oysa ben haftalardır neredeyse onun dışında hiçbir şey düşünmüyordum. Ben İspanya'nın kuzeydoğusunu onu bulacağım diye altüst edip, her yol sapağında ona rastlayacağımı ümit ederken, N120 yolunda aniden beliren hayaletim Maureen için gökten zembille inmişim gibi ya da yerdeki bir delikten bitivermişim gibi son derece abuk ve şaşırtıcı bir etki yaratmıştı tabii.

Trafiğin uğultusunu ve vınlamasını bastırmak için, "Yıllar önce seninle çıkmıştık hani. Hatchford'da," diye bağırdım.

Maureen'in ifadesi değişti birden ve gözlerindeki endişe kayboldu. Sanki miyopmuş ya da güneşten kamaşmış gibi gözlerini kısarak bana baktı ve bir adım öne geldi. "Gerçekten sen misin? *Laurence Passmore?* Ne işin var senin burada?"

"Seni arıyordum."

"Neden?" diye sordu ve yüzüne yeniden bir endişe yerleşti. "Evde bir problem mi var yoksa?"

"Hayır hayır, hiçbir şey yok," diye rahatlattım onu. "Bede biraz endişeli senin için, ama iyi sonuçta."

"Bede mi? Sen Bede'i ne zaman gördün?"

"Geçen gün. Senin izini bulmaya çalışıyordum."

"Ne için?" dedi. Şimdi karşı karşıya kalmıştık.

"Uzun bir hikâye," dedim. "Hadi arabaya bin, sonra anlatırım sana." Karşı tarafta yere çömelmiş olan sevgili metalik gümüş rengi arabamı işaret ettim. Arabama anlık bir bakış fırlatıp, başını iki yana salladı.

"Şu anda hacdayım," dedi.

"Biliyorum."

"Arabalara binmiyorum."

"Bugünlük bir istisna olsun," dedim. "Hem bir seferlik binsen daha iyi olacakmış gibi geldi bana."

Gerçekten de perişan bir haldeydi. Konuşurken, Maureen'in benim hatıralarımdaki ve fantezilerimdeki Maureen olmadığı acı gerçeğiyle yüz yüze geliyordum. Her kadının er geç başına geldiği gibi, o da ifadesinin onu terk etmeye başladığı o döneme girmişti. Sally daha gelmemişti mesela o noktaya, Amy'nin de daha epey bir vakti vardı oraya varmak için. Zaten her ikisi de yaşlanmaya karşı, estetik cerrahi dışında her türlü yöntemi uyguluyorlardı, öte yandan Maureen'in çok fazla mücadele etmeksizin, buna boyun eğmiş bir hali vardı. Gözlerinin kenarları kırış kırış, altları da torba torba olmuştu. Bir zamanlar o kadar dolgun ve pürüzsüz olan o yanakları şimdi sarkmıştı hep, boynu yıpranmış bir giysi gibi kat kat duruyordu ve vücudu da iyice kendini bırakıp şekilsizleşmişti, göğsündeki o yastıkvari tümsekler ile koca kalçalarının arasında bel namına bir şey kalmamıştı hiç. Yolda geçirdiği haftaların ve ayların da bu genel etkiye pek hayrı dokunmamıştı tabii: Burnu güneşten yanıp soyulmuştu, saçları püsküllü ve darmadağın olmuş, parmaklarının boğumları kirlenmiş, tırnakları da kırılmıştı. Kıyafetleri toz toprak ve ter lekesi içindeydi. Doğruyu söylemek gerekirse, Bede'in salonunda gördüğüm o poz verilip çekilmiş ve rötuşlanmış fotoğraflardan sonra böyle bir görüntüye kesinlikle hazırlıklı değildim. Gerçi, yıllar bana karşı çok daha acımasız davranmıştı belki, ama hiç değilse Maureen benim gibi hayaller kurmamıştı.

Karar vermeye çalıştığı sırada, aşınmış spor pabuçları ayağında, sırt çantasını dengelemek üzere öne doğru eğildiğinde, köprücükkemiğini aşınmaktan korumak için, omuzlarına denk gelen kayışların altına içi süngerli kauçuk şişlikler koymuş olduğunu fark ettim. Niyeyse tüm o görüntüsü karşısında en dokunaklı detay buymuş gibi geldi bana. O an ona karşı yoğun bir şefkat seli, ona bakıp kollama ve onu bu deli

saçması ve hırpalayıcı eziyetten kurtarma arzusu hissettim içimde. "Sadece bir sonraki köye kadar," dedim, "bir yerlerde oturup soğuk bir şeyler içeriz." Kel kafam güneşin altında pişmek üzereydi resmen ve terin gömleğimin altından damla damla aktığını hissedebiliyordum. En tatlı ifademle, "Araba klimalı hem," diye ekledim bir de.

Maureen yanmış burnunu, o çok iyi hatırladığım şekilde kırıştırarak güldü. "İyi o zaman," dedi. "Eminim kokuşmuş bir haldeyim çünkü."

Bir iç çekti Maureen ve biz, sessizce ilerleyen bir elektrikli trenin hızıyla yokuş aşağı yol alırken, Zenginarabasının ön koltuğuna yayıldı iyice. "Vayy, çok havalı bir şey bu," dedi arabanın orasına burasına bakıp. "Sizinki ne marka?" dedim. "Bizde Volvo var," dedi. "Bede çok güvenli olduğunu söylüyor."

"Güvenlik her şey değildir," dedim.

Hafifçe kıkırdayıp, "Doğru, değil," dedi.

"Var ya, rüyalarım gerçek oldu resmen," dedim. "Aylardır seni bu arabada gezdirdiğimi hayal ediyordum."

"Gerçekten mi?" Biraz mahcup, biraz şaşkın gülümsedi. Ama tabii fantezilerimde onun hâlâ on beşinde olduğunu söylemedim.

Birkaç kilometre ileride, dışarıda, yaşlı bir meşe ağacının gölgesinde, televizyonun zırıltısından ve kahve makinesinin tıslamasından uzak duran masaları ve sandalyeleri olan bir bar bulduk. Bir bira ve *citron pressé** içerek muhabbete dalıp, yavaş yavaş otuz beş yıllık boşluğu doldurmaya başlayan sayısız sohbetimizden ilkini gerçekleştirdik. Maureen'in bilmek istediği ilk şey, doğal olarak neden onu bulmaya çalıştığımdı. Bu sayfalarda yazdıklarımın şöyle bir özetini yapıverdim ona: Yani hayatımın hem kişisel hem de profesyonel anlamda ne büyük bir kargaşaya dönüştüğünü ve birden onunla olan ilişkimi, bunun sonunda ona nasıl adice davrandığımı hatırladığımı ve yeniden onu görmek için yanıp tutuştuğumu anlattım, sonra da "Günahlarımın bağışlanması için," diye ekledim.

Maureen yanıklarının altından iyice kızardı. "Hay Allahım, bunun lafını ettiğine bile değmez Laurence. Neredeyse kırk yıl oldu. Çocuktuk ne de olsa."

"Ama o zaman çok kırılmıştın herhalde bana."

"Ahh, orası öyle tabii. Ağlamaktan yaş kalmamıştı gözümde–"

"E tamam o zaman işte."

* (Fr.) Limonata. (ç.n.)

"İyi de genç kızlar hep yapar bunu. Sen uğruna gözyaşı döktüğüm ilk erkektin belki, ama son değildin." Güldü. "Şaşırdın galiba."

"Ne yani, Bede için de mi?" diye sordum.

"Ah yok canım, *Bede* için değil tabii ki." Komik bir şekilde yüzünü buruşturdu sonra. "Bede için gözyaşı dökecek birini düşünebiliyor musun Allah aşkına? Ondan önce başkaları oldu. Umutsuzca âşık olduğum acayip yakışıklı bir kayıt memuru vardı mesela, zaten hastanedeki bütün stajyer hemşireler aynı durumdaydı. Adımı bilip bilmediğinden bile emin değilim sonuçta. Sonra işte uzmanlığımı aldıktan sonra, stajyer bir doktorla bir ilişkim olmuştu."

"Nasıl yani... tam manasıyla bir ilişki miydi bu?" diye sordum, gözlerim faltaşı gibi açılmış bir halde.

"Eğer sorduğun buysa, evet yatmıştım onunla. Sana da neden bu özel detayları anlatıyorsam, ama niyeyse insan yaşlandıkça, insanların ne bilip ne bilmediğini pek takmamaya başlıyor, öyle değil mi ama? Bu kendi bedenin için bile geçerli. Hastanede yıkanıp sürgü verilmesinden en çok utanan insanlar hep genç hastalardır. Yaşlılar hiç sallamazlar."

"Peki ya dini inançların? Yani ilişkiye girmişsin ya."

"Ahh, ölümcül bir günah işlediğimin farkındaydım tabii. Ama yaptım yine de işte, çünkü âşıktım ona. Benimle evleneceğini düşünüyordum, bilirsin ya. Evleneceğini söylemişti o da. Ama sonra fikrini değiştirdi işte ya da yalan söylemişti belki de. Ben de bunun üzüntüsünü atlattıktan sonra onun yerine Bede ile evlendim."

"Peki önce yatmış mıydınız onunla da?" Ağzımdan çıkar çıkmaz ne kadar kabalık ettiğimi fark ettim, ama merakım ağır basmıştı işte.

Maureen gülmekten sarsıldı resmen. "Aman yaa, olur mu hiç! Bede duysa şok geçirirdi herhalde bu fikir karşısında."

Birkaç dakika kadar, sessizlik içinde bu şaşırtıcı açıklamaları zihnimde tarttım. En sonunda, "Bunca zamandır bana kin beslemiyordun o zaman?" dedim.

"Tabii ki hayır! Cidden, hiç aklıma gelmemiştin bile... Kim bilir kaç senedir hem de."

Galiba beni ikna etmeye uğraşıyordu, ama itiraf etmek gerekirse incinmiştim. "Benim yaptığım işleri hiç takip etmedin o zaman, ha?" diye sordum.

"Yoo, takip etmem mi gerekiyordu? Çok mu ünlü biri oldun?"

"Tam ünlü denemez aslında. Ama bir TV yazarı olarak bayağı bir

başarı elde ettim yani. *Yandaki Komşular*'ı izlemiş miydin hiç?"

"Komedi dizisi mi bu –şu insanlar gözükmese de arkadan bir sürü kahkaha sesinin geldiği dizilerden hani?"

"Bu bir sitcom, evet."

"Maalesef biz pek izlemeyiz onları. Ama madem sen yazıyormuşsun, bundan böyle..."

"Evet hepsini ben yazıyorum. Fikir benden çıkmıştı. Tubby Passmore olarak tanınıyorum," dedim, gözlerinde ufacık bir hatırlama pırıltısı görmeye can atıyordum.

"Sahi mi?" Maureen güldü ve burnunu kırıştırdı. "Tubby!"

Bu açıklamamdan dolayı pişman, "Ama sen Laurence desen daha memnun olurum," dedim. "Eski günleri hatırlatıyor da bana."

Ama ondan sonra hep Tubby diye seslendi bana. Bu isimden çok keyif almış bir hali vardı ve aklına önce onun geldiğini söylüyordu. "'Laurence' demeye çalışıyorum ama ağzımdan hep 'Tubby' çıkıyor," demişti.

Karşılaştığımız gün Maureen Astorga'ya varmayı amaçlıyordu. Onu kafeden oraya kadar götürmeme razı olmadı, ama bacağının ağrıdığını kabullenerek yolun devamında sırt çantasını bana vermeye ikna oldu. Geceyi civardaki bir *refugio*'da geçirmeyi planlıyordu, hacı kılavuzunda pek de davetkâr olmayan bir "teçhizatsız spor salonu" yer alıyordu sadece. Maureen'in yüzü asıldı. "Bu da demek oluyor ki duş muş yok." Eğer bu özel günde, akşam yemeğinde benim misafirim olmazsa müthiş bir hayal kırıklığı yaşayacağımı, ayrıca benim odamda duş alabileceğini söyledim ona. Teklifimi memnuniyetle kabul etti ve katedralin girişinde buluşmak üzere sözleştik. Ben de Astorga'ya gittim, bir otele kaydımı yaptırdım ve olur da Maureen'i de ikna edersem (ki ettim) diye ekstradan bir oda daha ayırttım. Sonra Maureen'i beklerken, Astorga'da turistik bir gezinti yapayım dedim ben de. İçi gotik, dışı barok olan bir katedrali (böylece artık ikisinin arasındaki farkı söyleyebilecek durumdayım) ve hani şu Barcelona'daki, tuhaf bir biçimde tamamlanmamış duran ve kulelerinin tepesinde devasa su kabağı gibi şeyler olan katedral büyüklüğündeki kiliseyi tasarlayan Gaudí tarafından, tıpkı masallardaki kaleler gibi inşa edilmiş bir Piskopos Sarayı vardı. Astorga ayrıca, Orjinal Haç'ın bir çentiği ve efsanevi Clavijo savaşından kalma bir bayrak parçası da dahil olmak üzere birçok yadigâ-

ra sahip olmakla övünülen bir yerdi.

Maureen ayrılmamızdan yaklaşık üç saat sonra katedrale geldi; gülerek, yürüyüşünün sırtında çantasının ağırlığı olmadan adeta bir pazar gezintisine dönüştüğünü söyledi. Bacağına bakmak istedim ve o kirli bandajın altında gördüğüm şeyden hiç memnun olmadım. Baldırı çürüyüp leke leke olmuş, ayak bileği de şişmişti. "Bence bunu bir doktora göstermelisin," dedim. Maureen de León'da bir doktora gösterdiğini söyledi. Doktor bağlarının incindiğini söyleyip, biraz dinlenmesini tavsiye etmiş ve birkaç merhem vermiş, onlar da biraz dindirmiş işte ağrısını. Bacaklarını dört gün filan dinlendirmiş, ama hâlâ sıkıntısı varmış. "Sana dört gün değil dört ay lazım," dedim. "Bu tür incinmeleri biraz bilirim ben de. Eğer bu hac işine bir son vermezsen kolay kolay geçmeyecek bak."

"Yok, vazgeçmeyeceğim," dedi. "Hem de buralara kadar gelmişken."

Vazgeçip eve dönmesi konusunda onu ikna etmek için nefesimi harcamayacak kadar iyi tanıyordum onu. Bunun yerine onun, mümkün olan en rahat koşullarda, şerefiyle Santiago'ya varmasına yardım edebilmek için bir plan yaptım. Her gün çantasını arabama alıp, randevulaştığımız yöreye gidiyor ve orada mütevazı bir otelde ya da oda-kahvaltı veren bir pansiyonda yer ayırtıyordum. Neyse ki Maureen'in böyle bir konaklamaya karşı prensip olarak itirazı yoktu. Zaten arada da kendine böyle kıyaklar çektiğini, çünkü *refugio*'ların Santiago'ya yaklaştıkça iyice kalabalıklaşıp sevimsizleşmeye başladığını söylemişti. Ancak fazla parası kalmamıştı ve o da Bede'e telefon edip ondan para istemek istemiyordu. İngiltere'ye döndüğümüzde kendi payını ödemek koşuluyla, odaların parasını benim vermeme razı oldu ve hiç aksatmadan bütün harcamaların hesabını tuttu.

Santioga'ya çok yavaş aşamalarla ilerliyorduk. Maureen sırtında çantası olmadan bile günde on on iki kilometreyi zor gidiyordu ve o mesafeyi almak için bile dört saat harcıyordu. Genelde konaklayacağımız yeri ayarladıktan sonra onu karşılamak için yürüyerek Camino boyunca doğu yönünde geri dönüyor ve yolun sonunda ona eşlik ediyordum. Bu egzersiz dizime çok iyi gelmişti, hem de dik ve engebeli arazide yürüdüğümde bile. Aslına bakarsanız, St Jean Pied-de-Port'a geldiğimden beri dizimde en ufak bir sızı bile hissetmemiştim. Bunu Maureen'e söylediğimde, "Eee St James bu," dedi. "Çok meşhur bir fenomendir. İnsanlara yardım eder. O olmasaydı ben bu kadar ilerleye-

mezdim. Hatırlıyorum da, böyle terden sırılsıklam olmuş ve yorgunluktan canım çıkmış bir halde Pireneler'i tırmanırken artık daha fazla gidemeyeceğimi ve bir hendeğe yuvarlanıp öleceğimi düşündüğüm vakit, arkamdan sanki bir el beni ittiriyormuşçasına bir güç hissetmiş ve ben daha nerede olduğumu anlayamadan kendimi tepede bulmuştum."

Ne kadar ciddiydi bilemeyeceğim. Ona St James'in gerçekten Santiago'da gömülü olduğuna inanıp inanmadığını sorduğumda omuzlarını silkip, "Bilmiyorum. Öyle ya da değil, bundan hiçbir zaman emin olamayız," dedi. "Peki bunca asırdır milyonlarca insanın buraya sırf bir baskı hatası yüzünden geliyor olma ihtimali seni rahatsız etmiyor mu?" dedim. Rehberlerimin tekinden toparladığım bilgi kırıntılarından satmaya çabalıyordum ona: Aslında St James ile İspanya arasındaki bağlantının kaynağı bir kâtibin Havari'nin topraklarını yanlışlıkla "Hierusalem" (yani Jerusalem*) yerine "Hispaniam" yazmasıymış. "Hayır," dedi. "Bence kesin buralarda bir yerdedir. Kendisine hürmeten Santiago'ya gitmek için yollara dökülmüş bunca insan varken, nasıl uzak dursun ki buralardan, değil mi?" Ama bir yandan da bunları söylerken, sanki benim gibi Protestan skeptikleri utandırmak için uydurulmuş bir şaka yapıyormuş ya da takılıyormuş gibi gözünü kırpmıştı.

Gel gör ki Maureen'in haccı tamamlamaktaki kararlığıyla ilgili en ufak bir lakaytlık söz konusu değildi. Bede'in, *"Absürd tabii, bayağı absürd hem de,"* dediğini hatırlıyorum, o öyle kastetmediyse de, bu bende tam da Kierkegaardvari bir tını uyandırmıştı. Tam bir ortaçağ kasabası olan Villafranca'nın, St James'a adanmış ve *Puerto del Perdón,* yani Bağışlanma Kapısı olarak bilinen bir girişi olan bir kilisesi vardı. Geleneklere göre, eğer bir hacı hastalandıysa ve bu kapıya kadar gelebildiyse, aynen haccı tamamlamışçasına her türlü inayet ve kutsanmışlığıyla buradan geri dönüp evine gidebilirdi. Villafranca'ya gelince, Maureen'e bu kaçamaktan bahsedip, bundan yararlanmasını önerdim. Önce güldü, ama ben ısrar edince bayağı bir sinirlendi. Ben de o olaydan sonra bir daha onu Santiago'ya gitmekten caydırmaya hiç kalkışmadım.

Aslına bakarsanız, eğer bunu tamamlayamasaydı, ben de en az Maureen kadar hayal kırıklığına uğrardım herhalde. Ne kadar yozlaşmış ve motorize bir şekilde yapıyor olsam da, bu hac büyüsünü bana da bulaştırmaya başlamıştı sanki. Maureen'in Le Puy'dan bu yanaki o uzun yürüyüşü boyunca yaşadığı o derin ve yoğun hissi, bölük pörçük

* Kudüs. (ç.n.)

de olsa, ben de hissetmiştim. "Zaman mevhumu filan kalmıyor insanda. Haberler ilgini çekmiyor artık. Barlarda ve kafelerde televizyonda gördüğün bütün o politikacılar, bombalanan arabalar, bisiklet yarışlarına falan birkaç saniye bakıyorsun ancak. Önemli olan sadece temel ihtiyaçlar artık: Yani karnını doyurmak, susuz kalmamak, su toplayan ayaklarını iyileştirmek, çok sıcak, çok soğuk ya da çok ıslak olmadan kendini bir sonraki mola yerine atmak. Hayatta kalmak yani. İlk başta yalnızlıktan ve yorgunluktan çıldıracağını düşünüyor insan, ama bir süre sonra başka insanların varlığına sinirlenmeye başlıyorsun, onun yerine kendi başına yürüyüp, kendi düşüncelerinle ve ayağındaki ağrıyla baş başa kalmayı tercih ediyorsun."

"Burada olmasam senin için daha iyiydi o zaman, öyle mi?" dedim.

"Haa yok canım, sen karşıma çıktığımda artık bitmek üzereydim Tubby. Sen olmasaydın hayatta buralara kadar gelemezdim."

Mükemmel bir çapraz yapıp golünü attığında Ryan Giggs'in yaptığı gibi kaşlarımı çattım. Ancak Maureen "Mucize gibi bir şeydi bu. St James işte," diye eklediğinde hepsi silindi yüzümden tabii.

Bu arada Damien'ın ölümünden ve bunun onu nasıl hacca yönelttiğinden bahsetmişti. "Bir çocuğun anne babasından önce ölmesi çok feci bir şey. Doğaya aykırı bu. Onun asla yaşayamayacağı bütün o şeyleri düşünmeden edemiyor insan, yani evlenip çoluk çocuğa karışması ve torunlarının olması gibi. Neyse ki, sanırım hiç değilse aşkı tatmıştı hayatında. Bu da bir nevi teselli işte. Afrika'da bir kız arkadaşı vardı, o da Damien'la aynı organizasyondaydı. Fotoğraflarda çok hoş gözüküyordu. Oğlum öldükten sonra bize çok güzel bir mektup yazmış. Umarım yatmışlardır. Yani muhtemelen öyledir, değil mi?"

Evet dedim, şüphem yoktu.

"Damien Cambridge'de öğrenciyken eve bir kız getirmişti, aynısı değildi ama ve odasında beraber uyumak için izin istemişti. Ben de hayır, benim evimde olmaz demiştim. Ama eğer hayatının bu kadar kısa olacağını bilseydim, ona kesinlikle izin verirdim."

O zaman için makul olan davranışları yüzünden kendisini suçlamaması gerektiğini söyledim ona.

"Haa yok, ben suçlamıyorum kendimi," dedi. "Bunu inkâr etse de, Bede yapıyor ama. Damien'ın kariyerini bu yardım işlerinde yapmasını engellemek için daha fazla çaba gösterseymişim diye hayıflanıyor

hep. Damien mezun olduktan sonra VSO'ya* katıldı. Sonra Cambridge'e dönüp doktorasını yapacaktı. Ama o Afrika'da kalmaya karar verdi. İnsanları seviyordu. İşini seviyordu. Dolu dolu yaşadı hayatını, gerçi kısaydı ama yoğun yaşadı yani. Ve bir sürü iyi şey yaptı. Öldürüldükten sonra hep bunları söyleyip durdum kendime. Ama Bede'e pek faydası olmadı. Çok fena depresyona girdi. Emekli olunca böyle boşluğa bakarak, sadece üzgün üzgün dolanır oldu evin içinde. Dayanamadım. Başımı alıp bir yerlere gitmem gerektiğine karar verdim. Bir dergide bu hacla ilgili bir yazı okumuştum ve tam bana göre bir şeymiş gibi geldi. İnsana hem şevk veren, hem de net olarak çizilmiş bir program, ayrıca iki üç ay boyunca tüm bedenin ve ruhunla olaya bizzat dahilsin. Bunun tarihçesiyle ilgili bir kitap okudum ve çok etkilendim. Resmen milyonlarca hacı aşmıştı bu yolu, hem de bunu yapmanın tek yolunun yaya ya da at üstünde gitmek olduğu zamanlarda. Bundan muazzam bir his duymuş olmalılar dedim kendi kendime, yoksa insanlar devam etmezlerdi bu kadar. Gittim St James Derneği'nden güzergâhı gösteren bir kılavuz, Wimbledon Caddesi'nde kamp malzemeleri satan bir dükkândan da bir sırt çantası, uyku tulumu ve diğer ıvır zıvırı aldım kendime. Evde herkes delirdiğimi sanıp, beni bu işten vazgeçirmeye çalıştı. Diğerleri ise hayır işi için sponsorlu bir yürüyüşçü sandı beni. Hayır, dedim, hayatım boyunca başkaları için birçok şey yaptım, ama bu kendim için. Hemşireyim, Samaritanım ve–"

"Gerçekten mi?" diye sözünü kestim. "Samaritan mısın? Bede bahsetmedi hiç."

"Bede hiç onaylamadı bunu da ondan," dedi Maureen. "Bütün o sefilliğin telefonlardan sızıp bana da bulaşacağını düşünürdü."

"Eminim çok iyisindir bu işte," dedim.

"Yani, altı yılda sadece bir hasta kaybettim," dedi. "Daha doğrusu sadece bir tanesi astı kendini. Fena bir sayı değil. Aslına bakarsan, Damien'ın öldürülmesinden sonra daha az halden anlar olmuştum. Bazı arayanlara eskisi gibi sabır gösteremiyordum, problemleri benimkilerle kıyaslayınca çok eften püften geliyordu. Yılın en çok hangi günü yoğunduk biliyor musun?"

"Noel'de mi?"

"Hayır, Noel ikinci sırada. İlk sırada Sevgililer Günü var. İlginç, değil mi?"

* Gönüllülerle çalışan uluslararası bir yardım örgütü. (ç.n.)

Biz Camino boyunca ağır aksak oyalana oyalana giderken, sık sık yanımızdan daha genç, formda ya da yola yeni çıkmış yürüyüşçüler geçiyordu. Santiago'ya yaklaştıkça bunların sayısı da artıyordu. Hacın yıllık zirvesi, yani 25 Temmuz'daki St James yortusuna sadece birkaç hafta kalmıştı ve herkes de ona yetişmeye gayret ediyordu. Bazen yolun yüksekçe bir noktasından bakıldığında, Camino'nun muhtemelen ortaçağda da olduğu gibi ufuk çizgisine kadar şerit gibi uzandığı görülüyordu; tek başına, ikili ya da daha büyük gruplar halinde yürüyen bütün o hacılarsa şeritte asılı duran boncuklar gibiydi.

Cebrero'da, hacla ilgili bir belgesel yapan bir İngiliz televizyon ekibine rastladık. Küçük kilisenin önünde, yoldan geçen hacıları yakalayıp hangi gerekçelerle yola çıktıklarını soruyorlardı. Maureen, bunları görür görmez katılmak istemediğini belli etti. Yönetmen, yani üzerinde şortu ve tişörtü olan iri yarı sarışın çocuk Maureen'i ikna etmek için uğraştı biraz. "İngilizce konuşan daha yaşlı bir kadın çıksa diye bekliyorduk deminden beri," dedi. "Hep İspanyol ve Belçikalı bisikletçi gençleri gösterdik. Siz tam aradığımız kişisiniz." "Hayır teşekkürler," dedi Maureen. "Televizyona çıkmak istemiyorum." Yönetmen üzülmüş görünüyordu: Medyadaki insanlar, diğerlerinin kendilerininkiyle aynı önceliklere sahip olmadığını hiçbir zaman anlayamazlar maalesef. Sonra, ikinci iyi alternatif olarak bana yöneldi. "Ben gerçek bir hacı değilim ama," dedim.

"Ahh! Gerçek hacı kim peki?" dedi gözleri parlayarak.

"Bu olay her kim için varoluşsal bir kendini tanımlama edimiyse, odur," dedim. "Kierkegaard açısından bakarsak, absürde bir sıçrayış. Yani, olması muhtemel–"

"Dur!" diye bağırdı yönetmen. "Daha fazla söyleme şimdi. Bunu çekmek istiyorum." Sonra da elinde klipsli bir kâğıt altlığı tutan, saman sarısı saçları olan çilli bir genç kadına, "Linda, hemen koş David'i bul," diye ekledi. Anlaşılan David, programı hazırlayan ve sunan kişiydi, ancak bulunamamıştı. "Bir yerlerde suratını asmış oturuyordur, çünkü bugün birazcık *yürümesi* gerekti beyefendinin," diye söylendi yönetmen, tesadüf bu ya, onun da adı David'di. "Röportajı ben yapmak zorundayım."

Böylece kamerayı kurdular ve yönetmen çekimi nerede gerçekleştireceğine karar verinceye, kameraman ve yardımcısı lensleri, filtreleri ve reflektörleri ayarlayıncaya, sesçi arka plandaki gürültünün sevi-

yesi konusunda tatmin oluncaya ve yapım asistanı arkamdan insanların geçmesini engelleyinceye kadar yaşanan her zamanki gecikmenin ardından, ben de kameraya hac hakkındaki varoluşçu yorumumu yaptım. (Bu arada Maureen sıkılmış ve kiliseyi gezmeye gitmişti.) Kierkegaard'a göre kişisel gelişmedeki üç aşamayı anlattım –estetik, etik ve dini– ve aynı şekilde üç tip haccın olduğunu belirttim. (Yolda gelirken bunu düşünmüştüm zaten.) Estetik gruptakilerin esas derdi, Camino boyunca karşılarına çıkan güzel manzaranın ve kültürel şölenin tadını çıkartarak, hoşça vakit geçirmekti. Etik gruptakilerse haccı aslında bir dayanma gücü ve irade sınavından ibaret görüyorlardı. Bu kişilerin gerçek hacı davranışı konusunda katı inançları vardı (örneğin otelde kalmamak gibi) ve yolda diğerleriyle sıkı bir rekabet içindeydiler. Gerçek hacılara gelince, onlar dindar hacılardı, hem de Kierkegaardcı anlamda dindar. Kierkegaard'a göre Hıristiyanlık "absürd"dü: Zaten eğer tamamen mantıklı bir şey olsaydı, buna inanmanın hiçbir erdemli yanı olmayacaktı. Tüm olay, mantıklı bir sebep olmaksızın buna inanmayı seçmekte yatıyordu –boşluğa sıçrıyor ve bu süreçte kendini seçiyordun. Orada cidden birinin gömülü olduğundan emin olmaksızın, Santiago tapınağına kadar binlerce mil yürümek böyle bir sıçrayıştı işte. Estetik hacı gerçek bir hacıymış gibi davranmaya gayret etmiyordu. Etik hacı sürekli gerçek bir hacı olup olmadığını düşünüyordu. Gerçek hacı ise bunu başarmıştı işte.

"Kes! Harika. Çok teşekkür ederim," dedi yönetmen. "Linda ona yayın iznini imzalatıversene."

Linda, kalemi kâğıt altlığının üzerinde hazır, bana gülümsedi. "Eğer bunu kullanırsak yirmi beş sterlin kazanacaksınız," dedi. "Adınız ne acaba?"

"Laurence Passmore," dedim.

Sesçi malzemelerinin oradan hızla bize döndü. "Tubby Passmore değil herhalde?" Başımı öne salladım, eliyle bacağına bir şaplak indirdi. "Hadi yaa, ben de diyorum bu adamı daha önce bir yerde görmüştüm diye. Heartland'in kantininindeydi tabii, birkaç yıl oluyor herhalde. Hey, David!" diye seslendi yeni bir kurban arayışı içinde ilerilere doğru giden yönetmene, "Bil bakalım kimmiş bu –Tubby Passmore, yazar. *Yandaki Komşular*." Sonra tekrar bana döndü: "Harika bir dizi, evdeysem hiç kaçırmam."

Yönetmen yavaşça bize doğru döndü. Başparmağını kafasına dayayıp, ateş ediyormuş gibi yaparak, "Hayır olamaz," dedi. "Ne yani bun-

ca laf dalga mıydı şimdi?" Hazin bir şekilde güldü. "Biz de ciddiye almıştık."

"Dalga geçmiyordum," dedim. Ama sanırım bana inanmadı.

Günler yavaş ve düzenli bir şekilde geçip gidiyordu. Maureen sabah serinliğinde yola çıkabilsin diye erkenden kalkıyorduk. Genelde öğle saatlerinde kararlaştırdığımız yere gelebiliyordu. Uzun ve oyalana oyalana yenen İspanyol usulü öğle yemeğimizin ardından, siestamıza çekilip, öğlen sıcağını uyuyarak geçiriyorduk; sonra akşam tekrar hayata dönüp, halkın arasına karışarak biraz hava alıyorduk, *tapas** barlarda bir şeyler atıştırıp, yöresel *vino*lardan tadıyorduk. Maureen'in yanındayken ne kadar huzurluydum anlatamam ve işin en ilginci de, bıraktığımız yerden aynı samimiyetle devam edebilmemizdi. Çok konuşmamıza rağmen, sık sık da tatlı bir sessizlik içinde, halimizden hoşnut bir halde oturuyorduk, sanki beraber geçirilen uzun ve mutlu bir hayatın son baharının keyfini çıkarıyor gibiydik. Diğer insanlar kesin bizim evli bir çift olduğumuzu düşünüyordu ya da en azından bir çift olduğumuzu ve otel personeli ayrı odalarda kalışımızı hep hafif bir şaşkınlıkla karşılıyordu.

Bir gece Maureen biraz Damien'da bahsetmişti yine, görünüşe bakılırsa pek etkilenmemişti, hatta oğlunun başından geçen çocukça talihsizliklerden bahsederken gülmüştü bile, ama sonra hemen yanımdaki odasında ağladığını duydum, sıfır yıldızlı otelin duvarları çok inceydi tabii. Kapısını tıklattım ve kilitli olmadığını görünce içeri girdim. Pencerenin önündeki sokak lambasından gelip, perdelerden süzülen ışığın etkisiyle loş bir havası vardı odanın. Kamburu çıkmış bir halde, duvara dayalı yatağın üzerinde oturan Maureen toparlanarak, "Sen misin Tubby?" diye sordu.

"Ağlıyormuşsun gibi geldi de bana," dedim. Odanın içinde biraz el yordamıyla ilerleyip, yatağın yanındaki sandalyeye takılınca üzerine oturuverdim. "İyi misin?"

"Damien'dan bahsettim ya," dedi. "Hep bunun üstesinden geldiğimi düşünüyorum, ama sonra bir bakıyorum ki, hiç de öyle değil du-

* (İsp.) Meze, çerez. (ç.n.)

rum." Tekrar ağlamaya başladı. Eline uzanıp tuttum. Minnettar bir şekilde sıktı o da.

"Sana sarılmamı ister misin? İşe yarayacaksa eğer yani," dedim.

"Hayır iyiyim," dedi.

"Ben istiyorum ama. Çok istiyorum hem de," dedim.

"Bunun iyi bir fikir olduğunu sanmıyorum Tubby."

"Başka bir şey yapalım demiyorum sana," dedim. "Sadece sarılacağım. Uyumana yardımcı olacak bak."

Çarşafın ve battaniyenin üzerinden yanına uzandım ve kolumu beline doladım. Sırtı bana dönük bir şekilde kendi tarafına döndü ve ben de o yumuşacık geniş poposunun arkasına doğru kıvrıldım. Ağlaması kesildi ve nefes alıp verişi düzeldi. İkimiz de uykuya daldık.

Kaç saat sonra bilmiyorum, uyandım. Gece serinliği çıkmış ve ayaklarım buz kesmişti. Doğrulup ayaklarımı ovuşturdum. Maureen kıpırdandı. "Ne oldu?" diye sordu.

"Bir şey yok. Biraz üşüdüm sadece. Battaniyenin altına girebilir miyim?"

Hayır demedi, battaniyeyi ve altındaki çarşafı kaldırıp ona sokuldum yine. İncecik, kolsuz, pamuklu bir gecelik vardı üzerinde. Vücudundan yayılan çok hoş sıcacık bir koku vardı, tıpkı taze çıkmış ekmek kokusu gibiydi. Doğal olarak, penisim sertleşti.

"Belki de kendi yatağına gitsen daha iyi olur," dedi Maureen.

"Neden?"

"Eğer burada kalmaya devam edersen kötü bir sürprizle karşılaşabilirsin," dedi.

"Ne demek istiyorsun?" Sırtüstü yatıyordu ve ben de geceliğinin üzerinden parmak uçlarımla yumuşak yumuşak karnını sıvazlıyordum –Sally hamileyken bunu yapmamdan çok hoşlanırdı. Başımı Maureen'in o koca göğüslerinden tekinin üzerine yerleştirmiştim. Nefesimi tutup, çok yavaşça, diğerini kavramak üzere elimi yukarı götürdüm, aynen yıllarca önce Treglowan Yolu 94 numaralı evin o nemli ve karanlık bodrumunda yaptığım gibi.

Ama orada değildi.

"Seni uyarmıştım," dedi Maureen.

Tam bir şoktu tabii bu, karanlıkta basamakları tırmanıp, sonunda zannettiğinden bir basamak eksik olduğunu görmek gibi bir şeydi. Refleks olarak elimi çektim, ama sonra hemen tekrar o kemikli deri platosuna koydum elimi. O incecik kumaşlı geceliğinden, düzensiz

çizgiler halinde adeta bir takımyıldızı şeması olan yara izini hissedebiliyordum.

"Umrumda değil," dedim.

"Umrunda," dedi.

"Hayır değil," dedim ve geceliğinin önündeki düğmeleri açıp eskiden göğsünün olduğu o buruş kırış deriyi öptüm.

"Ahh Tubby," dedi, "bu hayatım boyunca birinin bana yaptığı en güzel şey."

"Sevişmek ister misin?" diye sordum.

"Hayır," dedi.

"Bede asla öğrenmeyecek." Sanki geçmişte yapılan bir konuşmanın yankısını duyar gibiydim.

"Doğru olmaz bu," dedi. "Hacdayken olmaz."

Onu anladığımı söyleyip öptüm ve yataktan çıktım. Doğruldu, bana sarılıp tekrar öptü, dudaklarımdan sıcacık bir öpücüktü. "Teşekkür ederim Tubby, çok iyisin," dedi.

Odama döndüm ve bir süre uyuyamadım. Yaşadığım problemler ve hayal kırıklıkları Maureen'inkilerin yanında hadi daha önemsiz demeyeyim ama, kesinlikle çok daha küçük görünmüştü. Sadece sevgili oğlunu kaybetmekle kalmamış –aynı zamanda bir de göğsünü kaybetmişti, yani bir kadının cinsel kimliğini diğer bütün kısımlarından çok daha iyi tanımlayan o kısmını. Elbette ki Maureen'e sorsan, önceki kaybının çok daha vahim olduğunu söyleyecekti, ama beni esas etkileyen sonrakinin kaybıydı, belki Damien'ı hiç tanımadığımdan ama o göğsü tanımıştım, tanımış ve çok sevmiştim –hatta onun hakkında yazmıştım. Anılarım bir ağıta dönüşmüştü artık.

Haccın son aşamasının tamamını Maureen'le birlikte yürüdüm. Sırt çantasına gece giymek için birkaç şey koyup nöbetleşe taşıdık. Arabayı, Santiago'nun on iki kilometre kadar dışındaki ufak bir köyde, Labacolla'da bırakmıştım, havaalanına yakın bir yerdi, eskiden hacılar mabede gitmeden önce hazırlanmak amacıyla burada yıkanırlarmış. Kelime olarak, "arkanı yıka" anlamına geliyormuş, anlaşılan ortaçağ hacılarının kıçları oraya geldikleri vakit sıkı bir ovalanmayı gerektiriyordu.

Ilık, güneşli bir sabahtı. Güzergâhımızın ilk kısmı bir korudan ve tarlalardan geçiyordu, solumuz alabildiğine kırsal alandı, sağımıza ise anayoldan gelen trafik zırıltıları hâkimdi. Sonra Monte del Gozo'nun,

yani "Neşe Dağı"nın bitiminde bir köye vardık, buradan hacılar Santiago'nun ilk görüntülerini izleyebiliyorlardı. Eskiden, uzun zamandır ulaşılmaya çalışılan bu hedefi ilk gören olabilmek için her grup kendi içinde bu tepeye kadar bir yarış yaparmış. Şimdi pek öyle cezbedici bir yanı yok olayın aslında, çünkü tepenin neredeyse tamamı koca bir amfiteatrla kaplanmış ve Santiago anayollar, endüstriyel yapılar ve iş kuleleriyle kuşatılmış bu haliyle uzaktan, herhangi bir modern şehir gibi gözüküyordu işte. Eğer dikkatli bakarsanız ya da çok keskin gözleriniz varsa, katedralin kulelerinin ucunu görebilirdiniz.

Yine de, Santiago'ya yürüdüğüm için çok mutluydum. Maratonun bitiş çizgisine yaklaşırken, Maureen'in heyecanının ve sevincinin bir kısmını paylaşabilmiştim böylece; hatta ben bile bir parça heyecan ve sevinç duymuştum içimde. Arabayla gitmeyle kıyaslayınca, yürürken çok daha fazla şey fark ediyorsunuz, dahası yürüyüşün yavaşlığı, seyahatin tamamlanmasını geciktirerek, olaya bambaşka bir dramatik gerilim katıyor. Şehrin çirkin modern sırtlarında yorgun argın yürümek, o eğri büğrü ve gölgeli caddeleriyle, garip açılarıyla ve çarpık çatılarıyla eski güzel merkeze varmanın zevkini ve rahatlamasını arttırıyor sadece. Bir köşeyi dönüyorsunuz ve birden tepesinde büyük katedralin ikiz kuleleriyle, o koca Plaza del Obradoiro'yu buluyorsunuz karşınızda.

Temmuzun 24'ünde vardık, Santiago tıka basa doluydu. Dört günlük *fiesta** başlamıştı bile; bandolar marşlar çalınıyor, heykeller yüksek yüksek değneklerin tepesinde yürütülüyor ve sokak müzisyenleri caddelerde ve meydanlarda avare avare dolanıyordu. Maureen gibi has hacılar, gelen yüz binlerce ziyaretçi yüzünden arada kaynıyordu; uçakla, trenle, otobüsle ya da arabayla gelmiş bir dolu dünyevi turist ve dindar Katolik vardı ortalıkta. Dediklerine göre, bu izdihamın sebebi Kutsal Yıl olmasıymış, yani St James Yortusu'nun pazar gününe denk gelmesi ve kutsamalarla günahların kısmi affının mabette olduğu zaman çok daha etkili oluşuymuş. Maureen'e fazla gecikmeden kalacak bir yer bulmayı önerdim, ama o bir an önce katedrale gitmek istiyordu. İsteğine boyun eğdim. Zaten eski kentte kalacak bir yer bulmamız çok zor gözüküyordu ve ben de geceyi geçirmek için Labacolla'ya dönmeyi kabullenmiştim artık.

* Yortu, bayram. (ç.n.)

Katedral mimari açıdan biraz baştan savmaydı, ama televizyon camiasında da dediğimiz gibi, işe yarıyordu. Ağır bir şekilde dekore edilmiş ön cephe, iki kulesi ve kullerin uçları arasındaki görkemli merdivenle on sekizinci yüzyıl barok stilindeydi. Arkasında, daha önceki Romanesk binadan kalma sıra sütunlar diziliydi, yani Portico de la Gloria, bunların oymalarını ortaçağda yaşamış büyük bir yetenek olan Maestro Matteo yapmış. Üzerlerine şaşırtıcı, biraz da nükteli detaylar içeren iki yüz kadar figür resmetmiş, Vahiy Kitabı'ndan alınmış İsa, Adem ve Havva, Matta, Markos, Luka ve Yuhanna ile ellerinde müzik aletleriyle yirmi dört yaşlı adam ve Kıyamet Günü'nden alınmış çeşitli kurtarılmış ve lanetlenmiş insan manzaraları da dahildir buna. St. James en yüksek mevkiye sahiptir, bir sütunun en tepesinde, tam İsa'nın ayağının altında oturuyor. Katedrale gelen ziyaretçiler sütunun ayağının dibinde diz çöküp, parmaklarını içi oyuk noktalara koymayı âdet edinmişlerdi, yüzyıllardır süregelen bu saygıdan ötürü, mermerin üzeri tıpkı demir muştanın açtığı delikler gibiydi. Bir dolu insan bu âdeti gerçekleştirmek için önünde uzun bir kuyruk oluşturmuştu, kıyafetlerine ve görünüşlerine bakılırsa birçoğu buralı gibiydi. Tüm teçhizatı, sırt çantası ve güneşten solmuş kıyafetleriyle hakiki bir hacı olan Maureen'i görünce sıranın önündekiler saygıyla geri çekilip, onu öne aldılar. Maureen, bronzlaşmış yüzüne rağmen kıpkırmızı kesildi ve başını iki yana salladı. "Hadi," diye ısrar ettim. "Bu senin şahnen. Git ve oyna onu." Böylece Maureen öne doğru ilerleyip diz çöktü, bir avucunu sütuna dayayıp, diğer elinin parmaklarını oyuklara yerleştirerek, gözleri kapalı bir halde bir süre dua etti.

Diğer taraftaki sütunun dibinde Maestro Matteo'nun kendi yaptığı büstü duruyordu, bir diğer âdet de onun bilgeliğinden nasiplenmek amacıyla kafanı buna vurmaktı. Bu daha çok benlik bir zırvalıktı, ben de gerektiği gibi alnımı mermer yüze vurdum. Yalnız bu iki ritüel arasında bir karışıklık söz konusuydu. Ara ara biri çıkıp bir yandan deliklere parmaklarını yerleştirirken, bir yandan da St James'in heykelinin altındaki sütuna kafasını vuruyordu ve tabii ardından sıradaki diğer insanlar aynı şeyi yapıyordu. Bunun üzerine ben de hürmetimi gösterirken, bakalım tutacak mı diye, Bavyeralı bir halk dansçısı gibi kıçıma şaplaklar indireyim diye geçirdim aklımdan, ama sonra yemedi.

Derken, sırayla yukarı sunaktaki St James heykeline sarılan insanların olduğu başka bir kuyruğa girdik. Katedralin kutsal en uç noktası mermerli, ince altın tabaka ve oyulup boyanmış ahşaptan oluşan had

safhada bir fantezi ürünüdür. Atının tepesinde, Rönesans dönemi şövalyeleri gibi giyinip kuşanmış haldeki St James Matamoros, borazan çalan dört tane kocaman meleğin tuttuğu bir gölgeliğin üzerinden çektiği kılıcıyla saldırıya geçer. Taş işlemeli gümüş ve altın plakalarla sarmalanmış olan Havari St James, sunağın tepesinden hükmeden bu haliyle, Hıristiyan bir azizden çok, bir pagan idolüne benziyordu ve özellikle de kilisenin ön cephesinden bakılınca, fazladan bir çift kolu çıkmış gibi duruyordu. Bu kollar sunağın arkasındaki küçük platformda durarak, onu kucaklayanlara ve eğer hacıysalar, yolculukları boyunca kendilerine yardım edenlere dua eden insanlara aitti –geleneksel "St James'a sarılış" için yani. Sunağın aşağısında, içinde azizin kalıntılarının saklı olduğu –ya da olmadığı– küçük bir gümüş tabutun bulunduğu kemerli bir mezar odası vardı.

Katedralden insan kaynayan meydandaki parlak gün ışığına çıktığımızda, "Muhteşemdi değil mi?" dedi Maureen. Öyleydi dedim, ama yine de tüm ihtişamı ve tantanası ile o tapınağı, Kopenhag Müzesi'ndeki o küçük ve sade bir şekilde döşenmiş oda, içinde basit eşyaların, kitapların ve resimlerin olduğu altı kadar dolap ve Assistens Kierkegârd'daki mütevazı anıt ile karşılaştırmadan edemedim. Eğer Kierkegaard da Katolik olsaydı, şimdiye kadar çoktan onu da aziz yapmış, mezarının üzerine de büyük bir kilise dikmiş olurlardı diye geçirdim aklımdan. Kesin bütün nevrotik tiplere kol kanat geren bir aziz olurdu kendisi.

"Artık cidden kalacak bir yer bulmamız gerekiyor," dedim.

"Onu düşünme şimdi," dedi Maureen. "Önce benim *compostela*mı almam lazım." Bizi katedralin arka tarafındaki meydanın ilerisindeki küçük bir ofise yönlendirdiler. Dışarıda, üzerlerinde *Lederhosen*leri* ve ayaklarında botları olan bir grup bronz tenli ve kıvançlı Alman genç, zaferle ellerindeki kâğıtları kameraya sallayarak birbirlerinin fotoğrafını çekiyordu. Maureen içeride sıraya girdi ve buruş kırış olmuş o lekeli pasaportunu, üzerinde siyah bir takım elbise, bir masanın başında oturan genç papaza teslim etti. Adam Maureen'in topladığı pulların miktarını takdir edip, sertifikasını takdim ederken elini sıktı.

Ofisten çıkarken, "Ehh *artık* bir otel arayabilir miyiz acaba?" dedim.

Hafif mahcup bir gülüşle, "Şeyy, aslında," dedi Maureen, "ben Reyes Catolicos'da bir oda ayırtmıştım. Daha İngiltere'deyken halletmiştim bu işi."

* (Alm.) Askılı deri şort. (ç.n.)

Hostal de los Reyes Catolicos, önünde katedral, sol yanında Plaza del Obradorio ile muhteşem bir Rönesans binasıdır. Esas olarak bütün *refugio*ların en son durağı olan bu *refugio*, zamanında Kral Ferdinand ve Kraliçe Isabella tarafından hacıların kabulü ve rahatı için inşa edilmişti; şimdiyse beş yıldızlı bir *parador*du,* hem de İspanya'nın en görkemli otellerinden biriydi, ya da herhangi başka bir yerin.

"Harika! Neden söylemedin peki bunu bana?" diye bağırdım.

"Şeyy, ufak bir problem var çünkü. Sadece bir oda var ve ben onu Bay ve Bayan Harrington adına ayırtmıştım. Bede'in bir uçağa atlayıp buraya gelerek bana eşlik edebileceğini düşünmüştüm. Ama bu seyahat konusunda o kadar menfiydi ki, sonradan ona söylemedim bile."

"Tamam o zaman," dedim, "Ben de Bede'i oynarım. Bu ilk olmayacak zaten."

"Aynı odayı paylaşmamızda bir sakınca yok o zaman?"

"Hiç hem de."

"Zaten iki yatak istemiştim," dedi Maureen. "Bede öyle tercih ediyor da."

"Tühh yaa," dedim, onun kızarmasını görmek çok hoşuma gidiyordu.

Otele yaklaştığımızda, gıcır gıcır bir limuzin tıkırtılı sesler çıkararak kaldırım taşları üzerinde ilerleyip, girişte duran şık giyimli yaşlıca bir çifti aldı. Beyaz eldivenli ve üniformalı kapı görevlisi bahşişi cebe indirdikten sonra arabanın kapısını kapattı ve şoföre işaret etti. Ardından, onaylamadığını belli eden bakışlarla bizi süzdü.

"*Compostela*mla bedava bir yemek yiyebiliyorum burada," diye mırıldandı Maureen. "Ama duyduğuma göre iğrenç bir yemek veriyorlarmış ve onu da mutfağın hemen yanındaki kıtıpiyos bir odada yiyormuşsun."

Belli ki kapı görevlisi otele gelme sebebimizin bu olduğunu düşünüp, bize İspanyolca olarak küçümseyici tarzda bir şeyler söyleyip, binanın arka tarafını işaret etti. O pejmürde halimizi düşününce, adam da haksız sayılmazdı yani, ama sonradan o öyle apışıp kalınca müthiş zevke geldik tabii. Maureen gayet kendinden emin bir şekilde bir hışım adamın yanından geçerek, "Rezervasyonumuz var," dedi ve döner kapıyı itti. Lobide taşıyıcı bir çocuk hemen yanımıza geldi. Sırt çantasını ona verdim ve resepsiyona gittim. Cesurca, "Bay ve Bayan Harrington," dedim. Görevli çok tatlı bir nezaket içindeydi. Tuhaf olacak

* (İsp.) Lüks otellere dönüştürülen tarihi hanlar. (ç.n.)

ama, o uzun boylu, çökük omuzlu haliyle sanki biraz Bede'ye benziyordu, beyazlamış saçları ve kalın mercekli gözlükleriyle bilgiç bir havası vardı. Bilgisayarına baktı ve bana doldurmam için bir kayıt kartı verdi. Maureen üç gece kalmak için yer ayırtmıştı ve oldukça fazla bir miktarda depozit ödemişti.

Sırt çantasını odaya bavul gibi tutarak, binbir güçlükle taşımaya çalışan taşıyıcı çocuğu takip ederken, "Buraya tam planladığın vakitte geleceğinden nasıl bu kadar emin olabildin?" diye sordum Maureen'e hayretle.

"İnanmıştım," dedi sadece.

Otelde, her biri bir İncil yazarına ithaf edilmiş, müthiş güzel, çiçeklerle bezenmiş, dört tane çeşmeli, revaklı avlu vardı. Bizim odamız Matta'nınkine bakıyordu. Geniş ve lüks bir odaydı, tek kişilik yatakları bile küçük bir çift kişilik yatak büyüklüğündeydi. Samantha görse bayılırdı herhalde, çünkü mermer banyoda on altı adet boy boy kabarık tüylü beyaz havlu mevcuttu ve eğer değiştirilmesini istiyorsan da öyle kırmızı kart göstermek gibi zırvalıklar yoktu. Maureen, musluklar, ağızları ayarlanabilir aynalar, sabit saç kurutma makinesi karşısında bir sevinç çığlığı atıp, bir an önce banyo yapıp saçlarını yıkamak istediğini söyledi. Sırt çantasının dibinde, naylon bir torbanın içinde bu an için sakladığı, paraşüt gibi dümdüz katlanmış pamuklu bir temiz elbise vardı. Maureen ütülenmesi için temizlikçi kadına verdi onu, ben de içinde daha önce yolda giymediğim keten takımım olan arabamı almak üzere bir taksiye atlayıp, Labacolla'ya döndüm.

Böylece o akşam otelin şık yemek salonunun havasını bozmamış olduk. Yemekler inanılmaz derecede pahalıydı, ama çok güzeldi. Sonrasında meydana gidip, havai fişek gösterisini bekleyen kalabalığın içine karıştık. *Fiesta*'nın kesinlikle en favori olayıdır bu. Zaten İspanyollar gürültüye bayılıyor, bu gösteri vasıtasıyla da, dahil olmadıkları İkinci Dünya Savaşı'nı telafi etmeye çalışıyormuş gibi bir halleri vardı sanki. Doruk noktası niteliğindeki atraksiyon, katedrali hedef alan bir hava akını gibiydi, tüm yapı yanıyordu sanki ve alevlerin ardında heykellerin ve taş oymalarının siluetleri görünüyordu, tepemizde havai fişekler atıldıkça kulakları sağır eden bir gürültü çıkıyordu. Bütün bunların St James ile ne âlâkası vardı anlayamadım hiç, ama herkes çok memnundu halinden. Bütün millet o bomboş alan karanlığa gömülürken topluca bir ah çekip, sokak lambaları yeniden yandığında çığlık çığlığa alkışlıyordu. Sonra kalabalık yavaş yavaş dağılmaya başladı.

Biz de Reyes Catolicos'a geri döndük. Kapıdaki adam gülümseyerek selamladı bizi.

Kapıyı tutarken, "İyi geceler Señor, Señora," dedi.

Sırayla banyoyu kullandık. Ben çıktığımda Maureen yatağa girmişti bile. Bir iyi geceler öpücüğü vermek üzere eğildim. Kollarını boynuma dolayıp beni yanına çekti. "Ne gündü ama," dedi.

"Hacda sekse iznin olmaması ne feci bir şeymiş," dedim.

"Artık hacda değilim," dedi. "Bitti artık."

Misyoner pozisyonunda seviştik. Boşaldım- sorun olmadı. Dizimde de bir sorun çıkmadı. "Bir daha St James'a asla kusur bulmayacağım," dedim biraz sonra.

Maureen mahmur mahmur mırıldanarak, "Ne demek istiyorsun?" diye sordu. O da iyi vakit geçirmiş gibiydi.

"Boşver," dedim.

Sabah uyandığımda Maureen yanımda değildi. Mühim St James Büyük Ekmek Şarap Ayini için yer kapmak üzere erkenden Katedral'e gittiğini belirten bir not bırakmıştı; ama ben kahvaltımı ederken geldi ve oranın şimdiden tıka basa dolu olduğunu söyledi, biz de oraya gitmek yerine ayini televizyondan izledik. Resmi bir olaydı, bu yüzden ulusal şebekede canlı olarak yayınlanmıştı. Aslında Maureen'in orada olamadığı için çok fazla bir şey kaçırdığını da sanmıyorum. Cemaatin çoğunluğu sıcaktan ve beklemenin verdiği sıkıntıdan sersemlemiş bir haldeydi. Ayinin en can alıcı kısmı, *botafumerio*'nun, yani füze büyüklüğünde dev bir tütsünün sallandırıldığı andı; altı tane iriyarı adam bir dizi ip ve makaranın olduğu karmaşık bir palangayı çekerek, ardında kutsal duman bulutları bırakan tütsüyü katedralin tavanına doğru kaldırıyorlardı. Ellerinden bir kaçıracak olsalar, maazallah İspanyol Kraliyet Ailesi'ni ve ülkenin epeyce bir kardinalini ve piskoposunu silip süpürebilirlerdi yani.

Eski kentte biraz gezinip, öğle yemeği yedik ve sonra da siesta yapmak üzere odamıza çekildik. Şekerlemeden önce ve sonra yine o gece seviştik. Maureen de en az benim kadar istekliydi. "Büyük Perhiz'de tatlı yemeyi bırakmak gibi bir şey bu," demişti. "Paskalya geldiğinde, bütün yemediklerini telafi edercesine, tıka basa şişirirsin ya kendini."

Onun durumunda Büyük Perhiz beş yıl sürmüştü, yani göğsü alındığından beri. Söylediğine göre, Bede bu durumu bir türlü kabullene-

memiş. "Kabalık etmek değildi elbet amacı. Tümör teşhis edildiğinde falan çok destek olmuştu bana, hastanedeyken de öyle, ama eve geldiğimizde ona yarayı gösterme gafletinde bulundum. Hiç unutmuyorum yüzündeki ifadeyi. Sanırım o görüntü gözünün önünden gitmedi bir türlü. Bir süre protezli sutyenimi falan taktım yataktayken, ama değişen bir şey olmadı. Bede yaklaşık bir altı ay sonra yataklarımızı ayırmayı önerdi. Sebep sanki sırtı için farklı bir yatak istemesiymiş gibi davrandı, ama ben onun cinsel hayatımızın bittiğini ima ettiğini anlamıştım tabii."

"Ama bu korkunç bir şey!" dedim. "Neden ondan ayrılıp benimle evlenmiyorsun?"

"Aman Tubby, yapma Allah aşkına," dedi.

"Ben çok ciddiyim," dedim. Gerçekten de öyleydim.

Bu konuşma Atlas Okyanusu'na bakan sarp bir kayalığın kenarında gerçekleşmişti. Santiago'daki üçüncü, İspanya'daki son akşamımızdı. Maureen ertesi akşam uçakla Londra'ya dönecekti, aylarca önceden almıştı biletini; ben de onu Zenginarabasıyla havaalanına bıraktıktan sonra İngiltere'ye giden feribotu yakalamak üzere Santander'e gidecektim.

O öğleden sonra, oldukça ateşli bir siestanın ardından, biraz huzur ve sessizlik bulmak gayesiyle Santiago'nun dışına çıkmıştık –Maureen'e bile onca kalabalıktan ve tantanadan fenalık gelmişti artık. Kendimizi Finisterre yönünü gösteren oklarla dolu bir yolda bulmuş ve o yolda devam etmiştik. Radyoda, denizler için hava durumu okunurken ve fırtına uyarıları yapılırken adını binlerce kere duymuştum burasının, ama tabii bunun İspanya'da bir yer adı olduğunu ya da Latince'de "dünyanın sonu" demek olduğunu bilmiyordum o zaman. Uzun bir yoldu –haritada göründüğünden çok daha uzun. Santiago civarındaki ağaçlarla kaplı o meyilli alanlar, yerlerini, daha kayalıklı ve önleri gri kayalıkların oluşturduğu koca koca betonlar ve yana yatmış inatçı ağaçlarla kesilen fundalık tarzında rüzgârlı bir araziye bırakmıştı. Yarımadanın ucuna yaklaştığımızda, yol sanki rampa gibi yukarı doğru dikleşmişti, ötesinde gökyüzü haricinde hiçbir şey görünmüyordu. İnsan gerçekten dünyanın sonuna geldiğini hissediyordu ya da işte bir şeyin sonuna geldiğini yani. Arabayı bir deniz fenerinin yanına park edip, binanın diğer tarafına giden patikayı takip ettik ve işte okyanus önümüzdeydi,

sakin ve mavi, puslu ufuk çizgisinde gökyüzüyle birleştiği yer belli bile değildi neredeyse. Sert otların ve yabani çiçeklerin ortasındaki ılıkça, düz bir kayalığın üzerine oturup, güneşi seyrettik; güneş o incecik bulut tülünün ardında kocaman bir komünyon ekmeği gibi duruyordu ve denizin engebeli yüzeyine doğru yavaş yavaş alçalmaktaydı.

"Olmaz," dedi Maureen, "Zavallı yaşlı Bede'i terk edemem. Ne yapar bensiz? İyice kafayı oynatır herhalde."

"Hadi beni bir yana bırak," dedim, "ama mutlu olmak senin de hakkın."

Gülümsedi, "Sen de iyi olacaksın Tubby," dedi.

"Senin bu güvenin çok hoşuma gidiyor. Ben iflah olmaz bir nevrotik vakayım."

"Bana hiç de öyle gelmedin."

"Bu yeniden seninle olduğum için."

"Her şey harikaydı," dedi. "Ama bu, tıpkı bu hac gibi, hayatın sıradan kurallarının işlemediği başka bir boyuta geçmek gibi bir şeydi. Eve döndüğümde, yine Bede ile evli olacağım."

"Sevgisiz bir evlilik!"

"Sekssiz belki, ama sevgisiz diyemem," dedi. "Sonuçta ne olursa olsun, iyi günde de kötü günde beraber olmak üzere evlendim bir kere ben onunla."

"Hiç ondan ayrılmayı düşünmedin mi?"

"Hayır, hiç. Yetiştiriliş tarzıyla falan ilgili bir şey sanırım bu. Boşanmak Katolikler için söz konusu bile değildir. Bunun birçok insanın hayatını cehenneme çevirdiğini biliyorum tabii, ama bende işe yaradı. Her şey çok daha basit oluyor o zaman."

"Karar vermen gereken şeylerden bir tanesi eksilmiş oluyor."

"Aynen öyle."

Bir süre sessiz kaldık. Maureen bir parça ot yolup çiğnedi. "Peki sen hiç karınla tekrar bir araya gelmek için bir çaba sarf etmeyi düşündün mü?"

"Hiçbir anlamı yok. Çoktan kararını verdi o."

Son birkaç haftadaki muhabbetlerimiz esnasında, Sally ile ayrılığımızla ilgili her şeyi anlatmıştım tabii Maureen'e ve o da gayet hevesli, ilgili ve anlayışlı bir tavırla dinlemişti beni, ama hiçbir yorumda bulunmamıştı.

Maureen "En son ne zaman gördün onu?" diye sordu. Düşündüm: Üç ay olmuştu. "Bu süre içinde sandığından çok daha fazla değişmiş

olabilirsin," dedi. "Baharda kafayı biraz sıyırdığını kendin söylemiştin." Bunun doğru olduğunu kabul ettim. "Dahası, Sally de değişmiş olabilir," diye ekledi Maureen. "Senden bir adım bekliyor olabilir."

"Avukatının gönderdiği mektuplardan hiç de öyle anlaşılmıyor ama," dedim.

"Sen bakma onlara," dedi Maureen. "Avukatlar öyle yaygara çıkartmak için para alıyorlar."

"Doğru söylüyorsun," deyip teslim oldum. Londra'dan ayrılmadan önce Sally'nin ettiği o şaşırtıcı telefon geldi sonra aklıma. Gitmek için o kadar telaş ediyor olmasaydım, ses tonunu gönül alıcı bir tarzdaydı diye bile yorumlayabilirdim aslında.

Güneş batıncaya kadar oturup konuştuk Maureen'le, sonra da derme çatma bir lokantada yemek yedik, bir su deposunun içinden seçtiğimiz balığımızı mangalda pişirdiler. Reyes Catolicos'da yediğimiz hiçbir şey bunun kadar lezzetli değildi. Dönerken karanlık iyice bastırmıştı artık, fundalıkların ortasında bir yerde arabayı durdurup, farları söndürdüm ve yıldızlara bakmak için arabadan indik. Bilmem kaç mil boyunca tek bir yapay ışık görünmüyordu ve hava da tertemizdi. Samanyolu gökyüzünde bir kavisle doğudan batıya doğru hafif hafif parlayan bir ışık şemsiyesi gibi uzanmıştı. Daha önce hiç bu kadar net görmemiştim bunu. Maureen, soluğu kesilmişçesine, "Aman Tanrım!" dedi. "Ne kadar harika. Eskiden eminim her yerden böyle gözüküyordu."

"Eski Yunanlılar bunun cennete giden yol olduğunu düşünürlermiş," dedim.

"Hiç şaşırmadım."

"Bazı bilginler Hıristiyanlıktan çok önce, burada bir çeşit hac filan gerçekleştiğini düşünüyorlardı: İnsanlar gidebildikleri yere kadar Samanyolu'nu takip ediyorlardı."

"Hay Allahım, sen nereden biliyorsun tüm bunları Tubby?"

"Ansiklopediye bakıyorum. Alışkanlık işte."

Tekrar arabaya bindik ve hızla Santiago'ya döndük, ilerledikçe farların önünde beliren yola konsantre olmaktan, çok az konuşabildik. Reyes Catolicos'a döner dönmez birbirimize sarılıp hemen uykuya daldık, sevişemeyecek kadar yorgun, daha doğrusu üzgündük.

Feribotta Maureen'in önerisini düşünmek için bol bol vaktim oldu ve Portsmouth'a yanaştığımızda bir kez denemekten zarar gelmeyeceğine karar vermiştim. Orada olduğundan emin olmak için Sally'e telefon ettim ve doğrudan Hollywell'e gittim. Giriş yolundaki çakılların üzerinde lastiklerimin çıtırtısını duyunca Sally kapıya çıktı. Öpmem için yanağını uzattı. "İyi görünüyorsun," dedi.

"İspanya'daydım," dedim. "Bol bol yürüdüm."

"Yürüdün mü! Dizin nasıl peki?"

"Sonunda düzeldi galiba," dedim.

"Harika. Hadi içeri gel ve anlat bana. Sana bir fincan çay koyayım."

Evde olmak güzel bir duyguydu –hâlâ evim olduğunu düşünüyordum oranın yani. Büyük bir gurur ve zevkle, zarif çizgileri ve çok hoş bir renk uyumu olan mutfağa bakındım. Sally de hoş görünüyordu. Üzerinde derin yırtmaçlı kırmızı bir keten elbise vardı ve mutfakta hareket ettikçe bronzlaşmış bacağı göze çarpıyordu. "Sen de iyi görünüyorsun," dedim.

"Sağ ol, iyiyim. Sen eşyalarını filan mı almaya geldin?"

"Hayır," dedim, birden boğazım kurumuştu. Öksürüp temizledim. "Ben konuşalım diye geldim aslında. Sal, ben düşündüm de, belki tekrar bir araya gelebiliriz, ha, ne dersin?"

Sally dehşete kapıldı birden. Yüzündeki ifadeyi en iyi anlatacak kelime budur herhalde: dehşet. "Olmaz Tubby," dedi.

"Öyle hemen bir araya gelelim demiyorum. Bir süre ayrı hayatlar stilinde yaşamaya devam ederiz evde. Ayrı yatak odaları filan mesela. Bakalım nasıl olacak öyle?"

"Maalesef bu mümkün değil Tubby."

"Neden?" diye sordum, ama o daha ağzını açmadan cevabını biliyordum.

"Başka birisi var."

"Başka birinin olmadığını söylemiştin bana."

"İyi de o zaman yoktu. Ama şimdi var."

"Kimmiş bu?"

"İşten birisi. Sen tanımıyorsun."

"Öyleyse bir süredir tanıyordun onu haa?"

"Evet. Ama biz... şey değildik..."

Sally'yi ilk defa böyle bocalarken görmüştüm. "Biz sevgili değil-

dik, şeye kadar –yani son zamanlarda oldu," dedi nihayet. "Önceden sadece arkadaştık."

"Ama yine de bana hiç bahsetmemiştin," dedim.

"Sen de bana Amy'den bahsetmemiştin," dedi.

"Sen Amy'yi nereden öğrendin?" diye sordum. Başım dönüyordu.

"Aman Tubby, herkes senle Amy'yi biliyor zaten!"

"O platonik bir şeydi," dedim. "En azından sen çekip gidene kadar."

"Biliyorum," dedi. "Onu gördüğümde bunu anlamıştım."

"Şu işteki herif," dedim. "O evli mi?"

"Boşanmış."

"Anlıyorum."

"Büyük ihtimalle evleneceğiz. Sanırım bu, boşanma anlaşmasındaki bazı şartları da değiştirecektir. Bana o kadar çok para vermek durumunda kalmayacaksın muhtemelen." Üzgün bir şekilde gülümsedi bana.

"Siktir et parayı," dedim ve bir daha dönmemek üzere evden çıkıp gittim.

Berbat bir şoktu tabii bu benim için –itinayla planlanmış barışma teklifim silip süpürülmüş, hakir görülmüş, yarıda kesilmiş ve daha doğru dürüst dile getirilemeden kursağımda bırakılmıştı. Ancak, bodur kozalak ormanlarıyla çevrili M1'den evime giderken, olaya olumlu bir açıdan bakmaya başladım. İlişkileri her ne boyutta olmuş olursa olsun, belli ki Sally bu herife meyletmeye yıllar öncesinden başlamıştı. Yani, Brett Sutton'ın masum olduğu ortaya çıkalı beri düşündüğüm gibi, benimle evli kalmaktansa yalnız kalmayı tercih ettiği doğru değilmiş. Tuhaf bir şekilde, bu beni çok rahatlatmıştı. Kendime saygımı geri kazandırmıştı.

Gelgelelim günün şokları bu kadarla bitmiyordu. Londra'ya varıp da, kendimi daireme attığımda içeriyi bomboş buldum. Her şey silinip süpürülmüştü. Elektrik ampulleri ve perde kornişlerine varıncaya dek, taşınabilir her türlü eşya gitmişti. Sandalyeler, masalar, yatak, halılar, çanak çömlek, çatal bıçak, kıyafetler, masa örtüleri, yatak çarşafları –her şey yani. Kalan tek şey, çıplak zeminin ortasına gayet itinalı bir şekilde bırakılmış olan bilgisayarımdı. Sağ olsun Grahame çok düşünceli davranmış: Bilgisayarıma kayıtlı olan bilgilerin ne kadar değerli

olduğunu söylemiştim bir keresinde ona, tabii o İspanya'ya gitmeden önce bunları kopyalayıp bankadaki kasama koyduğumu bilmiyordu. O ve arkadaşları buraya nasıl girmişlerdi bilmiyorum, çünkü kapıya hiç zarar vermemiş, çıkarken de bir güzel kilitlemişlerdi. Belki de Grahame bir geldiğinde, ben tuvalete girdiğimde falan, anahtarın baskısını almıştı –yedek bir set anahtar mutfakta asılı dururdu hep. Ya da bir keresinde ben fark etmeden araklamıştı işte. Görünen o ki, bir sabah nakliye kamyonuyla gelip, dairemdeki eşyaları sahte yeni adrese taşıyabilmek için binanın önüne park etmek üzere polislerden özel izin alma yüzsüzlüğünü bile göstermişlerdi.

Daireme girip de yarım dakika kadar ağzım açık bir halde etrafa bakındıktan sonra gülmeye başladım. Gözlerimden yaşlar akıncaya kadar güldüm, hatta öyle çok güldüm ki, duvara yaslanmak ve nihayet yere oturmak zorunda kaldım. Kahkahalarım elbette hafiften histerikti, ama yine de çok içtendi.

Eğer bu bir televizyon senaryosu olsaydı, muhtemelen burada sona erdirirdim, jenerik yazısı boş dairenin üzerinden akıp giderken, sevgili kahramanınız da, sırtı duvara dayalı ve gülmekten gözlerinden yaşlar gelmiş bir halde yerlere serilmiş olurdu. Ama bu olay birkaç hafta önce oldu ve ben bu hikâyeyi günümüze, yazdığım şu ana kadar taşımak istiyorum, böylece ben de günlüğümden devam ederim hem. Epeydir *Yandaki Komşular*'la uğraşıyorum. Ollie ve Hal, Samantha'nın son serinin son bölümü için yazdığı yeni senaryoda yaptığım değişiklikleri çok beğenmişler. Stüdyo seyircisi de bayağı beğenmiş anlaşılan. (Ben orada yoktum o sırada, çekim 25 Temmuz'da yapılmış, St James Yortusu'nda yani.) Dahası, Debbie Priscilla'nın hayaletini oynamaktan o kadar keyif almış ki, fikrini değiştirip bu şekilde bir seri daha oynamak üzere kontrat imzalamış. Senaryoları ben yazıyorum, ama Samantha da iyi bir miktarda para alacak bu işten, ki hakkı da. Çok kısa bir sürede, Heartland'in bir numaralı senaryo editörü oldu. Bugün öğle yemeğinde Jake'le, hatunun iki yıl dolmadan Ollie'nin yerini alacağına dair bahse girdim.

Jake başıma gelen hırsızlık konusunda pek anlayışlı değildi. Benim Grahame gibi birine güvenmekle tam bir çılgınlık yaptığımı söyleyip, orada olmadığım vakitlerde evimi aşk yuvası olarak kullanmasına izin vermiş olsaydım, Grahame ve arkadaşlarının asla böyle bir şeye kalkı-

şamayacaklarına değindi. Ama ben oldukça çabuk denecek bir şekilde dairemi yeniden döşedim –sigorta şirketi bayağı cömert davranmıştı– aslına bakarsanız eski mobilyalarımdan da pek hoşlandığım söylenemezdi. Sally seçmişti hepsini. Dairedeki her şeyi yeniden düzmek, sıfırdan yeni bir hayata başlamak gibi bir şeydi. Sürekli yaşamak için biraz küçük bir daire ama. Şehir dışına taşınmayı tasarlıyorum, daha açık söylemek gerekirse Wimbledon'a. Bu sıralar Maureen ile Bede'i çok sık görüyorum. Onlara yakın olmak iyi olacak yani, hem belki oradaki tenis kulübüne de üye olurum diye düşündüm –o koyu yeşil spor montumu giymekten hep hoşlanmıştım zaten. Geçen gün Hollywell'deki eski kulübüme gidip dolabımı boşalttım. Hafiften melankolik bir durum oldu, ama sonra Joe Welligton'la karşılaşınca dağıldı neyse ve onu bir onluğa tekli maç yapmaya ikna ettim. Her servisten sonra kendimi ağın oralara kadar atıp, o tepemden topları attıkça da arka çizgiye doğru koşturarak, 6-0, 6-0 setlerle ezdim geçtim onu. Sonradan nefesi kesilmiş bir halde, "Yaa dizin ne alemde senin?" diye sordu. "Borcunu bir gülücükle öde Joe," dedim. "Mesele dizde değilmiş." Dediğimi anladığını sanmıyorum.

All England Kulübü'nün tepelerinde bir yerdeki küçük güzel bir eve göz koydum. Gerçi dairemi de elden çıkaramam herhalde. İş için West End'de bir üssün olması iyi olur; ayrıca ara ara Maureen ile siesta yapıyoruz orada. O bu meseleyi vicdanında nasıl halletti bilemiyorum –birazcık daha akıl fikir sahibi biriyim artık. Benim vicdanım oldukça rahat yani. Üçümüz çok iyi arkadaş olduk. Sonbaharda küçük bir tatile çıkacağız aslında. Kopenhag'a gideceğiz. Benim fikrimdi. Siz isterseniz hac da diyebilirsiniz buna.

İyi İş'te bizi üniversite kampusunun kaynayan küçük dünyasında dolaştıran David Lodge, bu kez modern zaman efsanelerinin üretildiği televizyon camiasına buyur ediyor. Milyonlarca kişinin izleyip, kahkaha efektli komutlarla nelere gülmesi gerektiğini öğrendiği bir sitcom'un senaryo yazarının bireysel öyküsü aracılığıyla çağımızdaki yeni insanlık hallerinden bir "terapi" hikâyesi anlatıyor bize.

Laurence "Tubby" Passmore yarışı kazanmış, hiçbir sorunu olmayan başarılı bir adamdır görünüşte. Bol parası, istikrarlı bir evliliği, kendi hayatlarını kurmayı başarmış iki yetişkin çocuğu ve "platonik takıldığı" bir sevgilisi vardır. Ayrıca Londra dışında muhteşem bir eve ve rüyalarının arabasına da sahiptir. Yegâne sorunu bir gün dizine ansızın saplanıveren, bir daha da onu hiç terk etmeyen ve çaresi de bir türlü bulunamayan menşei belirsiz bir ağrıdır... Zira bütün kazanılmış ödüllere rağmen Tubby mutsuzdur; ne fizyoterapi ne aromaterapi, ne bilişsel davranış terapisi ne de akupunktur, derdine devadır. Depresyon, anksiyete, panik atak ve uykusuzluk yakasını bırakmamaktadır.

Günün birinde tesadüfen tanıştığı varoluşçu filozof Kierkegaard'ın yapıtlarına gömülür, "tatmin edici düş kırıklıklarını" öğrenir, filozofun memleketi Danimarka'ya bile gider... Yeni saplantısının heyecanıyla yaşarken felaketler silsile halinde dört bir yandan üstüne saldırmaya başlar. Gerek özel hayatında gerekse meslek hayatında ansızın patlak veren sorunlar yüzünden Tubby bundan böyle bir de "seksin, tenisin ve kariyerin olmadığı bir hayata" mı mahkûm olacaktır yoksa?

Lodge çağımız insanının zaaflarını, saplantılarını, çelişkilerini, tatminsizliğini ve yalnızlığını tiryakilik yaratacak eşsiz ironisiyle ele alıp, roman boyunca bu bakış açısını tutarlı bir biçimde korurken, din, aile, ahlâki çöküş, masumiyetin yitirilişi, varoluş gibi ciddi meselelere el atmaktan geri durmuyor.

"Mizah ve merhametin kanatlarıyla havalanan bu romanla, Lodge'un büyük ustası Dickens'ın yüzünü kara çıkarmadığı kesin... Muhteşem bir roman."
Daily Express

"Lodge hâlâ savaş sonrası dönemin en iyi romancılarından biri olduğunu kanıtlıyor; *Terapi* size kesinlikle iyi gelecek."
Time Out

